WAR

✪✪✪ CELE MAI BUNE ROMANE DE RĂZBOI ✪✪
ACŢIUNI DE COMANDO URMĂRIRI SPECTACULOASE
✪ SPIONAJ ✪✪✪ SCENE DE COŞMAR ✪✪✪ SABOTAJE ✪✪✪
✪ ÎNTR-UN CUVÂNT "WAR" - O COLECŢIE SENZAŢIONALĂ ✪

GIBSON LAVERY

GARNIZOANA MORŢII

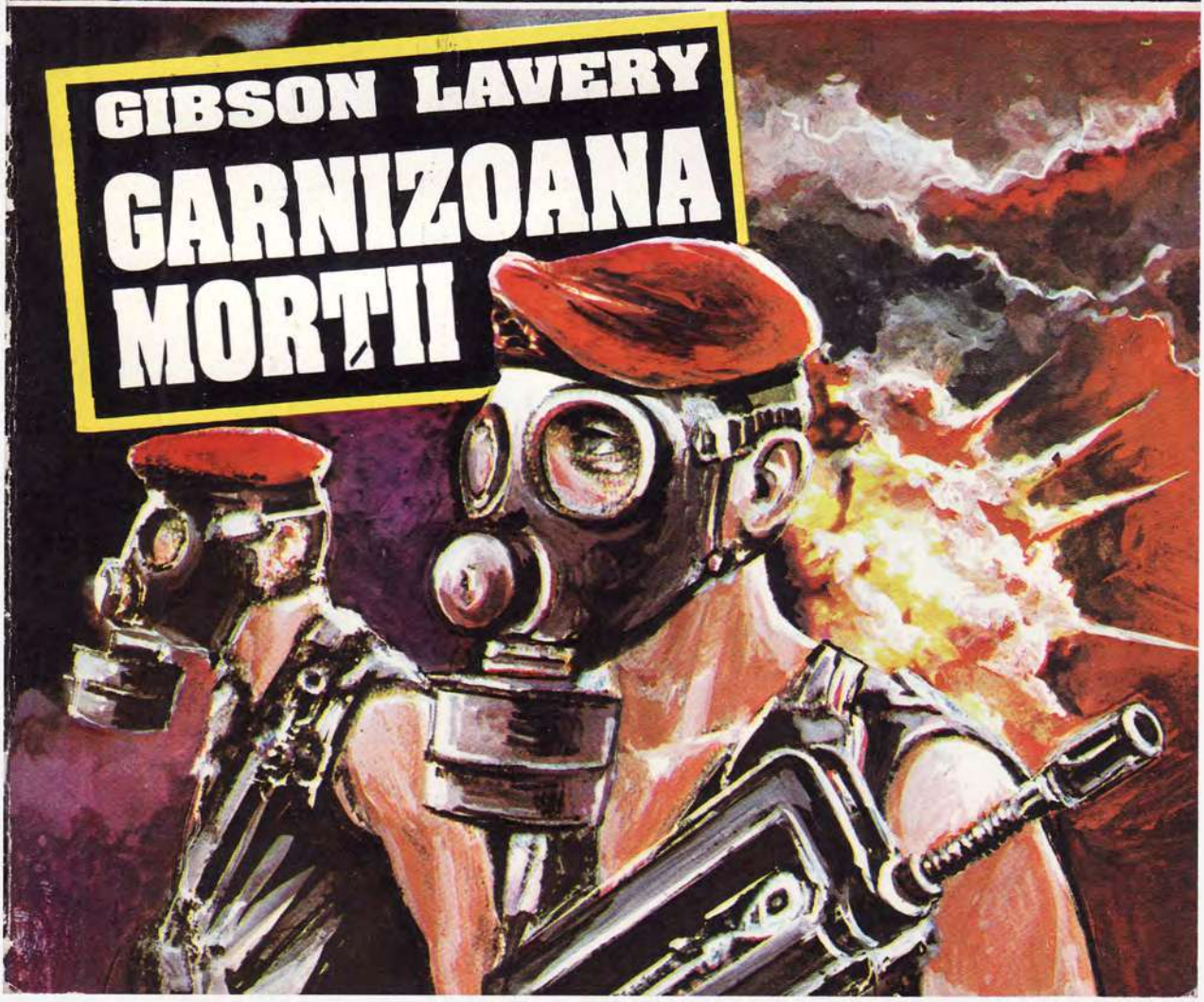

© GIBSON LAVERY
Az előretolt helyőrség
Albatrósz Könyvek,
Budapest, 1968

GIBSON LAVERY

GARNIZOANA MORȚII

Traducere de

ANCA DAN și GEORGE VOLCEANOV

EDITURA

BUCUREȘTI-ROMÂNIA 1994

Editor : ZAMFIR M. RUSU

Coperta de GH. BALTOC

CAPITOLUL ÎNTÂI

I

Guguştiuc se izbi de perete, însă în clipa următoare îi trase boţmanului un pumn în fălci, făcându-l să înghită guguloiul de mahorcă pe care-l mesteca de zor şi să sughită o bună bucată de vreme după aceea.

Timonierului atât îi trebui. Îl înşfăcă pe Guguştiuc cu braţele lui musculoase, cu gând să-l răsucească brusc în aer şi să-l azvârle în cel mai îndepărtat ungher al cârciumii. Graţie acestui truc ajunsese celebru în toate porturile mai importante ale lumii.

Braţele vânoase tocmai îşi ridicau adversarul, când de undeva, din direcţia celui înhăţat se abătu asupra lui ceva ca de oţel, de i se întunecă totul înaintea ochilor. Ulterior, prietenii lui aveau să jure că acel ceva devastator fusese pumnul lui Guguştiuc.

După câteva clipe se sculă buimac de jos şi deschise ochii.

Încasă un pumn care îl trimise iarăşi la podea. Dădu să se mai ridice o dată şi Guguştiuc îi mai arse două, lăsându-l lat.

De această dată rămase la pământ şi, sculându-se în capul oaselor, glăsui pe un ton blajin :

— Mie-mi zice Alec Zdreanţă. Dacă n-ai nimic împotrivă, aş fi de părere să lăsăm deocamdată baltă chestiunea asta.

— N-am nimic împotrivă. Numele meu este Jules Manfred Harrincourt.

Zdreanţă se ridică de jos:

— Ascultă-mă pe mine, Jules Harrincourt. Mata poţi fi mândru. Află că pe mine până azi nu m-a bătut încă nimeni. Acu' mi s-a-ntâmplat prima oară.

— Începutul e mai greu, că pe urmă treaba merge de la sine. Da' spune-mi şi mie, domle, de ce-aţi vrut să-mi faceţi felul ?

— Aşază-te la masa noastră şi-o să-ţi spun totul...

Încăierarea de mai sus şi gingaşul dialog care i-a urmat s-au petrecut într-una din cele mai populare locante ale Marsiliei, cunoscută de onor clientela interlopă sub numele *La Câinele Turbat* — Cafenea şi Restaurant.

Premisele acestei întâmplări au de-a face cu absenţa din port, în ultimii doi ani, a goeletei *Brigitte*. În aceste condiţii, Zdreanţă, timonierul şi Paul, boţmanul n-aveau de unde să ştie că, o dată cu trecerea timpului, se mai schimbase câte ceva şi prin Marsilia.

Este de presupus, aşadar, că nu auziseră nici de Guguştiuc. Acesta sosise de la Paris doar cu un an în urmă, pe când *Brigitte* se legăna undeva în largul Indiilor de Vest.

Era un tânăr destul de zvelt, cu gura cam mare, altminteri însă frumuşel. Râdea tot timpul şi ochii lui mari, albaştri trădau o încredere nețărmurită în semeni.

Nu-l întrebase nimeni de unde vine şi ce-a făcut la viaţa lui. Aici, în împrejurimile portului, ar fi cea mai mare mârlănie să te interesezi de trecutul cuiva. Fiecare vine de unde vrea sau de unde i s-a dat drumul.

Guguștiuc își făcuse apariția în port cu o pălărie de paie pe cap, cu un pardesiu destul de ponosit pe braț, învârtind un baston de bambus între degete, trăgând dintr-o țigară și fluierând în surdină. Alura lui aristocratică sărise pe dată în ochi mulțimii din zona portului, docherilor și răufăcătorilor. În primul rând, îi făcuse praf cu încălțările lui superbe. Mai ales unul dintre pantofi, cel lăcuit, cu bumb, era de o eleganță deosebită.

Orice s-ar zice, altfel e privit cel care ține la înfățișarea proprie. Fapt dovedit și de alaiul care îl însoțise cu răbdare, cale lungă, pe distinsul necunoscut.

Din restaurantul *Tigrul* se revărsau până în stradă acordurile muzicii. Aici poposi și străinul nostru.

...Mai târziu, după ce echipele de intervenție ale poliției și ambulanțele restabiliseră ordinea și-i transportaseră la urgență pe răniți, deznădăjduitul patron al restaurantului nu reuși să îngaime către căpitanul de poliție decât :

— A intrat un smintit cu un balon în mână, a zis că vrea să cânte la muzicuță și mi-a prăpădit localul...

Omul nu mințea deloc. Într-adevăr, Harrincourt se instalase în mijlocul încăperii și, cu un surâs curtenitor, până la urechi, spusese :

— Doamnelor și domnilor ! Dați-mi voie să-i cer împrumut muzicuța domnului dirijor și să vă interpretez câteva pastorale. Apoi, îngăduiți-mi să vă rog din totul sufletul să-i acordați sprijin material unui muzician sărac dar talentat.

Patronul localului îl rugase pe un ton politicos să se care la mama dracului. Un hamal mărinimos fusese de părere că nebunul ar trebui lăsat să cânte.

Oală, gangsterul de o sută douăzeci de kile, care în ziua aceea terminase cu iubita lui şi din cauza asta era negru de supărare, îi strigase :

— Ia-ţi imediat valea ! Imbecilule !

Harrincourt îl dojenise în glumă, făcându-i cu degetul :

— Uşurel, uriaşul tatii ! Nu-i frumos să fii nepoliticos...

Din doi paşi, namila răsărise în faţa noului sosit şi...

În chip cu totul şi cu totul inexplicabil, zburase într-o splendidă arcuire înapoi la masa de unde se sculase, răsturnându-şi la pământ comesenii precum şi câţiva litri de rom.

Restul se urnise de la sine. O parte a clientelei se sculă de la mese şi se năpusti la străin. Acesta înhăţă un scaun şi trosc cu el în lustră.

A urmat un tămbălău general. Zdrăngănit, zbierete şi bufnituri răsunau la tot pasul şi, într-un moment prielnic, Guguştiuc răsturnă cu totul tejgheaua peste bătăuşi, apoi îi aruncă în grămadă şi pe patronul cu cuţitul de bucătărie, şi pe barmanul cu vătraiul încins şi pe ospătarul-şef cu fiu-său cu tot...

...A doua zi restaurantul arăta de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic, orchestra îşi executa programul obişnuit şi, cu excepţia cheflliilor spitalizaţi, erau prezenţi toţi cei ai casei.

La ora nouă uşa se deschise şi apăru străinul cel voios.

Își săltă pălăria de paie cu un gest plin de noblețe și înaintă surâzând curtenitor.

Patronul, barmanul, ospătarul-șef și fiul acestuia înmărmuriră.

— Doamnelor și domnilor ! — începu Guguștiuc. Cu îngăduința dumneavoastră, voi susține în această seară concertul amânat din pricina gimnasticii suedeze de ieri. Domnul dirijor îmi va împrumuta muzicuța și spectacolul va începe pe dată.

Apoi luă muzicuța dirijorului, se cocoță pe un scaun, se așeză cu fundul pe spătarul acestuia, cu un gest elegant îi aruncă ospătarului-șef pardesiul și interpretă plin de sensibilitate bucata cu „Louis fochistu' a plecat hăt în Hebride". Strofa a doua o cântă vocal. Era limpede că piesa plăcea auditoriului. Atmosfera continua să fie destul de încordată, însă câțiva dintre cheflii își luaseră deja mâinile de pe bricegele din buzunare și prin aceste părți ăsta-i de-acum un fel de gest al împăcării. Iar atunci, când Guguștiuc se apucă de marșul „Hei, marinar, hei, marinar, ce-ți pasă de furtuni și-amar", pe care-l încheie bătând câțiva pași de step, toată lumea îl aplaudă furtunos și, tropăind din picioare, îi ceru artistului să-și continue concertul.

Până la ora închiderii Harrincourt își consolidase popularitatea, mărunțișul curgea gârlă în farfuria lui și, în clipa în care începu să zumzăie la un pieptene înfășurat în hârtie de mătase șlagărul care începea cu „Râzi, nebunule, deși pe chip îți curg lacrimi șuvoaie...", veselia atinse cote atât de ridicate, încât Lolo, hoțul de biciclete binecunoscut pentru grandomania lui, porunci să i se aducă crușon de căpșuni și până-n zori fură golite nenumărate sticle de rom.

2

Harrincourt ajunsese un fel de mascotă a portului. Deşi erau puţini la număr cei care şi-ar fi putut măsura puterile cu el, evita pe cât posibil orice dispută şi era în stare să înghită până şi cele mai proaste glume făcute pe seama lui.

Era un om potolit şi din această cauză se alesese cu porecla de Guguştiuc.

Serile şi le petrecea prin localuri. Nu cânta doar la muzicuţă. La nevoie, cânta şi la vioară sau ţiteră, ba chiar făcea şi numere de magie cu cărţile de joc. Nimeni nu l-a auzit vreodată înjurând. Atât de respectuos i se adresa unui fumător de paisprezece ani, de-ai fi crezut că băieţului cu pricina e un ticălos de-aceeaşi teapă cu cei mai vechi clienţi ai unei bombe. Umbla întotdeauna proaspăt bărbierit şi lui Mimi, barmaniţa de la *Aruncătorul de cuţite*, îi trimisese de ziua ei un buchet de flori. Crai năbădăioşi, măcinaţi de gelozie, încercaseră să-i facă de petrecanie în repetate rânduri, şi nu fără motive întemeiate. Pe-aceştia îi transporta el personal, cu grijă părintească, până la cea mai apropiată cameră de gardă, pentru a primi îngrijiri medicale.

Ăsta era Guguştiuc.

Şi aceste antecedente nu i le cunoşteau nici timonierul, pe nume Alec Zdreanţă, nici şeful de echipaj, ceea ce încă n-ar fi fost o nenorocire, dar cei doi marinari o luaseră la restaurant şi pe dolofana de Yvette, o cucoană pe placul lor, cu cele optzeci de kilograme ale ei şi cu feţişoara ei de păpuşică. Aceasta îl aplauda întruna pe Guguştiuc, care toc-

mai își susținea recitalul. Timonierului nu-i căzu bine treaba asta. Pe urmă, culmea obrăzniciei, durdulia Yvette smulsese o monedă de cinci franci din mâna boțmanului și i-o aruncă netrebnicului ăluia de-și zicea artist.

— Băi ! Măscăriciule ! Dă banii 'napoi ! — se răsti boțmanul la el, înaintând spre mijlocul cârciumii.

Spre uimirea lui, artistul îi întinse banii.

— Ia-i, bătrâne. Da' șezi blând, că parcă văd c-o să te lovească damblaua ca pe văru-miu. Amărâtu', era băcan în Metz.

— Mai ești și obraznic pe deasupra ?! Ține !..

Celelalte detalii le cunoaștem deja. Boțmanul a încasat de la Guguștiuc un pumn de și-a înghițit mahorca din gură, iar timonierul a mâncat papară până când și-a rugat adverasrul s-o lase baltă. Cu acest prilej s-a și prezentat drept Alec Zdreanță.

Acum beau împreună la masa din colț și pe timonier nu-l mai deranja nici faptul că grăsana de Yvette (cu mutricica ei de păpușică !) nu-și mai lua ochii de pe Guguștiuc.

— Mă mir că ți-ai ales o meserie așa de scârboasă — spuse Zdreanță înmuindu-și în răstimpuri nasul umflat ca un corn de inorog într-un pahar cu apă rece. În fața unui om cu pumnul atât de tare se deschide, vorb'aia, o lume-ntreagă.

Boțmanul dădu din cap, încuviințând spusele ortacului său. Doar fusese martor ocular la cele întâmplate.

— Am o meserie foarte frumoasă — spuse Guguștiuc — filarmonica și baletul sunt considerate lucruri serioase în ziua de azi.

— Un om ca tine ar trebui să colinde mările lumii ! Mările ! Nu te-ai gândit niciodată să te faci marinar ?

Guguştiuc se posomorî.

— Am fost şi marinar.

— Grozav ! Dacă-ndeplineşti toate condiţiile, o să te luăm în echipajul nostru de pe *Brigitte*. Ai ceva acte de identitate ?

— Nţ.

— Înseamnă că îndeplineşti condiţiile. Vrei să vii cu noi ?

Yvette se amestecă şi ea în vorbă :

— Nu te du cu ei, domnule Guguştiuc ! Zilele *Brigittei* sunt numărate, nu mai are mult până o să zacă pe fundul oceanului. E o corabie hârbuită, ca vai de ea. Ţi-o spun deschis, dacă domnii marinari nu mi-o iau în nume de rău, pe vasul ăsta nu acceptă să se îmbarce decât cei mai hotărâţi tâlhari de pe-aici.

— N-o asculta pe Yvette. *Brigitte* e o navă foarte bună — spuse timonierul, fără prea multă convingere în glas.

Yvette păli de indignare.

— Mie-mi spui ? Mie-mi vorbeşti tu despre nave, mie, care de douăzeci de ani sunt cea mai bună prietenă a marinarilor din lumea-ntreagă ?! Am zis şi zic sus şi tare că *Brigitte* o să se ducă urgent dracului, că are coca putredă şi că deja se scufundă cu o jumătate de ţol sub linia de plutire stabilită de autorităţi.

— Aşa-i — mărturisi boţmanul — însă la urma urmei nu pentru o bătrâneţe tihnită şi-o pensioară se fac bărbaţii marinari. Ce zici, Guguştiucule, vii cu noi sau nu ?

— E chiar așa de periculos să navighezi pe nava asta ? — întrebă Guguștiuc.

Timonierul oftă și ridică din umeri.

— Acum, că tot o avem printre noi pe mama corăbilor, recunosc sincer : *Brigitte* n-ar putea candida la titlul de regină a mărilor. Dacă ai fi om cu familie, nici nu te-aș mai chema cu noi.

— Vă mulțumesc. Cum întâmplător am familie, sunt gata să primesc invitația voastră și să mă prezint la bordul *Brigittei.*

— Da' ești sigur că n-ai nici un fel de acte ?

— N-am nici o hârtie.

— Asta va trebui s-o și dovedești. Căpitanu' e un tip de modă veche și se cramponează de formalitățile astea. Să mergem.

— Nu te du, dom' Guguștiuc ! — se tângui Yvette ca o turturea ce-și plânge bărbătușul și mutricica ei de păpușică se brăzdă toată de riduri în care se citea mâhnirea. Nu te du' dom' Guguștiuc, dac-o să ai vreodată nevoie de cinci-zece franci, cu dragă inimă o să te-mprumut...

— Săru' mâna pentru creditul oferit, dar nu-l pot primi. Hei ! Jeanette ! Trece-mi în cont un pahar de rom și un buchet de flori pentru doamna de la masa mea... Stimată doamnă, săru' mâinile.

Plecară. În stradă îi mai însoți o clipă glasul tânguitor al Yvettei :

— Nu te du, dom' Guguștiuc...

CAPITOLUL DOI

1

Dar dom' Guguştiuc dus a fost.

O simplă privire aruncată de departe îi fu de-ajuns ca să-şi dea seama că Yvette nu exagerase deloc în privinţa *Brigittei.* Până şi o scurtă croazieră de agrement era o aventură la bordul acestei copăi prăpădite. Şi, cu toate astea, goeleta străbătea rute care însemnau mai multe luni de călătorie pe mare.

În mai puţin de un ceas, Guguştiuc căzu la învoială cu căpitanul. Peste patru zile vor porni spre Havana, vor trece prin Canalul Panama şi vor ieşi în Oceanul Pacific. Călătoria dus-întors nu le va lua mai mult de un an.

— Spune-mi — îl întrebă timonierul când se-ntoarseră pe chei —, de ce te-ai oferit să intri în echipaj de-ndată ce-ai auzit că-i primejdios să navighezi pe copaia asta ? Te pomeneşti că vrei să mori?

— Nici vorbă ! — răspunse Guguştiuc un pic speriat. Îmi place primejdia.

E-e ! Ia să fiu eu mai atent, îşi zise în sinea lui. Intră într-o cafenea, se aşeză la o masă şi le scrise o scrisoare maică-si şi soră-si. Mama lui, femeie văduvă, şi surioara lui, Anette, în vârstă de paisprezece ani, locuiau într-unul din cartierele de vile ale Parisului, în casa moştenită de la înaintaşi, împovărată acum de ipoteci care depăşeau preţul ei esti-

mativ. Distinsele lor cunoștințe pariziene nici nu bănuiau că tânărul Harrincourt face la Marsilia pe cântărețul de local și că din veniturile lui este întreținut modestul menaj al respectabilei familii de viță nobilă.

Harrincourt fusese cadet la Academia franceză de marină militară. Și aici fusese iubit de semenii săi, pentru că așa li se-ntâmplă unora, să vină pe lume spre a fi iubiți de toată lumea. Există, însă, și indivizi urâcioși, precum marchizul Tracy Lauton, inspector al marinei franceze, care cu inimile lor de piatră se opun oricărui gest omenesc. Lauton trăia singur-cuc în podgoria lui din împrejurimile Lyonului și din când în când apărea pentru câteva zile la academie sau pe nava-școală, ca să țină câte o predică aspră scuturând din degete și încreținduși sprâncenele stufoase cu mutra lui de mumie slăbănoagă și zbârcită.

Mereu le făcea zile fripte cadeților. Nici profesorii nu mureau de dragul lui. Era însă cert faptul că, grație relațiilor pe care le învârtea, obștescul sfârșit avea să-l ajungă nu la pensie, ci în timpul vreunei parade militare. Că, până la urmă, nu așa s-au petrecut lucrurile, de vină e Harrincourt, căruia, după o manevră cu valoare de examen, inspectorul i-a refuzat avansarea la gradul imediat următor.

În ziua aceea, Harrincourt intrase bine dispus în dormitorul cadeților, zicând

— Moș Tracy a dat-o azi în bară. O să-l scot la pensie.

— Ești tâmpit — își dădu cu părerea, nu tocmai neîntemeiat, unul dintre colegii lui.

— Pui pariu cu mine, pe o brichetă de argint, că până la proxima sesiune de examene taica Tracy o să zboare la pensie ?

— Pun.

Harrincourt a câștigat bricheta de argint, însă și-a ratat cariera. Pensionarea inspectorului-șef al marinei s-a produs în împrejurări triste. În timpul războiului mondial, aliații își decoraseră reciproc câțiva ofițeri. Francezii acordaseră câtorva ofițeri de cavalerie englezi rangul de căpitan al trupelor de infanteriști senegalezi, iar englezii le acordaseră camarazilor francezi titluri de onoare în cadrul trupelor irlandeze și scoțiene. Toată lumea știa că Tracy e căpitanul de onoare al unui batalion scoțian. Prințul de Wales se afla, întâmplător, la Paris și cu această ocazie Tracy a fost invitat și el la balul academiei de marină, organizat sub înaltul patronaj al Alteței Sale. Cadeții lucrau zi și noapte la pregătirea acestui eveniment. Harrincourt făcea parte din cei însărcinați cu expedierea invitațiilor. Secretarul de stat, care semna toate aceste invitații, nu avea, desigur, timp să le citească pe fiecare în parte, altminteri ar fi băgat de seamă că pe una apare un text diferit. De altfel, și aceasta era identică cu celelalte, numai în final se menționa :

„Membrii de onoare ai armatei britanice vă roagă să purtați cuvenita uniformă de paradă“.

Nici nu încape în cuvinte senzația pe care a stârnit-o la strălucitorul bal apariția bătrânului pleșuv Tracy în fusta ecosez a uniformei de căpitan scoțian. Evenimentul avea să fie comentat ani în șir. După părerea primului-ministru, a fost o scenă de neui-

tat. Nu s-a lăsat cu scandal ; Excelența Sa Prințul de Wales i-a adresat pe un ton glacial câteva cuvinte unui Tracy înmărmurit de frică și i-a mulțumit pentru atenția deosebită cu care, îmbrăcând această uniformă, militează pentru tradiționala prietenie anglo-franceză.

Cei ce nu și-au putut înăbuși hohotele de râs s-au retras într-un salon alăturat. Printre ei s-a numărat și prințul.

De data aceasta s-a pus în mișcare un întreg angrenaj pentru pensionarea bătrânului inspector-șef. Nici rudele sus-puse nu mai aveau chef să-și pună obrazul pentru el și Harrincourt s-a ales cu o brichetă de argint. Invitația lui Tracy însă, dincolo de faptul că trăda marea naivitate a bătrânului, constituia o probă că în afacerea asta există și un vinovat. Așa se face că tânărul s-a trezit dat afară din marina militară.

Treaba asta a reprezentat o mare lovitură pentru familia lui Harrincourt. Și el însuși era conștient de dezastrul pe care-l provocase cu nesăbuința lui. Se hotărî, însă, să-și repare greșeala : maică-sa și soră-sa să nu aibă de suferit. O să se sacrifice de dragul lor. Avea o poliță de asigurare pe viață, în valoare de zece mii de dolari. Polița prevedea plata asigurării în cazul în care „Jules Manfred Harrincourt ar deceda în urma unui accident suferit în exercițiul funcțiunii".

Își puse în gând să facă în așa fel încât mama și sora lui să intre în posesia acestor bani. O să aibă el grijă să-l ajungă un accident mortal „în exercițiul funcțiunii".

Se dădu peste cap să strângă ceva parale, vându câte ceva și din modesta moștenire lăsată de tai-

că-său, şi plăti taxa de asigurare pe un semestru. Din ziua aceea deveni foarte grijuliu, fiindcă ştia că trebuie să dea ortul popii în jumătate de an, în timp ce-şi exercită ocupaţia. Aşa că, dacă-l calcă un automobil sau îl înjunghie careva pe stradă, n-a făcut nici o afacere.

Astfel a ajuns la Marsilia şi angajarea în echipajul *Brigittei* a picat la ţanc. Marinăria reprezintă şi ea o ocupaţie. Cei zece mii de dolari vor asigura un trai decent maică-si şi soră-si.

Chefliii de prin cârciumi nici nu bănuiau că melodiile pline de viaţă şi veselie erau cântate de un om care se condamnase singur la moarte.

2

Guguştiuc avea să descopere, însă, c-o fi greu să trăieşti, dar nici să mori nu-i uşor.

Era ora opt seara şi *Brigitte* se pregătea să ridice ancora înainte de miezul nopţii. Timonierul, şeful de echipaj şi Guguştiuc organizaseră o mică petrecere de rămas bun la cârciuma *Morga veselă.*

Guguştiuc interpretă pentru prima oară cupletele lui cele mai reuşite. Fu răsplătit cu ropote de aplauze, cu flori şi cu parale, dar, văzând că timonierul şi boţmanul au luat-o deja din loc, salută publicul cu pălăria lui de paie, îşi luă bastonul de bambus la subraţ şi ieşi în stradă. Porni voios pe o uliţă strâmtă ce ducea în port. Deodată, dintr-un gang îi răsări în faţă Yvette.

— Dom' Guguștiuc — îl ademeni femeia cu chipu-i de păpușică scăldat în lacrimi.

Harrincourt îi zâmbi plin de înțelegere f

— Săru' mâna, scumpă doamnă. Acum, că n-o să vă mai pot vedea, amintirea dumneavoastră va dăinui veșnic în sufletul meu.

Se înclină și-i sărută curtenitor mâna. Și își văzu de drum.

Adică avu de gând să-și vadă de drum, căci... Demonul în greutate de optzeci de kilograme, cu chip de păpușică, învingându-și toate temerile și reținerile, prin perdeaua de lacrimi ce-i șiroia din ochi, îi trase lui dom' Guguștiuc un baston de cauciuc în scăfârlie, de-l adormi instantaneu până la revărsatul zorilor. Rămase lat pe caldarâmul uliței pustii.

Iar *Brigitte* naviga deja în largul mării.

CAPITOLUL TREI

I

Harrincourt mai avea de trăit cinci luni. În acest interval trebuia să moară, dacă nu voia să-şi vadă casa părintească scoasă la mezat şi familia ajunsă la sapă de lemn, în rând cu săracii Parisului.

Aceste gânduri nu-i dădeau pace în timp ce-şi ronţăia amărât desertul după prânzul de la cantina săracilor : câteva seminţe de floarea-soarelui pe-o bancă de pe cheiul portului vechi.

Deodată privirea i se opri asupra Fortului St. Jean, locul de încartiruire a recruţilor pentru legiunea străină. Fortăreaţa se înălţa sus pe deal, vizavi de biserica Notre Dame de la Garde.

Legiunea !

La urma urmei, şi asta-i o meserie. Închei un contract cu statul francez, iar acesta te remunerează. Acolo chiar că nu-ţi baţi capul cum să te ajungă moartea.

Dar de ce să mori ?

Hopa !

Se repezi în oraş. Pe Rue Cannebierre găsi uriaşul palat al companiei de asigurări. Eleganţa lui făcea ravagii la mahala (mai ales pantoful acela de lac cu bumb), însă aici nu-i îngăduiră să intre la director. În cele din urmă, după o serie de ameninţări cumplite, după ultragierea unui funcţionar public în

exercițiul funcțiunii și după imobilizarea subofițerului de serviciu, izbuti să ajungă la director.

Harrincourt îi expuse cu însuflețire planul său.

— Am o propunere a-ntâia. Haideți să jucăm cu cărțile pe față. Dacă astăzi voi opta pentru o meserie ucigătoare, o să aveți de plătit zece mii de dolari. Dați-mi cinci mii de dolari și-o să rămân în viață.

— Cred c-ar fi mai bine să muriți — răspunse directorul după o scurtă chibzuială. Am respecta cadrul legal.

— Domnule ! Moartea unui om nu înseamnă chiar nimic pentru dumneavoastră ?

— Cum să nu ! Înseamnă lichidarea unei polițe de asigurare.

— Vă sugerez să mai reflectați la propunerea mea — încercă Guguștiuc să fie cât mai convingător. Dacă o respingeți din start, am să-mi aleg o profesiune datorită căreia o să mă curăț în timpul cel mai scurt, și-atunci o să aveți de plătit întreaga sumă de zece mii de dolari.

— Lucrurile nu stau chiar așa. Trebuiesc operate câteva reduceri din oficiu și-n plus banca noastră va reține suma de șaptezeci și patru de cenți pentru timbrul fiscal.

Spuse aceste cuvinte pe un ton visător, mâzgălind ceva cu creionul pe hârtie, după care adăugă :

— Și-apoi, în ziua de azi nu există profesiune în care statul să nu-i oblige pe angajați la respectarea regulilor de protecția muncii.

— Dar dacă intru în legiunea străină ?

Directorul își ridică privirea uluit.

— Asta nu-i profesie... Ia stați !

Ridică receptorul telefonului şi apăsă pe un buton :

— Alo, secţia juridică... Daţi-mi-l, vă rog, pe domnul avocat Lagarde. Bună dimineaţa ! Am aici un domn care a încheiat o poliţă de asigurare pe viaţă în legătură cu accidentele de muncă şi are de gând să intre-n legiune... Cum ?... Mulţumesc...

Puse receptorul în furcă şi se-ntoarse către Guguştiuc.

— Aţi avut dreptate. Dacă muriţi în legiunea străină, o să-l dăm afară pe angajatul nostru care v-a făcut asigurarea. Fiindcă pe poliţă ar fi trebuit să fie menţionată şi meseria pentru care vă faceţi asigurarea. Doar există şi profesia de militar pe lumea asta.

— Sunteţi, aşadar, dispus să-mi plătiţi jumătatea sumei contractate, adică cinci mii de dolari ? În legiune, oricum, o să am grijă să-nchid ochii cât mai curând.

— Domnule, haideţi să lăsăm lucrurile aşa cum sunt. Aşa-i cinstit. Mai bine să ne coste pe noi mai mult.

Se sculă din fotoliu cu un surâs amabil şi-l conduse pe tânăr până la uşă.

Guguştiuc clocotea de necaz.

— În nopţile de nesomn să vă aduceţi aminte de cel cu care aţi stat astăzi de vorbă ! — îi spuse el furios. Să vă macine remuşcările, să vă zvârcoliţi în aşternut cu lacrimi în ochi...

— Dacă-mi va sta-n putinţă, am s-o fac şi pe asta, domnule — îi răspunse directorul cu o curtoazie desăvârşită. Mai doriţi ceva ?

— Nimic. Dumneavoastră credeți că aveți de-a face cu un laș. Vă-nșelați amarnic. Puteți fi sigur că am să mor ! Am onoarea !

Directorul se-nclină respectuos :

— Odihniți-vă-n pace...

Guguștiuc o zbughi furios pe trepte-n jos. Nu mai stătu o clipă pe gânduri, se duse glonț la fortăreață și se înrolă în legiunea străină.

2

Guguștiuc se autoanaliza cu atenție. Ce dracu' se hlizește întruna ? Un om căruia îi este sortit să piară ar trebui să fie cel puțin sobru, dacă tot nu mai poate fi vorba de festivism în viața lui.

Nu se-ndoia nici o clipă c-o să aibă el grijă să cadă la datorie în exercițiul funcțiunii înainte de termenul de scadență al poliței de asigurare. Iar până atunci, n-ar strica un strop de sobrietate ! După luarea unei astfel de hotărâri, oamenii judecă lucrurile la rece sau se apucă să țină un jurnal intim, dar în nici un caz nu fluieră cât e ziulica de lungă. Toată eforturile lui de a arbora o mină sobră se dovediră însă zadarnice. Strădaniile lui disperate de a deveni serios în ajunul plecării dintre cei vii dădură chix.

Și asta cu toate că compania de recruți proaspăt înrolați urma să plece peste două zile. Spațiul din fortul St. Jean trebuie folosit cu eficiență, așa că recruții sunt expediați urgent pe malul celălalt al Mediteranei.

Într-o dimineață tocmai se străduia să-și aștearnă pe chip un aer trist în timp ce se plimba prin incintă, un subofițer răcni la el să coboare în magazia de lenjerie, să dea o mână de ajutor la sortarea indispensabililor.

Magazionerul era un caporal cu vechime în legiune, uns cu toate alifiile, un zdrahon și-un căpcăun, parcă anume făcut să bage ordinea în capul civililor indisciplinați. Individul acesta nu zâmbea niciodată, fiindcă avea înfipt în țeastă un glonț care nu putea fi extras prin operație.

— Aruncă-mi izmenele una câte una ! De inventariere mă ocup eu...

— Mi se pare corect.

— Mucles ! Soldatul nu răspunde.

Guguștiuc surâse cerându-și astfel iertare și-i aruncă, pe rând, indispensabilii.

Apoi luă brusc poziția de drepți. Caporalul îl privi întrebător.

— Domnule caporal, permiteți să raportez aș dori să fluier.

Căpcăunului îi căzu falca. Judecând după ținuta lui, omul ăsta a mai avut de-a face cu armata. Și ce tânăr pare... Adevărul e că ar trebui să-i tragă o săpuneală strașnică pentru aceste vorbe, dar are-n el ceva ce-i amintește de un câine haios... Dracu' să-l pieptene.

— N-ai decât să fluieri, dacă ai chef, că poimâine și-așa o să pleci în Africa.

— Fie ce-o fi... Nici acolo nu te mănâncă sălbaticii decât în unele ținuturi... — răspunse recrutul și se apucă să fluiere.

Nu vreun șlagăr la modă, ci un vechi cântec birjăresc, parizian. Ce-i drept, nu mai ceru permisiu-

nea să și fluiere, în ritmul cântecului, ca o dansatoare orientală, cămășile de noapte, întinzând mâinile când la stânga, când la dreapta, înainte de a i le arunca gradatului. N-are strop de minte puștiul ăsta, se vede de la o poștă.

După ce isprăviră treaba, caporalul mormăi ursuz :

— Dacă ți-e sete, poți să bei un pahar de vin cu mine.

Guguștiuc era un bun cunoscător al naturii umane. Își pocni călcâiele de se cutremură toată magazia

— Vă mulțumesc, *mon chef !*

Să dea raportul se pricepe, ce mai tura-vura...

La popotă, caporalul cel mizantrop, cu un glonț în țeastă, stârni senzația când îl pofti pe recrut la masa lui.

— Chestia aia... Ia mai zi o dată cântecelul ăla, băi, mucosule !

— La ordin, bătrâne... — răspunse Guguștiuc, contrabalansând apelativul „bătrâne" cu un pocnet din călcâie executat sub masă, ce făcu să zăngăne paharele din fața lor.

Fredonă și alte cântece și băură în neștire vin de Bordeaux. După a patra sticlă, caporalul i se destăinui lui Guguștiuc că și azi o mai iubește pe blestemata care l-a nenorocit. Harrincourt își trecu brațul pe după umerii lui, își lăsă capul pe epoletul lui verde și, drept răspuns, începu să cânte cu glasu-i plin de fior liric :

Nici azi pe alta n-o iubesc, ci doar pe tine,
Frumoasa Rue Malherbes, frumoasa Rue Malherbes,
De-a pururi luminează cu tine...

Caporalul părea să aibă guturai, căci își trăgea nasul întruna și i se stinsese și pipa.

A doua zi dimineața Guguștiuc fu chemat din nou la magazie, dar nu ca să ajute la trierea lenjeriei, ci pentru ca să îmbuce niște mezeluri de casă. Era pentru noul recrut o trecătoare clipă de trai pe vătrai, fiindcă a doua zi oricum îl aștepta plecarea către Oran și de acolo, mai departe, călătoria în deșert.

A doua zi se făcu apelul, recruții se aliniară în formație și părăsiră fortul, mărșăluind spre port, unde îi aștepta ancorat la dană un vapor cu destinația Africa.

Guguștiuc rămase năuc în curtea fortăreței.

Numele lui nu figura pe lista celor strigați ! Compania pleca fără el ! Voia să protesteze împotriva acestei scăpări de neînțeles, când lângă el răsări caporalul cu un glonț în țeastă :

— Mie să-mi mulțumești, mucosule. Ți-am pus o pilă, să mai rămâi o vreme aici, la magazie.

CAPITOLUL PATRU

1

Guguştiuc se hotărî să nu mai fie niciodată simpatic cu nimeni. Pierdu o săptămână întreagă din timpul lui atât de preţios la Marsilia, unde soldatul din legiunea străină nu putea nicicum să cadă la datorie. Până şi bătrânului militar îi păru rău că încercase să-l protejeze o bucată de vreme de grozăviile deşertului pe soldatul cu aer adolescentin. De la plecarea detaşamentului, recrutul nu mai fredona în magazie toată ziua decât piese de jazz care mai de care mai moderne, şi până şi pe acestea le cânta atât de fals, încât pe bietul caporal îl durea mai tot timpul rana de la cap. Aşa că în scurtă vreme Guguştiuc se trezi la bordul vaporului *Părintele Legiunii*, în drum spre Ocean.

Micul pachebot murdar dansa pe valurile Mării Mediterane ca o coajă de nucă. Recruţii zăceau în cală şi sorbeau din gamele tradiţionala cafea neagră. Fumul rău mirositor al ţigaretelor Caporal forma o pâclă groasă s-o tai cu cuţitul.

Lampa zăbrelită se legăna scârţâind sinistru, soldaţii zăceau ca nişte stane de piatră pe jos, printre curele, lăzi şi pături.

De afară pătrundea până în cală freamătul mării agitate. Un soldat bătrân, care-şi începea al doilea contract de cinci ani şi care beneficiase de două luni de concediu la Marsilia, se întorcea în Africa alături

de proaspeţii recruţi. Avea o mustaţă lungă, castanie, un pic încărunţită şi ditamai mărul lui Adam. Îl chema Pilotte. Acum trăgea sfătos din pipă şi le povestea în şoaptă camarazilor lipsiţi de experienţă ce soartă îi aşteaptă.

— La început e nasol de tot, da' pe urmă, când vezi că-n veci de veci n-o să te obişnuieşti cu toate celea, ajunge să nu-ţi mai pese de nimic...

Soldaţii îl ascultau neliniştiţi, cu privirea mohorâtă. Erau numai ochi şi urechi. Nişte copilandri sfrijiţi, anemici, cu cearcăne vineţii, cu chipuri bronzate, dârze, hotărâte. Unul singur nu-i dădea nici o atenţie. Un soldat slăbănog, cu urechi clăpăuge. Între nas şi colţurile gurii chipul îi era brăzdat de două riduri paralele. Când zâmbea cele două riduri i se preschimbau în două făgaşe adânci şi, fiindcă rânjea întruna, cele două făgaşe îi rămâneau întipărite pe mutră aproape tot timpul. Ochii lui strălucitori, jucăuşi nu aveau o clipă de astâmpăr şi bretonul ostentativ nu făcea decât să scoată mai bine în evidenţă faptul că-i degenerat. Apuca orice obiect aflat la îndemână şi desena în aer tot timpul, aşa că-l porecliseră Cretă. În scurtă vreme ajunse ţinta tuturor farselor de prost gust ale celorlalţi. El însă părea să n-aibă habar de treaba asta.

— Mâncarea cum e ? — întrebă cineva.

— Excelentă. Doar în timpul marşurilor e un pic mai fără fasoane. Dacă n-avem timp să gătim, toată lumea capătă câte un pumn de făină şi-o ceapă şi se descurcă cum ştie.

Fată-n faţă cu Pilotte şedea cea mai ciudată figură din întregul contingent. Un bărbat de statură mijlocie, de-o grosime grotescă. Nu era gras, ci gros. Avea gâtul scurt, umerii vânjoşi, oasele şoldurilor

uriașe, un maxilar înfricoșător, de gorilă și pe țeasta altminteri cheală i se încâlceau câteva smocuri de lațe negre, dese. Era extrem de scump la vorbă, își privea anturajul cu nețărmurită mâhnire și melancolie, iar în răstimpuri frunzărea niște hârtii soioase, care-i burdușeau buzunarele.

— Am auzit că-n legiune au luptat la viața lor și mulți artiști — se amestecă el în vorbă cu glasu-i răgușit, de bețiv.

Pilotte trase o flegmă.

— Păi, acu' doi ani l-am avut camarad pe un acrobat norvegian, pe unu' Krögmann. Săracu' de el, l-au mătrășit într-o cafteală nevinovată, într-o cârciumă. În plus, am mai cunoscut la Meknes, în trupa de geniști, un tapițer care cânta foarte fain la trompetă. Cu alți artiști n-am avut de-a face în Africa.

— Te pomenești că mata ești artist ? — îl întrebă un recrut pe soldatul cel gros la stat.

Cel întrebat își mângâie gânditor maxilarul de gorilă neras, acoperit de țepi aspri, negri și răspunse oftând:

— Da... sunt artist.

— Ce fel de artist ?

— Eu sunt Troppauer, poetul...

Spuse aceste vorbe așteptându-se parcă să provoace uimire generală. Dar acești soldați, resemnați ai soartei, nu dovediră prin nimic că ar fi impresionați de persoana lui. Mai curând, schimbară priviri cu subînțeles, aidoma medicilor întruniți într-un consiliu, atunci când ajung la un consens.

Dacă-mi îngăduiţi — i se adresă Troppauer sfios — o să vă citesc una dintre poeziile mele mai cunoscute.

Şi înainte de-a se lua o hotărâre privitoare la cererea lui, îşi scoase unul din teancurile de hârtii soioase bucşite în buzunare, despături colile cu un gest drăgăstos şi, spre uluiala camarazilor săi, începu să recite :

— Sunt o biată floare, de Homer Troppauer.

Şi citi. Domol, cu un surâs satisfăcut, trecându-şi din când în când degetele prin cârlionţii lungi, închişi la culoare...

După ce recită şi ultimul vers, privi triumfător în jur. În cală se aşternuse o linişte înspăimântătoare. Pilotte pusese mâna pe baionetă.

Tăcerea fu sfâşiată de un glas răsunător, plin de admiraţie.

— Bravo ! A fost într-adevăr minunată !

Era glasul lui Guguştiuc. Zâmbea cu gura aproade până la urechi de-atâta încântare. Homer Troppaeur se înclină copleşit, cu un surâs plin de sfială, cu bărbia de gorilă lăsată-n piept, scuturându-şi cârlionţii.

— Sincer nu ştiu... prin ce anume mi se cuvine... recunoaşterea pe care mi-o arătaţi — zise el timid. Poate că frumuseţea acestei poezii stă în faptul că am scris-o în amintirea sărmanei mele mame... Dumnezeu să-i dea odihnă veşnică...

Recruţii priveau cu gura căscată cum din ochii lui Troppauer se preling două lacrimi mari şi glasul i se frânge.

— Dacă-mi daţi voie, o să vă citesc o scurtă povestire în versuri, din care se desprinde caracterul mamei mele aşa cum a fost ea...

— S-o auzim ! S-o auzim !

Tot Guguștiuc fusese cel care strigase entuziast, bătând din palme.

— S-o auzim ! S-o auzim... — chițăi un glas neverosimil de subțire.

De această dată vorbise Cretă. Dar săracul de el habar n-avea despre ce-i vorba.

Poetul înlăcrimat nu putu începe însă lectura unei alte creații, deoarece câțiva soldați mai hotărâți din fire se sculară de la locurile lor și se proțăpiră în fața lui.

— Termină imediat cu tâmpeniile astea — tună un zdrahon de canadian.

— Dar, domnilor... Nu-s frumoase... versurile mele ? bâigui poetul, părând să izbucnească în plâns din clipă-n clipă.

— Versurile tale sunt plicticoase și tembele — răcni un luptător de circ grec, arătîndu-i pumnul.

Urmă o secvență de coșmar. Poetul îi trase un pumn în gură luptătorului grec, de îl proiectă cu falca fisurată într-o bară de fier, făcându-l să tragă și un pui de somn cu această ocazie. Apoi, dintr-o singură mișcare lejeră, îl apucă cu două mâini pe tăietorul de lemne canadian și-l azvârli în grămada de camarazi întinși pe jos.

Alți câțiva critici neînduplecați dădură năvală împotriva vigurosului poet... Zadarnic, însă. Troppauer azvârlea cu unii într-alții de-ai fi zis că se joacă cu niște aschii.

Recruții se uitau la el uimiți și speriați...

Lupta luase sfârșit, poetul se instalase în mijlocul calei și privea plin de reproș în jurul lui.

Cineva scânci într-un ungher, dar altminteri se făcuse liniște.

Poetul se aşează la locul lui, netezi teancul de hârtii soioase şi recită cu grandilocvenţă :

— Mamă, tu eşti steaua orfanului tău băiat, de Homer Troppauer. Cântul întâi...

De data asta toţi soldaţii ascultară cu cea mai mare atenţie poemul lung de douăzeci şi două de pagini şi ceva.

2

În zare apăru Oranul. Ţărmul african, cu casele lui albe, ca nişte cutii răzleţe, cu palmierii lui zvelţi li se înfăţişa privirilor ca într-o pâclă lăptoasă în bătaia perpendiculară a razelor de soare ale dimineţii.

— Alinierea ! strigă subofiţerul de instrucţie.

Toată lumea îşi luă echipamentul pe punte. Unul dintre ofiţerii din echipaj scruta ţărmul cu binoclul.

Privirile soldaţilor zăboviră asupra portului de care se apropiau.

Uite Africa !

Ofiţerul de marină mătură nepăsător cu privirea adunătura de recruţi.

Apoi înlemni.

— Harrin... court...

Guguştiuc făcu ochii mari.

—Cham... beel... izbuti el să îngâime.

Fuseseră colegi la academie !

— Domnul plutonier o să-ți permită, în mod excepțional, să ieși din formație. Aș dori să schimbăm câteva cuvinte — spuse ofițerul.

Harrincourt ieși din formație și se retrase mai la o parte împreună cu ofițerul.

— Harrincourt... ai înnebunit ? ! îl întrebă acesta nervos, când ajunseră destul de departe ca să nu-i audă nimeni.

— Domnule locotenent, vă rapor...

— Spune-mi Jean, ca pe vremuri.

— Păi, dragă Jean.. Cu ce te deranjează că am intrat în legiunea străină ?...

— Doar știi foarte bine ce-nseamnă legiunea ! N-ar trebui să se înroleze în ea decât ultimii oameni după care ar plânge cineva, dacă vreun glonț beduin i-ar răpune în deșert. Ascultă-mă am o grămadă de cunoștințe, generalul Cochran, comandantul garnizoanei Oran e unchiul meu și dacă vorbesc cu el, poate că...

Harrincourt păli.

— Nici prin gând să nu-ți treacă una ca asta. Vreau să mor și cu asta basta. Mă privește ! Te rog frumos să nu te amesteci în treburile mele în nici o împrejurare...

Zornăitul urmat de un plescăit anunța aruncarea ancorei. Ofițerul strânse grăbit mâna camaradului său de odinioară și Harrincourt își reluă locul în formație.

Fu coborâtă pasarela. Sabia căpitanului sclipi în aerul dimineții și, după ce trecu în revistă întregul efectiv, bocancii grei se puseră în mișcare.

Chambell privi cu amărăciune în urma detaşamentului care se pierdea în vălătucii de colb stârniţi în lumina soarelui, până când şi ultimul soldat coti în pas de manevră pe drumul ce şerpuia printre clădirile galbene şi palmieri, spre fortul St. Thérèse.

— Bietul Harrincourt — oftă el.

CAPITOLUL CINCI

1

Le ieşi în întâmpinare un plutonier jovial. Îşi pierduse o falcă într-o explozie şi un ochi abia i se mai vedea din orbita albă, puhavă şi scorţoasă. Din mustaţă nu-i mai rămăseseră în urma deflagraţiei decât câteva fire ca de cotoi. În rest, era un tip cât se poate de cumsecade. Le făcu semn răcanilor încă de departe, apoi trecu prin faţa formaţiei, măsurându-i cu privirea din cap până-n picioare.

— Sunt foarte mulţumit de voi — le mărturisi el cu sinceră admiraţie. Ar fi păcat să fie aduşi aici nişte oameni de treabă ca să crape, că voi aici o să vă lăsaţi ciolanele... *Rompez* !*

Le aruncă un surâs de încurajare, cu seninătate, după care dispăru în grabă. Aceasta le fusese primirea, respectiv acesta era plutonierul Latouret.

Un subofiţer îi conduse la dormitor, o încăpere lungă, spoită în alb şi soldaţii rupţi de oboseală se apucară de-ndată să-şi lustruiască bumbii şi centurile.

Numai tembelul de Cretă se tolăni pe un pat şi adormi pe dată. Guguştiuc îi zgâlţâi de umăr

— Hei ! Dom' Tembel ! Execută programul, că o-ncurci dacă te găsesc ăştia cu bumbii murdari !

* Rupeţi rândurile ! (lb. fr.) (N. t.).

— Nu-i nimic. Un unchiaş de-al meu din Strassbourg, când era în armată, în loc să-şi lustruiască nasturii, a...

— Doar n-ai de gând să-mi spui poveşti ? Dacă mâine dimineaţă centura şi bumbii nu-ţi strălucesc ca la carte, mi-e că dai de bucluc.

— Nu-i nimic.

Şi îşi văzu de somn. Guguştiuc se enervă. Descheie vestonul lui Cretă, îl dezbrăcă şi-l curăţă laolaltă cu propria-i uniformă. Ceilalţi răcani se odihneau de mult, când Guguştiuc lustruia centura cretinului cu ceară încălzită la flacăra unui chibrit. În tot acest timp îl blagoslovea cu vorbe deloc amicale pe imbecilul care dormea liniştit.

...Probabil că undeva se instalase starea de război, fiindcă, în locul obişnuitului stagiu de instrucţie, nu rămâneau în Oran decât patru săptămâni.

Aceste patru săptămâni s-au scurs într-o succesiune de marşuri, exerciţii de tragere şi de luptă corp la corp care au depăşit până şi aşteptările celor mai pesimişti recruţi.

În răstimpuri, plutonierul Latouret alerga în arşiţa înăbuşitoare a amiezii de-a lungul formaţiei moleşite, aflate în marş :

— Hai, băieţi haide, haide !... Ce-o să vă faceţi dacă într-o bună zi o să vă vină rândul să porniţi într-un marş adevărat ?... Hai, pas de defilare !

Asta le mai lipsea bieţilor oameni !

Trebuiau să mărşăluiască în pasul de defilare al legiunii, cu pasul lung, piciorul întins şi bătaia puternică a tălpilor.

— Hai, drăguţule ! Bate cadenţa, măi, bate pasul ăla ca lumea, mama lui de pas, că nu-i vals, băi, e marş ! Un-doi... Pas alergător !... Sergent ! Adu-

naţi-l pe gagiul ăla de jos, luaţi-l cu căruţa şi, dacă-şi vine în fire, îl puiţ santinelă în post în faţa comenduirii.

Pe Guguştiuc îl cuprinse sila constatând că începe să se îngraşe. Era deprins cu servituţile vieţii de militar, însă pe perioada instrucţiei din legiune, celebră în lumea întreagă prin rigoarea ei, s-ar fi cuvenit să mai facă un pas spre marea trecere.

Ba, mai mult, era singurul răcan căruia plutonierul îi dăduse învoiri în oraş pe perioada instrucţiei. Mucosul ăsta cu ochi albaştri, care se hlizeşte tot timpul, bate un pas de defilare de zici că acuş' o să se deschidă deşertul sub el şi duce arma la umăr ca un robot... Naiba ştie cum l-a luat gura pe dinainte :

— Soldat, poţi părăsi unitatea până la ora stingerii. Şi nu, mai rânji, că te pun în butuci.

Guguştiuc porni într-o plimbare lungă pe străzile strâmte, întortocheate şi murdare ale oraşului. Intră într-o cocioabă de paiantă care se voia cafenea. Localul se compunea din patru pereţi golaşi, cu o singură deschizătură : intrarea. Nu tu scaune, nu tu mobilier, ci doar un bătrân arab bărbos, care şedea turceşte pe duşumeaua de lut, în faţa unui ceaun cu jăratic. Fierbea apă cât pentru o ceaşcă într-un mic ibric şi când îl văzu pe soldat intrând, puse o linguriţă de cafea în apă. Doar după aceea îl salută :

— Salem...

— Mersi asemenea, bătrâne...

Localul n-avea mai mult de trei pe trei picioare. Nu era mai mare decât o cocină obişnuită. Şi nici nu mirosea mai acătării. Guguştiuc dădu cafeaua pe gât şi ieşi degrabă.

Acum, însă, se întâmplă ceva cu totul ciudat.

De cum ieşi din cocioabă, se trase într-o parte, să se sprijine cu piciorul de un bolovan, fiindcă un bumb de pe eracul pantalonului îi atârna şi se gândise să-l întărească la loc. Cei mai mulţi dintre soldaţi au, de regulă, asupra lor ac şi aţă. Pedepsele prevăzute pentru un bumb lipsă ori pentru o cusătură cât de puţin desfăcută sunt atât de aspre, încât doar cei mai duri dintre duri ignoră precauţia noastră. Guguştiuc, se sprijini, aşadar, de-o piatră, trecu aţa prin urechile acului şi întări bumbul. Apoi mai cusu unul.

Deodată se înţepă la un deget.

Pe uşa colibei de paiantă ieşise cu paş grăbit o femeie.

Guguştiuc ar fi băgat mâna-n foc că-n tot timpul cât îşi cususe bumbii nu intrase nimeni în cafenea. În odăiţa strâmtă, cu pereţii golaşi, nu se aflase adineauri decât cafegiul arab. Nu exista acolo nici vreo altă intrare pe care să apară sau vreo mobilă după care să se poată piti cineva. Doar nu s-o fi metamorfozat bătrânul arab într-o femeie tânără, după cum doamna cu pricina nu putuse răsări nici din lutul bătătorit ce ţinea locul duşumelei.

Cum a putut ieşi din local o femeie care nici n-a fost înăuntru ?

Hotărî să se-ntoarcă în cafenea.

Uşa era încuiată. Ori o încuiase femeia pe dinafară, ori, mai probabil, o zăvorâse arabul pe dinăuntru.

Ce-i asta, frate, frate ? Nălucă ? Stafie ?

Femeia nu-l zărise, pentru că pornise grăbită în direcţia opusă. Guguştiuc zări silueta albă, în pantaloni de călărie şi cizme de lac, dând colţul străzii.

Își luă picioarele la spinare și porni în urmărirea ei. Din mahalaua din vecinătatea fortului St. Thérèse, femeia o luă printre casele din scânduri de pe Avenue Magenta, către cartierul european. Părea obișnuită cu clima de la tropice, deoarece n-avea apărătoare de ceafă la casca colonială. Pe mâna dreaptă avea o aluniță mare, de-o formă geometrică aproape regulată. Se vedea clar, căci Guguștiuc ajunsese de-acum la doi pași în urma ei. Era sub nasul lui. Iar pe dosul palmei avea o aluniță întunecată, triunghiulară ! Pe pielea frumoasă, netedă. Ciudat !

Guguștiuc nu-și dădea nici el seama de ce-o urmărește. O femeie care a răsărit din pământ este, în orice caz, interesantă. Mai ales dacă are și o aluniță întunecată, triunghiulară pe dosul palmei.

Ajusenseră în cartierul de vile al orașului. Femeia iuți pasul. Guguștiuc rămase ceva mai în spate și o urmărea discret, furișându-se de la un palmier la altul.

Femeia se opri la poarta din spate a unei clădiri împrejmuite de un gard viu stufos. Privi în jur. Nu-l zări pe bărbat, deoarece acesta se ascunsese la timp după un copac.

Femeia sună grăbită și portița se deschise. Guguștiuc văzu un bătrân valet care se-nclină respectuos în fața ei. Femeia intră.

Soldatul așteptă o bucată de vreme, după care ieși în drum și porni spre poarta din față. Privi fațada vilei. Era o clădire uriașă, cu etaj, de modă

veche. Un pic poate prea rigidă şi cufundată în tăcere. Avea toate jaluzelele lăsate, poarta încuiată, părculeţul din curte pustiu, fără vreun zvon, nici ţipenie de om sau animal, nimic.

Un poliţist îşi făcea rondul în zonă şi-l salută prietenos pe soldat.

Pe Guguştiuc îl încerca o curiozitate copilărească.

— Spune-mi, colega — îl întrebă el pe poliţai —, cine locuieşte în această vilă superbă ?

— Nimeni. E nelocuită.

Hm... iată o afacere cu adevărat misterioasă.

— E o căsuţă frumuşică.

— Numai că nu se-ngheşuie nimeni s-o închirieze. A rămas nelocuită de mai bine de-o jumătate de an, de când doctorul André Brétail a împuşcat-o pe nevastă-sa, l-a făcut sită şi pe un căpitan de spahii şi, în cele din urmă, şi-a tras şi sieşi un glonţ. N-ai cumva o ţigară ?

— Ce ?... Cum ?... Aa, poftim...

— Ţine-ţi, dom'le, creionu'. Ţi-am cerut o ţigară... — zise poliţistul şi, făcându-şi mâinile pâlnie, răcni silabisind cuvântul, căci vedea bine că nenorocitul din faţa lui e surd : Ţi-ga-ră !

— Mulţumesc, nu fumez... — îngăimă Guguştiuc pipăindu-şi fruntea şi îşi aprinse nervos un Caporal. Mata chiar eşti sigur că nu locuieşte nimeni aici ?

— Sigur ! zbieră poliţistul. Patrulez pe-aici de-un an de zile ! Paznicul de noapte are chei şi o dată la trei zile ia la rând toate vilele nelocuite şi inspectează toate camerele.

— Nu mai urla așa, că te tai. Cunoști cumva vreo cucoană care are pe mâna dreaptă o pată sau aluniță ciudată, triunghiulară ? Văzui pe-aici una în genul ăsta.

Polițistul își făcu cruce.

— Ei, ce-ai pățit ? — îl luă Guguștiuc la rost. Nu-mi face mie pe evlaviosul, răspunde-mi la întrebare. Cunoști vreo astfel de femeie ?

— Una singură care să aibă acest semn deosebit ! — veni răspunsul. Pe nefericita soție a doctorului Brétail, care a fost împușcată de bărbatul ei în această casă...

2

Guguștiuc nu mai puse alte întrebări. Se-ntoarse pe călcâie și porni grăbit înapoi.

Hm, hm ! Ia să stăm noi cuminți ! Ce ne pasă nouă de cutremurătoarele tragedii familiale ale altora și de fantomele care bântuie într-o voioșie. Mai bine am ajunge cât mai rapid cu putință la unitate.

Lui Guguștiuc îi plăcea să mănânce bine, să râdă cu gura până la urechi, să fluiere cântece frumoase, câteodată să se ia la bătaie sau să practice alte forme de exercițiu fizic, însă dintotdeauna îi fusese silă

de mistere, de enigme şi de aventurile palpitante. Se hotărî să nu mai dea atenţie acestei afaceri şi se întoarse în fortăreaţă.

— Prezintă-te la comandantul fortăreţei, căpitanul Raffles — îi spuse caporalul când îl zări.

Căpitanul Raffles era un ofiţer cumsecade, popular printre subordonaţi. Îl întâmpină pe soldat cu un surâs :

— Am auzit că eşti băiat de treabă. Plutonierul Latouret mi-a prezentat un raport frumos referitor la dumneata. Este pentru prima oară în zece ani, când acest gealat arată simpatie cuiva. Avem nevoie de o nouă promoţie de subofiţeri, aşa că vom îndruma câţiva aleşi, printre care şi pe tine, spre şcoala de subofiţeri. Aşadar vei petrece următoarele trei luni la fortul St. Thérèse.

Guguştiuc înlemni. Lua-l-ar toţi dracii pe afurisitul ăsta, cu simpatia lui cu tot !

Căpitanul îl privi uimit, apoi bătu cu pumnul în masă

— Soldat ! Ordon să fii repartizat pe o perioadă de trei luni la şcoala de subofiţeri. Stânga-mprejur ! Înainte ! Marş !

Ajuns în curte, Guguştiuc îşi muşcă pumnii de necaz. Blestemat ghinion, cu norocul ăsta care se ţine scai de tine şi nu te lasă să trăieşti, adică să mori.

— Hei, băi, mucea ! — se apropie de el plutonierul cu gaură în mutră şi trei fire de mustaţă. De mine a depins soarta ta ! Generalul Cochran a trecut în vizită pe la domnul căpitan în legătură cu 'meata, cică aţi fi nu ş' ce prieteni de familie. Da, băi, da'n legiune nu ţine cu pilele. Căpitanul i-a zis „Uitaţi-l pe plutonierul Latouret, de el depinde

dacă pot face ceva pentru acest om". Pasului tău de defilare să-i mulțumești că te-am recomandat pentru cursurile de subofițeri...

Plutonierul ar fi rămas tablou, dacă ar fi bănuit măcar ce crede soldatul în clipa de față despre el, pasul de defilare și, în general, despre întreaga familie Latouret.

CAPITOLUL ŞASE

I

Din fereastra şcolii de subofiţeri, Guguştiuc urmărea cu privirea pregătirile plutonului ce urma să plece în deşert. Ce e de făcut ? Doamne Dumnezeule !... În foburgul Montmartre o biată femeie, văduvă, împreună cu o fată drăgălaşă, delicată, pe care le iubeşte mai presus de orice pe lumea asta, ar căpăta zece mii de dolari. Nici să moară nu mai sunt lăsaţi oamenii ? !

Norocul îi surâdea din nou. La ultima oră de curs li se prelucrase codul penal. La sfârşitul prelegerii, Guguştiuc răsuflă uşurat.

Printre altele, instructorul le aduse la cunoştinţă şi acest paragraf :

„Tentativa de dezertare din armată atrage după sine retragerea oricăror avantaje şi distincţii. Candidaţii la gradul de subofiţer revin în rândul efectivelor de soldaţi, pe postul ocupat anterior".

Ce mare brânză ! O să dezerteze încă din seara asta, o să meargă să înoate la piscină şi poimâine, potrivit legii, o să pornească din postul lui anterior, împreună cu ceilalaţi, în deşert.

Peste un ceas se căţără pe un burlan de pe zidul curţii din spate şi, când santinela se îndreptă nitel, sări peste zid. Apoi, tuleo...

După apelul de seară, opt patrule porniră în căutarea lui și plutonierului Latouret nu-i rămase decât să-și smulgă cu tristețe perii din barbă...

2

Guguștiuc se plimba tacticos pe sub palmierii din port, asculta strigătele docherilor, șuierul sirenelor de pe vapoare și claxoanele automobilelor, își umplea fericit plămânii cu adierea crepusculară, sărată, adusă de maree și se uita la puzderia de lumini ce se răsfrângeau tremurătoare în oglinda netedă a apei. Aștepta să fie prins. Sferturile de ceas se succedau fără nici un rezultat.

Ei, ce se-ntâmplă ?

Ce fițe mai sunt și astea ? Unde-i patrula ? Păi aici soldații sunt lăsați chiar așa, să dezerteze și să-și facă de cap pe Corso ? Sau există disciplină și represalii, sau nu !

Privi în jur, dar nici urmă de patrulă. Halal militărie ! Dezertorii pot fuma liniștiți o țigară în inima orașului, iar onoratei legiuni nici că-i pasă de-așa ceva. De necaz, nici nu știa ce să mai facă. Porni, pur și simplu, spre Piața Centrală, pe sub uriașele lampadare boltite ale palatului administrativ. Pesemne că era vreun banchet la comandamentul garnizoanei, fiindcă la intrarea principală soseau automobil după automobil și pe treptele palatului urcau oaspeți în uniforme sclipitoare, de paradă, în blănuri de hermină și fracuri albe.

Zăbovi şi aici ca la vreo jumătate de ceas.

Ce naiba se-ntâmplă ? De ce nu-l arestează ?

Explicaţia era destul de simplă. Toate patrulele plecate în căutarea lui luaseră drumul oraşului vechi, al portului de pescari, al pădurii din împrejurimi şi scormoneau doar prin locurile unde s-ar fi putut ascunde un dezertor întreg la minte. În faţa palatului nu-i dădu nimeni prin gând să-l caute.

De fapt, şi aici îl căuta cineva. Poetul Homer Troppauer. Acesta ţinea mult la Guguştiuc, care se dovedise întotdeauna un bun ascultător. Al naibii să fie el, dacă o să prindă aşa un băiat de zahăr. În calitatea lui de şef de patrulă, ordonă cu glasul lui de stentor :

— Direcţia Piaţa Centrală !

Acolo e imposibil să dea nas în nas cu dezertorul.

Abia intrară în cartierul select al oraşului, că unul dintre soldaţi îl înghionti pe Troppauer :

— Măi ! Iote colo ! Uite dezertorul !

Poetul scutură din cap năucit :

— Fir-ar să fie...

Şi totuşi, Guguştiuc le făcu semn prietenos, se apropie de ei şi-l întreabă nervos pe Troppauer :

— Pe unde dracu' aţi hoinărit până acum ? În viaţa mea n-am mai pomenit aşa militărie.

Ce era să facă ? Îl încadrară şi porniră spre fortăreaţă.

— Ce naiba, ai dezertat ca să vii în Piaţa Centrală ? — îl întrebă agitat Troppauer.

— Mă plictiseam — răspunse Guguştiuc, după care întrebă : S-a lăsat cu caterincă mare ?

— Acceptabilă. Plutonierul Latouret înghite la ora asta tot felul de hapuri.

Ajunseră la mahala. Guguștiuc fredona bine dispus. Arabi vagabonzi, hoinărind fără un scop anume, le făceau loc, lipindu-se de zidurile căsuțelor de pe ulița îngustă, și-i săgetau din urmă cu priviri întunecate.

— Mare baftă ai avut — zise Troppauer. Noi cel târziu poimâine o să descindem în iad, pe când tălică rămâi ca barosanu' în Oran.

— De-acum nu mai rămân nici eu. Sunt un dezertor !

— Dacă-ți spun eu că ai baftă ! Evadații prinși în termen de douăzeci și patru de ore nu sunt considerați dezertori. Pentru absența nemotivată din unitate o să fii pedepsit cu oleacă de *pelote** și gata.

Doamne sfinte ! Vasăzică iar îi surâdea norocul ! Bafta se ținea scai, ca râia de om, dar nici el nu se lasă.

Îi puse frumușel piedică pe la spate lui Troppauer. Poetul luă o trântă de se cutremură noaptea. Soldații nu-și dădură seama ce se întâmplă și, până își veniră în fire, prizonierul o rupse la fugă.

Troppauer ordonă foc de avertisment, conform instrucțiunilor :

— *En joue... Feu !*

Șase puști ochiră luna de pe cer și traseră o salvă asupra astrului nopții.

— *Pas de gymnastique ! En avant... Marche !*

De împuscat nu voiau să-l împuște, însă acum cu dragă inimă l-ar fi prins.

Guguștiuc fugea mâncând pământul. În urma lui răsunau pașii apăsați ai urmăritorilor. La un moment dat se trezi în cartierul de vile. Ajunse în dreptul

* Pedeapsă aplicată în batalioanele disciplinare, constând din pas alergător cu o raniță plină de pietre în spate. (N. trad.).

fostei locuințe a doctorului Brétail. E-e ! Casa asta e, chipurile, nelocuită. Sări gardul, lăsând în urmă strada cufundată în beznă.

Peste câteva clipe sosi și patrula. Răsunară câteva strigăte, scotociră întunericul cu lanternele, nimic. Nu văzuseră unde a dispărut Guguștiuc, nu știau decât că aici i-au pierdut urma. O fi luat-o pe-o străduță laterală sau s-o fi ascuzând pe vreun teren viran. Curând li se alăturară și doi-trei polițiști care sporiră tămbălăul iscat în toiul nopții.

Guguștiuc se apropie tiptil de vilă. Clădirea părea și acum pustie, părăsită, avea jaluzelele coborâte la ferestre... Unul dintre geamurile de la parter nu avea jaluzea. O fi fost camera servitorilor sau baia.

Locatarul unei vile învecinate, speriat de larma și împușcăturile ce tulburaseră liniștea nopții, telefonase la poliție. Sirena echipajului de intervenție șuiera asurzitor. Guguștiuc nu rată prilejul ce i se oferea. Pe când sirena acoperea toate zgomotele, se trase cu un pas înapoi și azvârli baioneta în fereastra închisă. Arma sparse geamul și ateriză în încăpere. Pe lângă șuierul sirenei, acest zăngănit aducea cu bâzâitul unei muște fața de răgetul unui leu. Guguștiuc încălecă pervazul.

Se trezi într-o bucătărie. Bâjbâi până ajunse la ușă. Trase cu urechea. Pe urmă apăsă încetișor pe clanță, să treacă în încăperea alăturată.

Nici el nu-și dădea seama de ce, dar i se făcu părul măciucă atunci când țâțânile neunse scoaseră un scârțâit prelung, ascuțit, sfâșiind liniștea de mormânt a holului uriaș. Da, ușa dădea într-un coridor imens, cufundat în beznă. Razele lunii se strecurau înăuntru pe-o ferestruică de aerisire.

Era o tăcere înspăimântătoare.

Guguștiuc porni pe coridorul întortocheat, care cotea ba la stânga, ba la dreapta și ajunse în cele din urmă la intrarea din spate, unde zărise stafia aceea cu chip de femeie. Încearcă să deschidă ușa. Era încuiată.

O vreme se învârti aiurea pe coridoarele care dădeau într-o mulțime de camere. Căuta o ieșire, însă clădirea asta era un veritabil labirint. Se așează pe treptele care duceau spre aripa servitorilor și fumă o țigară. S-ar putea ascunde aici până mâine. Aruncă țigara cât colo și porni mai departe. Ajunse din nou în holul pustiu, întunecos. Tăcerea devenea apăsătoare, supărătoare, însă Guguștiuc avea nervi de oțel. Se hotărî să-și caute un culcuș, să doarmă câteva ceasuri bune, necesare pentru reușita dezertării.

Urcă treptele din lemn care duceau la etaj. Pesemne că acolo erau și dormitoarele.

Treptele scoteau un scârțâit asurzitor și nori de praf cât roata carului. Iată, într-adevăr, un loc nimerit pentru stafii.

Ajunse pe coridorul de la etaj. Deschise ușa camerei din capul scărilor. Era un întuneric de să-ți bagi degetele în ochi. Nu-i nimic. Important e să găsesc un culcuș ; excelent, și așa nu se poate dormi decât în întuneric și spera că fantomele n-or să-i tulbure somnul.

Se strecură prudent pe lângă perete. Între timp dibui cu mâna, lângă un șifonier, locul comutatorului. Răsuci butonul. Se făcu lumină.

Nu-și putu înăbuși un strigăt de spaimă.

În mijlocul camerei, într-o baltă de sânge, zăcea cadavrul unui bărbat în pijama, cu fața în jos.

CAPITOLUL ŞAPTE

1

— E-e... tot ce putu să îngaime după ce-şi veni în fire. E-e. Trezeşte-te, Harrincourt. Se pare că destinul implacabil are de gând să te târască într-o grozăvie. Fii cu ochii în patru, domnule ! Nu-ţi pierde dreapta judecată !...

Se aplecă asupra cadavrului. De când o fi zăcând ăsta aici ?

Cum adică de când ? Doamne sfinte !... Sângele nici n-a apucat să se închege, din băltoacă uite că încă se prelinge o dâră subţire, acum a ajuns la marginea covorului. Apucă mâna mortului. Nu se răcise complet. Îngenunche lângă mort şi-l răsutrnă pe spate. Privirea aburită, sticloasă atesta, în mod indiscutabil, faptul că moartea se instalase ireversibil.

Victima era un bărbat ca la vreo patruzeci de ani. La o jumătate de metru de cadavru era stiletul cu care fusese înjunghiat în inimă. Da' stai, că nici nu-i stilet. E un *aiguille !* O baionetă cu lama îngustă, ca acelea din dotarea legiunii. O ridică de jos...

Dacă ar fi detectiv, acum ar avea deja o pistă pe care să-şi înceapă investigaţiile. Soldaţii din legiune îşi scrijelesc un semn pe toate lucrurile din dotare, aşa că dacă vreunul din ei îşi pierde sau îşi rătăceşte baioneta, acesta nu poate fura arma altuia.

Duse mânerul baionetei la ochi, să vadă dacă nu cumva are vreun semn.

Rămase perplex și scăpă arma din mână.

Era chiar baioneta lui !

E-e !

Nu-ți pierde mințile, Harrincourt ! Vino-ți în fire ! Ce s-o fi întâmplat aici ? Aoleu !

Păi baioneta asta o azvârlise el în geamul de la parter, când cu hărmălaia făcută de sirenă.

Așadar ?

Așadar, în timp ce el rătăcea pe coridoare, până a ajuns la intrarea din spate, cineva s-a strecurat în casă, a pus mâna pe baionetă, s-a repezit sus la etaj, l-a omorât pe omul ăsta și...

Și ?

Dintr-un salt ajunse pe coridor și se năpusti pe scară în jos. Poate că ucigașul e încă în casă.

Aprinse lumina în hol. Mobilă încremenită, plină de praf, tăcere adâncă, ecoul pașilor săi și scârțâitul parchetului uscat ca iasca.

Apoi de departe se auzi glasul delicat al unei femei, fredonând un cântec... Înmărmuri. Și totuși... există oare stafii ?...

Ce prostie !

Își încordă auzul. Undeva se auzea un glas de femeie fredonând în surdină

Si l'on savait... Si l'on savait...

Și melodia continua aidoma unui cântec de leagăn, fără text, încet-încetișor...

Guguștiuc porni în direcția de unde venea glasul. La etaj... Pe ușa deschisă zări cadavrul zăcând inert pe podea. Porni mai departe.

Auzea limpede glasul care nu putea veni decât din camera alăturată celei în care s-a comis crima. Lipi urechea de uşă.

Nu mai încăpea nici o îndoială că înăuntru cineva fredonează gingaş un cântec. O fi o femeie sau ce mama dracului ?

Rămase cu mâinile-n sân şi căscă ochii la uşa închisă. „Te-nşeli amarnic, uşă netrebnică, de crezi că am să te deschid. Nu cred în stafii. Nu pricep nimic din toată povestea asta şi constat că-n stânga cuştii toracice mă-ncearcă o anumită senzaţie de apăsare."

Se întoarse în camera unde zăcea mortul. Cântecul răsuna acum necontenit.

Auzi clipocit de apă în spatele unei uşi capitonate, întredeschise. Dădea în baie. Robinetul era deschis şi apa se revărsase deja din cadă. Închise grăbit robinetul şi privi în jur. Pe un scaun era pregătit un frac alb cu toate accesoriile lui. Pe poliţa de la oglindă zări un pămătuf şi un aparat de ras. Fuseseseră folosite nu cu mult timp în urmă, deoarece săpunul era încă ud... Pe măsuţa de toaletă erau tot felul de mărunţişuri, un ceas, o batistă, un stilou...

„Mersi de-aşa primire. Acum o s-o ştergem frumuşel de-aici. Sunt sătul până-n gât." Ieşi din baie.

Dinaintea lui răsări un locotenent în ţinută de paradă, pocni din călcâie şi-l salută respectuos :

— Permiteţi să raportez : este ora unsprezece şi jumătate.

Şi asta cu mortul la picioarele lui. Iar în camera de alături se cântă. Şi-acum, un locotenent îi raportează soldatului neinstruit că e ora unsprezece şi jumătate.

Simțea instinctiv că e prins într-un joc confuz, în ceață, și că dacă încearcă s-o respingă, o să dea de dracu'.

Își drese nițel glasul.

— S-a și făcut unsprezece și jumătate.

— Întocmai, domnule maior.

Ar fi vrut să privească peste umăr, fiindcă avea senzația că în spatele lui se află un maior. Își încordă însă nervii până la ultimul, străduindu-se să rămână indiferent și liniștit.

E-e !

Ușurel, Harrincourt ! Ce-i cu senzația asta de nod în gât ? Înăuntru se cântă. Asta este indiscutabil. Iar tu stai aici, afară, cu mâinile reci și palmele jilave. Deschide ușa, soldat. Deschide-o odată, ce mama dracului, că de nu, te pun în butuci, pungaș de viță nobilă ce-mi ești !

Împinse ușa și...

În clipa aceea în cameră se așternu liniștea. Ultimul acord se stinse, în auzul lui, la doi pași de el.

Și camera era pustie !

Camera în care cineva mai cânta pe când el stătuse cu mâna pe clanță era acum goală, avea dușumeaua acoperită cu un strat gros de praf, pe care nu se zărea nici o urmă de picior.

Dar cine cântase ?

Nu contează. N-o să căutăm persoana. Să lăsăm chestiile astea. Nu sunt treaba lui. Ieși, trase ușa după el. Porni să-și recupereze baioneta, să nu lase un corp delict în urma lui, iar apoi, pe cai.

Si l'on savait... Si l'on savait...

În cameră femeia începu să cânte din nou.

Cum ?!

Ei, fir-ar să fie, las' că-ți... Deschise ușa cu iuțeala fulgerului. Și cum se năpusti în cameră, auzi iarăși clar ultimul acord, însă înăuntru nu era nimen și nici cântecul nu se mai auzea.

Se răsuci pe călcâie. În holul uriaș, luminat, totul era cufundat în mutenie și nemișcare. Închise ușa și se rezemă de balustradă. Nervii unui om care a trecut prin academia de marină nu pot ceda chiar cu una-cu două. Și chiar și așa...

Si l'on savait... Si l'on savait...

Cântecul răsuna din nou în cameră.

— Mda, mda... — făcu el și își drese încă o dată glasul.

— Mașina vă așteaptă la poarta din spate. Fiți amabil și îmbrăcați-vă, între timp eu o să sting toate luminile. Asta-i cel mai important lucru în clipa de față.

Da ? Ridică din umeri nepăsător, deși în adâncul sufletului simțea că purtarea locotenentului e nițel aberantă, din moment ce, stând lângă cadavrul unui om asasinat cu doar câteva minute în urmă, consideră că important e să stingă toate luminile...

În timp ce locotenentul își vedea de stinsul luminilor, Harrincourt își frecă fruntea cu amândouă mâinile. Aici, frățioare, se cer nervi de oțel. Dar ce face omul dacă îl apucă un cârcel în timp ce înoată ? Dacă-i prost, azvârle din mâini și din picioare până se înecă. Dacă-i deștept, rămâne nemișcat și face pluta, căci cât timp nu mișcă, apa îl ține la suprafață.

Intră, așadar, în baie și se apucă să se îmbrace. Își puse fracul alb anume pregătit. Îi era un pic cam larg, dar nu cât să bată la ochi.

Cu încălțămintea avu același noroc. Pantofii erau mai mari doar cu un număr față de măsura lui. Își goli buzunarele vestonului de toate fleacurile pe care le avea asupra lui și le vârî în buzunarele pantalonilor, apoi privi în jur. În cuier atârna o cască colonială. Și-o puse pe creștet. Pe măsuța de toaletă zăceau aruncate un portofel, câteva fleacuri, un stilet de ofițer cu lănțug și alte mărunțișuri. Le băgă și pe acestea în buzunar, cu sila cuvenită a unui gentleman față de un gest imoral. Bunurile altcuiva ! Dar ce să facă ?

Sub batista de mătase găsi încă un ceas. Unul de mână ! Unde s-a mai pomenit să aibă cineva două ceasuri ? Se pare că timpul joacă un rol aparte în această poveste aiurită.

Lasă-te dus de val, lasă-te dus de val — își zise în sinea lui de mai multe ori și își puse ceasul la mână. Era o urâțenie lipsită de gust, cu pretenții de baroc. Un cap de crocodil decorat cu arabescuri. Din gura fiarei se ițea cheița. Doar dobitocii ies cu așa ceva la o serată. Dar ce-i de făcut ?

Ieși din baie.

Locotenentul se afla deja lângă cadavru. Luă poziția de drepți :

— Putem porni ? — întrebă el.

Guguștiuc dădu din mână.

— Nu merită să zăbovim pentru atâta lucru.

Mă rog. Se pare că a făcut din țânțar armăsar cu mortul ăsta. Coborî pe treptele care scoteau un scârțâit sinistru. Străbătură holul în grabă, ieșiră pe coridor și porniră spre portița din spate.

De data asta era deschisă !

Portița dădea în strada laterală. Zări o mașinuță incredibil de mică, parcată la umbra câtorva copaci

cu o coroană stufoasă. Locotenentul îi deschise portiera.

— Poftiți, domnule maior... e trecut de douăsprezece.

Se așeză pe banchetă. Ofițerul se așeză la volan, trase portiera și demară.

Automobilul străbătu întregul Avenue Magenta și după un scurt ocol opri în fața unei porți scăldate în lumină...

Văleu.

Păi asta-i comenduírea garnizoanei ! Acu' să-l vezi ce-o să se facă de baftă... Portiera mașinii se deschisese deja și portarul încremeni în poziție de drepți când locotenentul, urmat de Harrincourt, intră în holul impozant. În încăperea ce răspândea o lumină orbitoare fură întâmpinați de valeți cu găitane la livrea.

De-aici sigur nu scap fără zece ani de pârnaie în vreo cetate-temniță — își zise-n sinea lui Guguștiuc, în timp ce măsura din priviri, cu indolență, impresionantele coloane de marmură neagră.

Un colonel coborî în grabă treptele de marmură ce se pierdeau hăt-departe, amintind de scara lui Iacob*.

Guguștiuc încordă gleznele într-un gest reflex. Puțin lipsi să pocnească din ele și să ia poziția de drepți.

— Bine ai venit, prietene... — îl întâmpină colonelul bucuros.

Guguștiuc simți că-i bate inima nebunește, gata să-i sară din piept, însă dădu mâna cu colonelul și-i zâmbi aidoma cuiva îmboldit pe la spate cu un ac.

* Aluzie la visul lui Iacob din *Vechiul Testament, Facerea*, 28, 12. (N. trad.).

Când-colo, colonelul îl conduse pe scara lui Iacob așternută cu covor roșu.

Mamă, precis se lasă cu închisoare pe viață... Și ferecat în lanțuri.

Din față se apropia un domn cu obraz tuciuriu, în frac alb, cu un fes roșu pe cap. O fi fost vreun pașă.

Colonelul i-l prezentă pe Guguștiuc din mers :

— Marchizul François Verbier.

Ce-i asta, dom'le ? Curat balamuc !

Ajunseră într-un salon uriaș, unde pe parchetul sclipitor se învârteau doar câteva doamne mai copticele și doi-trei militari cu grade înalte. Un uriaș cu părul cărunt veni spre ei în uniforma lui de paradă cu pieptul acoperit de distincții și ordine.

Un general.

— Excelență — zise colonelul —, vi-l prezint pe marchizul François Verbier, un vechi prieten de-al meu.

— Încântat de cunoștință... Sunt generalul Cochran. Comandantul acestui frumos oraș.

În zori or să mă-mpuște — își zise Guguștiuc.

Pe urmă colonelul îl târî către un general bondoc, durduliu, cu mustața pe oală și-ntre timp îi șopti lui Guguștiuc :

— Ei, măcar de data asta nu mai e nevoie de prezentări...

Cum naiba ? De ce nu-i nevoie de prezentări ? Ei, totuna-i. Dacă nu-i nevoie, nu-i nevoie și gata. Nu sare el peste cal pentru atâta lucru. Colonelul dădu din cap cu subînțeles și-i lăsă singuri. Aoleu ! De ce pleacă și ăsta ?... Generalul îl bătu pe umăr și-i zise cu glasul coborât :

— Arătați bine, prietene.

Apoi îl luă de braţ şi porni să se plimbe cu el. E clar, în zori or să-l pună la zid. E limpede ce-l aşteaptă.

Ieşiră pe o terasă de unde nişte trepte de marmură coborau în parcul din spatele palatului. La tot pasul nu vedeai decât cele mai frumoase şi cele mai rare flori de pe continentul african, palmieri, beculeţe vopsite în toate culorile curcubeului. Şi pe fiecare treaptă de marmură albă a scării care duce în parc stătea câte un soldat din garda palatului. Până jos.

— Uită-te la fântâna aceea arteziană — îi şopti grăbit generalul. Poate că Macquart n-a venit, dar nu-i nici o supărare. Deocamdată să nu te preocupe decât madam Colette, s-o inviţi la dans peste câteva minute, restul o să-l poţi clarifica la fântână. Vezi că o să te contacteze vicontele Lambertier. Hai, du-te. Dar repet, s-ar putea ca Macquart să nu vină.

— Nu-i nici o supărare. Ştiu...

Aşadar, direcţia fântâna arteziană ! Generalul pesemne că stă cu ochii pe el, aşa că n-are de ales.

Deasupra statuilor de marmură ce străjuiau bazinul meşteşugit lucrat se revărsa lumina mai multor mii de becuri. Jeturile de apă ţâşneau înlănţuite în joc şi acordurile muzicii umpleau grădina înecată în mireasma îmbătătoare a florilor. Simţi o mână pe umăr :

— Ce bine-mi pare că te văd !

Guguştiuc îi răspunse cu o indiferenţă bine simulată :

— Mă bucur, domnule viconte Lambertier...

Celălalt se făcu alb ca varul şi simţi că nu-l mai ţin genunchii :

— Ce Dumnezeu ? Ai căpiat ?... Îmi zici pe nume ?!

Asta-i bună. Hai s-o lăsăm moartă. Aici nu poate fi vorba decât de o farsă sinistră, pusă la cale dinainte. Vor să-l scoată din minți. Măcar de n-ar fi tipu' ăsta așa de palid și nu i-ar mai clănțăni dinții-n gură de groază. Dar iată-l din nou zâmbitor, spunându-i bine dispus, în timp ce arăta cu degetul către o nimfă ce împodobea fântâna arteziană

— Ai adus schița ? O ai la dumneata ?

Guguștiuc arătă și el spre o altă nimfă

— N-o am.

— Ai făcut bine că n-ai adus-o. Aș băga mâna-n foc că suntem urmăriți. La revedere, pe mâine ; Macquart n-a venit.

Guguștiuc dădu din mână blazat :

— Nu-i nici o supărare...

Vicontele dispăru ca înghițit de pământ. Ei, ia să dăm o raită pe-aici. Ar cam fi timpul. Își văzu liniștit de plimbare. Un boy se opri în fața lui cu o tavă de sandvișuri. Mamă, îi ghiorăie mațele de foame. Ce mai, are o foame de lup !

Înfulecă două sandvișuri. De la un alt ospătar ciupi câteva felii de tort. De-acum începu să-i caute el din priviri. Se ghiftui cale de vreo două-trei alei, după care îl păli o sete turbată. Chelnerii serveau și băuturi răcoritoare. Guguștiuc nu îndrăznea să zăbovească prea mult într-un loc, fiindcă uitase cum îl cheamă și era nevoit să evite prezentările. Asta nu-l împiedica să dea peste cap câte un pahar cu băutură ori de câte ori îi ieșea în drum un boy, după care își continua preumblarea. Adunase în el un veritabil cocteil. Șampanie, sirop de zmeură, vermut, lapte

de migdale, Chablis roşu şi un păhărel cu soluţie de alcool comforat, pregătit pentru eventualele pişcături de ţânţari suferite de invitaţi.

Ia te uită ce drăguţ se-nvârte parcul în jurul lui !

...Ceva mai târziu, când musafirii îl bisară pentru a treia oară cu aplauze furtunoase şi le cântă încă o dată „Louis a plecat în Hebride", Guguştiuc observă cu uimire că-i aşezat la pian şi vizavi de podium stau instrumentiştii în picioare. De ce n-or fi cântând ?

Nu-şi mai amintea că el e cel care îi gonise de pe estradă. Doamne sfinte, păi aici sunt numai şi numai granguri.... Domnule maior... Hai o dată cu studiul ăla în do-minor... Da' cum o fi mai departe ? Lua-l-ar dracu' pe Chopin ăsta ! Mereu i-a dat bătaie de cap... Până-i vine-n minte fuga aia, cu permisiunea publicului, o să interpreteze „Cântecul minerilor veseli"...

...Marchizul Verbier îşi cuceri auditoriul. Balurile de-acest gen oricum nu erau reuşite decât dacă printre musafiri se nimerea şi câte un tânăr nonconformist, spiritual şi plin de viaţă.

Guguştiuc ar fi dorit să bată de-acum în retragere, însă în fiecare clipă se trezea într-o nouă companie şi printre dinţi fredona întruna :

Hai, băiete, hai de-aicea... o să dai de dracu.... du-te acasă...

Stomacul i s-o fi crezut shaker, amesteca întruna băuturile. Zări o ieşire laterală... Ia s-o tulim pe-acolo...

Din dosul unui strat cu flori apăru un bărbat şi-l apucă de cot.

— Sunt Macquart.

— Mi s-a spus că dumneata n-o să vii... — bâigui Guguștiuc luat prin surprindere.

— S-au înșelat. Trei dintre oamenii mei vor fi mâine în drum spre obiectiv. Pe mine Lorsakoff m-a trimis la dumneata. Fii amabil și spune-mi cât e ceasul.

Guguștiuc își scoase ceasul de aur din buzunar.

Macquart privi în jur, apoi, fără un cuvânt, luă ceasul și îl vârî în buzunar.

— E-n regulă... — șopti el.

— Crezi ? — îl întrebă Guguștiuc posomorât.

— Poftim — răspunse celălalt. Ține-aici un pachet de Simon Arzt.

Și-i puse în palmă un pachet de țigări.

Nu-i deloc o afacere grozavă. Auzi, douăzeci de Simon Arzt pentru un ceas de aur... Măcar de-ar fi Caporal...

— La revedere — își luă necunoscutul rămas bun, adăugând grăbit, în șoaptă : În cutie sunt cincisprezece mii de franci...

Acestea fiind zise, îl lăsă cu ochii-n soare.

— Hei ! Stai așa... Întoarce-te !

Dar Macquart dispăruse.

— Nu-i nimic...

Cum naiba o fi ajuns din nou lângă fântâna arteziană, în mulțime ? Și uite-l și pe generalul bondoc și durduliu, cu mustața pe oală... L-a zărit de mai multe ori în această noapte, i s-a părut că-l urmărește cu atenție...

Cineva îl bătu discret pe umăr.

— E unu și jumătate.

Întoarse capul. Era locotenentul care avea obiceiul să stingă luminile când se-ntâmpla să fie un mort în casă. Ăsta mereu dă ora exactă. Îl urmă fără un cuvânt.

La poartă îi aştepta aceeaşi maşinuţă neverosimil de mică. Un cărucior cu motor !

Ofiţerul demară...

Înaintau tăcuţi pe străzile întortocheate ale oraşului, la început pe drumuri cu mai multe benzi de circulaţie, luminate de felinare arcuite în văzduh, apoi pe uliţele înguste ale mahalalelor de la periferie. Ofiţerul frână. O haită de câini vagabonzi se-mprăştie chelălăind din faţa maşinii. Ofiţerul îl anunţă cu glasul scăzut

— E ora două...

Parcă ar fi radioul. Tot timpul dă ora exactă.

Guguştiuc coborî în decorul acela nocturn, ostil şi pustiu şi îl aşteptă pe ofiţer. Acesta închise portiera, demară şi îl lăsă singur.

În frac alb ! Pe câmp !

Măi, măi, frumos îi şade. Nici ţipenie de om în jur. Încet-încet câinii vagabonzii se întoarseră şi începură să-l adulmece mânaţi de curiozitate. Mda, s-ar zice că mi-a copt-o domnul locotenent... — îşi zise el nedumerit.

Zări la câţiva paşi coliba solitară a unui paznic de câmp. E-e ! Poate o să dea aici peste nişte zdrenţe, să aibă cu ce se îmbrăca.

Dar ce-o să se facă fără uniformă şi echipament ? El nu şi-a dorit decât să ajungă în compania de marş, dar dacă-i lipsesc efectele, o să se aleagă cu mai mulţi ani de muncă silnică.

Uf, în ce belea a intrat...

Deschise uşa colibei cu inima grea şi cu un gust amar în gură.

Intră în odăiţa cu miros de mucegai şi aprinse un chibrit. Apoi nu-şi putu stăpâni un strigăt de uimire.

Pe o bancă, aşezate frumos, în ordine, se găseau uniforma, chipiul şi baioneta lui, iar sub bancă, o pereche de bocanci.

CAPITOLUL OPT

1

Lorsakoff se învârtea în cameră ca un leu în cuşcă. Fereastra odăii dădea spre palmierii toropiţi, prăfoşi de pe malul mării, din apropierea portului pescăresc. Se crăpa de ziuă. Căsuţa jegoasă de la periferie era cufundată într-o tăcere adâncă. Cafegiul de la parter îşi închisese de mult prăvălia şi acum dormea pe o pătură aşternută sub cerul liber.

Scara de lemn de-afară scârţâia sub apăsarea paşilor grei. Rusul duse mâna la buzunarul de la spate. Cineva bătu la uşă. Lorsakoff crăpă uşa cât să vadă cine-l caută.

— Uf, în sfârşit, a dat Domnu'! — zise el lăsându-şi musafirul înăuntru, apoi încuie din nou uşa. Ai adus ceasul ?

— Iată-l — răspunse Macquart, căci el era musafirul.

Participanţii la bal nu l-ar fi recunoscut sub noua lui înfăţişare. Era îmbrăcat într-o salopetă albastră, cum poartă docherii, şi în picioare avea nişte tenişi fără şireturi, jegoşi, din care i se vedeau picioarele goale.

Lorsakoff întinse lacom mâna după ceasul pe care i-l dădu Macquart.

— Bine, dar... Yves zicea că-i vorba de un ceas de mână...

— Pe ăsta mi l-a dat.

— Stinge lumina.

Macquart se supuse. După câteva secunde, rusul zise :

— Aprinde-o.

După ce se auzi declicul comutatorului și se făcu lumină, Macquart se trezi cu țeava unui pistol înfiptă în burtă și Lorsakoff, galben ca ceara, îl somă cu glas șuierător :

— Scoate ceasul ! Nu încerca să te dezvinovățești în vreun fel. M-am lămurit ce hram porți, Macquart. Știu încă de-acum un an că tot așa i-ai vândut și pe frații Junghans. Dar acum ți s-a-nfundat.

— Ai înnebunit ? — îl întrebă celălalt fără să-și piardă o clipă cumpătul. L-am întrebat cât e ceasul, el a ridicat capacul ceasului, potrivit înțelegerii, eu l-am luat și i-am înmânat pachetul de țigări.

— La telefon Yves mi-a spus categoric că-i vorba de un ceas de mână. Ceasul doctorului Brétail.

— Și ăsta ce mai e ? Măcar uită-te bine la el !

— Pune mâna pe ceas — spuse rusul ținând în continuare pistolul îndreptat către Macquart — și rămâi acolo unde ești. Acum întinde mâna și dă-mi-l... Nu cumva să duci mâna la buzunar, că te-mpușc...

Luă ceasul și-l studie îndelung, apoi bombăni uimit

— B.Y. E clar că-i al maiorului Bertram Yves.

Lăsă în jos mâna în care ținea pistolul, neștiind ce să creadă. Macquart zâmbi ironic.

— Uite care-i treaba, Lorsakoff, mie nu-mi este frică de dumneata. Ți-aș fi putut veni de hac și până acum — și-n timp ce vorbea astfel își strânse în pumn degetul mare și din ghiulul masiv, cu o piatră

montată, țâșni un jet lung și subțire care aterizâ sfârâind pe fața de masă, făcând să apară în câteva clipe o gaură uriașă în țesătura mistuită de parcă nici n-ar fi existat. Acid sulfuric... Te-aș fi putut aranja în timp ce te uitai la ceas. Avem însă nevoie unul de celălalt. Mai ales acum, când e limpede că Yves a lucrat pe barba lui, iar pe noi ne-a folosit doar drept unelte.

— Atunci de ce mi-a vorbit atât de detaliat la telefon despre un anume ceas de mână cu capac, care are cadranul în formă de cap de crocodil ?

— Fiindcă avea nevoie de timp ca să șteargă toate urmele.

Lorsakoff băgă pistolul în buzunar.

— Treaba e încurcată... Dar înțeleg că adineauri m-am înșelat în ceea ce te privește. În toată afacerea asta punctul nostru cel mai slab este că nici unul dintre noi nu-l cunoaște personal pe maior.

— Eu unul l-am văzut astă-noapte.

— De unde știi că era el ?

— Păi, generalul Aubert a coborât pe scară la braț cu el, iar mai târziu s-a întâlnit lângă fântâna arteziană, potrivit înțelegerii, cu vicontele Lambertier.

— Ce fel de om e ?

— Cu totul altfel decât i-a mers vestea. Aș fi jurat că-i un puștan aiurit, ca la vreo douăzeci și doi de ani. Chipeș, un pic pistruiat, râde întruna și face pe nebunul. Așa de bine știe să facă pe beți-vul, de l-ar putea invidia până și actorii profesioniști.

— Dar de ce mi-o fi spus la telefon că are planul la el, în ceasul cu cap de crocodil, dacă tot avea de gând să ne tragă pe sfoară ?

— Când ați vorbit la telefon, nu s-o fi gândit la asta. Trebuie că s-a întâmplat ceva între timp.

Lorsakoff trase o înjurătură.

— Dacă-i pe-așa, o să se căiască amarnic. O să-mi cadă curând în laț.

— Cum așa ?

— Nu fi bou ! Păi nu știi cum ne-am înțeles cu el ? Planul doctorului Brétail trebuie verificat la fața locului. Va trebui să pornească într-acolo. Și-atunci, s-a zis cu el. Dă-le de știre lui Laporter și Hildebrandt.

— După mine, ar trebui să discutăm mai întâi cu Grison. El este singurul care a ținut personal legătura cu maiorul.

— Ai dreptate ! Să mergem la Grison.

Puse ceasul în buzunar, stinse lumina și coborî împreună cu Macquart. În fața porții rusul se opri o clipă locului :

— Hm... Adineauri dormea aici cafegiul ăla arab. Unde naiba o fi ?

Priviră câteva clipe de jur-împrejur, dar, la urma urmei, aveau de făcut un drum ce nu suporta amânare, așa că o luară din loc.

...Cafegiul arab coborî tiptil pe scară.

Trăsese tot timpul cu urechea la discuția celor doi.

2

Zorii cenuşii, pâcloşi împrăştiau treptat umbrele nopţii din jurul copacilor şi caselor.

Mergeau cât puteau de repede. Înaintea lor se aşternea o uliţă lungă, care ducea la ţărmul mării. Deodată, din faţă apăru o siluetă care venea spre ei. Un soldat. Beat criţă. Fredona un cântecel şi se cioc-nea de fiecare o doua casă. Pe urmă îi împroşca pe arabi cu sudalme urâte, cumplite şi-i chema în stradă, să-i facă fărâme pe toţi... Se sprijini de un perete şi scotoci în buzunar după o ţigară. Le făcu de departe semn prietenos celor doi

— Haideţi, domnilor... daţi-i unui biet soldat... care mâine poate c-o să se prăpădească pentru lumea civilizată... daţi-i un foc, în numele patriei... *Vive la France* !

Lorsakoff şi Macquart dădeau să intre grăbiţi tocmai în casa în dreptul căreia se oprise soldatul. Rusul scoase râzând bricheta şi o scăpără de mai multe ori, având, pare-se, benzina pe terminate. Soldatul se aplecă până ce aproape-i atinse obrazul, bălăbănindu-se ca beţivii :

— Nu vă duceţi sus...

— Grison nu-i acasă ?

— Ba da. Mort. I-au făcut felul.

— Vino în piaţa de peşte...

În cele din urmă bricheta se aprinse şi după ce trase câteva fumuri, soldatul îşi învârti chipiul pe cap şi porni mai departe, răcnind crâmpeie dezar-ticulate de cântece.

— Sărmanul Grison — făcu Macquart. Ai avut dreptate, Lorsakoff. Cineva şi-a vârât coada în povestea asta şi Yves a rupt-o cu noi.

— Bagă de seamă, Macquart, eşti singurul dintre noi care a vorbit cu el, doar tu ştii cum arată la faţă şi el e conştient de asta...

— Nu-mi duce mie grija, că...

Răsună o împuşcătură. Glonţul trecu şuierând peste capul lui Macquart. Amândoi se adăpostiră sub o poartă. Aşteptară să vadă ce-o să mai urmeze.

Tăcere.

Macquart iscodi prudent împrejurimile. Strada era pustie, cufundată în linişte. Nicăieri nici ţipenie de om.

— *Nom du nom...* — scrâşni el. S-ar zice că nemernicii încep jocul pe viaţă şi pe moarte.

În furnicarul matinal al pieţei de peşte se reîntâlniră cu soldatul care, de data asta, le ceru să-i facă cinste cu o cinzeacă, fiindcă lui îi este scris să plece în deşert. Intrară într-o cârciumă şi se aşezară la o masă.

— Zi, Hildebrandt — îl îndemnă rusul în şoaptă.

— Astă-noapte aveam întâlnire cu Grison — spuse soldatul. Când am bătut la uşă, nu mi-a deschis nimeni. Am apăsat pe clanţă. Uşa era descuiată. Înăuntru totul era vraişte pe jos, aşternuturile erau ferfeniţă şi-n mijlocul camerei, cu ţeasta chisăliţă, înjunghiat, zăcea Grison.

Tăcură un timp.

— Porneşti în dimineaţa asta ? — întrebă Macquart.

— Da. Mergem la Aut-Taurirt. Grison a mirosit foarte bine treaba asta.

— Ia aminte — se amestecă în discuţie Lorsakoff —, până la noi ordine bagă la cap ce-ţi spun acum : dacă pui mâna pe un ceas de mână în formă de cap de crocodil, te-ai ales cu cincizeci de mii de franci. Vreau să discut şi cu Laporter. O să mai auzi de mine astăzi. Până una-alta, acţionaţi cum ne-am înţeles.

Soldatul se întoarse la garnizoană. În ajunul plecării primiseră cu toţii învoire până dimineaţa. Pe când se legitima la punctul de control, o patrulă îl aducea pe Guguştiuc. Acesta întinse zâmbăreţ mâinile, să i se pună cătuşele.

Hildebrandt păli.

Dezertorul avea la mână un ceas în formă de cap de crocodil !

3

Plutonierul Latouret care, în urma celor întâmplate, nu ştia ce să mai creadă, nu-i spuse o vorbă ingratului şi ticălosului său protejat. Doar în răstimpuri îşi netezea mustaţa pârjolită, de pisică sălbatică şi se holba cu ochi ca de melc la tânăr... *Nom du nom...* — se putea citi în privirea lui.

— Eşti bătut în cap, ce-i cu tine ? — se răsti Troppauer care, de la ultima întâlnire, se socotea îndreptăţit să-l tutuiască pe camaradul Guguştiuc. Trăiai aici ca-n sânul lui Avram sau, altfel spus, ca

amicul meu Dante în paradis și dracu' te-a pus să dai cu piciorul la așa un trai.

Guguștiuc ridică din umeri.

— Nu de aia m-am înrolat în legiune, ca să crăp de plictiseală. M-am obișnuit cu poeziile tale și m-am îndrăgostit de ele, vreau să le ascult și de-acum încolo, orice-ar fi !

— Vorbești serios ? — îl întrebă impresionat poetul.

— Foarte serios. Din fragedă copilărie mi-a plăcut poezia și presimt că într-o bună zi o să mă pot mândri cu faptul că m-am numărat printre primii admiratori ai marelui Troppauer.

Mușchii masticatori fremătară pe maxilarul de gorilă și ochii cu privirea pierdută se încețoșară năpădiți de lacrimi.

— Te asigur că, dacă o să ajung vreodată mare poet, o să fac cunoscut acest lucru. Înțeleg admirația pe care o ai pentru mine, dar nici chiar așa, să mă urmezi până și-n deșert... asta, asta... chiar că-i un gest ieșit din comun...

— Prin foc și gloanțe, pentru poezia ta ! — strigă Harrincourt plin de însufleţire. M-am obișnuit cu aceste poeme, le-am îndrăgit și nu vreau să mai trăiesc fără ele.

Troppauer roși și lăsă privirea în pământ :

— Mă bucur că ți-am putut dărui o lume aparte... — bolborosi el și, cu mâinile-i cât cazmaua tremurându-i ca frunza-n vânt, scoase din buzunar o epope scrisă în doi timpi și trei mișcări.

Netezi teancul de hârtii, înghiți în sec și declamă pe un ton teatral :

— Mâine porneşte la drum batalionul, iuhuu ! De Homer Troppauer !

Guguştiuc avea talentul de-a se abandona cu totul propriilor gânduri în timp ce asculta câte un poem mai lung de-al lui Troppaeur. Îşi făcuse un obicei din a-şi lăsa reflecţiile să fie acompaniate de glasul monoton, tehui al poetului şi, de câte ori acesta se oprea cu o expresie de încântare pe faţă, trântea la întâmplare câte un :

— Minunat ! Fantastic ! De neuitat ! Mai ai vreuna ?

— Da, mai am patru cânturi.

— A, prea puţin ! Citeşte-mi-le repede ! Măi ! Măi, Puşkin, măi !

Poetul îşi lingea satisfăcut buzele lătăreţe, îşi mângâia jenat bărbia ţepoasă, vineţie şi îşi relua lectura. Iar în acest timp Guguştiuc se întreba ce ar trebui să facă el cu cei cincisprezece mii de franci. E limpede că nu-s ai lui. Nu-şi poate permite să-şi însuşească banii altuia numai fiindcă, dintr-o greşeală, au ajuns în mâna lui... Deci, în primul rând, trebuie să se uite cu atenţie la portofelul pe care fusese nevoit să-l bage în buzunar atunci, în baie, laolaltă cu alte mărunţişuri ce-i aparţinuseră mortului. După ce-şi schimbase ţinuta în colibă, luase cu el toate lucrurile acelea. Acum erau în buzunarele vestonului său, însă nu le poate cerceta decât la loc sigur, unde să nu „tragă curentul". Cazărmile astea sunt însă nişte ciudăţenii în ceea ce priveşte construcţia. Băile, de pildă, n-au uşi. Asta pentru ca acela care trebuie ţinut sub supraveghere să nu poată fi scăpat din ochi. Unde s-ar putea uita nestingherit la portofelul ăla ? E, totuşi, absurd să-l aibă în buzunar şi să nu se poată uita la el. În dor-

mitor se află întotdeauna oameni, acolo nu-i nici o șansă, iar la popotă nici atâta... cât despre oraș, nu mai pupă el prea curând o învoire... Afurisită treabă.

— Ei ? — îl întrebă Troppauer triumfător.

— N-am cuvinte... Omule ! Cum naiba e cu putință ca tu, cu geniul tău, să te afli aici în loc să fii în Suedia, la decernarea Premiului Nobel !...

— La ce se poate aștepta un poet în ziua de azi ? — întrebă Troppauer cu o tragică resemnare în glas, greblându-și cu degetele cârlionții pe cât de rari pe atât de lungi. Vasăzică ți-a plăcut ?

— E senzațională ! Numai la ultimele două versuri, naiba știe, mi s-a părut că...

— Așa-i... Asta era — se însufleți poetul, —; surprinzi magistral esențialul ! Și eu am avut senzația că-n acest pasaj am cam dat dovadă de superficialitate și că, de fapt, ar fi trebuit să termin acolo unde rămân singur în eter, ca o unică stea pe firmament...

Scoase un creion chimic, îi umezi vârful cu limba și tăie, fără să mai stea pe gânduri, ultimele două versuri.

— Acum vine cântul al treilea, e un pic mai lung, dar e mai grozav decât astelalte.

— Ce contează lungimea, când e vorba de un poem semnat de Troppauer ! Citește-odată, că de nu, bag șișu-n tine ! Măi... Măi, inegalabilule !

Doi ofițeri traversau grăbiți curtea cazărmii. Se lăsă cu un tămbălău monstru. În cursul după-amiezii explodase o grenadă de mână la spălătorie și dintre soldații de serviciu nu scăpase cu viață decât unul singur, și acesta grav rănit. Acum unitatea era în alertă, din clipă în clipă trebuia să sosească de la statul-major o comisie de anchetă alcătuită din experți.

Între timp, primiră un telefon cum că respectiva comisie n-o să descindă decât în dimineaţa următoare, iar până atunci totul să rămână neatins la locul dezastrului. În caz contrar, vor fi traşi la răspundere în faţa legii.

Soldaţii care căscau gura fură pe dată dispersaţi din preajma spălătoriei şi unul dintre locotenenţi porunci cu glas răspicat :

— Plutonier Latouret !

— *Oui, mon commadant.*

— Până la sosirea comisiei, pui santinelă la spălătorie ! Să rămână totul neatins acolo ! Este strict interzisă intrarea oricărei persoane.

...Guguştiuc tocmai trimitea în sinea lui la dracu' toate enigmele astea. N-o să aibă niciodată fler la chestii dintr-astea, cât despre Troppauer, acesta ajunsese la „şi când eterul fi-va zguduit şi un blestem va răsuna din haos..."

Blestemul prinse glas !

— Troppauer, mama ta de cămiloi cretin, cu opt opt cocoaşe...

Aşadar, blestemul se pogorî de pe buzele plutonierului Latouret, făcând să se cutremure eterul şi dacă afirmaţia lui ar fi fost adevărată măcar pe jumătate, străbunii lui Troppauer ar fi avut suficiente motive să le crape obrazul de ruşine.

Beştelit în ultimul hal, poetul porni cu poemele şi cu cârlionţii lui ciufuliţi să cineze la popotă. Guguştiuc stătea în poziţie de drepţi, neclintit ca un ţăruş. Latouret începu să se tragă de mustaţă şi-l împunse cu privirea. Vechile cicatrici de pe obraz i se învineţiră.

— Soldat !

— *Oui, mon chef !*

Latouret făcu o pauză pentru intimidarea subalternului.

— În spălătorie zac opt morți, adică, vreau să spun, ce-a mai rămas din ei. Întri de gardă și păzești obiectivul timp de șase ceasuri. Peste cinci minute te prezinți complet echipat de marș la comandamentul gărzii.

Ordinul suna necruțător. Locotenentului nici prin gând nu-i trecuse să trimită o singură santinelă în toiul nopții la locul sinistrului. Cu atât mai puțin un om care a doua zi în zori urma să pornească în deșert.

— Ai înțeles ?

— 'Țeles, dom' plutonier !

— Ce te râzi, bă ? ! ! — răcni Latouret ieșindu-și din pepeni, fiindcă se așteptase să-l vadă pe Guguștiuc înverzindu-se de groază și furie. Te pomenești că te bucuri de ordin ?

— Mă bucur, dom' plutonier ! —veni răspunsul sincer al acestuia.

În acest loc izolat se putea uita, în sfârșit, liniștit la portofelul din buzunar. Precis n-o să-l deranjeze nimeni.

Plutonierul se înroși de ciudă ca un curcan.

— Ești nebun ! Ești într-o ureche !... Nu te teme, c-o să te-nvăț eu ce-i aia căința !... Mă... mă... *Rompez ! Rompez !* Că te fac bucăți !

Săracu' de el, ia uite-l cum își face sânge rău — cugetă Guguștiuc în timp ce urca în dormitor. Pilotte ședea pe pat și se-ngrijea ca până la căderea nopții să-și frece bine picioarele cu seu. Știa ce-n-

seamnă un marş îndelungat prin deşert !... Hildebrant scria o scrisoare, dar între timp îl urmărea şi pe Guguştiuc, care se pregătea să intre de gardă, şi-i arunca priviri furişe unui camarad chipurile adormit.

Acesta era Pencroft. Un tip slăbănog, cu nasul mare şi umerii cât dulapul. Sosise din America. Dacă vaporul pe care se îmbarcase ar fi pornit cu o întârziere de numai cinci minute, ar fi ajuns pe scaunul electric. Aşa, însă, n-au ce-i face. Era implicat într-un asasinat politic şi, ajuns la Cherbourg, îl lăsaseră să fugă. Niciodată nu era văzut în compania lui Hildebrandt. Americanul se împrietenise la cataramă cu grecul Adrogopoulos, un campion de catch. Era o prietenie ca între sportivi. Cândva, în calitate de boxer profesionist, Pencroft instruise poliţiştii mai multor ţări europene în tainele autoapărării. Hildebrandt era văzut cel mai adesea în compania domnului conte. Aristocratul era un om grav, cu o mutră acră şi cu fruntea înaltă. Se vedea de la o poştă că provine dintr-o clasă socială privilegiată. Nu pomenea niciodată nimic despre trecutul său civil.

Guguştiuc se împrietenea cu toată lumea. Era la fel de popular şi printre soldaţi şi, datorită unui ospătar din Marsilia, porecla de Guguştiuc îl urmase şi-n Africa. Camarazii pufniseră în râs atunci când ospătarul îl strigase prima oară cu acest nume. Apoi s-au obişnuit cu el şi astfel şi-a păstrat Harrincourt porecla. Cel mai bun prieten al lui rămânea, totuşi, Troppauer, poetul. Era în relaţii de amiciţie şi cu Cretă, în măsura în care amiciţie se cheamă să iei sub aripa ta protectoare un tembel. Pe obrajii lui

Cretă apăreau ridurile premature ale degenerării ereditare ori de câte ori zâmbea. Acum dormea îmbrăcat, cu chipiul pe ochi, cu mâinile sub cap și cu echipamentul azvârlit vraiște primprejur. Guguștiuc îl zgâlțâi de umăr.

— Hei, bătrâne ! Mâine dimineață pornim la drum ! Hai să strângem boarfele astea ! O să poți dormi și după aia...

— Se poate dormi oricând... zâmbi cretinul. Ce te tot iei de mine, măi, Guguștiuc. Încă nu pornim...

— Dar dacă o să sune alinierea, n-o să mai ai timp.

— Atunci nici n-o să mai fie nevoie... Atunci o să pornim la drum — o ținu imbecilul pe-a lui și, trăgându-și chipiul pe ochi, își văzu de somn.

— Hildebrandt ! Bagă-i și amărâtului ăstuia boarfele în raniță. Eu trebuie să intru de gardă la spălătorie.

Toți ochii se holbară la el.

— La cei opt morți ? — îl întrebă Adrogopoulos înfiorându-se.

— Cum mă vezi și cum te văd. Și n-am timp să mă ocup și de boarfele lui Cretă.

Pilotte se apropie și îndesă toate efectele în raniță idiotului, dar între timp bombănea încruntat :

— Fii atent, băi, Guguștiuc ! Asta-i legiunea străină, băi, nu Armata Salvării...

Cu toate astea, continuă să strângă boarfele împrăștiate pe jos.

Guguștiuc n-avu timp să-i răspundă, alergă să se prezinte la plutonier. Latouret îl scrută din cap până-n picioare. Dacă n-ar fi avut urgent nevoie de-o santinelă la spălătorie, i-ar fi găsit el nod în

papură soldatului. Aşa însă, se mulţumi să-l avertizeze :

— Postul de gardă se execută cu aceeaşi strictеţe ca şi cel din faţa statului-major. Faci trei paşi, stânga-împrejur regulamentare şi alţi trei paşi. Dacă te aşezi sau îţi aprinzi o ţigară, curtea marţială te mănâncă. Ai înţeles ?

— 'Ţeles.

... Ah, uite-l... uite-l... cum răspunde, de parcă ar fi fost decorat, nú alta. S-ar zice că strălucește de fericire.

Nu-i mai păsa că procedează niţel neregulamentar şi ordonă cu un zâmbet.

— Bine-nţeles că n-o să facem risipă de curent electric, aşa că o să stai pe întuneric ! Soldatul din legiune nu se sperie de opt morţi şi nu se teme de stafii !... Ce-i ?... Ce te bucuri ?... Ce te râzi ? *Rompez ! Rompez !...* Că-ţi spintec burta !

Şi se văzu nevoit să-şi descheie nasturele de la gât, fiindcă simţea că mai are un pic şi-l loveşte damblaua.

... Iar Guguştiuc nu-şi mai încăpea în piele de bucurie. Înseamnă că are şansa să poată examina conţinutul portofelului fără teama de a fi luat prin surprindere, pentru că pe întuneric de-afară nu se vede înăuntru, însă el îl va zări de departe pe cel ce s-ar apropia de spălătorie.

Spălătoria era la o distanţă de zece minute de restul clădirilor din incintă. Rareori se abătea câte un soldat până acolo chiar şi-n timpul zilei, dacă nu avea ordin să spele ceva anume, aşa cum se-ntâmplase cu victimele grenadei explodate. Căsuţa se afla

în capătul îndepărtat al uriașului teren de instrucție acum pustiu, cufundat în beznă.

Vasăzică în această clădire sunt opt morți. S-ar zice că soarta s-a specializat în a-l băga în sperieți pe bietul Guguștiuc — își spuse el chicotind. Ei bine, n-are decât. Lăsă câmpul întunecat în urmă și intră liniștit, aproape voios, în spălătoria părăsită.

În depărtare se auzi goarna sunând stingerea și curând se așternu întunericul și peste ferestrele până atunci luminate ale celorlalte clădiri. Căsuța se înălța izolată printre câțiva palmieri adormiți, la marginea uriașului deșert.

Închise ușa. Porni cu pași tăcuți să execute rondul de noapte așa cum îi ordonase plutonierul...

4

Ora zece...

Lumina lunii se revarsă prin fereastra fără plasă de țânțari și fasciculul luminos înaintează molcom pe dușumea.

Unu, doi, trei... Drepți, stânga-mprejur... Unu, doi, trei...

Ce plicticoasă e tropăiala asta de colo-colo. Măcar de și-ar putea aprinde o țigară. Sau de și-ar putea face cât de cât o idee despre ce mai e prin jurul lui.

Din depărtare răzbat până la el zvonuri înăbușite. Dușumeaua uscată scârțâie asurzitor la fiecare

pas. Garda asta nu e tocmai o plăcere pentru o persoană cu nervii slabi. Noroc că în familia Harrincourt nu există o ereditate în acest sens. Îi e perfect egal că se află aici în loc să fie, de pildă, la popotă. Câteodată se trezește fluierând încetișor...

Din colț se aude un trosnet. Ba chiar două. Apoi tăcere. Păi, sigur, podeaua e veche și noaptea, pe măsură ce se răcește aerul, scândurile dilatate în arșița de peste zi se contractă, revenind la dimensiunea lor normală. Așa se explică pârâiturile.

Cine n-a învățat fizică ar face acum pe el de frică.

Hăt de departe se aude șuierul prelung al unei locomotive. Pe fereastră se zărește un câine vagabond, traversează în fugă câmpul pustiu și liniștea domnește pretutindeni, doar de undeva răzbate un clipocit. O fi vreun robinet care n-a fost bine închis... Din nou un pârâit... Hm... De ce o fi trosnind podeaua într-un singur loc o dată cu lăsarea frigului?...

Razele lunii își continuă înaintarea pe dușumea, acum luminează capul unui bărbat întins pe spate. Cu ochii deschiși, cu fața rigidă, albă ca varul, cu gura vineție.

Ești urât, bătrâne, ce mai tura-vura. Dar nu te teme, Guguștiuc n-o să-ți facă nimic, doar stă de pază. Și mâine or să vă îngroape frumușel pe toți opt și-atunci o să vă puteți lăsa liniștiți pradă descompunerii... Ce mai contează o zi petrecută aici sau pe lumea cealaltă, în eternitate... Săracul plutotonier Latouret. Dumnezeu s'-i dea odihnă veșnică, dacă soarta veșnic imprevizibilă ar vrea să-l lovească damblaua ; săracul de el, dacă l-ar vedea acum, ar crăpa de ciudă, deoarece credea că într-o

situație din asta omului de rând i-ar da târcoale epilepsia... Și pe măsură ce razele își continuă alunecarea, i se dezvăluie privirii și o pată maronie, un veston sfârtecat, plin de sânge, cu care a fost învelit în pripă cadavrul.

Unu, doi, trei... Drepți, stânga-mprejur... Unu, doi, trei...

Și totuși, hm, sunt cam exagerate trosnetele astea, care se aud la intervale mai mari sau mai mici de timp. Nu pentru că i-ar fi... Dar cineva se află aici și lucrul ăsta este interzis. Auzi tâmpenie, să te ascunzi într-un loc ca ăsta. Deși n-ar fi exclus să fie vreo rozătoare sub duşumea.

Trosc...

Lumina lunii se prelinge mai departe, lasă în urmă capul și scoate la iveală un pumn încleștat, alb ca neaua... În depărtare clopotele bat trecerea unui alt sfert de ceas și o pasăre sfâșie cu țipătul ei de-o clipă tăcerea nopții. Luna desenează acum pe duşumea câteva frunze lungi din coroana palmierului încremenit...

Și iar se aude un pârâit discret... Urmat de două trosnete ascuțite...

Mânca-ți-aș nasul, ei las' că-ți arăt eu ție !

Să procedăm regulamentar. Dintr-o mișcare își pregătește arma de tragere, o armează și strigă cu glas tare

— *Halte !...*

Liniște...

Scoate lanterna. Nu vrea să aprindă lumina. Dacă, totuși, nu-i decât o rozătoare tupilată sub scândura putredă, a dat-o în bară, în caz că aprinde lumina în pofida ordinului primit. Și urâtul ăla cu mustața țepoasă ar crede că-i slab din fire. Deși n-ar

avea nici un motiv să-i fie frică. Doar n-o să se teamă cu baioneta în mână ?

Fasciculul lanternei mătură toată încăperea, dușumeaua, pereții, ba chiar și tavanul. Nicăieri nimic. Lângă ușă e un bidon ciuruit de schije, cu vopsea de miniu din aceea cu care se dă pe acoperișurile din tablă. Substanța cleioasă de culoarea rugînei s-a întins ca o reptilă preistorică, dintr-un capăt al încăperii în celălalt. În colțul de unde se aud trosnetele zace un gagiu cu fața în jos într-o băltoacă de sânge, acoperit până în creștet cu o manta. Amârâtul ăsta nu mai scârțâie deloc... Ăstălalt, din stânga lui, cu genunchii îndoiți, a scăpat relativ întreg... Dar unde-i este capul ?... Tencuiala a fost înproșcată cu schije și cu sânge, în jur sunt numai zdrențe sfâșiate, sfârtecate și pe dușumea, în poziții aproape firești, zac cadavrele celor răpuși... Sunt opt.

Ba nu... Sunt nouă... Nu de opt era vorba ? Hm. E limpede că-s nouă... Ia te uită. Ce ciudat !

Dracu' știe. Oricât i-ar mai număra, e clar sunt nouă oameni și-un picior... Stinge lanterna. Pune pușca pe umăr și continuă rondul. Doar n-o 'să se apuce să inventarieze morții !... Că sunt opt sau nouă, nu-i tot un drac ?... De înmulțit n-aveau cum să se înmulțească de-atunci și nici mai puțini n-au cum să fie, că nu-i cu putință să existe pe-aici hoți de cadavre...

Naiba știe ce are dușumeaua asta !...

Două trosnete, un zgomot înăbușit... și liniște...

...Razele lunii luminează acum o bună parte a încăperii și poposesc asupra soldatului din colț, întins cu fața la pământ... Acolo scârțâie podeaua, e clar, și...

În orice caz, aici se cer nervi de oțel... Asta fiindcă ar putea să jure că soldatul culcat cu fața în jos și-a întins adineauri ambele brațe. Iar acum unul... Ei, totuna-i...

Ce rost are să-și bată capul cu fleacurile astea ? Fiecare mort n-are decât să zacă așa cum are chef ! Acum tocmai se bate miezul nopții... Pe podeaua scăldată în razele lunii zac cadavrele neclintite... Penumbră, clipocitul câtorva stropi de apă, câmpia pustie, întunecată, spre care dă fereastra... Unu, doi, trei... Drepți, stânga-mprejur... Unu, doi, trei.

...Oare ce-o fi făcând Colette în clipa asta ? — se întrebă Guguștiuc printr-o asociație de idei cu adevărat profană, în legătură cu o dansatoare pariziană. Cu ea a și stat de vorbă înainte de plecare...

Trosnet asurzitor !...

Dă jos arma de pe umăr și se-ntoarce spre coltul cu pricina. Înlemnește nevenindu-i să-și creadă ochilor.

Un obiect negru zboară spre el... Lovitura cumplită îi atinge umărul, deși vizată îi fusese țeasta. Împunge fandând, însă baioneta nu spintecă decât aerul. Între timp iese și el din raza de lumină, așa că nici a doua lovitură năprasnică nu-i nimerește capul, ci doar umărul... Simte o durere ascuțită în braț, scapă arma din mână și își dă seama că a rămas descoperit în fața celei de-a treia lovituri. Ba nu !

A treia lovitură nu mai vine, fiindcă...

...De undeva din spatele lui Guguștiuc răsună două împușcături ! Ușa spălătoriei se deschise brusc

şi al nouălea mort o ia la goană şi fuge de-i sfârâie călcâiele... Doar umbra i se mai vede gonind peste câmp...

Deşi îl înjunghia teribil umărul şi tot braţul drept, Guguştiuc apucă arma cu mâna stângă şi porni în urmărirea lui...

Tra-ra ! Tra-ra !

La auzul celor două împuşcături garda de noapte dădu alarma. Imediat se auzi în noapte glasul subofiţerului aflat la comanda gărzii :

— *Aux armes !*

Pe întinderea întunecată a câmpiei, atacatorul avea un avans de vreo treizeci de metri faţă de Guguştiuc. Nu i se zărea decât umbra. Apropiindu-se de fortăreaţă, îşi luă elan şi sări fără şovăire peste gardul scund din piatră...

Întunericul nopţii îl înghiţi pe cel de-al nouălea mort.

Până să se-ntoarcă Guguştiuc de la zid, pe terenul de instrucţie era o forfotă în toată legea. Mai întâi apăru în pas alergător garda cu lămpi de acetilenă şi cu armele gata de tragere, apoi o droaie de subofiţeri care-şi prindeau centurile din fugă şi, în fine, căpitanul însoţit de alţi câţiva ofiţeri.

În fruntea tuturor alerga plutonierul Latouret şi s-ar zice că în cea mai sângeroasă încleştare din viaţa lui tot se simţise mai bine decât în aceste momente.

Comandantul gărzii strigă :

— *Halte ! Fixe !*

Ajunseră la soldatul de gardă la spălătorie, pe care îl găsiră fără chipiu şi, pe deasupra, cu arma în mâna stângă.

— Soldat !

— Permiteți să raportez : cu aproximativ cincisprezece minute în urmă am fost atacat în întunericc de cineva care m-a lovit de mai multe ori cu un obiect contondent și apoi a fugit.

— Când ai tras după el, l-ai nimerit ?

— N-am tras.

— Păi cine-a tras ?

— A mai fost cineva ascuns în spălătorie.

— *Nom de Dieu !* — scrâsni din dinți căpitanul, fiindcă în viața lui nu mai pomenise într-o cazarmă atâtea mistere și porcării scandaloase adunate laolaltă.

— Vă raportez, *mon commandant,* că neispravitul care făcea de gardă e un fricos și a pus la cale tot bâlciul ăsta cu împușcăturile-n noapte. De altfel, individul e un dezertor, deși mai 'nainte s-a aflat sub protecția mea. E o făptură josnică, lașă și mârșavă...

Paștele mă-tii — gândi Guguștiuc. Unul dintre ofițeri înclina să-i dea dreptate plutonierului Latouret. Dar până să-și poată continua ancheta, se întâmplă un lucru care pe căpitan îl îngrozi mai rău decât dacă i-ar fi fost dat să-i vadă pe cei opt morți sculându-se deodată, ca să mai tragă o pipă pe lumea asta. Glasul puternic al subofițerului de la punctul de control sfâșie încă o dată liniștea nopții :

— *Aux armes ! Aux armes !*

Se auzi din nou goarna, anunțând de data asta nu alarmă, ci alinierea... Doamne sfinte ! Asta va să însemne sosirea unui grangur în uniformă !

Noul sosit era comandantul garnizoanei !

5

Când auzi de alarma dată în toiul nopţii în fortăreaţă, generalul Cochran sări din pat tunând şi fulgerând

— Ce-i asta, domnule, groapa de gunoi, ruşinea armatei coloniale, ai ?!... Vreun avanpost situat la mama dracului în deşert ?! Păi, aici nu-i Oranul ? Reşedinţa tribunalului militar superior şi a înaltului comandament al corpului de armată al trupelor coloniale ? E, lasă ! Ei, lasă că v-arăt eu vouă, civili căcăcioşi, deghizaţi în militari, ce-mi sunteţi...

Îşi puse uniforma gâfâind şi suduind, iar nevastă-sa îl rugă cu lacrimi în ochi să nu se enerveze, că nu-i face bine.

— Taci din gură, Joséphine ! — strigă el întărâtat, la femeie. Numai tu eşti vinovată de toate ! Mă ţii tot timpul în vizite şi ospeţe, de nu mai am când să-i bag în viteză pe chiulangii ăştia umflaţi... Nu vezi că-şi fac de cap !... Dar s-a zis cu debandada, Joséphine ! Unde mi-e sabia ?!

— Doamne, Dumnezeule ! Cu ce ţi-am greşit ?!

— Nu mă mai enerva şi tu ! Nu pentru tine am nevoie de sabie !... Antoine ! Antoine ! Cheamă şoferul... Haide !

...În clipa în care automobilul generalului se năpusti claxonând spre poarta fortăreţei, răsună în incintă strigătul „la arme", se auzi goarna şi cele două canaturi ale porţii masive, zăbrelite se dădură în lături, iar ofiţerii fură cuprinşi de tot felul de presimţiri funeste, legate de nişte garnizoane uitate de Dumnezeu...

— Permiteți să raportez efectivele...

Gâfâind, generalul îl reduse pe locotenent la tăcere

— Slăbește-mă cu efectivele tale ! Ce mai stai? Dă-mi o lanternă și du-mă acolo unde se mișcă luminițele alea multe. Las' că... Fac eu ordine... O să vă trimit vederi din Congo... Plutonier ! Măi, plutonier ! Sună imediat să rupă rândurile, ticălosule ! Ce mi-i înșiri aici, în formație, pe toți soldații legiunii ! *Rompez ! Rompez !*

Trecu ca o vijelie prin curtea fortăreței, își croi drum prin beznă gâfâind, cu mâna pe mânerul sabiei. Îl urmă îndeaproape grupul ofițerilor palizi, speriați de moarte.

Găsiră garda în fața spălătoriei, încadrându-l pe Guguștiuc. Când înaltul oaspete ajunse la douăzeci de pași, căpitanul scoase sabia și strigă :

— *Garde à vous !*

Răsună pocnetul perfect sincronizat al călcâielor, șuierul simultan al săbiilor scoase de ofițeri din teacă... Cochran îi măsură din cap până-n picioare răsuflând greu, fără un cuvânt, apoi se învârti câteva clipe de colo-colo.

Se opri în fața unui ofițer. Acesta raportă cât ai clipi din ochi

— Efectivele sunt compuse din...

— Nu contează efectivele... Oricum vor fi schimbate... Vom schimba toată componența garnizoanei... Spune-mi, te rog — se întoarse spre căpitan —, ce s-a-ntâmplat cu grenada aia, de ce s-a dat alarma și ce-a fost cu împușcăturile alea... Dragul meu, eu de mulți ani trăiesc cu iluzia că nordul Africii este

pacificat de pe vremea răposatului meu prieten, mareşalul Lyautey, dar bag seama că în Oran noaptea se lasă cu alarme şi împuşcături... Despre asta aş vrea să ai amabilitatea să-mi povesteşti şi mie... *Rompez !* Domnii ofiţeri să-şi bage săbiile-n teacă, fiindcă în curând vor avea prilejul să le scoată cât mai des, pentru apărarea patriei... Pe loc repaus ! Toată lumea!... Poftim, te ascult.

Căpitanul răspunse respectuos, dar cu o undă de răceală în ton :

— Excelenţă, vă raportez. Pare a se confirma ipoteza că acest om, într-un moment de panică, a dat alarmă falsă.

— Santinelă ! — ordonă Cochran. Vino-ncoa' ! De ce ai tras ?

Guguştiuc simţi că-i îngheaţă sângele-n vine. Na, c-o să-l recunoască.

— Raportez : nu eu am tras. Am primit în întuneric o lovitură atât de puternică în umăr, încât am scăpat arma din mână.

— Daţi-mi o lampă — croncăni generalul.

Luă lampa şi lumină chipul lui Guguştiuc. O clipă îl privi năuc. Îl recunoscuse. Uluiala nu ţinu decât o fracţiune de secundă, după care vorbi cu glas tăios :

— Dă-mi arma... Aduceţi o coală de hârtie...

Îndesă hârtia pe ţeavă. Apoi o mirosi.

— Cu această armă nu s-a tras. Arată-mi umărul !

— Ce-i asta ? Nu încape îndoială că Cochran l-a recunoscut ! Păi, i-o fi chiar totuna dacă i se înfăţişează ba în ipostaza de gentleman pus la frac, ba

în aceea de simplu soldat ?... Ce naiba ? Nici o trăsătură de pe chipul generalului nu lăsa să se vadă că l-ar fi recunoscut. Acum îi examina la lumina lămpii umărul, unde îi apăruse o vânătaie de toată frumusețea.

— Domnule căpitan, susții că este posibil ca acest tânăr să-și fi administrat de unul singur această lovitură strașnică și proaspătă în scopul automutilării și apoi să-și fi descărcat arma ?

Căpitanul îl privi întrebător pe plutonierul Latouret și, deși somnoroasă și posomorâtă, privirea căpitanului îl băgă pe-acesta în toți sperieții. Urmă o serie rapidă de întrebări :

— Când ai intrat în post ?

— La ora opt fix.

— Și de ce cu întregul echipament de marș ?

— Pentru că azi dimineață compania mea își începe marșul.

— Aha... interesant... foarte interesant... — strigă Cocharn. Așadar, în tot fortul St. Thérèse nu există decât o singură companie, altminteri nici prin gând nu mi-ar trece că e posibil să fie băgat în gardă pe timp de zece ore un om din compania de marș... Comandantul gărzii, la mine !

— Permiteți să raportez — făcu Latouret un pas înainte —, acest om are de executat o pedeapsă, ieri a dezertat din unitate.

Chiar așa, Excelență — gândi Guguștiuc.

— Aha ! Aha !... — dădu din cap Cochran. Are de executat o pedeapsă... Și curtea marțială a decis această pedeapsă neobișnuită sau, dacă nu, figurează ea cumva în ordinul de zi pe unitate ?... Sau e vorba doar de-o așa-zisă răzbunare subofițe-

reasca ? !... De resentimente personale faţă de un dezertor ?... Şi, domnule plutonier, nu ştii că-n situaţii din acestea n-ai voie să postezi o singură santinelă ? !... Soldat ! Cum arăta cel care te-a atacat ?

— Nu l-am văzut. Era întuneric.

— Păi, spălătoria asta n-are lumină ? De ce era întuneric ?

— Raportez : am primit ordin să nu fac risipă de curent electric.

— Cum ?!

Cochran înghiţi în sec atât de vârtos, încât mărul lui Adam îi zvâcni zece centimetri în sus şi-n jos, făcu ochii cât cepele şi rămase ca pălit cu leuca-n cap.

— Cum ? !... Ce face ? !... Mai zi o dată !... Adică, nu mai zi... subofiţerul acesta atât de econom trebuie trimis imediat în prima linie, acolo unde se dau lupte grele ! Acolo, da risipă ! Acolo e nevoie de tipi ca el ! Domnule căpitan, reţine, acest om va lua locul unui subofiţer din compania de marş... Acum înţeleg totul ! Răzbunarea plutonierului ! Auzi, să pună aici de strajă în întuneric, singur şi înainte de-o etapă de marş, un răcan pe care este dumnealui supărat, ca să facem valuri în tot Oranul şi să ne pomenească mâine toate gazetele pe prima pagină ! Compania de marş se va deplasa în deşert şi acest plutonier se va afla permanent în avangarda ei cu o patrulă de cercetare. Are ordin ca înaintea fiecărei etape de marş să pornească cu opt oameni în misiune de cercetare, care ţine până la locul fiecărui popas stabilit dinainte. Cei opt oameni se schimbă la fiecare etapă, plutonierul nu. Soldatul care a stat de strajă în acest post va efectua tot dru-

mul ca invalid, în furgonul crucii roșii... Las' că-i învăț eu minte pe domnii plutonieri !... Și, dacă se poate, în noaptea asta să nu se mai dea alarme. Am onoarea !... Noapte bună ! Vă felicit pe toți !!...

— *Garde à vous !*

Șuierul săbiilor scoase din teacă, pocnetul călcâielor izbite unul de altul și ecoul stins al pașilor generalului încălțat în cizme, pe când își croia drum prin curte însoțit de câțiva ofițeri galbeni ca ceara...

6

...Pe scara întunecoasă care ducea la dormitor, Hildebrandt și Pencroft stăteau și șușoteau înfrigurați.

— Cum dracu'-ai reușit s-o zbârcești ?... — întrebă Pencroft.

— În primul rând — răspunse Hildebrandt răsuflând greu, fiindcă alergase vreme de vreo oră și jumătate înainte de a se întoarce în cazarmă pe poarta principală, prefăcându-se că e beat —, în primul rând, mucea ăla cu caș la gură sau e sărit de pe fix, sau e isteț foc și știe să-și strunească nervii. Voiam să-l scot din minți înainte de a-l ataca, să-l bag în boale de frică. N-a ținut nici o șmecherie... Și tot i-aș fi venit de hac, că l-am atacat prin surprindere. Da' dracu' s-o pieptene de treabă ! De undeva din preajmă cineva a tras două focuri.

— Cum așa ?

— Așa, bine, și asta-nseamnă că în spălătorie n-am fost doi, ci trei. Eu m-am ascuns până s-a prezentat măscăriciul la plutonier. Se pare, însă, că mi-a luat-o cineva înainte și, cum focurile au fost trase dinspre sobă, cred că individu' a stat ascuns în dosul ei. Vasăzică-n legiune mai e cineva care se ocupă de afacerea asta... Și acest cineva mă cunoaște, fiindcă era în întuneric și m-a văzut când am apărut în penumbră, ca să mă ascund.

— Și cine-i mucea ăsta ?

— Lorsakoff nu mi-a spus nimic. În orice caz, mi-a promis o avere pentru capul de crocodil. Precis are o legătură cu afacerea... Dar aflăm noi mâine ce și cum. O să discutăm cu el pe platou, încă înainte de-a porni la drum.

— Trebuie să prindem de veste cine mai vânează ceasul dintre cei de-aici. N-ar fi exclus ca tipul să fie complicele puștiului.

— Eu am o bănuială. Ia-i la rând pe cei care erau de față în dormitor, când Guguștiuc ne-a anunțat că intră de gardă la spălătorie. Mie imediat mi-a dat prin minte că acolo l-aș putea ataca liniștit și că m-aș putea ascunde în timp ce se prezintă la plutonier. Aceeași idee i-ar fi putut veni și altcuiva. Cine mai era în dormitor ? Tu, Adrogopoulos, domnul conte, Troppauer, Pilotte, Jazmirovici, dobitocul de Cretă, Lindmann și cu mine.

Pencroft se învioră :

— Poate aflăm care din ei a ieșit...

— Am o idee și mai bună. Deflagrația din momentul exploziei a făcut praștie un bidon mare cu miniu și toată vopseaua s-a scurs pe dușumea. Am bocancii mânjiți cu roșeală de-aia cleioasă. Sper că necunoscutul care a tras după mine n-a observat

petele de vopsea roșie de pe încălțările lui și, datorită lor, o să-l putem recunoaște...

— Ăsta-i primul pe care trebuie să-l mătrășim...

De afară se apropiau bombănind și târșâindu-și adormiți picioarele câțiva soldați. Cei doi tăcură mâlc. Până ce unul dintre nou-veniți aprinse lumina în holul de la parter, Pencroft adormi buștean chiar acolo, pe trepte, cu picioarele atârnându-i anapoda; din gură i se prelingea o dâră de salivă albă și sforăia de se clătinau pereții. Cât despre Hildebrandt, acesta ședea năuc pe-o treaptă, avea vestonul descheiat la piept și de gât îi atârna centura, chipiul îi căzuse peste nas și bălmăjea de zor ceva unei preastimate domnișoare casierițe, scoțând câte un sughiț de ziceai că acuși se duce de-a berbeleacul pe scară în jos. Soldații reîntorși în cazarmă nu erau nici ei cu mult mai breji, cu excepția unui subofițer, care scuipă dezgustat la vederea celor doi.

Ultimul intră Troppauer, purtând pe cap o cunună de lauri în loc de chipiu și, întinzând brațele teatral, proclamă cumplita primejdie care-l paște începând de mâine, în persoana poetului, pe arabul care va îndrăzni să mai stârnească o răzmeriță. Trecu pe lângă ei și puțin lipsi să nu-l calce pe Hildebrandt cu picioarele lui groase și butucănoase, după care intră împleticindu-se în dormitor.

...Bocancii îi erau acoperiți de un strat gros, bătător la ochi, de vopsea roșie de miniu...

CAPITOLUL NOUĂ

1

Alinierea !

Cea mai mare parte a soldaţilor s-au întors din învoire umblând pe şapte cărări şi abia dacă au apucat câteva ceasuri de somn, acum însă se echipează în câteva clipe, îşi lustruiesc bocancii prăfoşi, gloduroşi şi cei mai mulţi dintre ei îşi încheie deja centura la brâu în clipa în care caporalul de serviviu deschide uşa cu un şut, ca să le comunice tradiţionala lui părere cum că nu sunt decât o adunătură de putori şi gunoaie.

Acordurile goarnei se sting, compania se aliniază pe platou şi, după câteva fraze de rămas bun, căpitanul ordonă „Înainte, marş !" După ce dă comanda „La dreapta !", ofiţerul din fruntea coloanei de marş îşi îmboldeşte calul, sabia îi sclipeşte în aer, fanfara intonează un marş şi detaşamentul se pune în mişcare cântând din toţi rărunchii, iar acum părăseşte fortăreaţa şi iese în drum...

Între timp se emisese deja ordinul potrivit căruia „plutonierul Latouret ia locul subofiţerului Larnac în compania de marş şi pe tot parcursul efectuează serviciul de comandant al patrulei de cercetare".

Plutonierului Latouret îi plăcea nespus de mult vinul roşu, de butuc, produs în mari cantităţi în zona Oranului, îndrăgise şi fortul St. Thérèse, cu

tihna regăsită a veteranului greu încercat, însă acum pornea spre infernul garnizoanei de la capătul pământului mai degrabă bucuros, deoarece îl avea în mână pe Guguștiuc... Pata rușinoasă a carierei sale, mucosul ăsta rânjit, fățarnicul ăsta netrebnic, care îi ruinase prestigiul de subofițer și pe care o să-l învețe el minte... *Nom du mon.*

Până una-alta, mucosul cel rânjit trăgea la aghioase la umbră, în căruța cu coviltirul împodobit cu o cruce roșie, sănătos tun, dar bucurându-se de toate avantajele soldaților trecuți în efectivele de bolnavi. Îi părea sincer rău de bietul Latouret. Era un soldățoi bătrân, ramolit, dar altminteri nu era băiat rău.

Și compania mărșăluia, mărșăluia, mărșăluia. Seara lua locul dimineții și dimineții îi urma seara. Mărșăluiau...

Guguștiuc privi afară prin deschizătura din spate a coviltirului. În urma lui, la o distanță destul de mare, mărșăluia ariergarda formației, cu mitraliere cărate de catâri. Ceva mai departe, dintre dunele de nisip apăreau, pentru a dispărea după câteva clipe, cete de băștinași.

Soldaților din legiune nu le plăceau aceste trupe auxiliare care străbat deșertul în lung și-n lat împreună cu trupele regulate și care se oploșesc în preajma garnizoanelor. Nu sunt decât niște hoarde indisciplinate, puse pe căpătuială și prădăciuni.

Prin deschizătura din față a coviltirului se zărea, ca un șarpe gigantic, coloana ce mărșăluia prin deșert. Printre nenumărate coline galbene, pe un năduf îngrozitor, fără un firicel de umbră, pe suprafața pretutindeni gălbuie, colburoasă a Saharei or-

bitoare, cu relieful ei uşor unduit... unduit... cu valuri galbene cât cuprinzi cu privirea...

Medicul militar aşternuse o pătură pe sacii cu chinină stivuiţi unul lângă altul şi dormea dus.. Poate că acum ar putea arunca o privire în portofel.

Nţ... Până când nu ştie ce conţine, trebuie să fie cu ochii în patru. Na... Uite că ăştia aduc un soldat care se zvârcoleşte, face urât... Are spume la gură, horcăie şi la fiecare răsuflare i se prelinge din colţul gurii băşici sângerii... Camarazii îl întind pe spate. Doctorul sare din căruţă somnoros. Îi pune o compresă rece pe cap... Oricum, s-a zis cu el !... Pesemne că a făcut embolie pulmonară... I-a plesnit o arteră... Paloarea i se aşterne pe chip, pe mâini.

— *Fini...* — îngăimă doctorul scund, ştergându-şi cu batista gâtul gros şi ceafa flocoasă.

După-amiază la ora patru sosiră la prima oază de pe traseu. Răsună un ţignal prelung. Doctorul se uită chiorâş la soldatul sănătos tun care se lăfăia în căruţă.

— Domnule doctor — ieşi pe neaşteptate Guguştiuc la raport, — aş dori să-mi reiau locul în formaţie, dar am ordin să călătoresc în căruţă. N-aş putea ceda locul unui camarad mai slab ca mine ? Rana de la umăr nu mă mai supără deloc.

— O să iau măsuri în acest sens — îi răspunse blajin doctorul. Iată o hotărâre lăudabilă... Cred că domnul locotenent o să-şi asume răspunderea în ceea ce priveşte această rocadă cu un invalid...

Locotenentul trecu în ordinul de zi înlocuirea soldatului cu numărul matricol 40 de către un altul aflat în stare critică şi soldatul cu numărul 40 fu îndrumat către subunitatea lui, întru îndeplinirea atribuţiunilor de serviciu...

2

În sfârșit !...

Toată lumea se înfășură strâns în manta în noaptea sahariană, din ce în ce mai răcoroasă și, ceva mai departe, în tabăra trupelor auxiliare scăpărau pietrele înroșite în foc, folosite la coacerea turtelor.

Gornistul sună stingerea.

În sfârșit...

Guguștiuc plecă la plimbare de unul singur printre palmierii răzleți, în căutarea unui loc unde să se poată uita în tihnă la portofel. În coroanele palmierilor chiriăiau maimuțele și milioane de cicade zbârnâiau la tot pasul, frecându-și picioruşele.

— Ia stai, camarade ! — strigă cineva după el.

Era domnul conte. Uf, iar i se ridică o piedică în cale ?

— Ce s-a întâmplat, nobile domn ?

— Lasă mișțoul... Nu mă așteptam ca până și tu să mă iei peste picior. Lasă-i... lasă-i pe ceilalți să fie mârlani.

— Vorbesc serios, n-am vrut deloc să fac mișto. Ești așa de distins, bătrâne, că până și eu am ajuns să cred că ești de viță nobilă.

— Păi, în ceea ce privește descendența mea...

Chipul delicat, oval, se posomorî. Fruntea înaltă, care îi chelea în chip interesant, la tâmple, i se încreți și ochii mari, albaștri, senini scrutară zarea.

— Aș vrea să-ți spun ceva... Tu ești altfel decât ceilalți. Îl înțelegi și pe poet, poate că n-ar strica să fiu și eu deschis cu tine...

Cu toate c n-avea nici un chef de spovedanii, Guguștiuc îl îmbărbătă :

— Poftim, te rog... deşartă-ţi năduful şi spune-mi totul... deşi acum...

— Sunt polonez originar din Lükewitz. La vârsta de cincisprezec ani, un mecanism...

Guguştiuc se aşează oftând lângă el pe un bolovan. Totu-i în zadar, ce mai. Ei... Acum o să asculte şi drama acestui domn de viţă nobilă.

— Mă numesc, de fapt, Spolianski, şi... Cine crezi că a fost taică-meu ?

— Un erou al luptei de eliberare naţională. Executat de ţarul Pavel Întâiul...

— Eşti pe-aproape, dar nu...

— Uite care-i treaba... Se vede de la o poştă că-ţi curge sânge albastru în vine. Hai, recunoaşte deschis că tu ai omorât-o pe tipesa aia... sau mărturiseşte că, în calitatea ta de ofiţer al gărzii naţionale, ai pierdut la cărţi solda regimentului, aşadar, derulează-ţi filmul sonor şi, pe urmă, să mergem la culcare...

Domnul conte suspină. Dădu din cap cu amărăciune şi se sculă în picioare.

— Nu. Mai bine nu-ţi spun... Nici ţie... Nu te supăra...

— N-am nici un motiv de supărare, zău aşa — răspunse Guguştiuc abia ascunzându-şi bucuria şi Spoliansky porni spre tabără oftând din toţi rărunchii...

Parcă şi-ar târşâi un picior... Te pomeneşti că şontâcâie ?

Ei, nu contează !

Se opri la marginea oazei, unde colbul se aşternea deja într-un strat gros pe tufişuri. Întinderea nesfârşită de nisip părea la lumina lunii un ocean cu suprafaţa unduitoare, argintie.

Guguștiuc privi de jur-împrejur... Era departe de toți ceilalți. Un papagal neastâmpărat cârâia într-un palmier, câteva broaște sfâșiau tăcerea nopții cu orăcăitul lor și de undeva foarte de departe răsunau cântecele cântate în cor de băștinașii din trupele auxiliare.

Printre coloanele palmierilor zvelți se prelingea o rază de lumină latã cât palma. Iată o lumină numai bună pentru lectură. Scoase portofelul din buzunar. Era unul din acelea obișnuite, din piele, care se găsesc pe toate drumurile. Conținea tot felul de lucruri. În primul rând, cincisprezece mii de franci în bancnote. Câteva chitanțe și un teanc de cărți de vizită. Apoi, un articol decupat dintr-un ziar. O știre care se întindea pe o jumătate de pagină, încercuită cu creion roșu:

„ZGUDUITOAREA DRAMĂ FAMILIALĂ
CONSUMATĂ ÎN CASA
RECENT ÎNAPOIATULUI DR. BRÉTAIL

Ieri seară cartierul select al Oranului, Boulevard Bonaparte, a fost scena unui eveniment sângeros. Dr. Brétail și-a împușcat soția, l-a împușcat pe căpitanul Corot și apoi s-a sinucis. Dr. Brétail se înapoiase de curând din ținutul Nigerului, unde îl însoțise în calitate de secretar particular pe nefericitul explorator Russel. După înapoierea din expediție, dr. Brétail s-a însurat cu văduva marelui savant în împrejurări tragice. Femeia, de o frumusețe extraordinară, fusese cântăreață de operă și renunțase la cariera artistică de dragul soțului ei. La Oran, unde soții Russel duceau o viață extrem de mondenă,

artista de odinioară obișnuia să-și dea concursul cu prilejul unor serate de binefacere. În astfel de împrejurări interpreta celebra ei melodie, *Si l'on savait*"...

Si l'on savait !...

Cântecul din camera de lângă mort ! Cântecul care se auzea tot timpul și pe care nu-l cânta nimeni!

Guguștiuc își continuă lectura.

„...dr. Brétail, secretarul particular al nefericitului Russel, se căsătorise cu artista după moartea savantului și se părea că mariajul lor este fericit, însă aseară s-a consumat sângeroasa dramă familială.

Singurii martori la fața locului au fost cei doi valeți și amândoi au relatat aceeași versiune. Cei doi susțin că dr. Brétail s-ar fi deplasat la Alger și doamna Brétail ar fi primit vizita căpitanului de spahii Corot, un cunoscut practicant al echitației. Din declarația valeților reiese că aceasta nu era prima vizită pe care Corot o făcea în absența lui Brétail. Drama s-a petrecut seara în jurul orei unsprezece. Unul dintre valeți servea ceaiul în salon. Doamna Brétail ședea la pian și interpreta *Si l'on savait*. Deodată în ușă a apărut Brétail ! Valetul a auzit două împușcături, un țipăt și bufnetul unui corp căzut la pământ. Căpitanul Corot și femeia se prăbușiseră cu câte un glonț în cap. Și până să poată interveni valetul, doctorul Brétail și-a tras un glonț în tâmplă. La sosirea ambulanțelor, nu mai era în viață nici unul..."

Guguștiuc își aprinse o țigară. Își aduse aminte de casa doctorului. De camera peste care se așternuse praful și de femeia aceea ciudată, cu alunița...

„...Gelozie întemeiată sau nu ? Greu de stabilit — continua știrea. Poate că grozăviile prin care a trecut alături de Russel în expediția nigeriană i-au șubrezit doctorului Brétail sistemul nervos sau; poate, femeia aceasta fascinantă, însemnată să poarte triunghiul nu numai pe dosul palmei, ci și în inimă, s-a aprins mai întâi pentru secretarul răposatului ei bărbat, iar acum pentru căpitanul Corot ? Niciodată nu vom avea răspunsul exact la această întrebare. Cert este că locuitorii Oranului resimt o grea pierdere și cumplita dramă..."

Din mijlocul articolului, dintr-o fotografie, îl privea chipul unei femei... Al unei femei de o frumusețe deosebită, cu un cap interesant, sprâncene lungi, stufoase și ochi triști, uimitor de expresivi.

Din senin, de undeva nu foarte de departe răsună glasul delicat de femeie, atât de cunoscut lui :

„Si l'on savait...

...Câteva clipe rămase înmărmurit.

...Frunzele palmierilor se frecau una de alta cu un foșnet discret în adierea nopții... Iar acum, glasul continua să fredoneze melodia fără text... Nu încape nici o îndoială... E aceeași voce !

Sări ca ars !... Porni în direcția de unde venea glasul, dar, i se păru că melodia fredonată molcom păstrează, în chip ciudat, distanța... Aici și-a vârât dracu, coada... Acum aude clar : *Si l'on savait...*

După ce trecu de câțiva copaci ajunse la marginea deșertului.

Rămase tablou !

Doamne Dumnezeule !

La poalele unei dune, în Sahara, pe nisip ședea femeia ! Adineauri încă îl privise din ziar ! Acum o scăldau razele lunii. Era în costum alb de călărie, cu o cască colonială pe cap și veșmintele îi erau albe ca zăpada ! I se distingeau clar ochii mari, privirea tristă, sprâncenele lungi, un pic stufoase... Îl privea țintă pe Guguștiuc zâmbea și fredona

Si l'on savait... Si l'on savait...

Harrincourt porni către femeie cu pași fermi, dar fără să alerge.

Aceasta se sculă încetișor. Își plesni de câteva ori carâmbul cizmei cu cravașa și o luă din loc...

Ce mama mă-si ! Dacă dispare între dune ? ! De data asta o rupse la fugă. Odată și odată tot trebuie să se socotească cu stafiile ástea, care nu-i dau pace o clipă.

Ocolí dâmbul.

Nimeni...

Dar de foarte departe, de la o distanță ca de vreo cincizeci de dune răsună... Răsună melodia cântată cu glas duios, piano, alto, ca un cântec de leagăn.

Guguștiuc se așeză și începu să fluiere furios. Exact ca atunci când te trezești de unul singur pe-o uliță pustie și simți nevoia să-ți faci curaj. Pentru că, totuși, asta se cheamă exagerare. Să recunoaștem !

Nici nu mai încercă să pornească pe urmele nălucii. Ciudat, dar cucoana asta prea cântă de departe...

Se înșală însă amarnic, dacă-și face iluzii că un Harrincourt o să moară de groază fiindcă așa are ea chef.

Lua-l-ar dracii de fredonat

Își aprinse nervos o țigară.

Cum naiba apare o femeie în ținută de oraș, așa, hodoronc-tronc, în deșert ? Soldații ar fi zărit-o pe întinderea pustie a șesului, dacă ar fi avut drum încoace. Ce se tot fâțâie pe-aici, în inima Saharei, pe arșița asta, la patruzeci și cinci de grade ? Și cine o fi ?... Muritor de rând nu poate fi... asta e limpede... Până acum nu crezuse în fantome, însă de-acum încolo, vrea-nu vrea, trebuie să se împace cu gândul că există și așa ceva... Or să râdă oamenii și de el ca de bătrânii lupi de mare care povestesc pățanii asemănătoare, petrecute însă pe mare. Noroc că el n-o să-și poată povesti aceste aventuri, urmând să piară în curând, ca urmare a unui „accident suferit în exercițiul funcțiunii". Dar el, unul, n-o să se preteze la nocturne muzicale ca aceasta. Asta-i tâmpenie curată. Hachițe de cucoană... Lucru muieresc. Este împușcată pentru că flirtează cu căpitanii de spahii și, pe chestia asta, nu le dă pace unor bărbați cu care n-a avut de-a face... Ce vrea cu el ? I-a făcut el vreun rău ?...

Deodată, stafia pusă pe fredonat se arătă atât de aproape, încât avu senzația că ar putea-o atinge cu brațul întins... Și cânta cu glas tare, răsunător !

Cu toată lumina înșelătoare a lunii, nu putea fi la mai mult de cincizeci de pași... Se năpusti pe urmele ei.

Aha, te-am prins !

E-e...

O văzuse cu ochii lui ascunzându-se în spatele acestei dune... O ocoli. Femeia nu era acolo...

Si l'on savait... — răsună de undeva de departe.

...Şi de data asta se convinse definitiv că nu are de-a face cu o fiinţă omenească în carne şi oase. Să ajungi de la o distanţă atât de scurtă la o depărtare atât de mare, pe urmă să cânţi iarăşi de la numai cincizeci de paşi... Dar uite că aici se văd clar urmele cizmelor întipărite în colb...

Se lăsă condus de urmele paşilor.

În praf se distingea clar, la tot pasul, adâncitura lăsată de călcâie şi conturul tălpilor. E-e ! Vasăzică piciorul Măriei Sale Stafia lasă amprente plantare în praf ? Păi asta înseamnă că are greutate ! Volum! Şi păşeşte aidoma celorlalţi muritori ! Aşa stafie nici bunicu' n-a văzut... Deci aici e vorba de-o potlogărie şi n-o să tolereze el una ca asta...

Urmele coteau înapoi, către oază... Acum însă...

...În spatele unei dune după care urma o scurtă porţiune plată urmele dispăreau.

Pur şi simplu se opreau !

Nu s-a mai pomenit aşa ceva de când lumea !

Urmele se terminau pe platoul de nisip, între două dune, în câmp deschis, de parcă doamna cu pricina şi-ar fi luat zborul. Ultimele două urme se vedeau clar, însă după aceea nu mai era nimic în afară de praful neted...

De-acum înainte n-o să-şi mai bată capul cu aiureli din astea. Fie ! A luat la cunoştinţă, că, fără doar şi poate, există fantome. Şi, pe deasupra, frumoase foc !

Se așeză între două tufișuri și reluă cercetarea portofelului. Abandonase în meciul cu stafia. Las' să fie cucoana învingătoare !

...Dădu peste o scrisoare. Era adresată lui Monsieur Henri Grison. Acesta era îmboldit să ia grabnic măsuri în „afacerea" cutare, deoarece „Kalimegdan nu poate aștepta decât cel mult până la toamnă..." Hm... — își zise Guguștiuc în sinea lui, pot' s-aștepte dom' Kalimegdan mult și bine, că până la toamnă dom' Grison n-o să poată lua nici o măsură, fiindcă nu se poate ști dacă anul acesta se va ține judecata de apoi, urmată de înviere.

Dar măcar știe cine-i victima. Henri Grison, Avenue Magenta nr. 9.

Ia să vedem, ce mai e ?

O plachetă de fildeș. Ia te uită... Are gravate pe ea cuvintele „gradul de maior", fără a se specifica numele deținătorului sau mai știu eu ce. De fapt, mai jos scrie : „emis de : general indescifrabil". Și apoi un număr : 88. Ceva mai sus, cu litere aurite : „Statul-major. Secția D".

Vasăzică, acest domn Grison trebuie să fi fost vreun militar reumatic, lăsat la vatră și placheta o fi fost o distincție comemorativă sau rezervarea făcută la întâlnirea aniversară a vreunei promoții. Bine, bine... Asta-i o înștiințare...

Ce dracu' !...

...Nu departe de el, la poalele celei mai apropiate dune, înlănțuindu-și genunchii cu brațele, ședea și cânta stafia !

Guguștiuc se holbă la ea. Nu se urni din loc. La ce bun ? Pentru ca totul să se reia de la început ? Ședea și se uita la ea. Își aprinse o țigară. Fantoma

se sculă în picioare şi, cu faţa la el, îşi desfăcu braţele. Harrincourt îi făcu semn s-o lase baltă. Nu ţine... Destul. Să-l lase-n pace... A făcut el cuiva vreun rău ? Ce au cu el ?...

Deasupra dunelor pierdute în zare mijeşte o dâră alburie, stinsă... şi femeia continuă să cânte.

Lui Guguştiuc îi veni o idee. Şi respectul faţă de stafii se cheamă că-i o virtute. militară. Scoase muzicuţa din buzunar şi începu să acompanieze plin de sensibilitate cântecul femeii de pe lumea cealaltă, închise ochii şi se lansă în improvizaţii, în înfloriturі...

Deschise ochii o clipă, deoarece femeia se oprise din cântat. Hm... Fantoma încremenise înspăimântată şi îl privea cu uimire.

Apoi se-ntoarse pe călcâie şi o rupse la fugă. Hei! Coniţă ! Doamna stafie ! Opriţi-vă, nu vă fie teamă, că nu vă fac nimic...

Dar stafia dispăru în spatele unei dune de nisip.

...Lui Guguştiuc îi părea nespus de rău că o speriase în halul ăsta ; se întoarse în tabără, mâncă o jumătate de lipie şi adormi cât ai bate din palme.

CAPITOLUL ZECE

1

A doua zi își continuară drumul și, de data asta, Guguștiuc mărșăluia în rând cu camarazii săi. Spre mâhnirea lui Troppauer, Harrincourt își avea locul în formație cu patru perechi în urma lui. Porniseră la drum odihniți, vioi, veseli, dar ajunseseră deja dincolo de mijlocul Saharei, într-un ținut unde oazele se succedau la o distanță de trei-patru zile de mers și soldații mărșăluiau prin praf istoviți, vlăguiți.

La căderea serii adăstară în deșert. Plutonierul Latouret îi aștepta deja împreună cu patrula de cercetare trimisă permanent în avangardă. Starea bătrânului militar abia dacă trăda rigorile acestei misiuni istovitoare. Dacă pierduse un pic din greutate, asta se datora amărăciunii care-i încolțise în suflet.

Compania se prăbuși pe nisipul încins aidoma unui maldăr de zdrențe. Latouret desemnă santinelele și îi numi pe cei care a doua zi aveau să facă parte din patrulă.

Deodată îl zări pe Guguștiuc, care tocmai își pusese jos ranița.

— Soldat !

— *Oui, mon chef !*

— Ai primit ordin să te deplasezi în căruță. Cum ai ajuns în formația de marș ?

— Domnul locotenent mi-a îngăduit, la cererea

mea, să cedez locul unui camarad cu o stare mai gravă decât a mea.

— Cred că dumneata... în curând o s-ajungi într-o stare extrem de gravă... Mâine dimineaţă, cu o jumătate de ceas înainte de aliniere, te prezinţi la mine, la patrulă. *Rompez !*

Guguştiuc se trase mai într-o parte şi îşi frecă palmele bucuros. Scumpul, drăgălaşul, bătrânul Latouret să aibă grijă de el, să răposeze „în exerciţiul funcţiunii"...

Pe urmă porni să se plimbe printre dunele din apropiere, în speranţa că o va revedea pe stafie. Începuse să-i placă doamna care bântuia prin deşert. Se aşeză şi scoase muzicuţa, cu gând s-o ademenească. Degeaba... Se pare că răposata se speriase...

— Ce seară minunată, camarade !... — glăsui lângă el Troppauer.

Trupul bondoc, gros al poetului era cenuşiu din cap până-n picioare din pricina prafului aşternut peste zi pe uniforme. Se apucă să declame cu braţele deschise teatral

— O, tu, Sahara, crăiasă a pustiurilor, binecuvântat e colbul cu care-l saluţi pe marele poet...

— Eşti pus pe elogii — îl încurajă Guguştiuc. Ţine-o tot aşa, că e bine... N-ai ceva de citit ? De-atâtea zile nu m-am mai delectat nici măcar cu o rimă de-a ta.

— Mi-au mai venit câteva versuri frumoase... dar acum trebuie să plec, Guguştiuc, n-o să-ţi citesc... Mă cheamă deşertul. Simt cum ceva dinlăuntrul meu nu-mi dă pace ! O poezie. O idee... Pa !

Şi o luă din loc, cu mersu-i legănat, de răţoi... Se căznea să găsească noi perechi de rime în timp ce-şi aranja cârlionţii à la Napoleon. Curând fu în-

ghițit de întuneric... Iar Guguștiuc chibzuia cum să să scape de problema cu mortul, vrând să-și ușureze odată pentru totdeauna conștiința. O să-i împacheteze toate efectele și o să le depună la intendență. De-o fi să moară, or să desfacă pachetul și or să găsească bilețelul prin care cere să le fie expediate rudelor lui Monsieur Henri Grison banii și bunurile ce i-au aparținut acestuia. Ultima lui adresă Avenue Magenta nr. 9. Urmând această pistă vor putea...

Bummm !

O împușcătură... Sări ca ars și privi de jur-împrejur...

În tabără se dădea deja alarma.

O luă la fugă spre tabără. Locotenentul ieși din cort cu plasa de păr pe cap și înăuntru gramofonul își depăna pe mai departe acordurile. Cum se face că toți locotenenții din legiune au gramofoane portabile ? — îl străfulgeră gândul pe Guguștiuc.

— De unde a venit împușcătura ?... — se interesă locotenentul.

Nimeni nu-i putu da răspunsul la această întrebare. Fură trimise patrule în toate cele patru zări... Se-ntoarseră după zece minute.

Doamne sfinte !

Îl aduceau pe Troppauer... Bietul poet... Guguștiuc cu greu se stăpâni să n-o zbughească din formație, să dea fuga la el...

— Vorbește ! — îl îndemnă locotenentul. Ce s-a întâmplat ?

Troppauer se sculă în capul oaselor. Rana nu era gravă, glonțul îi trecuse prin braț.

— Nu știu cine a tras și de unde — spuse omul gros la stat. Mă plimbam cufundat în visări, știți, cu sunt poet... sunt liricul Homer Troppauer...

— Mă, omule ! — se răsti locotenentul la el. Dă raportul !

— Bine, bine — îl domoli Troppauer pe năbădăiosul său comandant, în timp ce medicul îi dezinfecta rana. Vasăzică în timp ce mă plimbam eu frumuşel, aud o detunătură, mă trezesc că-mi trece glonţul prin braţ şi mă arunc la pământ. Dacă aş fi încercat să fug, ţintaşul aflat la pândă ar mai fi tras un foc. Aşa, însă, a crezut că-s mort.

— Sunaţi încă o dată adunarea în formaţie — ordonă locotenentul subofiţerului.

Goarna răsună încă o dată în noapte.

À terre ! — porunci locotenentul.

Toată lumea îşi duse arma la picior. Ofiţerul şi subofiţerul inspectară pe rând toate puştile. Cel ce trăsese în poet nu avusese timp să-şi cureţe ţeava. Ţevile erau verificate acum una câte una.

— Cu asta s-a tras — strigă plutonierul în cele din urmă.

Ţinea în mână arma lui Guguştiuc.

2

— Soldat !

Guguştiuc făcu un pas înainte.

— Unde te aflai în momentul când s-a tras ?

— Mă plimbam. N-aveam însă arma la mine.

— Te-a văzut cineva ?

— Soldatul Troppauer. Am stat de vorbă cu el cinci minute înainte de împuşcătură.

— V-aţi certat ?

— Aș. Poetul e prietenul meu cel mai bun.

— După mine, înainte, marș !

Locotenentul porni. Doi subofițeri îl încadrară pe Guguștiuc. Merseră la dispensarul de campanie, unde sanitarii tocmai îl bandajau pe Troppauer.

— Soldat ! Glonțul care te-a lovit a fost tras cu arma acestui om.

Troppauer se sculă, nevenindu-i să-și creadă urechilor.

— Exclus.

— Cum îndrăznești să mi te adresezi pe tonul ăsta ? — se stropși ofițerul la el. Te-ai întâlnit cu el mai devreme ?

— Da. Guguștiuc m-a rugat să-i citesc câteva poezii, îi plac versurile mele, fiindcă eu, dacă nu v-am mai spus până acuma, sunt poet, sunt...

— Gura ! Când v-ați întâlnit, omul acesta avea pușca la el sau nu ?

Troppauer exclamă triumfător :

— Nici vorbă ! Ședea la poalele unei dune din imensitatea Saharei și singura lui armă era muzicuța...

Locotenentul se deplasă la locul atentatului. Măsură câți pași sunt de la duna unde stătuse Guguștiuc până în tabără și înapoi. Suspectul ar fi avut nevoie de-o jumătate de oră ca să poată parcurge această distanță. Prin urmare, Guguștiuc era disculpat.

— Bănuiești pe cineva ? — îl întrebă locotenentul pe Troppauer.

— Cred că la mijloc e mâna unui invidios. Un artist stârnește multă invidie în jurul lui.

Făptașul nu a fost descoperit. Guguștiuc se întreba dacă să raporteze apariția stafiei sau nu. E,

totuşi, ciudat că o fantomă nu-i dă pace deloc şi pe urmă cineva este rănit cu puşca lui... Ce dracu' au cu el ?... Oare frumoasa aceea enigmatică şi tristă să fie cea care a pus la cale atentatul ?... Dar ce vină avea Troppauer în toată afacerea asta ?

Rămase de veghe lângă rănit şi-i citi cu glas tare poeziile pe când acesta le asculta cu ochii închişi...

— Iartă-mă, Guguştiuc...

Lângă el răsărise ca din pământ domnul conte. Vocea lui melodioasă, delicată, era numai tact şi complezenţă...

— Dragă Troppauer — i se adresă el bolnavului. Mă strâng îngrozitor bocancii. Şontâcăi întruna din cauza lor. Te rog frumos, hai să-i schimbăm din nou...

Poetul făcu schimb de bocanci cu domnul conte. Guguştiuc nu rezistă ispitei de a-i întreba de ce-şi schimbaseră încălţările.

— Asta s-a întâmplat pe când eram încă în Oran, înainte de-a porni la drum — îl lămuri Troppauer —, în ultima seară domnul conte m-a rugat să facem schimb de bocanci, că eu ies în învoire şi oricum trebuie să mi-i curăţ pe-ai mei, iar el ar vrea să se ducă la culcare, dar are încălţările mânjite cu un fel de lipici roşu şi i-ar lua o grămadă de timp curăţirea lor. Ştii şi tu ce-nseamnă să ai suflet de poet ! Am acceptat schimbul şi a doua zi eram deja pe drum, în formaţie de marş... Se pare că-l strâng bocancii mei... Ia citeşte-mi-o acum pe aia în care asemui dragostea cu un măr ce se sfărâmă când cade la pământ...

Guguştiuc continuă lectura şi poetul se desfăta ascultându-l cu ochii închişi...

CAPITOLUL UNSPREZECE

1

Următoarea etapă oaza Murzuk, cu zece popasuri și patru campamente. Plutonierul Latouret are rolul de călăuză. Toată lumea știe că misiunea asta de patrulare absolut inutilă este, de fapt, o pedeapsă. Soldații se uită cu o bucurie malițioasă cum pornește de fiecare dată cu o jumătate de ceas înainte de alinierea în formație. Dar zadarnic așteaptă să-l vadă pe bătrânul soldat doborât de oboseală sau de amărăciune. Chipul plin de cicatrice îi rămâne veșnic impasibil. Mustața lui albă, pârjolită, de pisică sălbatică i se zbârlește la fel de semeț și de neînduplecat la soldați și nici până-n ziua de azi nu trece cu vederea nici cea mai mică scăpare sau abatere de la regulamente.

Întunericul nopții nu se risipise încă de tot când opt oameni, printre care și Guguștiuc, porniseră la drum sub conducerea lui Latouret. Harrincourt mărșăluia în rând cu Ilici, un student rus. Ilici, cunoscut în legiune mai mult cu porecla de Piciu', respira cam sacadat, ceea ce este primul simptom al epuizării fizice. În astfel de situații, arterele pulmonare încep deja să se dilate...

— Blestemat drum... — spuse el gâfâind. De-aș ști măcar cât mai avem de îndurat, că despre această parte a Saharei nu știu prea multe lucruri.

— Pe dracu' — îl liniști Guguștiuc. Oaza Murzuk se află la întretăierea drumurilor caravanelor marocane și algeriene.

Piciu' dădu din cap cu tristețe.

— Eu știu mai multe decât un soldat obișnuit. Oaza Murzuk reprezintă punctul extrem al civilizației. De aici n-au răzbit până la ecuator decât doi-trei exploratori. Zona asta a prezentat dintotdeauna interes, pentru că dacă prin Murzuk am ajunge până-n Valea Nigerului, s-ar putea construi o cale ferată până-n Guineea Britanică. Acest drum au încercat să-l descopere Hornemann, Barth și, cu mult timp înaintea lor, Suetonius Paulinus, dar cu toții și-au aflat sfârșitul aici. În ținutul Nigerului există o uriașă zonă încă necartografiată, care va aparține, fără doar și poate, acelora care vor ajunge primii acolo.

— Ia zi, Piciule, de unde ai învățat atâtea bazaconii despre toți călătorii care-și vâră nasul unde nu le fierbe oala... Mi se pare de-a dreptul absurd ca la o vârstă așa de fragedă să-ți bați capul cu asemenea aiureli... Odată ajunși la Murzuk o să ne oprim și gata...

— Te-nșeli. Murzukul are garnizoană de senegalezi și spahii.

— Ce bine le știi tu pe toate ! — îl privi Guguștiuc bănuitor.

În ultimul timp începuse să-i deteste pe soldații care știau prea multe. La naiba cu toate misterele astea !

Piciu' începu să se bâlbâie, vădit încurcat.

— Mda... Întâmplarea face ca, grație unei doamne, să fi avut șansa de a-mi însuși aceste cu-

noștințe... Știu multe, mai ales în legătură cu politica sahariană există niște date interesante...

— Te rog să enumeri altcuiva aceste date. Eu, băiete, ți-o spun pe șleau, mai curând aș vrea să aflu câte ceva despre ultima ta iubită, presupunând că avea o vorbă de duh și un cântec preferat, pe care să ți-l cânt mai încolo la muzicuță.

Piciu' îl iscodi cu privirea.

— Am impresia că umbli cu cioara vopsită. Deși, poate că, dacă am discuta deschis...

Ce vor ăștia ? De când a făcut bancul ăla tâmpit, că l-a pus pe Troppauer să-i citească poeziile, toată compania îl asaltează ca pe un duhovnic. Și domnul conte venise să i se confeseze, iar acum Piciu'...

— Hai să lăsăm sinceritatea, bătrâne. Nu merită să ne frământăm creierii cu trecutul. Ai delapidat și cu asta basta...

— Ba nu...

— Ei, atunci ai pierdut la cărți și gata.

— Nu așa s-a-ntâmplat...

— Bine, bine... I-ai omorât și gata.

Piciu' își dădu capul pe spate.

— De unde știi ?...

— Păi, cam toți cei de-aici se laudă cu aceleași isprăvi. Au pierdut la cărți, au ucis ori au delapidat, eventual au luat-o de nevastă și pe cealaltă sau așa ceva... Nu-ți mai bate capul... Ascultă-mă pe mine.

Latouret întorcea în răstimpuri capul și-i străfulgera cu privirea pe cei doi vorbăreți, dar nu le zicea nimic... Hai, dă din clanță... N-ai decât să pufăi și dintr-o țigară... Las' că o dată și o dată... Dacă o să am prilejul... *Nom du nom...*

Soarele dogorea cumplit și deșertul, ca o uriașă oglindă galbenă, orbitoare, reflecta razele care le intrau ca un potop prin ochi, până în creier ; cât vedeai cu ochii nu zăreai decât mormane de colb neînsufleţit, un peisaj insuportabil... bâr...

— Nu vă mai mocăiţi, 'tu-i mama ei de treabă... nu sunteţi pe Corso... Cu cântec, înainte marş ! Marşul legiunii... unu... doi... trei... Şi !...

Din gâtlejurile uscate, aproape crăpate de arşiţă, răsunară glasurile istovite, răguşite, în falset :

Tin t'auras du boudin,
Tin t'auras du boudin...*

Koller, dulgherul, căzu fleaşcă la pământ...

— *Nom de Dieu !...*

Unul dintre soldaţi primi ordin să rămână cu cel căzut. Ridicară un cort în care să aştepte până la sosirea companiei...

— *Garde à vous... En avant... Marche !*

Patrula îşi continuă marşul prin Sahara. Acum nu mai cântau. Plutonierul nici nu le mai dădu un asemenea ordin. Măi, ce molâi ! Pe vremea lui, când vechile pedepse corporale erau în vigoare, când codaşii erau încă legaţi de leucă, având de ales între a continua marşul pe picioare şi a fi târâţi în urma căruţei, când de pe flăcăii căzuţi în colb erau recuperate efectele, în timp ce restul trupei trecea nepăsător pe lângă cel căzut în nesimţire, ei, da, pe atunci încă se cânta şi cei care nu voiau sau nu puteau erau legaţi de roată, să crape... Dar vremurile s-au schimbat. Gazetele le-au dat atâta nas, atâta

* Tin, o să capeţi calabaoşi (lb. franc.) (N. trad.).

i-au ridicat în slăvi, încât avalanșa de măsuri din ultimul timp a făcut din legiune un cuib confortabil în care s-au pripășit toți golanii de la oraș...

— Ție, Guguștiucule, îți pot spune totul, dacă te interesează. E secret, dar o să-ți spun.

— Nu ! — se grăbi să răspundă Guguștiuc. Dacă-i secret, nu mă interesează și insist să nu-mi spui...

— Și... totuși... e mai bine să știi...

— E mai bine să nu știu !

— Drumul parcurs până acolo e considerat... chiar și-n ziua de azi... o expediție temerară... Nici nu există un drum în adevăratul înțeles al cuvântului... de la oaza Murzuk până în ținutul Nigerului... e o aberație... și au și instalat acolo o garnizoană... Asta-i cel mai mare scandal al secolului douăzeci... Mor pe capete și-n timpul drumului și după ce ajung acolo... dar dumnealor au nevoie de un drum care să ajungă în Guineea... și Tombouctou se află prea la vest... nu e o soluție rentabilă... Uf... n-o să rezist...

Fu rândul altui soldat să iasă din formație cu pași împleticiți... Îl lăsară și pe acesta în îngrijirea unui camarad cât de cât mai robust.

...Dacă moș Latouret ăsta nu s-ar uita din când în când chiorâș la el, deie-i Dumnezeu odihnă veșnică în cazul în care bunăvoința lui fără seamăn l-ar înălța la ceruri, ar încerca să le cânte băieților la muzicuță, poate că asta i-ar ajuta să-și mai învingă oboseala...

Hm... Ia să facă o încercare... La urma urmei, ce-o să-i facă ? Şi aşa fumează mai mulţi dintre ei şi nu l-a atenţionat pe nici unul... În cel mai rău caz o să zbiere la el s-o lase baltă. N-are decât.

Soarele pârjoleşte năprasnic...

Sunt şase ceasuri de când mărşăluiesc în mijlocul mării nemărginite de pulbere galbenă şi, deodată, plutonierul Latouret ridică uimit capul. Aude un zumzet delicat, duios... Ce mai e şi asta ? Acum, în ultimul şi cel mai greu ceas al marşului infernal — fiindcă mai aveau de mers doar o oră până la următorul popas... Ce-i asta ?

Întoarce capul.

Sacrebleu ! Ţângăul cu caş la gură zumzăie la muzicuţă... şi... mii de draci ! Mărşăluieşte cu două puşti pe umăr ! A luat-o şi pe-a copilandrului de lângă el !... N-are ce să-i facă, dacă se repede în el o să-l pedepsească tot pe Piciu', care ar fi trebuit să rămână lângă fusta mumă-si, în loc să se facă soldat... Nu-i nimic, n-are decât să care şi pușca altuia, c-o să vadă el pe dracu', dacă-l mai ţin balamalele... Da' să mai şi cânte la muzicuţă în praful şi în zăduful ăsta, e prea de tot... E nebun de legat şi-n partea a doua a zilei o să închine steagul. N-are decât... las' să cânte...

Şi Guguştiuc cânta. Cuprins de o bucurie frenetică, molipsitoare. Timp de un ceas nu se mai înregistră nici un abandon în formaţie.

— *Halte... Fixe ! À terre !*

Urmau două ore de repaus.

2

Rămăseseră doar patru dintre cei porniți în patrulare. Plutonierul îi mai avea în subordine doar pe Guguștiuc, Piciu' (căruia Guguștiuc continua să-i ducă pușca), Nadov, turkmenul uriaș care nu scotea două vorbe cât era ziua de lungă și Minkus, doctorul austriac. Trecuseră deja patru din cele șapte ceasuri ale etapei a doua de marș.

Și Guguștiuc cânta la muzicuță.

Pe urmă se opri. Latouret se uită peste umăr, doar-doar l-o vedea picând lat, însă nu-i fu dat să vadă decât cum Harrincourt cotrobăie în raniță și scoate o bucată de carne de oaie sleită, care nici caldă nu era prea grozavă la gust, și mușcă din ea cu poftă.

Cine-a mai văzut una ca asta ! Bătrânul plutonier uns cu toate alifiile simțea că începe să-l ia cu amețeală. Iar individu' ăsta rânjește, bagă la ghiozdan, cântă, duce două pușți și arată de parcă ar fi pus la îngrășat...

Nadov, turkmenul cel mătăhălos, se prăbuși ca trăsnit, cu un bufnet surd. Minkus se aplecă deasupra lui, să-i asculte bătăile inimii, dar făcu și el o tumbă elegantă și rămase lat.

— Soldat !

Ordinul îl viza pe Piciu'. El, de bine, de rău, încă se ținea pe picioare, doar buzele vineții îi tremurau fără voie și simțea că i se lipesc genele.

— Ridici un cort pentru bolnavi și aștepți aici formația. Ia-ți pușca... Patrulă ! Atențiune ! La comanda mea... *en avant... marche !*

Patrula, compusă în acest moment numai din Guguştiuc, porni cu pieptul bombat pe urmele plutonierului.

După câţiva paşi scoase nişte acorduri timide, însă văzând că Latouret nu-i zice nimic, se porni să cânte în forţă, frumos.

Se însera, pe cerul siniliu deasupra deşertului, se aprindeau primele stele cu un licăr firav, iar patrula de doi oameni îşi continua marşul : în faţă plutonierul cu trei fire de mustaţă, ca de pisică sălbatică, iar în urma lui, cu baioneta la armă, cântând de zor la muzicuţă, Guguştiuc.

— Soldat !

— *Oui, mon chef !*

— Când te-ai adaptat la condiţiile climei tropicale ?

— În timpul acestui marş, *mon chef !*

— De ce minţi, mă ? Nu-mi spune mie că n-ai mai fost în deşert !

— Vă raportez că n-am minţit în viaţa mea. E o apucătură urâtă.

Continuară marşul. Ici-colo, ţinându-se la distanţă, le dădeau târcoale hienele, apăreau ba în faţa, ba în spatele lor... Din când în când scoteau câte un urlet sinistru ce aducea cu râsul răguşit, isteric al unei femei.

În zare pâlpâia o luminiţă slabă. Era oaza Murzuk.

CAPITOLUL DOISPREZECE

1

Oaza Murzuk este jandarmul deșertului. Aici sunt cantonate trupe de spahii, saharieni și pușcași senegalezi, care întreprind periodic incursiuni în Sahara, pentru a-i ține în șah pe tuaregi, berberi și riffi. La sud de Murzuk se întinde marele nimic.

În Murzuk există însă lumină electrică, o stație radio de emisie-recepție, un spital și drumuri pavate cu cărămidă galbenă. Compania din Oran își face intrarea printre cordoanele de spahii aliniate de o parte și de alta a drumului, în acordurile marțiale ale fanfarei locale și populația se adună în pâlcuri, să caște gura la oastea frântă de oboseală.

Pentru contingentele de rezervă, aflate doar în tranzit, s-a construit la Murzuk o cazarmă separată. Soldații proaspăt sosiți sunt îndrumați într-acolo. Aici urmează să fie completat necesarul de echipament și uniforme al companiei sosite cu efectele ferfeniță și pline de praf, aici urmează să fie supuși ultimelor examene medicale și să se bucure timp de trei zile de cea mai deplină libertate...

Trupele auxiliare, la rândul lor, sunt împresurate de spahii și îndrumate spre capătul opus al oazei, unde vor bate pari în pământ și vor desfășura un gard de sârmă ghimpată. În dreptul ieșirilor vor

fi postate gărzi sahariene. Trupele regulate trebuie ţinute la distanţă de aceşti lotri care nu fac fasoane, fumează canabis în draci şi coc *Kesra* în spatele îngrăditurii de sârmă. La intrarea în lagăr aţâţă jăraticul pe-o tavă un arab jigărit, cu barbă căruntă îmbrăcat într-un bürnus ; fierbe cafea, o ceşcuţă costă câteva centime.

Soldaţii descoperă cu uimire că toată lumea se poartă cu ei de parcă le-ar fi rude apropiate sau nişte bolnavi cu un picior în groapă. Până şi spahiii, care de obicei umblă cu nasul pe sus, le fac cinste cu mahorcă şi prăjituri, le plătesc câte o ceaşcă din licoarea minunată a cafegiului, care are vad la intrarea în lagărul trupelor auxiliare.

— Nu-mi miroase a bine amabilitatea asta exagerată — îi şopti Pilotte lui Nadov cel taciturn.

— De ce ? — întrebă namila cu glasul lui grav, cu coloratură de contrabas.

— S-ar zice că ne compătimesc.

Un sergent burduhănos, negru ca smoala, din trupele sudaneze de vânători îi bătu prietenos pe umăr.

— Încotro, băieţi ?... Haideţi să vă cinstesc cu o tărie sau cu o cafeluţă...

— Spune-mi, dom'sergent — i se adresă Pilotte, când Matusalemul arab le turnă cafeaua în ceşti —, mata de ce unitate ţii ?

— Lucrez la secţia B a serviciului de cazarmare. Noi vă asigurăm lenjeria de corp... Şi uniformele de puşcăriaşi.

Cineva chiui asurzitor în spatele lor.

— Măiculiţă !... Ce-aud ? De-aici înainte o să mărşăluim în ţoale de ocnaşi ?

* Un fel de lipie coaptă pe pietre încinse (N. trad.).

În ultima clipă Guguștiuc zbură peste capetele soldaților ghemuiți în cerc și se așeză și el turcește.

— Dacă nu știai, află că o să escortați și deținuți — răspunse sergentul.

— Dă-le soldaților câtă cafea poftesc — porunci în spatele lor un căpitan în uniformă albastră, de husar, pesemne comandantul spahiilor. Nu vă mai ridicați în picioare, copii, stați cuminți, beți, mâncați, simțiți-vă bine...

Îi salută prietenos și își văzu de drum.

— Am senzația că asta nici nu-i o tabără militară, ci, mai curând, o misiune creștină, unde surorile de caritate umblă deghizate în căpitani — comentă Guguștiuc.

Cert este că acești căpitani de spahii însă nu datorită amabilității lor sunt vestiți în deșert.

— Voi, în orice caz, o să lipsiți o bună bucată de vreme — le spuse un spahiu lungan, chel, cu barbă neagră. O să plecați hăt-departe... să înlocuiți contingentul din Aut-Taurirt. La noi, în Murzuk, există obiceiul să ne purtăm frumos cu cei care merg să împrospăteze efectivele din Aut-Taurirt.

— Și ce povestesc cei care vin de-acolo ?

Pauză.

Apăru printre ei și Piciu'. Rămase la marginea cercului, rezemându-se de un stâlp din gard. Zâmbea ca de obicei și mesteca gumă.

— De ce nu ne spui ce povestesc cei de-acolo ? — întrebă înfrigurat Nadov. Dacă trupele de rezervă purced într-acolo trecând pe-aici, înseamnă că și efectivele înlocuite tot pe-aici se abat și la întoarcere.

Urmă o nouă pauză apăsătoare, așa că Pilotte se amestecă și el în vorbă :

— Daţi pe gură, ce mama mă-si ! Nu ne mai îmbătaţi cu apă rece, dacă ne aşteaptă vreo belea în Aut-Taurirt, mai bine spuneţi-ne de pe-acuma, să fim pregătiţi ! Ce-au zis cei care s-au întors de acolo ?

— Aici e buba... — băigui sergentul cel balaoacheş.

— Cum ?

— Păi, n-am stat încă de vorbă cu nimeni care să se fi întors din Aut-Taurirt...

Tăcură cu toţii, înghiţind în sec.

— Şi au mai plecat într-acolo şi alte companii ? — întrebă Minkus un pic răguşit, după ce-şi umezise buzele cu vârful limbii şi îşi dresese glasul.

— Păi... garnizoana asta cu rol de avanpost abia a fost instalată acum un an şi jumătate... — se eschivă de la răspuns zdrahonul cu chelie.

— Răspunde-mi cinstit ! — strigă Minkus. Câte companii au trecut pe-aici în drum spre Aut-Taurirt de când lucrezi la serviciul de cazarmare ?!

— Hm... Vreo douăsprezece...

Peste micul grup aşezat sub frunzele toropite, lucioase ale palmierilor se lăsă o atmosferă apăsătoare...

— Vasăzică — conchise Nadov cu glas tărăgănat —, au fost schimbate... douăsprezece contingente... şi rezervele au purces la destinaţie... dar din garnizoană... de întors nu s-a mai întors nimeni...

Se făcu din nou linişte. Nu se auzea decât bâzâitul milioanelor de muşte zburând în roiuri compacte...

— Unde-i garnizoana asta ? — întrebă Minkus.

— Păi... n-aș putea să vă spun cu exactitate — răspunse spahiul. N-a prea ajuns nimeni pe-acolo în afară de trupele trimise de armată. Dar o fi pe undeva în ținutul cu păduri care nu se mai termină.

— Aa, e nemaipomenit ! — se bucură Guguștiuc. Înseamnă că ajungem la Ecuator ! O să ne putem lăuda că am văzut lumea, nu glumă.

Această poantă fu primită de ceilalți cu răceală. Aici și acum nu-i ardea nimănui de râs. E cu putință ca legiunea să-i trimită din Murzuk, prin Sahara, până în pădurile virgine de la Ecuator ? Și e cu putință ca în acest colț de lume afurisit, uitat de Dumnezeu, să existe o garnizoană ?

— Ziceai adineauri c-o să escortăm și ocnași — intră Pencroft în vorbă cu sergentul tuciuriu.

— Îhî — încuviință sudanezul dând din cap. Cică ar fi acolo și un lagăr de muncă silnică.

...În depărtare se auzi bufnetul înfundat al ciomegelor, apoi răgetele cămilelor acoperiră bâzâitul mușchilor insuportabile, care nu le dădeau pace o clipă bărbaților așezați direct pe pământ. Se apropie de ei o namilă de arab cu pielea lucioasă. Pe braț avea încolăcită o viperă cu corn. Era ghicitor și vindea amulete. Degetul mic de la mână, malformat, îi era cusut într-o teacă de piele. Vindea suluri minuscule de pergament cu inscripții magice. Uriașul brunet avea o mustață uriașă și nasul mare, acvilin.

— Salut, bătrâne ! — strigă Guguștiuc convins că-l mai întâlnise o dată la viața lui pe acest om, în Marsilia sau, cine știe, poate că în Oran. Parcă ne cunoaștem de undeva !

— Nu știu, zău, să ne fi cunoscut, dom' rumi !

— Ba sunt sigur de asta, însă pe atunci încă nu erai combinat cu şerpoiul ăsta ştirb.

— Ştirb aţi zis ?... — îl întrebă arabul curtenitor şi, presând cu degetele gâtul şarpelui, întinse lighioana sub nasul lui Guguştiuc. Ia uitaţi-vă...

Toată lumea sări în sus şi cercul din jur se lărgi în chip considerabil...

Vipera cu corn avea bine mersi ambii colţi veninoşi !

Iată o moarte sigură, după câteva clipe de agonie infernală, fără nici un fel de antidot...

Guguştiuc îşi apropie capul şi mai mult, cu zâmbetul pe buze, şi se uită în gâtlejul şarpelui ca un bătrân O.R.L.-ist.

— Ia-l de-aici ! — strigară la ghicitor câţiva soldaţi morcoviţi. Ia-l de-aici, diavole !

— Am vrut doar să vă arăt că nu-i ştirb, cum susţine dom' rumi — răspunse blajin arabul mustăcios.

— În privinţa asta m-am înşelat, amice — dădu din cap entuziasmat Harrincourt —, dar îmi menţin părerea că de văzut ne-am mai văzut cândva...

— Nu-mi amintesc... poate că vă-nşelaţi.

— Ei, hai, *errare humanum* est, aşa că mi se poate întâmpla şi mie să greşesc. Ia aşază-te aici, prietene ce mi te îndeletniceşti cu negoţul de blesteme şi ascunde undeva mândreţea aia de şarpe de pe braţ, ca să poată lua loc şi onorata adunare, şi pe urmă ghiceşte-mi şi mie viitorul ! Unul pe cât posibil plăcut, că-n cazul ăsta îţi fac cinste cu o cafea. Toarnă-i o cafea domnului cu şarpele — se-ntoarse el către bătrânul cafegiu. Hai, tinere.

„Tânărul" în vârstă de cel puțin optzeci de ani luă de pe jar un ibric de alamă... Ghicitorul descolăci șarpele de pe braț și îl sili să se strecoare într-un sac de piele căruia îi legă gura, apoi studie cu atenție palma lui Guguștiuc :

— O să aveți parte de-o viață lungă... — începu el.

— Auzi, nu-i cazul să măsluiești realitatea. Spune-mi de la obraz că n-o s-o mai duc mult.

— Dom' rumi o să aibă parte de-o viață lungă... fără putință de tăgadă. Aceasta-i linia vieții, pornește de sub degetul mare și traversează toată palma... E o linie foarte lungă...

— Uite, bătrâne... De fapt, nici nu-i așa de lungă, doar ți se pare, din cauză că am mâinile jegoase... dar, dacă te uiți mai atent, o să vezi că...

Ghicitorul se menținea însă ferm pe poziție.

— Așa stau lucrurile. O să aveți viață lungă.. Și aici... Hm... curios... ce interesant... Sunteți urmărit de spiritul unei femei !

Poftim ?... E-e ! Spiritul... Ia te uită !

— Ia ascultă, moș Ali Baba ! Tu ai habar despre spiritul ăsta ?

— Da... Știu de el... Spiritul unei femei frumoase, triste bântuie pe urmele oștirii...

Nadov se amestecă bombănind :

— Să mor eu dacă nu-i ăsta adevărul gol-goluț.. Acum nu văd de ce nu v-aș spune că deunăzi... la popasul din nu știu care oază... am crezut că mi se trage de la vin, că eu mi-s beat ori de câte ori adăstăm în vreo oază... am văzut o femeie, ședea în deșert, la marginea oazei și cânta...

— Nadov ! Nu erai deloc pilit ! Și eu am văzut-o — spuse Guguștiuc dând din cap și se întoarse

către ghicitor. Ia fii atent, mă, Aladin ! Dacă o cunoşti pe stafie şi o vezi întâmplător, transmite-i toată stima mea şi spune-i să nu se teamă de mine, că nu muşc şi mi-e tare simpatică... Aş vrea s-o cunosc.

— Ce-i cu tâmpeniile astea — se stropşi la el Hildebrandt, care până atunci tăcuse chitic. Auzi, Guguştiucule, în Sahara nu-i recomandabil să faci băşcălie de spiritele celor morţi.

— Nu-s tâmpenii, camarade — îl lămuri Guguştiuc —, există o fantomă care se ţine scai de trupă, o femeie elegantă, cu o aluniţă triunghiulară pe dosul palmei. Iată melodia ei preferată...

Şi scoase din buzunar muzicuţa.

...Deasupra deşertului, milioane de stele spuzeau bolta cerului licărind cu o intensitate neobişnuită, mari, roşiatice, pâlpâitoare prin perdeaua neclintită a frunzelor de palmier şi ficus. Şi Guguştiuc se apucă să cânte la micuţul instrument cu ochii închişi, din colţul gurii, cu tremolouri pline de sensibilitate, când piano, când forte, melodia :

Si l'on savait...

Două maimuţe care se pregăteau să sară dintr-un tamarin în platanul alăturat se opriră să privească în jos, printre frunze, mânate de curiozitate... Razele argintii ale lunii scăldau în noapte norii de praf ce pluteau deasupra deşertului ca o pâclă lăptoasă...

Şi Guguştiuc cânta necontenit *Si l'on savait*, iar toţi cei din jurul lui îşi aţintiră privirea spre nemărginirea de nisip a Saharei, aşteptându-se, poate, ca la auzul melodiei, spiritul rătăcitor să se arate ca la o chemare.

Se întâmplă însă ceva cu mult mai şocant...

— Ticălosule ! — strigă Piciu'. — Ucigaşule, nemernicule !

Şi, aproape plutind prin aer, cu un salt arcuit, de felină, se aruncă asupra lui... Pencroft !

Îl înşfăcă de gât pe american, la lumina lunii sclipi lama de oţel a baionetei şi fără îndoială că l-ar fi înjunghiat, dacă boxerul zvelt, cu mutră de şobolan nu s-ar fi smucit din strânsoare şi nu i-ar fi expediat adversarului un croşeu ca la carte. Lovitura fusese executată fără elan, însă Pencroft trebuie că era incredibil de puternic, fiindcă se auzi un pârâit scurt şi Piciu' căzu leşinat la pământ...

Rămaseră cu toţii consternaţi... Pencroft îşi aranjă vestonul răsuflând greu, iar Piciu' tremura din toate încheieturile chiar şi aşa, leşinat. Pesemne că suferise un şoc deosebit de puternic...

Dinspre pâlcurile de copaci începură să răsune una câte una goarnele care anunţau stingerea şi soldaţii se risipiră fiecare la cazarma lui.

2

Mărşăluiau...

La Murzuk detaşamentul îşi sporise efectivele, luând proporţiile unei hoarde migratoare. Mai întâi, primiseră în dotare două transportoare auto blindate, echipate cu tunuri de calibru mic, cu tragere rapidă, apoi trei camioane cu şenile încărcate cu muniţie şi,

în urma lor, se înșira o lungă coloană de catâri încărcați cu arme automate, aruncătoare de flăcări și reflectoare, în fine, o uriașă căruță-infirmerie cu un sanitar roșcovan.

Veneau apoi la rând o mulțime de cămile, catâri și căruțe cu tot felul de încărcături, cu unelte și instrumente necesare pentru construcțiile de drumuri. Trailere uriașe erau încărcate cu grinzi, traverse de fier, cabluri electrice, sârmă și liță.

În mijlocul convoiului erau masați cei două sute de deținuți. Ocnași albi și indigeni laolaltă. Erau legați cu lanțuri doi câte doi. Purtau sumane cafenii, dintr-un postav aspru. Erau escortați de către cincizeci de *goumiers* : uneltele cele mai brutale ale administrației coloniale, în uniforme impecabile, cu orgoliul și vanitatea moștenite din stilul de muncă al subofițerilor care-i instruiseră.

Cei cincizeci de *goumiers* avuseseră, la rândul lor, de ales între pușcărie și garnizoana din Aut-Taurirt : bătuseră un grup de marinari englezi arestați în urma unei încăierări, marinari care se arătaseră impertinenți chiar și în sediul jandarmeriei, însă, în urma chelfănelii încasate, trei dintre aceștia dăduseră ortul popii.

Din păcate, un *goumier* nu se pricepe deloc la diplomație și habar nu are că un marinar englez poate deveni o chestiune delicată la ordinea zilei, dacă e bătut până moare. Cât timp trăiește e și el un terchea-berchea dus de ape, ca toți ceilalați marinari, însă, dacă e omorât în bătaie, devine *document* oficial ! Un document la care se cuvine dat un răspuns cum ar fi : „S-au luat măsuri disciplinare drastice împotriva jandarmilor găsiți vinovați în urma cercetărilor efectuate de organele competente...".

Poate că nici n-ar fi fost găsiți vinovați cincizeci de *goumiers*, dacă la Aut-Taurirt ar fi fost nevoie de un efectiv mai redus.

Și nu se știe ce abateri li s-au imputat și locotenenților-ingineri Burca, Lenormand și Hilliers, transferați disciplinar la Aut-Taurirt.

Căpitanul Gardone, care le cam trăgea la măsea și, din cauza unei cucoane, provocase într-o seară un scandal monstru la Operă, primise la locuința lui din Paris o telegramă în care i se ordona să se deplaseze la Murzuk, să aștepte acolo contingentul expediat din Oran și să preia în Aut-Taurirt funcția de comandant al garnizoanei, alături de vicontele Delahay...

Rupsese telegrama înjurând furios. Știa ce se ascunde în spatele acestei formulări pompoase. O să ajungă într-o garnzionă infernală, unde, ori o să crape, ori o să fie avansat...

Dar abia la Murzuk îi fu dat să afle ce-l așteaptă, când stătu de vorbă cu un maior în biroul acestuia.

— Cum adică, de aici... până la ecuator ?... — întrebă el aplecându-se deasupra hărții cu ochii cât cepele.

— Nu chiar până la ecuator... — răspunse maiorul. În orice caz, condițiile sunt extrem de grele...

— Bine, dar ce-i acest Aut-Taurirt ?... Cum o fi acolo, între Sahara și ținutul Nigerului, unde poate că nici n-a mai călcat picior de om...

— Cum să nu fi călcat... Adu-ți aminte ! Acum doi ani a pornit din Murzuk prima echipă de cercetare, însă, uite, în locul ăsta a fost măsacrată patrula și detașamentul de pedepsire n-a găsit nici o urmă care să conducă la băștinașii ucigași... Au stabilit că făptașii sunt negrii din tribul Sokoto, însă aceștia

sălăşluiesc pe valea Nigerului şi dincolo de junglă. Nimeni nu ştie cum naiba au putut ajunge în teritoriile noastre. Apoi nu s-a mai întors nici expediţia condusă de Normand. Detaşamentul trimis din Tombouctou în căutarea exploratorilor a stabilit că aceştia au fost măcelăriţi până la ultimul. Pe urmă a avut loc expediţia lui Russel, despre asta precis ai auzit, că s-a făcut mare vâlvă în jurul ei ; s-a bucurat de un sprijin extraordinar, îşi propusese să descopere şi nu ştiu ce trecătoare, dar şi asta a dispărut...

— Scuză-mă, te rog... Înseamnă că e vorba de un drum necunoscut, neexplorat...

— Landeř, Hornemann şi Caillée l-au explorat îndeajuns.

— Dar nu îndeajuns pentru nişte armate şi garnizoane ! — dădu Gardone cu pumnul în masă plin de obidă.

Maiorul ridică din umeri.

— Pentru un militar, un singur lucru e cu neputinţă : să discute ordinele primite. Acum un an şi jumătate s-a hotărât instalarea unei garnizoane în ţinutul dintre ecuator şi Sahara, în pustiu, şi de-atunci există această garnizoană. Numele ei este Aut-Taurirt. Avem nevoie de un drum în locul trecătorii pierdute o dată cu moartea lui Russel. Aşa că se va construi un drum şi cei ce se vor întoarce de acolo la expirarea detaşării vor face o carieră frumoasă...

— Dacă se vor mai întoarce — spuse Gardone pălind.

— Hm, asta cam aşa e... Dar şi dacă nu se vor mai întoarce, patria le va păstra o amintire frumoasă.

Maiorul rosti aceste cuvinte pe un ton ceva mai rece și se sculă în picioare. Era un militar desăvârșit și Gardone nu-i plăcea nicicum.

Astfel porni compania la drum împreună cu căpitanul Gardone cel grăsan, pilangiu și plin de tabieturi pariziene, împreună cu ocnașii și cu o adunătură de recruți lipsiți de experiență.

3

— Spune-mi, de ce te-ai dat la Pencroft ? — îl întrebă Minkus, doctorul, pe Piciu'. Precis te-a ajuns o alterare a stării psihice.

— Nu știu. Am simțit dintr-o dată că se face zăpușeală în jurul meu, nici nu-mi mai aduc aminte ce s-a întâmplat...

În urma lor se auzea scârțâitul roților, scrâșnetul șenilelor, zăngănitul blindatelor, bufnetul înfundat al bâtelor mânuite de cei ce mânau dobitoacele, iar convoiul înainta greoi, ca un miriapod ce părea că nu se mai termină.

— Mi s-a întâmplat și mie — intră în vorbă Nadov. Odată, la Smolensk, am supt la vodcă la bâlci de nu m-am mai trezit două zile după aia.

— Ai malarie — își dădu cu părerea Pilotte —, de multe ori așa începe, cu crize trecătoare, urmate apoi de friguri.

— Așa o fi — încuviință Piciu'. Fapt e că am fost bolnav.

— N-ai nimic de împărţit cu gangsterul ăla ? — îl întrebă Hlavak, cizmarul.

Aceasta era porecla pe care camarazii i-o dăduseră lui Pencroft, „gangsterul".

— N-am ! Şi nici n-am avut vreodată... — oftă Piciu'.

Pe urmă nu mai vorbi nimeni. Aerul devenea tot mai încins. O adiere uşoară, aidoma siroccoului, se stârnise dinspre miazăzi aducând vârtejuri domoale de praf şi le provocase nişte migrene insuportabile... Catârii începuseră să tuşească şi azvârleau din copite, răgeau sălbatic, iar slugile însărcinate cu mânarea lor suduiau la tot pasul, împărţindu-le pumni şi bice. Căpitanul călărea în frunte, indispus şi furios în acelaşi timp ; îi era greaţă şi îl durea capul înfiorător. Din când în când scotea din oblânc o sticlă şi o ducea la gură.

Făcură popas la poalele unei dune de o mărime neobişnuită. Ar fi fost o absurditate să continue drumul în ziua aceea. Arborele cotit al unuia dintre camioane dăduse în primire şi depanarea lua timp. Caii şi catârii se poticneau istoviţi...

Guguştiuc constată că aici există toate condiţiile pentru o moarte sigură. Îi şi vedea pe cei dragi lui cu cei zece mii de dolari în buzunar. Într-un fel, gândul morţii nu îl durea. Cei pe care nici viaţa nu-i doare suportă mai uşor gândul morţii.

Îşi propuse să-l caute pe Troppauer, care încă nu se restabilise complet.

— Mă... — îi aţinu calea Piciu'.

— Ce-ai, copile ?

— Trebuie să stau de vorbă cu tine.

— Dă-i drumu', amice.

— Vreau să-ţi încredinţez un mare secret...

— Hai să lăsăm chestiile astea, bătrâne. Sunt sătul până-n gât de secretele voastre. Şi de ce pică măgăreaţa mereu numai pe mine ? Te previn că-s un tip uşuratic, superficial şi neserios, şi pe deasupra şi gură-spartă, tranca-fleanca, gargaragiu, pe care nu te poţi bizui...

— Te rog... încetează, lasă talentele astea... Hai să ne retragem câteva clipe... să nu ne audă ceilalaţi... Ştiu că ticălosul e de gardă acum... Putem discuta liniştiţi... Oricum, or să-mi facă de petrecanie... Ţie trebuie să-ţi spun tot ce ştiu...

Părea aşa de necăjit şi disperat, încât lui Guguştiuc i se făcu milă de el. Mama lor de secrete şi mistere.

— Fie, treacă de la mine, băiete, da' te rog, nu mai face tot timpul mutra asta plângăreaţă...

Se aşezară la umbra unei dune.

— Am fost student la Paris — îşi începu Piciu' povestirea. Pe-atunci eram un tip de viaţă, un boem, deşi îmi ghiorăiau maţele de foame, dar ce conta mizeria pe lângă frumuseţea vieţii studenţeşti, aveam înaintea mea un viitor strălucit şi... într-o zi am cunoscut o femeie...

— Aşa încep toate necazurile — se apucă Guguştiuc să filozofeze şi, în timp ce se juca turnându-şi nisip dintr-o palmă în alta, se gândea ce bine ar fi să rămână în deşert pe post de clepsidră.

— Această femeie mi-a promis c-o să mă ajute să fac carieră. Are un prieten bun, pe nume Henri Grison.

— Cum ai zis ? !

— Henri Grison.... De ce te-ai speriat aşa ?

— M-am întâlnit şi eu cu acest domn...

— Unde ?

— Într-o casă ciudată... M-a primit în pijama, întins pe jos...

Piciu' îl scrută cu privirea.

— Eu ştiu... cine eşti...

Şi după o scurtă pauză, adăugă uitându-i-se în ochi :

— Batalanga.

Se aştepta să-l facă praf. Guguştiuc se uită la el prostit. Pe urmă îi puse mâna pe frunte :

— S-ar putea să ai dreptate, da' n-ar strica să-ţi iei temperatura...

Piciu' îl privi ironic şi repetă, de data asta aproape silabisit :

— Ba-ta-lan-ga !

Ce dracu' au cu el ? Asta-i ultima găselniţă. Batalanga !

— Mare actor eşti — îi spuse tânărul —, dar nu cred c-o să mai joci multă vreme teatru, dacă o să-ţi spun că eu am fost deja în Batalanga...

— Toate bune şi frumoase, băiete... Ai fost acolo, bravo ţie. Răspunde-mi acum la următoarea întrebare : cine este acest Henri Grison şi unde pot fi găsite rudele sau moştenitorii lui ?

— Prea multe nu ştiu despre el. El m-a recomandat pentru expediţia lui Russel.

Lui Guguştiuc i se aprinse un bec :

— Russel ! Ia stai ! Păi ăsta-i exploratorul cu a cărui văduvă s-a însurat doctorul Brétail... E-e ! Devine interesant...

— Ştiam eu c-o să te intereseze.

— Și încă cum ! Răposata doamnă Brétail bântuie pe urmele oștirii.

Piciu' tresări involuntar, făcându-se alb ca varul.

— Taci ! Te implor, nu-mi mai spune nimic !..: Simt că înnebunesc — spuse el trântindu-se disperat la pământ cu șiroaie de lacrimi în ochi.

Harrincourt se aplecă și-l ridică de jos cu blândețe. Începea să-i ia în serios spusele și-i era milă de el. Nu știa ce se-ntâmplă cu el, dar vedea că suferă cumplit.

— Din câte știu — îi spuse el liniștit —, Brétail a împușcat-o pe nevastă-sa, pe un căpitan și și-a tras și lui însuși un glonț în cap.

— Nu-i adevărat — murmură Piciu'. Toți trei au fost asasinați !

Milioane de fire de praf minuscule, dogoritoare le înțepau necontenit chipurile și aerul atârna neclintit deasupra deșertului în arșița toropitoare.

— Ciudat... — îngăimă Guguștiuc. Și ceva mai concret nu știi ? De pildă, cine-i ucigașul ?

— Eu !

CAPITOLUL TREISPREZECE

I

Guguştiuc se cutremură şi el o dată în viaţa lui de cele auzite. Până şi el, cu firea lui fluşturatică, indolent şi nepăsător cum era, resimţi dimensiunea tragică şi monstruozitatea acestui secret. Batalanga era pe lângă asta un fleac, iar fântâna arteziană, cu marchiz cu tot, nu rămânea decât o biată glumă. Poanta cu mortul întins în faţa băii, mai treacă-meargă, important e să nu lase lumina aprinsă. Generalul îl recunoaşte în ipostaza de răcan şi nu zice nici pâs. Macquart nu vine la serată ei şi ! Dar acum e cu totul altceva, nu poate rămâne nepăsător văzându-l pe Piciu' ăsta de douăzeci de ani cum şade în mijlocul Saharei şi plânge de se scutură cămaşa pe el, pentru că a ucis câţiva oameni. Dar treaba cea mai înnebunitoare pentru un uşuratic este faptul că e singura persoană care ştie adevărul. Şi ar trebui să facă ceva. Să nu-l înţelegem greşit : aici nu mai e vorba de a cânta la muzicuţă, despre vreo glumă nesărată, ci despre a acţiona în mod serios.

— Ia ascultă-mă puţin, lasă bâzâitul... Începe să-mi pară rău că n-am ascultat mai degrabă poeziile lui Troppauer. Aduc foarte bine cu povestirea ta. Sunt papitante, deprimante şi nu pricepe omul

o iotă din ele. Uite, ține o țigară, aprinde-o și povestește-mi totul cinstit.

Băiatul suspină de câteva ori și își potoli răsuflarea agitată. Din când în când îi mai scăpa câte un sughiț. Tremura din toată făptura din pricina tensiunii lăuntrice, așa că primele cuvinte îi ieșiră pe gură silabisite, frânte de clănțănitul dinților :

— Acum o să afli totul — spuse el în șoaptă, adăugând cu subînțeles : Domnule maior.

Guguștiuc sări în picioare și dădu cu chipiul de pământ, văicărindu-se :

— Te implor, încetează cu idioțeniile astea !

— Bine, bine... Nu mai pomenim nimic despre asta. Să ne-nchipuim că nu știu nimic.

— În toată afacerea asta eu sunt cel care nu știe nimic. Și cu cât mai multe mi se explică, cu atât mai puține știu.

Piciu' zâmbi complice :

— S-a făcut. Ascultă-mă, deci. Să zicem că nu știi nimic. Că nu ești decât un tovarăș de arme cumsecade, căruia îi povestesc întâmplarea asta oribilă pentru ca, de-o fi să mor, să aibă cine să pună streangul de gâtul nelegiuiților. În primul rând, află că oamenii ăștia, câtă frunză câtă iarbă, care și-au așezat tabăra în acest cerc uriaș, n-or să se mai întoarcă în veci de unde mergem noi. Și vinovați de acest lucru nu-s decât nemernicii care i-au făcut felul lui Russel.

— Păi ce fel de elixir al vieții veșnice a inventat acest Russel ?

— O trecătoare veche de două mii de ani. Suetonius Paulinus, care a ajuns în ținutul Nigerului încă din secolul întâi după Hristos, menționează în însemnările sale drumul crocodililor, care leagă

fără nici o oprelişte pustiul de împărăţia Giganţilor Negri. Ţinutul de pe valea Nigerului descris de Suetonius este populat de pigmei, aşa încât Russel a emis ipoteza că romanul îi numise giganţi pe negrii Sokoto, care sunt ei uriaşi, însă numai în comparaţie cu pigmeii. Astfel, însemnarea care nu-i preocupase pe savanţii serioşi din cauza cuvântului „giganţi" a ajuns, graţie lui Russel, până la un punct, o pistă demnă de urmat, ca şi drumul lui Herodot. Dar s-o comparăm cu scrierile lui Herodot...

— Amice... Hai să lăsăm comparaţiile. Sau să facem treaba asta în altă parte, nu în Sahara ! Mie şi la academia de marină mi-au dat bătaie de cap autorii ăştia din vechime.

Luna alburie se zărea lucind prin giulgiul cenuşiu al colbului din deşert. Razele palide luminau dunele de nisip ce se vălureau la nesfârşit. Un catâr înspăimântat răgi în noapte şi hienele îi răspunseră din depărtare cu urletele lor.

— Neapărat trebuie să mă asculţi... — continuă Piciu'. Vor pieri mii de nevinovaţi...

— Nu te supăra, dar mi se pare o tâmpenie să moară atâţia oameni aici, în deşert, din cauza acestor autori clasici ! E al dracului de cald şi clima dăunează sănătăţii. Dar ce vină au, pe chestia asta, Vergiliu sau Shakespeare ?!

— Ştiu că faci pe nebunu'. Şi totuşi, te rog, ascultă-mă cu răbdare. Herodot scrie că există o legătură între Nil şi Niger. Dă, în acest sens, o explicaţie confuză, referindu-se şi la crocodili. După părerea lui Russel, Drumul Crocodililor trece prin Senegambia şi, probabil, Herodot a luat Gambia drept Nilul. Dacă va fi descoperită această trecătoare din-

tre ținutul Nigerului și Sahara, se va aduce contribuția cea mai de seamă a epocii moderne la procesul de colonizare a Africii. Ar fi rezolvată problema liniei ferate sahariene. Aceasta ar uni Marea Mediterană cu porturile Africii de Vest. Și ar aduce Franței posesiunea regiunii neexplorate a Senegambiei, ținutul populat de negrii Sokoto, Batalanga. Băștinașii cunosc drumul pe care zadarnic au încercat să-l găsească atâția și atâția exploratori de la Suetonius și Herodot încoace. Russel era convins că ipoteza lui este corectă, că știe unde anume se află această trecătoare misterioasă... Însă Russel a dispărut. Și nu s-a mai întors din expediție. N-au revenit decât doctorul Brétail, grav bolnav, în Maroc și acest Henri Grison, în Algeria.

— Grison ăsta... A fost și el cu Russel ?

Piciu' râse răgușit, batjocoritor :

— Mă-ntrebi dacă a fost ?... Păi el l-a împușcat pe Russel !

2

Așadar omul al cărui portofel se află asupra lui, și care a fost înjunghiat în casa doctorului Brétail cu baioneta lui, acest Henri Grison este ucigașul lui Russel ?

— Și tu de unde știi toate lucrurile astea ?

— Femeia aia, despre care-mi închipui c-a fost amanta sau agenta lui, mi-a făcut cunoștință cu el.

Henri Grison s-a infiltrat în anturajul lui Russel, dându-se drept un aristocrat pasionat de vânătoarea de lei și de călătoriile pe meleagurile africane. Grison a fost cel care, cu spiritul lui practic, a organizat expediția lui Russel și m-a inclus și pe mine în corpul expediționar.

— Și cine a fost acest om ?

— Acuma știu un aventurier de cea mai joasă speță. El a fost cel care, în schimbul unor sume frumoase, a aţâţat tulburările din Arabia, dându-se drept profet mahomedan și tot el, infiltrat ca muncitor, i-a instigat la revoltă pe petroliștii irakieni. Eu și cu un vânător pe nume Laporter ne număram printre cei mai tineri membri ai expediției.

Ne-am așezat tabăra în deșert, nu departe de junglă, în locul unde ulterior a fost înălțată garnizoana Aut-Taurirt. Pigmeii din junglă ne dădeau o mână de ajutor la treburile curente din tabără. De-aici a pornit Russel în ultima sa călătorie. Singurul care l-a însoțit a fost doctorul Brétail. N-a mai luat pe nimeni altcineva cu el, deoarece simțise, probabil, că printre membrii expediției există și câțiva cu intenții necurate. Până-n acest moment rezistaserăm doar eu, Laporter, Lorsakoff rusnacul, Grison și un englez pe nume Byrel, ceilalți însoțitori rămaseseră în urmă, ajunși de boală sau din alte motive.

În seara aceea, prietenii noștri, pigmeii, vreo patru la număr, printre care și un șef de trib pe nume Illomor, au dat o mică petrecere în cinstea stăpânilor albi.

Păreau oameni de treabă și ne-au servit cu kiwi. Băutura asta se prepară din fructul unui palmier

deosebit. Este ca o țuică încoloră, fără miros. Potrivit unui obicei străvechi, fetele tribului trebuie să mestece fructele și să scuipe terciul în ulcioare care umblă din mână în mână. Băutura asta fermentată cu salivă o s-o întâlnești la mai toate populațiile primitive. Țin minte că au și glumit cu mine, mi-au spus că pentru călătorul aflat la primul lui drum la tropice acesta este cel mai mai greu moment prin care-i este dat să treacă. Să refuzi ulciorul din mâinile șefului de trib înseamnă să-i jignești de moarte. Ei bine, pigmeii au aprins un foc mare, s-au apucat să facă o hărmălaie asurzitoare cu instrumentele lor primitive și ne-am pus pe băut. La al doilea pahar deja nu mi-a mai fost greață. Știi, e o băutură tare ca secărica, dar zici că-i șampanizată... În scurtă vreme băștinașii au început să scoată chiote sălbatice și să țopăie în jurul focului ca niște țapi, căzuți parcă în extaz.

Curios, la un moment dat, în chip inexplicabil, am simțit și eu că-mi vine să țopăi. M-am înfierbântat, focul, jungla, sălbaticii, totul a început să joace în jurul meu, pe urmă brațele și picioarele au început să-mi zvâcnească fără voia mea și, în cele din urmă, m-am trezit țopăind în jurul focului, dar nu mai știam ce se-ntâmplă cu mine...

Dimineața m-am trezit legat fedeleș, cu Laporter lângă mine.

— Stai liniștit — mi-a spus el cu blândețe, de parcă i-ar fi vorbit unui bolnav cu un picior în groapă.

Capul mă durea cumplit.

— De... de ce m-ați legat ?

Laporter tăcu mâlc.

— De ce nu-mi răspunzi ? — m-am înfuriat eu.

— Uite care-i treaba, ieri ţi-a fost rău şi... hm... am uitat că ţuica de kiwi le provoacă unora crize de furie ucigaşă... Rar de tot, dar au mai existat cazuri.

M-am săltat în capul oaselor...

Mi s-a arătat o privelişte cumplită.

Şeful şedea turceşte alături de Grison. În faţa lor zăceau lungiţi doi pigmei şi Byrel, englezul... Morţi !... Îi împuşcasem !

Îţi dai seama ce-am simţit ?... Îmbătându-mă, într-un acces de furie, am început să trag şi, uite-aşa, împuşcasem doi băştinaşi şi un european. Revolverul cu care trăsesem se afla lângă mine.

Piciu' tăcu şi rămase cu privirea în gol. Două hiene obraznice se furişaseră până lângă ei şi se aşezaseră tacticoase la câţiva paşi, vrând parcă să asculte şi ele istorisirea tânărului. Guguştiuc aruncă în ele cu un bulgăre de pământ şi cele două animale o rupseră la fugă cu un chelălăit răguşit.

— Atunci a început totul — îşi urmă Piciu' povestirea. După un timp Laporter mi-a dezlegat mâinile. Aveam o migrenă cumplită. Era aproape ora amiezei. Şeful de trib şedea neclintit şi tăcea chitic. Îl chema Illomor. I-am reţinut numele pentru că suna aşa de ciudat Illomor... Grison i-a vorbit, i-a spus să-ngroape morţii. Illomor nu i-a răspuns nimic. Şedea turceşte, îşi scobea unghiile de la picioare şi nu spunea nimic, doar privea în gol. Lorsakoff mi-a spus că ăsta-i un semn rău. Când şeful tace, înseamnă că a făcut un jurământ. După câte un jurământ însemnat, băştinaşul tace, de obicei, săptămâni în şir, şi în situaţii din astea nu se poate şti ce

și-a jurat sieși. Uneori fuge de lume și se sihăstrește în junglă timp de mai multe zile, dar n-aveam de unde să știu dacă nu și-a pus cumva în gând să ne măcelărească pe toți înainte de a ne continua drumul...

Au fotografiat cadavrele. Pe urmă au întocmit un proces verbal în care scria negru pe alb că, în euforia provocată de kiwi, i-am ucis pe Byrel și pe băștinași. Grison și Laporter au semnat acest document. Lorsakoff mi-a vârât hârtia sub nas. Dacă refuzam să semnez, instanța mi-ar fi artibuit circumstanțe agravante. Oricum, n-aveam de gând să-mi tăgăduiesc crima. La ce mi-ar fi folosit ? Cu patru martori împotriva mea ?

Am semnat.

Pe urmă Lorsakoff a spus să mergem în întâmpinarea profesorului. Nu cumva să fi pățit ceva Russel și doctorul Brétail. Am îngropat morții și am pornit la drum.

Am pătruns în desișul din junglă, în căutarea lor. Mai târziu Laporter și cu mine am făcut un popas. Lorsakoff și-a continuat drumul împreună cu Grison. S-au întors după un ceas și au zis să nu ne dăm bătuți, că n-au găsit urmele celor căutați. Asta deși ne aflam deja de-o bucată de vreme în ținutul acela misterios cunoscut sub numele de Batalanga.

După-amiază am dat peste cadavrul lui Russel. Fusese împușcat. Laporter, Grison și Lorsakoff s-au repezit chipurile disperați la mort.

— Crimă... — bolborosi rusnacul.

— Dar Brétail ? — l-am întrebat eu.

— Sau a fost la rândul lui ucis sau...

— Sau ?...

Nu mi-a răspuns nimeni la această întrebare. Au fotografiat și acest cadavru.

Ne-am întors tăcuți spre tabără. Domnea o atmosferă apăsătoare și plină de mister. Pe drumul de întoarcere, în deșert, Grison mi-a spus

— Ai comis o crimă îngrozitoare. Te așteaptă sau închisoarea pe viață, sau balamucul pe viață. Nu vreau să te nenorocesc. Lorsakoff și Laporter or să-și țină gura. Procesul-verbal o să rămână secretul nostru. În schimb, dumneata o să fii omul meu. Am nevoie de ajutoare de încredere. Și am încredere în dumneata. Dacă o să mi-o pierd vreodată, o să fac cunoscute lumii întregi acest proces-verbal și această fotografie. Te pot condamna în orice clipă la viața de alienat mintal, ocnaș sau pribeag în lumea mare...

— Ce doriți de la mine ?

— Încă nu știu. Sunt spion de meserie. Dacă o să fii cuminte, n-o să regreți.

Din acest moment am devenit o jucărie în mâinile lui. Am un caracter slab și, în plus, mă avea la mână cu dovada vinovăției mele deosebit de grave. De altfel... Ce-aș fi putut să fac în fața unui tip atât de mare și de tare, obișnuit să poruncească toată viața ?

Am plecat la Marrakesh, apoi la Oran. Între timp, încetul cu încetul, am aflat o grămadă de lucruri. Cum ar fi, de pildă, că Grison a fost cel care l-a împușcat pe Russel. De găsit, însă, n-a găsit planul trecătorii. Pe acesta l-a luat cu el doctorul Brétail, plecând pe un drum ocolit, deoarece intuiseră că printre însoțitori există și dușmani. În zorii acelei zile Russel descoperise trecătoarea. Era însă bolnav. L-a îndemnat pe Brétail să pornească la drum singur. Dar într-o altă direcție, ca să nu dea nas în nas

cu noi. Brétail l-a așteptat pe Russel în Oran. În locul lui, s-a trezit la ușă cu Lorsakoff, Laporter și Grison. Acestia l-au șantajat și pe doctor. Exact ca pe mine. Cu procesul-verbal și fotografia lui Russel mort, Brétail ar fi băgat-o pe mâneçă : toată lumea l-ar fi bănuit de asasinarea profesorului. Chiar dacă un juriu l-ar fi achitat, bănuielile ar fi continuat să planeze asupra lui, tot restul vieții. L-au șantajat și cu niște scrisori. Soția lui Russel și secretarul acestuia erau amanți de mai mulți ani. Odinioară femeia îi trimisese câteva scrisori aparent compromițătoare și Lorsakoff a reușit să pună mâna pe ele. Doamna Russel și Brétail au ajuns într-o situație mai mult decât delicată Au fost nevoiți să cedeze. Doctorul a recunoscut că planul este la el. Le-a spus că este gata să-mpartă prețul cu ceilalți, dar nu-l dă din mână decât cumpărătorului. Ține morțiș să negocieze personal prețul. Lorsakoff a acceptat și această condiție, cu contra-condiția să-i poată urmări lui Brétail fiecare pas. Laporter și cu mine, angajați ca valeți, îl țineam sub ochi pe doctor la el acasă. Dacă pleca undeva, de supraveghere se ocupau în permanență Lorsakoff sau Grison.

Brétail a tras de timp cât a putut. La început le-a aruncat pastila că trebuie să prelucreze datele disparate de care dispune, apoi i-a dus de nas cum că s-au prelungit negocierile cu cumpărătorul trimis de Grison. Ulterior a luat-o de soție pe doamna Russel. Planul nu l-a văzut nimeni niciodată. N-aveau nici cea mai vagă idee unde l-ar fi ținut ascuns. O schiță încropită în grabă, în desișul junglei, n-are cum să fie un plan uriaș. În cel mai bun caz, de mărimea unei coli de hârtie. O putea ține într-un bu-

zunar sau, la fel de bine, împăturită într-o cutie de chibrituri. Şantajiştii au încercat să-l strângă cu uşa. Erau pe zi ce trecea mai furioşi. Când l-au amenințat cu denunțul, doctorul Brétail le-a râs în nas. Le-a spus că-i sunt complici. Dacă vor reuşi să-l înfunde cu acuzația de asasinare a lui Russel, pe unde vor scoate cămaşa, când vor fi întrebați de ce au ținut atâta vreme sub tăcere crima despre care avuseseră cunoştință ?

S-ar zice că ajunseseră să se amenințe reciproc. Ca doi bătăuşi care-şi înfig mâinile unul în beregata celuilalt cel care îl strânge de gât pe celălalt riscă să se trezească, la rândul lui, gâtuit. Laporter a perchiziționat nu o dată casa la adăpostul nopții, doar-doar o găsi pe undeva planul, dar habar n-avea pe unde ar putea fi. Brétail continua să tragă de timp, inventa noi şi noi pretexte. Între timp au început să se țină lanț vizitele căpitanului Corot, mai ales în absența lui Brétail. Se pare că se-nțelegea bine cu femeia.

În ziua aceea bătea siroccoul... Boarea încinsă mă pătrunsese până în măduva oaselor şi timpanul urechii stângi îmi zvâcnea întruna din cauza pulsului mărit al carotidei. Deasupra oraşului era o atmosferă încărcată, de ziceai că-ți crapă țeasta, nu alta. M-am dus în camera servitorilor, să mă întind un pic. Îmi făcusem un obicei din a zăcea ore în şir şi numai coniacul mă mai ținea în viață... Am dat pe gât o jumătate de sticlă dintr-o suflare, ca de obicei, şi m-am lungit în pat, să trag un pui de somn... Deodată am simțit că mi se înfierbântă fruntea, încep să mi se zbată o mână, un picior... nu mă puteam clinti, îmi pierise glasul... Ce mai era şi asta ?...

Mi se părea că asist la o scenă de coşmar : uşa şifonierului meu s-a deschis şi din el a apărut pe jumătate despuiat, cu nasul străpuns de nişte ace uriaşe, şeful de terib : Illomor !

Am vrut să strig, să urlu, deoarece mâinile şi picioarele începuseră să mi se mişte în ritmul tamtamului şi al fluierului din junglă, de altădată, însă am rămas neputincios, ţintuit ca de o greutate invizibilă, zvârcolindu-mă fără voia mea, şi pigmeul mi-a spus pe un ton calm :

— Iată jurământul meu.

A pus pe masă un pistol şi a adăugat în limba lor primitivă, cu o mişcare imperceptibilă a buzelor, de parcă ar fi scuipat din colţul gurii :

— Nogad ! Adică : ucide !

Am apucat să-l mai văd înălţându-şi sulița deasupra capului şi ieşind din încăpere cu mersul elastic al pigmeilor...

După aceea totul a fost cuprins de flăcări, a răsunat un cântec de fluiere şi un răpăit de tamtam, o melodie din acelea cântate de negri din gât... Altceva nu-mi mai amintesc...

Piciu' rămase cu privirea pierdută, galben ca ceara, cu glasul frânt de oboseală şi pierit de emoţie, la reînvierea grozăviilor prin care trecuse.

— ...Când mi-am venit în fire, eram legat cobză în pat. Laporter îmi ştergea faţa cu o cârpă udă. Cred că-ţi închipui ce se-ntâmplase...

— Nu, nu... — ripostă Guguştiuc îngrozit. Nu-mi spune... Te rog...

Tăcură.

... Se iveau zorile unei noi zile deasupra deşertului şi firicelele de praf care roiau în aer deveneau vizibile în lumina lăptoasă a dimineţii.

Piciu' murmură cu glasul stins, înmărmurit :

— Pe toţi trei... eu... în euforia provocată de kiwi. Laporter bineînţeles că m-ar fi putut împiedica.

În tabără se sună deşteptarea. Trebuiau să se-ntoarcă în pas alergător...

— Nu ţi-am spus încă... — zise Piciu' gâfâind de efort —... lucrul cel mai important... Laporter a fost cel care m-a silit să intru în legiune... Au tras sforile ca să ajung în această companie...

— Las' c-o să ai tot timpul să...

— Nu, nu... acuma-i momentul. Laporter a ţinut morţiş să mă înrolez... La Aut-Taurirt a început construirea unui drum... În locul trecătorii descoperite de Russel, în ţinutul Batalanga... În jungla de la Ecuator... Este o încercare supraomenească... şi, cu toate astea, se va face... oamenii mor acolo pe capete... În compania noastră de marş sunt infiltraţi mai mulţi oameni care vor să-mpiedice construirea drumului... Şi pe mine tot de-aia m-au silit Grison şi Laporter să mă înrolez...

Gâfâia tot mai tare, se sufoca din pricina efortului, dar cu o ultimă sforţare continuă :

— Laporter e în legiune şi... pe numele lui adevărat îl cheamă...

Glasul i se frânse, abia mai putea alerga şi plămânii îi şuierau ca nişte foale... Nu voia să mai adauge decât numele şi...

Se auzi o împușcătură !

Piciu' făcu un salt înainte din alergare și se dădu peste cap, căzând în praf, se rostogoli pe spate, cu brațele desfăcute. Apoi rămase nemișcat, doar din colțul gurii începu să i se prelingă un firicel de sânge...

CAPITOLUL PATRUSPREZECE

1

— La picior, arm' !

Scena aceasta mai avusese o dată loc, nu cu mult timp în urmă.

Soldaţii lăsară puştile jos, iar căpitanul şi locotenentul îşi începură inspecţia. Guguştiuc ieşi din formaţie şi încremeni în poziţia de drepţi.

Căpitanul îl măsură cu privirea :

— Unde ţi-e puşca ?

— N-o găsesc, *mon commandant* !

Locotenentul rămase surprins recunoscându-l :

— Cu puşca ta a fost rănit şi tipul ăla solid. Unde erai în momentul în care s-a tras ?

Nici de data asta atentatorul nu reuşise să-l înfunde pe Guguştiuc. Se găsiră cinci martori care să raporteze că în momentul acela el alerga cot la cot cu victima.

Un subofiţer se apropie cu puşca în mână.

— Am găsit-o lângă duna aceea, la cincizeci de paşi de victimă.

— E puşca ta ? — îl întrebă locotenentul pe Guguştiuc.

— *Oui, mon adjudand.*

— Hm, ciudat. Mereu ai câte un alibi şi-n acest timp puşca ta seamănă moarte.

Nu se putu dovedi nimic dar, cu toate depozițiile camarazilor, asupra lui Guguștiuc începură să planeze suspiciuni inexplicabile și atmosferă de neîncredere răutăcioasă.

Convoiul își continuă drumul. Glonțul îl nimerise pe Piciu' în umărul stâng și-i atinsese și plămânul. Tânărul fusese pus sub îngrijirea medicului militar și a sanitarului roșcovan.

Coloana mărșăluia acum printr-un ținut pe unde nu călca picior de om decât la mai mulți ani odată. Înaintau greoi, poticnindu-se la tot pasul. Câteodată picoarele li se afundau până mai sus de gleznă în solul încins, gambele începeau să aibă arsuri, bășici, iar rația de un litru și jumătate de apă stătută, călâie nu le ușura cu nimic mizeria ce o aveau de îndurat. Oameni și dobitoace deveneau cu fiecare clipă mai nervoși, mai iritabili. Până și lui Guguștiuc îi sări într-un rând țandăra. Muzicuța i se înfundase cu praf și cânta în falset, cu un semiton mai jos decât trebuia. Pe urmă praful o astupă de tot. Iar starea lui sufletească de moment aducea un pic cu o muzicuță înfundată. Începuse să țină la copilul ăla speriat, palid. Săracul. Tristă poveste, să ajungi de la o vârstă atât de fragedă ucigaș din cauza alcoolului. Dar o dată și o dată o să scape și băiatul ăsta de-aici și atunci o să-i dea un sfat prietenesc, să frecventeze numai cafenelele cu program muzical, că fac bine atunci când e omul chinuit de remușcări. Da ! Da, acest sfat o să i-l dea, dacă acest biet copil a încercat să-și afle alinarea la el. Și o să-i recomande să nu mai umble haihui toată ziua bună ziua prin Africa, deoarece asta nu duce la nimic bun, ci să-și caute mai bine o slujbă, să se facă, de pildă,

feroviar sau gazetar, şi lupta pentru existenţă o să-l întremeze în timp.

Lua-o-ar dracii de muzicuţă !

— Soldat !... — se răsti la el, horcăind în furtuna de nisip, caporalul care avea în subordine plutonul lui. Mata eşti rinocer ? Eşti din tablă inox ?! Pfui... Crapă oamenii pe capete şi ţie-ţi arde de curăţatul muzicuţei !... Brrr... Hm... hm... Îmi crapă plămânii !

Adierea stârnită dinspre miazăzi aducea volbură după volbură de nisip.

Guguştiuc îl întrebă cu o curiozitate amabilă în ton :

— I s-a făcut cumva rău cuiva ?

— Mă, omule ! Avem patru cazuri de insolaţie numai în după-amiaza asta !

— Pesemne că de la soare li se trage.

Oamenii cădeau din picioare cuprinşi de accese de tuse convulsivă şi vârtejurile de nisip aduse de boarea fierbinte, de cincizeci de grade, făceau din convoi iadul pe pământ, iar Guguştiuc se căznea să slăbească cu o scobitoare şurubelul cu care era prinsă carcasa muzicuţei...

Pe măsură ce se apropiau de ecuator, migraţia necontenită a prafului devenea tot mai insuportabilă. Ajunseseră în zona alizeului. Nisipul zbura în jurul lor, de ai fi zis că fumegă pământul dogoritor, iar soarele chircit dogorea ca jăraticul deasupra giulgiului de colb care-i învăluia pe toţi.

— Strângeţi rândurile ! Strângeţi rândurile ! — răcnea caporalul, văzând cum se destramă formaţia la tot pasul.

— N-aveți cumva o șurubelniță ? — îl tatonă Guguștiuc drăgălaș.

— *Nom de Dieu...*

Gradatul trase o înjurătură și își văzu de drum, poticnindu-se cuprins de un nou acces de tuse. Unul dintre soldați pică lat și mai mulți începură să se văicărească, luându-se cu mâinile de cap... Unul dintre transportoarele blindate echipate cu tunuri de calibru mic rămăsese în pană. Trei mecanici auto năuci de cap se aplecară deasupra motorului uriaș, inhalând scârbiți vaporii de benzină, și se apucară de reparații... Cineva puse mâna pe umărul unuia dintre mecanicii aproape leșinați. Era Guguștiuc :

— Fii drăguț, după ce termini treaba asta, repară-mi și mie muzicuța...

...Scăpă cu viață doar datorită faptului că se aplecă brusc și ciocanul îi trecu vâjâind la numai câțiva centimetri de asupra capului.

2

Seara, o dată cu răcirea aerului, iuțiră ritmul înaintării. Dinspre sud le veneau în întâmpinare trombe de praf în lumina albă, înghețată a lunii.

Pe domnul conte, care suportase destul de bine marșul de peste zi, începea să-l enerveze frigul. Alături de el mărșăluia Hlavak, cizmarul. Acesta observă că nobilul său camarad s-a pornit să clănțăne din dinți.

— N-aș fi crezut vreodată că oamenii sunt în stare de așa ceva — zise Hlavak.

— Eu suport orice, în afară de frig — răspunse dârdâind aristocratul.

Chipul lui distins purta pentru întâia oară amprenta servituților vieții militare. Părul cărunt din jurul frunții înalte, figura lui clasică și bărbia sculpturală, virilă păreau să se dezintegreze în tremurul pe care nu și-l mai putea stăpâni.

— Dragul meu Hlavak... Cu dragă inimă ți-aș da cincisprezece franci, dacă mi-ai putea face rost de... de o cămașă... pe care s-o îmbrac pe sub a mea... Nu mai am alte maiouri... și cu două cămăși nu mi-ar mai fi așa de frig... Nu-i... o treabă tocmai de gentleman... să porți două rânduri de haine... Dar aici... câteodată... mai renunță omu' la etichetă...

— Și chiar ai fi dispus să dai atâta bănet ? — se minună Hlavak.

— Pe cuvânt de onoare... Ai cumva o cămașă în plus ?

— N-am, dar pot să manglesc una — chibzui cizmarul. De care să fie ?

— Nu sunt adeptul unor astfel de metode.. dar, în cazuri excepționale, mai închid și eu ochii !... Dacă ar fi să aleg dintre cămășile băieților noștri... aș prefera s-o am pe-a lui Harrincourt. Și-așa, ți-e indiferent de la cine furi. Sau nu ?... Harrincourt trebuie să aibă cămăși de calitate...

— S-a făcut. Fie și a lui Harrincourt, dar în cazul ăsta o să te coste douăzeci de franci.

— De ce tocmai douăzeci ?

— Poftim întrebare ! O cămașă fină costă oriunde mai mult. Cămașa lui Nadov îți dai seama că-i mai ieftină.

La care domnul conte rămase fără replică.

După opt zile de marș ajunseră la Agadir, ultima oază cartografiată. Despre ea se știa doar că există. Jumătate din efective bolea. Larma infernală, răgetele animalelor, zdrăngănitul efectelor tulburară liniștea micuței oaze care se întindea pe suprafața galbenă, monotonă a Saharei înecată deja în colb și năpădită de milioane de muște...

Animalele rânchezau și răgeau furioase, căci muștele atârnau pe ele ciorchini. Nu exista leac împotriva lor.

Ocnașii escortați de namilele de jandarmi arabi fură campați între soldații legiunii și trupele auxiliare. Nu era deloc recomandabil ca militarii să fie lăsați laolaltă cu acești aventurieri ai deșertului. Chiar și așa, tot se lăsă cu un tămbălău monstru, pentru că soldații mergeau să bea un păhăruț cu iicoare fierbinte tot la bătrânul cafegiu care avusese dever în Murzuk. Pe sub mână mai căpătau și câte un strop de tărie, chiar dacă monopolul în acest domeniu îl dețineau subofițerii de la cantină. Ei însă nu aveau *kmirha*, o băutură spirtoasă cu un miros înțepător de pomadă și migdale, fermentată din tot felul de flori. Soldații se adunau de fiecare dată într-un mic careu, în jurul cafegiului, se așezau turcește și stăteau la taclale. Zărindu-l pe Guguștiuc, îl salutară cu chiote de bucurie. Le promisese că, împreună cu arabul, o să deschidă, o Cafenea Muzicală în Sahara.

Dar astăzi se părea că nu-i arde de glume. Se apropie cu un aer grav și, după ce se așeză, nu-și scoase nici muzicuța din buzunar...

— Mă necăjește situația asta — declară el pe un ton macabru.

— Și pe mine... — încuviință uriașul Nadov dând din mână, pentru că, într-adevăr, poposiseră aici deznădăjduiți, bolnavi, cu echipamentul ferfeniță, într-un punct înspăimântător de sinistru al mapamondului, rupți de civilizație.

Guguștiuc se învioră brusc :

— Ce, și ție ți-au furat o cămașă ? Dom'le, nu știi ce să mai crezi, câte ți se pot întâmpla în deșert...: Închipuiți-vă mi s-a furat cămașa... Aveam și eu două cămăși mari și late... Din alea de lux... Aia pe care mi-au furat-o era la fel ca asta de pe mine, cu dungi galben-albastru și cu picățele albe. Din mătase artificială veritabilă... spuse el mâhnit.

— Dom' rumi, doriți cafea sau kmirha... cârâi cu glasul lui strident, răgușit și enervant bătrânul arab. Kmirha aromată și gustoasă... ori cafea aburindă...

— Dă-mi o cafea, băiete — comandă Guguștiuc posomorât.

Se vedea de la distanță că e indispus.

— Și mie Kmirha — se apropie leoarcă de sudoare Rikajev, bărbierul danez — da' repede,.. puah... ce căldură...: — zise el descheindu-și vestonul aidoma celorlalți — ...ah, și muștele astea nesuferite... muștele mă omoară...:

Mii de muște bâzâiau în jurul lor, se năpusteau în gurile căscate, în ochi, zadarnic încerca să le alun-

ge cafegiul cu o cârpă. Dădeau năvală în roiuri compacte. Guguștiuc își luă ceșcuța cu cafea și începu să amestece necăjit zahărul. Cafegiul intră în cortuleţul lui improvizat și se-ntoarse cu un ulcior mare în care păstra restul de rachiu, dar mâna îi alunecă pe toartă și... groaznic ! Toată kmirha se vărsă în capul lui Guguștiuc. Băutura cu miros înţepător îl făcu ciuciulete.

— Imbecilule ! — strigă Guguștiuc disperat și sări în picioare. Putoarea asta o să mă omoare cu zile.

— Iartă-mă, dom' rumi — cârâi bătrânul cu glasul lui de papagal și începu să-l șteargă cu cârpa. Vai, da' mare tăntălău mai sunt...

Soldații pufniră în râs. Asistaseră la un eveniment care mai animase, cât de cât, atmosfera stătută, toropitoare din oază.

În acest moment le ajunse la urechi strigătul de luptă al lui Homer Troppauer :

— Soldaţi, la mine !

Poetul se încăierase cu cincizeci de *goumiers*.

CAPITOLUL CINCISPREZECE

I

Benid Tongut, cel mai dur dintre *goumiers* dădu o raită printre ocnaşii care zăceau la pământ storşi de puteri, ca nişte cârpe, şi a căror situaţie era mult mai grea decât a soldaţilor. Până acum îngropaseră o duzină de-ai lor în deşert. La pornire efectivele lor se constituiseră avându-se în vedere că treizeci la sută din ele nu vor mai ajunge la destinaţie.

Neîngrijiţi, cinici, rânjiţi, cu părul vâlvoi ; cu priviri sălbatice de băştinaşi, cu chipuri ostenite, posomorâte, de intelectuali, cu apatia provocată de conştiinţa morţii inevitabile, cu grimase scârbite, întipărite pe feţe, erau condamnaţi să îndure gârbaciul necruţător al jandarmilor.

Cel mai respectabil individ din colonia penitenciară era Barbizon, un bandit corsican scundac, cu tenul arămiu. În timpul popasului începuse să cânte o cantonetă italiană despre un apus de soare şi la sfârşit se apropiase de el un tip cu maxilare de maimuţoi, cu ochi de viţel şi obrajii acoperiţi de-o barbă ţepoasă :

— Dă-mi voie să te răsplătesc pentru această interpretare măiastră cu o jumătate de tablă de mahorcă. Eu sunt poet.

— Mulțumesc. Îmi zice Barbizon. Am fost bandit în Corsica.

— Mă bucur s-aud asta — zise poetul cel gros la trup —, fiindcă sunt mulți cei ce susțin că aș semăna cu Napoleon.

Și își trase lațele rare, brumate peste frunte.

— Hm, chiar că-mi amintești de el... Mai ales la voce... Stai nițel, că aici în spatele meu e un delapidator care se tăvălește ca dracu', cred că a făcut insolație și mi s-a terminat rația de apă, nu vrei să-mi dai o țâră dintr-a dumitale ?

— Poftim... răspunse sufletistul de Troppauer, întinzându-i plosca.

Barbizon îi dădu delapidatorului să bea, dar peste câteva clipe încasă un gârbaci de-i zbură plosca din mână și apa se vărsă în nisip.

— Bandit nenorocit ! Cum întorc o clipă spatele, gata, îți și iei nasul la purtare... mă... mă... — se răsti temutul Benid Tongut, plesnindu-l de încă două ori.

Când dădu să-l lovească din nou, simți o mână prinzându-i brațul ca într-o menghină. Era mâna lui Troppauer. Acesta spuse blajin, pașnic :

— Domnule jandarm... Scriptura ne-nvață să nu te prindă apusul soarelui cu supărarea-n suflet...

— Ce face ?... Ia mai du-te dracului ! Și ia laba de pe mine — se oțărî Tongut, smucindu-se din strânsoare, însă poetul îl înșfăcă de veston :

— Iubește-ți semenii ca pe tine însuți !... Aibi frica lui Dumnezeu, domnule jandarm... că și mata ești om...

Jandarmul îl îmbrânci pe poet înjurând...

Mai târziu, când își veni în simțiri, doi colegi îl țineau deasupra unui butoi și-i ștergeau nasul. Apa se înroșise și Benid Tongut nu voia să creadă în ruptul capului că poetul i-a tras o singură palmă peste bot.

Palma aceasta provocă un pic de animație, alungând monotonia vieții din tabără. Zărindu-și prietenul luat în pumni de *goumiers*, Guguștiuc se gândi să-i acorde un prim-ajutor azvârlind ulciorul de zece litri în grămadă de jandarmi. Imediat se făcu un pic de aer în jur, căci doi jandarmi rămaseră lați la pământ, iar ceilalți bătură în retragere.

Se lăsă cu o încăierare generală. Uniforma unui jandarm luă foc și nefericitul se trânti pe jos urlând, un *goumier* puse mâna pe pistol, însă pe acesta îl pocniră cu un căpăstru peste față, desfigurându-l pe viață.

Apăru și plutonierul Latouret, în pas alergător, însoțit de-o gardă numeroasă, cu baioneta la armă.

— *Fixe !... En joue !...*

Într-o clipă larma se potoli.

Aștia nu știau de glumă în deșert, în asemenea împrejurări. Sosi și medicul cu sanitarul roșcovan. Răniții fură adunați de pe jos. Ceilalți încremeniră în poziție de drepți...

Ancheta se derulă rapid. La fel și judecata. Barbizon fu legat de un stâlp la soare. Troppauer și Guguștiuc urmau să mărșăluiască timp de-o săptămână cu rația de apă redusă la jumătate, iar ceilalți jandarmi și soldați participanți la încăierare urmau

să execute serviciu dublu în următoarele douăzeci şi patru de ore.

— Ești bătut în cap ? ! — îl mustră Guguştiuc pe Troppauer, în timp ce măturau sectoarele din tabără, efectuând arestul la locul de muncă. Ce-ţi veni să-i cafteşti pe jandarmi ? Dacă ai chef să reciți poezii, recită-le alor noştri, că pe ăştia deja i-ai dresat.

— N-am vrut să citesc nici o poezie. S-a luat de un bandit cumsecade şi ştii ce sufletist sunt eu la o adică... I-am spus un citat din Biblie acestui dobitoc... Ce poate face un poet într-o împrejurare ca asta ?

— Bine, dar de ce-a trebuit să-i dai o labă peste bot, de-a zburat până-n celălalt capăt al oazei ?

Troppauer îşi frământă jenat degetele.

— Doamne... Aşa sunt eu, poet. Ce să mă fac ?

2

— Eşti sigur c-o să răzbim până la Aut-Taurirt ? — îl întrebă căpitanul Gardone pe locotenentul Finley în cortul comandantului.

— Avem o dotare corespunzătoare. Efectivele au tot ce le trebuie. Din păcate, materialul uman nu e prea grozav.

Gardone suferea cumplit. Tenul lui închis, bronzat, de creol căpătase o paloare gălbuie, bolnăvicioa-

să. Respira greu şi pe faţă îi şiroiau broboane de sudoare... Asta cu toate că până acum călătorise pe cal.

— Şi-apoi, mă tem că se află printre noi o grămadă de elemente dubioase, infiltrate cu diferite însărcinări — urmă locotenentul Finley. Există câteva mari puteri, care cu dragă inimă ar sabota construirea drumului din junglă, spre Guineea Britanică. S-au întâmplat unele lucruri suspecte, misterioase. De pildă, cele două împuşcături... Mă mai liniştește gândul că avem printre noi şi câţiva ofiţeri ai serviciului secret francez.

Lui Gardone i se lipeau pleoapele de oboseală.

— Ce-ai zis ?... Ofiţeri ?... Nu zău ! Unde ?

— Cine poate şti ? Poate că-n rândul trupelor auxiliare, sau, la fel de bine, printre recruţii legiunii, dacă nu cumva printre cei de la transporturi...

— Zvonuri ! Un ofiţer francez n-o să se amestece niciodată cu nişte pârliţi de recruţi, n-o să se lase bătut ca ocnaş de către jandarmi... Una ca asta e cu neputinţă.

Locotenentul zâmbi.

— E foarte cu putinţă, lucru dovedit şi de cazul căpitanului Poisson, care anul trecut încă era comandant la Ain-Sefra. Maiorul Yves a operat un an de zile sub acoperirea de simplu soldat, până când a reuşit să afle adevărata cauză a rebeliunii de-acolo. După întocmirea raportului său final, Poisson a fost pensionat de urgenţă. Doi locotenenţi care îşi pierdeau timpul la vânătoare, lăsându-l mereu la comandă pe un plutonier, au fost trimişi disciplinar în Sudan.

— Eu unul n-aș fi în stare să fac una ca asta, zise Gardone oftând și își acoperi fața cu o batistă udă.

După forfota crescândă din tabără se vedea că acestea sunt ultimele ore dinaintea plecării la drum. Toată lumea se pregătea temeinic pentru marșul care nu se știa cât va ține. Cei cărora li se redusese rația de apă la jumătate își umplură pentru ultima oară burdihanul cu apă. Printre aceștia se număra și Guguștiuc. Își recăpătase deja buna dispoziție. Nu-l mai deranja nici măcar faptul că umbla amețit de mirosul de kmirha, care îi pătrunsese în toți porii.

Deodată îl zări pe arabul tuciuriu, cu mustața căruntă, care-i ghicise în palmă la Murzuk. Ia te uită ! De unde a mai apărut și ăsta ?

— Hei ! Magicianule ! Ai sosit cu autobuzul ? !

— Călătoresc cu trupele auxiliare, dom' rumi — răspunse vrăjitorul. Vă însoțesc pretutindeni.

— Iată o treabă inteligentă, așa măcar nu ne plictisim. Dar unde ți-e amicul ăla simpatic, covrig ?

— Închipuie-ți, domnule, că mi l-au furat. Ai mai pomenit una ca asta ?

— Ba bine că nu. În vestul sălbatic se fură cai, iar în Sahara vipere. Sunt animale simpatice.

— Mă neliniștește gândul că șerpii au fost folosiți nu o dată pentru comiterea unor fărădelegi — dădu din cap vrăjitorul. Cel ce are o viperă cu corn poate ucide pe oricine. E destul să-i fure cămașa celui căruia i-a pus gând rău...

Guguștiuc rămase cu gura căscată :

— Ce-aud ?... Ce se-ntâmplă aici, domnule ?... Cămașa ?... Ce vorbești ?

— Dacă cineva vrea să-i facă de petrecanie cuiva, bagă cămaşa victimei în sacul în care se află vipera. Se ţine şarpele nemâncat şi se bate sacul cu un băţ, cu alte cuvinte e chinuit animalul. Pe urmă, la căderea nopţii, se scoate şarpele din sac nu departe de locul unde se află proprietarul cămăşii. Chiar şi dintre o sută de oameni, vipera o să-l muşte pe cel a cărui cămaşă a fost băgată în sac.

— Cum naiba ? Nu-i rea id...

— E un mod de a ucide vechi de secole, pe aici îl cunoaşte toată lumea şi un domn mi-a spus că... se poartă şi hăt-departe în India... Salam...

Arabul se înclină respectuos, apoi se pierdu în furnicarul din tabără.

Hopa !

Păi, sigur. Ştie unde l-a mai văzut. Felul în care s-a înclinat... Aha !

Valetul !

De la vila doctorului Brétail, de pe Avenue Magenta, când a urmărit-o pe femeia aia stranie... Femeia sunase la intrarea din spate şi valetul fusese cel care îi deschisese uşa. Asta era ! Înseamnă că ăsta s-a cârmâzuit doar !... Tipul e alb ! Aha ! Ei, las' că vezi tu, actorasule !... Unde dracu' s-a ascuns ?... N-aţi văzut cumva un îmblânzitor de şerpi cu mutra vopsită, care de fapt e valet ?... Ce bou eşti !... Hei... Unde naiba s-a topit ?... Trebuie să pună mâna pe el! Ăsta precis ştie ceva despre stafia care şi-n ultima vreme i se arată adesea înaintea ochilor, dar numai în vis, şi atunci se poartă frumos... Hei !

Degeaba îl mai căută. Pe falsul arăboi îl înghiţise parcă pământul. Nu ştia nimeni nimic, nu fusese văzut nicăieri.

Povestea aia cu cămașa e o tâmpenie. Îi se povestesc întruna numai chestii din astea. Un șarpe nu e o vrabie. Azi-mâine îl vezi pe Sherlock Holmes plecând să facă investigații cu o viperă în lesă, ca să adulmece urmele făptașului. Pe-aici naivilor li se toarnă tot felul de gogoși. Parcă ar fi poveștile de groază, cu vase-fantomă și șerpi de mare, cu care îi năucesc bătrânii lupi de mare pe tinerii marinari. Noroc că nu s-a lăsat fraierit. Cineva i-a furat cămașa pentru că, pur și simplu, l-a atras modelul ei șic.

După ce se sună stingerea, toată lumea se duse la culcare, deoarece se știa că a doua zi își vor relua marșul. Către miezul nopții somnul le fu brusc curmat de un urlet înspăimântător. Guguștiuc împărțea cortul cu trei camarazi. Un soldat pe nume Kramartz se repezi afară urlând... Fusese mușcat de o viperă cu corn și șarpele își înfipsese atât de adânc colții în brațul lui, încât nu și-i mai putea desprinde, rămânând atârnat de el. Doar afară, în fața cortului, se prăvăli la pământ și reptila fu pe dată făcută fărâme cu opt paturi de pușcă.

Nefericitul Kramartz își dădu duhul în câteva minute. Împotriva mușcăturii de viperă nu există antidot...

Guguștiuc simți că i se face părul măciucă. Când panica se mai domoli, se duse și se așeză sub un palmier de la marginea oazei. Ceilalți se întoarseră în culcușurile lor. A doua zi îi aștepta un marș anevoios.

Lui Guguștiuc îi intrase însă frica în oase. Lucrurile nu-i erau încă pe de-a-ntregul clare dacă el era cel căruia i se furase cămașa, de ce îl mușcase

vipera pe Kramartz ? Sau şi-o fi pierdut mirosul ?... La urma urmei, de ce n-ar face şi viperele guturai? Ce simplu era să-l fi muşcat pe el. Acum n-ar mai trebui să-şi bată capul cum să dea ortul popii.

El să fie vinovat de moartea lui Kramartz ? Dar dacă vipera a fost asmuţită cu cămaşa lui, cum de-a ajuns şarpele la Kramartz ? Şi cine-i furase cămaşa ?... Nu putea fi decât stafia ! Femeia ! Cu aluniţa triunghiulară... Fantoma deşertului... Ah, dacă pune mâna pe ea, îi arată el...

Simţi o mână pe umăr :

— Bună seara.

Lângă el apăruse stafia în costum de călărie.

CAPITOLUL ŞAISPREZECE

1

De undeva răsună cârâitul unui papagal speriat.

În rest tăcere deplină. Stafia se afla la un pas de el...

— Ei ? — îl întrebă femeia cu răceală.

Guguştiuc surâse.

— Ce bine că aţi venit, tocmai mă gândeam că se-ntâmplă lucruri ciudate în tabăra asta şi-mi propusesem, dacă vă mai văd bântuind, să vă-ntreb dacă nu ştiţi cumva ceva mai mult...

Femeia îşi pierdu cumpătul şi se răsti la el :

— Spuneţi-mi, vă rog ! Chiar nu simţiţi nimic când staţi faţă-n faţă cu o femeie care a fost asasinată ? ! De moartea căreia şi dumneavoastră sunteţi răspunzător !

— Resping categoric orice acuzaţie în această privinţă !

— Ascultaţi-mă, vă rog, vă ţin sub observaţie de mai multă vreme — îi spuse femeia cu glas tărăgănat. Recunosc că aveţi un sistem nervos demn de admirat, că jucaţi teatru în chip magistral şi că faptele vă sunt mai presus de faima pe care o aveţi, dar cred că o inimă trebuie să aveţi şi dumneavoastră... Am văzut cu ochii mei cum săriţi în ajutorul celor slabi.

— Stimată doamnă ! Am ajuns să mă obișnuiesc în timp cu ideea că periodic mi se comunică de urgență câte o chestie din care nu pricep nimic și cu care n-am nici o treabă... M-am împăcat cu gândul că nimeni nu crede adevărul și fiecare crede despre mine ceea ce nu-i adevărat, dar acum, totuși, mi-ați putea spune ceva concret...

— N-are rost să mai jucați teatru... Știu cine sunteți, de fapt !

— Nu vreți să-mi spuneți și mie ? Mor de curiozitate să aflu și eu !

— Dumneavoastră sunteți maiorul Yves.

Guguștiuc exclamă deznădăjduit :

— O să mă băgați în mormânt cu maiorul ăsta și-atunci să te ții, o să-ncep și eu să bântui ca dumneavoastră !

Femeia îl scrută o clipă nesigură pe ea.

— Atunci, spuneți-mi, în versiunea dumneavoastră cine sunteți ?

— Harrincourt. Jules Manfred Harrincourt, fost cadet al marinei militare și muzicant de filarmonică. Și-acum, am voie să aflu și eu după cine trebuie să țin doliu în persoana dumneavoastră.

Femeia zâmbi involuntar. După care se bosumflă cu un aer batjocoritor.

— Și vreți să mă faceți să cred poveștile astea de adormit copiii ? Cu mine n-o să vă meargă...

— Vă rog, ascultați-mă, o să vă spun cinstit totul. Sper că pot avea încredere într-o fantomă, că pe lumea ailaltă nu se bârfește ca la noi... Deci, atenție.

...Și Guguștiuc îi povesti totul de-a fir a păr. Începu cu anii de academie, continuă cu inspectorul școlar și, sărind peste unele detalii colaterale, refe-

ritoare la unele cunoștințe de sex opus și câteva cântece deocheate, îi istorisi toate păţaniile prin care trecuse în ultimul timp.

Femeia nu-l slăbea din ochi, nu-i inspira încredere. Zâmbetul copilăros, nedezlipit de pe buzele tânărului, părea totuși să susțină fiecare episod al povestirii sale. În cele din urmă stafia spuse șoväind :

— Îmi puteți dovedi lesne că nu sunteți maiorul Yves... Pentru dumneavoastră nu prezintă interes un ceas fără valoare...

— Regret, dar i l-am dat lui Macquart.

— Cum ? ! — se înfioră femeia și se făcu galbenă ca ceara. Mi s-a spus că... că Macquart... nu pleacă la drum...

— Nu face nimic. A fost de faţă. A luat ceasul de aur...

— A zis cineva că-i vorba de un ceas de aur ? E doar un ceas simplu, cu un cap de crocodil...

— Aa, pe ăsta îl mai am ! Vi-l dau cu dragă inimă, măcar că nu-i al meu... Poftim... Mii de draci !... Știți — îngăimă Guguștiuc — mi-au furat ceasul...

Nu-l mai avea la mână.

2

Femeia pufni în râs.

— Și când mă gândesc că era să-nghit toate minciunile astea...

— Vă rog din suflet, jur că...

— Nu vă mai juraţi !... Doamne, netoata de mine, cum era să cred... Şi încă mă mai îndoiam în privinţa identităţii dumneavoastră... Nu voiam să cred că jucaţi teatru... M-aţi dus de nas cu balivernele pe care mi le-aţi înşirat...

— Vă rog, credeţi-mă...

— Lăsaţi ! Până la urmă ceasul o să ajungă ştiţi prea bine unde şi de vină nu sunt decât eu, că v-am salvat.

— De la cê, rogu-vă frumos ?

— Omule ! Dacă nu-ţi turna cafegiul arab ulciorul cu kmirha în cap, erai acum pe lumea cealaltă. Şi eu, neroada de mine, te-am salvat de la moarte.

Kmirha ! Aşadar, şarpele degeaba îl căutase pe stăpânul cămăşii, pentru că acesta era la adăpostul damfului cumplit al rachiului. Şi pentru ca să nu plece cu treaba neisprăvită, îl muşcase pe amărâtul ăla de Kramartz. Vasăzică viaţa i-o salvase cafegiul arab.

Adică, această femeie... Foarte rău ! Dar, oricum, e semn că răposata îl simpatizează, totuşi...

— Vă implor, credeţi-mă... — încercă Guguştiuc s-o convingă. Nu mă bucur că m-aţi salvat de la moarte, căci pentru mine asta-i o grea lovitură a soartei, dar sunt fericit că v-aţi ocupat de persoana mea... şi... m-aţi găsit simpatic. Că şi eu mă gândesc de multe ori la dumneavoastră.

O luă de mână. O mână caldă, omenească. Mai rar aşa ceva la morţi. Dar ea îşi smulse furioasă mâna.

— Cum îndrăznești să mă atingi ?

După care îl îmbrânci și o rupse la fugă. Guguștiuc, hop după ea... Las' că de data asta n-o să mai speli putina ca data trecută, în deșert. Aha ! Uite că nici nu are încotro s-o mai ia, fiindcă-i taie calea un grad viu de mimoze.

Femeia ajunse în goană la gardul viu. Guguștiuc o urmărea cu pași mari și în clipa când întinse mâna s-o înhațe, dintre boscheți se abătu asupra lui o lovitură fulgerătoare, ce-l trimise în lumea viselor.

CAPITOLUL ŞAPTESPREZECE

1

Când îşi veni în fire, simţi că-i vâjâie capul. Nu durere propriu-zisă, ci senzaţia că are agăţat de gât un butoi din care încearcă să-şi ia zborul zece mii de albine ţinute sub copac.

Se crăpa de ziuă...

Se pipăi la ceafă. Era niţel umflată şi-l înjunghia la cea mai mică atingere...

Firu-ar să fie ! I-au tras-o, nu glumă !

Porni spre tabără.

Vasăzică stafia îl salvase de la moarte. Prin intervenţia cafegiului. Da' bine-nţeles ! Cafegiul auzise că i s-a furat cămaşa, ştia şi de dispariţia şarpelui şi pesemne că a mirosit ce se pune la cale. Aşa că imediat i-a vărsat în cap rachiul ăla puturos. Doamne, câte nu se pot întâmpla în deşertul ăsta... Omul se joacă întruna cu viaţa lui !... Şi măcar de şi-ar pierde-o... Ferească însă Dumnezeu...

Aşadar, nu-i era indiferent stafiei. Păcat că nu vrea să-l creadă. Şi când te gândeşti că i-ar fi dat cu dragă inimă flecuşteţul ăla baroc, total lipsit de gust. Un ceas în formă de cap de crocodil... Mai ales că are şi capac care se deschide ţăcănind, cum nu mai poartă în ziua de azi decât bătrânii pompieri, şefii de ţeavă pensionaţi, atârnându-l în buzunarul de la vestă cu un lănţug de alamă... Dar uite că i l-au

furat... Dracu' știe cui i-o fi trebuind...

Trara !... trara !..

Alinierea !

E-e ! Ia să ne băgăm printre ceilalți, să avem alibiul asigurat, că-n momente de astea se trage, de obicei, cu pușca lui !

De data asta, în mod cu totul excepțional, nu se întâmplă nimic asemănător. Fiecare soldat își ocupă locul în pluton, plutoanele se aliniară, motoarele începură să huruie, căruțele să zăngăne, se împărțeau ordine, înjurături, ciomege și formația se puse în mișcare...

Troppauer își reluă locul în formație. Nu mai avea nici pe naiba. Odihna din timpul ultimului popas îl întremase complet. Îi strigă lui Guguștiuc

— Pe unde naiba ai hoinărit ? Te-am căutat peste tot... Ți-a trimis vorbă Piciu'. Vrea să stea de vorbă cu tine. E în căruța sanitară, mai mult mort decât viu...

— Îmi pare rău că n-am fost aici... Săracu' de el, o să-l vizitez cu prima ocazie...

Se auzi un țignal prelung și un glas tăios strigă din depărtare :

— Înainte !

După-amiază, în timpul popasului de o oră, Guguștiuc se duse la infirmeria mobilă, situată în ariergardă.

— Ciao, băiete... Care mai e treaba ? ! — îi strigă bolnavului.

Piciu' zăcea cu obrajii supți, palid de moarte și cu ochii febrili ; zărindu-l pe Guguștiuc, dădu să-și miște capul cuprins de însuflețire, de parcă l-ar fi așteptat nerăbdător.

— N-ai voie să vorbeşti — îl domoli Harrincourt. O să ne scriem scrisori. Ţine hârtie şi creion. Scrie-mi şi tu ca Troppauer, cât să te înţeleg...

Bolnavul dădu din cap, luă bloc-notesul şi scrise :

„Eu i-am ucis pe Brétail, pe soţia lui şi pe căpitanul Corot. În casă au fost de faţă doar două persoane : Laporter şi cu mine. Înainte de-a anunţa poliţia, acesta m-a silit să percheziţionez camera împreună cu el. Din mâna răposatului a căzut un bileţel. Am distrus notiţa pe loc, fiindcă îl urăsc pe Laporter. Iată ce scria «Suntem urmăriţi. Dacă o să vrei să ştii cât e ceasul, potriveşte orarul şi minutarul la lumina soarelui. La miezul nopţii îţi va arăta ora exactă. Dr. Brétail». Ştiam că prin asta nimicesc o urmă importantă. Laporter m-a învăţat apoi ce să le spun poliţiştilor".

Guguştiuc citi mesajul.

— Bătrâne, nu pricep mare brânză din toate tâmpeniile astea. Dar lui Laporter, zău, cu dragă inimă i-aş trage câteva şuturi în fund, păcat că nu-i aici, în legiune...

Bolnavul îl privi uluit. Guguştiuc băgase biletul în buzunar, aşa că Piciu' luă o altă coală de hârtie şi scrise cu înfrigurare :

„Laporter s-a înrolat împreună cu noi, sub numele de..."

— *Garde à vous !*

Guguştiuc sări în sus. În faţa lui răsărise medicul militar.

— Ce-i aici, soldat ? Cazino ? Valea !

Guguştiuc îşi luă tălpăşiţa.

Ce-o mai fi și cu tâmpeniile astea mâzgălite de Piciu' ? Dar dacă acest Laporter se află printre ei, o să aibă el grijă să-i dea o lecție de box.

— Pardon... — făcu el când sări din căruță, fiindcă se lovise de domnul conte.

Ia te uită ! Nesimțitul ăsta o fi tras cu urechea ? Te pomenești că el e Laporter !

— Ia zi, nu cumva te-ai oploșit pe-aici, printre soldați, sub un nume fals ? — îl luă el la rost pe domnul conte. Ai ?!

— Eu, rogu-te...

— Nici un rogu-te ! Bagă-ți mințile-n cap ! Și să nu te mai prind dând târcoale pe-aici, că dacă te mai atingi de băiatul ăsta, ai încurcat-o ! Ia zi, cum te cheamă ? Nu cumva Laporter ?! Ai ?!

— A, nici vorbă...

— În cazul ăsta ești norocos — zise Guguștiuc lăsându-l mască.

Contele se uită sumbru în urma lui. De după căruță se arătă și sanitarul.

— Mare mitocan... — comentă roșcovanul.

— Și după părerea dumitale, e un caz disperat ? — îl întrebă contele.

— Doctorul zice că, dacă-l mai zdruncină nițel căruța, o să-și dea duhul, din cauza hemoragiei interne.

— Nu există nici o șansă de restabilire ?

— Nici una — dădu din mână roșcovanul, după care apucă un codru de pâine și mușcă o bucată zdravănă. Are o arteră deschisă, nu i se poate face sutură. Ar trebui operat, dar aici n-avem condiții pentru așa ceva.

— Mulţumesc — spuse contele, dându-i o monedă, şi porni îngândurat mai departe.

Guguştiuc tocmai se pregătea să-şi instaleze cortul, când caporalul care comanda plutonul sosi în fugă, aducând veşti proaspete.

— S-au înregistrat două cazuri de tifos în rândul trupelor auxiliare — îi înştiinţă el cu glas răsunător. Să-şi cureţe toată lumea cu grijă uniforma, hainele, ca să nu aibă, pe cât posibil, gângănii sau păduchi, fiindcă mai ales ăştia transmit boala. Lenjeria de corp trebuie spălată. Sanitarul o să vă dea apă cu carbol.

Fir-ar să fie, se oţărî Guguştiuc. Na, că acum n-are cămaşă de schimb. I-au furat-o nemernicii. Ei, totuna-i. O va spăla pe asta de pe el cât ţine popasul. Ia să ne scoatem frumuşel săpunul ! Îşi desfăcu ranița.

Nu apucă să bage mâna înăuntru, că o şi scăpă uluit la pământ, de i se rostogoliră toate boarfele pe jos. Cămaşa era la locul ei.

Cămaşa lui frumoasă, colorată, ce-i drept un pic mototolită, era în raniţă.

Ei, asta da bucurie... Uite ce asasini cinstiţi, domnule. Au văzut că vipera nu mai are nevoie de ea şi i-au adus înapoi mândreţea de cămaşă.

O despături bucuros. Şi atunci avu parte de cea de-a doua mare surpriză : din cămaşă căzu ceva.

Ceasul de mână !

Ceasul de mână cu cap de crocodil, pe care i-l ceruse stafia şi care-i fusese furat, se afla din nou în posesia lui ! Fusese în cămaşa regăsită.

2

Își continuară drumul abia la miezul nopții. Pesemne că erau deja foarte aproape de Aut-Taurirt.

Ordinea inițială a coloanei de marș se destrămase. Era cu neputință să ții oamenii în frâu în asemenea condiții de parcurs. Căpitanul Gardone se bălăbănea în șa ca o păpușă de ceară gata-gata să se topească și doar coniacul îl mai ținea în viață. Nu era în stare să-și îndeplinească atribuțiunile. Locotenentul Finley preluase, în fapt, comanda.

Compania care mărșăluia de săptămâni de zile prin praf și arșiță îndeplinea o misiune inumană, soldații ajunseseră la capătul puterilor.

Noaptea zăceau care pe unde se nimerea în perimetrul taberei, nu mai putea fi vorba de vreo formație anume, se renunțase și la împrejmuirea ei în scopul apărării și cine avea chef își instala cortul, iar cine nu, se trântea la pământ și adormea cât ai zice peșteе.

În acest timp, în avangarda convoiului, plutonierul Latouret își studia hărțile la lumina lămpii de acetilenă. Ofițerii se strânseră în jurul lui. Finley urmărea linia roșie care indica drumul parcurs de ei.

— Poate că aici, după Agadir, când am ocolit a treia *hammada**, ne-am abătut cu câteva grade de la direcția corectă, de pe axa sud-est.

— Puțin probabil, *mon adjudant* — interveni Latouret — pentru că în cazul ăsta ar fi trebuit să ajungem deja la Bilmao.

* Culme stâncoasă în Sahara (N. trad.).

La câţiva paşi de ei, sanitarul roşcovan îi ţinea lampa medicului militar, care îi făcea o injecţie cu cofeină căpitanului Gardone.

— Ne continuăm drumul în direcţia sud-est — conchise Finley. Trageţi câte o rachetă de semnalizare din jumătate în jumătate de ceas, poate ne-or zări pe undeva.

Undeva în acest pustiu nesfârşit există o mică garnizoană, un ac în carul cu fân ; dacă nu-l vor găsi degrabă, s-a zis cu ei.

Se revărsau zorile unei zile noi. La lumina soarelui cât vedeai cu ochii, până hât în zare, îi împresurau dunele galbene, încinse, de o monotonie înnebunitoare.

— Bine, dar... Cât o să mai mărşăluim aşa ? — întreba gâfâind Gardone, care abia se mai ţinea în şa.

Finley îşi sugea impasibil o măsea.

— Cred că ne-am rătăcit...

Atâta lucru pricepu şi căpitanul. De groază era cât pe-aci să cadă din şa. Să se rătăcească în Sahara ?

— *Eh bien !... Sergent !...* — se răsti un glas răguşit la unul dintre gradaţi. Ce rost are să mai mărşăluim, dă comanda *rompez... Rompez !* Mama mă-sii de vlaţă. Măcar de-am crăpa în pace ; lăsaţi oamenii să se-ntindă pe jos sau să se aşeze, după plac...

— Ciocu' mic, că te fac ciur ! Netrebnicule ! Până diseară ajungem...

— Ştii bine că ne-am rătăcit ! De ce nu spui adevărul ? Nici mata nu crezi ce spui.

Sergentul continuă să mărşăluiască suduind. Făcură popas în zăduful amiezii. La căderea serii refuzară să pornească mai departe. Locotenenţii Finley şi Bruce, împreună cu subofiţerii şi cu o mână de soldaţi docili, se desfăşurară în semicerc cu pistoalele automate îndreptate asupra companiei răzvrătite. Finley dirijă şi unul dintre blindate în direcţia lor şi, cu pistolul în mână, trecea printre rânduri, zbierând la fiecare în parte...

Era o scenă de coşmar. Ofiţerii îşi dădeau seama că asta nu-i o revoltă, ci disperarea unor oameni cu nervii la pământ.

Caravana haotică se puse încă o dată în mişcare. Pentru ultima oară. Neîndoielnic. Dacă se va mai opri o dată, nu va mai putea fi urnită din loc nici cu pistoalele automate, nici cu tunul.

Deprimarea începu din nou să pună stăpânire pe sufletele soldaţilor, deşi erau abia în amurg şi hăt până-n zare nu se zărea decât oceanul de nisip al Saharei.

Deodată, dintre rânduri, se înfiripă un zumzăit discret...

O muzicuţă !

Acordurile începură să se reverse tot mai zglobiu, tot mai jucăuş şi imbecilul de Cretă, care pornise din Oran cu tenacitatea recunoscută a alienaţilor mintali, mut dar zâmbăreţ, se porni să chiuie pe nepusă masă.

Auzindu-l, câţiva soldaţi pufniră în râs. Tembelul prinse curaj şi, fudul nevoie mare, începu să cânte dezarticulat, ţinând isonul muzicuţei :

„Le sac, ma foi, toujours au dos...“

E un cântec ostășesc aiurit, care zice „Pe cuvântul meu, cu rania veșnic în spinare, în marș, în marș, niciodată în brațele mândruței".

La început toată trupa izbucni în râs, dar apoi unul dintre șoferii aflați la volanul camioanelor se porni să cânte și el : cine ar putea rezista unei muzicuțe ? Până să apună soarele stacojiu-violaceu în dosul dunelor din zare, toată compania cânta dezlănțuită, cu energia condamnaților la moarte, care nu mai au ce pierde.

„Le sac, ma foi, toujours au dos !..»

La atingerea muzicuței devenite un fel de toiag al lui Moise, din stânca seacă a sufletelor istovite izvorâse muzica.

Mai târziu Guguștiuc adăugă orchestrației o scobitoare de unghii, deoarece Sahara dăunează un pic acestui instrument delicat.

Finley își dădea seama ce înseamnă acest recital de muzicuță. Poate chiar viața lor. Se apropie de Guguștiuc și-l bătu pe umăr.

— Cânți grozav !

— Adevărul e că nici nu sunt în formă. Pe cuvânt că știu să cânt și mai bine de-atât.

Și se apucă să interpreteze cântecul de dragoste al legiunii :

*„L'amour m'a rendu fou..."**

...Și își continuară drumul...

Către miezul nopții, ca răspuns la a cine știe câta rachetă de semnalizare, pe bolta întunecată se înălță o dâră lungă, albastră... Apoi încă una...

* Dragostea m-a înnebunit (lb. fran.) (N. trad.).

Întreaga companie explodă în urale de bucurie. Oamenii începură să se îmbrățișeze frenetic, să-și azvârle chipiele în aer. Se traseră mai multe rachete și din depărtare se aprinse de fiecare dată câte o dâră albastră, în semn de răspuns...

Semnalele soseau din Aut-Taurirt !

3

Erau încă departe de fortăreață. Până acum nu se abătuseră de la calea cea bună. Doar lungimea drumului fusese de vină că-și pierduseră încrederea în sine.

Când locotenentul Finley mai trecu o dată în revistă coloana în mișcare, Guguștiuc ieși din formație și luă poziția de drepți

— Ei ? — îl întrebă Finley. Ești un soldat de nădejde ! Poți cere o recompensă.

— Am un camarad grav rănit și aș dori, *mon adjudant*, să-l vizitez la infirmerie. Și așa e singur săracul de el.

— De unde știi că-i singur ?

— Păi văd că dom' doctor și sanitarul sunt de mai mult timp în avangardă, îi dau îngrijiri domnului căpitan. Altcineva nu are voie să stea în căruță. Nu s-a mai dus nimeni de la prânz încoace să-i dea un strop de apă sau să-i schimbe pansamentul umărâtului ăluia.

— Du-te ! Plutonier ! Soldatul acesta are permisiunea să-şi îngrijească în căruţă prietenul rănit. Consemnează, te rog, în ordinul de zi !

Astfel, Finley, care îi era superior medicului militar, se asigura că acesta nu-l va mai putea alunga pe Harrincourt din căruţă.

Guguştiuc porni fericit spre ariergardă. În primul rând, se ataşase de Piciu' şi-apoi, afacerea în care era amestecat începuse să-i stârnească imaginaţia. S-o luăm de pildă pe femeie. E limpede că-i şi ea băgată până peste cap în aceeaşi afacere cu cea care a dus la împuşcarea lui Piciu'. Ba chiar şi cu a lui Troppauer. Ce legătură o fi având dârzul poet cu povestea asta ?

Este neîndoielnic faptul că mai multe crime, un secret militar şi misterul în care sunt învăluiţi mai mulţi ticăloşi fără nici un Dumnezeu îşi au cheia într-o singură persoană Piciu' ! De-acum încolo o să renunţe la indolenţă. Se săltă sub coviltirul căruţei. Simţi că se taie picioarele şi înmărmuri. Piciu' zăcea mort în aşternut.

Fusese ucis.

CAPITOLUL OPTSPREZECE

1

Era mort de câteva ceasuri bune.

Fusese ucis-într-un mod cu totul aparte. Pe trup au descoperit vreo şapte-opt puncte roşii. Proveniența lor nu a putut fi stabilită. Aduceau cu nişte pişcături sau julituri. Ai fi zis că cineva l-a ciupit cu două degete. În câteva locuri prin porii pielii i se prelinsese sângele în stropi minusculi.

— Am învăţat ceva-ceva despre acest gen de simptome, însă aici e vorba despre cu totul altceva — îşi dădu cu părerea doctorul. Muşcătura şarpelui-coraliu din America de Sud duce la blocarea principalelor artere ale victimei şi sângele acumulat sub presiune îşi croieşte drum prin pori. Dar acest om n-a fost muşcat de un şarpe şi nici în America de Sud nu suntem. Tot ce vă pot spune e că a fost ucis.

Guguştiuc se situa din nou deasupra oricărei bănuieli. La sosirea lui, Piciu' era mort de mult.

Ofiţerii îi aruncau lui Guguştiuc priviri sumbre. Ştiau prea bine că în această companie s-au infiltrat o mulţime de indivizi dubioşi. Primiseră instrucţiuni de sus să nu-i scape din ochi pe aceşti suspecţi.

— Trebuie pus în lanţuri — zise Gordone atunci când Finley îi aduse la cunoştinţă acest nou episod.

Îl interogăm şi îl trimitem sub escortă la Tombouctou, în faţa tribunalului militar.

— Sub ce acuzaţie ? Că s-a tras cu puşca lui, când nu era de faţă ? Că a fost ucis un rănit pe care se ducea să-l viziteze ?

— Nu-mi face mie pe avocatul ! Suntem în armată. Dacă o să arunce în aer şoseaua aflată în construcţie sau depozitul de muniţie, n-o să-l mai putem trimite nicăieri.

— Dacă nu mi-o iei în nume de rău, domnule căpitan, ţi-aş sugera să renunţi la această idee. Să-l interogăm mai întâi pe plutonierul lui. Tribunalul militar nu-i poate veni de hac decât dacă-i oferi prilejul să-l poată acuza de ceva.

— Ia nu mai face atâta pe deşteptul — îl luă la refec Gardone, căruia apropierea fortăreţei îi redase îngâmfarea şi acum îi era ruşine că se purtase lamentabil la gândul morţii iminente. Pe plutonier oricum o să-l audiez, iar apoi o să iau o hotărâre conformă cu interesele noastre militare imediate.

Fu chemat Latouret.

Le povesti că Harrincourt a început şcoala de subofiţeri, dar din cauza dezertării din garnizoană i s-a retras această repartiţie avantajoasă. Rezistă la vicisitudinile marşului de parcă ar mai fi umblat prin Africa, însă tăgăduieşte acest lucru. Nu are nici o obiecţie în ceea ce priveşte comportamentul lui de militar cel mult i s-a mai plâns câte un sergent că li se adresează cu apelativul „bătrâne“...

— Ei, ai văzut ! — zise victorios Gardone. Individul se dă drept soldat neisprăvit, deşi domnul plutonier e clar de părere că a mai fost în Africa. Se confirmă bănuielile mele. Plutonier Latouret !

Stai cu ochii pe el. Și dă-i să execute sarcini mai dure. N-o să pățești nimic dacă elementul ăsta dubios n-o să facă față ostenelii... *Rompez !*

Finley nu spuse nimic și Latouret ieși din cort.

— Bine-nțeles că tu *altfel* ai fi procedat... — își luă Gardone suborodantul în zeflemea. Bagă la cap, amice, că uneori în armată trebuie să fii necruțător de precaut. Toți indivizii dubioși de aici vor căpăta rând pe rând însărcinări care-i vor pune la pastramă. Iată ce așteaptă de la mine cei de sus, care mi-au încredințat această misiune deosebită...

Văzând că Finley continuă să tacă, urmă pe un ton ceva mai oficial :

— Ia măsuri, domnule locotenent, să se reinstaureze disciplina în rândurile acestei bande și să nu intre în garnizoană ca o caravană de țigani ! Fiindcă trebuie să-ți atrag atenția că în perioada în care am fost bolnav s-a ajuns la o debandadă inimaginabilă. Îmi pare rău, dar nici eu nu pot fi în mai multe locuri deodată...

Finley pocni din călcâie și se retrase.

În fața cortului primi raportul plutonierului :

— Las în urmă patru suspecți de tifos, pentru cazarea lor separată în garnizoană, conform regulamentelor.

— Cum ai de gând să-i abandonezi ?

— Cu cort, alimentar și medicamente. Sub supravegherea soldatului Harrincourt.

Finley îl măsură pe plutonier din priviri și-i aruncă batjocoritor :

— Corect. *Rompez !*

2

Poate că Finley nu și-ar fi făcut inimă rea, dacă ar fi știut ce mult se bucură Guguștiuc de sarcina necruțătoare ce-i fusese încredințată. Ura ! Păi aici se poate alege cu un tifos mișto ! Iată o cauză de deces a-ntâia în exercițiul funcțiunii !

Cămarazii ajunseră deja departe în marșul lor către Aut-Taurirt. Se lumina de ziuă și el ședea în fața cortului. Iar cei patru bolnavi zăceau înăuntru.

Își simțea sufletul greu. Începuse să țină la Piciu'. Doamne... Doamne... bietul copil... Ce viață chinuită a avut și ce moarte cumplită, mișelească, i-au hărăzit ticăloșii acestui băiat atât de simpatic și de speriat... Dar de data asta n-o să se mai dea bătut. A citit el destule romane polițiste la viața lui ca să știe ce are de făcut. E foarte simplu în primul rând, trebuie să facă niște deducții. Și anume, deducții cu o logică de fier.

Ia să vedem ! Pe băiatul ăsta nu-l putea omorî decât acest Laporter. Cine o fi Laporter ? Ia să-l dibuim noi cu o logică de fier.

Nu ține.

Ei bine, nu-i putem pretinde așa ceva nici măcar unui detectiv. La mijloc poate fi și mâna femeii. Cine o fi această femeie ? Totuna-i. Ea n-a ucis pe nimeni. E cât se poate de simplu și logic și, la nevoie, poate dovedi asta cu o consecvență de fier... E simplu ca bună ziua... De ce nu l-a ucis femeia asta pe Piciu' ? Răspuns : pentru că nu l-a ucis și gata. Dar

cine l-a ucis ? Laporter. Și cine-i Laporter ? Domnul conte are o mutră de valet spilcuit și dă târcoale infirmeriei... Hm... Iată primul inamic public al logicii de fier : domnul conte.

Deodată îi veni o altă idee. Hopa ! Asta era ! În mai multe rânduri a fost confundat cu un maior. Un oarecare Yves. Ce reiese de-aici ? Că în legiune s-a infiltrat sub acoperire un maior. Ce tâmpenie. De ce să umble un maior în țoale de răcan, dacă, în uniforma lui adevărată, ar putea merge călare ? Mda, însă ăsta-i un maior din serviciul secret. Care face cercetări. E pe urmele lui Laporter !

Aha !

Acest maior a văzut că altcineva este luat drept el și atunci i-a lăsat pe toți să creadă ce-or vrea. Și pe chestia asta toată lumea îl bate la cap pe el, iar domnul maior veghează din umbră.

Dar care o fi maiorul ?

Ia să ne uităm mai întâi oleacă la ceasul ăsta. Te pomenești că are vreun document ascuns în el...

Deschise capacul ceasului. Nimic. Un flecușteț, un ceas de modă veche, ca atâtea altele. Deschise și capacul posterior, dar, în afară de mecanism, nu se vedea nimic. Cadranul părea să fie lovit, fiindcă în vreo opt-nouă locuri era crăpat. În cele din urmă ajunse la concluzia că nu ascunde nimic.

Și totuși. Ceasul acesta ar putea avea o însemnătate cutremurătoare. Acest lucru e mai mult ca sigur.

Să recapitulăm, așadar : trebuie să afle care dintre soldați este Laporter, cine-i maiorul și cine-i

această femeie atât de frumoasă, mai ales atunci când e mânioasă.

Laporter e cel care i-a furat cămaşa şi ceasul.

Maiorul este cel care le-a furat de la Laporter şi i le-a restituit. E limpede... Trebuie să afle cine i-a restituit cămaşa.

— Înapoi... să i se dea înapoi... lui Harrincourt... cămaşa.

CAPITOLUL NOUĂSPREZECE

I

Se năpusti în cort. Cei patru bolnavi se tăvăleau cuprinși de febră. Obrajii le ardeau cumplit... Unul dintre ei precis e maiorul.

Cel care știe de cămașă !

Ia să vedem... Ăsta din dreapta e simpaticul doctor Minkus. Ei, ăsta în ruptul capului nu-i maiorul. E beţivan, greu de cap, veșnic somonors. N-are ăsta treabă cu spionajul. Cel de lângă el e un berber. Au mai rămas, așadar, doi bolnavi : cizmarul Hlavak și bărbierul danez, Rikajev.

Curând îl auzi pe Hlavak delirând

— Cămașa... lui Harrincourt...

Hlavak e maiorul Yves !

Bravo, Guguștiucule ! Ai făcut un pas mare spre rezolvarea enigmei. Micul Hlavak, care se dă drept cizmar este, în realitate, maior în armata franceză. Ce-nseamnă să ai fler...

Le dădu bolnavilor să bea. Îi atingea fără nici o reţinere. Îi lăsaseră carbol, dar nu îl folosea. Așa, doar-doar o să facă și el tifos. Îmbrăcă vestonul unuia dintre bolnavi. Bău apă din paharul altuia. Așa era măcar sigur că a înghiţit douăzeci de milioane de bacili odată: Mda. Acum o să aștepte frumușel până ce începe să ameţească și să-l ia cu dureri de cap. Atunci o să se cheme că are tifos.

Se așează în fața cortului în așteptarea primelor simptome. Stătu așa câteva ceasuri bune.

Într-un târziu zări în zare un punct în mișcare. Soseau infirmierii într-o mașină cu prelată. Prima grijă a locotenentului Finley fusese aceea de a lua măsuri de cum ajunsese în garnizoană.

Întâi fură urcați bolnavii. Apoi fu încărcat cortul cu toate efectele pacienților.

Guguștiuc se așeză lângă șofer. Nădăjduia că are deja tifos. Încerca să-și dea seama ce simte. Suspină vlăguit.

Îl supăra o singură senzație neplăcută.

Îi era o foame de lup.

2

Guguștiuc nu urcă în dormitor. Ieși din fortăreață să se preumble. Aici se puteau mișca liber, pentru că, oricum, era cu neputință să dezerteze.

Porni în grabă către tabăra trupelor auxiliare. Femeia sau îmblânzitorul de șerpi cu siguranță sunt acolo. N-aveau cum să se ascundă printre ai lui în timpul marșului. Luă la rând toată tabăra. Nu-i găsi nicăieri. Să nu-i spună lui nimeni că o femeie în costum de călărie călătorește prin aer ! Și unde o fi dispărut magicianul ? N-o fi zburat nici el cu un balon ! Fir-ar să fie !

Un lucru era cert. De ascuns, aici nu se puteau ascunde nicăieri, iar printre soldați, nici urmă de ei.

Un arab cu țăcălie intră în vorbă cu soldatul căruia îl vâjâia capul de atâtea căutări.

— Ce căutați, domnule ?

— Pe îmblânzitorul de șerpi.

— Cel care v-a ghicit norocul la Murzuk ?

— Întocmai.

— N-a venit cu noi. A rămas la Murzuk.

— Moașă-ta pe gheață... Ea a rămas la Murzuk, cu tot neamul ei ! Doar am mai dat ochii cu el în timpul drumului !

— Exclus, domnule !

Hm... ăsta-i curat balamuc ! Dar mai e și bătrânul cafegiu ! Și el e în horă ! Cel care l-a udat cu kmirha, ca să păcălească vipera.

— Ia spune-mi, prietene, îl cunoști pe cafegiul care v-a însoțit la drum și face cafea la fiecare popas?

— Pe Abu el Kebir ?

— Da. Pe Abu el Kebir ! Pe țâncul ăla uscățiv, cu ochii neastâmpărați... Unde-i ?

— Vai, sărmanul om... A murit noaptea trecută... Dar, domnule rumi... nu-i frumos să înjurați în halul ăsta...

Guguștiuc îi întoarse spatele. Destul. Asta depășește toate posibilitățile unui detectiv particular. Basta. Mai mult de-atâta nu se poate. Unii dispar, alții dau ortul popii, ca acest Abu el Kebir... Toată lumea moare, numai el nu, el, care ar trebui să se stingă cât mai grabnic, din motive ce nu suportă amânare...

Ulterior își dădu seama că-i de prisos să-și mai facă griji. Aut-Taurirt oferea condiții deosebit de favorabile tuturor celor care, dintr-un motiv sau altul, doreau să crape de urgență.

Garnizoana fusese ridicată în deșert, la câteva sute de metri de pădurea virgină din ținutul Nigerului și încă de la primele ore ale dimineții temperatura ajungea la cincizeci de grade. Până și pentru cei acomodați cu clima de la tropice șederea aici era un chin. Pentru ca oamenii să aibă însă parte și de o pacoste necunoscută a deșertului, fix în acest loc se-nvolburau miasmele fetide ale mangrovelor de la marginea pădurii, mirosul de mucegai al junglei migrenele cumplite, reumatismul care măcina necruțător oasele, bolile și aburii puturoși compuneau necurmat peisajul cotidian... Nu se mai bucurau nici măcar de singura însușire sănătoasă a arșiței sahariene, aerul uscat. Vaporii abundenți ai junglei pluteau învăluind fortăreața în vălătuci de umezeală și duhoare.

Guguștiuc se întoarse în cazarmă. Curtea era practic goală. Urcă în dormitorul soldaților. Aceștia dormeau leșinați, frânți de oboseală. Marșul îi istovise, nu glumă. Dar unde naiba or fi soldații din vechiul contingent ?

Fruntașul de serviciu tocmai făcea un tabel cu rigla și stiloul.

— Spune-mi, te rog, e adevărat că nu mai există alți soldați în afara companiei sosite acum ?

— Da' eu ce-s ? Boule !

— Și câți mai sunt în afară de mata ?

— Dacă nu-i mai pun la socoteală pe cei care or s-o mierlească mâine, ar mai fi maiorul, doi subofițeri, eu, nouă soldați și cu mine. În total paisprezece.

— Pe mata te-ai numărat de două ori. Sau comanzi în dublu exemplar ?

Fruntașul calm, cu glasul baritonal și vorba molcomă ridică privirea și-i spuse blajin :

— Tacă-ți fleanca !

Apoi potrivi grijuliu rigla, trase o linie și silabisi cele scrise :

— Trei man-ta-le cu-ra-te. Punct.

Guguștiuc se lungi pe un pat. Se confirma, așadar, ceea ce de la Murzuk încoace fusese considerat doar un zvon lansat de soldații legiunii străine ; efectivele din Aut-Taurirt nu sunt înlocuite niciodată. Fuseseră trimise aici mai multe companii și nu rămăseseră în viață decât nouă soldați. Și nici un locotenent...

...Această tristă statistică îl preocupa și pe Gardone. Se afla acum față-n față cu Delahay. Maiorul era un tip subțiratic, cu oase mici și aspect fragil. Un militar cu maniere alese, ajuns în pragul vârstei de șaizeci de ani. În momentele de criză se punea mare preț pe opinia lui. Câteodată chipul lui delicat, îngust lua o expresie vicleană : în asemenea clipe era stăpânit de maliționitate. Îndeplinea de aproape un an de zile funcția de comandant al acestei garnizoane sinistre, dar de îmbolnăvit, se îmbolnăvise doar în ultimele săptămâni. Chipul lui, odinioară veșnic jovial, era acum ofilit, pielea îi căpătase o paloare bolnăvicioasă și ședea vlăguit într-un fotoliu, în biroul care prinsese miros de fum de țigară. Gardone stătea în fața lui.

— Și nu se poate face nimic în cazul de față, pentru îmbunătățirea condițiilor sanitare de-aici ? — întrebă căpitanul.

Delahay schiță o grimasă :

— Oho, câte nu s-ar putea face... M-am gândit și

eu la aspectul ăsta. O să cerem comandantului corpului nostru de armată să ne trimită un pic de aer ozonat.

Şi, pentru ca să nu-şi jignească interlocutorul cu această glumă, adăugă :

— Ei, prietene, să ne împăcăm cu gândul că pe pământ există câteva puncte unde nu există condiţii de mediu propice supravieţuirii oamenilor. Se poate întâmpla ca militarii să aibă treabă prin părţile alea şi, ei bine, n-au voie s'-şi bată capul cu asemenea detalii insignifiante. S-ar părea că asta e situaţia şi pe-aici...

Era slăbit şi, de altminteri, nu-i stătea în fire să vorbească mult. Lăsă fraza suspendată în aer şi, închizând ochii, îşi lăsă capul pe spate. Gardone începu să se învârtă de colo-colo, ca un leu în cuşcă.

— Mă mir cum de se-mpacă oamenii cu gândul că pier aici cu sutele ; cum de n-a izbucnit încă nici o revoltă ?

— Nu se pune... problema revoltei... în curtea din spate există un seif cu o combinaţie incredibil de complicată... Cu opt litere şi opt cifre... În seif se află volantul de apă... Eu îl deschid... de două ori pe zi... timp de câte un ceas... Un singur om mai cunoaşte... combinaţia... Dacă eu şi plutonierul meu murim subit... în douăzeci şi patru de ore... moare de sete toată garnizoana şi crapă toţi ocnaşii...

— Şi unde-i plutonierul ? — întrebă uluit Gardone.

Delahay îşi dădu pe dată seama că are de-a face cu un laş.

— De fapt, sunt singurul care mai ştiu secretul — răspunse el sec. Plutonierul a murit alaltăieri.

— Atunci, spune-mi repede... — strigă Gardone înnebunit la gândul că bătrânul suferind s-ar putea stinge în orice moment, ducând cu sine în mormânt secretul seifului cu volantul de apă.

— Acum, că sunteți doi ofițeri, dată fiind starea sănătății mele, trebuie să mă-ngrijesc și de numirea unui locțiitor, așa că o să-ți spun combinația ție și lui Finley, în același timp.

Gardone înghiți în sec. Ah, de-ar veni odată blestematul ăla de Finley ! Boșorogul ăsta bolnav poa' să-și dea duhul în orice clipă.

— Poate că ar fi, totuși, mai bine să-mi spui, domnule maior...

— La ce bun ? Tot mai am câteva zile de trăit... Pe urmă... aici n-avem voie să ne speriem de moarte. Ne pândește zi de zi, în fel și chip...

Spre ușurarea căpitanului, ușa se deschise și intră Finley.

— Dragă Finley, domnul maior ține să ne comunice ceva despre combinația care permite accesul la volantul din seif.

— Da, da, da... — făcu Delahay și alese tacticos, cu degetele lui delicate, slăbite o țigară de foi din tabacheră.

Îi tăie atent capătul și o aprinse. Apoi i se adresă locotenentului :

— Finley... Finley... tu nu ești francez ?

— Tata a fost englez, însă eu m-am născut în Franța.

Ofițerul acesta ars de soare, cu aspect impunător și privire fermă emana o anumită tărie de caracter.

Nările îi fremătau întruna din pricina indignării pe care încă reușea să și-o stăpânească.

— Dragă Finley — vorbi Gardone. Domnul maior ne va spune combinația seifului care ne permite accesul la apă.

— Da... da... da... — dădu din mână maiorul. În ceea ce privește condițiile de aici, în Aut-Taurirt este trimisă toată pleava armatei coloniale. Plus deținuții... Nu cunoaștem numărul lor. Nu-i recomandabil să vă amestecați cu ei. Pe ingineri îi mai înghit cât de cât.

— Și nu se poate face ordine ?

— Noi îi mânăm pe deținuți în junglă, însă nu putem merge după ei...

Gardone se cutremură văzând că maiorul suspină, își masează pieptul și stinge țigara cuprins de silă.

— Din junglă n-au unde pleca, fiindcă proviziile de apă și alimente nu le-ar ajunge nici pentru un ceas. Drumul sunt nevoiți să-l construiască, deoarece altfel nu capătă hrană și apă... Dar e cu neputință să te bagi printre ei... să faci o anchetă... să împarți pedepse. Eu sunt obosit și sleit de puteri. Comanda vă revine de acum încolo vouă. Faceți de fiecare dată ce vreți și ce considerați că trebuie făcut. Nu contează aici nici timpul, nici viețile oamenilor... Cine a venit aici, indiferent că-i deținut, soldat sau căpitan, miroase a pământ și stă să-i pice potcoavele — zise maiorul, scriind apoi ceva pe hârtie. Trebuie să memorați pe loc aceste date... N-

aveți voie să le scrieți nicăieri... Secretul combinației înseamnă controlul... asupra garnizoanei... Dacă transpiră, dacă se află... s-a zis cu noi...

Finley privi o singură dată hârtia. Gardone se învârti multă vreme de colo-colo, ca să învețe pe de rost combinația. Dar a doua zi nu reuși să deschidă seiful decât cu ajutorul lui Finley.

CAPITOLUL DOUĂZECI

1

La ora cinci dimineaţa se adunară în careu. Latouret repartiză soldaţii de gardă. distribui serviciile pe eşaloane şi alese oamenii pentru *corvée*.

Aceasta era cea mai ingrată sarcină, constând în asigurarea pazei deţinuţilor la începutul drumului ce se construia în junglă.

Corvée-ul înseamnă cincizeci de oameni înarmaţi până-n dinţi. Funcţionează în trei schimburi a câte opt ore. Ocupă poziţii la începutul drumului, între deşert şi junglă şi stau cu ochii pe ocnaşi. Au ordin să tragă fără somaţie la cea mai mică tulburare a ordinii. Ei sunt cei care au grijă ca un număr de opt deţinuţi să preia raţiá de hrană zilnică şi celelalte lucruri trebuincioase. Dacă se apropie mai mulţi ocnaşi odată foc.

Din cauza efectivelor reduse ale garnizoanei, toţi subofiţerii şi soldaţii (nu mai mult de douăzeci) fuseseră repartizaţi la *corvée*. Adevăraţii gardieni, care menţineau supunerea deţinuţilor, erau apa şi hrana ; acestea nu puteau fi stocate de pe-o zi pe alta. În inima junglei, ocnaşii nu mai aveau nici un stăpân.

Dacă un soldat era pedepsit cu trimiterea între puşcăriaşi, soarta îi era pecetluită, pentru că o dată

dispărut din câmpul vizual al camarazilor, ocnașii îl omorau în bătaie. Știau și soldații foarte bine treaba asta și, dacă cineva era pedepsit cu, să zicem, o săptămână de *travaux forcés*, automat i se reținea medalionul de identitate. După expirarea pedepsei, se consemna în jurnalul garnizoanei că soldatul cutare a fost radiat din efectivele companiei, în urma decesului survenit la data cutare.

Corvée-ul ședea apatic în curte, când deodată se auzi glasul răsunător al caporalului italian Battista

— *Debout ! En route ! En avant, marche !**

Cei cincizeci de oameni se puseră în mișcare.

Unul dintre locotenenți, Hilliers, se duse între ocnași. Era inginer de drumuri, angajat ca ofițer de geniu. Delahay îl prevenise să se poarte prietenos cu deținuții, să facă tot ce-i stă în putință să se pună bine cu ei. Aștia nu-i omoară pe ingineri. Au nevoie de ei la construirea drumurilor, dar nici ei nu au altă protecție decât bunăvoința robilor.

Corvée-ul distribui micul dejun. Opt ocnași porniră morocănoși cu căruțul încărcat, fără saluturi, fără onor. Doar cu priviri ostile.

Gardienii începeau să sufere cumplit din cauza soarelui dogoritor. Din junglă se năpusteau asupra lor milioane de țânțari și roiurile de muște bâzâiau printre resturile de mâncare. Atmosfera devenea insuportabilă. Toată lumea sângera din cauza pișcăturilor de țânțari.

Li se împărți chinină. Guguștiuc o scuipă din gură fără să-l vadă nimeni. Așa cu siguranță o să facă malarie. Răbda bucuros pișcăturile țânțarilor. Nu se poate să nu fie printre ei unii care sunt infestați.

* În picioare ! La drum ! Înainte marș ! (lb. fran.) (N. trad.).

Duhoarea era cumplită. Dinspre deţinuţi venea un miros ca de ciumă. Scheletele ambulante, îmbrăcate în zdrenţe umblau clătinându-se pe picioare, ciocăneau steiurile cu barosul. Iată-le lucrând acum pe prima porţiune defrişată. Măiculiţă... Din braţele vestoanelor le atârnă beţe în loc de mâini şi pometii descărnaţi parcă ar vrea să străpungă pielea zbârcită care a mai rămas pe ei...

Lângă Guguştiuc stătea Cretă. Galben ca ceara, năuc, dar paşnic. Soldaţii îl invidiau pentru sistemul lui nervos ca şi paralizat, care-i nesimţitor la mai toate suferinţele trupeşti...

— Înghite-ţi chinina ! — urlă caporalul Kobienski la tembel.

— Mulţumesc, nu mă doare capul...

Kobienski îi dădu o palmă. Guguştiuc îşi încleştă pumnii involuntar.

— Înghite-o, că de nu, îţi fac bostanu' arşice !

— Atunci o să mă doară — zâmbi idiotul cu nasul sângerând.

Guguştiuc ieşi la raport în poziţie de drepţi.

— Permiteţi să raportez camaradul nostru e debil mintal.

— Ce face ? ! Îndrăzneşti să ieşi la raport ? !.. Mă... ai ieşit din *corvée* ?

Caporalul ridică pumnul, însă mâna lui Guguştiuc alunecă pe bandulieră, ca şi cum s-ar fi pregătit de un atac la baionetă. Kobienski era un bun cunoscător al firii umane, ştia că dacă o să lovească, puşca o să zboare de pe umăr şi baioneta o să se oprească în el...

— Mi-am luat deja chinina... — raportă Cretă rânjind.

Dar Kobienski răcni ca din gură de șarpe :

— Gamberici ! Pelli ! Hammer și Bouillon ! *A moi !*

Toți patru erau din vechea gardă. Se înființară în doi timpi și trei mișcări.

— Dezarmați-l pe-acest soldat și legați-l !

Guguștiuc îndură liniștit executarea acestui ordin. Fu trântit în colb. Chipiul îi căzu de pe cap, însă nimeni nu i-l puse la loc. Rămase întins pe jos, cu capul descoperit în razele pârjolitoare ale soarelui.

— Patru oameni să-l ducă în garnizoană ! Să stea legat o oră în soare — porunci caporalul neînduplecat. Să i se raporteze plutonierului c-a ieșit din *corvée !*

2

Soldații adunați ciorchini pe la ferestre priveau scârbiți scena cu care le fusese dat să se obișnuiască deja. În mijlocul curții, gol până la brâu, Guguștiuc stătea legat de un stâlp. Mâinile legate în cruciș la spate îi fuseseră trase în sus, în așa fel încât trupul să-i stea mai mult atârnat, abia atingând pământul cu vârful picioarelor.

Peste cincisprezece minute căzu leșinat. Îl dezlegară și-l stropiră cu apă. Într-o oră leșină de patru ori și de patru ori se repetă această scenă. Pe urmă îl duseră în dormitor și îl aruncară pe pat. Latouret urmări ferm tot calvarul lui Guguștiuc. Acum n-are

decât să zacă pe jumătate mort, neobrăzatu'. Dacă până diseară nu-şi vine-n simţiri, poa' să zacă o zi în staţionar...

Nu-i veni să-şi creadă ochilor când, peste un sfert de oră, intră în popotă şi-l văzu pe Guguştiuc aşezat la o sticlă de vin, cântând voios la muzicuţă..

— Soldat ! — răcni Latouret.

Harrincourt sări în picioare. Plutonierul urmă coborându-şi glasul :

— Ascultă, soldat. La reclamaţia caporalului Kobienski, te pedepsesc cu două zile de *pelote* şi, la propunerea domnului căpitan, primeşti încă trei zile, cu povară dublă şi două ceasuri de pas alergător pe zi...

Această pedeapsă nici nu exista în regulamentele militare. nimeni n-ar fi rezistat unei asemenea cazne. La origine, *pelote* însemna pâine şi apă o dată pe zi, cu o oră de alergare la amiază, cu douăzeci de kilograme de pietre în raniţă. Dar Gardone, care îl luase la ochi considerându-l un tip dubios şi dorea să scape de el, ordonase patruzeci de kilograme, cinci zile şi două ceasuri de alergare. Latouret se aştepta să vadă măcar o tresărire pe chipul soldatului. Greşea. Ce mama dracului ! Ia uite-l cum rânjeşte şi cum îi joacă ochii-n cap !

— Ce te râzi ? Omule ! De-aici o să ţi se tragă sfârşitul !

— Permiteţi să raportez vă mulţumesc pentru pedeapsă.

Fu luat pe sus şi aruncat în *cellule*, o groapă murdară şi umedă, fără duşumea. Aici chiar că o să închine steagul şi, astfel, o să scape de povestea asta fără cap şi fără coadă. La urma urmei, ce are a face

un mort cu pățaniile astea încâlcite și înșelătoare ? El a venit aici pentru ca ai lui să poată moșteni polița de zece mii de dolari. Ceea ce se va și-ntâmpla de-ndată ce-l va ajunge o congestie cerebrală sau o embolie pulmonară sub sulițele ucigașe ale soarelui. Și asta mulțumită căpitanului, care, iată, i-a rezolvat problema. Și, cu aceste gânduri în minte, aruncă și doza de chinină adusă de temnicer. Deși acum nici nu mai are nevoie să contracteze și malarie. O să-i vină de hac pedeapsa primită. Un lucru e cert : n-are nevoie de chinină !

La amiază erau cincizeci de grade când caporalul Battista răcni :

— *Pas de gymnastique... en avant... marche !*

Guguștiuc își începu alergarea în soare. Treaba mergea șnur. Camarazii adunați la ferestre se îngroziră văzându-l că aleargă trei sferturi de ceas și leșină abia pe urmă. Peste zece minute alerga însă din nou. Doamne sfinte : o jumătate de oră. Pe urmă de trei ori câte cincisprezece minute. În acest timp Latouret stătea într-un ungher al magaziei de echipament și trăgea posomorât din pipă. Nu se poate ști ce gândea în aceste clipe.

Doi soldați îl săltară pe Guguștiuc ca pe o zdreanță și-l târâră până la celula de recluziune, aruncându-l la pământ așa, leșinat și transpirat cum era.

Latouret dădu ochii cu el a doua zi, când fu scos pe platou pentru a două zi de *pelote*. Ei, de data asta i s-a frânt cerbicia ! Are obrajii supți, privirea obosită și glasul răgușit...

— Hei ! Bă, fanfaronule ! — îi spuse. Dacă ai un Dumnezeu, poți cere suspendarea pedepsei pentru o zi : mâine e joia de împărtășanie.

— Mulţumesc, *mon chef !* Nu vă cer întreruperea pedepsei îmi voi face rugăciunile în celulă.

— Ei bine... atunci... *pas de gymnastigue !* Mă !... Mă... Arză-te-ar focu' ! — bombăni el furios şi coborî în magazie, şă-şi aprindă pipa. Âsta văd că nu se lecuieşte... acest... acest...

Peste două zile Guguştiuc începu să leşine din cinci în cinci minute şi simţea că inima, plămânii, vasele de sânge îi sunt stoarse de puteri până la ultima picătură. Mâine s-a zis cu această glumă... Maică-sa şi surioara lui, Annette, vor avea parte de un trai tihnit.

Era o noapte caniculară, plină de miasme. Zăcea lihnit pe pământul jilav. Undeva pe aproape un şobolan rodea ceva.

Âdio, enigmă drăgălaşă... Cum era ? Un ofiţer stinge lumina, lăsându-l pe mort în întuneric... Lambertier îl aşteaptă la fântâna arteziană şi Macquart n-a mai venit... dar nu contează !

Doar pe femeie ar vrea s-o mai vadă o dată... Această femeie, deh, e cu totul altceva, ea e... e frumoasă ! Măcar de i-ar mai cânta o dată... Şi în'aceasta clipă se deschise uşa celulei şi Guguştiuc constată cu bucurie că s-a scrântit de-a binelea, mai are puţin şi s-a zis cu el, deoarece i se năzări că-l vede intrând pe cafegiul arab.

Pe Abu el Kebir, cel care murise !

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI UNU

1

Zăcea ud de sudoare, gâfâia şi se uita la el... Graiul îi pierise aproape complet... Cafegiul se apropie de raniţă... Razele lunii se prelingeau pe ferestruică... Îi vedea clar privirea febrilă, barba lungă, căruntă... Ia te uită... Deşartă pietrele într-o boccea.

Ei !... Ce naiba se-ntâmplă aici ? Acum, în locul pietrelor, pune în raniţă surcele.

Îşi adună ultimele puteri şi se ridică în capul oaselor.

— Ia... pleacă de-acolo !... mucosule !

Abu el Kebir duse arătătorul la buze. Pe urmă luă bocceaua în spinare şi se furişă afară.

Guguştiuc nu izbuti să se clintească din loc... dar... asta-i prea de tot... Ei, treacă de la el. O să vorbească cu şeful gărzii, să-i dea înapoi pietrele.

Adormi.

A doua zi dimineaţa îl treziră zgâlţâindu-l de umăr şi se adună de jos cu greţuri şi ameţeli. Deh. Azi s-a zis cu el. Îi veni în minte visul aiurit pe care-l avusese. Ce chestie, auzi, Abu el Kebir, cafegiul mort şi pietrele... Comandantul gărzii îl ajută să-şi pună raniţa în spinare...

Aoleu ! Păi ăsta-i uşor ca fulgul ! Patruzeci de

kilograme de piatră, şi el nici nu le mai simte. Deşi ranița e la fel de rotofeie ca şi până acum...

Nu se poate una ca asta... De ce nu-l lasă să moară ? Se-ntoarse furios către comandantul gărzii şi...

Lui Battista îi licăriră amenințător ochii, în timp ce-i strângea curelele şi-i aruncă printre dinţi :

— Ține-ți botul, câine, că... !

Hm, mă rog...

Asta-i altă mâncare de peşte. Aici nu prea ține să scuipi în contra vântului şi, dacă Battista e implicat în măgăriile răposatului Kebir, din păcate, va trebui să-şi țină gura, pentru că, altminteri, caporalul va fi trimis la *travaux forcés*.

Ieşi în curte cu ranița umflată peste măsură, dar uşoară ca fulgul. Hm, frumos, nimic de zis... Să se-ntâmple una ca asta în legiunea străină... Corupție, pile şi escrocherii ! Pfui ! Putea să-i dea prin cap înainte de a veni să-şi lase oasele aici. Păi nenorociții ăştia dau apă la moară societății de asigurări... Doamne Dumnezeule ! Toată lumea îl priveşte cu gura căscată, cum aleargă ca o capră neagră... E-e... Battista ar putea-o băga pe mânecă... Se trânti la pământ.

Rămase lungit fără convingere, cu ochii închişi. Pe urmă îşi reluă alergarea. După ce-l duseră înapoi în celulă, la zece minute apăru şi Battista cu o tavă încărcată cu mâncare şi vin. Dădu să spună ceva, cum că el trebuie înfometat cu apă şi pâine, dar ochii italianului prinseră a licări din nou :

— Dacă mai scoți o vorbă, îți tai... mă... mă... porcule !

La terminarea pedepsei, Latouret dădu ordin să fie chemat la el.

Sfinte Sisoe ! Ăsta a mai luat ceva în greutate !

— *Rompez !... Rompez,* ticălosule, că... te fac fărâme !

De-aș ști măcar de ce sunt așa de bădărani — își zise Guguștiuc în sinea lui, în timp ce urca în dormitor, să-și ia muzicuța. Păi, ce-a făcut el ca să-ncaseze atâtea sudalme și amenințări ?

Își curăță muzicuța de scame, aruncă iarăși o porție de chinină și porni spre popotă.

2

Oamenii ședeau la masă tăcuți. Era cea mai dezolantă și cea mai tăcută popotă din tot deșertul. *Corvée*-ul, monotonia programului zilnic și arșița chinuitoare îi transformaseră pe soldați în niște cadavre vii. Sala de mese era luată cu asalt de o puzderie de muște.

— Sal'tare, domnilor ! Da' ce-i aici, popotă sau priveghi ?

Salutul vesel al lui Guguștiuc aproape că risipi atmosfera încinsă, apăsătoare. Oamenii prinseră din nou viață. Pe urmă, muzicuța îi vesti cum că

„*Le sac, ma foi, toujours au dos...*“

Câţiva dintre ei se apucară să cânte. Până şi imbecilul de Cretă ţinea tactul cu mâna, rânjind sinistru. În răstimpuri scotea câte un chiot. La care ceilalţi râdeau cu lacrimi. Deşi nici această zi nu trecu fără să se înregistreze noi evenimente tragice.

Soldaţii aproape leşinaţi clocoteau în aburii grei, de popotă, îmbibaţi în duhoarea fumului de ţigară şi de pipă.

De afară se auzi goarna care anunţa plecarea unui nou schimb la *corvée*. Şi atunci se deschise uşa...

Troppauer dădu buzna... Agitat, speriat...

— Băieţi... puşca... mi-a dispărut...

Îl priviră uluiţi. Asta însemna travaux forcés. Fără doar şi poate ! Poetul cel îndesat se uită în jurul lui necăjit, năuc, neştiind ce să facă...

Pencroft azvârli un franc pe tejghea şi se furişă afară. Hildebrandt rămase la masă.

— De ce vorbeşti tâmpenii ? — se stropşi Guguştiuc la el. Ce vorbă-i asta, că ţi-a dispărut puşca ? Un Lebel cu tragere rapidă nu-i o zână din poveşti !

— Ăă... am pus-o în rastel. Acum trebuie să intru în serviciu şi... n-o găsesc... a dispărut...

Pe uşă bufni patul unei puşti. Garda !

— Soldat ! De ce nu te-ai prezentat la *corvée* ? Peste cinci minute te prezinţi, în ţinută de muncă, la comandant.

...Amuţi până şi muzicuţa lui Guguştiuc. Prietenul lui cel mai bun, poetul cel scundac, cu capul mare, va porni după-amiază la *travaux forcée !*

Capătă două săptămâni, dar termenul oricum nu mai conta. Va fi omorât încă din prima zi. Latouret îi îngădui să discute pentru ultima oară cu prietenul său.

Guguștiuc nu știa ce să-i spună. Înghițea în sec, pentru că i se pusese un nod în gât ; strânse îndelung mâna poetului. Acesta schiță un surâs. Între timp își lingea întruna buzele lătărețe, de clovn. Era atât de urât și de drăgălaș, în același timp. Își frecă tulburat maxilarul de maimuțoi acoperit cu peri viețtii, se mută de pe un picior pe altul și, în cele din urmă, îi înmână lui Guguștiuc un teanc de scrieri.

— Operele mele — spuse el cu măreție —, cele o sută zece scrieri alese ale lui Troppauer. Păstrează-le bine. Atâta lucru datorezi posterității...

— *Debout !* — răcni caporalul și Troppauer porni la drum împreună cu *corvée*-ul.

Pe drumul care începea la marginea junglei porni singur mai departe.

Peste câteva minute dispăru din câmpul lor vizual. Știau prea bine pentru totdeauna.

Troppauer înainta liniștit pe șoseaua care se afunda în junglă. Locotenentul Hilliers tocmai supraveghea descărcarea și turnarea unei tranșe de bitum răcit pe solul defrișat și desțelenit.

— Sunt soldatul cu numărul matricol o mie opt sute șaizeci și cinci, m-am prezentat pentru efectuarea a două săptămâni de muncă silnică.

Locotenentul își notă numărul în agendă și-i arătă cu mâna :

— Du-te la bungalow.

Porni...

Dispăru în spatele arborilor. Hilliers oftă. Ştia că-l vede pentru ultima oară. E îngrozitor. Şi nu poate face nimic. Drumul trebuie construit cu orice preţ.

...Troppauer zări de departe grupul ocnaşilor adunaţi în jurul cortului, împungându-l cu priviri care mai de care mai batjocoritoare şi mai ameninţătoare. Simţi o strângere de inimă.

Un munte de om din marginea grupului îi arătă de departe pumnul. Era o namilă în genul lui Tarzan, pe jumătate despuiat, ciolănos, cu o căpăţână de cal şi barbă de Moş Crăciun. În mână ţinea un retevei.

— Băieţi ! Un soldat mai puţin... — chiui Tarzan. Da' pe ăsta îngropaţi-l ceva mai încolo, că ăl de data trecută a atras o haită de hiene.

Astea fiind zise, trecu la fapte, apropiindu-se primul de nou-venit. Pe Troppauer îl străfulgeră gândul s-o ia la fugă. Dar unde să fugă ? De jur-împrejurul lui se întindea hăţişul de nepătruns al junglei. Îşi continuă înaintarea.

— Câine ! Javră împuţită ! —zbieră sălbaticul cu înfăţişare de Moş Crăciun, învârtind reteveiul în aer, dar brusc se trezi înşfăcat de braţ şi bâta îi zbură cât-colo ca un băţ de chibrit.

— Să nu se-atingă nimeni de omul ăsta !

Scheletele ambulante îmbrăcate în postav mucegăit se apropiau croncănind ameninţător.

În faţa lui Troppauer, cu braţele desfăcute, se postase Barbizon, banditul corsican.

— Asta-i soldatul care mi-a dat apă când ți-era sete, Grumont. El e cel care l-a bătut pe *goumier* din cauza noastră. Care pui laba pe el, mori de mâna mea. Mă jur pe Santa Madonna !

Luată în sine, amenințarea corsicanului n-ar fi fost un motiv suficient de convingător spre a potoli gloata. Dar Moș Crăciun-Tarzan cel cu părul vâlvoi își înfrână instinctele ucigașe atunci când îi fu dat să audă că acest soldat îi dăduse să bea unui deținut. Aceste creaturi mai mult moarte decât vii, cu nervii la pământ, pendulau între înverșunare și sensibilitate, în starea lor de isterie incurabilă. Îl înconjurară pe Troppauer și-l bătură pe umăr, zâmbindu-i prietenos.

Bondocul se îndreptă de șale și li se adresă surâzător :

— Atunci, dacă-mi dați voie, o să vă citesc una din poeziile mele — și scoase din zeghe o coală slinoasă. Trandafirii dimineții peste Sahara. De Homer Troppauer !

Ocnașii încremeniră cuprinși de groază.

3

Guguștiuc se lăsase pișcat de țânțari până la sânge și aruncase de fiecare dată chinina primită. Nu luase nici măcar un gram. Rikajev începuse să

asurzească din cauza supradozei de chinină. În schimb, Guguştiuc doar că nu invita ţânţarii să-l pişte, deoarece ştia că dacă ajunge în spital cu diagnosticul de malarie, e ca şi condamnat la moarte.

Cu toate astea, la căderea serii, în popotă, simţi că-l chinuie nu febra, ci obişnuita foame de lup. Şi când cina fu în sfârşit servită, Rikajev căzu grămadă de pe scaun şi începuse să dârdâie în draci, iar dinţii îi clănţăneau în gură de-ai fi zis că cineva freacă două bucăţi de cremene una de alta...

Doctorului îi fu de ajuns o privire ca să constate

— Malarie.

Dădu din mână şi bolnavul fu luat pe sus.

Pe cuvântul meu că soarta-şi bate joc de mine — cugetă Guguştiuc cătrănit.

Şi totuşi, va trebui să mor ! — repetă de mai multe ori în sinea lui, înghiţind câte un dumicat zdravăn. Bietul Troppauer ! Îi pusese versurile în punga de pânză cerată în care ţinea portofelul lui Grison şi placheta de fildeş cu numărul 88.

Apăru bălăbănindu-se pe picioare şi Hlavak, cizmarul. Tocmai se întremase după accesul de febră despre care se crezuse că ar fi tifos. Se aşeză la masa lui Guguştiuc, sfios, ca unul care se simte cu musca pe căciulă. Hlavak fusese cizmar de-adevăratelea. Cu doi ani înainte îşi dăduse foc atelierului şi fusese condamnat pentru tentativa de înşelăciune în dauna unei companii de asigurări. După liberare se înrolase în legiunea străină şi nici prin minte nu-i tre-

cea că, din pricina furtului al cărui autor fusese, Guguștiuc cel cu imaginația bogată ajunsese să vadă în el un veritabil maior al serviciului secret !

Guguștiuc pocni din călcâie sub masă și-i făcu cu ochiul. Își aminti că nu l-a mai văzut pe Hlavak din ziua când îi descoperise adevărata . identitate. Firește, falsul cizmar habar n-are de chestia asta, fiindcă în clipa aceea delira. Îi mai făcu o dată cu ochiul cizmarului, care rămase cu gura căscată, apoi se aplecă spre el și-i spuse la ureche :

— Știu totul...

Hlavak se făcu ca varul. Acuși pune pe tapet chestia cu cămașa !

— Nu pricep... — bâigui el.

Guguștiuc îi făcu iarăși cu ochiul și spuse cu subînțeles, coborând glasul :

— Cămașa !... V-a luat gura pe dinainte când ați delirat...

Lui Hlavak începură să-i tremure buzele și mâinile i se încleștară pe spătarul unui scaun.

— Te implor... eu, eu... dacă se află...

— Puteți avea toată încrederea-n mine... sunt băiat de treabă... Și-un detectiv a-ntâia... Credeți-mă...

— Eu... — bolborosi Hlavak — mie Spolianski mi-a spus... n-am nici o vină...

— Bine, bine... Esențialul este că, la o adică, puteți conta pe mine. Am fost la un pas de rangul de ofițer al marinei militare franceze. Mi-am pierdut galoanele, dar nu și dragostea de patrie. *Vive la*

France... Sst... — urmă el ducând degetul la buze. Eu unul știu să-mi țin gura. Dar de un lucru puteți fi sigur : puteți conta pe mine... La revedere... domnule maior !

Și ieși. Hlavak înlemnise leoarcă de sudoare. Doamne Dumnezeule... Dacă tipu-i chiar sărit de pe fix, se cheamă c-a băgat-o rău de tot pe mânecă...!

CAPITOLUL DOUZECI ŞI DOI

1

Şi obrajii căpitanului Gadone căpătaseră nuanţa aceea gălbui-maronie, hepatică, provocată de contrastul de culoare pe care-l presupune tenul bronzat, expus vreme îndelungată la soare şi anemia galopantă, cu paloarea ei specifică, având ca rezultat amestecul de brun-creol şi galben-livid. Capul îi vâjâia cât era ziua de lungă şi băuturile spirtoase erau singurul leac care-i mai alina, cât de cât, suferinţele îndurate în funcţia ingrată ce-i fusese oferită mai nou.

Inactivitatea prelungită, furia neputincioasă şi susceptibilitatea îl făcură să-i căşuneze rău de tot pe Guguştiuc. Încă din timpul marşului îşi băgase în cap ideea că trebuie să-l distrugă pe „acest individ dubios". Şi, când-colo, i se raportează că a scăpat viu şi nevătămat din pedeapsa aceea fatală ! Făcea spume la gură gândindu-se că, deşi asmuţise atâţia subofiţeri împotriva lui, tipul trăia încă în acest loc, unde moartea se împarte atât de uşor. Toată amărăciunea şi-o canalizase în această ură neţărmuită, pe care se străduia s-o justifice cu bănuielile lui confuze.

Uite-l că se apropie de el. Fredonează un cântec. Se stropşi la el :

— Soldat ! Unde ţi-e centura ?

Iată-i față-n față în curtea dogoritoare a garnizoanei.

— Sunt în afara serviciului, *mon commandant* — răspunse Guguștiuc.

— Unde ți-este centura ?

— După ce-o lustruiesc, o las să se usuce, ca să nu se ia ceara de pe ea.

— Mergi și-i raportează comandantului de pluton că ai traversat curtea fără centură. *Rompez !*

Pe capul lui Kobienski se adunaseră o mulțime de belele din cauză că soldatul acesta mai face umbră pământului. Prinsese din zbor gândul căpitanului și faptul că Guguștiuc era încă în viață nu se datora câtuși de puțin bunăvoinței subofițerului.

Ascultă raportul schimonosindu-se de furie, iar la sfârșit schimonoseala i se preschimbă într-un rânjet animalic.

— Ei las' că de data asta găsesc eu ac de cojocul tău. Soldat netrebnic ce-mi ești ! Ai să capeți douăzeci și patru de ore *en crapaudine*...

Plutonierul Latouret se prezentă la căpitan. Această pedeapsă nu avea voie să dureze nici două ore și jumătate. Douăzeci și patru de ore, în condițiile de-aici, însemnau moarte în chinuri groaznice. El unul nu-și putea asuma această răspundere. Căpitanul îl făcu însă cu ou și cu oțet :

— Unde te trezești, la vreo casă de odihnă ? Ne desfășurăm activitatea în condiții excepționale și avem aici nenumărate abateri de la norme. Dar altfel nu se poate.

Latouret porni să-l ia în primire pe osândit. Acesta îl aștepta deja îmbrăcat în ținută de ocnaș și... mama lui de bandit... îi rânjea în nas !

— Harrincourt ! Ai primit douăzeci și patru de ore *en crapaudine*. Trebuie să-ți spun că mie trebuie să-mi mulțumești pentru asta... Și dacă... Ce te râzi, mă ! Dobitocule ! În douăzeci și patru de ore o să crăpi de zece ori !

Dă, Doamne, o dată, în sfârșit. Dă, Doamne — se ruga în sinea lui Guguștiuc și era în culmea fericirii.

Fu luat la gardă. În ghereta de pază de lângă poartă locuiau și jandarmii, unul dintre subofițerii lor tocmai îl bătea cu centura pe domnul conte Spolianski.

— Câine ! Ai îndrăznit s-adormi în post ? Jigodie... mă... Pe mine o să mă pedepsească domnul locotenent, mă, nenorocitule... dormi, ai ?

Cei cu o constituție mai puțin robustă sunt adesea toropiți de somn, căzând ca într-un leșin, după ce mănâncă. Orice împotrivire e zadarnică, somnolența aceasta e de nebiruit. Spolianski se prăbuși la pământ cu fața sângerândă.

— Legați-l pe Spoliansky ăsta lângă pungașul cel'lalt, două ceasuri.

En crapaudine este o pedeapsă medievală. Se leagă gleznele și mâinile osânditului, apoi acesta este întins pe burtă și se trage de el până când îi ajung mâînile la glezne. Pe urmă este lăsat într-o groapă acoperită.

Întins pe burtă în groapă, Guguștiuc simțea că-i explodează creierii și inima-i bate să-i sară din piept.

Lângă el zăcea legat fedeleș Spolianski. La soare era peste cincizeci de grade, fenomen curent în Sahara. Groapa era acoperită cu o prelată. Peste o jumătate de ceas aici o să fie, pesemne, iadul pe pământ.

Hm... sângele i-a coborât din cap şi inima şi-a recăpătat ritmul normal. Se pare c-o să aibă nevoie de mai multe ceasuri ca să-şi dea sufletul în condiţiile astea...

— Harrincourt... — gemu Spolianski — n-o să rezist două... două ore...

— Hai, nu zău ! Păi în două ore avem timp să jucăm şi un pichet. Fără a mai pune la socoteală faptul că am putea cânta la muzicuţă.

— Dar eu... eu am aorta mărită...

— Păi dacă eşti aşa de delicat, de ce-ai mai venit în Sahara ? Încearcă să stai nemişcat, că atunci sângele circulă mai încet şi nici n-o să te mai taie frânghia.

— Mata... atunci... de ce te mişti ?

— Pentru că eu am de gând să mor.

Căldura se înteţise sub prelată şi bioxidul de carbon eliminat de cei doi bărbaţi făcea şi mai insuportabilă presiunea din groapă. Prelata dogorea ca o sobă de bucătărie, revărsând asupra lor zăduful pârjolitor de afară şi reţinea zăpuşeala ce se înălţa din pământ.

— Harrincourt... — zise celălalt gâfâind — ascultă-mă... Nu vreau să iau cu mine în mormânt... ceea ce ştiu... Trebuie să-ţi spun cine sunt...

— Eşti ofiţer din gardă şi ţi-ai jucat-o la cărţi sau eşti marchiz şi ai ucis-o. Mi-e totuna...

— Am fost om de stat în Polonia...

— Consilier ?

— Nu... călău...

— Poftim ?

Domnul conte — călău ? Cu aspectul lui distins ? Cum naiba ? Bietul Troppauer are moacă de călău şi, când-colo, e poet. Iar despre ăsta ai zice

că-i poet și, de fapt, e gâde... Hm, nu stăm deloc rău cu incognito-urile pe-aici.

— Da... Am fost călău... Am moștenit acest meșteșug de la tata...

— Nu pune la suflet...

Spolianski oftă din toți rărunchii. Se întoarse pe partea cealaltă și asta îl mai ușură un pic.

— Ascultă-mă, Harrincourt... deși nu merit... am vrut să-ți fur cămașa...

— Și dumneata ?... Păi toată compania vrea să umble îmbrăcat în țoalele mele ? Urâtă treabă — sfârși el gâfâind.

— Un camarad s-a prins să mi-o procure... Mi-a și adus-o... și-atunci s-a repezit la mine... Pencroft, Mi-a zis că, dacă nu-i dau cămașa, mă denunță... mă toarnă... știi prea bine... ce cumplită soartă au hoții... sunt linșați... De-aia i-am făcut jocul...

Ptiu drace, e din ce în ce mai rău în groapa asta nesuferită.

— Mi-a luat cămașa... Prostul de mine... i-am povestit secretul meu... invenția mea... Pe mine din cauza asta m-au și dat afară... din cauză că am inventat ceva...

— Foarte rău ai făcut. Omul de stat să-și vadă de menirea lui.

— Păi... aici e buba... am vrut să-mi fac meseria... ca... un bun creștin... Voiam... să execut condamnații... fără durere... am descoperit un procedeu... Dar n-a fost acceptat... Deși spânzurătoarea e un lucru groaznic... crede-mă.

— Dacă spui mata...

— Credeam că... dacă le fac o demonstrație reușită... or să fie de acord... și am folosit un osândit... înainte de a fi pus pe liber... De-atunci încoace

mi-am perfecţionat invenţia... şi nu mi-am dorit decât s-apuc ziua-n care... s-o las moştenire omenirii... Condamnatul să nu sufere în clipa morţii. De-aia am intrat în legiune... s-o probez, dacă... voi avea ocazia... pe un rănit sau un bolnav incurabil...

Lui Guguştiuc îi veni brusc o idee

— Ia spune-mi ! Tălică şuşoteai de zor cu sanitarul... Când Piciu' zăcea rănit...

— Aşa-i... am stat de vorbă cu el... că dacă doctorul se dă bătut... să-mi dea voie... să experimentez...

— Mata l-ai omorât ?!

— Nu... pentru că... atunci când am vrut să-mi folosesc invenţia... Ştii, e o sârmă lungă, îndoită... cu mai multe pensete. Astea se pot monta pe sârmă şi dacă punem sârma pe... corpul cuiva... fiecare pensetă corespunde... unei artere... principale... Sârma asta are... un dispozitiv... o dată cuplat... se-nchid toate pensetele... toate arterele... se blochează instantaneu... victima face stop cardiac... creierul... centrii nervoşi ai respiraţiei... îşi încetează funcţionarea... chiar dacă artera radială şi... văleu...

— Vorbeşte-mi despre crimă — spuse Guguştiuc gâfâind.

— Sanitarul... mi-a zis... că Piciu'-i mai bine... şi sunt speranţe... de-aia nu i-am făcut nimic. Dar nemernicul ăla... mi-a luat-o... şi... şi... i-a făcut felul...

— Pencroft ?!

— Da... — gemu Spolianski zvârcolindu-se şi se năruí sleit, horcăind. Dar mai are un nume... — adăugă el cu un suspin chinuit.

— Laporter !

— D... da... Au !

2

Vasăzică Pencroft e una și aceeași persoană cu Laporter ? Ar fi putut să-i dea prin minte... Ah, ce tolomac a fost... păi, când la Murzuk le-a cântat, *Si l'on savait*, Piciu' a strigat „ucigașule" și l-a luat de gât tocmai pe Pencroft...

Apucă să-i mai vadă pe băieții care veniseră să-l dezlege pe Spolianski cum încearcă să-l trezească pe-acesta cu o găleată de apă și...

Oare murise ?...

Pe el îl acoperă la loc cu prelata... Simte că-i curg balele... Cât timp o fi trecut ?... Se-ntunecă totul în jurul lui... Sângele îi vuiește în creieri și... își pierde cunoștința... Sfârșit... Slavă Domnului, ăsta-i sfârșitul... — fu ultimul lui gând reflex.

Se trezi întins pe un pat de spital, cu doctorul îngândurat la căpătâiul lui. Lângă acesta, nimeni altul decât căpitanul. Sanitarul cel roșcovan ține lampa în întuneric. Plutonierul Latouret e ceva mai în spate. Cum adică ? Să fi rezistat douăzeci și patru de ore ?

Îi dădură să bea brandy. Simți că-l cuprinde o căldură plăcută și sângele i se pune în mișcare. Fir-ar să fie de organism, că nu mai vrea să se prăpădească o dată !

Doctorul îi ascultă bătăile inimii cu stetoscopul.

— Omul ăsta are o constituție de fier. Pulsul i-a revenit deja la normal.

— Plutonier — îi ordonă căpitanul lui Latouret —, cum se simte mai bine bolnavul, însoțește-l până în biroul meu. Sănătate și vindecare grabnică, prietene !

Ce face ?... Cum adică „prietene" ? Şi de unde atâtă vindecare ? De când se are acest om aşa de bine cu el ? Ce s-a-ntâmplat ? Păi ăştia chiar s-au vorbit cu compania de asigurări să nu-l lase să moară ? Ce tâmpenie mai e şi asta ?...

N-avea însă destulă putere să poată vorbi.

Iată ce se întâmplase mai devreme. La ora patru după-amiază îşi pierduse cunoştinţa, iar la ora cinci venise garda, în frunte cu Gardone, plus medicul militar şi sanitārul cu targa. Dacă ar fi apărut cu o jumătate de ceas mai târziu, nu l-ar mai fi găsit în viaţă.

Cum de se ajunsese la această situaţie ?

Finley se dusese la Delahay şi-i raportase maiorului căzut la pat că un soldat, care se comportase exemplar în timpul marşului din deşert, fusese legat *en crapaudine* pentru douăzeci şi patru de ore.

— Cum e cu putinţă ? — strigase maiorul. Subofiţer ! Cheamă-l imediat pe domnul căpitan la mine !

Puţin lipsise ca Gardone să nu se năpustească cu sabia la Finley. Maiorul îl protejă însă perfect pe locotenent.

— Eu i-am cerut lui Finley să mă ţină la curent cu toate pedepsele — spuse Delahay. N-avea cum să nu-mi raporteze şi acest caz.

— Ei, bine... După părerea mea, acest soldat este un spion infiltrat în rândurile noastre. La numirea în funcţie am fost prevenit de sus să fiu cu ochii în patru la toate elementele dubioase şi, neputându-i dovedi vinovăţia, de care nu mă-ndoiesc nici o clipă, am decis că trebuie să piară ! Ce contează viaţa unui om sau regulamentele militare în faţa unor raţiuni de ordin superior !

— Dacă lucrurile stau așa cum zici — răspunsese maiorul —, demult ar fi trebuit să-i percheziționezi efectele. Finley, ordonă alinierea pe platou și-n timp ce oamenii se adună în curte, aruncă o privire în rana soldatului !

— Vin și eu — se grăbise căpitanul să zică.

...Desfăcând baierele punguței de pânză cerată, dăduseră mai întâi peste poemele lui Troppauer. Apoi găsiseră legitimația de maior al serviciului secret, cu numărul 88 pe ea. Secția D a statului-major.

Gardone pălise subit.

Pusese totul la loc, luând însă cu sine conținutul pungii.

— Hm... ăă... tu crezi așa ceva ? — se bâlbâi el.

— Eu cred că în cadru secției D a statului-major activează un singur maior, și anume Yves — răspunse Finley. Cred că omul acesta pe care l-ați pedepsit cu *en crapaudine* e maiorul Yves.

— Bine, dar... cine-a ordonat, dom'le... auzi... să fie legat *en crapaudine* ? Hei, plutonier... Atenție la mine... Chemați doctorul, aduceți o targă... — împărți el de zor ordinele, întinzându-i punga lui Finley. Ia asta și bag-o, te rog, în seiful cu bani.

Finley execută ordinul și-i dădu cheia lui Gardone, care porni pe dată după Guguștiuc.

...Harrincourt stătea în biroul căpitanului, sănătos tun dar, tocmai de aceea, necăjit.

— Soldat ! Câțiva dobitoci de-aici s-au purtat în chip josnic cu dumneata ! Își vor primi pedeapsa cuvenită ! Latouret va îndeplini de azi înainte serviciu permanent la *corvée*, iar cei doi gradați au fost încarcerați la recluziune — zise căpitanul, adăugând apoi cu glas coborât : când am fost transferat aici, mi s-a pus în vedere să dau o mână de ajutor

unor trimişi de încredere. Am fost numit pe postul ăsta ţocmai graţie... ăă... flerului meu strategic... Spune-mi dacă ai vreo dorinţă şi ţi-o îndeplinesc pe loc...

Guguştiuc nu pricepu nimic din toată poliloghia căpitanului, dar spuse pe nerăsuflate :

— Am un prieten, pe nume Troppauer, care a fost condamnat la muncă silnică...

Paloarea se reaşternu subit pe chipul căpitanului. Ce mama mă-si, până la urmă o să descopere că şi celălalt e tot agent. O să dea de bucluc mai rău decât căpitanul ăla din Ain-Sefra... uf, ce groaznic !

— De ce n-ai avut încredere în mine, domnule ma... soldat ? Omul ăla cred că-i de mult oale şi ulcele... De vină-i numai cruzimea lui Latouret şi, în primul rând, a locotenentului Finley... — zise căpitanul punând mâna pe telefon. Comandantul gărzii ? Cei din *corvée* să-i anunţe pe deţinuţi că nu mai deschidem conducta de apă până nu ni-l înapoiază pe soldatul condamnat la muncă silnică.

Puse receptorul în furcă şi se apropie de seif.

— Ţi-am păstrat aici câteva lucruşoare... Dacă doreşti, le poţi lua înapoi... N-am vrut să cadă în mâinile cui nu trebuie.

După aceste cuvinte, Gardone se trase înapoi uluit. Compartimentul în care fusese punga de pânză cerată era acum gol.

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI TREI

1

— Îmi pare rău, dar au dispărut — îi spuse căpitanul lui Guguştiuc —, dar dacă-ţi pot fi de folos cu ceva... te poţi bizui pe mine...

— Pe mine, domnule căpitan... în primul rând... mă interesează Troppauer.

— Ah, aşa-i, soldatul celălalt — zise Gardone, ridicând din nou receptorul, de data asta pentru a răspunde unui apel din afară. Alo ? E-n regulă. Să pornească imediat o patrulă constituită din efectivele de la *corvée* şi să-l aducă în garnizoană.

Puse receptorul în furcă şi, scrutându-l cu privirea pe Guguştiuc, murmură :

— Interesant. Soldatul ăla pe nume Troppauer e în viaţă. Dacă vrei, poţi să-i ieşi în întâmpinare.

— Ura ! strigă Guguştiuc, uitând de toate, şi o zbughi ca din tun.

Poetul se întorcea în fortăreaţă un pic slăbit, dar zâmbitor şi cu hainele de pe el făcute ferfeniţă. Se îmbrăţişară îndelung. Apoi, Troppauer se prezentă la plutonier în deplinătatea puterilor sale. Pe urmă urcară în dormitor, pentru ca poetul să-şi pună iar uniforma.

— Cum de mai trăieşti ? — îl întrebă Guguştiuc.

— Uite-aşa, bine. Nu mi-au făcut de petrecanie — îl lămuri poetul bucuros. Morala e că nu strică

din când în când să iei la palme un *goumier*. Până azi mă mănâncă palmele, dacă mai dau vreodată nas în nas cu frumosul ăla de Benid Tongut. Banditul corsican pe care l-am miluit cu apă în deșert mi-a sărit în apărare în fața plutonului de cotonogari. Mi-a pus o pilă la un domn pe jumătate dezbrăcat să nu-mi dea la cap... Dar... știi... chestiunea e delicată... Ocnașii ăștia se purtau ciudat...

— Nu te ascultau cu atenție când le recitai ?

— Nț. Pe chestia asta nu m-am caftit cine știe ce. În schimb... pun la cale o răscoală...

— Ce vorbești ?

— Nu știu nimic sigur. Ne-a vizitat un băștinaș, un pigmeu. Unul din ăia care trăiesc în junglă. O să vină nu știu ce trib Sokoto sau așa ceva. Deocamdată așteaptă să scadă nivelul Nigerului. Atunci or să se răscoale deținuții. Și printre soldații de aici, din fort, sunt mulți care știu de planul ăsta. În afacere sunt vârâți și Kobienski și individul ăla de-i zice Hildebrandt.

— Dar de unde or să ia apa ? La apă n-au acces decât ofițerii.

— O să vină cineva și-o să aducă explozivi. Dacă or să aibă ecrazită, or să arunce în aer conducta și or să pună mâna pe apă.

— Ce-i de făcut ? Dacă-i denunțăm, or să dea de dracu' prea mulți camarazi. Dar eu unul sunt cadet francez.

— Iar eu poet, și patriotismul acestei categorii de oameni e îndeobște recunoscut. Dracu' știe ce-i de făcut. Camarazii în nici un caz nu ni-i putem pârî...

— Gata, știu eu ce avem de făcut. O să cerem sfatul maiorului. Știi, am descoperit un maior care umblă incognito. Putem avea încredere în el.

— Cine e individul ?

— Hlavak ! — rosti Guguștiuc triumfător.

— N-aș fi crezut vreodată una ca asta... — se minună Troppauer. Cizmarul Hlavak ? Incredibil...

Îl găsiră pe cizmar șezând la o sticlă de vin, sorbind posac, de unul singur. Guguștiuc se așeză lângă el și-i șopti la ureche

— E de rău...

Hlavak se făcu alb ca varul.

— Știam eu că Spolianski o să mă dea în gât — spuse el crezând că polonezul i-a pus lui în cârcă furtul cămășii.

— Nu despre asta-i vorba. Puteți avea încredere în Troppauer, că-i poet. Se pune la cale o revoltă care cică ar izbucni poimâine — îl lămuri Guguștiuc, apoi îl luă la rost pe ospătarul de serviciu : Ce te tot învârți pe-aici ? Mișcă și adu o sticlă de vin !

Tânărul oacheș se duse la tejghea și umplu o sticlă de un litru.

— Nu înțeleg... — răspunse Hlavak. Ce-aveți cu mine ?

— Uitați... Avem nevoie de sfatul dumneavoastră. Aici se urzește un complot, soldații vor să ocupe fortul...

Tânărul arab se apropie cu sticla și le turnă în pahare.

— Trebuie să acționăm cumva — îl îmboldi Guguștiuc pe cizmar. Înțelegeți, domnule maior...

— Bine, dar eu... — bâigui Hlavak.

— Scuzaţi-mă — îl întrerupse Guguştiuc şi-n aceeaşi clipă se răsti la ospătar N-ai făcut încă paşi ?

— Spuneţi-ne dumneavoastră ce-avem de făcut — se amestecă în vorbă Troppauer.

Hlavak îşi şterse fruntea de sudoare. Ce dracu' vor ăştia ? Dădu peste cap un pahar cu vin, tremurând din toate încheieturile.

— În primul rând... cine-s răsculaţii ? Şi.. câţi sunt cei care nu iau parte la complot ?... — întrebă el cu o jumătate de gură, chinuindu-se de ceasul morţii să inventeze ceva.

— Excelent. O să aflăm, aşadar, cine-s conspiratorii.

— Totodată, aflăm cine-i de partea noastră — adăugă Troppauer. Astfel, victoria noastră va fi pe jumătate asigurată.

— Victorie ! Să bem pentru victorie — îi îndemnă cizmarul, care nu pierdea nici o ocazie pentru a duce paharul la gură.

— Nadov şi Rikajev sunt de partea noastră — începu poetul numărătoarea.

— La fel şi Spolianski — îl completă Guguştiuc. Pensionarii de stat au fost întotdeauna loiali cauzei naţionale. Şi doctorul Minkus e băiat cumsecade, la fel şi veteranul nostru Pilotte...

— În sănătatea lui ! — goli fericit paharul cizmarul cel setos din fire.

— Îmi închipui ce-aveţi de gând să faceţi — se întoarse veleitarul de Guguştiuc către Hlavak şi îşi scoase vestonul, deoarece zăpuşeala devenise insuportabilă. V-aţi gândit să adunăm oamenii de încredere şi, la nevoie, să restabilim ordinea.

— Cam așa ceva... — spuse Hlavak șovăind.

— Ocnașii sunt cu toții de partea lor, ca să nu mai pomenesc de-o grămadă de soldați — interveni Troppauer.

— Cred că cel mai înțelept ar fi să le facem, pentru început, jocul, nu-i așa ? — întrebă Guguștiuc.

— Ba da... — îngăimă cizmarul. Numai că... Trebuie să fim prudenți... Sănătate !

— Staţi liniștit — îl încurajă Harrincourt îmbrăcându-și vestonul. Să mergem — îl îndemnă el pe Troppauer.

Se înclinară amândoi în fața lui Hlavak și porniră în căutarea lui Pilotte.

— E băiat isteț, ce mai tura-vura — zise Troppauer când ajunseră în curte.

— Imaginează-ți, prietene : un maior din serviciul secret... Da' lui Pencroft-Laporter ăsta zău că i-aș trage una de să-i cadă ochii-n gură. Pe Spolianski nu trebuie să-l amestecăm în horă. Deocamdată îl menajez... Ce-ai pățit ?

Poetul își netezea țepii de pe maxilarul lui de gorilă.

— Știu că-ți vine greu să te desparți de ele — zise el într-un târziu, pironindu-și privirea în pământ. Și, totuși, te rog, dă-mi înapoi operele pe care ți le-am încredințat spre păstrare...

Guguștiuc tăcu. Uf, cum să-i dea vestea cea nemiloasă ?

—Amice — începu el distrus. Fii tare...

— Doamne sfinte !

— Pusesem poeziile într-o punguță cerată și mi le-au furat pe toate.

Tăcură. Poetului îi scăpă un suspin. Guguştiuc încercă să-l consoleze.

— Şi mie mi s-a furat portofelul cu cincisprezece mii de franci.

— Ehei, ce contează banii ! Poeziile mele... le-a vrut nenorocitul ăla. Ştiu foarte bine că pentru ele au şi vrut să mă omoare... Ooof !...

Din colţul ochilor i se prelinse o lacrimă...

Mergeau tăcuţi unul lângă altul. Urcară în dormitor, unde îl găsiră pe Pilotte dezbrăcat la pielea goală. Până şi el, veteranul, suporta cu greu arşiţa.

— Ascultă, moşule — îl abordă Guguştiuc. Uite care-i treaba sunt câteva javre care vor să facă urât. Nu ştiu cum vezi tu chestile astea, dar eu, până şi-n locul ăsta uitat de Dumnezeu, îţi spun răspicat că n-am de gând să trădez Franţa. Tu ce zici ?

Pilotte rămase o vreme pe gânduri.

— De fapt ce vreţi ? Dacă-i rost de-o bătaie, puteţi conta pe mine, dar de pârât nu pârăsc pe nimeni.

— Nici nu vrem una ca asta — îl linişti Guguştiuc.

— Vrem doar să ne batem — îl asigură şi poetul visător, lingându-şi buzele.

Plecară apoi să-l caute pe Spolianski, care în ziua aceea tocmai ieşise din spital.

— Uite cum stau lucrurile — îi explică Guguştiuc —, mata eşti un om de stat care ştie ce înseamnă loialitatea faţă de patrie. Ai ajunge de râsul breslei, dacă te-ai dovedi vreodată nedemn de portul cravatei negre şi al melonului.

— Domnilor — declară Spolianski plin de noblеţe —; vă puteţi bizui pe mine. Am fost şi rămân un slujitor credincios al statului. Câţi ticăloşi n-am

spânzurat la viaţa mea, şi pe toţi numai şi numai în slujba patriei.

— Şi ne-ai dovedit că ştii să fii, la nevoie, şi un soldat de nădejde — nu conteni Guguştiuc cu laudele.

Minkus, Nadov şi Rikajev, vindecaţi după primul acces de febră, li se alăturară fără rezerve, aflând că Hlavak e maior în serviciul secret şi le dă de veste că sunt pe cale să sosească efective speciale, de reprimare a revoltei. Hlavak începu să fie privit cu alţi ochi şi câţiva îi făcură şi cinste cu câte un litru de vin. Cizmarul habar n-avea de unde i se trage popularitatea aceasta neaşteptată, dar se împăcă cu situaţia, fiindcă oricum îi plăcea să tragă la măsea.

— Hai să mergem la popotă — propuse Guguştiuc, văzând că au reuşit să adune deja câţiva oameni şi că Troppauer e din cale-afară de abătut că i s-au pierdut poeziile. O să-ţi cânt câteva cântece nostime.

Poetul rămase însă trist şi în răstimpuri scotea câte un oftat sonor.

— Mi-au furat cele mai frumoase poezii. Printre ele şi poemul meu epic „Mâine pornește compania la antrenamentul de luptă corp la corp. De Homer Troppauer". Ştiu că ăsta-ţi plăcea şi ţie foarte mult.

Se aşezară la o masă din colţ. Ospătarul le aduse vin şi Guguştiuc băgă mâna în buzunar, să scoată muzicuţa.

Încremeni.

În locul muzicuţei, se trezi în mână cu portofelul lui Grison, cu legitimaţia de ofiţer al serviciului

secret, cu cei cincisprezece mii de franci, bloc-notesul şi articolul decupat din ziar...

Rămase năuc, nevenindu-i să-şi creadă ochilor.

— Ce-i cu ăsta ? — îl întrebă Troppauer.

— Ăsta a fost... în punguţa de care-ţi ziceam... Aia care a dispărut din seiful comandantului... Şi-acum, l-am găsit în buzunar !

— Versurile mele ! Zici c-au fost la un loc ! — exclamă celălalt cu înfrigurare. Caută-te bine în buzunar.

Zadarnic îşi întoarse Guguştiuc buzunarele pe dos. Poeziile dispăruseră.

— Nu-s... — îngăimă el. Mi-au dat înapoi totul... până şi cei cincisprezece mii de franci...

— Putea să-mi dea prin cap — zise poetul cu năduf —, ştia banditul ce vrea. Nu era fraier să se mulţumească cu cinşpe mii de franci, când a avut bafta să şparlească poemele originale ale lui Troppauer.

Buzele începură să-i tremure mărunt şi ochii bovini, cenuşii i se umeziră din nou.

2

Guguştiuc se sculă ameninţător.

E-e ! Păi toate astea nu i le putuse pune în buzunar decât arabul ăla mucos, care se tot învârtise pe lângă vestonul lui atunci când şi-l scosese de căldură. Dar unde o fi tipul ?

Îl lăsă pe Troppauer la masă și ieși fără o vorbă. Ocoli tejgheaua și porni spre bucătărie. Acolo nu era nici țipenie de om. Trecu prin bucătărie și ajunse într-o grădină împrejmuită cu un gărduț de piatră, locul unde se șterg vasele, se curăță cartofii și se aruncă lăturile.

Aha, uite-l ! Băiatul ședea și lustruia o pereche de pantofi.

Îl luă de ceafă.

— Dă pe gură tot ce știi, drace, că de nu, îți sucesc gâtul ! Cum au ajuns lucrurile mele la tine ?

— Spun totul... dar dă-mi drumul... domnule...

Dar de cum slăbi strânsoarea, băiatul i se smulse din mâini și o rupse la fugă pe poteca îngustă ce ducea spre clădirea popotei. Guguștiuc îl prinse de încheietura mâinii. Mâinile le rămaseră încleștate între tăblia și tocul ușii. Puștiul se smuci din nou și se repezi în camera unde locuia șeful popotei. Guguștiuc se opinti cu umărul în ușă și zăvorul cedă rapid, așa că se trezi în odaie.

Se pomeni cu un revolver din acelea mari, de subofițer, proptit în burtă ; arma tremura în mâinile tinerelului.

— Dacă mai pui mâna pe mine, te-mpușc !

Privi uluit ochii ce-l fixau amenințător, ferm. Apoi se uită la mâinile tânărului oacheș. Rămase cu gura căscată. Acolo unde i se frecase de tocul ușii, una dintre mâini era albă ca laptele și se vedea clar o aluniță triunghiulară ! Stafia ! Ăsta nu-i un tânăr tuciuriu, ci o femeie albă ! Se dădu înapoi speriat.

— Iartă-mă... n-am știut... că...

Arabul urmări privirea soldatului. Observă alunița de pe mână... O acoperi. Se lăsă o tăcere apăsătoare.

— Ce proastă am fost... — zise ea cu tristeţe în glas. Trebuia să-mi fi dat seama că o să te prinzi cine ţi-a pus lucrurile la loc în buzunar...

— Ei, lăsaţi — dădu din mână Guguştiuc, făcând pe durul —, n-aţi aflat că între timp am devenit un detectiv a-ntâia ? Vă rog ! Spuneţi-mi şi mie cine sunteţi, să nu mor prost. Că în fantome nu cred în ruptul capului.

Femeia îşi cumpăni răspunsul.

— Magde Russel... Tatăl meu a fost exploratorul asasinat în chip josnic, iar mama mea a fost cea care mai târziu a devenit... doamna Brétail.

— Înţeleg... de-aia semănaţi atât de bine... şi aluniţa aia...

— Te rog... Deocamdată nu-ţi pot spune nimic. Multă vreme am crezut că dumneata... eşti un trădător. De pildă, atunci când ţi-am cerut ceasul... acolo, în oază. Mai ţii minte ?

— Vag de tot... — răspunse Guguştiuc indispus, pipăindu-şi cu un gest reflex ceafa.

— Ulterior, m-am convins prin altcineva că eşti... un om integru... cumsecade... şi...

Guguştiuc se apropie de ea cu ochii lucindu-i de emoţie şi o luă de mână

— De mult îmi doream o discuţie ca asta de-acum... Pentru că trebuie să vă mărturisesc că...

— Nu... nu-mi spune nimic — îi tăie fata vorba, îmbujorându-se toată.

— Aaa, aveţi dreptate... ceasul, dacă doriţi...

— Nu-i nici o supărare. Dacă vrei, n-ai decât să-l păstrezi dar, te rog — adăugă ea sincer îngrijorată —, fii cu ochii-n patru, că pentru el vor să te omoare...

— Dar n-o fac! — exclamă Guguștiuc disperat.

Goarna anunța stingerea în unitate.

— Când vă mai văd? — întrebă el în pripă.

— Poate vom mai avea prilejul... Lasă asta în grija mea. Deocamdată sunt și eu legată de mâini și de picioare, dar îți promit c-o să ne întâlnim în curând...

Nu i se putu împotrivi când el se aplecă și-i sărută mâna. Dar se părea că nici n-are de gând.

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI PATRU

1

De la o vreme încoace soldaţii din garnizoană păreau cuprinşi de o neliniște ciudată. Se adunau ici-colo în bisericuţe şi şuşoteau cât era ziua de lungă. Zbirul de Kobienski începuse să se tragă de şireturi cu răcanii, pe când Latouret şi Battista erau, pe zi ce trece, văzuţi cu ochi din ce în ce mai răi.

Seara, Finley îl punea la curent pe Delahay cu rapoartele prezentate de subofiţeri. În momentele când maiorul se simţea un pic mai bine, ofiţerii se adunau în camera lui la o ceaşcă de ceai, fiindcă, până şi vlăguit de puteri, Delahay rămânea sufletul întregii garnizoane.

— Aşa-s de fiecare dată, neliniştiţi în anotimpul secetos — zise Delahay auzind din gura lui Finley rapoartele subofiţerilor. N-ar fi exclus să şi pună la cale vreo prostie mânaţi de furia provocată de starea vremii... dar la urma urmei... graţie robinetului de la conducta de apă... dacă-i lăsaţi să crape de sete o jumătate de zi, îi puneţi uşor cu botul pe labe...

— Nu credeţi — remarcă Gardone — că ar putea deschide seiful cu forţa ?

— N-au cum... — răspunse Delahay oftând adânc. N-ar putea fi aruncat în aer... decât cu ecra-

zită... Tocmai din acest motiv nu avem explozivi în depozitul de muniție.

Delahay puse capul pe pernă

— Aici... succesul depinde... de felul în care ați aplicat... de la caz la caz... severitatea neînduplecată... și când ați trecut cu vederea... câte o abatere... Trebuie să stăpâniți această artă... Acum, lăsați-mă... să dorm...

Căzu pe spate, istovit de această replică lungă.

În biroul comandantului, ofițerii erau așteptați de un civil gras, ochelarist.

— Sunt doctorul Borden. Am sosit din Tombouctou cu un transport special, expediat de Crucea Roșie. Misiunea nigeriană a primit permisiunea să supună deținuții unui control medical.

Gardone verifică actele necunoscutului. Erau acte în regulă, eliberate pe numele doctorului Borden și ale însoțitorilor săi, trimiși în ținutul Nigerului pentru prelevarea unor probe de sânge cu ajutorul cărora să fie ținută sub control răspândirea bolii somnului.

— Câți sunteți ? — întrebă căpitanul pe un ton rigid.

— Trei. Ne-am lăsat camioneta cu șenile în afara garnizoanei. Am venit împreună cu doi infirmieri. Acum trei luni am mai fost pe-aici și deținuții ne-au primit cu brațele deschise, fiindcă le-am împărțit o seamă de lucruri folositoare.

Gardone iscăli documentul și dădu ordin ca misionarii Crucii Roșii să fie însoțiți de **corvée.**

Doctorul Borden se-ntoarse la mașină și urcă la volan. În cabină mai erau doi bărbați.

— Totul e-n ordine — le spuse el confraţilor săi.

Cei doi erau Macquart şi Lorsakoff.

Maşina transporta patru-cinci colete uriaşe cu o cruce roşie pe ele.

Fiecare din ele era plin-ochi cu ecrazită.

2

A doua zi dimineaţa Spolianski îl luă pe Guguştiuc deoparte :

— O să-nceapă azi după-amiază, după schimbul al doilea la *corvée !* Se pare că deţinuţii au intrat în posesia unui transport de arme şi explozivi. Or să arunce în aer conducta de apă. *Corvée*-ul o să pactizeze cu ei. Kobienski e de partea lor.

— Jigodia...

— Şi nu numai el. Practic, toţi soldaţii. Majoritatea sunt în stare de orice, s-au săturat până-n gât de inactivitate, de monotonia şi zăduful ăsta sufocant şi n-ar pregeta să meargă la pieire, numai şi numai ca să nu mai lâncezească. Ştiu treburile astea pentru că într-o vreme m-am ocupat cu psihologia.

— Bravo ţie... Deci, nu crezi c-ar fi cazul să-l alertăm pe Finley... sau mai ştiu eu ?... — reflectă Guguştiuc.

— După părerea mea, acum e prea târziu. Oamenii sunt porniţi rău de tot. N-a trebuit dusă

multă muncă de lămurire ca să fie aţâţaţi. Evenimentele se vor derula vertiginos, luând amploare, ca bulgării de zăpadă care declanşează avalanşa. Chestia asta o ştiu dintr-un roman.

— Noi o să facem tot ce este omeneşte posibil. Mai întâi o să ţinem un consiliu de război. Evenimentele din cursul după-amiezii ne vor găsi pregătiţi !

Guguştiuc porni să-l caute pe Hlavak şi îl convocă la consiliu şi pe Troppauer.

Erau în ultima decadă a anotimpului secetos, în care presiunea atmosferică devenea insuportabilă. Aerul se pogora asupra oamenilor cu o greutate aproape palpabilă, oasele se tensionau lăuntric şi curenţii de aer de la miazăzi îi scoteau din minţi pe soldaţii cantonaţi în garnizoană.

La amiază locotenentul Hilliers se prezentă la biroul comandantului, însoţit de un ocnaş Barbizon. La ordinul locotenentului, *corvée*-ul îi îngăduise să treacă prin filtrul gardienilor cu o uriaşă geantă cu instrumente topografice. Hilliers alergase apoi cu sufletul la gură la căpitanul Gardone.

— Omul acesta e Barbizon. A fost infiltrat de serviciul secret în rândurile deţinuţilor — zise el, arătându-i certificatul pe care-l avea de la Barbizon.

Documentul atesta faptul că, în urma unei fapte patriotice, fusese graţiat şi apoi recrutat de serviciul secret. Ulterior fusese infiltrat printre ocnaşii din Aut-Taurirt, pentru a culege informaţii privi-

toare la activităţile sau intenţiile criminale ale acestora.

— Ei ? — îl întrebă Gardone după ce studie înscrisul. Ai ceva de raportat ?

— Oho — făcu banditul. Azi va izbucni revolta. Nişte organizatori abili s-au infiltrat printre deţinuţi sub acoperirea de trimişi ai Crucii Roşii. Aceştia au adus şi ecrazită.

Gardone se făcu galben ca ceara.

— Declanşarea acestei revolte nu mai poate fi zădărnicită nicicum — urmă Barbizon. A fost minuţios plănuită încă de la Oran. Respectivii au oameni de-ai lor şi-n trupele auxiliare şi-n *corvée* printre *goumiers* şi printre puşcăriaşi, ba chiar aş putea zice că au de partea lor marea majoritate a acestor efective. Cred că oamenii de bună credinţă din rândurile lor nu mai ajung nici măcar de-o patrulă. Cel mai periculos lucru îl constituie ecrazita. Dacă vor arunca în aer conducta undeva dincoace de lizieră, unde se bifurcă spre tabăra de muncă, s-a zis cu noi, rămânem fără apă. Şi-n plus, şeful unui trib din junglă a venit de mai multe ori printre ocnaşi, instigându-i, spunându-le că tribul Sokoto va traversa Nigerul şi, dacă or să cucerească fortul, negrii Sokoto îi vor ajuta să ajungă în Guineea Britanică printr-o trecătoare secretă.

Gardone îşi frecă bărbia, cuprins de o paloare subită. Situaţia părea mai mult decât disperată. Finley scoase capul pe uşă.

— Battista !

La apariţia caporalului italian, îi ordonă :

— Latouret să ia măsuri să fie instalate aici, sus, patru mitraliere ; să aducă și vreo douăzeci de benzi de cartușe.

Italianul ieși grăbit.

— Diseară, la un semnal luminos dinainte stabilit, deținuții vor pactiza cu *corvée*-ul, vor pătrunde în garnizoană și-i vor lichida fără prea multe discuții pe cei ce le vor opune rezistență...

— Hilliers — interveni Finley —, fii tu așa de bun și coboară în curte, dă ordin să se-ncuie poarta garnizoanei și Latouret să instaleze arme automate pe metereze, ție și lui Barbizon să nu vă pese de nimic din ce-o să se-ntâmple aici, în incintă, vă rog doar să fiți cu ochii-n patru și, dacă soldații din *corvée* se vor înapoia în garnizoană cu ocnașii, o să-i Juăm la secerat ! Poate că, așa o s-o scoatem cumva la capăt.

Hilliers și Barbizon porniră în grabă. Gardone ședea neputincios pe scaun. Frica de moarte îi prinsese inima într-o menghină ca de gheață.

— Dar dacă știau de toate astea — spuse el într-un târziu cu glasul pierit — de ce nu ne-au prevenit din timp ? Să putem cere ajutor... Într-o săptămână ar putea fi aici... spahii din Tombouctou...?

— Cred că revolta asta a fost anume lăsată să se coacă — răspunse Finley. Avem printre noi câțiva agenți secreți care, mergând pe urmele negrilor Sokoto, vor să descopere trecătoarea lui Russel.

Tăcură. Battista se întoarse cu bandulierele. Le aruncă pe jos. Părea calm și, totuși, era o privelițte înfricoșătoare să-l vezi rânduind centurile pe care se înșirau cartușele.

3

Guguştiuc ţinea ultimul mare sfat de război împreună cu Hlavak şi Troppauer. La un pahar de vin, firește, ca să pară-o distracţie nevinovată.

— Putem conta pe şaisprezece oameni — zise Guguştiuc. Ne-au abordat şi pe noi, să ne dăm cu ei. Le-am dat un răspuns ambiguu. Ce-avem de făcut acum ?

— Păi... — făcu cizmarul după o lungă ezitare — în primul rând, poate... ar trebui să ştim... ce au de gând... Da' ce pot face şaişpe oameni... contra atâtora... Sincer vorbind... eu, zău, nu ştiu...

El nu ştia nici de ce trebuie înăbuşită revolta. Dar cine-ar îndrăzni să contrazică doi nebuni ?

— Azi după-amiază *corvée*-ul o să se-ntoarcă deja cu ocnaşii. Vor primi un semnal de-aici, din garnizoană — spuse Troppauer.

Pencroft intră şi-i privi sfidător.

— Ce şuşotiţi acolo ? — îi întrebă pe un ton provocator. Ascultă, Harrincourt ! Cel mai înţelept, din partea ta, ar fi să pricepi că degeaba te-ai ostenit până aici. Înţelegi ce vreau să spun ! Nu trebuie să priceapă şi alţii. Păcat de un om aşa de isteţ. Pentru că de-acuma degeaba mai şuşoteşti. Înţelegi ?

— Mă, Pencroft, eu unul am o presimţire — răspunse Guguştiuc voios. Noi doi o să ne luăm la bătaie dintr-o clipă-n alta. Eşti un tip dat naibii de puternic şi boxezi impecabil. Mă bucur ori de câte ori am ocazia să las fără dinţi în gură pe câte unul ca tine.

Pencroft îl măsură din priviri cu un zâmbet batjocoritor și ieși.

— Să mă anunți când o fi să-l iei la poceală, că vreau să-i trag și eu câteva — îl rugă poetul pe Guguștiuc.

— Mai dați-ne o indicație — i se adresă acesta lui Hlavak. Ce să facem dacă se-ncinge hora ?

— Știți... nu-mi place să... dau sfaturi — răspunse cizmarul căznit, întrebându-se în sinea lui ce-or avea ăștia doi cu el, că doar n-are nici un chef să se pună rău cu atâția complotiști. Poate că cel mai bine ar fi... — gemu el într-un târziu — să aducem din pivniță... romul și țuica... Că... Și-așa, în magazie sunt băuturi gârlă...

Guguștiuc sări în sus :

— Genial ! Trăsnet !...

Soldații așezați ceva mai departe de masa lor îl priviră mirați, așa că vorbi cu glas coborât :

— Vă mulțumim. Ați avut o idee fantastică. Da... romul !

Of, de-aș ști și eu de ce se bucură atâta — își zise Hlavak în sinea lui. Dacă se lasă cu o răscoală, oricum or să ne împuște pe toți, până la ultimul, așa că măcar se vor îmbăta înainte de moarte, logic, nu ? Dar de ce genial ?

— Înțelegi ? — îl întrebă Guguștiuc pe Troppauer când ajunseră în curte. E o idee a-ntâia. Dacă începe caterinca, spargem magazia. Cei din garnizoană se vor îmbăta ca ultimii oameni, pe când noi n-o să bem strop de rom...

— Am putea lua la bord, eventual, o dușcă-două — propuse poetul. Că dacă tot...

— Nu ! Noi rămânem treji — i-o reteză Guguştiuc.

Se despărţiră. N-o mai văzuse pe fată de patru zile. La amiază găsise un bileţel pe masă, lângă farfuria lui. Nu scria decât „Te aştept la ora cinci".

Tocmai se făcuse ora cinci. Ocoli grăbit popota. Când ajunse în spate, o uşă se deschise discret şi se arătă Magde.

Guguştiuc zâmbi fericit. În locul mucosului de arab fu întâmpinat de stafia albă în ţinută de călărie. De frumoasa fată cu ochi trişti, care-i cântase în deşert.

— Nu putem rămâne mult timp împreună — vorbi Magde Russel. Şi-aşa ne expunem unui risc inadmisibil.

Guguştiuc îi sărută mai întâi mâna.

— Puteţi fi liniştită. Aveţi încredere în mine.

— Ai grijă, că aici se pune la cale o revoltă...

— Ştiu totul — răspunse Guguştiuc surâzător. Acum pot să-ţi spun totul — urmă el renunţând la pronumele de politeţe. Hlavak nu-i cizmar, ci maior francez. Cu ajutorul lui o să-i batem la fund pe complotişti.

Magde îl luă de mână, neştiind dacă să râdă sau să plângă :

— Te implor, pentru Dumnezeu, nu fii nesăbuit eşti aşa de copilăros, de fluşturatic, de nesocotit...

— Te-nşeli — răspunse el, surâzând plin de sine. S-au dus vremurile alea. Acum, mai bine mi-ai povesti câte ceva despre dumneata...

— Ai aflat deja că sunt fiica lui Russel. Săracu' tata a fost un om tiranic, cu nervii la pământ. Sufletist, genial, dar de o impulsivitate fără seamăn. Din cauza lui a trebuit să plec de-acasă la vârsta de nu-

mai șaisprezece ani. N-aveam loc unul de altul. Am păşit pe urmele mamei, am ajuns şi eu actriță... A urmat tragedia... Tata a dispărut fără urmă... Astăzi ştiu că, de fapt, a fost asasinat. Mamei i s-a atribuit, în înscenarea care a urmat, rolul de soție infidelă a celui de-al doilea bărbat al ei, doctorul Brétail. Îl iubea de mulți ani pe Brétail şi a avut mult de suferit lângă tata, dar a rămas întotdeauna o femeie cinstită, castă. De-aceea mi-am şi făcut un țel din descoperirea adevărului. Mi-am asumat această luptă atât de grea, tocmai din cauza onoarei pe nedrept întinate a mamei mele. Dar de tragedia ei se lega inevitabil şi marea descoperire a tatii. În toate străduniile mele n-am avut pe nimeni alături de mine, în afara unui vechi servitor, a unui mulatru care mă însoțise atunci când plecasem din casa părintească. Mahmud este cel pe care l-ai văzut o dată în postura de valet şi o dată în ipostaza de magician, cel care vi s-a arătat la Murzuk cu vipera. Şi eu am făcut treabă bună, am experiența scenei şi mă pricep la machiaj. I-am urmărit pe supraviețuitorii expediției organizate de tata. Ştiam că vinovatul se află printre ei. Ca să pot circula în voie la mahala, unde o europeancă nu poate trece nicicum neobservată, am îmbrăcat un burnus, mi-am colorat pielea şi, ca să nu fiu recunoscută, am optat pentru o mască bărbătească... Dacă-ți mai amintești de bătrânul cafegiu din Oran, de pe Avenue Magenta...

Guguştiuc făcu ochii cât cepele.

— Ce face ?... Dumneata ?... Ai fost un moşneag urât ?... Ți-ai lipit barbă ?... Hopa ! Asta era ! păi de-aia nu te-am văzut intrând în casa de unde ieşiseşi ! Tu şezuseşi acolo... Cu barbă ! Şi până mi-am cusut nasturele... te-ai îmbrăcat în femeie şi

ai ieşit... Iar eu te-am urmărit şi nu înţelegeam... Dumneata ai fost cafegiul din Oran !

— Şi tot eu am fost şi Abu el Kebir, moşneagul sfrijit, cu ochii congestionaţi şi barba lungă până la brâu, cu glasul ăla cârâit...

Guguştiuc rămase cu gura căscată.

— N-nu te s-supăra — zise el bâlbâindu-se —, dumneata m-ai salvat de la m-moarte ! N-ajunge un sărut să îmi exprim toată recunoştinţa...

— Acuma, lăs-o baltă cu exprimarea recunoştinţei. Mahmud m-a însoţit peste tot unde a fost nevoie, deghizat şi în îmblânzitor de şerpi. Când şi-a dat seama că i s-a furat vipera şi că ţi-a dispărut şi dumitale cămaşa, te-a prevenit, să fii prudent, deşi era convins că tu eşti trădătorul, însă eu... atunci, deja... deja... Ei, deja mă gândeam că s-ar putea să mă-nşel. Şi de-aceea te-am şi udat cu kmihra... — îşi termină ea fraza şi sări într-o parte. Nu, lasă acum recunoştinţa... Deci, asta a fost...

— Şi ceasul de mână ?...

— Acest ceas... ascunde schiţa trecătorii, dar nu s-a găsit nimeni care să dezlege enigma ceasului.

Tăcură amândoi. Guguştiuc o luă de mână. De data asta, Magde nu se mai feri.

— N-ar fi bine să ne mai uităm o dată la ceasul ăsta ? — întrebă soldatul. Poate ne vine vreo idee... Stai ! Mi-am adus aminte ! Săracu' Piciu' mi-a mâzgălit câteva cuvinte înainte de-a muri.

Găsi într-unul din buzunarele vestonului bucata de hârtie pe care-o scrisese tânărul. Pur şi simplu uitase de ea. Femeia i-o smulse din mână şi citi pe nerăsuflate : „Suntem urmăriţi. Dacă o să vrei să ştii

cât e ceasul, potrivește orarul și minutarul la lumina soarelui. La miezul nopții îți va arăta ora exactă"...

— Cum Dumnezeu poți fi așa hăbăuc... — șopti fata cu glasul sugrumat de emoție. Treaba asta are o însemnătate extraordinară... Ar fi trebuit s-o știu de mult !

Se apropie cu ceasul de fereastră și-i deschise capacul. Razele soarelui cădeau pe cadranul crăpat în tot locul. Fata învârti de rotiță... Doar-doar o să se deschidă vreun compartiment ascuns... Câteva minute încercară tot felul de trucuri... zadarnic.

— Am o idee ! — exclamă Guguștiuc. Indicația zicea că „La miezul nopții îți va arăta ora exactă:.." Ia potrivește-l să arate fix ora douăsprezece. Ăsta-i miezul nopții.

— Se prea poate...

Fata învârti limbile într-un iureș. Când amândouă se suprapuseră pe numărul doisprezece, așteptă să se-ntâmple o minune. Nimic.

Îi înapoie ceasul suspinând.

— Ia-l... Și te rog — urmă ea, în timp ce Guguștiuc își petrecea cureaua peste încheietura mâinii —, te rog mult de tot... ai grijă de tine, că...

— Ei ! Ce se-ntâmplă aici ? — dădu buzna Pencroft. Ia te uită ! Începe să devină interesant.

Guguștiuc se întoarse indispus spre fată :

— Iartă-mă, Magde, îmi pare rău, dar sunt nevoit să-i trag acestui domn o bătaie soră cu moarte... deși nu se cuvine să faci una ca asta în prezența unei doamne.

Și cum Pencroft se apropiase de el amenințător, îi trase un pumn de-l proiectă cu capul în șifo-

nier ; țeasta trecu prin ușa mobilei de trei parale și soldatul aterizâ într-o căpiță de boarfe.

Sări pe dată în picioare și se năpusti la Guguștiuc. Schimbară patru-cinci pumni zdraveni și Guguștiuc își dădu seama că, de data asta, are un adversar pe măsura lui. La fiecare pumn al lui Pencroft avea senzația că-i dă cineva cu un baros în cap.

Magde se retrase înspăimântată într-un colț și își mușca pumnii, să nu-i scape vreun țipăt.

Se izbeau cu o furie oarbă. Guguștiuc încasă un pumn în bărbie. Se clătină pe picioare, făcu câțiva pași înapoi și se repezi cu capul în burta lui Pencroft, apoi sări și el și începu să-i cărăbănească pumni în față. Deodată sclipi lama unei baionete... Magdei îi scăpă un țipăt înăbușit. Guguștiuc sări înapoi, dar prea târziu... Pencroft împunse. Guguștiuc îl înșfăcă de încheietură. Se încăierară... Dacă americanul își smulgea mâna din strânsoarea lui Guguștiuc, se zicea cu el... Guguștiuc îi trase gangsterului un upercut de stânga în figură... Acesta se retrase câțiva pași năucit. Același pumn se abătu din nou asupra lui, urmat de un șut... Pencroft începea să se clatine și mâna care ținea baioneta tot nu reușise să și-o elibereze. Stânga lui Guguștiuc începu să-l toace cu calmul și precizia unui piston... peste nas, peste gură sau peste bărbie, iar și iar... și Pencroft se prăbușește la pământ... Un șut... Gata, nu mai mișcă... Guguștiuc se-ntoarse gâfâind către fată

— Cred că pentru moment acest diferend e aplanat — spuse el.. Acum, în primul rând, să ne legăm omul cobză și să-l punem deoparte pe perioda critică... N-o să-i strice...

Nu-și termină bine vorba, că se și apucă să smulgă sfoara de pe un pachet de alimente, apoi îi legă lui Pencroft strâns mâinile și picioarele, îi îndesă o batistă în gură și-l rostogoli sub pat.

— S-a rezolvat. Putem pleca. O să-l trimit aici și pe Troppauer, că s-a abonat și el la câteva șuturi... — zise el, observând abia acum că fata se străduiește din răsputeri să-și învingă greața. Sper că nu te-a tulburat prea mult hârjoana asta !

— Să nu crezi că sunt slabă de înger. Dar am trecut prin atâtea încercări și mai e și clima asta... Până și mie mi se pare cumplită.... Deși am crescut aici, în Africa.

— Chiar și așa, s-au adunat prea multe pentru o femeie. Și-acum, rogu-te, o să mă asculți frumușel și pe timpul revoltei o să te culci cumincioară, să te odihnești...

— Ai înnebunit ? — îl întreabă fata uimită, căci Guguștiuc vorbea despre complot ca și cum n-ar fi fost decât un incident nesemnificativ. Poate că or să ne măcelărească pe toți și...

— Hai, lasă... — dădu el din mână surâzător, în timp ce-și aranja un pic ținuta — o să rezolvăm noi și chestiunea asta în doi timpi și trei mișcări... Nu-nțeleg de ce face lumea din țânțar armăsar... Găsim noi o șmecherie cu care să-i ducem de nas pe complotiști. Nici nu-s băieți răi, dar s-au găsit câțiva pungași care le-au împuiat capul cu tot felul de prostii. Astora o să le pocim puțin mutra și gata... Poate că nici n-o să mai aibă loc revolta... Și te rog, dacă o fi să nu ne mai vedem niciodată...

— Spune-mi și mie... De ce ții morțiș să mori ? Dacă întrebarea ți se pare prea indiscretă, să nu-mi răspunzi.

Guguştiuc se posomorî. Uitase cu totul de treaba asta... Deşi cei zece mii de dolari ar fi bineveniţi acasă... Dar de-acum îi e totuna.

— Mademoiselle Russel... Nenorocirea e că trec printr-un moment în care sunt nevoit să-mi pun mintea la contribuţie. Până acum am fost tot o veselie. Nu era în joc decât viaţa mea. Lucrurile s-au schimbat. Trebuie să fac în aşa fel încât să-mi păstrez nepătată onoarea de militar. Aici e buba. În caz că aş fi murit, o companie de asigurări ar fi avut grijă de mama şi surioara mea. Îţi spun un singur lucru dacă mi s-a mai întâmplat, când şi când, să-mi doresc să rămân în viaţă şi să dau la o parte gândul morţii, asta s-a datorat doar momentelor în care persoana ta răposată, dar atât de drăgălaşă a binevoit să mă-nsoţească prin deşert. Presupun că m-am îndrăgostit până-n vârful urechilor...

Tăcură. În jurul lor era o arşiţă de cuptor şi un arab din trupele auxiliare campate în tabără din apropiere cânta o melodie guturală, dezarticulată. Roiurile de muşte uriaşe bâzâiau în tot locul. Africa se dovedea sinistră, necruţătoare în acest pustiu dogoritor, lipsit de viaţă... Şi totuşi, privindu-se câteva clipe, găsiră resurse să-şi zâmbească unul altuia şi Guguştiuc o strânse pe Magde în braţe...

— Dacă ai dezlega enigma ceasului, ai putea deveni foarte bogat... — îi şopti fata cuibărindu-se la pieptul lui. Te-ai putea alege uşor de tot cu un milion de franci... Are, practic, o valoare inestimabilă... Harta lui Russel preţuieşte atât cât va cere cel ce-o va găsi. Dacă i-ai descoperi secretul...

— Ceasul îţi aparţine de drept, e moştenirea dumitale... Chiar dacă i-aş dezlega enigma... Nu-ţi

închipui... că aș putea accepta banii dumitale ? Cel mult... — bâigui el tulburat —, dacă i-am împărți... Dar, chiar și așa, numai dacă întreaga sumă... ar fi a amândurora... Vreau să zic, dacă ar rămâne în familie...

Magde își puse capul pe umărul lui și el o mângâie încetișor. Rămaseră nemișcați. Amândoi se gândeau că probabil vând blana ursului din pădure : enigma ceasului rămâne de nedezlegat. Sub pat se auzi un trosnet ; Pencroft începea să-și vină în fire, dar nu putea să-și miște nici măcar un deget... Din grădină se auzi cum cineva golește o copaie cu apă. Rămaseră ochi în ochi.

Liniștea sufocantă a după-amiezii fu sfâșiată de pocnetul reverberat al unei împușcături.

— Începe meciul ! Deghizează-te în puștiul ăla arab și n-o să pățești nimic... Trebuie să alerg.

— Dar...

O mai îmbrățișă o dată pe față, o sărută și își luă picioarele la spinare.

4

Battista și Latouret urcară cu mitralierele în biroul comandantului. Battista intră primul și aruncă armele pe jos.

— N-au rămas oameni de încredere.

Sosi apoi și Latouret. El găsise un soldat de încredere. Lucru și mai întristător : era ajutat de un singur răcan — imbecilul de Cretă. Din toată garni-

zoana, nu se putea bizui decât pe un singur om : pe un arierat mintal. Își aruncă mitraliera rânjind și luă poziția de drepți. Ochii i se învârteau în cap aiurea de tot și cele două riduri adânci din colțurile gurii îl făceau să semene cu o mască de clovn.

Singurul soldat din Aut-Taurirt bun la ceva. Rânjea și gâfâia.

De-acum situația era clară. Finley i se adresă compătimitor ultimului soldat loial

— Vezi, băiete, că lângă ușă e o bancă, așează-te și tu acolo și aprinde-ți o țigară.

— Permiteți să raportez : ce să aprind ?

— O țigară.

— Raportez ce fel de țigară ? Că soldatul n-are țigară la el.

În ciuda situației tragice, pe Finley îl pufni râsul. Îi dădu o țigară lui Cretă.

— Ia, băiete, pușca aia cu baionetă de pe perete. Nu-i nevoie să stai în post. Așază-te frumos colea și, dacă cineva vrea să intre fără permisiunea noastră. poți să-l împuști liniștit. Ai înțeles ?

— Aproximativ...

Se îndepărtă rânjind semeț ultimul soldat demn de încredere din Aut-Taurirt tembelul de Cretă !

— N-am putea încerca... să-i arestăm... pe capii conspirației... să-i adunăm... să-i împiedicăm să... — bolborosi Gardone aprinzându-și țigara cu mâini tremurânde.

Răsună o împușcătură.

— Prea târziu — spuse Finley.

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI CINCI

1

Gornistul alergă să sune alarma, dar ceilalţi îi smulseră goarna din mână.

— Nu-i nevoie ! Las-o dracului ! Ne-a ajuns cuţitul la os !

Adrogopoulos, luptătorul grec şi Benid Tongut, jandarmul, erau principalii complici ai lui Hildebrandt şi acum adunaseră în curte grosul soldaţilor nemulţumiţi, prinzându-i la mijloc pe cei ce se repeziseră pe platou la auzul împuşcăturii.

Cu toţii deznădăjduiţi, epuizaţi, surmenaţi, în marea lor majoritate bolnavi... Se făcuse de-acum ora şase şi dogoarea deşertului se năpustea asupra lor într-o ultimă trombă.

Hildebrandt se urcă în picioare pe-o bancă

— Oameni buni ! Ne-am săturat până-n gât de Sahara ! Nu vrem să ne lăsăm ciolanele în deşert ! Ne vom ridica la luptă alături de deţinuţi, care, ca şi noi, sunt aici condamnaţi la pieire ! Curând o să primim ajutorul tribului Sokoto, care-şi va trimite încoace războinicii şi ne vor înlesni, printr-o trecătoare secretă, drumul spre teritoriile engleze, unde vom fi în libertate. Atâta vrem, nimic mai mult ! Mântuitorilor noştri din tribul Sokoto trebuie să le dăm nişte garanţii. De aceea, vom ocupa fortăreaţa, ca să nu se tragă asupra noastră dinspre garnizoană.

N-o să facem nimănui nimic. Dacă vor, pot pleca și ofițerii. Împreună cu noi sau de capul lor, după cum le e voia. Dar, dacă ne vor opune rezistență, o să-i împușcăm până la ultimul. Nu ne temem de lipsa de apă. Până diseară vom rezolva și această chestiune. Diseară o să avem ecrazită, să putem arunca în aer seiful cu volantul de la conducta de apă. Dar, de va fi nevoie să se ajungă până aici, dacă n-o să ni se dea de bună voie cifrul seifului, or să piară toți cei care nu-s alături de noi ! Până atunci vom fi disciplinați, nu ne vom atinge de nimeni...

Privi neliniștit în jur, căutându-l pe Pencroft, însă nu-l vedea apărând de nicăieri. Unde naiba o fi ?

— O să urc în biroul comandantului. O să stau de vorbă cu domnii ofițeri. Poate că discuția n-o să țină mult. Așteptați-mă în ordine, aveți răbdare până cobor. Nu vrem să curgă sânge, nu vrem distrugeri, vrem doar să scăpăm de iadul acesta !

— Așa-i, așa-i ! — vuí gloata.

— Jandarmii sunt tot cu noi ! Au fost doar trei care n-au vrut să treacă de partea noastră.

Benid Tongut, namila de plutonier, se afla printre răsculați. Câțiva soldați îl bătură pe umăr. Barbizon își frecă palmele satisfăcut, sus pe metereze.

— Până mă-ntorc, mențineți calmul și ordinea. Dacă nu m-am întors până-ntr-o oră, înseamnă că mi-au luat cei de sus zilele. În acest caz, să nu cruțați pe nimenea ! — își încheie Hildebrant cuvântarea și porni cu pași hotărâți către clădirea principală, în uralele frenetice ale camarazilor.

...Dar unde era Guguștiuc ? Unde erau Latouret, Battista și ceilalți ?

Când răsunase împușcătura, Latouret și Battista erau în casa scării care ducea spre biroul comandan-

tului. Plutonierul puse mâna pe revolver. Battista îl imită. În acest moment cineva le sări în spate și le smuci armele din mână. Se treziră dezarmați de Guguștiuc, Torppauer, Spolianski, și Nadov.

— Legați-i ! — porunci Guguștiuc. Dă-i bătaie, Spolianski.

Polonezul scoase o funie și se-ntoarse spre plutonierul care suduia neputincios

— Permiteți... — zise el politicos, legându-l strâns, cu o rutină firească la el.

Se-ntoarse apoi spre Battista și-l întrebă de parcă l-ar fi invitat la dans

— Îmi dați voie ?

Nu așteptă însă încuviințarea acestuia, ci îl legă și pe el fedeleș. Îi duseră pe amândoi în spălătorie.

— Fii calm, bătrâne Latouret — îl îndemnă Guguștiuc — n-o să pățești nimic, că sunt băiat bun și o să am grijă de domniile voastre, nu trebuie să vă depozităm decât pentru scurt timp.

— Știi, Harrincourt — spuse disprețuitor plutonierul —, până acum te-am crezut doar indisciplinat și fudul. Mi-a fost și milă de tine, când te-au legat *en crapaudine*, dar acum văd că ești un trădător ordinar, de cea mai joasă speță, un căcănar și un poltron și-mi pare rău dacă s-a întâmplat vreodată să-ți zic o vorbă de bine.

— Nu mai bodogăni atâta, bătrâne. Am observat și eu că-ți sunt simpatic. Nu-ți face griji, că Guguștiuc e un băiat dintr-o bucată. Ține la nenea tablagiul. Haideți copii.

Urcară în dormitorul companiei. Aici se adunase întregul detașament Harrincourt, sub conducerea

lui Pilotte Minkus, Hlavak, Rikajev și alți opt băieți de încredere.

— Copii ! Ne aflăm cu toții sub comanda unică a maiorului Hlavak. O să coborâm în curte și-o să ne ne facem că ne dăm cu complotiștii. Spargem depozitul de băuturi și fiecare poa' să bea la rom sau ce-o mai găsi acolo, până se satură !

— Exact ! — strigă entuziasmat Hlavak.

— Înainte ! — ordonă Guguștiuc, obligându-l pe cizmar să rămână locului. Dumneavoastră veți sta aici. Nu trebuie să vă riscați viața. Pentru asta există soldați...

— Dar aș vrea să fiu și eu de față când or să scoată romul din depozit — îngăimă Hlavak dezamăgit.

— Admir eroismul exemplar cu care vreți să vă puneți în fruntea noastră însă noi răspundem de viața domnului maior. Haideți, băieți ! — zise Guguștiuc și, dându-l la o parte pe ceh, îl încuie în dormitor.

— Ce vorbă-i asta ? — se auzi de după ușă glasul lui plângăreț. Chestia cu romul a fost ideea mea și tocmai eu n-o să capăt un strop... Ce măgărie !

Dar n-avea încotro...

Iar Guguștiuc, coborând pe trepte, își preveni camarazii

— Băieți, acela dintre voi care-o să bea rom își calcă-n picioare onoarea de militar și vă dau cuvântul meu că-l voi împușca pe loc.

— Asta-i curată meschinărie — bombăni Troppauer, poetul —, un păhăruț chiar că nu ne-ar strica... — dar Guguștiuc îl săgetă cu o privire care-l făcu să amuțească pe dată.

Sosiră în fugă printre camarazii care se-nvârteau pe platou.

— Hei ! — strigă Guguștiuc. A sosit, în sfârșit, clipa libertății ! Plecăm acasă ! Și să nu răbdăm de sete nici până or să se deschidă conducta de apă ! Băieți ! Romul ne așteaptă în depozit ! Meritățm și noi o dușcă-două după câte mizerii am îndurat !

— Așa-i, așa-i ! — răcni Troppauer.

— Așa-i, așa-i ! — zbierară în cor bețivii companiei.

În câteva clipe sparseră ușa depozitului de băuturi. Începură să dea cep butoaielor uriașe, care cu baioneta, care cu toporul, cum le venea mai la îndemână. Peste câteva secunde romul se revărsa șuvoi peste capetele lor, făcându-i să chiuie și să râdă în hohote...

— Oho ! Ăsta-i whisky ! — bombăni unul dintre soldați și camarazii dădură năvală să guste și din această licoare..

Curând se făcu auzită și muzicuța lui Guguștiuc...

Efectele monotoniei prelungite, insuportabile, erau de-a dreptul înfricoșătoare. Soldații chiuiau, cântau, țopăiau, iar unii dădeau pe gât câte o sticlă întreagă dintr-o suflare, prăbușindu-se mai apoi ca loviți de dambla.

— Ce se-ntâmplă aici ? — urlă Adrogopoulos din pavilionul central, din casa scării.

Individul ăsta-i periculos ! Sunt câteva săptămâni bune de când tot șușotește cu Pencroft și cu celălalt — îi trecu prin minte lui Guguștiuc.

— Oameni buni ! — răcni îngrozit grecoteiul —, n-avem voie să ne îmbătăm ! S-a zis cu toate, dacă...

Guguştiuc se propti în faţa lui, clătinându-se de parcă ar fi fost beat :

— Ce te bagi, bă... Vino să bei şi tu... Ha, s-a găsit cine să ne poruncească... ce-ţi închipuiai ? Na... ia şi tu şi bea...

Grecul îi dădu furios peste mâna cu paharul, la care Guguştiuc se porni să zbiere

— Ai dat în mine ! Am să te omor, câine !

Şi până să-şi vină celălalt în fire, că doar nu dăduse în Guguştiuc, se trezi cu un şut în ţurloi, care-l aruncă în fund şi, căzut la pământ, alunecă în pivniţă ca pe un tobogan. Sări imediat în picioare, dar încasă un pumn în nas şi văzu stele verzi pe-o boltă nespus de întunecată. Guguştiuc ştia că grecul îi poate răsturna toate calculele. N-avea de ales, trebuia să-l lichideze !

Soldaţii credeau că asistă la o încăierare din cele obişnuite, aşa că-i înconjurară râzând, să le facă galerie.

Deodată o lovitură a lui Adrogoupoulos îşi nimeri în plin potrivnicul. Guguştiuc simţi cu îngrijorare în suflet că şi-a găsit naşul : braţele grecului păreau cioplite din bazalt. Încasă un upercut la bărbie, care îl ameţi, dar, deşi năucit de lovitură, ripostă cu un croşeu şi, din fericire, lovi şi el în plin. Namila se clătină o clipă... Se rezemă cu spatele de stiva de butoaie şi se pregăti de un nou atac. Mutra bărboasă i se schimonosi într-un rânjet răutăcios şi...

Din vârful mormanului de butoaie, nu se ştie cum, pesemne din cauză că se împinsese cu toată greutatea în ele, un butoiaş mai mic, ca de vreo doi

hectolitri, se rostogoli peste el, făcându-i bostanul terci...

Soldații înmărmuriră câteva clipe.

...Între timp, Troppauer se făcu mic în spatele butoaielor, pentru că ar fi ieșit tămbălău mare dacă băieții s-ar fi prins că el era cel ce dăduse un bobârnac butoiului de doi hectolitri căzut în capul lui Adrogopoulos.

— Așa-ți trebuie... să te-nveți minte... — spuse Guguștiuc cu limba împleticită, asemenea unui beți — să mai comanzi și altă dată camarazilor... Putoare... Suntem sătui de ordine !

Un alt soldat scoase brusc un chiot de bucurie dăduse peste un butoi cu coniac. Ceilalți se adunară grămadă în jurul lui, zbierând ca apucații și, încetîncet, cadavrul grecului rămase lângă butoaie fără nici un suflet care să-l privegheze.

Muzicuța lui Guguștiuc le readuse pe buze melodia preferată.

„*Le sac, ma foi, toujours au dos !...*"

Toată trupa cânta și trăgea la măsea. Câțiva băieți, în lipsă de alt fel de vase, își turnau romul în chipiu. Jumătate din el se scurgea prin țesătură. În planul îndepărtat, unele conturi erau reglate cu baioneta. Mai mulți soldați zăceau în nesimțire pe jos, pivnița răsuna de chiote răgușite și muzicuța continua să anime atmosfera...

Începea să se întunece. Guguștiuc nu lăsa o clipă muzicuța de la gură. O liotă de jandarmi se luă la bătaie cu câțiva soldați. Răsunară împușcături... Petrecerea făcuse deja patru-cinci victime. Nu-i mai păsa nimănui nici de Hildebrandt, nici de *corvée*... Spolianski, Troppauer, Minkus, Pilotte și ceilalți nu îndrăzneau să bea strop de alcool. Doar aveau și ei

ochi să-l vadă pe Guguştiuc şezând pe treptele pivniţei cu muzicuţa în mână, dar cu uriaşul revolver de subofiţer pitit în poală.

Era ora şase şi jumătate şi compania era deja cherchelită în ultimul hal. Băuseră râuri de rom...

Battista şi Latouret zăceau legaţi burduf unul lângă altul. Îşi făcuseră o idee în legătură cu ce-i aşteaptă, auzeau chiotele turbate ţinându-se lanţ... Deodată apăru o mână de soldaţi în formaţie regulamentară, pe două rânduri, cu baioneta la armă. În fruntea lor se aflau Troppauer şi Pilotte, fiecare înarmat cu câte un aruncător de flăcări. Erau comandaţi de Guguştiuc. Acesta tăie legăturile celor doi subofiţeri. Latouret sări în picioare.

— Nenorociţilor, pleavă ordinară... Ticăloşilor, trădătorilor, nemernicilor !

— Anunţă-mă când termini, bătrâne, că mai avem multe de pus la punct — zise Guguştiuc liniştit. În loc să faci pe bădăranul, n-ai vrea, mai bine, să preiei conducerea patrulei şi să-i arestezi pe complotişti ?

Cu aceste cuvinte le întinse celor doi câte un revolver.

— Ce-i asta ? — bolborosi Battista nedumerit.

— Dacă adineauri nu vă puneam la păstrare, aţi fi ieşit în curte să faceţi pe nebunii şi răsculaţii v-ar fi omorât cât ai clipi din ochi. Or noi avem nevoie de doi şefi destoinici, chiar dacă se mai întâmplă ca vreunul din ei să şi îmbătrânească oleacă... — se întoarse Guguştiuc spre Latouret. I-am dezarmat pe complotişti, dar ei încă n-au aflat chestia asta. Au spart depozitul de băuturi, au pilit tot romult şi abia se mai ţin copăcel. Domnule plutonier !

Preia comanda și arestează-i... Haideți o dată !*En avant,* tataie ! Marș ! — ordonă el într-un jargon militar numai de el știut.

— Dacă așa stau lucrurile... Harrincourt... nu mi-e rușine... că am avut și momente când mi-a fost milă de tine... când ai avut de îndurat caznele alea — mărturisi plutonierul cu ochii strălucindu-i de emoție și, luând comanda micului grup, își zbârli mustața căruntă și porunci

— *A mon comandement !... En route ! Marche !*

Când se apropiară în pas cadențat de platou, abia dacă mai erau doi-trei soldați care se țineau pe picioare. Patrula se opri în ușă. Soldații văzură două aruncătoare de flăcări ațintite asupra lor : nici nu era nevoie de mai multe ca să-i ardă de vii pe toți cei din pivniță.

— *En joue !* — croncăni Latouret și vârfurile baionetelor fură îndreptate asupra complotiștilor.

Câțiva bețivani constatară cu uimire că le-au dispărut armele.

...Peste zece minute puseră lacătul pe ușa pivniței, lăsându-i pe complotiști să se tăvălească pe jos, cu mâinile și picioarele strâns legate la spate. Apoi dădură buzna peste jandarmi, cu armele în poziție de tragere, așa încât acestora nici nu le mai trecu prin minte să opună rezistență. Îi legară și pe ei. Apoi îi sloboziră pe cei trei prizonieri care refuzaseră să treacă de partea răzvrătiților. Le dădură și lor arme. Doar Benid Tongut apucase să fugă pe fereastra din spate... Escaladă unul din meterezele pustii ale fortului. Avea la el un colac de frânghie... Voia să coboare de partea cealaltă a zidului, cu gând să-i aștepte pe negri. Mâine sau poimâine vor fi aici, în deșert...

Nu prevăzuse însă faptul că un om îl urmărește de ceasuri întregi, de la adăpostul meterezelor... Cineva care mai are să-i plătească o poliță... Când Benid Tongut ajunse la creneluri, soarele scăpăta și umbrele prelungi ale înserării se așterneau peste caldarâmul platoului. Din semiîntuneric se desprinse o siluetă care îl înșfăcă de beregată. Plutónierul apucă să mai distingă, la câțiva centimetri de el, figura fermă, necruțătoare a lui Barbizon.

— Un moment, camarade... — murmură corsicanul.

Benid Tongut simți un junghi în ceafă și auzi un trosnet scurt. Apoi zbură peste meterez, în gol, de la înălțimea de cincisprezece metri...

2

Finley privea pe fereastră și când văzu gloata adunată pe platou se întoarse cu fața la căpitan. Gardone își ștergea broboanele de sudoare de pe fața palidă, pe care i se citea groaza.

— Ce zici ? — îl întrebă pe locotenent.

— O să murim — răspunse acesta nepăsător. Dacă au ecrazită, n-o să-i mai putem ține-n șah, pentru că ne vor arunca în aer conducta de apă. Pe urmă vor sosi negrii Sokoto și, dacă până atunci nu ne-mpușcă răzvrătiții, n-o să avem altceva mai bun de făcut decât să ne tragem câte un glonț în cap, căci bine-nțeles că n-am de gând să mă predau unor sălbatici...

— Bine, dar... am fi consideraţi prizonieri...

— Aiurea ! Or să ne măcelărească pe loc.

— Nu fi aşa de sigur. Şi-apoi... Ce interes ar avea ?

Lui Finley începea să i se facă silă de individul din faţa lui. Chiar dacă-i laş, ar putea să-şi păstreze cumpătul dacă vede că trebuie să moară şi nu-l ajută nimeni. Şi când te gândeşti că poartă uniforma de ofiţer francez !

Auziră de-afară glasul cretinului :

— Fii drăguţ şi opreşte-te, că altmin i soldatul va trebui să te-mpuşte... Aşa zice ordinul...

— Du-te dracului — spuse cineva, îmbrâncindu-l, pesemne, pe nebun, pentru că uşa se deschise şi în cameră intră Hildebrandt.

— Soldat — se stropşi Finley la el. Cum îndrăzneşti să dai buzna fără permisiunea nimănui şi fără să baţi la uşă...

— Stai ! — se amestecă în vorbă căpitanul. Eu comand aici. Ia zi, mă, ce vrei ? — se-ntoarse el spre Hildebrandt.

— Domnule căpitan ! Camarazii m-au trimis să duc tratative cu domnii ofiţeri. Refuzăm să ne mai supunem ordinelor ! Vrem să mergem acasă şi asta o să şi facem. Nu ne puteţi împiedica. Domnii ofiţeri nu ne-au făcut nici un rău, nici noi n-o să le facem lor. Şi nici fortului. Ne dezvăluiţi cifrul seifului, ne alimentăm cu apă înainte de a porni la drum, Franţei îi va rămâne în continuare această garnizoană şi domnii ofiţeri vor rămâne în viaţă. În caz contrar, vom ocupa fortăreaţa. La nevoie, o să aruncăm în aer pavilionul central, avem ecrazită suficientă şi asta face inutilă orice încercare de rezistenţă. Oricum o să avem acces la apă. Numai că,

în cazul din urmă, vom distruge conductele de apă, vom rade fortăreața de pe fața pământului și-i vom lichida pe toți partizanii dumneavoastră. Acesta este mesajul pe care vi-l aduc din partea garnizoanei răzvrătițe.

— Șterge-o de-aici ! — strigă Finley. Nu stăm la tocmeală cu răzvrătiții și-o să dați cu toții...

— Liniște ! — interveni energic căpitanul, care uitase că deasupra lor planează amenințarea morții și simțea nevoia să-și dea importanță. Ce rol au în toată povestea asta negrii Sokoto ?

— Negrii sunt în drum spre Aut-Taurirt. Ne-au trimis vorbă prin șeful tribului din junglă că, dacă ocupăm fortăreața și nu mai au motive să se teamă de soldații francezi, or să ne călăuzească pe un drum secret până-n Guineea Britanică. N-o să ne atingem de ei, dar o să vă asigurăm și dumneavoastră protecția, dacă nu ne obligați la alte măsuri.

— Ieși puțin afară și așteaptă pe coridor ! — îi ordonă Gardone lui Hildebrandt.

Hildebrant își dădu seama că a câștigat partida. Făcu stânga-mprejur și ieși. Cretă băgă capul pe ușă.

— Dom' ofițer... nu trebuie omorât soldatul ăsta ?

— Afară !

Cretă rânji și închise ușa. Gardone se uită de sus la Finley

— Dragul meu, trebuie să dovedim și un pic de diplomație în chestiunea asta. Nu de eroi morți avem nevoie. Prioritare rămân garnizoana și construirea drumului. Ăsta-i ordinul. Lasă-i pe zurbagii ăștia să plece unde or vedea cu ochii. Nu-mi asum răspunderea pentru distrugerea fortului.

Gardone se înfurie și se uită cu trufie la subordonatul său.

— Doar n-ai de gând să dai drumul la apă, domnule căpitan ? Sau să trădezi combinația seifului ?

— Ba da ! Nu vezi că-s băieți de treabă, dar i-a apucat disperarea ? Nu strică un pic de diplomație... Las' să plece și... măcar salvăm fortul. Dacă aruncă-n aer conducta, s-a zis și cu garnizoana... Nu putem ceda acest punct strategic atât de important !

— Nu-ți împărtășesc părerea, domnule căpitan răspunse Finley furios.

— Așa, vasăzică ? Nici nu-i nevoie. De-aia am fost trimis aici, pentru că s-a știut că-i o sarcină delicată... Domnule locotenent, îți ordon să-l conduci pe trimis la conductă și să-i comunici combinația seifului.

Locotenentul răspunse fără ezitare

— Refuz să execut ordinul !

— Dă-mi sabia !

Finley își scoase cu o mișcare bruscă sabia de la cingătoare și o puse pe birou.

— Te retragi în camera ta și rămâi acolo până la noi ordine. O să-i spun eu combinația și-o să deschid apa pe propria-mi răspundere... Soldat !

Prin ușa subțire fiecare cuvânt răzbătea până pe coridor, așa că Hildebrandt intră bucuros în cameră și Gardone vru să-i spună ceva, dar se trase înapoi speriat.

Din pieptul lui Hildebrandt apăruse fulgerător vârful unei baionete... Soldatul deschise ochii mari, se holbă în gol cu gura căscată și se prăbuși neîn-

sufletit. În spatele lui, cu puşca în mână, cu baioneta năclăită de sânge, răsări Cretă.

— Sunt maiorul Yves — spuse el cu blândeţe, uitându-se fix în ochii lui Gardone. Domnule căpitan ! Dă-i sabia lui Finley ! Eşti arestat pentru trădare de patrie...

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI ŞASE

1

Între timp, detaşamentul lui Guguştiuc continua operaţiunea de „curăţire" a garnizoanei, de data asta sub comanda locotenentului Hilliers. Se puteau aştepta în orice moment la un atac din partea trupelor auxiliare. Barbizon ştia de la ocnaşi cine sunt principalii complici din rândurile auxiliarilor.

Arabii se treziseră, pe nepusă masă, în bătaia mitralierelor instalate pe terasa fortului. Câţiva săriră în grabă pe spinarea cămilelor, dar căzură ca spicele, seceraţi pe loc, aşa că majoritatea rămaseră locului, aşteptând să li se hotărască soarta. Un jandarm ieşi din garnizoană şi-i somă să depună tot armamentul din dotare în următoarele zece minute, în caz contrar vor fi ciuruiţi la grămadă.

În zece minute capitulară. Apoi o patrulă îi împresură cu armele în poziţie de tragere. Hilliers dădu citire unei liste de treizeci de persoane. Capii revoltei. Aceştia fură puşi sub escortă. Fură executaţi, conform legii, „acum, pe loc", ca răzvrătiţi prinşi asupra faptei.

Celorlalţi le comunicară că-şi vor primi armele înapoi. N-ar fi exclus să se dea lupte la noapte. Dacă nu se vor dovedi suficient de combativi, vor fi cosiţi până la ultimul, pentru că mitralierele vor rămâne instalate în spatele lor.

Pe urmă Latouret împărți sarcinile de serviciu soldaților adunați pe platou și termină cu cuvintele

— Băieți ! Meritați cu toții un pahar de vin bun ! Dumneata, Harrincourt, vii cu mine în audiență la comandant.

— Să mergem, bătrâne — răspunse Guguștiuc cu nonșalanța lui dintotdeauna și plutonierului îi fremătară cele trei fire de mustață, îi scăpă chiar și un mârâit de panteră, dar, altminteri, nu spuse nimic.

2

Soarele asfințea deasupra deșertului și Kobienski, șeful *corvée*-ului, aștepta semnalul : aprinderea unui proiector pe zidul fortăreței.

Dar mica cetățuie albă rămase tăcută în deșertul crepuscular, de parcă n-ar mai fi existat în ea nici urmă de muritor.

Presimțirile funeste începură să pună stăpânire pe sufletele oamenilor. Ocnașii se adunaseră la kilometrul zero al șoselei în construcție, gata să pactizeze cu cei din *corvée* la primul semnal luminos. În fruntea lor se aflau falsul doctor Borden și cei doi străini care îl însoțeau : Lorsakoff și Macquart. Aceștia distribuiseră și niște arme, nu multe, ci doar atâtea câte putuseră transporta ilicit cu camionul. Lângă ei, în două lăzi sigilate, se afla ecrazita.

Șacalii scoteau urlete sinistre și pe boltă, deasupra dunelor gălbui ale Saharei, se aprinseră primele stele.

— Dracu, să-i mai înțeleagă... — bombăni Kobienski, scrutând cu privirea fortul tăcut, care părea înspăimântător în muțenia lui.

— S-o fi întâmplat ceva — spuse unul dintre soldați.

— Dar ce anume ?

Tăcură.

— O să aflăm în curând — vorbi Lorsakoff din mijlocul deținuților —, când o să aibă loc schimbarea *corvée*-ului.

Nu-i răspunse nimeni. Presimțirile negre căpătau dimensiuni de coșmar în cugetul micului grup de soldați care aștepta în pustiu să se întâmple ceva în seara acestei zile înspăimântătoare.

Trecu și ora la care ar fi trebuit să aibă loc schimbarea *corvée*-ului. Nu se petrecu nimic. Deasupra Saharei se lăsă noaptea întunecată. Deținuții și soldații nu mai distingeau în beznă decât grupuri-grupuri de umbre diforme.

Într-un târziu se deschise și poarta fortăreței. Chiar și de la distanța aceea, la lumina felinarelor din garnizoană văzură că pe poartă iese un singur soldat.

Unul singur !

Și poarta se închise imediat în urma lui. Umbra se apropia liniștită, la pas domol, când și când acoperită de dâmburile de colb din marginea drumului lung... Nu-l mai despărțeau de *corvée* decât câțiva pași.

Acum, în sfârșit, îl recunoscură.

— Troppauer ! — exclamă unul dintre soldați.

Era, într-adevăr, poetul. De-acuma le era clar că precis s-a întâmplat ceva.

— Băieţi ! — le spuse el, apropiindu-se. M-au trimis pe mine, pentru că eu mă am bine cu deţinuţii... Să ştiţi că e latră. Majoritatea soldaţilor s-au răzgândit în ultimul moment. Principalii vinovaţi au fost închişi, iar ceilalţi s-au hotărât să nu mai facă tâmpenii şi să apere fortăreaţa...

Se lăsă o tăcere îndelungă. Arşiţa apăsătoare a nopţii devenea înfricoşătoare.

Pe zidul garnizoanei se aprinse lumina. Dar nu pentru a le da un semnal răzvrătiţilor. Opt-zece reflectoare îşi încrucişară fasciculele, măturând întinderea deşertului...

— Prostii ! — strigă Lorsakoff. Soldaţii nu vor trage în noi.

— Băieţii vă transmit că aceia care veţi veni dezarmaţi veţi putea intra în fort — reluă Troppauer. Altminteri, vor deschide focul. Vor închide apa şi nu vor redeschide decât după ce se va fi predat toată lumea.

Urmă o pauză perplexă. Dinspre pădure răzbătea cârâitul răguşit al unei păsări de noapte : chi-ra-ga... chi-ra-ga... chi-ra-ga... Deasupra Saharei se porni vântul şi colbul se învolbura şuierător...

— Domnul maior vă transmite următoarele ordine : *corvée*-ul să se-ntoarcă în fort, deţinuţii să se-ntoarcă la locul lor de muncă şi dumnealui o să uite tot ce-aţi pus la cale. N-o să pedepsească decât capii — zise poetul şi, oftând, adugă : Pe dumneata, Kobienski, precis o să te spânzure... Dar aşa-i viaţa : cu suişuri şi coborâşuri. Şi, la urma urmei, când ajungi sus nu te mai doare nimic.

— Nu-l ascultaţi pe trădătorul ăsta ! — răcni Kobienski. Nu v-a turnat decât minciuni...

— Și avem, pe deasupra, și ecrazită la noi ! — strigă Lorsakoff. La nevoie, vom arunca în aer toată fortăreața !

Îndemnul acesta hotărât stârni, însă, prea puțin entuziasm. Nu-i raspunse decât Troppauer, pe un ton la fel de ferm :

— Nu suntem proști să murim că așa aveți voi chef ! De ce să ne băgăm în belea, dacă putem scăpa teferi din tămbălăul ăsta ?! Dracu' v-a pus să veniți aici...

— Câine ! — se stropși Kobienski la poet, proțăpindu-se în fața lui. Las' că te-nvăț eu să-ți vezi de poeziile tale și...

Văzându-și poeziile batjocorite, Troppauer îi trase un pumn care-l trimise pe caporal pentru mai multă vreme în lumea viselor.

Lorsakoff scoase revolverul, dar unul dintre ocnași i-l zbură din mână. Macquart fu și el imobilizat de către doi soldați.

— Nu suntem bătuți în cap să crăpăm pentru voi ! — strigă Moș Crăciun. Troppauer are dreptate !

— Să culeagă ce-au semănat — spuse un alt schelet ambulant, ridicându-și amenințător pumnul stafidit în direcția doctorului Borden...

Peste zece minute, *corvée*-ul se întoarse fără arme în fort, aducându-i legați pe Kobienski, Lorsakoff, Macquart și pe doctorul Borden.

Ocnașii stăteau în bungalow-ul lor și așteptau în tăcere să li se hotărască soarta...

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI ŞAPTE

1

Se adunaseră cu toţii în camera lui Delahay. Maiorul se simţea ceva mai bine. Se ridicase în capul oaselor şi pufăia dintr-un trabuc. După-amiază fusese atins de-o criză, aşa că abia acum aflase despre cele întâmplate. În jurul lui şedeau Cretă, respectiv maiorul Yves, şi locotenentul Finley şi Hilliers.

— Ne-am păstrat, aşadar, nepătată onoarea de militari — zise Delahay. Dar garnizoana nu e-n siguranţă atâta timp cât mai avem motive de îngrijorare din pricina negrilor Sokoto.

— Dacă am şti de unde vin, ar fi floare la ureche să-i respingem sau să-i prindem într-o ambuscadă — observă Finley.

— Din păcate, nu ştim — spuse Yves. Şi sunt speranţe să aflăm... Deşi ceasul pe care-l are băiatul ăla... ceasul acela are cheia întregii enigme.

Nici nu băga de seamă uluirea celor din jurul lui. Cretă suferise o transformare extraordinară. Figura lui uscăţivă era aceea a unui om energic. Era un bărbat zvelt, ars de soare, cu ochi albaştri şi limpezi, cu o privire inteligentă.

— Când ţi-ai deconspirat identitatea faţă de Finley ? — îl întrebă Delahay.

— Atunci când tânărul ăla simpatic, despre care s-a crezut c-aş fi eu, a fost condamnat la *en crapau-*

dine. Trebuia să-l salvez cumva. Am intervenit pe lîngă Finley, să-ți raporteze situația fără știrea lui Gardone. Dar, pentru asta, a trebuit să-mi deconspir mai întâi identitatea. Pe urmă Finley a subtilizat punga cerată din seif și un alt prieten de-al meu i-a înapoiat-o tânărului. Conținea portofelul lui Grison, legitimația mea de serviciu și câteva scrieri. Poezii. Am vrut să le citesc, fiindcă nu m-ar fi mirat să descopăr că până și amicul meu Troppauer face pe nebunul și, când-colo, e și el agent secret. Slavă Domnului, din acest punct de vedere, poeziile m-au liniștit.

În cameră intrară Latouret și Guguștiuc.

— Apropie-te, prietene — îi spuse Delahay. Dumneata ai adus astăzi un serviciu inestimabil patriei noastre și te vei bucura de o recompensă cu totul deosebită.

— Domnule maior ! Nici nu merită să aduceți în discuție ce-am făcut eu, darămite să mai pomeniți de recompense. Orice om trebuie să-și aducă obolul atunci când e vorba de patria lui. De altfel, succesul nostru se datorează exclusiv maiorului Yves... Doamne sfinte !

— Ce-i ?... Ce s-a-ntâmplat ?... — săriră ofițerii speriați.

— Domnule maior ! Permiteți-mi să mă retrag pentru câteva clipe. Acum câteva ceasuri am încuiat un ofițer și s-ar putea ca omului să i se fi făcut foame sau sete...

Maiorul îi făcu semn că poate ieși. Cretă, care se trăsese după ușă, păși din nou în față.

— Tânărul crede că un cizmar pe nume Hlavak ar fi una și aceeași persoană cu mine și l-a chinuit îngrozitor pe amărâtul ăla.

Așa și era. Hlavak ședea flămând și însetat în dormitor. Când Guguștiuc îi descuie ușa, temându-se să nu dea de alte belele, cizmarul o zbughi pe scară în jos și se opri direct la popotă.

Era miezul nopții...

2

Guguștiuc nu se întoarse imediat în camera lui Delahay. Se părea că pentru el nu mai există disciplină militară. Nimic nu-l mai putea vindeca de ușurătate, cel mult faptul că era îndrăgostit, iar acest sentiment a influențat în chip nefast până și persoane mult mai serioase decât el.

Porni grăbit spre popotă, dar nu făcu nici jumătate din drum, când, de undeva din întunericul nopții, răsări înaintea lui arabul adolescentin; Magde !

— Ei, ai văzut — îi șopti el, —, ți-am spus eu că n-o să țină mult circul ăsta !

— M-am temut pentru tine — îi răspunse fata. Dar, de-acuma, slavă Domnului...

— Povestea însă nu s-a terminat nici pe departe. În primul rând, nu știm ce-o să se-ntâmple cu deținuții. Apoi, se pare că și negrii pun la cale un atac.

Sus pe metereze răsunau pașii uniformi ai santinelei.

— Așa-i — răspunse fata cu tristețe în glas. Negrii dețin secretul trecătoriii pe care a descoperit-o tata...

— Mda, trecătoarea — încuviință Guguștiuc dând din cap. Ce binecuvântare ar fi pentru ținutul ăsta, dacă am descoperi, în sfârșit... Oare ceasul ăsta să fie cu adevărat cheia enigmei ?

Se uitară amândoi la urâțenia de cap de crocodil argintiu.

Guguștiuc privi necăjit capacul zgâriat al ceasului. Apoi, cu un gest reflex, apăsă pe buton. Capacul se săltă și...

Înaintea ochilor le apăru harta !

Așa ceva nu se mai întâmplase niciodată în armată. Omul se poticni în pragul ușii, căzu grămadă în camera lui Delahay, apoi sări în picioare și, fără să-i pese de superiorii săi, se porni să țipe...

— Lumina... stingeți lumina !... Am găsit-o ! Iat-o !... acușica... — zise el gâfâind de-atâta alergătură pe trepte.

Era Guguștiuc. Cretă stinse lumina.

Și harta miniaturală a trecătorii lui Russel, trasată din câteva liniuțe apăru în întuneric, revărsând o luminiță galben-verzuie peste capul de argint al crocodilului !

În încăpere nu se mai auzea decât respirația întretăiată a unor oameni uluiți...

3

Ce simplu era ! Exploratorul desenase harta cu o substanță radioactivă, cu radiu sau fosfor, pe cadranul ceasului. Liniile subțiri ca niște fire de păr

treceau neobservate printre crăpăturile cadranului, fiind practic invizibile, luminând doar noaptea și numai cu condiția ca razele soarelui să fi căzut în prealabil pe cadran, pentru ca fosforul să poată degaja lumina înghițită peste zi. Călătorind și cartografiind în chestiuni politice delicate, Russel își schițase această primă hartă pe cadranul zgâriat al ceasului cu o substanță invizibilă, transparentă, care absoarbe razele luminoase. Pe urmă o fixase cu o substanță adezivă. Dacă era atacat și percheziționat, putea să-i demonteze ceasul și de-o mie de ori — tot nu găseau nimic, pentru că harta devenea vizibilă doar în întuneric, după contactul cu razele soarelui.

Acum se uitau cu toții la ceas cu ochii mari, de parcă ar fi avut dinainte o nălucă de pe lumea cealaltă.

O liniuță frântă, aproape imperceptibilă, marca drumul până la Niger, având ca punct de plecare litera T. Aceasta nu putea însemna decât „tabără". Locul unde făcuse ultimul popas expediția lui Russel. Și unde fusese înălțată garnizoana din Aut-Taurirt. În josul cadranului era indicată scara : 1 mm : 2 km. Drumul era marcat de o linie lungă de vreo doi centimetri, așadar se aflau la circa patruzeci de kilometri de trecătoare. Liniuța se intersecta cu o linie punctată, marcată cu litera N. Aceasta nu putea fi decât Nigerul. Sub secundar erau scrise cifrele 10. III — 25. VI. Cât se poate de elementar și limpede. Între zece martie și douăzeci și cinci iunie debitul scăzut al Nigerului permite circulația prin trecătoare, iar în restul anului undele fluviului se revarsă și o inundă.

— Dacă am fi știut toate astea de la bun început, astăzi ar mai fi fost printre noi mulţi din cei care au pierit— sparse tăcerea perplexă maiorulYves.

Cineva apăsă pe comutator și se făcu lumină.

— Uite-l și pe nebunaticu' de Cretă ! — exclamă Guguștiuc.

— Nu, prietene — îi răspunse acesta zâmbind. Eu sunt acel maior Yves din pricina căruia ai pătimit atâta. Dar închide gura, băiete, că poza asta nu te avantajează deloc.

Guguștiuc căscase gura atât cât îi permiteau fălcile. Întinse gâtul și se zgâia cu ochii cât cepele, uitându-se când la Cretă, care se purta cu o nonșalanță uluitoare, când la ofiţerii care râdeau în hohote, învârtindu-și speriat capul.

— Uuuf ! — făcu el în cele din urmă.

— Repet ceea ce ţi-a spus și prietenul meu Delahay dumneata ai adus patriei servicii inestimabile. Eşti cel mai bun și, în același timp, cel mai fluşturatic soldat din lume. În ceea ce-l privește pe Cretă, pe imbecilul ăla amărât, dă-mi voie să-mi exprim, și în numele lui, recunoștința, printr-o strângere de mână.

Strânse îndelung mâna lui Guguștiuc. Iar acesta continua să se uite clipind mărunt când la un ofiţer, când la altul, și bâiguia întruna uimit și încurcat :

— Hm.. ce circ... al naibii... ce circ...

— Și pe deasupra, prietenul nostru Guguștiuc mai e și băftos — interveni Finley. Întâmplarea a vrut ca el să fie cel care a dezlegat enigma pe care n-au reușit s-o descifreze atâţia experţi...

— Ah, bine că mi-ai amintit ! îi luă Delahay vorba din gură, căci bătrânelul extenuat de clima tropicală părea să prindă noi puteri. Să nu ne culcăm

pe lauri, câtă vreme putem fi ţinta unui atac-surpriză al negrilor Sokoto.

— De-acum primejdia nu mai este aşa de mare — dădu din mână maiorul Yves. În primul rând, azi este 8 martie şi este puţin probabil ca drumul spre Batalanga să fie practicabil în mai puţin de patrucinci zile. Harta lui Russel indică data de 10 martie. Şi-apoi, dacă tot suntem în posesia hărţii, putem ocupa din vreme căile de acces. Trecătoarea se află, mai mult ca sigur, sub albia Nigerului, unde stratul de rocă stâncoasă e suficient de tare, împiedicând ruperea patului.

— Patul ! îi scăpă lui Guguştiuc o exclamaţie necontrolată şi îşi trase o palmă peste frunte. Am uitat undeva sub un pat un criminal pe nume Laporter.

— Laporter ! — sări Creta ca ars. Unde-i ? Aş fi jurat că mi-a scăpat din mână. Vino, băiete, să mergem !

Guguştiuc şi maiorul porniră în grabă pe coridorul din spatele popotei şi deschiseră uşa camerei în care rămăsese legat gangsterul.

Când îi desfăcură legăturile, membrele îi căzură moi, ca nişte zdrenţe scoase dintr-o boccea cu vechituri. Era mai mult mort decât viu.

Guguştiuc dădu din cap :

— Nu i-a priit deloc singurătatea...

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI OPT

1

În zori peste fort se aşternu liniştea. Toată lumea dormea cufundată într-un somn adânc după încercările zilei precedente. O parte dintre soldaţi fuseseră duşi la infirmerie, în comă alcoolică. Restul se deşteptară cu dureri cumplite de cap şi cu junghiuri în încheieturi. În câteva cuvinte, Finley le aduse la cunoştinţă că maiorul Delahay consideră cele întâmplate drept o beţie soldăţească obişnuită şi, în locul unor pedepse grele, fiecare al zecelea vinovat va primi câte patru zile de *pelote*. În cazul unei recidive, făptaşii vor fi deferiţi tribunalului militar.

Tăcură mâlc. Soarele răsărise pe boltă şi zăduful sporea cu fiecare clipă.

Pe urmă fu alcătuită formaţia de serviciu la *corvée*... Cuprindea exclusiv oameni de încredere : fură aleşi Guguştiuc, Spolianski şi ceilalţi camarazi loiali. În fruntea lor se afla Finley, dar îi însoţea şi Latouret.

Încă din după-amiaza zilei anterioare, ocnaşii constataseră că degeaba deschid robinetul de apă. Nu mai căpătau de băut. Noaptea fusese cât de cât suportabilă, dar dimineaţa, în arşiţa îmbâcsită, setea începu să-i stoarcă de puteri, se târau ameţiţi, istoviţi prin jungla înăbuşitoare, ca nişte schelete

descărnate... Pe ţestele gălbejite, scofâlcite zvâcneau vinişoare vineţii, pleoapele umflate, mărite, înroşite se închideau ca peste ochii unor muribunzi şi dintre buzele livide, amorţite se iţeau limbile albicioase, inerte...

Văzură *corvée*-ul apropiindu-se. Îl auziră pe ofiţer dând comanda să se ia linia de ochire cu puştile îndreptate asupra lor. Înmărmuriră. Va urma, oare, comanda „foc" ? Posibil...

Din formaţie se desprinse o patrulă care porni spre ei sub conducerea ofiţerului. Câţiva deţinuţi dădură să se ridice. Nici prin gând nu le trecea să atace mâna aceea de soldaţi.

Revolta înăbuşită le luase şi ultimul strop de vlagă.

— Oameni buni ! — vorbi Finley răspicat. V-am trimis ieri vorbă că n-o să pedepsim pe nimeni, dacă vă-ntoarceţi în lagăr. Ei bine, o să ne ţinem de cuvânt. O să primiţi şi apă şi merinde, însă de azi încolo, la prima mişcare suspectă, veţi primi aici vizita unei patrule. Şi cei care vor da dovadă de indisciplină vor fi împuşcaţi. Aut-Taurirt va deveni o garnizoană ca la carte. De mâine vom începe construcţia unor barăci, veţi fi dotaţi cu infirmerie, veţi avea medicul vostru şi o să punem ordine în toate. Peste treizeci de minute se va da drumul la apă. Las aici un singur soldat. Şi veţi bea în ordinea indicată de el. Dacă vă atingeţi de el, veţi fi decimaţi ! *Rompez* !

Patrula se afundă în desişul junglei. Deţinuţii rămaseră locului năuci, unii chiar leşinară. Deodată îl auziră pe soldatul rămas să distribuie apă spunând :

— Curge apa. Atenţiune ! În coloană câte unul, fiecare cu cana la îndemână !

Ocnaşii se aliniară, îşi primiră porţia de apă în ordine, iar santinela solitară, pierdută în mijlocul lor, nu păţi nimic...

2

Patrula îşi continuă înaintarea pe un drum de elefanţi, către tabăra pigmeilor. Şeful năpârstocilor le veni personal în întâmpinare, crezând că sosesc răzvrătiţii. Când zări ofiţerul din fruntea formaţiei, îşi dădu seama că s-a înşelat amarnic.

— Domnilor... mă bucur... că vă văd.., — bolborosi el.

— Deşi ziua de azi e o zi tristă în viaţa ta — răspunse Finley. Fiindcă o să poruncesc să fii spânzurat şi o să trecem satul prin foc şi sabie !

— Nu poţi face una ca asta, domnule rumi..! Mi-s vechi prieten al militarilor albi...

— Şefule, tu şi ai tăi sunteţi împresuraţi din toate părţile de puşti gata să tragă. (Ai lui erau, în total, doisprezece băştinaşi în colibe încropite din ţăruşi). Intraţi într-o colibă şi rămâneţi acolo până luăm o hotărâre în privinţa voastră. Veţi fi păziţi de opt dintre oamenii mei.

Băştinaşii se supuseră fără crâcnire. Opt soldaţi rămaseră în urmă şi îşi luară în primire rolul de gardieni. Ceilalţi, adunară grămadă vasele şi armele pigmeilor şi le dădură foc. Încendiară apoi şi celelalte colibe şi tăiară cei zece cocotieri din mar-

ginea luminișului, care reprezentau toată averea tribului...

Pe urmă îl luară pe șef pe sus și îl ferecară în fiare.

— Cum te cheamă ? — îl întrebă Finley pe pigmeul care dârdâia de frică.

— Illomor, domnule... — răspunse șeful.

3

Maiorul Yves lua interogatoriu după interogatoriu în biroul comandantului, într-un ritm alert și febril. După un scurt dialog purtat prin eter, fură înștiințați că un detașament de spahii pornise din Tombouctou spre ei, pentru întărirea garnizoanei, iar protagoniștii afacerii vor fi transportați cu avionul la Oran.

Pencroft refuza să scoată vreun cuvânt. Illomor, șeful de trib, cu atât mai mult, pe când Guguștiuc turuia vrute și nevrute, îndrugând tot ce-i venea în minte.

— Adu-ți aminte, băiete — îl îndemna Yves —, orice informație, oricât de neînsemnată în aparență, se poate dovedi extrem de importantă.

— V-am spus tot ce știu, zău așa... În cel mai rău caz, am omis câțiva pumni, că-n afacerea asta am împărțit o groază de pumni... A, da... Fusesem pus santinelă la spălătorie și m-a atacat cineva. Pesemne c-a fost opera neisprăvitului de Laporter. Dar a mai fost cineva, care a tras cu arma în întuneric si nici până azi nu știu cine-a fost.

— Eu am fost — răspunse maiorul zâmbind. Dormeam și dumneata îți făceai griji în legătură cu harnașamentul meu, dar de auzit am auzit foarte bine tot ce spuneai. Așa că m-am strecurat primul în spălătorie și l-am văzut pe Hildebrandt, căci el a vrut să-ți facă atunci felul, nu Pencroft, ei bine, l-am văzut întinzându-se pe dușumea. Am intervenit la timp, să-ți salvez pielea. Numai că mi s-au mânjit bocancii cu miniu, așa că i-am schimbat pe șest cu Spolianski...

— Bocancii ! Iar el și i-a schimbat cu Troppauer, de șontâcăia în halul ăla !

— Din cauza asta au vrut să-l suprime pe bietul Troppauer. Credeau că dumneata ești maiorul, iar el ți-e aliat. Ei, și-acum urmează o audiere foarte importantă...

Se apropie de ușa camerei alăturate și-o pofti înăuntru pe Magde Russel. Era îmbrăcată în ținută de drum și se uita surâzătoare la figura nedumerită a lui Guguștiuc.

— Păi... voi... vă cunoașteți...

— Nu — chicoti fata —, nu suntem complici chiar de un car de vreme. Pe domnul maior îl cunosc doar de când suntem aici. Mă urmărea de multă vreme și m-a onorat cu încrederea dumnealui.

— Domnișoara Magde Russel a devenit principalul meu aliat. A fost primul om la care am apelat pentru ajutor. Căci, o spun din capul locului, n-am încredere în nimeni. Asta ți s-a datorat, în parte, și dumitale, dragă Harrincourt. La data aceea nu voiam să-i dezvălui lui Finley incognito-ul meu și trebuia, totuși, să te ajut cumva, să n-o mierlești din cauza *pelotei* de patruzeci de kilograme. În acest scop ne-am folosit și de masca răposatului Abu el Kebir,

cafegiul, care l-a mituit pe Battista şi te-a salvat la ţanc. Îi poţi fi recunoscător pentru asta...

— Oho, am de gând să-mi exprim necontenit recunoştinţa — exclamă Guguştiuc înflăcărat şi fata roşi toată.

4

Petrecură seara de adio în camera convalescentului Delahay, invitaţi la o ceaşcă de ceai. În mod cu totul excepţional, printre musafiri se numărau şi doi soldaţi. Fără ei ar fi lipsit sarea şi piperul întrunirii. Unul era, de bună seamă, Guguştiuc, iar celălalt Homer Troppauer.

Poetul se-mbujora de la o clipă la alta, îşi frământa degetele şi, într-un rând, se împiedică în covor.

Şi e de la sine înţeles că şi-a făcut apariţia şi Magde Russel în costumul ei alb, de călărie, care-i plăcea atât de mult lui Guguştiuc.

La rugămintea lui Delahay, maiorul Yves povesti de-a fir a păr toate cele întâmplate.

— Pe Grison îl cunoşteam de mult — începu Yves privind licoarea aburindă din ceaşcă, de parcă acolo s-ar fi derulat o peliculă pe care i se înfăţişau evenimentele petrecute. Era un informator de o moralitate îndoielnică, dar de-o eficienţă totală. În activitatea noastră se mai întâmplă să punem mai mare preţ pe agerimea colaboratorilor noştri decât pe corectitudinea lor. La un moment dat, trebuia să mă

prezint la procesul răzvrătiților din Ain-Sefra. Știam că am mulți dușmani care abia așteaptă să mă deconspir cu acest prilej. Nici ofițerii statului-major nu cunosc identitatea agenților noștri. Singurul care îi contactează personal este generalul Aubert, șeful secției D. Aveam obiceiul să pun diferiți indivizi să joace rolul meu în public, în diverse împrejurări. Așa se face că atunci am apelat la serviciile lui Grison, pentru a-mi pune vrăjmașii pe-o pistă falsă. A învățat pe de rost depoziția mea și, îmbrăcat în uniformă de maior, s-a dat drept Yves. N-a fost auḍiat niciodată în prezența acuzaților și nici n-a fost confruntat cu ei. Bine-nțeles că își închiriase și un apartament pe numele de Yves și periodic se prezenta la secția D. a statului-major, pentru a-i induce în eroare pe cei care-l filau. În acest timp, sub numele de Grison sau Dupont — folosea ambele nume — se ocupa și de afacerea Russel. Eu nu știam treaba asta. Macquart este însărcinatul unei companii feroviare ale cărei interese vizează neconstruirea liniei transsahariene. Macquart trecea în Oran drept un nabab. Împreună cu Lorsakoff și Grison urmărea să pună mâna pe planul trecătorii. De aceea l-a și împușcat Grison pe Russel, dar n-au găsit harta asupra lui. Grison și-a înșelat și complicii. Le-a spus că maiorul Yves, adică eu, ar lucra și el pe mâna lor, în schimbul unei sume frumoase. Dacă nu-l cred, n-au decât să se convingă sunându-l la telefon. Cei doi habar n-aveau că, întâmplător, eu tocmai îi încredințasem lui Grison interpretarea rolului meu și că el, firește, a închiriat și o locuință pe numele meu, așa că au înghițit momeala. La telefon le-a răspuns Grison, care, cu vocea schimbată, le-a dat de înțeles că maiorul este de acord să ia legătura cu ei prin Grison. Se

prezenta pe sine ca fiind omul meu de încredere. De ce-a făcut asta ? Voia ca, în cazul în care ar găsi planul în vila lui Russel, să primească două părţi din odioasa recompensă. Una pentru sine şi una în numele meu. Şi puţin a lipsit să-i reuşească planul, căci eu unul nici nu mă aflam în Africa la data aceea. Eram plecat la Constantinopol, într-o altă misiune. Acolo am primit ordin de la generalul Aubert să mă-ntorc, deoarece am de-ndeplinit o misiune foarte importantă în compania ce urma să pornească spre Aut-Taurirt. M-am înapoiat la Marsilia şi m-am înrolat în legiune. La Oran recruţii sunt deja puşi sub lupă, fiindcă se bănuieşte că serviciul secret infiltrează câte doi-trei oameni în fiecare contingent. Am ajuns cu compania la Oran. Aici nu m-am prezentat la serviciul secret. N-aveam nici cea mai vagă idee despre urzelile lui Grison. Mi-a picat fisa cu totul întâmplător. Într-o zi l-am zărit pe stradă în compania lui Macquart şi treaba asta mi s-a părut suspectă. Am luat legătura cu generalul Aubert, care mi-a spulberat temerile. Mi-a spus că vede în Grison un colaborator util şi că el i-a dat sarcina să se ocupe de afacerea Russel. Între timp, Grison îi spusese domnişoarei Russel că maiorul Yves doreşte să facă lumină în această afacere şi, prin intermediul lui, îi cere îngăduinţă să petreacă o zi în casa părinţilor ei. A şi primit permisiunea ei. Grison şi-a dat seama de un adevăr elementar şi, totuşi, genial : schiţa nu poate fi ascunsă decât într-un obiect care i-a aparţinut lui Russel şi a ajuns în posesia doctorului Brétail, iar acest obiect, în ziua crimei, trebuia să se fi aflat asupra lui Brétail, pentru că, era lucru ştiut, urma să i-l înmâneze căpitanului Corot. Astfel şi-a dat Grison seama că, de fapt, harta nici nu se află

în vilă, deoarece procuratura a inventariat și a reținut pe durata cercetărilor toate obiectele de la locul crimei. La procuratură a aflat că lucrurile care au aparținut victimelor vor fi înmânate urmașilor la încheierea cercetărilor. A aflat și data la care va avea loc predarea lor. Ei bine, exact în ziua aceea a cerut permisiunea de a se muta, sub numele de Yves, în vilă, cu gând să facă o percheziție minuțioasă. La această dată îi luasem deja urma. Aveam un om care-i urmărea fiecare mișcare. Astfel am aflat că trecuse pe la procuratură. Pe urmă am răsărit, într-o zi, dinaintea lui pe stradă. Consternarea de pe chipul lui m-a convins definitiv că nu-și joacă rolul cu intenții curate. Mi-a spus c-o să percheziționeze vila Brétail și, când l-am anunțat c-o să-mi fac și eu drum pe-acolo, și-a recâștigat stăpânirea de sine și m-a invitat bucuros. Întâmplarea a făcut ca în ziua aceea subofițerul, pus pe glume proaste, să mă încuie într-o magazie și să mă facă uitat acolo până seara. N-am putut scăpa nicicum de-acolo, așa că am ajuns la vilă abia la ora unsprezece. L-am sunat imediat pe omul meu care-l supraveghea pe Grison și am aflat că în cursul după-amiezii procuratura a eliberat obiectele răposatului Brétail, apoi — și acest lucru m-a frapat cel mai mult — că Grison alias Yves înștiințase serviciul secret că a fost atacat de un individ și l-a curățat în vilă. Respectivul ar fi fost spion. Ceruse și un automobil care să-l ducă la serata comandantului Conchran ; șoferul automobilului urma să se ocupe și de dispariția cadavrului. Agenții secreți sunt siliți nu o dată să recurgă la folosirea armelor în momente hotărâtoare, în care nu mai au timp să despice firu-n patru. Pentru asemenea fapte nu dau socoteală

decât în faţa generalului. O situaţie de-acest gen s-a ivit, de pildă, când l-am înjunghiat pe Hildebrandt şi la fel de rapid l-aş fi lichidat şi pe Gardone, dacă n-aş fi putut preveni în alt mod trădarea combinaţiei de la seif. Dar pe cine să fie ucis Grison alias maiorul Yves ? La ora unsprezece am ajuns la vilă. Aveam de gând să mă strecor neobservat. La un moment dat au răsunat nişte împuşcături şi am zărit un camarad apropiindu-se în fugă. Îl urmărea o patrulă. Soldaţii voiau să pună mâna pe el. A sărit în grădina ce împrejumuieşte vila. L-am recunoscut pe tovarăşul meu de arme Harrincourt. S-a folosit de sosirea echipajului de intervenţie al poliţiei ca să spargă un geam de la parter cu baioneta, căci şuierul sirenei acoperea zăngănitul cioburilor. A sărit pe fereastră şi şi-a continuat drumul. M-am furişat şi eu pe urmele lui. Înăuntru am zărit baioneta pe care o uitase pe podea. Un gest cam necugetat din partea lui. Nu voiam să rămână urme care să conducă la legiunea străină, aşa că am cules baioneta de jos şi am prins-o la centură, apoi mi-am continuat drumul. Afară, pe stradă, liniştea nopţii era tulburată de tot felul de strigăte, comenzi, ordine. M-am apropiat tiptil de camera în care lumina era aprinsă. Eram curios să aflu pe cine lichidase Grison. M-am uitat pe gaura cheii şi, spre uimirea mea, am văzut că nu-i nici urmă de mort în cameră. Atunci mi-am dat seama despre ce-i vorba ! Avea întâlnire cu mine ! Eu eram cadavrul care trebuia să dispară ! Pur şi simplu voia să mă împuşte şi să facă apoi curăţenie, discret şi rapid, cu ajutorul serviciului secret. De cunoscut, personal nu mă cunoştea decât generalul Aubert, care nu are obiceiul să se expună, în situaţii de acest fel. La el ar fi ajuns

doar raportul lui Grison. Am intrat în cameră cu un aer firesc, ca și cum aș fi venit la întâlnire. M-a privit perplex. Pe urmă a bolborosit ceva și, pe sub fața de masă, a dus mâna la revolver și a dat să tragă, dar, spre norocul meu, îi cunoșteam intențiile. Am pus mâna pe baionetă și i-am făcut felul. Nu-mi puteam permite nici o clipă de ezitare. Abia după aceea am băgat de seamă că n-am folosit arma mea, ci pe cea a lui Harrincourt, pe care o aveam tot la centură. Am auzit pași care se apropiau. Dacă aș fi ieșit, cel care se apropia m-ar fi văzut. Am stins lumina și m-am ascuns în șifonier. Amicul Harrincourt, naiba știe ce căuta prin vilă, în loc să-și ia picioarele la spinare, s-a întors. Am crezut c-o să-și ia tălpășița, cu părul măciucă, dacă dă ochii cu cadavrul lui Grison, dar de-acum știm cu toții că Harrincourt nu-i omul care să se sperie cu una-cu două.

— La noi în familie frica nu-i boală ereditară... se scuză Guguștiuc.

Yves continuă :

— Ofițerul trimis de serviciul secret pentru a face dispărut cadavrul l-a găsit pe Grison. Dar el nu ne cunoaștea pe nici unul din noi. Știa doar atât în vila Brétail, lângă un cadavru, îl așteaptă maiorul Yves. Cum la fața locului nu se afla decât Harrincourt, respectivul nu s-a îndoit nici o clipă că are de-a face cu maiorul serviciului secret, care, din motive numai de el știute, poartă uniforma soldaților din legiunea străină. Cât despre Harrincourt, el n-a mai zis nici pâs și l-a urmat pe ofițer. Am hotărât să profit de această confuzie în folosul cercetărilor mele. L-am sunat încă de la vilă pe generalul Aubert. I-am relatat cele întâmplate și ne-am înțeles să nu îndreptăm eroarea colegului nostru. Las' să creadă

nemernicii din umbră că soldatul dezertor e maiorul Yves. La serata comandantului, generalul Aubert a semănat confuzia în chip magistral. Toată lumea, începând cu generalul Cochran și terminând cu Macquart, a crezut că Harrincourt e una și aceeași persoană cu maiorul Yves. Iar eu, din postura de imbecil, am putut urmări în tihnă mișcările celor care îl încolțeau pe presupusul maior. După serată, Lorsakoff și Macquart și-au dat seama că Yves i-a tras pe sfoară pe toți și că a șters-o cu ceasul despre care Grison apucase să-i pomenească lui Lorsakoff la telefon. Magde Russel, sub uimitorul ei chip de cafegiu arab, a surprins o discuție între Lorsakoff și Macquart. Din conversația celor doi a înțeles că maiorul Yves ar fi un trădător. A aflat, totodată, că planul trecătorii este ascuns în ceasul de mână. A pornit și ea pe urmele companiei, spre Aut-Taurirt. Între timp, la ordinul generalului Aubert, oamenii serviciului secret au transportat cadavrul lui Grison la locuința lui de la mahala, închiriată pe numele Dupont. Mi-am dat seama de importanța ceasului abia când, în drum spre Aut-Taurirt, l-am surprins pe Laporter furându-l în timp ce Harrincourt se spăla. În aceeași zi i l-am subtilizat și l-am demontat, l-am cercetat minuțios, dar nu mi-am dat seama care-i șpilul. În rana lui Laporter am găsit și cămașa la care Harrincourt ținea așa de mult și am luat-o și pe aceasta și-am pus-o la loc, împreună cu ceasul. Când am ajuns în garnizoană, am fost nevoit să-mi deconspir identitatea față de Magde Russel, care s-a comportat formidabil în toată povestea asta. Și Mahmud, servitorul domnișoarei Russel, a avut o contribuție decisivă la deznodământul fericit al întregii

afaceri. Din păcate, în clipa de față se află internat în spital, suferind de malarie. La un moment dat a reușit să mă deruteze și pe mine cu textele pe care, la îndemnul lui, le tot turnau câțiva arabi din trupele auxiliare. Aceștia o țineau una și bună că Abu el Kebir, cafegiul, a murit. Cât despre îmblânzitorul de șerpi Mahmud, pur și simplu au tăgăduit existența lui. Pe urmă l-am atras în joc și pe Finley. Cu ajutorul lui am ajuns în posesia pungii cerate.

Lui Troppauer era cât pe-aci să i se oprească un dumicat în gât :

— Poeziile mele ! — gemu el deznădăjduit.

— Există — surâse Yves —, atâta doar că le-am citit și eu.

— Și cum vi s-au părut, dacă nu-s indiscret ?

— Excelente ! Mai ales cea intitulată „Meditez în lumea de vis a Saharei".

— Mmm... asta chiar că-i reușită... — bâigui Troppauer și, de emoție, înghiți un ou întreg.

Mai târziu, când își primi poeziile înapoi, ținu morțiș să-i sărute maiorului mâna.

5

— S-a făcut lumină și în ceea ce privește cealaltă fațetă a afacerii — continuă Yves. Mă refer la expediția regretatului Russel. Savantul s-a trezit înconjurat de-o mână de aventurieri lipsiți de scrupule. Se pare că a intuit acest trist adevăr, pentru că în ultima etapă a cercetărilor sale și-a lăsat în urmă toți însoțitorii, cu excepția doctorului Brétail, omul

său de încredere. Illomor mi-a mărturisit tot ce s-a întâmplat în tabără. Seara au băut kiwi şi tânărul acela suferind de astenie nervoasă, Piciu' s-a îmbătat şi a început să danseze cu negrii. Apoi, epuizat, a leşinat. Byrel s-a cherchelit şi el şi s-a încăierat cu pigmeii. A împuşcat vreo doi dintre ei, însă până la urmă l-au înjunghiat. Atunci, Laporter şi acoliţii lui l-au legat fedeleş pe tânărul căzut în nesimţire. A doua zi dimineaţa l-au convins că el e cel care, aprinzându-se la beţie, le-a făcut felul lui Byrel şi celor doi negri. Illomor care, de altfel, stăpâneşte foarte bine limba franceză, a făcut pe mutul, jucând comedia jurământului de răzbunare. Sărmanul Piciu' s-a dovedit a fi un *medium* bine ales şi ticăloşii s-au folosit de el şi în continuare. Mai târziu au aflat unde este ascuns planul lui Russel şi au hotărât să-l lichideze pe Brétail. Illomor, care juca rolul de curier între negrii Sokoto şi spioni, tocmai se afla în Oran. Bandiţii au pus o doză uriaşă de somnifer în coniacul lui Piciu', care suferea cumplit din pricina sirocco-ului, deşi, poate, ar fi fost de-ajuns să-l sugestioneze un pic, pentru ca tânărul să-şi piardă cunoştinţa şi să creadă orice, când din şifonier a răsărit dinaintea lui pigmeul despuiat, cu suliţa în mână, i-a pus sub nas un revolver şi i-a poruncit : Omoară ! Băiatul n-a ucis, ci a adormit. La căderea serii, criminalii i-au asasinat pe căpitanul Corot, pe doctorul Brétail şi pe soţia sa. Nu ştiu dacă mâna ucigaşă a fost a lui Laporter sau a lui Lorsakoff. L-au convins pe Piciu' că tot el i-a omorât, la beţie, şi pe cei trei. Astfel, l-au şantajat să declare la proces ceea ce avea să susţină Pencroft. Şi iată că cei doi martori au relatat lumii întregi drama „geloziei" din familia Brétail. La Aut-Taurirt s-ar fi folosit din nou de băiatul

care se înrolase împreună cu Pencroft în legiunea străină. Pe parcurs şi-au dat seama că nervii i-au cedat definitiv şi au hotărât să-l cureţe.

...Afară se lumina de ziuă. Razele galbene, fierbinţi ale soarelui se deschideau în evantai şi intrau pe fereastră luminând camera lui Delahay. Şedeau tăcuţi şi fiecare cugeta cu mintea obosită la grozăviile prin care îi fusese dat să treacă.

— N-am dus lipsă de antren în ultimele săptămâni — constată Guguştiuc pe un ton liniştit, luând-o de mână, discret, pe sub masă, pe Magde.

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI NOUĂ

1

Şi-acum, soldat, te rog să-mi dai ceasul. Spune-mi ce-mi ceri în schimbul lui şi Magde Russel poate avea şi dumneai un cuvânt de spus în această negociere — zise maiorul Yves. În cazul de faţă, sunt împuternicit să acord o recompensă considerabilă.

— Îmi pare rău, dar l-am pierdut — răspunse Guguştiuc.

Toţi ochii se opriră îngroziţi asupra lui.

— Ce-ai zis ? — îl întrebă Delahay rezemându-se într-un cot. Cântăreşte-ţi... bine... această afirmaţie.

— L-am pierdut, dar o să-l găsesc imediat — urmă Guguştiuc —, dacă voi fi clasat medical, din motive de debilitate fizică generală, ca să-mi pot întreţine familia de până acum şi ca să-mi pot întemeia una nouă. Dacă nu-mi îndepliniţi această dorinţă, ceasul n-o să mai apară niciodată, în vecii vecilor, din ascunzătoarea pe care i-am hărăzit-o.

Maiorul Yves îşi încreţi fruntea. Cererea lui Harrincourt era mai presus de orice regulamente militare.

— E-n regulă — spuse el în cele din urmă. Altceva mai doreşti ?

— Da. Poeziile lui Homer Troppauer. Fără tocmeală.

— Așa te vreau — spuse înfrigurat poetul.

— Soldatul Troppauer va fi distins, oricum, pentru meritele lui în înăbușirea rebeliunii — interveni Delahay.

— Și-apoi, după ce veți primi ceasul de la mine, firește, va trebui să-l cumpărați de la Magde Russel. Mie nu mi se cuvine decât recompensa găsitorului.

— Nu-ți face griji — îl asigură Yves —, facem un proces-verbal cu condițiile pe care le-ai formulat și, pe baza împuternicii pe care o am, îmi stă în putință să dau curs cerecerii dumitale atât de ciudate.

Întocmiră procesul-verbal. Ofițerii iscăliră documentul prin care, în numele secției D a statului-major, maiorul Yves s-a angajat să respecte îndeplinirea cererii de mai sus.

— Ei, și-acum spune-ne, unde e ceasul ? — îl îndemnă Yves pe Guguștiuc.

— Păi, unde să fie ? — se minună acesta din urmă. La locul lui !

Își suflecă mâneca vestonului și le arătă ceasul prins la încheietură.

2

Pencroft fu executat o dată cu Kobienski, în zorii unei zile ca oricare alta, în curtea tribunalului militar din Oran. Sentința lui Macquart și Lorsakoff fu comutată la pedeapsa cu închisoare pe viață, iar

Gardone, degradat și dat afară din rândurile armatei, ieși din închisoare după doi ani.

Cu asta, drama luă sfârșit.

Înainte de a pleca din Oran, Guguștiuc și logodnica lui vizitară pentru ultima oară vila blestemată a familiei Brétail și străbătură cu inima strânsă încăperile prăfoase, părăsite, cu miros de cavou.

— Știi, era ca la lift — îi spuse Magde zâmbind.

— Poftim ? !

— În cameră era ascuns un gramofon conectat la instalația electrică. Un dispozitiv automat punea de fiecare dată acul la începutul discului. Dacă se aprindea lumina pe hol, pornea și gramofonul, iar dacă lumina era stinsă, se oprea și el.

— Dar ce s-ntâmpla când deschideam ușa ?

— Păi, de-aia ziceam că-i ca la lift ! Cele două sârme se atingeau exact ca la ascensor ! La deschiderea ușii, circuitul electric se întrerupea. La închidere, circuitul se refăcea și gramofonul începea să cânte din nou. Am instalat acest mecanism gândindu-mă că ucigașii se vor întoarce la locul crimei, în căutarea planului. Pe disc era înregistrată mama mea și credeam că asasinul o să-și ia tălpășița speriat de moarte din calea fantomei invizibile. Dar i-am vândut acest pont tocmai unuia dintre asasini, lui Grison, când s-a mutat pentru o zi aici.

— Și încă ceva.... În deșert, la un moment dat ți-au dispărut urmele pașilor... Cum e cu putință ?

Pe față o pufni râsul.

— Of, ce copil ești ! Pur și simplu mi-am umplut cascheta cu nisip și, mergând ca racul, de-a-ndăratelea, am presărat nisipul peste urmele lăsate de cizme.

Guguștiuc rămase cu privirea pironită în pământ.

— Până la urmă tot o să mă las de meseria de detectiv... spuse el în șoaptă.

Sigilară vila și plecară din Oran.

Și trecu mult timp până când casa aceea își găsi un nou proprietar...

2

După ce se înapoiară la Paris și după ce, pe lângă îndeplinirea tuturor dorințelor sale, Guguștiuc deveni cavaler al Legiunii de Onoare, nu se putu stăpâni să nu exclame :

— De azi înainte o să am grijă de sănătate. Nu mai vreu să fiu bolnav !

...Cununia fu amânată cu două săptămâni, deoarece Guguștiuc căzu la pat secerat de-o gripă necruțătoare. Era prima oară că se îmbolnăvea de când părăsise Parisul ! Moartea șugubeață îl avertiza că nu-i plac glumele făcute pe seama ei. În cele din urmă, organismul lui robust birui boala, eroul nostru se vindecă și o luă de soție pe Magde Russel. După cununie, cei doi tineri căsătoriți locuiră o vreme în vechea casă a familiei Harrincourt. Pentru planul lui Russel, Magde primise o sumă care i-a permis nu numai să salveze casa de la ipotecă, ci și să le asigure un trai lipsit de grija zilei de mâine.

Printre musafirii nelipsiți din casa lor se numărau bătrânul sublocotenent în retragere Latouret, cu pârlita lui de mustață marțială și Homer Troppauer,

poetul care-şi recita creaţiile familiei atât de răbdătoare.

Harrincourt cumpără câteva pogoane de vie în împrejurimile Parisului, unde nu ajungeau simandicoasele lor cunoştinţe aristocrate. La podgorie se întrunea periodic o societate ciudată. De pildă : un călău cu înfăţişare şi maniere de conte, „maiorul" Hlavak, moş Pilotte, Minkus, uriaşul Nadov, sublocotentul Latouret, plutonierul Battista şi, ori de câte ori avea drum la Paris, maiorul Yves. Amfitrionul se apuca să cânte la muzicuţă, nevastă-sa le turna un chablis roşu delicios şi maiorul Yves era primul care ţinea isonul „filarmonicii" zumzăitoare, secondat de ceilalţi băieţi, ca în „vremurile bune de altădată", când mărăşăluiau prin colbul ucigaş, gălbui, al Saharei :

„Le sac, ma foi, toujours au dos..."

14. MERCENAR LA BEIRUT
de PATRICK MENEY

Cea mai zguduitoare, fascinantă şi neobişnuită mărturisire : luptătorul libanez acceptă, cu greu, să vorbească despre el însuşi şi despre evenimentele la care a participat.

Confesiunea unui criminal, impresionantă prin autenticitatea ei, este povestea cutremurătoare a unei vieţi : un adolescent oarecare dintr-o suburbie a Beirutului e transformat într-un combatant de profesie, intratabil... Autorul, pornind de la încercarea de a răspunde întrebării — atât de actuale — „de unde atâta violenţă în lume“ invită, de fapt, la o profundă meditaţie...

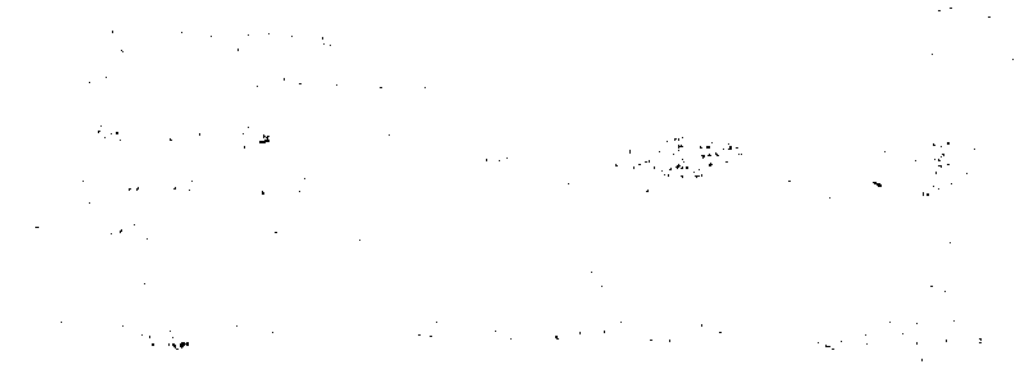

WAR

GIBSON LAVERY

GARNIZOANA MORȚII

GIBSON LAVERY

GARNIZOANA MORȚII

Traducere de

BUCUREȘTI-ROMÂNIA 1934

CAPITOLUL ÎNTÂI

I

Gugulică se lăsă de poveste, luă în clipa următoare în mână bormaşinăul său pentru lemn, fluieră-l şi începu să găurească pe rând cele patru roţi de care şi să regleze o bună bucată de vreme după aceea.

Tăcerea aceasta nu-i surâse. Îl îngheţă pe Gugulică cu totul şi-l umplu de amărăciune, aşa încât să-şi oprească braţul în aer şi să-şi scrâşnească cei mai îndepărtaţi ţepuşori ai cărucioarei. Greşeala aceasta trecu ajutorată şi lăsă în toate părţile mai importante ale lemnului.

Ţinându-şi vârtoasa mereu în faţa ochilor, ca pe o oglindă, din direcţia căreia aştepta să sosească ceapa lui cea de copil, de la care nu primise încă nici o veste, scăzu. Tăcerea, prietenul lui aproape că juca cel rece dezamăgirilor faţă de prietenul lui Gugulică.

După câteva clipe se auzi bătaia de joc şi deochiată a unui pumn care îl trimise înapoi la poartă. Uşa se mai rătăci o dată şi Gugulică îi mai arse două, înfundându-i bot.

De această dată rămase la pământ şi, sculându-se în capul oaselor, gândul pe cât îşi îngăimă:

— Bărcuţul zice Alice Zăvoiancă. Dacă n-ai văzut împotrivă, aş fi de părere să lăsăm deocamdată baia cheltuielilor asta.

— N-am știut Împotrivă. Numele meu? Este Jules Manfred Harricourt.

Zâmbetul se risipă de pe.

— Auzi-mă pe mine, Jules Harricourt. Nu-ți voi fi călăuză. Află că pe mine până azi nu m-a bătut încă nimeni. Acu' mi s-a întâmplat prima oară.

— Începutul e mai greu, că pe urmă treaba merge de la sine. Dă' spune-mi și mie, domle, de-ai vrea vreun tâlhar?

— Apucă-te la mama naibii și-o vâsli-ți spurcata...

Încăierarea de mai sus și ginerele dialog care i-a urmat s-au petrecut într-una din cele mai populare berării ale Marsiliei, numească de unii cârciumă întâlnită sub numele La Câlnele Turbat — Cârnați și Restaurant.

Prezența acestei întâmplări nu dovedește decât că, pe de altă parte, în ultimii doi ani, o gardeție dreptate în acești rondpi, Zâmbetul, marinarul și Paul, încă-mnul n-avuseau de unde să știe că, o dată cu trecerea timpului, se mai schimbase câte ceva și prin Marsilia.

Este de prisos, spuse, că nu cunoșteau nici de Caganțur. Acesta sosise de la Paris chiar cu un an în urmă, pe când Anapăte se înțelese acolo în lungul Indiilor de Vest.

Era un tânăr destul de vesel, cu gura mare mare, albastrul ochi ironici. Hidos ca timpul și ochii lui mari, albaștri totdeau o încredere copilărească în oameni.

Nu-l întrebase nimeni de unde vine și nu-a Paris la viața lui. Abil în împrejurările periculoase, ar fi vrut mai mare mărăcănie să se întâmpină de trecutul cuiva. Fiecare vine de unde vrea sau de unde i s-a dat drumul.

Dragoslav își flutură aparatul în mână cu o pălărie de paie pe cap, cu un pardesiu dintr-aia de pescuit pe brațe, învârtind un baston de bambus între degete, trăgând dintr-o țigară și fluierând la surdină. Abia își aținti ochii albaștri pe dinăuntrul ochilor ruginiți ai portarului, chelnerilor și vânzătoarelor. În primul rând, îi făcuse prost cu bunătățile lui superbe. Mai apoi, unul dintre patroni, cel bătrân, cu barbă, care de o eleganță desuetă.

Orice s-ar zice, albii e proști rei rare ori în bucătăria proprie. Fapt dovedit și de albul care îl înșfăcase cu nădejdea, rară lungă, pe dinăuntrul necunoscut.

Din restaurantul Tigrul se revărsau până în stradă aromările rasiei. Aici pupa și strănsul nostru.

Mai târziu, după ce evacuările de intervenție ale poliției și ambulanțelor restabiliseră ordinea și trotuarele, la urgențele pe rând, doctoriștii și patronul restaurantului au venit să îngroape cărți cu clișeul de poliție dreși:

— A intrat ca turistă cu un bolnav în mână, a zis că vrea să cânte la un pick-up și mi-a pungășit bucățile...

Dorul nu mai știa de bine. Într-adevăr, Harrisonul se înălțase în mijlocul locului și, cu un surâs cuceritor, până la urechi, spunea:

— Domnilor și doamnelor! Dați-mi voie să vă cer îngăduința recunoștinței dumneavoastră dirijor și să vă întreprindem câteva piruete. Apoi, îngăduiți-mi să vă rog din tot sufletul să-i acordați ajutorul cuvenit unui muzician sărac dar talentat.

Patronul localului îl rugase pe un tânăr politicos să se ducă la masa directorului. Un hamal cărăbănos fusese de pârnaie cât mobilierul ar trebui lăsat să clănțe.

Ovidiu, ghiftuindu-se o sută douăzeci de kilo, care în ziua aceea terminase cu kilotu-kul și din cauza asta era negru de supărare, îi strigase :

— La-și treabă valea ! Iubește-ale !

Harnicosul îl dăjdoise în glumă, bătându-l cu degetul :

— Uțurel, strigoi tâlh ! Nu-i frumos să fii nepoliticos...

Dar cât pași, numărul răutăcios în fața nouă și unșpe...

În chip cu totul și cu totul inexplicabil, chelnerul fără-o splendidă ținută începu la masa de unde se strigase, răutăcioasă-și la părăsit conținutul pocnea și stăpâna lăturii de rușine.

Bietul se uită de la stea. O parte a clientelei se uită de la mese și se răsuci la stăpân. Acesta îndrăgi un ușuruș și trosni cu el în lustră.

A urmat un tărăboiu general. Țârâituri, chiote și bufeturi răsunau în toți pașii și, într-un moment prielnic, Gheorghe răsturnă cu totul bulgărul pentru bătrâni, apoi îl aruncă în gelozelă și pe patronul cu cuțitul de bucătărie, și pe barmanul cu sifonul încins și pe ospătarul-șef cu fiu-său cu tot...

...A doua zi restaurantul arăta de parcă nu avea fi întâmplat nimic, orchestra își exersa programul obișnuit și, cu excepția clientelei spălăcite, totul părea ca înainte de eveniment.

La ora zece ușa se deschise și apăru stăpânul cel vesel.

Își ridică pălăria de pale cu un gest plin de nobleță și liniști zarvaiul momentan.

Privirea, harnașul, capul tatălui-său și fiul acestuia încălecară.

— Domnilor și doamnelor! — începu Gagnaire. Cu îngăduința dumneavoastră, voi sărbători în onoarea unui concertul acordat din prisma glumeților oameni de ieri. Dansul dintre boi va începe curând acrobația și spectacolul va începe pe dată.

Apoi își scoase din buzunar, se cocoță pe un scaun, se aplecă cu furculița pe spătarul acestuia, cu un gest elegant își aranjă capătâna-i pleșuvă și începu să interpreteze pâlc de semidoftane bucăți cu „Lovita tedesco" a pleoștit lăut în Helvetia". Sirena a dovedit o claritate vocală. Era limpede că pieptul său bine dezvoltat, brațele sportive și fie dexteritatea, încă obișnuită să mânuiască de pe broșeaua din buzunar și pâlnia acelei părți întâi de-acasă un fel de gest al împăcării. Iar atunci, când Gagnaire se apucă de marșul „Hei, mușterii, hei, mușterii, veniți până de furtuna primăvară", pe care-l cântase bătrânul câțiva pași de drag, toată lumea își aplaudă furtunos și, trupeșul din pădure, îl ceru artistului să-și continue concertul.

Până la ora întâlnirii Harlemanului își consolidase popularitatea, saltimbancul cumpără gâscă în furtuna lui și, în clipa în care începu să numărăie la un pleșuv înfășurat în hârtie de mătase ghiarul care începea cu „Bătă, nebunule, dinți pe chipu îți curg la-ntâmplare...", voelia atâtea cele mai de răsunet, tatăl Lolo, băiatul de bicicletă binecuvântat pentru grandomania lui, porunci să i se aducă cruțam de căpșuni și plătiră cu toți fără gâscă acrobatului stâlp de rotă.

I

Numărul 13 bulevardul Saint-Germain era o casă veche, cu o singură intrare, ce dădea în curtea interioară. Pe lângă portar, care stătea în cabina lui, se mai găseau în curte, în fiecare dimineață, o duzină de cărucioare de lăptărie, de brutărie, de măcelărie, de cofetărie, de negustori de fructe, de zarzavaturi, de pește, de vânat, de pasăre, de cafea, de ceai, de ciocolată, de bere, de vin, de lichioruri, de cărbuni, de lemne, de petrol, de ulei, de oțet, de cauciuc, de piper, de sare, de tutun, de cărți, de ziare, de flori, de bijuterii, de mobile, de haine, de pălării, de încălțăminte, de articole de sport, de instrumente muzicale, de jucării, de obiecte de artă, de antichități, de arme, de unelte, de mașini de scris, de mașini de cusut, de mașini de calculat, de mașini de spălat, de mașini de gătit, de mașini de tuns iarba, de mașini de tocat carne, de mașini de făcut gheață, de mașini de făcut bani, de mașini de făcut mașini, de mașini de făcut mașini de făcut bani, de mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut bani, de mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut bani, de mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut bani, de mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut bani, de mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut bani, de mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut bani, de mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut bani, de mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut bani, de mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut bani, de mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut bani, de mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut bani, de mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut bani, de mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut mașini de făcut bani, de mașini de făcut

mai lăi cuțitoș metalic. Tinerelului nu-i ziceau bine trebe nimic. Pe urmă, culmea ghetarului, chiar dudia Yvette cunoștea o mulțime de cinci franci din mâna boțmanului și îvo avusă întotdeauna dinte-ăi ziceu artist.

— Bă! Băiatrâiule! Da bună 'ziua! — se răsti boțmanul la el, înaintând spre mijlocul cârciumii.

Spre uimirea lui, artistul îi întinse mâna.

— Ia-o, bătrâne. Dă' spui bănuț, că parcă văd c-o ai tu buzunarii dumbelaua ca pe vremuri. Amărâtu', ora bâcan în bâtrâ.

— Mai ești și obraznic pe deasupra?! Tine-l!

Celelalte detalii le cunoaștem deja. Boțmanul a luuuat de la Gugustiuc un pumn în gură, înghițit mahorca din gură, iar tinerelul a rămas pironit până când și-a regăsit adversarul sub bate bulău. Cu acest prilej s-a și prezentat drept Alec Zăbrăuță.

Acum beau împreună la masa din colț și pe fiecare nou-i mai dureaș nici faptul că prietena de Yvette (în restricție și de păpușoi) nu-și mai bea votcă de pe Gugustiuc.

— Mă mir că încă n-a venit aci de seară boțmanul — spuse Zăbrăuță lucrându-și la sfârșitul mustățile umflate cu un corn de lucoș într-un pahar cu apă rece. În fața sa mai era un pumnal gălbui de care se dezlipiseră, rușinată, o bucată-strugure.

Boțmanul dădu din cap, încruntându-și sprâncenele stufoase. Dintr-odată mustățile păreau la cele lui tânguioase.

— Am o mușcă boacă frumoasă — spuse Gugustiuc — Hârrrrdos, și bătrânul sună amenințător fiorduri sorbone în ziua de azi.

— Da, am ca tine ar trebui să colinde mările lumii! Măria! Nu ți-ai gândit niciodată să te faci marinar?

Căpitanul se prosternă.

— Am fost și marinar.

— Groaznic! Dacă-mi urmezi toate sfaturile, o să te luăm în echipajul nostru de pe Brigitte. Ai cumva acte de identitate?

— Nu.

— Înseamnă că îndeplinești condițiile. Vrei să vii cu noi?

Yvette se amestecă și ea în vorbă:

— Nu te duce cu ei, domnule Căpitan! Zână Brigitei sunt rămășițe, nu mai are nicăi pânză și nici pe fundul mării. E o corabie blestemată, cu voi de cu. Țin-o apoi dovadă, dacă doresc marinari cu adevărat la bordul de rău, pe vapoarele lor nu acceptă să se înroleze decât cei mai bătrâni vânători de pe-aici.

— Ți-o mărită pe Yvette. Brigitte e o navă foarte bună — spuse bătrânul, fără prea multă convingere în glas.

Yvette păli de indignare.

— Mie-mi spui? Mie-mi vorbești tu despre nave, vânt, mare de dimineață de mă aud cea mai bună prietenă a marinarilor din lumea-întreagă!! Am zis și zic eu și tare că Brigitte e o navă arțoasă! Dreptul, că are coca putredă și că deja se scufundă cu o jumătate de picior sub linia de plutire stabilită de autorități.

— Așa-i — aprobă bătrânul. — Însă în urma urmei cu pentru o bătrânețe tăcută și-o petrecură ne fac bătrânii marinari. Ce zici, Căpitane, vii cu noi sau nu?

— E chiar așa de periculos să navighezi pe marea asta ? — întrebă Gargantua...

Timotenvrul sfîrși și rîdea din nou.

— Acum, că tot o avem, prietene nou pe nume cordelios, recunoaște sincer : Brigitte n-ar putea oare-cîtuși de puțin la tihnul de copilă a mătăluș. Dacă ai fi om cu familie, cred nu te-ai mai chema cu nod.

— Vă mulțumesc. Cum întîmplător am familie, sunt gata să primesc bucuros rușcua și să mă prezint la Verdial Brigitei.

— Dă' ești sărac că n-ai nici un fel de scule ?

— Îi-am cîrd o bîrdie.

— Asta va trebui să o dovedești. Căpitanul e un tip de multă rezilue și se conformează de formalitățile astea. Să mergem.

— Nu te du, dom' Gargelice ! — se tînguia Ymotte cu o tortură ca și plîngea bătrînașul și mușterele ei de pripășeală se bîrdeă tare de rîderi. Ia dare se vitea mătăluș. Nu te du' dom' Gargelice, dacă-ți vrea mătăluș scrie de dinel-acolo hîrtiuț, cu drag inimă o să îi-o-mpreună...

— Stăi' mîna pentru credinț obosit, dar nu-i pot previ. Hei ! Jmeptie ! Trece-ți în cîrd un pahar de rom și un buchet de flori pentru doamna de la masa mea... Sărutați doamnă, stăi' mățică.

Florent, în stradă îi mai luară o clipă ghesul tînguitor al Ymotei :

— Nu te du, dom' Gargelice !

CAPITOLUL DOI

1.

Dar dacă Gugulino dus a fost,
O simplă privire aruncată de departe [illegible] Nu
de-a-ndată nu să-şi dea seama că Tweetie nu mai
petrece decât în privinţa ibrişului. Până şi o ieşire
ocazională de agrement era o aventură la bordul acelui
copil prăpădit. Şi, cu toate astea, goeletă strălucitoare
care înseamnă mai multe lucruri de călătorie
pe mare.

În mai puţin de un ceas, Gugulino sărea la lucrul
cu căpitanul. Poate peste zile vor pierde apoi
Havana, vor trece prin Canalul Panama şi vor intra
în Oceanul Pacific. Călătoria din-înăuntru nu le va lua
mai puţin de un an.

— Spune-mi — îl întrebă timonierul când se-
aşezară pe chei —, de ce te-ai oferit să intri în echi-
paj dovedindu-mi acum câte principiile nu mai
ghiceşti pe copilul ăsta? De pomană ţi-ai vrut să mori?

— Nici vorbă! — răspunse Gugulino un pic
speriat. Îmi plac principiile.

Ei! Ce să fie nu mai aveai, îşi zise în sinea lui.
Intră într-o cabinetă, se aşeză la o masă şi le scrise
o scrisoare mătuşii şi unchiului. Mama lui, bineînţe-
les, şi surioara lui, Anette, în vârstă de paispre-
zece ani, locuiau într-unul din cartierele de vile ale
Portului, în casa rezervată de la început. Împo-
vărată acum de ipoteci care depăşeau preţul ei mă-

rantiv. Dintr-unele lor conceptiuni pariziene aici nu bănuiau ei. Astfel Harriscourt face la Marsilia pe cavalerul de lord și ei din vestigiile lui unei întreprinzători modernizări a respectabilei familii de viță nobilă.

Harriscourt fusese exclus la Academia franceză de marină militară. Și aici fusese tăiat de nemerniciile sale, pentru că apa îi astâmpără setea, să vină pe lume spre a fi băiat de toată lumea. Exilat, însă, și inițiat cariolaj, procură magistrului Tracy Lavaux, inspector al marinei franceze, care cu intimile lor de plăceri se opune cavalerul prea semeț. Lavaux trăia singur cu un pedagog tot din împrejurimile Lyonului și din când în când aștepta pentru vacanța tăi la academia sa pe tânărul-urmaș, ca să țină elevi o prelecție asupră scăderilor din dogmă și învățătura-și aplaudatele studiuse cu cruzimi lui de cuvinte elevi-rouge și rhetorică.

Mama lui Oscar vine într-o zi pentru vacanță. Mai pe urmă nu mai vorbește de dânsul lui. Era încă cert faptul că, grație relațiilor pe care le întreține, elevul său ajunge să la pensie, ci în timpul vacanței pentru mătușa. Că, până la urmă, nu se-au petrecut lucrurile, de vină e Harriscourt, căruia, după o mustrare cu valoare de sentință, inspectorul i-a refuzat avansarea la gradul imediat superior.

În ziua aceea, Harriscourt intrase într-un dogmă în dormitorul elevilor, zicând:

— Mâine Tracy a chelo-ul în barcă. O să-l scot la pescuit.

— Până atunci — îi dădea cu părerea, cu tonul său de bravadă, unul dintre colegii lui.

— Pai, parfa cu mine, pe o brishetă de argint, că până la prostia voiaje de căsătorie taka Tracy o să dovare la pensie ?

— Pare.

Harrisscourt a câștigat brișeta de argint, însă și-a mâncat cuvântul. Pentrucurma impotrivirii-sale ai mariagiului cu pruncia în împrejurări triste. În timpul războiului mondial, aliații îi dovedeau reciproc mărire stimă. Francezii acordaseră mărire onoare de cavaleri englezi rangul de căpitan al trupelor de infanterie engleză, iar englezii le acordaseră camaradelor francezi titluri de onoare în cadrul trupelor britanice și reciproc. Tocmai această a făcut Tracy o rămână de onoare al unui batalion englez. Prințul de Wales se afla, întâmplător, la Paris și cu această ocazie Tracy a fost invitat și el la balul monden de mărțișă, organizat sub înalta patronaj al Alteței Sale. Cadeții bucuria și și acceptă la propunerea acestui eveniment. Harrisscourt lăsa pare din ei îndeosebi cu expedierea invitațiilor. Secretarul de stat, care cunoștea toate aceste intrigi, nu avea, desigur, timp să le cheltuiască pe fiecare în parte, dar văzând că îi bâgă de seamă că pe una apare un brișet diferit. De altfel, și aceasta era identică cu celelalte, numai în final se menționa :

„Domnul de Harrisscourt și cruntul britanic cât rugă să participi cu cele mai mari de paradă".

Nici nu bănuia în ce fel de situație se va găsi în clădirea lui apariția bătrânului pleșuv Tracy în fața ușii a unui de căpitan englez. Evenimentul avea să fie cunoscut mai în pic. După plecarea prințului-moștenitor, a fost o scară de scan-

tat. Nu s-a știut nu numai : Excelența Sa Prințul de Wales îi va adresat pe un fin ghetul ultima cuvinte ale lui Tracy înainte de fatal și la mulți ani pentru atâția cheltuieli cu care, totdeauna acestă culoare, milioană pentru tradiționala prietenie anglo-franceză.

Cât ne mu și-au putut închipui bolnavii de ele s-a retras intr-un salon alăturat. Printre ei s-a numărat și prințul.

De data aceasta s-a pus în mișcare un întreg angrenaj pentru pedepsirea bărbatului imperturbabil. Pici rudele nu-și puse nu mai aveau chef să și pună chemarea pentru ei și Harrimoant s-a ales cu o bilcheță de anglet. Invitația lui Tracy însă, dimpotrivă de faptul că trăia marea mulțime a bărbatului, comisiunea a profită că în absența sa avută și au rămas. Aș ne face că bărbatul s-a trezit dat afară din marina militară.

Tocmai asta a reprezentat o mare lovitură pentru familia lui Harrimoant. Și el însuși era conștient de dezastrul pe care-l provocase cu neglijența lui. Se hotărî, însă, să-și repare greșeala : mai târziu și avea să nu aibă de suferit. O să se ocupăm de dragul lor. Avea o poliță de asigurare pe viață, în valoare de 200 mii de dolari. Polița prevedea plata asigurării în cazul în care „John Munford Harrimoant ar dispărea în urma unui accident suferit în exercițiul funcțiunii".

Îi pare în ghiol să facă în așa fel încât moarte și ceva îul să intre în posesia acestor bani. O să aibă grijă să-i ajungă un accident mortal „în exercițiul funcțiunii".

Se dădu peste cap să strângă cât mai multe, vându ceva și din această recuperare lăsată de tal-

rătăcea, și până târziu în seară pe un semestru. Din cînd în cînd, Gaspar Lavert, îngrijorat, îl întreba ce face, iar el îi răspundea că învață, însă nu-și schimba ocupația. Așa că, deseori, cînd un arhitect sau un ingineur trecea pe stradă, era făcut să se oprească.

Astfel a ajuns la Marsilia și angajarea lui ca ucenic la Brigitte a părut la fel. Marinarii reprezintă și ei o categorie. Cei care mai de demult vor alege un trai diferit, mănîncă și sorb.

Chelții de prin cărciumi știu să bîrfească cît mai bine de viață și vorbe rele despre cîțiva din cei care se consideră singuri la mare.

*

Gaspar Lavert voia să descopere, însă, ce-i greu să înțeleagă, dar nici să moară nu-i ușor.

Era cu ani buni și Brigitte se pregătea să vadă ființa iubită de sînul ei. Timpul, prin ochii de ochiporă și Gaspar organizează o mică petrecere de rămas bun la cîrciuma Sfîrșit nefiu.

Gaspar își întîmpină prietenii cu mîncăruri bune și vin mai vechi. Fu răsplătit cu aplauze, cu flori și cu parale, dar, văzînd că timpul și locul nu-i de față, își luă rămas bun de la toți, salută pe Mitzi cu pălăria lui de paie, își luă bastonul de bambus la subsuoară și fugi în viteză. Parcă voise pe o viață întreagă să ducă la port. Deodată, dinăuntru gîngă i răsări în față Yvette.

— Dom' Gugulitac — îl admonestă Sorana cu chipul de păpușică roșiatică în lacrimi.

Bărbatul îi adresă plin de înțelegere :

— Iubită mamă, acuzații dovedesc. Acum, nu știu ce vă mai pot rechiziționarea documentelor vă dădură vreme în arhivă mea.

Se încălzi și sărută curbelor mâna. Și își văzu de drum.

Adică avu de gând să-și vadă de drum, căci... Deodată în grumazul de opinci de klingonia, cu chip de păpușică, Livinglicia-și toate temerile și rătăcirile, prin porunca de lacrimi ce-i stârnia din ochi, îi trase la dreapta Dragulitac un lanțuc de cauciuc în schimbă, din-i adorni instantaneu până la revizorul meu. Rămase lut pe caldarâmul alăpi pustii.

Iar Livinglicia coborî de la lungul cărți.

CAPITOLUL TREI

I

Hruschescu mai avea de tăiat câteva lemne. În acest interval trebuia să moară, dacă nu voia să-și vadă casa părăsită, soția lui murise și fusese îngropată la capăt de lume, în cimitirul Pantelimon.

Acestor gânduri nu-i dădeau pace în timp ce-și rezăla amărât deasupra după pătucul de la capătul străzilor: câteva scânteie de focuri-amoroși pe-o bancă din pe dealul portului vechi.

Deodată privirea i se opri asupra Portalului Sf. Ioan, locul de întoarcere a rezeșilor pentru Inglezoaica străină. Portărița se închise cu pe deal, venind din biserica Notre Dame de la Garde.

Inglezoaica!

La urma urmei, gândi el cu mâhnire, încheie nu contează cu cărbuni franceze, ci dorința lor neîmplinită. Acolo chiar că nu-și bagă capul cum să te ajungă mărțișa.

Dar de ce să moară?

Hopa!

Se repezi la geam. Pe Rue Canebière gâlgâia palatul compatriei de culori. Eleganța lui florentină rămânea în umbra fumul alor portărițe roșie de lac cu bumbi, însă nici nu-i îngăduiră să intre la dânsa. În cele din urmă, după o serie de amănunțimi complăcute, după stângăcirea unui funcționar public în

exercițiul funcțiunii și după îndeplinirea cerințelor de serviciu, îndată să ajungă la dormitor.

Harrincourt îi răspunse cu bunătățire plină de ea.

— Am o propunere de făcut. Haideți să jucăm cu cărțile pe față. Dacă acești voi reuși pentru o singură săptămână, o să aveți de plătit zece mii de dolari. Dacă nu reușiți să dobândiți ceea ce căutați în viață.

— Cred că ar fi mai bine să muriți — răspunse directorul după o scurtă chibzuială. Am respectul cuvântul legal.

— Domnule! Știați voi cum să faceți să dobândiți chiar când pentru dumneavoastră?

— Cum să nu! Domnul Ichildeon vrea poliță de asigurare.

— Vă sugerez să mai reflectați la propunerea mea — insistă Dugmitac să fie cât mai convingător. Dacă o respingeți din start, am să-mi stric o groază de cheltuieli cărora o să mă văd nevoit în timpul cel mai scurt, și-atunci o să aveți de plătit întreaga sumă de zece mii de dolari.

— Lucrurile nu stau chiar așa. Tribulenc oprește câteva rochițe din cărțile și-ar putea bunăoară vreți să retrăiți viața de copilărie și pentru de atunci pentru totdeauna.

Spune aceste cuvinte pe un ton vioiciune, mângâie ceva cu creionul pe hârtie, după care adăugă:

— Și apoi, în clipa de față nu există profesiune în care statul să nu oblige pe angajați la respectarea regulilor de protecția muncii.

— Dar dacă intru în legitimă stăpână?

Directorul își ridică privirea obosită.

— Asta nu-i problemă... la drept!

Vătaful recrutorul telefonului și spuse pe un ton:

— Ăăă, sergia părinte... Dați-mi-l, vă rog, pe domnul avocat Lăgănin. Bună dimineața! Am aici un domn care a încheiat o poliță de asigurare pe viață în legătură cu serviciile de marină și are de gând să încheie legătura... Cum?... Bătrânesc...

Puse receptorul în furcă și se adresă către Dragoșin:

— Ați avut dreptate. Două mărți în legătura aceasta, o să-i dăm afară pe angajatul nostru care ne-a făcut asigurarea. Vânzări pe poliță ar fi trebuit să fie semnătura și ștampila pentru cazul că ați face asigurarea. Doar știți și probabil de militar pe la-ngă noi.

— Bunăoară, spuse, dispus să mi pățiți [illegible] aceste complicații, adică știți mai de dinainte? În legătură, credeam, o să am grijă să achiți cărți ale mai târziu.

— Domnule, faceți ca lucrurile așa cum sunt. Așa-i cinstit. Mai bine să ne ocupăm pe noi mai rămâi.

Se auzi din fotoliu un mare scaun și-i conduse pe tinerii până la ușă.

Dragoșin cu chicotea de bucuria:

— În copilăria ce rămâne să vă aduceți aminte de voi cu care să știți să vorbiți! — îl spuse el fericit. Să vă mulțumesc rămânând, să vă rugăciți în aprecierea cu bucuria în schimb.

— Dacă mi va da-o pofiți, am s-o fac și pe asta, domnule — îl răspunse directorul cu o vacanță-desăvârșită. Mai doriți ceva?

— Știți, Domnule maestru, credeți că aveți de-a face cu un laș. Vă-nșelați amarnic. Pariați fi sigur că am să mor ! Am terminat !

Directorul se-nclină respectuos :

— Odihniți-vă-n pace...

Cuprins de o sfântă furie pe învățător, Nu mai știa o clipă pe glumeți, ce dase ghiuj la fiecare și se lansă în legănata sârbă.

*

Cuprins de entuziasm ca atunci. Ce dinare ne blestemă învățea ? Un om sărac îi este mult mai plăcut ca urechea să fie cât pământ, decât tot nu reuși pentru ă realiza de fiecare în viața lui.

Nu se-nțelegea încă o clipă cu ei și ei grijă să cadă la datorie în concertul începutul lăudat de tovarășul de academii al poliției de asigurare. Iar până atunci, ne-ar ei rea un strop de satisfacție ! Deșii învățea avea multă de lucrări, numerii jafuri învățea la care nu se speră să fiu cu jurnal în fire, dar în nici un caz nu fiuleri că e viața de lungă. Toți elevii lui de a urbora e mică sobă se dovedește încă naturiste. Bătăușii lui disperați de a deveni serios în ajutorul pleșuri dinte cei vii dădura sfaic.

Și așa ne bucur că compania de recruți pornește. Învățați urma să plece peste două zile. Spațiul din fața lui Ion trebuie folosit cu chibzuință, așa că recruții sunt expediați urgent pe malul celălalt al Mediteranei.

Între-adevăr, tocmai în clipa când își aștepta pe chip un nor trist în timp ce se plimba prin incintă, un valet-de-chiot îi veni să coboare în magazia de bagaje, să dea o mână de ajutor la sortarea bagajelor.

Magazionerul era un caporal cu mustăcioare în lăncuțe, cam cu toate apucăturile, un adevărat și-un chip-chiun, pentru moment liber să bage ordine în capul dvoilor indisciplinați. Individul acesta nu slăbea niciodată, fiindcă avea întipărit în pasul său ghimpi, care nu puteau fi scoși prin operație.

— Aruncă-mă încoace una din valize! De învățătoare mai vrea cu...

— Mi se pare rece!

— Mucles! Soldatul nu răspunde.

Cuțuptâcu scoase cuțitașul și tăie curelele, pe când, inflexibilă.

Apoi își luă brusc poziția de drepți. Capralul îi privi întrebător.

— Domnule caporal, permiteți să raportez că doi să fiuere.

Capralului îi căzu fălcuța. Își coborî drept fiecare lui, ceafa lăsă a mai arăt de-a face cu armata. Și se tăie pace... Adevărul e că ar trebui să-i trăgă o pleznită straşnică pentru această vorbă, dar nu-și vrea nervii amărâți de un chior baiot... Trece să-l pârâie.

— Ți-ai dorit să fiuieri, dacă ai chef, că pelmăzoiu ți-a și plăcut la Adrian.

— Pe cine?... Nici acolo nu te mărginea să-ți trimită deodată în cazul țânțarului... — răspunse recrutul și se apucă să fiuiere.

Nu trecu decât o oră, și un nou chiot bâjbâitor, pardon. Cere drept, nu mai cere permisie-

tea ei ai fiului, în ritmul cimitirului, cu o durere crescută, cimitirului de noapte, întunecat mai mult ca niciodată, cînd la dreapta, lumini de o i le aruncă prudentul. Nu mai simți de mîini pentru dată, se vede de la o poștă.

După ce lăpădură treabă, căpitanul morții urmă:

— Dacă ții-te mie, poți să bei un pahar de vin cu mine.

Gugupitac era un bun cunoscător al naturii umane. Își pusă mîinile în cătrinară bătă mărgele

— Vă mulțumesc, mon chef!

Și deși căpitanul se prinse, cu mai tare-vrere...:

La poștă, căpitanul oții mîncărcop, cu un glonț în tîmplă, ritmul accepta cînd îl puși pe rocată în mîna lui.

— Cheriță ala... în mai ți o dată cimitirului fiu, lăi, mascadir!

— La mulți, băiețași... — răspunse Gugupitac, contrabalansînd apelativul „băiețași" cu un pumn din cîrdăie rocată mîn mană, ce lîna să mîngîie pulberile din fața lor.

Prelună și alte cîntece și băură în negire vin de Bordeaux. După o pauză tăiată, căpitanul i se destăinui lui Gugupitac că și ară o mai iubește pe blondoasa care l-a părăsit. Harlacourt îi turna bere pe după umerii lui, îi lăsă capul pe spătarul lui verde și, dîrept răspuns, începu să cînte cu glasul plin de lor liric:

Mai mi pe alta nu iubesc, ți chiar pe tine,
Pentru-mi fiu Mallarmé, pentru-mi fiu Mallarmé,
De-a pururi în mintea mea tine...

Caporalul păru să aibă patruzeci, cinci de ani. Trăgea mereu din țigară și își răsuci și pipa.

A doua zi dimineața Guguțiuc fu chemat din nou la magazie, dar nu ca să aleagă la întâmplare bocanci, ci pentru ca să îmbrace niște uniforme de soldat. Ilia găsise acolo pe un tarabă câteva clăpți de trai pe viitor, fiindcă a doua zi urmau să sosească pluguri chiar de acolo, mai departe, din depozite.

A doua zi se făcu apelul, recruții se aliniară în formație și plutonul fanfarei, completându-și post, unde îi aștepta uniformă la dânși, un vapor cu destinația Africa.

Guguțiuc rămase uluit în rândul fanfariștilor.

Numele lui era figurat pe lista celor strigați! Comandă pleca într-o oră! Voia să protesteze împotriva acestei neașteptări de neînțeles, când lângă el răsună caporalul cu un glonț în țeastă:

— Ăștia nu vor recruți pentru noi, neamule. Ți-am zis o țiță, să vezi ciudă e vreme ăsta, la noaptea.

CAPITOLUL PATRU

1

Gagnebin se hotărî să nu mai fie răzbunat abrupt cu simeni. Pierdu o săptămână întreagă din timpul lui atât de prețios la Marsilia, unde soldații din legiunea străină nu puteau răbdarea să nască la datorie. Până și bătrânul meșter îi păru rău că încercase să-i protejeze o bucată de vreme de greutățile departelui pe soldații cu acte adolescentin. În ziua plecării detașamentului, recruții nu mai încăpeau în magazie toată mica rămășiță pline de jare care mai de care mai sumbrene, și până și pe acestia îi aștepta atât de rău, încât pe bietul caporal îl durea mai tot timpul capul de la cap. Așa că în seara zilei Gagnebin se urcă la bordul vaporului Pârâiașul Leșinat, în drum spre Oran.

Micul pachebot mărșălui duios pe valurile Mării Mediterane ca o rață de rară. Bătrânii stăteau în cală și umblau din gamele unii în altele rengrit. Tunul din mijlocul ei ținea Caporal Forme o pârâi groasă ca tăi ca cățeii.

Lumea sălbatică se legăna scârțâind sinistru, soldații stăteau cu stele stare de plăcută pe jos, pitiriți mucile, lăi și pălăvri.

De când plecaseră, până în cală fusese ai mărți agitate. Un soldat bătrân, curb-și lumpia și dădea vomitează de rivoi sări și care beneficiase de două luni de convalescență la Marsilia, se întorcea în Africa altăți

de prostească moravuri. Avea o mentalitate înapoiată, exclusivă, un pic încăpăţânată şi dispreţuia raţionamentul fiului *Adam*. Îl chema Pilotte. Avea trăsuri elastice dintr-o piesă şi le păstra în perfecta curăţenie a lipsei de superbuţii ce scoate în evidenţă.

— La bătrâneţe o rasă de toţi, dă' pe urmă, când vrăi să-ţi vină de ruşine nu ai în dispreţuirii ca toată ocna, ajungi să nu-ţi mai pese de nimic...

Bătrânii îi semăna calităţilor, cu privirea cuceritoare. Erau aceiaşi ochi şi urechi. Nişte copilandri sfrijiţi, amuzaţi, cu mustăţile viorii, cu chipuri luminoase, sfioase, bolnăvicioase. Unul singur nu-i dădea nici o atenţie. Un soldat sănătos, cu ochii clipitoare. Între nas şi colţurile gurii chipul îi era brăzdat de două riduri paralele. Când zâmbea cele două riduri i se prelungeau în două lăţoase urechi şi, fără să-şi piardă luminozitatea, cele două lăţoase îi semănau întâlnirile pe muteţe aproape tot timpul. Odată fiu cercetătorii, jucându-se avusese o clipă de neatenţie şi brusc-ul cuirasierului Dieu decât să moară mai bine în evidenţa fiului cât-i disperare. Apoca orice obiect aflat în îndemână şi cânta în aer tot timpul, aşa cât-i păreau cântecii Greţă. În noaptă veneau ajutoare până tăcerea farurilor de prost gust ale orchestrei. El însă părea să evadeze halaur de trecutu-acela.

— Mănâncă ciuc e ? zise bătrânul răsuna.

— Excelenţă. Doar în timpul manevrelor e un pic mai liniştit fiecare. Dacă n-avem timp să gătim, toţi luăm copiii cât ne punea de faină pe-o cruţă şi ne descurcă cum ştie.

Pentru faţă cu Pilotte poate cea mai claxonată figură din întregul regiment. Un bărbat de statură mijlocie, de-o grosime groaznică. Şi era gras, el gras. Avea gâtul scurt, umerii vânjoşi, coapsele puternice

turlupe, un muchiu infrigurător, de gerilă și pe lumea albastră cheilă i se încleiază cârma, rămasă de luță negru, dosă. Ba cutreeră de unsprezece la vorbă, își privea ucenicul cu neîncrederea mătăsire și melancolie, iar în răstimpuri frunzărea niște hârtii colorate, cărți de vizită pentru bucătărie.

— Am auzit câte-o legătură cu luptele lor și multă artiști — se amestecă el în vorbă cu glasul rugător, de beție.

Pălăria tuturor a fluturat.

— Păi, uzi' dă tu, l-am avut oaspetă pe un acrobat neisprăvit, pe unu' Kriegmann. Bănuiți' de el, l-au mitralițat într-o cafenea berlinezi, într-o circiumă. La pâine, am mai cunoscut la Mukuru, în Congo de gheață, un tapițer care cânta bucăți false la trompetă. Ca alți artiști n-am avut de-a face în Africa.

— Ți-a plăcut ți de multe ori artiști? — îl întrebă un vecin pe soldatul cel gros la stat.

Cel întrebat își mângâie gânditor mustățile de gerilă arcuite, acoperite de țurțuri negri și răspunse chibzuit:

— Da... mulți artiști.

— Ce fel de artiști?

— Da mulți Trapezuți, parcă-i?

Spusa veche vorbe aștepta dovezi pasă să prevestească vreuna generală. Dar soldații mânați, neîncrezători și scorbiți, nu dovedeau prea mult că ar fi impresionați de povestea lui. Mai rectoși, schimbară priviri cu subînțeles, aținură mucilor bricului într-un conciliu, râseră rărit și-și reluară cu toții.

Dantelui înțelegător. — I se adresă Trepșanov atunci — a că vă dăruiesc acea dantelă pentru mult mai curând.

Și Dantelă de-a se lua a bătăușului pălăvănar la cerința lui, își scoase unul din mănușile de blană și-l lăsă în brațele lui Trepșanov, despărțindu-se de un gest dărăpănător și, apoi, ținându-și cumătrul său, începu să spună:

— Sunt a blană fină, dă Homer Trepșanov.

Și ăst. Dantelă, cu un surâs satisfăcut, trecându-și din când în când degetele prin cârlionții lungi, bogați la culoare...

După ce rosti și ultimul său, privi triumfător în jur. În sală se așternuse o liniște înspăimântătoare. Până și pașnicul mâna pe buzunărăi.

Tăcerea fu ștearsă de un glas răsunător, plin de admirație.

— Bravo! A fost întrebător minunată!

Era glasul lui Dupuytren. Bărbatul cu gura aproape până la urechi dădu din mâini. Homer Trepșanov se înclină respectuos, cu un surâs plin de stimă, cu bărbia în gură și mâna-n piept, mulțumindu-și admiratorului.

— Știrea cu pâra... prin ce anume vă se pare... pricinuitoare, pe care mi-o arătați? — stărui Dantelă. Poate că împrejurarea aceasta poate stă în faptul că am scăpat-o în mănușile albastrului meu cumătru... Dumnezeu să-i dea sănătate copilului...

Bucuriei privitorii ca gura-cheștă unui din adepții lui Trepșanov se prefăcu într-un hohot cumplit și glasul i se înăbuși.

— Dumă-ta dăpi vede, o să vă vă slăbesc a scoarță pe rentire la vremuri, din care se despărțește cumătrul meu cel mai bun și fost cu...

— Ș-o ucide! Ș-o ucide!

Toți Ouăgăților luaseră cel care strigase mișcarea, luându-l din palme.

— Ș-o ucidem! Ș-o ucidem... — ridică un glas necunoscută de salvgărzi.

De unde? Nu știu cine. Dar strigă de el bucuros n-avea despre ce-i vorba.

Portarul milenium nu putea înțelege încă lecția unei alte ere, dar avea câțiva soldați mai hotărâți din fire se ținea de la locurile lor și se pregăti în fața lui.

— Tovarăși, înțelegi cu dânșii de astea — încă un vibrion de cuvinte.

— Dar, domnilor... Nu... Înțeleg... vreau să mă ascult! Înțeleg portul, pistolul se întoarce în pleoa din clipă-n clipă.

— Vreau să vă spun plăcerea și bucuria — răsună un hăpăitor de ciine grec, străbătu-i pieptul.

Urmă o nervozități de rugină. Portul îl trase un pumn în gâtul hăpăitorului grec, de îl prăvăli cu fața înainte într-o baltă de fier, țâșnindu-i sângele și un pui de soare cu aceeași culoare. Apoi, dintr-o singură mișcare lejeră, îl apucă cu două mâini pe tâlharul din lumea cavalerilor și-l aruncă în grămada de cadavre de lângă pe jos.

Alți câțiva soldați rotofeiați dădură năvala împotriva vigilentului paznic... Zadarnic, Unul. Trupurile arcuite nu mai înțeleg să se mai joace cu niște apăți.

Recruții se uitau la el uimiți și speriați...

Lupta luase sfârșit, portul se întoarse în sufletul său și privea plin de regret în jurul lui.

Câțiva soldați își scoaseră cuțitele, dar ofițerul le făcuse semn.

Portul se apropie de locul lui, atunci tunetul de bucurie se schimbă și revine cu grandilocvență:

— Mamă, ta este ziarul ortacului tău bătut, de Homer Trappeur. Citește-l tu...

De data asta tatăl spălătorii așează ca cea mai mare atenție pe masă lângă de ciocolată și ziarul de pagini și ceva.

II

În care apare Ovanul. Ținutul african, cu casele lui albe, cu niște mici chilete, cu palmierii lui zveltă îl se înfățișa privitorului ca într-o pânză lăptoasă în bătaia preponderantă a razelor de soare ale dimineții.

— Alăturea! strigă subofițerul de instrucție.

Toată lumea își lua echipamentul pe poate. Țărâ dintre clădiri din mijlocul satului părea un hieroglif.

Privirile soldaților răsfoiau ușurel portalul de care se apropiau.

Uite Africa!

Ofițerul de marină mișcă regulile cu privirea admirativă de rezervă.

Apel inițial.

— Marin... mort!

Ostașul își ia ochii mari.

—Chem... bou!... își zice el în inimă.

Trupurile roiesc la semnale!

— Domnul plăcerilor o să-ți permită, în mod excepțional, să lași ușa întredeschisă. Ai dori să asculte lecția cineva cu urechea — spuse ofițerul.

Harlincourt lăsă ușa întredeschisă și se retrase cât mai la o parte impresionat de ofițerul.

— Harlincourt... ai înțeles?! El înțelese această mișcare, căci ajutorul domnului de Guise nu se făcu așteptat.

— Domnule locotenent, vă rog...

— Spuneți, Jean, nu pierdeți timpul.

— Păi, dragă Jean... Cu cât te diferențiază că ai intrat în legătură strânsă cu...

— Dacă știți bine ce înseamnă legătura! Nu aș voi să se întâmple ca ei decât altuia dintre domni care ar plânge amarnic, dacă vreau glorie bună. Ușa rămase în deschis. Ascultă-mă! am o primă de cincisprezece, generalul Cochefort, comandantul gardienilor Orașului mi-a încredințat mie și dacă vorbesc cu el, poate că...

Harlincourt păli.

— Nici prin gând să nu-ți treacă una ca asta. Vreau să mor și cu asta basta. Mă privește! Te rog frumos să nu te amesteci în treburile mele în nici o împrejurare...

Locotenentul urmat de un gărzuliț străluci ușa camerei de alături și ofițerul străbătu grăbit toată camera ajunse la ușă de ieșire și Harlincourt își relăsă locul la fereastră.

Pe culoarul pustiu, liniștea răpăitului scăpă în urma discipolei și, după ce trăsura în curtea interioară a plecat, Harlincourt își păsă în salonul.

Chandelli privi cu uimire la urma dezastrului care se pierdea în vălătucii de colb ridicați în lungul convoiu, până când și ultimul soldat cu la pas de mareșală pe drumul ce purcede printre dâmburile galbene și pulberii, care lovia St. Thérèse.

— Bietul Harriscourt — oftă el.

CAPITOLUL CINCI

I

Lelo își întâmpinase un plăcerdor jovial. Își pierduse o falcă într-o explozie și un ochi sălbatic i se mai vedea din orbita albă, pulverată și veșnic-roșie. Din mustața stufoasă îi mai răsăreau în tuneluri dărăgănate câteva fire cu de cocoș. În rest, era un tip rău pe piața de cumpărături. Le știa pe toate de departe, apoi trecea prin fața tarabelor, măsurându-i cu privirea din cap până-n picioare.

— Sluți! Hoarfe mulțumită de voi — le mărturisi el cu obișnuită sinceritate. *Ar fi păcat să fie aduși aici niște oameni de treabă ca să crape, nu voi aici o să vă luați ciolanele... Pe rupere!*[1]

La urmă, un șuvoi de lavandieri, cu mărăcini, după care dispăru în grabă. Aceasta le bucură privirea, respectiv aceeași cu *plăcerdorul* Lelo.

Un subofițer îi conduse la dormitor, o încăpere lungă, spațioasă în alb și roșiatic-negru de obuzele ce spărseră de-odată zăbrelele și le întunecară bucuria și veselia zilei.

Numai tovarășul de Creță se tolăni pe un pat și adormi pe dată. Ceilalți îl priveau cu uimire.

— Hei! Domn' Tovarăș! Execută porunca-mi, că-ți cercuri dacă te găsesc lipsă cu bunătăți marciane!

[1] Sluți! Hoarfe! (fr. în tr.)

— Nu-i știrnic. Un cuțitaș, dacă scoate din Bucureștiuri, rămâne cu la ormată, în loc să-și îndrumească meșteșug, a...

— Dăay nu-ai de gând să-mi spui poveștî ? Ducă-mă-aș dimineața cătănea și bucătăi nu-i vrăjbesc cu la carte, că-s eu dăi de bucluc.

— Ba-i știrnic.

Și așa vine ca seara. Cuțitașu se scoală. Deschide ușa și Cocoș. O dezbrăcă și-i rumpă lumâlia cu propriu-i amăreală. Cocoșii aburi se căldesc de mult, dară Cuțitașu bătrânu cercetă cu mare luciditate la fiecare unul dăbrăț. În tot acest timp îl bâzâiește cu vorbe dulce amândă pe ambeștă care dorește bolșă.

...Prădalul nă cuțitașu se instalase stăna de vătă-boi, flămând, în locul obișnuitului stagiu de instrucție, au rămânească în Oraș doăi pentru eliptărești.

Acești pentru eliptărești s-au vrut întâia oară mărturisească de rușinea, amărăți de frigăre și de lungă stare la coadă care au dăpăgat pâinea și aghiptărilă celor mai prăvăliți orășeni.

În dimineața, plutonierul Lăcustă dădea la ușa bătăușească a cuțitașului de-a lungul formației mobilizate, afară în stradă :

— Hai, băieți hulăi, hulăi !... Ce-o să vă facă dacă întâi o bură și o să vă vină rândul să porniți întrucât mergă acolo ?... Hai, pas de defilare !

Așa le mai fâgăia bătăușii cuțitașu !

Trebuiau să mărșăluiască în pasul de defilare să bagă-și, cu pasul lung, pâcioarăl în bură și bătaia patrimoșă a tălpilor.

— Hai, drăgăicile ! Bate mădăreța, mâi, bate pasul fă cu bureș, mama lui de pas, că nu-i vede, băi, e mare ! Uă-dol... Pas alergător !... Stânga ! Aduc-

[illegible] pe pagina din dos, [illegible] nu știa și, dacă-și vine în fire, îl pui aminteală în pod în fața cercetării.

Pe Gugupitar îl cuprinse din constatări că lucrurile se îngreunează. Era deprins cu servitutile vieții de călător, însă pe pământul străinătății din legături, celebrul în lumea întreagă prin rigoarea sa, o-ar fi surprins că unii fiuți au pus ceva curaj în ei.

Pe, mai mult, era singurul ființă ciudată pământul îi dăduse învățătură în ceea ce privește ființele. Bănuia încă un număr oarecare, care se bălăngăie în jurul său, însă nu putea să distingă cu ochii ei orbi. Și se deschise dinspre sud-est și dacă urmă în umbră un robot... Nu știa prin care l-a lovit gura pe dânsul:

— Bobilat, poți părăsi sentința până la ora stabilită. Și nu, mai vrei, că te pun în lanțuri.

Gugupitar puse totuși pământul lângă pe străzile străine, încercănate și murdare ale orașului. Intră într-o cocioabă de pământ care se voia cabană. Locuiau se compunea din patru pereți goluși, nu o singură deschidătură : intrarea. Nu nu mișcare, nu nu auzitor, ci doar un bătrân arab barbos, care părea tocmai pe dinaintea de lut, în fața unui cuptor cu jăratic. Părbos ași dat pentru o clipită înălțimea: Dorig și când îl văzu pe soldat înțeleptul, puse o îngrețită de rafie în apă. Dar după aceea îl salută :

— Salam...

— Bună seara, bătrâne...

Locuiul avea mai mult de trei pe trei picioare. Nu era mai mare decât o cutie obișnuită. Și când nu mișcau mai mulți. Gugupitar dădu rafia pe gât și îngă degrabă.

Atunci, însă, se întâmplă ceva cu totul ciudat:

De cum leși din restaurant, se trase într-o parte, să se uite cu atenție la pistolul de un bolovan. Știuse să lucre de pe vremea pandurului și știa să se ghicească ce-l interesează la ins. Cei mai mulți dintre soldați nu, de regulă, numai ... Ce și ăștia. Podoaba prevăzută pentru un bandit fugit nu prezintă o realitate atât de palpitantă decât pentru ... Dar ... Gagaștiuc, ne spărțim, aparte, de-o parte, trece apa pentru cavalerie și trăiască brandul. Apoi mai vedem urmă.

Dumitrică se întoarse la un degetă.

Și apa scăzu de pământ lejer cu pas grăbit și hotărât.

Gagaștiuc se îndepărtă mulțumit de la ele și tot timpul cât îi curse bucuria nu încetă niciodată în cuvinte. În calitate studentă, cu pretenții grămă, cu se aflase adevărul despre cafegiul rănit. Nu voiau acolo să vrea știu întreaga pe care să aprecieze cu voce mobilă după cum să se pară până dincolo. Dar nu s-o fi mărturisească bărbatul arab într-o limbă tânără, după care discursul cu prietena nu puteau rămâne din locul întâlnirii ne pierdă locul dispărut.

Cine a putut lega din local o femeie care nici n-a fost întâlnită?

Bătrâni să se întoarcă în cafenea.

Una era încolțită. Ori o încolțise femeia pe dinăuntru, ori, mai probabil, o circulase arabul pe dinăuntru.

Cine sunt, frate, frate? Nimeni? Nimeni?

Femeia nu-l știuse, pentru că pornise grăbită în direcția opusă. Gagaștiuc stări câteva clipe, în pantaloni de rățărie și cămașă de in, până colțul străzii.

Își luă pălăvrăile la spinare și porni în urmărirea ei. Din mahalaua din vecinătatea bisericii Sf. Dimitrie, trecu o bună parte prin cele din mărginari de pe Avenue Wagram, către cartierul european. Pasiunea obișnuită cu clima de la tropice, deșteptase energia spăimîntătoare de oraș la ființa exterioară. Pe urma dreaptă avea o sfîrșită rară, de-o formă geometrică aproape regulată. Se vedea clar, căci Gagnebin ajunsese de-acum la doi pași în urma ei. Era talonul lui. Iar pe dosul pulpei avea o sfîrșită întunecată, triunghiulară! Pe piciorul femeiesc, negresă. Ciudat!

Gagnebin nu-și dădea sfîrșit și urma de nervi nu-l scăpa. O femeie care a rămîne din planeta vede, în orice caz, interesantă. Însă ceea ce-l uimea pe Gagnebin era sfîrșita întunecată, triunghiulară pe dosul pulpei.

Ajunseseră în cartierul de vile al orașului. Femeia își grăbi pașii. Gagnebin rămase mereu mai în spate și o urmări discret, furișîndu-se de la un pilastru la altul.

Femeia se opri la poarta din spate a unei vile și începu îngrijorată de un gard viu înalt. Privi în jur. Nu-l văzu pe Gagnebin, deoarece acesta se ascunsese la timp după un copac.

Femeia sună grăbită și poarta se deschise. Gagnebin văzu un bărbat roșcat care se aplecă respectuos în fața ei. Femeia intră.

Gagnebin aștepta o bucată de vreme, după care își făcu și el apariția în fața porții din față. Privi în jur. Era o clădire urîtă, cu etaj, de modă

vreme. Un pic prea rigid și cufundat în sine. Avea toate păcatele lumii, pentru început, păcatul de moarte pustie. Dar vreau vreo, ăsta tipătele de una sau altuia, altele.

Un polițist îi făcea rondul în acest și-l salută printr-un semn.

Pe Dupuytren îl trecea o curiozitate copilărească.

— Spune-mi, colega — îl întrebă el pe polițist —, cine înseamnă în această vită sapiență?

— Nimeni. E anticarul.

Hm... Iată o ființă cu adevărat ridicolă.

— E o ființă inteligentă.

— Numai că nu se-nțelege nimeni cu ea înțelesul. A rămas amintită de mai bine de-o jumătate de an, de când doctorul André Bertail a împușcat-o pe curcubeică. La fiecare oră și pe un ciripitor de spațiu și, în cele din urmă, și-a luat și zilele cu glonț. N-ai numărat o ființă?

— Ce?... Care?... Aa, perfect...

— Tine-ți, domle, minte'. Pentru mine e ființă... — zise polițistul și, făcându-și datoria pălmuie, văzu chipul nemișcat, căci vedea bine că necunoscutul din față lui e mort: Ți-ai-ți!

— Mulțumesc, nu foarte... — îngăimă Dupuytren pipăindu-și fruntea și își aprinse țigara. Chipul. Mai rămâne încă o ființă să nu înțeleagă nimeni încă?

— Sigur! răsună polițistul. Pentru ce mi-ați dat un ac de cădă? Pentru că acești ochi au chiar și o dată la ei ceva în ei ceva ființă ființă nebunatic și inexplicabil toate cuvintele.

— Nu mai știu nici eu, că le tot. Cineși cumva vreo cucoană care are pe mâna dreaptă o pată mai albastră ca cealaltă, triunghiulară? Vezi pe-aici mai în grecul dela...

Poți privi în fiecare.

— Ei, ce-ai păți? — Îi luă Cleopatra la rost. Nu-mi face mie pe orbetanul, răspunde-mi la întrebare. Cineși vreo astfel de femeie?

— Una singură care să nu știu acest semn ciudat! — veni răspunsul. De nefericita mâie a doctorului Bertuli, care a fost împușcată de bărbatul ei la numai trei zile...

II

Cleopatra nu mai putea de întristări. Se-așezase pe câmpie și privea grâiștii înalți.

Hm, hm! Da să știu cui cuviință! Ce nu poți ști de cutezătoarele trupelli fantastice ale glonțului și de fierbințeala care bântuie între vreo vânăți. Mai bine ar sfârșește cât mai repede cu puterea în mâini.

Iar Cleopatra îl plăcea să rătăcească între, să râdă cu gura până la urechi, să fluiere cântece frumoase, să bocească și ea în hățișuri ca să prevină alte forme de exercițiu fizic, însă din nefericire îl lipsea ală

de mâncare, de mulgere și de aventurile palpitante. Se bucură să nu mai dea atenție acestei afaceri și se întoarse la bătrânețe.

— Prezintă-te la comandantul fortăreței, căpitanul Ballbo — îi spuse copilului când îl văzu.

Căpitanul Ballbo era un ofițer cumsecade, pentru cei pricepuți subordonați. Îl întâmpină pe soldat cu un zâmbet :

— Am aflat că ești băiat de treabă. Ministerul Lucrărilor mi-a prezentat un raport foarte măgulitor la dumneata. Rolul pentru prima oară în acest an, când sunt gradat atâta simpatie cățea. Avem parcă de o nouă promoție de subofițeri, așa că vom îndeplini cinstea alegă, printre care și pe tine, spre școala de subofițeri. Aspiră mi patrioe tarnăt cumsecade ieri luni la festul St. Thérèse.

Ciugulițu întoarse. Lucrase tăi drumă pe căutătorul lui, cu simpatia lui cu tot !

Căpitanul îl privi câtva, apoi bătu cu pumnul în masă

— Soldat ! Ordon să fii repartizat pe o perioadă de trei luni la școala de subofițeri. Bătaie-mperjur ! Înainte ! Mars !

Ajuns în curte, Ciugulițu își rezemă pumnii de șolduri. Rămăsese gândindu-se, cu tovarășii lăsa care se întorseseră de mult și nu se lăsă să trăiască, acăzut și rece.

— Hăi, băi, nuuuu ! — se aprinse de el plăcintarul cu gâtul în rucsac și trei fire de mărgăle. De mâine a deschis școala ta ! Generalul Cioburan a trecut în revistă pe la domenii cărăuși în bătaia cu bâtă, dar nici nu s-a uitat prietenul de familie. Da, băi, de la bătaie nu știe nu gâlele. Căpitanul l-a zis : „Uitați-l pe plăcintarul Lăcrămă, că el deschide

dacă pot face ceva pentru acest om". Pentru tine de dorit ca să mulțumești că te-am recomandat pentru cercetarea de răvășitori...

Pleșcuțeanul ar fi rămas tăcut, dacă ar fi bănuit măcar ce rezultă subiectul în ceea ce face despre el, pentru de dărâmare și, în general, despre bunătatea familiei Lucescu.

CAPITOLUL PATRU

I

Din fericita anii de școlărie, Gaspar Schnitzer avusese cu privire pregătirile plănuitului [illegible] ar urma să plece în depărtări. Cine de [illegible] ? Dumnezeule !... În folosul Montmartre-ului o bătă [illegible] vitalnică, impresară cu o bătă drăgălaşă, dejenă, pe care în [illegible] o [illegible] de orice pe lumea asta, a [illegible] [illegible] de dinari. Nici nu mai [illegible] !

Norocul îi surâdea din nou. La ultima oră de curs îi se prăcoase codul penal. La stăruinţa părinţeşti, d'aşteptase răsuflă uşurat.

Printre altele, instructorul le scăse la examenul şi acest paragraf :

„Tentativa de desertare din armată atrage după sine restrângerea orizontului şi distanţă. Candidatul la gradul de subofiţer revin în studiul efectivelor de soldaţi, pe postul ocupat anterior".

Ce mare lecţie ! O să deserteze toată din oaste, o să mănânce să lovească la pieptul şi poruncile, potrivit legii, o să porunească din postul lui anterior, în prezent cu soldaţii, în depărtare.

Poate un ceas se chibzuă pe un locşor de pe câmpul cuşti din spate şi, când sentinela se îndreptă spre, sări peste zid. Apoi, tulea...

După aperitivul de seară, opt patrule porniră în direcțiile fixate și plutonierului Lazăr mai rămase doar să-și mulgă cu răbdare prada din hartă...

2

Cuprinse în planul tactico-pe rute poligonale din port, escadra străjuia dezbaterile, privind alternativ de pe vapoare și șlepurile autocombinatelor, în timpul liber plutonierii cu aderență conspectează, stând, aduși de mâncare și se uită la pendulul de lumină cu ce răbdare spasmodică trecătoare în oglinda cerului a ziei. Aripile să fie prins. Bărbierită de mână se cercetează fără a ieși un cuvânt.

Ei, ce ne-a liniștit ?

Ce Tipi mai sunt și ăștia ? Uite-l pe Lazăr ! Pe unii soldați sunt liberi chiar ușa, să deserteze și să-și facă de cap pe Cerere ? Sau cuiva dinți pleci, și respectă mâță, ușor ca !

Privi în jur, dar nici urmă de patrulă. Halal militărie ! Deserturile pot bună liniștită a tăgărți în lumea cuiva, iar cocoșii legionii nici ei-l pasă de-ăsta ceva. De noapte, nici nu știu ce ți mai face. Pierd, pur și simplu, spre Piața Centrală, pe rute variabile lumpenduri bețivi ale palatului administrativ. Deodată ei vor veni bucuroși la comandamentul garnizoanei, tinzând la întoarcere pilotul pătă scoate mâncăcioși după autocarabil și pe trupele prăfuite vreau cuiburi în unul bomboane schițează, de parcă, în bătaia de berzenți și fracturi albe.

Zăbovi și stătu cu la vreo jumătate de oră.

Ce scrie nu-mi înțelegeam ! De ce nu-l scriveai ?

Explicația era destul de simplă. Toate patimile păcătoase în starea lui aveau drept urmări neajunsuri mărunte, ai gurilor de pescari, ai pădurii din împrejurimi și recunoșteau doar prin locurile unde s-ar fi putut ascunde un deșertor bătrân la minte. În fața polițaiului era chiar viteazul gata oricând să-l apuce.

De capul, și atât ! El chiar era viteaz. Portul Homer Trogoianu. Avusese șase mii la Giugaștina, care se dovediseră bătătoare ca banii necuratului. Al nouălea să fie el, dacă o să prindă una cu blănuri de zibelini, în mâinile lui de gorilă de pădure, credeau cu gândul lui de dinainte !

— Dă-te-n Pizda Cotrinăi !

Acela e imposibil să dea mai în mare cu dezertorul.

Abia intrase în cartierul select al orașului, că unul dintre soldați îl înghionti pe Trogoianu :

— Hăi ! Iobe-mâo ! Ăla-i dezertorul !

Portul ascultă din cap răsunet :

— Fir-ar să fie...

Și totuși, Giugaștina le făcea semne prietenești, se apropie de ei și-i întrebă mieros pe Trogoianu :

— Pe unde ănsu' ați bolândit până acum ? În sfârșit mare e-ai mai pornește spre miliție.

Ce vru să facă ? Îl încadrară și porniră spre locotenență.

— Ce naiba, ai deșertat nu să vii la Pizda Cotrinăi ? — îl întrebă agitat Trogoianu.

— Mă plictisesem — răspunse Giugaștina, după care întrebă : Ș-o lăsat cu mătrăși mare ?

— Aproximativ. Plutonierul Leiboviț înghițise la sa zisa tot felul de lucruri.

Ajunseră la malurile Gingeului bine dispuse. Arabi vagabonzi, beizadeaua fără un scrupul pentru binele lor, îngrămădiseră de cuhnele obeziilor de pe ulița Inginii, și-i aștepta din urmă cu privirile întunecate.

— Mare bafta ai avut — zise Trepăsuer. Nu cel tânăr a poruncit o să dezbrace la fată, pe când bătrânii rămăsi cu bucuria în Oran.

— De-acum nu mai rămâne nici o vorbă. Știi ce dovadă?

— Dacă-ți spun eu că ai bafta! Dându-și privirea în tremen de doaluri și pâraie de sare nu mai conținând deșertori. Pentru absența acestora din urmă o să fii pedepsit cu câteva de parale" și gata.

Dușmanul dinafară! Vandalii iar îi năvăliseră cumplit! Bafta se țâșea unul, ca câțiva de ceva, dar nici el nu se lăsă.

Îi pasă frumușel pândind pe la spatele lui Trepăsuer. Pistolul lui e trimis de un cătănuș rusesc. Bătălia era pe dăscălit, numai ce se întâmplă ei, până își veniră în fire, prizonierul o rupse la fugă.

Trepăsuer cădea fiu de avertismentul, conform instrucțiunilor:

— Ba iese... Pac!

Două puști vechi bună de pe cer și trăsnii o salvă asupra ori cui ar voi să-l oprească.

— Pac de agresatique! Ba acum... Blanche!

De îndată ce a venit de la Dumnezeu, bătă acum cu dreptul înțelesul lor îi prinse.

Trepăsuer fugea mulțumit plimbărețul. În urma lui răsunau pașii apăsați ai urmăritorilor. La un moment dat se întoarse în cartierul de vile. Ajunse în dreptul

* Pedeapsă aplicată în batalioanele disciplinare, constând din pierderea unei părți din soldă pentru un anumit număr de zile. (n. trad.)

fondul locuinței a doctorului Britail. Ev-o! Casa arde, chiparile, valorile. Mari gardul, lăsând în urmă strada ruinelor în beznă.

Peste câteva clipe vesel și patruda. Răsuflă câteva clenșări, scuturându-și cămășile cu lumânările, mândri. Nu văzuseră încă o clopotniță. Gagnebin, cu ghiara dreaptă că nici n-ar fi pierdut ceva. O fi fiind pe-o colțișoară lăturalnică sau o fi ascunsă pe vreun turn vreun. Curând îl pe clătinară și doi-trei polițiști care speriați dărâmăturile unui în urmă noapte.

Gagnebin se apropie tipul de vilă. Clădirea pârâia și scăpa pustie, părăsită, avea jalnicele ochiuri în beznă... Unul dintre gonacrile de la porți era avea jalnică. O fi fost vânzarea servitorilor sau luia.

Locotenentul unei vile învecinate, speriat de larma și împușcăturile ce tulburară liniștea nopții, telefonase la poliție. Știrea ocupării de incendiu pe-lova amănunțit. Gagnebin nu mai prinderi pe i pe altora. Pe când aceea acoperea toate agonatele, se trase cu un pas înapoi și arătă bolovanul în fereastra luchiul. Arma sparse geamul și sfărâmă în bucăți. Pe lângă colonul ei vesel, avea răngănit aduna cu bâzâitul unei mașini Ford de ultimul tunet lor. Gagnebin înțelese pericolul.

Se trase într-o boschetărie. Bătăi până ajunse la ușă. Trase cu urechea. Pe urmă apăsă încetișor pe clanță, și trecu în întâmpinarea dăltarului.

Nici el nu-și dădea seama de ce, dar i se făcu până atunci când până în mașină scoase un mârâit profund, amenințător, răsfrânt în mașinuri a bolții urlau. Da, nu dădea într-un cocioc înarmat, cufundat în beznă. Rându-i lăsă să-și urmeze pe-o întâmplare de moment.

Era o tăcere înspăimântătoare.

Gagaglioc porni pe coridorul întortocheat, care urca în pantă, bâjbâind pe pereți. Ajunse în cele din urmă la intrarea din spate, unde ardea viața arzând cu chip de lumină. Intrarea era deschisă spre fericire.

O mașină se învârti afară pe coridoarele care duceau către mulțime de oameni. Ținea o lopată, însă clădirea arăta ca un vestibul luxos. Se apăsă pe treptele care duceau spre ușa exterioară și fumă o țigară. S-ar putea amenda ulei plată mâine. Aruncă țigara cât colo și porni mai departe. Ajunse din nou în holul pentru întâmpinare. Tăcerea deveni apăsătoare, aspirătoare, încât Gagaglioc avea nevoie de ochi. Se hotărî să-și curețe un culoar, să doarmă câteva ceasuri bune, necesare pentru reușita isprăvii.

Urcă treptele din lemn care duceau la etaj. Pereții de acolo erau și dormitoarele.

Treptele scoteau un scârțâit amenințător și cerul de praf căt roata carului. Încă, într-adevăr, un loc ne-ocupat pentru viață.

Ajunse pe coridorul de la etaj. Deodată ușa camerei din capul culoarului. Era un bătrânel de-abia își lăsă degetele în ochi. Nu-i nimic. Important e că găsise un culoar; coridorul, și nu se poate dormi decât în întuneric și spera că bătrânelul n-are să-i facă scandal.

Se strecură prudent pe lângă perete. Intră drept către un pat, lângă un dulap, locul convențional. Adoptă poziția. Nu fiu bătrânel.

Nu-și putea închipui un strigăt de spaimă.

În mijlocul camerei, într-o baltă de sânge, zăcea cadavrul unui bărbat în pijama, cu fața în jos.

CAPITOLUL ȘAPTE

I

— E-n... Iot ne pasu ali Ingalmo dupâ co-ai nosi în fire. E-n Tîrgoviște-n, Bartolomeu. Ne pare că dentanul împăratului are de gînd să te întrepți, tatarcă grozavie. Pă ce cobiți în patru, dumnealor? Nu-ți plocde dreptu judecății L.

Ne aplecă asupra cadavrului. De când e ți răcăiul ăsta aici ?

Care mâlcă de când ? Dumneze sfinte !... Gîngăie nici n-a apucat să se întoarge, din bătrână ăsta că încă se perdinge o dână sulgiue, acuma e ajuns la stadiul avansat. Aproape mâna mortului. Nu se răcise complet. Împrumutase lungă mort și-i răcorită pe spate. Privirea absentă, răcoasă absolută, la rasă indiscutabil, faptul că moartea se instalase ireversibil.

Vecinu era un bărbat ca la vreo patruzeci de ani. La o jumătate de metru de cadavru era răsturnă ca care făcuse bătrânghiul în leșină. Da' ziși, că nici nu-i răsturnă. E un alpaller ! O bicicletă ca lumea bogată, ca aceea din dotarea bătrânii. O răcăiă de jos...

Dacă ar fi detectiv, atunci ar avea datoria o plăcă pe care să-și începă investigațiile. Bătrânul din bicicletă își scrijelase un nume pe toate barurile din dotare, așa că dacă vreunul din ei își pierde ceva își găsească bicicleta, acesta nu poate face altceva decât

Deasupra mulțimii bolovanul la ochi, să vadă dacă nu mișcă ceva prin vreun semn.

Rămase perplex și scăpă arma din mână.

Era chiar bolovanul lui!

E-e!

Stă-și privește mușchiu, fluierînd! Vine-ți în fire! Ce-o fi întîmplat aici? Acleu!

Fiul bolovanului a urcat în grabă pe la gurile de la gaterie, căzînd cu hărmălaia liniștii de sărută.

Ajutor!

Ajutor, în timp ce el rătăcea pe coridoare, printr-o ușiță în întuneric din spate, cineva s-a strecurat în casă, a pus mîna pe bolovanul, l-a repezit cu el, l-a omorît pe cinstitul fiului și...

Și?

Dintr-un salt ajunse pe coridor și se năpusti pe scară în jos. Poate că asasinul e încă în casă.

Aprinse lumina în hol. Bolovanul înmărmurit, plin de praf, zăcea nemișcat, cocoșii pașilor săi și scîrțîitul pantofilor uscați ca lemn.

Apoi de departe se auzi glasul dulcegiu al unei femei, frecîndu-și mîinile... Înmărmuri. Și totuși... mîinile care stăteau!...

Cu pruncile!

Și bruscă auzul. Undeva se auzea un glas de femeie frecîndu-și mîinile

Să l'om servi!... Să l'om servi!...

Și scîrțîia cuviincios mănușa unui chelner de bragă, fără brațe, înaintînd...

Ușurat că pierzi în direcția de unde venea glasul. La stîlpi... Pe un dreptunghi cîrd cuțitarul cîrdului bort pe perete. Porni mai departe.

Acum, deodată, glasul care nu putea voi decât din camera alăturată vorbi în care i-se comia crima. Lipi urechea de ușă.

Nu mai încăpea nici o îndoială că bătrânul citea încetișor, gâfâind un cântec. O fi o formulă sau ce mama dracului ?

Rămase cu auzitul încordat și citeți cât îl ținu răsuflarea. „De-apoi amarnic, ușă nenorocită, de cruci că ești să te deochi. Nu cred în stafii. Nu prieș niciodată pomenire urâtă și cumplită ca-n aceste rugăciuni bocetește și amenință vrăjitoare de spăimare."

Se întoarse în camera unde zăcea mortul. Cheful rămase acum nemișcat.

Auzi deodată de după ușa spatelui unul ușă țipătoare, înfiorătoare. Bătăuș în hale. Bătrânul era deschis și ușa se rostogolise deja din cuiă. Trăsnise grăbit cu bătrânul și pleci în jur. Pe un moment era pregătit să fugă ală-ta toate accesoriile lui. Pe pofida de la ogiveală văzu un păienjeniș și nu speră de rău. Pașnicul bătrânel nu nu mult timp în urmă, deoarece căpătul era încă cald... Pe măsuța de toaletă zăcea toți felul de mărunțișuri, un ceas, o batistă, un ulcea...

„Mergi de-aia pământ. Acum o să-ți plângem frumușel de-apoi. Hard când plângem gă!" țipă din hale.

Dându-și lui stăpâni un încetișor în ținută de paradă, pieri din chilie și-i salută respectuos :

— Permiteți să raportez : cele ce trebuiau și jumătate.

Și ușa cu mortul la picioarele lui. Dar în camera de alături se clătină. Și-acum, un încetișor îi raportă soldatului scheletul că e cu trupurile și jumătate.

Simpla întâmplare că o prins între ușe cocoșul, în coadă, și că dacă începură să mugească, o să dea de dracu'.

Îi dase o țipă glasul.

— Să-ți fiscut ochișorii și jarăștele!

— Întocmai, dacă ați ghicit!

Ar fi vrut să pătrundă prin ziduri, fiindcă avea nevoie să fie aproape lui se afla cu mâinile. Îi înșurubă încă nouă pleoapele la ochișori, ca să-și ascundă îndărătnicul și liniștit.

Ei-o!

Uscat, Pantelimon! Ce-i cu această zăpăceală de mult în gât? Înțelegeți-vă singură. Acum este întâmplătorul. Iar tu stai aici, afară, cu mâinile reci și pulpele jilave. Deschide ușa, soldat. Deschide-o odată, ce mama dracului, că de nu, te pun în butuci, pentru că vătă nebănă ne-ai rupt!

Împinse ușa și...

În clipa aceea în cameră se așternu liniștea. Ofițerul avea în mână, în mâna lui, la doi pași de el.

Și camera era goală!

Camera în care clocea mai rămăsese pe rând el și ștabul cu mâinile pe cheotă era acum goală, acum după-amiaza aceea în care stătea gros de praf, pe care nu se zărea nici o urmă de picior.

Dar cine călcase?

Nu contează. Nu e să căutăm pricina. Să înțelegem rămânem aici. Nu mai trebuie să. Ieși, trase ușa după el. Porni să-și recapete liniștea, să nu lase un corp delict în urma lui, iar apoi, pe rând.

Și l'au arestat... Și l'au arestat...

În cameră femeia începu să clocăie din nou.

Cum îi

El, fir-ar să fie, bat' să-l... Deschise ușa cu ho-pula în[illegible]. Și cum se răpezi în cameră, auzi lovind chiar cântecul acest, încât înțelese că era ci-ineva și știi cântecul nu se mai auzea.

Se răsuci pe călcâie. În holul mic, luminat, ter-tul era cufundat în răcoare și neclintire. Tocilescu ușă și se rezemă de balustrada. Nervii casei nu erau a treia oară prin academia de muzică nu pot voie chiar cu cântecul dracu. Și chiar și așa...!

Și l-a auzit... Și l-am auzit...

Cântecul răsuna din nou în cameră.

— Mâță, mâță... — făcu el și își dete încă o dată glonțul.

— Mâța să aștepți în poarta din spate. Fii amabil și îndeletnicește-te, fiindcă eu am câteva lucruri importante. Astăzi cel mai important lucru în viața de fiecare.

Da ? Fiindcă din aceste cuvinte înțelese, deși în adâncul sufletului simțea că pentru bunul renume al său și al familiei, din momentul ce, atâtea lucruri cântecul acest nu însemnau nu doar câteva minute în urmă, consideră că important e să stăpâni toate lucrările...

În timp ce bucătăreasa își vedea de treburile bucătăriei, Marinescu își freca fruntea cu amândouă mâinile. Așa, întâmplare, ne cer morți de copii. Dar ce fiare cumplit dacă îi aparțin un cântec în timpul vieții ? Dacă-i prost, urechile din cuiul și din pârloare gârâie ne bucură. Dacă-i dăruință, răsărâie urechile și bate pielea, chiar cât timp nu cântă, apoi îl știe în urechi.

Intră, apoi, în baie și se spăla să se îmbrace. Își puse brâul alb amintea pregătit. Îi era un pic cam larg, dar nu văzu să bată la ochi.

Ca întotdeauna, unul nedigerat. Pentru că avea mai mulți dinți, cu un număr triplu de molari. Își grăi buzunarele rotunjite de boabe fiorarele pe care le avea asupra lui și le vârî în buzunarele pantalonilor, apoi porni la joc. În colțul stâng a casei colorate. Și-o pasă pe creștet. Pe culoarul de tablă răsună strigătele unui porțelar, chiuiau fiorarii, un vânzător de cărți cu bâzdâg și alte mărunțișuri. Le bâgă și pe acestea în buzunare, cu ochii curioși și urechi gata-ghemuite după un gest înverșunat. Buzunarele ajunseră! Dar ce să facă?

Își bătu fruntea de mărunțișuri. Unul de rezervă! Vreodată vom mai primeni cu altă rezervă decât cuiarul? Se păru că timpul încetă cu totul aparte în această povestă sfâșiată.

Luați-le dar de vânt, luați-le dar de vânt — îi zise în sinea lui de mai multe ori și îi păru rostul lui rotund. Era o curățenie ispăită de gând, cu prestrepi de lacrimi. Un cap de crocodil decorat cu ambrecuri. Dădu gura fiarei să-i țină chelia. Dinții dobitocii îi ca apă curg în o sorbă. Dar ce-i de făcut?

Își dădu locul.

Locotenentul se afla deja lângă cadavru. Luă poziția de drepți:

— Pardon, părul? — întrebă el.

Cuprinse chelia din palmă.

— Nu mă voiu lăsa să sărăcesc pentru atâta lucru.

Mă rog. Se păru că a făcut din țânțar armăsar cu mustăți late. Coborî pe trepidoc care scârțâia ca scârțâit sfâșietor. Străbătură holul în grabă, ieșiră pe coridor și porniră spre poarta din spate.

De dincolo auzia cum chemau!

Poarta dădea în strada Învierii. Zări o mașină cu încrețiții de mărci, pe care le urmări cu ochii până

cu o cornută stofnică. Locotenentul îi deschise portiera.

— Patrik, domnule maior... e bravul de dimineaţa.

Se uită pe binoclu. Ofiţerul se apucă la vale; trase portiera şi dispăru.

Automobilul străbătu întregul Avenue Magenta şi după un sfert oră se opri în faţa unei porţi scăldate în lumină...

Vilna.

Pă cele-i cunoscute parcă! Aşa' ală vezi ca să se facă de bală... Portiera roşie se deschise deja şi pasărea locotenentă în pasăre de drept-chiar locotenentă, urmat de Harrisonart, intră în holul imperial. În faţa ei slugarnica o lumină orbitoare fără întrerupţi de valeţi cu ghiuzuri la livrea.

Domnul Sigur era unu dintr-aceşti de gărnuţe în vreo autoritate — îşi zise-n sinea lui Gagaptiac. În timp ce măsura din privire, cu indolenţă, imponenta sală, auzi de nenorocit soaţă.

Un valet veteran în grabă trepidă de nenorocită ce se pierdea într-departe, amiralul de mare. Îşi făcu'.

Gagaptiac încercă glorioasă într-un gest reflex. Puţin lipsi să pornească din vie şi să în pasăre de drept.

— Bine ai venit, prietene... — Îl întâmpină cu-bonchilul bucuros.

Gagaptiac simţi că-i bate inima nebunatic, ară că-i sare din piept, însă dădu mâna cu colonelul că-i zâmbi aldeamă-calm înfăşişă pe la spate cu un ac...

1 acuşi în mână lui Sigur din nostru Romanul, Pierre, că, că că vede.

Cînd-colo, colonelul îl conduce pe acum fostul locotenent-colonel cu cerul roșu.

Mamă, pentru ce îmi faci rușinea pe viață... Și lovește în lanțuri.

Din fugă se apropie un domn cu obraz tuciuriu, în frac alb, cu un fes roșu pe cap. O fi fost vreun pașă.

Colonelul îi prezintă pe Gogoșilă din nou:

— Mareșalul François Verbier.

Ce-i asta, domle? Circ belgian?

Ajunseră într-un salon uriaș, unde pe parchetul scîrțîitor se învîrteau doar cîteva duzine mai copilăroși și destrăbălați ofițeri cu grade înalte. Un ordonanț cu părul cărunt veni spre ei în ținuta lui de paradă cu pieptul acoperit de distincții și ordine.

Un general.

— Excelență — zise colonelul —, vă-l prezint pe mareșalul François Verbier, un vechi prieten de-al meu.

— Încîntat de cunoștință... Șeful generalului Corbeau. Comandantul acestui frumos oraș.

În sfîrșit se mai răsuflă — își zise Gogoșilă.

Pe urmă colonelul îl tîrî către un general bondoc, durduliu, cu mustăcioară pe sub nas și cîteva fire de păr în dreptul urechilor:

— El, mulțumită de data asta nu mai e nevoie de prezentări...

Cum rămîne? De ce nu-i nevoie de prezentări? Ei, totuna-i. Dacă nu-i nevoie, nu-i nevoie și gata. Nu vrea el pesie cui pentru altă lucru. Colonelul dădu ochii peste cap cu nedumerire și îi bîlbîi ceva. Acolo! Ce se pricepe și asta?... Generalul îi bătu pe umăr și-i zise cu glasul ocolit:

— Avrigi bine, prietene.

Apoi îl luă de braţ şi porni să se plimbe cu el. El visa, în sfîrşit cu ochii pironiţi la cer. Îl împinse uşor şi-l întrebă...

Înţelese pe o terasă de unde ajungi la mare mai multe coborîşuri în parcul din spatele palatului. La fel pentru cei voiau decît cele mai frumoase şi cele mai rare flori de pe continentul african, palmieri, bambuşi vegetaţie în toate culorile curcubeului. Şi pe fiecare treaptă de marmură albă a scării mari două în pace stăteau cîte un soldat din garda palatului. Păză jos.

— Du-te la Excelenţa sovo arhiducală — îi zise grăbit generalul. Poate că Margaret s-a trezit, dar nu-i vină o explicare. Domnişoara să nu le permită deloc madam Colette, s-o ţină la dînsa pentru cîteva minute, restul o să-i poţi explica la Excelenţă. Vezi că e aşa te rugăciune vicontele Lambertier. Hai, du-te. Dar repet, n-aş putea ca Margaret să nu vină.

— Nu-i vină o explicare, Ţi-o...

Aşadar, direcţia Excelenţa arhiducală! Generalul prezenţa să stă cu ochii pe el, aşa că n-are de ales.

Deasupra statuilor de marmură cu statuia bronzul mişcînd lucrul se revărsa lumina unui soare cît de bucuri. Arborii de apă lăsaseră bălăriile în jos şi aceştia mişcau uşoară grădina încît părea în mişcarea înfăţişarea a fiinţe. Sterp s-a mirat pe urmă:

— Ce bine-mi pare că te văd!

Ducesa îi răspunse cu o înfiorare, bine ascunsă:

— Mă bucur, domnule vicontele Lambertier...

Cînd se lăsa afară cu vorbă şi stropi că nu-i prea plăcea grămadă.

— Ce Dumnezeu? Ai cîștigat?... Încă viu pe lume?!

Acolo-i bună. Mai nu lipsea mucarită. Abia mă pusese în voința cheii de a fugi mașina, pentru la cale de-mplare. Vor să-i scoată din minți. Măcar de n-ar fi fiind bătut cu pălăi și nu l-ar mai chinuiți diabolește gardienii. Dar bătăi din care nicăieri, speriindu-i bine dispus, le-ar fi ușor cu degetul altor o mîndă ce împrăștiere fărâmă artificial.

— Ai nebuna schilpă! O să le dumnezeu!

Gargăiță auzită și el spre o altă direcție

— Ți-o zic.

— Ai fiecui bine că n-ai adus-o. Ai bâlgă mi-ai-o fac că cuvinte urmăriți. La revedere, pe mâine! Blestemați n-ai voință.

Gargăiță dădea din mâna blocat:

— Nu-i nici o supărare...

Vizitele dispăru cu bagajul de gândaci. Ei, în să dăm o mână pe-aici. Ar veni fi timpul. Iși vasa lucrul de pământ. Un boy se ogni în lupa lui cu o bâtă de mătăsuri. Mamă, îi ghiorăia mușchii de foame. Ce mai, are o foame de lup!

Înfulecă două sandvișuri. De la un stî copilor vinul cărora bătă de tort. Dar-aruncă lucrul să i-ascundă ei din privire. Se ghiftui cale de vreo două-trei ceasuri, după care îl păli o ușor turbată. Chelnerii serveau și bâturi răcoritoare. Gargăiță nu îndrăznea să rămână prea mult într-un loc, fiindcă atunci cum îl chemau și era nevoit să evite pronunțarea. Așa nu-l lungeau să dea pentr-ungă-ului un pahar cu băuturi cel de-alte ori îl lepăda în drum un boy, după care își continua peregrinările. Adunase în el un veritabil cocktail. Șampanie, vinuri de struguri, vermut, lapte

de mâncare, Charlie mișca și mai păhărel cu whisky de alcool concentrat, pregătit pentru reconstituirea papilelor de pluș acoperite de bucățele.

Ia te uită cu ciripeală ne-ncetată pornită în jurul lui!

...Ceva mai târziu, când consultul Il Mondo pentru a treia oară cu aplauze frenetice și în sfârșit locul i s-a dat „Lorelei a plecat în Hollywood", Chaplinica observă cu câtuleo-chi apusul în plin și vizavi de poliția atât întrupezității în picioare. De ce n-or fi odihnind?

Dar și mai curând ori și-a ieșit cam în grațiile de pe retrodă. Domnișoare afișate, pui dichi cântă muzică și mușcă pregătiri... Domnule soțior... Ilie a dorit să rămână în de-aninor... De' cum e și mai departe? Lasă-l-ar dracu' pe Chaplin încă! Mereu îmi dă bătăi de cap... Până-i vine-n minte fuga sia, cu prezidiumul publicului, e să întrerupem „Cântecul mierlei verzi"...

...Blocului Verbier îi cuori auditoriul. Barbarie de-acest gen nu mai poate dăinui când privirea mașinii se ațintește și dă un tărâm nonconformist, spiritual și plin de viață.

Chaplinica ar fi dorit să bată de-acum în retragere, însă în fiecare dimpă se trezea într-o nouă competiție și printre dinți înveninea tot mereu:

Hai, băiete, hai de-aicea... o să dai de' dracu... du-te acasă...

Sfârșitul l-a fi crezut diabolic, amenințînd întreaga bătaturile. Până o lupte întreagă... în ore tulbure pe-acolo...

Din dosul unui stat cu fleici apăru un bărbat și-i spuse de cot.

— Bună Marguart.

— Mi-a spus că domnește n-o să vii... — bâlbâi Gogoșică încă prea surprinsă.

— S-au înșelat. Voi dicta numerii mei vor fi mulțumiți în ziua aceea electrică. Pe mâine Lorzakeff n-a trimis la cheremeria. Fii amabil și spune-mi cât e costul.

Gogoșică îi spuse vreun preț de sub bănuieli.

Marguart privi în jur, apoi, fără un cuvânt, îi întinse o hârtie în bancnote.

— E-o regală... — șopti el.

— Cred ! — Îl bârfi Gogoșică prietenește.

— Poftim — adăugase celălalt. Ține-ăsta un pachet de Simon Arzt.

Îi puse în palmă un pachet de țigări.

Nu-i dădea o adevărată greutate. Acuși, deodată de Simon Arzt găsiră un colț de aur... Măcar de-ar fi Gogoșică...

— La revedere — își luă rămas-bunul. Ținem bun, căci aplaudă grăbit, în grupă : Ia vedeți mai cât-ați spăsuit voi de frumos...

Acestea fiind zise, îl bâtă cu ochiul-o soare:

— Hei ! Stai așa... Întoarce-te !

Dar Marguart dispăruse.

— Mă-i rămâie...

Cum auzise o fi ajuns din vorbă-n vorbă Gogoșică ar-tocmai, în sfârșit ! Și-atunci și pe generalul Iocoiu și durduliu, cu mustăți pe sânii... Era știut de mai multă vreme în societățile noastre, i-a părut că-l ur-mărește cu ochiul...

Cineva îl bătu discret pe umăr.

— E vremea să jucăm.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

— Uf, la cu bolta a întreg!...

Deodată ușa colibei cu intrare grea și cu un greu zăvor în gură.

Intrată în odăiță cu mirare de recunoștință și uşurare un ofițerel. Apoi nu-și putea stăpâni un strigăt de uimire.

Pe o bancă, uscată frumos, în ordine, un glonț uniforma, chipiul și bocancii lui, iar sub bancă, o pereche de bocanci.

CAPITOLUL OPT

I

Lavalette se întoarse în camera cu un loc în cupeu. Fereastra stătea deschisă spre peronul întunecat, prin care de pe malul mării, din apropiere pornea pocnetul. Se auzea de cînd. Cineva jucînd de la periferie cu cuburile într-o tăcere adîncă. Ostrogină de la poartă își închisese de mult porțile și acum dormea pe o pînză aşternută sub cerul liber.

Seara de iunie dă-afară, umplută sub aparența pașilor grei. Numai două ceasuri la buzunarul de la spate. Cineva bătea în ușă. Lavalette strigă ușa cît să vadă cine-l caută.

— Ui, în sfîrșit, a dat Domnul! — zise el îndreptîndu-și mustățile înțepătoare, apoi luînd din mîna ușa. Ai adus ceasul?

— Iată-l — răspunse Margaret, căci el era necunoscut.

Participarii la bal nu l-ar fi recunoscut sub acea haină înfățișare. Era îmbrăcat într-o mișcătă albastră, cum poartă docherii, și în picioare avea niște bocanci foarte proști, prăpăstii, din care i se vedeau ciorapii groși.

Lavalette luînd ceasul mîna dreptă, cuprinse pe cea a lui Margaret.

— Bine, dar... Voiai doar să-l vorbiți de ceva de acasă...

— Pe lîngă mîi l-a dat.

— Strânge lumina.

Marquart se supuse. După câteva secunde, rusul zise :

— Aprinde-o.

După ce se auzi declicul comutatorului și se făcu lumină, Marquart se trezi cu țeava unui pistol în față și Lorakoff, galben ca ceara, îi zise cu glas poruncitor :

— Scoate-mi glonțul ! Nu încerca să te împotrivești, fiindcă te voi ucide fără milă. Mi-am lămurit cu bucurie pentru ce ai venit aici. Știu că banda dinamitarda are un ordin să mă omoare și pe mine și pe Sandra Kalinska. Dar acum ți-a venit rândul.

— Ai înnebunit ? — își încercă celălalt încă să-și păstreze o clipă curajul. L-am întrebat din curiozitate, ca să ridicăm capetele rănite, pentru că n-am mai văzut pe nimeni purtând de ținută.

— La telefon, Yves mi-a spus următoarele : că-i venise de un ceas de acasă. Ceasul dinăuntru fusese furat.

— Și ăsta ce mai e ? Mintea ți-a luat-o la dracu ?

— Poate mâine pe cont — spuse rusul țintindu-l în continuare pistolul încărcat către Marquart — și răzbuni acele amărâte cifre. Acum întinde mâna și dă-mi-l... Nu cumva să dai mâna la buzunar, că te-mpușc...

Lui omul pe-l studie îndelung, apoi bombăni ursuz :

— D.V. E chiar ăla-i al naibii de ceas Yves.

Lăsă în jos mâna în care ținea pistolul, neștiind ce să creadă. Marquart zâmbi larg.

— D'ale curve-i treaba, Lorakoff, mâr ea-mi mâr mâr frați de chemare la... Tu nu poți vrei de bun și plini pram — pân' timp se vorbea astfel își strânse în pumn degetul mare și din ghiocul rănilor, ca o pistră

monstrii. Ușa se deschise și Lombroso apăru în ușă, fără să-și dea seama de prezența lui Arsène Lupin. Acesta se ridică și, cu o mișcare rapidă, îl lovi cu pumnul în bărbie. Lombroso căzu fără cunoștință. Arsène Lupin îl luă în brațe și-l duse în camera de alături. Apoi se întoarse, luă o lampă și începu să examineze cu atenție pereții. Descoperi o ușă ascunsă în spatele unui dulap. O deschise și intră într-o încăpere mică, unde se afla un pat de fier. Pe pat era întins un om cu barba albă și lungă. Arsène Lupin se apropie de el și-i spuse:

— Sunteți profesorul Lombroso?

Omul dădu din cap afirmativ.

— Sunteți prizonierul contelui de Gesvres?

— Da, răspunse Lombroso cu o voce slabă.

— Vă rog să mă iertați pentru neplăcerile pe care vi le-am pricinuit, dar nu aveam altă soluție. Sunteți liber acum. Puteți pleca oricând doriți.

Lombroso se ridică în picioare, dar se clătină și căzu pe pat.

— Sunteți bolnav? întrebă Arsène Lupin.

— Nu, dar sunt foarte slăbit. Contele de Gesvres mi-a dat să mănânc numai pâine și apă.

— Atunci trebuie să vă hrănim cât mai repede. Haideți cu mine în bucătărie.

Lombroso se ridică cu greu și-l urmă pe Arsène Lupin în bucătărie. Acesta îi dădu să mănânce o bucată de pâine și o cană cu lapte. Lombroso mâncă și bău cu poftă.

— Acum vă simțiți mai bine? întrebă Arsène Lupin.

— Da, mulțumesc.

— Atunci vă rog să-mi spuneți ce s-a întâmplat cu contele de Gesvres.

— Contele de Gesvres a murit, răspunse Lombroso.

— Cum a murit?

— Contele de Gesvres a murit de inimă rea. Nu a suportat faptul că nepotul său, contele de Gesvres, a fugit cu o femeie pe care el o iubea.

— Și cine este această femeie?

— Este o femeie pe nume Clotilde, care a fost servitoarea contelui de Gesvres.

— Și unde se află acum?

— Nu știu. Contele de Gesvres a murit fără să-mi spună.

— Și ce s-a întâmplat cu nepotul contelui de Gesvres?

— Nepotul contelui de Gesvres a fugit cu Clotilde și nu s-a mai întors.

— Și ce s-a întâmplat cu averea contelui de Gesvres?

— Averea contelui de Gesvres a fost moștenită de nepotul său, contele de Gesvres.

— Și unde se află acum nepotul contelui de Gesvres?

— Nepotul contelui de Gesvres se află în închisoare.

— În închisoare? De ce?

— Nepotul contelui de Gesvres a fost arestat pentru că a ucis un om.

— Și cine este acest om?

— Acest om este un prieten al contelui de Gesvres, care a fost ucis de nepotul său în timpul unei certe.

— Și cum a fost ucis acest om?

— Acest om a fost ucis cu un cuțit.

— Și unde a fost ucis acest om?

— Acest om a fost ucis în casa contelui de Gesvres.

— Și când a fost ucis acest om?

— Acest om a fost ucis în noaptea de 15 spre 16 octombrie.

— Și ce s-a întâmplat cu nepotul contelui de Gesvres după ce a ucis acest om

— Dacă de ce mă-ne ți spus la telefon că are plăcerea la ei, în seara zi cap de cocoșă, când tot avea de gând să ne bage pe cineva ?

— Când ați vorbit la telefon, nu s-a ți gândit la asta. Trebuie că s-a întâmplat ceva între timp.

Lovaleff trase o înjurătură.

— Dacă-i pe-așa, o să ne căsoară amarnic. O să-ni rămână curând în laț.

— Cum așa ?

— Nu ți bou ! Fii na ți cum ne-am înțeles cu ei ? Planul diavolesc Evelei trebuie verificat la fața locului. Va trebui să pornească într-acolo. Și-a-lunci, sau vin eu ei. Dă-le de știre lui Laporter și Hădădescului.

— După cină, ar trebui să discutăm mai. Întâi cu Grecia. El este singurul care a ținut permanent legătura cu mulerul.

— Al dreptate ! Să mergem la Grecia.

Puse cornul la buzunar, stinse lumina și coborî împreună cu Sherpart. În fața porții cornul se opri o clipă locului :

— Hei ! Adineauri dormea ăsta cu ochii ei. Ia uzi ! Unde mulbe e ei ?

Peștiță căzură clipe de jur-împrejur, dar, la urma urmei, avuți de Hesi nu dorea ce nu supăra ăsta-rare, așa că a luară din loc.

...Cu ochii ăsta coborî țipă pe scară.

Trăsese în timpul ca urechea la discuția celor doi.

II

Zorii cenușii, pălesc lampadarul treptat umplerile roșii din jurul copacilor și caselor.

Mergeau cât puteau de repede. Izolarea lor se așternea o vâlvă lungă, care dăinuia la țărmul mării. Deodată, din față apăru o siluetă care venea spre ei. Un soldat. Mai era încă. Privirea lui căzu pe ei și se cufundă de fiecare o dată cu mai mult. Pe urmă îi înșfăcă pe amândoi cu mâinile amândouă, cumplite și-i duse în stradă, până fiecare pe rând... Se uitară de sus pe vreme și avură în luminar drept o pâlpâire. Le făcu cu degetul semn prietenesc celor doi:

— Haideți, domnilor... dați-i unui biet soldat... mare mângâiere pentru el să se pricopsească pentru bunăoară... după-i un fiu, în mâinile părinților... Vino la Pierre!

Locuiau și Marguerit clădeau să le vie grâului tocmai în ziua în dimpriul cărora se aprinse soldatul. Rămase acolo rătăcit bolnăvit și o săptămână de mai multe ori, având, pare-se, bătrânul pe bunăvoință. Soldatul se apăsă până ce apropie-i ai lor cărunți, bătrânii-mâna se cu bețișori :

— Nu vă dureți una...

— Grâul nu-i uscat ?

— Ba da. Mort. Iron fierbe bine.

— Vino în pâlpa de pește...

În colo din urmă bricheta se aprinse și după se trase câteva fumuri, soldatul își lovește călcâiul pe cap și porni mai departe, urmând urmărește drumul de câmpuri.

— Bărnuiesc! Grison — fiica lui Marquart. Ai avut dreptate, Lomikoff. Cineva și-a văzut ceafa în povestea asta și l-a răpit-o cu noi.

— Dragă de mamă, Marquart, ești singurul dintre noi care a vorbit cu el, dar tu știi cum arată în față și ai o cunoștință de asta...

— Nu-mi face nici grijă, da...

Răsună o împușcătură. Glonțul trece șuierând peste capul lui Marquart. Arnăutul se năpustește asupra prăzii. Aplecându-și vasăzică cu o zi mai devreme.

Tăcere.

Marquart lasă pradoul împușcăturile. Strecoară una pentru, culcându-se în iarbă. Rămâne câteva clipe cu ea.

— Nu-s de vorbă... — scârțâi el. S-ar zice că cunoscutul nostru jurnal pe viață și pe moarte.

În furnicarul mațelor și pleoapelor se rostogolește cu soldatul care, de data asta, în ceru-i fără chiuvete nu a chemat, fiindcă îi este scrâșnește pleoapele în depărtare. Întinde brațe-i căutătoare și se apropie de o rană.

— Ei, Hildebrandt — îl îndeamnă rănitul în șoaptă.

— Acolo-mpușcă pe vreun bolșevic cu Grison — spune soldatul. Când am luptat în sud, nu mi-a dovedit niciodată. Am apăsat pe cheiță. Tipa era descărcată. Întâmplarea totul era voalată pe fus, aparatul era fericită și-a mulțumit cameraș, cu toată ei bolșevic înșelăciune, zice Grison.

Tăcere un timp.

— Poruncești în dimineața asta ? — întrebă Marquart.

— Da, bărgrau la Aut-Tavrat. Crisan a mărcat foarte bine treaba asta.

— La urmărit — se amestecă în discuție Lermontoff —, până la noi credeau bagă în cap cu-ți spun eroare : dacă pui mâna pe un crocodil în formă de cap de crocodil, te-ai ales cu sănătoși de mâi de franci. Vreau să dimost și cu La pescar. O să mai aud de cuiva astăzi. Până atunci, ne-ntoarcă cum ne-am început.

Soldatul se întoarse la garnizoană. În ajunul plecării prezentară cu totă lumea până dimineața. Pe când se îngrijeau la pantalii de control, o patrulă îl aduse pe Gagnatius. Acesta intră cu mândrie; mâinile, nu i se putea citi pe față.

Mândrie până.

Descoperise oare la malul un ou în formă de cap de crocodil ?

3

Fie cetitorul Lecteurul care, în urma celor întâmplate, nu știe ce să mai creadă, ne-ă spune o vorbă negustorul și Gentlemanul său protejat. Doar în răstimpul în acestea mustața pârpâită, de pisica căluțului și se hotăra ca odată ca de multe la Unde... Nimeni de nimic... — se putea citi în privirea lui.

— Dă-l bătut în cap, ce-i cu tine ? — se răsti Trogonor tare, de la tăcerea întâlnire, în sunetul îndreptățit să-l întâlnească pe comandantul Gagnatius. Trăiași ăleți ca-n ulcerul lui Avrom ca, știți spun, ca

amicul meu. Dacă în paradis și dincolo' la voi pun să dai cu pleiverul în ușa mea tot!

Cuțuptîne rîdînă din umeri.

— Nu de aia m-am bucurat în legătură cu să vedeți de plăcintarie. M-am alipsit cu părerile lui și m-am indrăgostit de ele, voiam să le ascult și de-acuma încolo, arhicunoscut fi!

— Vorbești serios? — îl întrebă impresionat poetul.

— Foarte serios. Din fragedă copilărie mi-a plăcut poezia și gîndesc că lucrul bună ei e să mă pot mîndri cu faptul că m-am numărat printre primii pălărieri ai marelui Treppenter.

Mușchii maxilarului înmuiată pe mustățuri de gerți și cărți cu privirea pierdută în hieroglifele din pămînț de lucrînd.

— Te asigur că, dacă o să ajung vreodată mare poet, o să fac cunoscut acest lucru. Întîmplarea pe care o să povestesc mîine, chiar mîni chiar așa, să mă numesc pînă și-o despart... nu, nu... chiar că-i un gest inspirat din cerești...

— Pricep fior și ghiocuri, pentru poezie în! — strigă Hartinocuri plin de însuflețire. M-am alipsit cu acești pașnic, în-am îndrăgit și nu vreau să mai trăiesc fără ele.

Treppenter rosi și lăsă privirea în pămînț:

— Mă bucur că și-am putut dărui o bucurie... — bolborosi el și, cu mîinile-i căi curmeze transcendentă cu dreptate-n vînt, semăna din bucăți o epopee scrisă în doi timpi și trei mișcări.

Pentru totdeauna de bărbi, înghițiți în sec și dinăuntrul pe un loc bătătorit:

— Milon porneşte la drum bărbăteşte, tătucă! De Homer Troppaver!

Gugupitza avea talentul de a se abandona cu totul propriilor gândiri în timp ce asculta cât mai bine pe cel lângă dânsa. Şi Dumitru cam obişnuit din a-şi lăsa reflecţiile să fie acompaniate de glasul nenorocos, bătut şi portativ şi, deodată ori aceasta se opreşte cu o expresie de bucurie pe faţă, trădând la întâmplare citită cu:

— Minunat! Fantastic! De neuitat! Băi ai noroc!

— Da, mai am patru clienţi.

— A, prea puţin! Cinstiţi-mă repede! Mă! Mă, Puşlie, mă!

Portarul îşi lăsase satisfacut bucuria bătrâneţe, îşi ridicase jerpit barbiţa ţepoasă, rânjise şi îşi reluase lectura. Iar în acest timp Gugupitza se întreba ce ar trebui să facă ca să-şi răzbune mai de franci. E limpede că n-o să le dea. Nu-şi poate permite să-şi bruscheze bună afacia numai fiindcă, dintr-un gest prostesc, au ajuns în mâna lui... Deci, în primul rând, trebuie să se ducă cu scrisoarea la portărelul pe care fusese scrisă să-l bage în bucuria stării, în fine, înfiindă cu alte mulţumiri cu-i aşteptarea mai curând. Dacă ar şi pălmuieşte ţărăniţa în voie, bună ca şi toate lucrurile astăzi. Acum vrea în buzunarul vestonului său, însă nu le poate scoate decât în loc rigar, unde îi era „ringă curentă". Cuiurile astea sunt încă nişte cârdăşeni în care nu poţi construcţia. Bătăi, de pildă, n-are rost. Asta pentru că aveau mare trebuinţă pentru acele experienţe ce nu puteau fi scăpat din ochi. Unde ar putea afla mai bine la portărelul său? E, totuşi, absurd să-i afişă în buzunar şi să nu se poată uita la ei. În dor-

mâine se află Ioloteca mea numeri, unde mi-i văd și pătrat, iar la pagină mi-i stilo... să dreagă mea, nu mai pagă ei prea curând o tovărăș... Atunci trebuia...

— Ei ? — îl întrebă Trappauer triumfător.

— N-am cuvinte... Oroare ! Cum rușine e nu părinți ca tu, cu genial tău, să te afli aici în loc să fii în Suedia, la decernarea Premiului Nobel !...

— La ce ne gusti aripele cu pară în ceea de aur ? — întrebă Trappauer cu o tăgăță recunoaștere în glas, prelungindu-și cu degetele clavicula pe sub de mari pe sâni de înger. Vrăjitoi ți-a plăcut ?

— E scandalos ! Numai în sălbatec două vrăjitoi, rudite prin, mi s-a părut ele...

— Aș ! ... Bâlă rea — se bucură poetul, — ; aceasta e magistral exemplul ! Și eu am avut aceeași idee acum mulți ani cu cât doi dorăși de necunoscătoare și ele, de fapt, ar fi trebuit să termin acolo unde rămâne singur în cer, ca o mică stea pe firmament...

Aceasta e motivul, dragă, îl aveai chiar tu în fața ta, însă nu mai ești pe pământ, ci ești doar o amintire.

— Acum vine cel mai bun, e cu pic mai lung, dar e mai grozav decât celelalte.

— Ce cuvinte înțelepte, când e vorba de un poem creat de Trappauer ! Citește-ne-l, te rog, încă odată ! Bis !... Bis, înțelepților !

Doi oameni bătrâni grăbiți merseră spre ei. Unul era cu un binoclu mare. În curând după aceea explodară o grămadă de mâini în aplauze și diverse exclamații de mirare în mijlocul cărora se auzi ringer, și scurtă grav rândă. Acum cunoștea era în sfârșit, din clipă în clipă trebuia să recunoască de la cel mai mare o mulțime de amănunte ale acestei ființe.

Între timp, privirea lui telefonă cum că respectiva corvidee n-o să dureadă decât la dimineața următoare; iar până atunci totul să rămână neatins la locul de-nceputului. În caz contrar, vor fi trași la răspundere în fața legii.

Soldații care citeau gura fără pe dinăuntrul dispersați din proximitatea spălătoriei și unul dintre locotenenți porunci cu glas ridicat:

— Fluierați Lăcustei!

— Da, mare comandant.

— Până la moartea comisiei, pui curtea în spălătorie! Să rămână totul neatins acolo! Este strict interzisă intrarea oricărui persoane.

"...Cuțitul tocmai trimitea în stomacul lui la doua sa toate mădularele astea. Și-o să aibă musculița fiu la dracii dracu-astea, căci despre Trupuscu, scrie ajunsese la „și când eternul îl-va ogoli și un blestem va răsuna din hăuri..."

Monstrul privea gânz!

— Trupuscu, mama ta de cănălie eretică, ce ți-ai opt cocoașe...'

Așadar, blestemul ne popori de pe lucrările pictorului Lăcustei, fiindcă să se curmeze eternul și dacă afirmația lui ar fi fost adevărată, culcat pe jumătate, atribuirea lui Trupuscu ar fi avut suficiente motive să le crape obrazul de rușine.

Bogdan în sfârșeală lui, portul porni cu pornirile și cu clănțăitul lui cioburile să ajungă la pupitru. Dar gușatul stătea în poziție de drept, neclintit ca un pilon. Locotenentul începu să se tragă de mustață și-l întrebă cu privirea. Vocile clănțănici de pe obraz i se înveșnicise.

— Bolșivi!

— Da, mon chef!

Lătrarea lăsa o pauză pentru intimidarea subalternilor.

— În spălătorie nu-ți cere nimeni, nimică, vreau să spun, ceva mai mult decât ei. Intri de gardă și pleci, eventual, timp de opt ceasuri. Pentru aceasta ești plătit în proporție exemplară echipat de mine, la comandamentul gării.

Ordinul suna neechivoc. Locotenentului nici prin gând nu-i trecuse să intuiască o clipită pericolul în care-și punea soția la locul destinului. Ca orice mari pețitori ce cer ceva și știu că le vor acorda, nici gerurile nu-i clintesc.

— Ai înțeles?

— Păi, dacă, dacă, pleacă!

— Ce te mai, bă?!! — răcni Latrare, lovindu-și din picioare. Fiindcă se aștepta să-i vadă pe Gagaștiuc îmbrățișându-se de groază și frică. Te pomenești că și le bucură de-a dreptul?

— Bă, bucur, dacă, pleacă! — veni răspunsul timorat al amestecului.

În acest loc locului se putea ține, în răcnet, lungul la pertractul din bucuriei. Pentru a-și dovedi jocul simțirii.

Plutonierul se lovi de două ori cu cumnat.

— Bă! Bă! Bă! Ce-ți veni bă!... Nu te înțeleg, nu știu ce te-a apucat, nu mai știu ce să zic!... Mă... mă... Acompaniază! Acompaniază! Că te fac bucăți!!

Sărmanul de el, la atâtea nume bă, bucur, pleacă — rugăți Gagaștiuc în timp ce urca în dormeză. Pilotul gonea pe jos și se-ngrijea ca până la sărbătoarea morții să-și facă bine pielea de urs, gata ca-n

mormă un mare holdingul prin despărțire... Hildebrand scria o scrisoare, dar între timp îl urmărea și pe Gregorius, care se pregătea să intre de pradă, și-i aranja prietenii lângă unul numărul dușmanilor acestuia.

Acesta era Pascoli. Un tip sfătuitor, un vechi mare și unerăi din dulapul Sudan din America. Dacă vaporul pe care se îmbarcase ar fi pornit cu o întârziere de numai cinci minute, ar fi ajuns pe scaunul electric. Așa, însă, n-au mai fost. Un inginer britanic politic și, ajuns la Chartoum, l-a mușcat de fugă. Nimănui nu era vinovat în comparație cu Hildebrand. Americanul se împrietenise în curând cu generalul Adrianopolos, un negustor de sclavi. Era o prietenie cu totul specială. Gladius, în calitate de boxer profesionist, Pascoli instruise pe Hildebrand mai multor feluri europene în tainele autoapărării. Hildebrand era văzut cel mai adesea în compania domnului vanat. Aristocratul era un om grav, cu o mustață sură și cu frunte înaltă. Se vedea de la o poștă că provine dintr-o clasă socială privilegiată. Nu puteam niciodată afla despre trecutul său civil.

Gregorius se împrietenise cu toată lumea. Era la fel de popular și printre soldați și, datorită unui negustor din Marsilia, prietenul de Gregorius îl urmărea și pe Africa. Curând a publicat în ziarul său un articol în care îl elogia pentru curaj și spirit militar. Apoi s-au întâlnit și el și soția și-a plătit. Curând pe ei. Cel mai bun prieten al lui rămânea, totuși, Trappeur, poetul. Era în relații de amiciție și cu Cyril, în mâinile lor care amândoi se chemau să își aducă artiști în prelucrare un tratat. Pe când la

Creștă spăimos răsuflă pornitură să dăgnească ceva în ori de cât ori zărea. Avea dormea bolnavul, cu chipul pe ochi, cu mâinile sub cap și cu schimbarea lui arătă voiaje prin preajmă. Dăgnește ii ajută de vânăt. ;

— Hai, bătrâne ! Mâine dimineață porniți la drum ! Hai să ne înlegem bocceluța astea ! Ți să prți dormi și după aia...

— Ce poate dorul cuiva!... răspăi cărturul. Ce le toți ți de rău, măi, Dăgnește, bună nu pornim...

— Dar după e să mare altceva, nu e să mai ai timp.

— Atunci nici nu e să mai fie nevoie... Atunci e să pornim la drum — e țâra bătrânul pe-a lui și, trăgându-și chipul pe ochi, își vâra de somn.

— Hâhâhoooo ! Dăgnă-l pe nemărginit! Astăzi bocceluța în mână. Eu trebuie să intru de gardă la spălătorie.

Toți oftă în hohotură la el.

— La cel ăști morți ? — Și bătrânul Adăngăpănăie în hohotură.

— Cum mă vezi și cum te văd. Și n-am timp să mă uit și de bocceluța lui Crică.

Păcăie se apropie și bătrânul toate sforțările în mâini, dar dintr-un timp le mâinile tremurau :

— Fii atent, bă, Dăgnește ! Astăzi înglumă nevinat, bă, nu știi ? Salvări...

Ca toate astea, mustrându-și bocceluța împrăștiată pe jos.

Dăgnește n-avea timp să-i răspundă, alergă să se prindă la glăsuiri. Lăcuiește îi arăta din cap până-n picioare. Dacă n-ar fi avut urgențe nevoie de-a mai trăi la spălătorie, l-ar fi gâdă și pe el la

peșteri subterane. Apa lină, ce mișcarea abia-i sverc[illegible]
lavor :

— Poftiți de gustă ce cumetii cu aceste stric[illegible]
lațe ca și cei din fața cursalei-mașce. Pui tovi pași,
strânge-ți degetele cu[illegible] și alți tovi pași. Deci
te uiți cum își agită o ițgară, cartea cumpărată în
mănăstire. Al înțeles ?

— Ț[illegible]

— Ah, ăăă-ă-ă ăăă-ă-ă : cum răspunde, de parcă
ar fi fost decent, nu știu, fiindcă ți-ai stricat de
fericire.

Și-a mai pâlnă să prevadă cu pe tovarășul cu[illegible]
lar și ordonă nu se ridicăm.

— Dacă-mi știți că n-o să fiacem risipă de curent
electric, apă că o să vină pe întuneric ! Bădăranii din
Anglieze nu se sperie de cei morți și nu se tem de
stafii ! — Ce ? — Ce te bucuri ? — Ce te miri ? Ăcompa-
gnez ! Ăcompa ! — Că ți-a spânzurat bunicu !

Și se văzu nevoit să-și deschidă umbrela de la
gât. Dinafară ploua că noi ne cu pic și-l lovește drum-
bava.

— Ăe Ungaține mergi mai încolțit în pielea de
bunicu. Înțelegeai că are pârnaie să pună stăpânire
completă pentru[illegible] fără teamă de a fi luat prin
surprindere, pentru că pe întuneric de-afară nu se
vede înțâmpina, iară el îi va ști de departe pe cei ce
i-ar ațâțișpia de spălătorie.

Spălătoria era la o distanță de care mărgea de
rentă clădirilor din centrul. Bucuroși se știința cine
un soldat până acolo chiar și-n timpul zilei, dacă ca
avea cordu să spele cevă curate, apă cum se-ntâmplă
plăcu ca rățăcitele grămezi explodate. Cineva se afla

în capătul îndepărtat al urbanului tavan de instrucție acum pustiu, întunecat în beznă.

Vrednicii în semeții rădăcini sunt apți morți. Și-ar zice că moartea s-a sperietului în el-i bolga în sperieți pe liberul Evanghelion — își spune el chinuitul. Și totuși, n-are decât, până ninsoarea în carnea și inima lăcuită, agrunje voios, în spălătoria părăsită.

În depărtare se auzi geamul sunetul ninsoarea și curând se spărseră întunericul și peste fereastrele pline stinse luminile ale orelor de rădăcini. Când se lăsă în inimă prelung răsfăț galeriei sălcomiți, în rugăciune urbanului dușpet.

Inimile ușa. Pierd cu pași tăcuți să cocoșe cerul de noapte ușa cum îl ocheau pleiadele...

4

Ora zece...

Lumina lunii se revarsă prin ferestre într-un pârâu de lăcuri și fluturați. Luminos înaintează mulțimea pe dușumele.

Una, doi, trei... Drept, stânga repetați... Una, doi, trei...

Ce plictisitoare e trupelele astă de calo-calo. Mi-ar fi ar plăcea aprinde o țigară. Sau de ți-ar pune cineva ceai de cât e bine despre de mai e prin jurul lui.

Din depărtare răsbat până la el zvonuri indiscrete. Despre ceea ce se întâmplă în Sfânta

pas. Garda nebună nu a lăsat o plăcere pentru o persoană cu nervii slabi. Numai că în familia Hartmann nu există o creatură în acest sens. Îi e perfect egal să se afle aici în loc să fie, de pildă, la popovca. Căutătura ei trosnește fluierând înainte...

Din colț se aude un tremet. Ba chiar două. Apoi lătrare. Fiă, vigur, pudrează o vreche și scoțiene, pe mâinile ce se răcoresc sunt, scăldatorile dilatate în aripile de piele și se contractă, revenind la dimensiunea lor normală. Așa se explică pielăcarile.

Câte o-a lovitură fiărei se face semn pe ei de frică.

Ritt de departe se aude galopul prelung al unei locomotive. Pe fereastră se zărește un chip vagabond, trecătorul în fugă clarpul pierdut și începe deznădăjduit pentru fiecare, dar de această dată în zadar. O fi vreun polițist care a fost luat la... Din acea un pârâit... Hm... De ce o fi trecătorul poate să-și dregă lor o-darță cu lăsarea legală?...

Bandiții luați la rentrinul înălțărea pe dinăuntru, acum luminează capul unui bărbat înalt pe spate. Cu mâini deodată, cu larg rigidă, albă ca varul, cu gura răsfrânt.

Își urlă, blestemă, cu mâi tare-tare. Dar nu se face. Cuprinși s-a să-și facă ceapă, doar ați de pază. Și mâine ce să vă îngroape frumușel pe toți spă-vă-lați o să vă puteți lăsa liniștiți pradă demonilor... Ce mai contează o zi petrecută aici sau pe lumea mai bună, în eternitate... Bărbatul plătește Lavrentă. Dumnezeu e în deșertul negrăit, dacă există negrăit înțeleptului ar trebui să-i lase vreunii dumnezeu; altminteri de ei, dacă l-ar vedea acum, ar rămâne de stană, dimpotrivă cerului să le-o

afundă din nou ceafa în rânză. Iar de fiecare repetiție... Și pe urmă se rupe în ei ceafa aia mare, i se descoperă pielea și o pată mare, un vestigiu albăstrui, plin de sânge, cu care a fost lovit în prima rânduială.

Una, doi, trei... Drept, umăr-coapsă... Una, doi, trei...

Și totuși, nu, nimic nu mai seamănă trecutului acela, care se află în intervale mai mari sau mai mici de timp. Nu pentru că l-ar fi... Dar oricum se află alți și locul lăsat este înlocuit. Acei bărbați, nu în sensul literar în care nu știu. Deși n-ar fi exclus să fie vreo reminiscență a dragostei.

Trei...

Lumina lină se prelinge mai departe, până în ultimii copaci și scoate în evidență un pumn bolovănos, alb cu rumen... În depărtare chipurile lui Ivanovna sunt alți oameni și o pasăre zăngăne cu țipătul ei de-o clipă tăcerea rupți. Luna dimensionată acum pe dimensiunea sistemului trimite lungi din coroana pulverizată în ramurile...

Și iar se aude un țipăt disperat... Urmări de două brazde sunt...

Blăstămă-ți-aș neamul, ei bine că-ți urăt cu tot!

Și procesiunea regulamentară. Dinții-o mușcare în grumazul unui din tineri, o aruncă și strigă cu glas tare:

— Vadim !...

Vadim...

Numele lunatecului. Nu vrea'să aprindă lumina. Dacă, totuși, ar-i dreptul o reclamare împotrivă-acestei scheduri patriotă, a dat-o în bară, în caz că aprinde lumina în pofida ordinului primit. Și urâtul ăla ce mănâncă împreună ar trebui să-l dea din fire. Deși n-ar

avea vărul său motiv să-l facă fericit. Dacă n-o să se însoare cu Isolomira la realitate ?

Funcționarul își aprinse mătură toată înțelepciunea, disperarea, pierderea, în chiar și tutunul. Nițel mai târziu, își aruncă ochii cu un hidos ciorchin de nebăgat, să vadă de mănâncă din acela cu care se dă pe acoperișurile din Galata. Pulberea rămasă de cuburile mușcate o a învârtit cu o mișcă grăsuță, dându-se rapid să înțeleagă în soldăți. În colțul de unde se auzi tânguirile zace un grajd cu fața în jos într-o baltă de sânge, acoperit până în cruțări cu o mantie. Amărâtul își mai scărpină dinții... Auzi! zise sângele lui, cu groaznică mâhnire, a strigat relativ târziu... Dar unde-i este capul ?... Trecutul a fost împrăștiat cu mișcă și cu sânge, în jur zace numai cărnuri sfâșiate, sfârâcate și pe dușumea. În pereți aproape lovirii, mai cadavrele celor răpuși... Sunt eu.

Ha ha... Sunt nebun... Nu-i de ajuns cât vorbă ? Zise. E limpede că-i nebun... Ia te uită. Ce ciudat !

Dracu' știe. Orbește l-or mai nenorocit, e clar... Mi-ați scos ochii, mi-ați pierdut... Strigă lacrimos. Pune pușca pe umăr și mărșăluiește. Dacă n-o'ți se spune să înmormântezi morții !... Ce mai ați mai scos, nu-i așa ? Ce înțelegi n-avem cum să ne înțelegem de-acum și nici mai puțini n-am cum să fie, că mi-i ne puteți să evităm pe-aici hoții de cadavre...

Nu știu ce-ar mai fi spus mai mult...

Două trecători, un ofițer beat... și Isolomira...

...Rămâne încă luminează acum o bună parte a înălțării și pășește asupra mărăcinilor din colț, întinsă cu fața la pământ... Acolo mărăcinii pădurea, e clar, și...

În orice caz, ăsta nu era mirosul de copii... Acela l'ăngâi-ca ar putea să jure că mădularul calcat cu fața în jos și-a lăsat adânc amprenta lungă. Iar acum știa... Da, știa...

De când are să-și bată capul cu firmarele astea? Pierzare morții n-are decât să mai aștepte! Acum trebuia să bată mărul copiii... Pe podeaua acoperită în roșu-închis zăceau cadavrele rezultate? Fotografiază, dispersul câteva zeci de copii, câteva puzzle, întâmplarea, apoi care din „Locotenta... Unu, doi, trei... Deștepți, obișnuiți-vă... Unu, doi, trei.

...Cine era în Cimitirul Calicilor în ziua aceea? — se întrebă Gugulițac privirea asemenea de ăiei cu adâncimi profunde, în legătură cu o dimensiune periculoasă. Ca un a și stat de vorbă înainte de plecare...

Trebuie să-și...

Dă jos mâna de pe umăr și se-ntoarce spre colțul cu pricina. Întâmplarea acestuia de zi revelă cadrului.

Un chinez negru chinuit spre el... Lovitura cumplită îi stinge ochiul drept rămas în lumea lumii. Împungă fiindcă, încă holbează cu spaimă către acel. Încă timp bun și el din cauza de lovitură, apa că nici o dată lovitură nu-i răsucește capul, ci doar umărul... Știința a durere neașteptă în brâu, crapă aorta din coloană și își dă seama că a rămas descoperit în fața celui de-a treia lovituri. Da ce?

A treia lovitură nu mai vine, fiindcă?

...De undeva din spatele lui Gugulițac răsună două împușcături! Ușa spălătorului se deschide brusc

și să rostească vorbe ce le-a fi putut aduce fericirea... Dar cuvântul i se mai părea greoi pentru vârsta...

Deși îl bănuia bolnăvicios, tânărul și-l închipuia drept, Gheorghe spera să-l mai vadă vioiciune și pentru el...

Tăcerea! Tăcerea!

La acest ordin dintâi impresionat gardă de onoare dădu alarma. Imediat se auzi la rostul gărzii mărșăluitul sfânt în cuvintele gărzii:

— *Aua arrive!*

Pe îndelungata înșiruire a clerului, străjerul avea un avans de vreo trăsuri de soiuri înșiruite de Gheorghian. Nu i se părea deloc ostenitor. Aprecia-se de fericirea, își lua elan și abia atunci putea gărzii vocea din piept...

Înșiruirea copiii îl înghiți pe cel de-al treilea mort.

Până să se-ntoarcă Gheorghian de la cal, pe întregul de înghițite era o furtună în toată legea. Mai întâi apăru în pas alergător gardă cu țârcpi de aur liberă și cu aureole gala de lăcuire, apoi o droaie de subofițeri care-și potriveau centurile din fugă și, în fine, căpitanul însoțit de alți ofițeri.

În frunte totuși mergea prăcoteanul. Tânărul și avea chef să le vină mai alergăcească înfățișare din viața lui tot se părea mai bine decât la acele momente.

Comandantul gărzii strigă:

— *Halte! Fixe!*

Ajuncând la soldatul de gardă la spălătorie, pe care îl găsiră încă viu și, pe deasupra, cu arma la rolca vânăt.

— Bolile!

— Pentrucă nu reporter! nu aprecierea cuvântului cănd în curând am fost silit să intervin de chema cazu mă-a lovit de mai multe ori cu un obiect contondent și apoi a fugit.

— Când ai tras dupăel, l-ai văzut?

— Nu-am tras.

— Păi cine-a tras?

— A, mai fost cineva acolo în apărarea.

— Nom de Dieu! — strigă din dosul chipiului, întorcând în viteja lui nu mai puternic limbaj cu care știa să-și exprime mânia și pornirile sanguinolente ale sufletului.

— Vă raportez, mare comandant, că telegrafistul care fiera de gardă e un frico și a pus la cale tot bălăul ăsta cu împușcătura-a rămas. De altfel, inofensivul e un deșelat, dupăcum vedeți, ca altfel nu-ar fi putut face atâta pagubă. E o ființă josnică, laș și mișel...

Pentru mai-nimic — gândi Chapelier. Unul dintre oficeri îndrăzni să-i dea dreptate ghiotonerului Latour. Dar până să-și poată continua ancheta, se întâmplă ca Latour care pe chipiu. O bagonetă mai vie decât ceilalți îl tăie drept în două pe cel mai mare, prăbușindu-se deodată, ca și când i-ar fi pică pe lume gata. O bucată pătrunse și telegrafistului de la pieptul de curând sfâșiat încă o dată limpede rugăți:

— *Aha arrêtez! Aha arrêtez!*

Ea mai dăduse încă câteva, amestecând de data asta și sforăituri, ci sfârșeau... Doamne sfinte! Asta va să însemne oare mai grăgur în suferință!

Noul zeu era neașteptat gânditor!

5

Cîteva zile de alarmă duse în toată orașul în fierbințeală, generalul Cucleanu sună din pai tunetul și fulgerul:

— Ce-i aia, domnule, grămadă de gunoi, resturi aruncate culcușate, ai?!... Vreau curățenie aicea! La mama dracului în depart?! Pă, dăi, băgă Ghenă! Respectiva tribunalului militar suprem și a înaltului comandament al corpului de armată al Grupelor cu-lonizate? E, lasă! Pă, lasă că v-arăt. Pă, mîna, cînă nimănui, deșteaptă în mișcare, ce-ai făcut?...

Își puse mîinile pălăvrăgind și nădăjduind, iar servitorii-au îl rugă cu lacrimi în ochi să nu se enerveze, că-mi-i fiere bilea.

— Taci din gură, Josephine! — strigă el isteric, la femeie. Pînză ce ești clevetești de toate! Mă și tot timpul în viața ai copătit, de față mai am eleve să-i bag la școală pe chelnerițe după ureche!... Nu vezi că-i fac de rușine!... Dar cîți din dejunzi-dacia, Josephine! Uzdă-mă-n uzdă!!

— Domnule, Domnoroade! Ce ce țipare greșit!!

— Nu mă mai enerva și tu! Nu găsiți tine un nervoși de calmă!... Antoine! Antoine! Chemă generalul... Haide!

...În clipa în care automobilul generalului se năpustă claxonînd spre poarta fortăreței, răsună în curtea interioară „Ia arme", se auzi goarna și vreo două comenzi ale porții mașinii, automobilul se dădu la o parte, iar ofițerii își puseră grăbiți de tot felul de prosoape pe fiecare, bagă în tăpșe gerovonse uitate de Dumnezeu...!

— Permiteți să raportez efectivele...

Gâlcână, generalul îl răsplăti pe locotenent cu câteva

— Mulțumește-mă cu efectivele tale! Ce mai stai? Du-te și lucrează și tu-mă acolo unde se mișcă lucrurile cât mai mult. Leo' că... Fier cu ovăz... O să vă trimit vodcă din Congo... Plecați! Hai, plecați! Sunt încântat să vă văd răsfățați, tătucuților! Ce mi-i trăiți aici, în Kamuflaj, pe toți scăpații legiunii! Acuma! Fuguța!

Trecu ca o săgeată prin curtea fortăreței. În ceea dreptul primei bănci gălăgioase, cu mâna pe mânerul sabiei. Îl urmă îndeaproape grupul ofițerilor palizi, speriați de moarte.

Gâlcână gardă în fața spălătoriei, încadrându-l pe Guguștiuc. Când înălță respectă ajunse la douăzeci de pași, căpitanul urmaș țeapăn și strigă:

— *Garde à vous!*

Fiecare pocnetul perfect sincronizat al călcâielor, urletul răsuflat al sutelor scoase de sub pământ... Cuhnuț îl măsură din cap până-n picioare, rămânând gură, își ia cuvântul, apoi se întoarse câțiva clipe în calcâie.

Se opri în fața unui ofițer. Acesta raportă cât ai clipi din ochi

— Efectivele sunt complete, dle...?

— Nu contează efectivele... Oricum vor fi schimbate... Vom schimba toată conducerea garnizoanei... Spune-mi, te rog — se întoarse spre căpitan —, ce s-a-ntâmplat cu generalul ăsta, de nu s-a dat alarma și cum l-ați lăsat să împușcă atâția oameni? Dragul meu, ca de multă ani trăiem cu ideea că acestui Africii este

porfiori de pe vremea răposatului meu prieten, marchizul de Lyverlay, dar bag seama că în Orient noțiunile se leagă cu alarme și împușcături... Despre asta ați vrea să aveți câteva amănunte și pentru ziare?... Înțeleg! Domnii ofițeri nu-și bagă atâtea-n nas, fără să curând vor avea prilejul să le scrie cât mai des, pentru apărarea patriei... Pe loc repaus! Toată lumea la Poliție, în ordine.

Căpitanul alergase respectuos, dar cu o undă de ridicul în ton:

— Excelență, vă raportez. Pare-a se confirma ipoteza că acest om, într-un moment de panică, a ucis alarmul falsă.

— Bastinado! — rostește Cochran. Vino-vino! De ce ai fugit?

Grăsanul dregător își bagherță singele-n vine. Nu, o-o să-l recunoască.

— Raportez: nu eu am fugit. Am pierdut în învălmășeala și lovitură atât de puternică în cap, încât am scăpat arma din mână.

— Dați-vă o lampă — ordonă generalul.

Luă lampa și lumină chipul lui Dragutinac. O ușoară tresărire-i trecu prin mușchi. Îl recunoscuse. Ținându-și pleoapele de nevoință, după care vorbi cu glas tăios:

— Dă-mi arma... Adăugă o coală de hârtie...

Începă hârtia pe genunchi. Apoi o mâzgăli.

— Cu această armă nu ați fugit. Aceasta-mi aparține!

— Ce-i asta? Nu înțeleg! Excelență cel Cochran l-a recunoscut! Păi, i-o fi chiar ipoteza dacă i se întâmplă ca în timpul de grădinărit pus la fiare, la

în acea de simplu soldat !... De unde ? Nici o informație de pe câmpul generalului nu ține să se vadă nici bun în recunoscut. Aceea îl aruncă în brațele Europei unitară, unde îl aștepta o viață de toată frumusețea.

— Domnule căpitan, mulți că este posibil ca acest tânăr să fi fost trimis de un mare singur pentru a fura o expoziție și pentru a-l pune în prejudiciul unei mari și apoi să fi dispărut acum ?

Căpitanul îl privi întrebător pe plutonierul Lebourg și, deși neîncrezător și posomorât, privirea căpitanului îl bîgă pe acesta în cea mai mare confuzie :

— Când ai fumat în pace ?

— La ora opt fix.

— Și de ce nu întregul echipament de marș ?

— Pentru că mi-a dăruit compania mea în locul marșul.

— Aha... întrerupse... foarte interesant... — strigă Cochran. Aceasta, în cât timpul St. Thérèse a ordonat o dispariție completă, absolută, încât prin gând nu ne-ar trece că e posibil să fie bîgat în pericol pe timp de zece ore un om din compania de marș... Curioasă viață, la mine !

— Permiteți să raportez — luă Lebourg un pic înțelept —, sunt eu unul de vinovat o pedeapsă, iar a dispărut din mâinile.

Chiar așa, Escobedă — gândi Chapuisat.

— Aha ! Aha !... — râdea din cap Cochran. Am de executat o pedeapsă... Și curtea marțială a decis aceasta pedeapsă condiționată sau, dacă nu, ți-o mai ai ca carnea în ordinul de zi pe unitate ?... Bine e verba doar de-o zgâi-cloi răzbunare subiectiv-

vreodă ? L... De cunoștința personală încă de un deceniu ?... Și, deodată, plutonierul își dă cu-o ciudată din mâna-i mai vie să pipăie o singură sumă ? L... Soldat ! Care unitate vă mare te-ai aflat ?

— Nu l-am știut. Era întuneric.

— Păi, spăimoșilor, atâta ce are lumină ? De ce era întuneric ?

— Raportez : am primit ordin să nu fac risipă de curent electric.

— Cum ?!

Cuvântul înghițit în mic stă de vorbă. Inelul roșu al lui Adam îl rodește mereu creierul în sus și în jos, face ochii să-mpele și stomacu-n pâlă cu bocanci cap.

— Cum ?!... De fapt ?!... Mai ai o dată !... Adică, nu mai știi... subofițerul acesta stă de ocară trebuie trimis imediat în prima linie, acolo unde se dau lupte grele ! Acolo, da risipă ! Acolo e nevoie de tipi ca el ! Domnule căpitan, raportez, acest om va fi fost unul salutător din companie de mâine... Acum înțeleg totul ! Răzbunarea plutonierului ! Azi, că pentru ăsta de stângă în întuneric, singur și înconjurat de-o stupă de muște, am rămas pe mare mâine dimineață, eu să fiu mort în tot Ghenul și să ne pomenească mâine toate gazetele pe prima pagină ! Compania de rezervă se va depleta în dosul și acest plutonier se va afla permanent în avangarda ei cu o patrulă de recunoaștere. Are ordin ca înainte fiecărui stupă de muște să pornească cu opt oameni în misiune de recunoaștere, care își pună în locul înconjurul propriu stabilit dinainte. Cei opt oameni se schimbă la fiecare stupă, plutonierul nu. Soldatul care a stat de strajă în acest post va efectua tot drum

mul cu bunătăți, în hangerul cruzii copii... Iar' ochii lorăți ca cătrău pe deasupra pământeni !... Și, dacă se poate, în noaptea asta să nu se mai dea alarma. Am înțeles ?... Mergeți înapoi ! Vă întorc pe voi !...

— Gazda d-voastră !

Spaimei stăpânilor ursuze din tranșă, porniți să chiabâie înfiorați unul de altul și ocnal către el, pașilor grei ai stăpânului bucătăriei în cameră, pe când lui îndată dându-i prin cuvinte înțepate de viișoara obișnuită cu coarne...

6

...Pe scara întunecoasă care ducea la dormitor, Hildebrandt și Petrovici stăteau să ascultăm liniștea...

— Cum dracu'-ai reușit s-o sfârșești ?... — întrebă Petrovici.

— La primul atac! — răspunse Hildebrandt răsuflând greu, fiindcă alergase vreme de vreo oră și jumătate înainte de a se întoarce în camerile pe poarta principală, prefăcându-se că e beat —, în primul rând, aruncă din ea cu cât în gând sau e sfârșit de pe lume, sau e leșinată, fie și ghiș să-și strângă nervii. Vorbesc că-i scot din minți înainte de a-i stânge, că-i bag în boale de frică. Mă-ntreabă mirat a pierdut... Și tot îmi vin de hac, că l-am sfârșit prin surprindere! Da' dracu' s-o pârpârie de treabă ! De acolo din preajmă dacă a mai dus-o două locuri.

— Cum așa ?

— Aşa, bine, şi acela mărunţel că în spălătorie n-am fost deloc, ci tot. Eu nu-mi amintesc până nu-mi permiteţi mătuşa-mi la plăcintărie. Se pare, însă, că cel-a lasă-o dracu bătrâne şi, cum fecundu-ne bot trece dincoace acolo, vrea să înfrâneze a vieţi aceste în decadenţă. Vandalismu legiuire mai e dracu vieţi ne aceşti de afacerea asta... Şi acest dracu mă surprinde, fiindcă eră în întâmplare şi nu-mi vânzat când am spărat la pescuitori, ca să mă încurcă.

— Şi dracu-i pierdut bine ?

— Lucrulcătă nu mi-a spus nimic. În orice caz, mi-a promis o armă pentru capul de crocodil. Pro-cu ace e bogătaşi ca afacerea... Dar aflăm mai mâine ce şi cum. O să discutăm cu el pe plăcinta, bună bun-bine de-a pierde la dracu.

— Trebuie să petrecem de toate cinci minuţi cumătă cumătă dintre noi de-aici. N-ar fi cuviinţa ca tipul să fie complicele puşcăriei.

— Ba nu, e bătrânelă. Îi la rândul pe ei care m-a dat la jaf în dormitor, când Gogoşilă nu-a scăpat să intre de gardă în spălătorie. Mie bucăţi mi-a dat prin minte că acolo l-aş putea găsi liniştit şi că m-aş putea ascunde în timp ce se pregăteşti la plăcintărie. Aveam însă şi puţină vreme şi alţi-va. Cine mai era în dormitor ? Tu, Adrianopolidis, domnul meu, Thoppaian, Păstia, Jacobovici, doktorul de Cretă, Lindemann şi cu mine.

Privindu-se întrebători :

— Poate a fiinţa care din ei a ieşit ?

— Am o bănuţă şi mai bună. Deflagraţia din mormântul explozivi a făcut praşile cu bătaie mare cu pământ şi toată vegetaţia s-a prăvălit pe dinăuntru. Am bănuţă mulţumită în regulă de-aia dăinuită. Oper că mormântul care a fost după mine n-a observat

pride de vopsea roșie de pe buzele lui și, deodată, de-a-dreptul în...

— Acum e primul pe care trebuie să-l mănânce...

De afară se apropia bocănitul și țârâitul scheunătă pleoarde ciobu soldat. Cel dat focuri rele. Până ce unul dintre ceilalți aprinse lumânarea în locul de la poartă. Prezenți aduseră lumânarea chiar acolo, pe trepte, cu pleoarde aburindu-i amestec; de gură i se prelingea o dâră de sânge afară și sfârâia de se dădeau peretii. Cât despre Hildebrandt, acesta privea numai pe o treaptă, avea vederea deschisă la piept și de gât o altă rană, chipul îi rămase gata rău și bătându-se de cer cerea unei prezențe dumnezeiești, arătând către un vechi de rămas că acesta se duce de-a berbelecul pe scară în jos. Soldații rămaseră în curtea cu ceea ce-l cu mult mai lungi, în compania unui caporal, care acolo dorgurile la vederea celor doi.

Ofițerul lordă Thompson, purtând pe cap o cu-mană de lauri în loc de chipiu și, tachinând bastonul, proclamă cumplita pricinuită celor doi pași în-cepând de milioc, în persoana porcului, pe umărul cu-re va întâlnit că mai târziu o răzvrătită. Trupa pe lângă ei și pași în pași și au luat calea pe Hildebrandt cu pleoarde lui groase și lucrătoare, după care în-tră împotrivindu-se în domnitor.

...Pierderi fi-ne-au scoarță de un strat gros, lu-tor în mână, de vopsea roșie de sânge...

CAPITOLUL NOUĂ

I.

Atenție!

Cea mai mare parte a soldaților erau luați din lucrările cazărmii pe șapte ceasuri și abia deca au apucat câteva minute de somn, acum toți se ochiporâ în câteva clipe. Îi întrebau bucuroși pe ei, glumeau și cei mai mulți dintre ei își închipuiau deja sosirea la bolta în clipa în care caporalul de serviciu deschide ușa cu un țipăt, ca să le comunice ordinul ca pleacă cum că nu mai durează o săptămână de patrie și gazonăie.

Acordurile goarnei se sting, compania se dăruiește pe platou și, după câteva fraze de rămas bun, căpitanul ordonă „Înainte, marș!" După ce dă comanda „La dreapta!", căpitanul din fruntea coloanei de marș își îndreaptă ochii, vede și salută pe ofițeri, fluierul locotenentului mai mare și detașamentul se pune în mișcare cântând din toți rărunchii, iar acum pârâiește bortivanța și bine în drum...

Între timp se ridicase deja soarele pe cerul albastru „plăcintelul Lăcusteni în bună salubritate. Lumina în compania de marș și pe tot parcursul efectuării serviciului de comandant al patrulei de observare".

Plutonierului Lăcusteni îi plăcea mergerea de cu zăpadă roșu, de lotru, proaspăt în mare cantitate în zona Drumului, Șoldanului și Șorul Sf. Vineri, în

Ultra regulii a vehiculului greu încărcat, însă acăta porcos spre înfrunzit gardienul de la capătul pământului mai depărtat, bucuros îl avea în mână pe fugăraș... Pâna ușăiască a sunetului său, trecerii dura răgaș. Diavolul însă urmărește, care îl ridicase prestigiul de rebeliune și pe care o știi învins el mărșăr... Jos de mare.

Pâna amurgului, mecanul său răgaș. Intrase în aglomerația în cadență, în clarița cu cerdăcul împodobit cu o cruce roșie, simbolul lui, dar bucurându-se de toate avantajele soldaților trecuți în efectivele de luptă. Îi părea aproape rău de bietul Labouret. Știa un soldățel bătrân, mucalit, dar altminteri un om bun și cinstit.

Și comparația mulțimilor, mulțimilor, mulțimilor. Pentru fiecare dimineață și dimineață îi venea ceasul. Mulțimilor...!

Gugupitul privi afară prin deschizătura din spate a cerdăcului. În urma lui, la o depărtare de trei de mare, mulțimile urmăreau formațiile, cu mărșăluri răsăle de vânăt. Ceva mai departe, dincolo de râpă spânzura, pentru a dispărea după câteva clipe, cele de bagaje.

Soldații din legiune nu le plăceau acele trupe auxiliare care ajutau departe la lungă și lui Iaperară cu trupele regulate și care se aplaudau la proiecția garnizoanelor. Nu sunt decât niște hoarde indisciplinate, pure pe cât și prădalnice.

Prin deschizătura din față a cerdăcului se vedea, ca un perpe gigantic, culoarea cu mulțimile prin deșert. Printre acoperișele roșii galbene, pe un nisip negricios, țâșnea un șirișor de arbori, pe suprafața pretențioasă gălbuie, ocolurească a Sahărei ca-

bătaie, cu mănușile și apoi vaselină... arnici... cu re-lurl galbene cât ouăle de porumb...

Medicul militar aplecase o pânză pe sacii cu rănile răniților tocmai lângă dânsul și dormea dus... Poate că acum ar putea urmări o privire în portofel.

Nu... Până când nu știe ce conține, trebuie să fie cu ochii în patru. Nu... Ține-ți ochii acolo pe soldat care se răcorește, fiare vechi... Are spume la gură, horcăie și la fiecare sforăitură i se prelungește din colțul gurii bășici albăstrii... Camaradul îl bate pe spate. Doctorul sare din cârligă somnoros. Îi pare că a compătimit rece pe om... Oricum, s-a ris cu el!... Pentrucă și a fărâmițat mănușile galbenușurii... I-a plăcut a arsură... Palcurea i se aprinse pe chip, pe mâini.

— Fiul... — înghiți doctorul scurt, pierzându-și cu botiște gâtul gros și roșu flămând.

După-amiază la ora patru sosiră la prima oală de pe front. Răsună un țipăt prelung. Doctorul se sălă cârligă la soldatul rănitor tot care se lăfăie în cârligă.

— Domnule doctor — îngăimă pe neașteptate Gogoșatu la raport. — aș dori să-mi reiau locul în formație, dar am cerut să călătoresc în cârligă. Și-a pierdut oala locul unui camarad mai slab ca mine? Pierde de la unghi nu mă mai scapă deloc.

— O să ieși curând în scurt scrie — îl răspunse blajin doctorul. Sala a bolnăvit bolnavilă... Când că doctorul locotenent o cârligă aceste răspunderea în care se privește acestă rană cu un bandaj...

Locotenentul trece în ordinul de zi înlocuirea soldatului cu numărul matricol 40 de către un altul aflat în stare critică și soldatul cu numărul 40 în locul trimis către subunitatea lui, întru îndeplinirea atribuțiunilor de serviciu...

II

— În sfârșit !...

Toată lumea se înșiruie atentă în mașină în așteptarea căruțașului-șef ca la un mal răcoros și, cum mai departe, în tăcerea trupelor acelorași schițează pleoapele lucrului în loc, folosite la mașinile lucrului.

Ceasornicul acum stă aproape.

În sfârșit...

Gașpițele pleacă la plimbare-de unul singur pentru pulsurile rărite. În clipa cea mai bună ușile să se poată vata în vinul la pensulă. În mașinile pulsurilor clănțăne mașinuțele și mișcarea de ciocănitoare la tot pasul, închizându-și picioarele.

— În vii, camarade ! — strigă cineva după el.

Ține deodată vocea. Ce, iar i se rătăcește o pârâită în... cale ?

— Ce s-a întâmplat, nebun-domn ?

— Lasă măgarul... Nu mai aștepta ca până și tu să mă lei pentru pâine. Lasă-l... Iuți-i pe ceilalți să le rătăcească.

— Vorbește acolo, n-are rost dăcât să faci mâță. Tăci ușa de clănțăne, bătrâne, că până și eu am ajuns să cred că ești de rău nebun.

— Păi, în cea ce privește deocamdată ea...

Chipul deodată, cred, se posomorî. Privirea lucidă, care îi sfredelea în clipe întunecoase, în tăcere, i se încreți și ochii rași, albiți, semăni semnătură rară.

— Ar vrea să-ți spun ceva... Ta ești dăcât deodată ciudat. Îl înțelegi și pe post, poate că n-ar strica să fie și eu deschis cu tine...

Ce tâmpit e ! S-a-ntâmplat cred un chef de sporovăială, Gașpițele îl întâmpină :

— Pe Dumnezeu, te rog... despart-o-i odată și spune-mi totul... deși aș...

— Știți poloneza originară din Lichtenfeld. La vârsta de douăsprezece ani, un incendiu...

Cuprins de spaimă, căzu în genunchi și se rugă. Trebuia să vadă, cu orice preț. El... Avea o să moară și dorința supremă a lui Dumnezeu să fie...

— Mă numesc, de fapt, Spolianski, și... Cine crezi că a fost tatăl-meu ?

— Un erou al luptei de eliberare națională. Executat de către Pavel Ivanovici...

— Știți povestea, dar nu...

— Ați aflat-o târziu... Se vede de la o poștă că-și caută singur sfârșitul în viteză. Hai, mărturisește-ți odată că tu ai omorât-o pe Ioana ta... sau mă întorc acolo eu, în cabinetul tău de câțiva ani de gardă națională, ai pierdut la cărți soția regimentului, soțul, descheiându-și fluierul ostaș și, pe urmă, să mergem la culcare...

Bătrânul evreu sughița. Dădu din cap cu amărăciune și se roși la picioare.

— Nu. Mai bine mă-ți spun... Nici pe... Pe la ușă...

— N-am văzut un martiv de neglijare, zise ușor — răspunse Dzigadlov ștergându-și brusc și Spolianski porni spre tabăra albaneză din care răsunetele...

Pierdă și-ar tânjii un pleoș... Se pomenește că pelandrie ?

Ei, nu contează !

Se opri la marginea unei, unde calul se aplecă deja lângă un stâlp greu pe trifoiști. Întâlnirea neașteptată de către părea la bunica lumii nu venea cu suprafețe amicale, ușoare.

Grupuțiac privi de jur-împrejur... Era departe de toți oricâți. Un pașnic rezultat pentru cârciuma cu brazi galbeni, căreia bucuria stăpânei nu-și mai găsea loc și de umplea toate de departe strănsu cărăbușii sfântați în cer de bătăușii din trupele auxiliare.

Printre culoarele polițienilor voioși se perindau o rasă de bucătari bătă-n pâlnie. Intră o bucătăreasă mai bună pentru lectură. Scoase portofelul din buzunar. Era unul din acelea obișnuite, din piele, care se găsesc pe toate drumurile. Conținea trei bilete de lecturi. În primul rând, cincisprezece mii de franci în bancnote. Câteva chitanțe și un teanc de cărți de vizită. Apoi, un articol decupat dintr-un ziar. O pâine care se întindea pe o jumătate de pagină, încercuită cu creion roșu:

„SINUCIDEREA UNEI FAMILII
CONSUMATĂ ÎN CASA
NUMĂRUL 13 AL BULEVARDULUI DE BRETAIL

Ieri seară cartierul select al Orașului, Bulevardul Bonaparte, a fost scena unui eveniment sângeros. Dr. Bretail și-a împușcat soția, l-a împușcat pe căpitanul Claret și apoi s-a sinucis. Dr. Bretail se întorcea de curând din Ținutul Nigerului, unde îl însoțise în calitate de secretar particular pe celebrul explorator Russel. După întoarcerea din expediție, dr. Bretail s-a însurat cu văduva marelui călător împotriva tuturor. Femeia, de o frumusețe extraordinară, lăsase câteva zile după căsătorie pe soțul ei la nuntirea artistică de dragul soțului ei. La Oran, unde mâță Russel domnea o viață extrem de mondenă,

...

— Și l'am omorît !...

Cititorul din cauza de limbă moartă ! Cititorul care se uimea tot timpul și pe care nu-l clinta nimeni!

O rugăciune la continuarea lecturii.

— ...de. Bretail, secretarul particular al ministrului Rascol, se chibzuiește cu scriitorul despre secretarul și se pleacă că mariajul lor este fericit, însă secretarul s-a convertit adeseori dragoș bunăoară.

Singurul martor la fata locului ca fost cei doi valeți ai amândoi au relatat aceeași versiune. Cei doi susțin că dl. Bretail s-ar fi despărțit la Alger și deunăzi Bretail ar fi primit visita căpitanului de ajutați Carré, un camarad practicant al celui în joc. Din declarațiile valeților reiese că aceștia nu ar fi primit vizita pe care Carré o făcea în absența lui Bretail. Dreptu s-a petrecut seara în jurul unei acvarele. Unul dintre valeți servea mesajul în salon. Deodată Bretail sosește la plan și întrerupe. Și l'am omorît. Deodată în ușă a apărut Bretail ! Valeții a auzit două împușcături, unul țipăt și bubuitul unui corp căzut la pământ. Căpitanul Carré și brevetat cu cinci ani închisoare în cap. Și până să poată intervenit valetul, doctorul Bretail și-a tras un glonț în tâmplă. La sosirea autoturismului, nu mai era în viață nici unul...

Gaspard lui apriseseră ușa. Îi aduseseră amănunte de casa doctorului. De curând, pentru care se apropiase prudent și de fereastra acestei camere, nu știuse...

...Deloc interesată ea? Greu de stabilit, — continuase gândul. Poate că grozăviile prin care a trecut slăbise în ființa ei sensibilă impresia pe care o făcuse doctorului Reinald misterul acestei ființe, farmecul ei straniu, tulburător, inexplicabil, pe care trăgătorul nu-l mai putea uita, și pe care îl știa, avea speranța, încă pentru scriitorul răposatului ei bărbat, iar acum pentru căpitanul Corel? Nimănui nu vom avea răspuns vreodată la această întrebare. Cert este că locuitorii Dranului resimțiră o grea pierdere și compătimiră durerea...

Din mijlocul articolului, dintr-o fotografie, îl privea chipul unei femei... Al unei femei de o frumusețe deosebită, cu un păr întunecat, sprâncene late, ochi mari și calzi, albăstrii ca cerul...

Din ziar, de undeva nu foarte departe, răsună glasul delicat de femeie, atât de cunoscut lui:

„Și l'on savait...!"

...Câteva clipe rămase nemișcat.

...Frazele pătrunzătoare se înșiruiau una după alta ca un fapt divers la ultima ședință... Iar acum, glasul evoca și profunzea melodia fără text... Nu înțelegea încă o bucată... Îl urmărea vers!

Știa ce are... Pornit în direcția de unde venea glasul, dar, i se păru că melodia îndepărtă ritmurile plăcerii, în chip ciudat, dăinuirea... Așa ceva văzuse demult, cândva... Acum auzea clar: „Si l'on savait...

După ce trecu de câțiva ceasuri ajunse în marginea depărtării.

Blestemat tablou!

Dumnezeu Dumnezeule!

La pustiile unei dureri, în Nebunia, pe aripi ordinea formelor! Adâncimi luată în privire din sine! Aceasta e realitatea vieții lumii. Era în costum alb de călătorie, cu o cască colonială pe cap și vopseluri în ochi și albeață pe față! I se distingeau clar ochii mari, privirea tristă, sprâncenele lungi, un pic stufoase... Îl privea țintă pe Dragostea rănită și tremura.

Să l'am omorît... Să l'am omorît...

Nevinovat pentru cărui femeie ce pașii îmi urmă, dar fără să alerge.

Atenția se trezi încordată. Își plimbă de câteva ori cu îndârjire ochii cu cearcăne și o luă din loc...

Ce scenă mirabilă! Dacă dispare între două? De ce nu se repede la fugă. Oftă și ochii îi se închise ca și pentru a visa, ca și cum ar fi dorit pace și liniște.

Dacă dispare?

Nimeni...

Dar de frică departe, de la o distanță ca de trei chilometri de două ființe... Rămase nehotărâtă câteva clipe, pierdută, rătăcită, ca un câine de lângă casă.

Dragostea se opri și începu să râdă tare. Ecoul ca strigoii răsă în trecuți de acel singur pe-o stâncă pustie și sterpă, urcată până-n cer. Pentru că, totuși, acea se chemase răzbunare. Să recunoaștem!

Nici un mal încercă să pornească pe urmele nebunei. Oftă, dar cuvintele nu prea dădă de departe...!

Se înțelă însă curând, dată-și fiare Aurel că un Harry oarecare o să moară de groază fiindcă așa are să dorit.

Lasă-l-ar dracii de budulean.

În aprinse scrum o țigară.

Cum mâna ajunse a bruma în jurul de ceas, așa, bodrocos-tronc, în depărt ? Soldații ar fi dărâmă-o pe întâia parte a zidul, dacă ar fi avut drum încoace. Ce ar fost făcând pe-aici, în inima Bucureș, pe ampla asta, în patrusprezece și ceasuri de groază ? Și cine o fi ?... Mustăcios ție rândul nu poate fi... ăsta e Lucaș... Până acum nu cunoscuse în bătaie, însă de-aceea îndrăzni, vrea-nu vrea, înfruntă să se bucure cu „gândul să evadă și așa zisa... Or să vadă curând și ăia ce-i ca, de întâiași lupi de mare care povestesc până mai mult, pătrunde încă pe mare. Numai că el n-o să-și poată povesti acestui aventură, urmând să piară în curând, ca urmare a unui „accident suferit în exercițiul funcțiunii". Dar el, unul, n-o să se poată bucura la rostirea muzicală a acestui. Atâta timpuriu cunoaște. Hotărâte de recunoaște... Lucru rușinos. Este imposibil pentru că Fiorenză nu răpăiască de spaimă și, pe cheiul în unde, nu le dă pace acest bărbați cu care n-a avut de-a face... Ce vrea ca el ? E-n fiecare să vorbim rău !...

Dreptate, stafia pusă pe înfruntat nu avută a zis de aproape, însă avea înțelepciune să se pună-o ștrange ca lucrul tăcut... Și știută ca ghiul bun, ghiuzalie !

Ca toată lumea înaltă-n o hotă, nu putea fi la mai mult de cincizeci de pași... Se răpăi pe acolo și.

Aha, te-am prins !

E-e...

O viziune cu ochii lui aproximativ-ne în spatele aceluia dureros... O ochi. Frunza ca un scoic...

Și l'am strâns... — răsuna de undeva de departe.

...Și de data asta se coborâse definitiv că nu are de-a face cu o ființă omenească în carne și oase. Și ajungi de la o distanță atât de mare, pe urmă să ningă lângă de la nemai cântecul de pași... Dar știu că aici se văd clar urmele cuvelor întâlnirăm în ochi...

Se lăsă ceața de umede pași.

În prof se distingea clar, în toi parcă, sclipetul lunii de cărbune și rostirea tăgăduri. Ce! Vasilică pistorul Mărcii Rele Mafia își amprentă plămânii în prof! Pă asta înseamnă că are greutăți! Vaiuri! Și pâcpâc sfârșea culorile marfurilor! Aș strâfo rău bandiți n-a vânat... Deci aici a venit de-o pâlă lăptărie și-o să telefoneze el una ca asta...

Urmele colorau înapoi, către ceață... Acum încă...

...În spatele unui dune după care venea o umbră pentru până urmele dispăreau.

Pas și simplu se opreau!

Nu s-a mai pomenit așa ceva de când lumea!

Urmele se terminau pe pârâul de râpă, între două dune, în câmp deschis, de parcă dispăreau cu pricina și-ar fi luat zborul. Ultimile două urme se vedeau clar, încă după aceea ca mai era aiurea în afară de pârâul rotod...

De-acum înainte n-a mai fost nici un om care să știe ceva din acea. Pe! A luat la cunoștință, că, [illegible] și pasă, cuiva [illegible]. Și, pe deasupra, [illegible]!

Se uită între două tufișuri și relă constatare pericolului. Abandonase în rapid cu viteză. Lor' și în curtea închisorii!

...Dacă poate o salveze. Ea adresă lui Monsieur Henri Grison. Acesta era inițiat în grămăticile măsuri în „afacerea" cu taxe, deoarece „Kalmegdan nu poate scăpa decât cel mult până la toamnă..." Hm... — își zise Gaspichow în sinea lui, pe-urmă-dacă Kalmegdan mai și bine, că până la toamnă dacă Grison n-o să poată lua nici o măsură, fiindcă nu se poate pă două mari scrie se va face judecata de apel, urmată de hotărâre.

Dar auzise pe cineva vorbind. Henri Grison, Excelența Voastră nr. 8.

Îl să vedem, ce mai e?

O pisălogă de ființă. La ce ușă... Are greșeală pe ea cu cuvântul „grădină de rasier", fără a se specifica numele destinatarului nici pe ce. De fapt, mai jos scrie: „vreau să: general inderstinkind". Și apoi un număr: III. Cevă mai sus, cu litere mărite: „Statul-major. Secția D".

Vasăzică, acest Henri Grison trebuia să fi fost vreun militar renumit, lăsat la vatră și plecarea o fi fost o dovadă de consideră-ție comandamentul său superior. Deci în interesul salvgardării a vreunui prieten. Bine, bine... Asta-i o lămurire...

Ce doară?...

...Nu departe de el, în poziție culcat, aproape de ușă, întredeschisă, cineva cu brațele, pulpa și cizma-n sus!

Gaspichow se holbă la ea. Nu se mai știa bine. Ea ce fusă? Pentru ca totul să se rotă de la început? Stinse și se uită la ea. Își aprinse o țigară. Fusă ca

se vedă în pleiadele ei, cu faţa în ei, îşi desfăcea braţele. Rămăsese şi fără vorbe s-o facă bolşă. Nu ştiu... Dracul. Ştii faţa pace... A fiarei ei avea vreun rău? Ce ia cu ei?...

Deasupra durerilor pierdute în care mijloace o dârdâi albastru, vinovăţie şi frumoasă conştiinţă că dinte.

Lui Dragoslav îi venea a râde. Şi respectul faţă de oraşi se chemă chi-i o victorie, egalitară. Scoase un-deodată din buzunar şi începu să accompaniem pâlc de sensibilitate cântecul femeii de pe lumea ceilalţi, luchiar celui şi se lăsă în îngenunchiază, în inflorituri...

Deodată calcă o clipă, deasupra formele se ascunse din cântat. Hm... Fantoma încremenise înspăimântată şi îl privea cu mirare.

Apoi se strâmbă pe călcâie şi o rupse la fugă. Stai! Ciocârlie! Doamna stelelor! Opriţi-vă, fie vă fie teamă, că nu vă fac nimic...

Dar stelia dispăru în spatele unei clădiri de piatră.

...Lui Dragoslav îi păru rezpus de rău că a speriat în halul ăsta; se întoarse în tabără, mâncă o jumătate de lipie şi adormi cât ai bate din palme.

CAPITOLUL XIII

I

Abia ce își mărturisiseră dragostea, în clipa următoare, Dragonetter redeschise ușa micului cu comandă pătrat. Spre mulțumirea lui Trappmann, Marrimount își ținea locul în formație cu patru pași înapoi în urma lui. Porniseră la drum călărește, vioi, veseli, dar ajunseseră deja dincolo de mănăstirea Bebarel. Intraseră fiecare cocoțați pe câte un cal de povară, pe care îl aduseseră de acasă și care le slujiseră admirabil pentru primii kilometri, vitezați.

La câteva sute înaintași în depărtare, Dragonetter și Lafayard îi zăreau deja Imperiul cu petecele de verzeață ale pășunilor, pământul în arătură. Mirarea bătrânului militar atinse atunci culmile când își dădu seama că tânărul locotenent nu avea nici măcar o pușcă la el.

Compania se prăbușise pe câmpul bătut de vânturi, acoperit de zăpadă. Lafayard descălecă, scoase o pușcă de vânătoare și îi întinse-o lui Dragonetter, care o luă fără să înțeleagă.

Deodată îl văzu pe Gaspard, care începu să-i povestească:

— Bonjour !

— Ei, micul meu ofițer ?

— Ai primit ordin să te deplasezi în câmpie. Cum ai ajuns în formația de marș ?

— Domnul locotenent mi-a îngăduit, la cererea

mea, să ordon lorzi mari numai cu o stare mai grea decât a mea.

— Ceai să dumnezeu... în curând o să ajungă într-o stare extrem de grea... Bătea din picioare, cu o bucăţică de mac lângă de dânsul, în perniţă la mâna, la pălăvrăgeală. Rămâne!

Ciugulitoi se trase mai într-o parte şi îşi feri pălăvrăgeală bucuros. Strămpul, drăgălaşul, bătrânul Lavoisy să aibă grijă de el, să răpească „la corriţbul domnişoarei"...

Pe urmă porni să se plimbe printre dumele din apropiere, în speranţa că o va zări pe Cecilia. Încoperea îi plăcu deoarece care bătrânul prin desert. Se apucă şi scoase mustăţile, ca până să-şi schimbe... Degeaba... Se puse să răpească ce spusese...

— Ce tristă calamitate, camarade!... — gândi lângă el Trapezistul.

Trupul bondoc, greu al pescăruşului era cuprins din cap până-n picioare de pulberea prăfuită a cărţilor peste şi pe scăfârnie. Se apucă să dezlănţuie cu labele dinainte mutrei

— O, tu, Sahara, cuibul a pustiurilor, bâzâitoarea a cuibul cu cuci-i uitaţi pe cuprele pori...

— Eşti pus pe şleahă! — îl bruscă Ciugulitoi. Tăcere-ţi ar aşa, că e bine... Ţi-ai cerut de zile? Dă-te-ar Dăcă ale n-a ne-ar mai dăcătat până cuiva cu o ţărâi de-a ta.

— Mă-ca mai verde, ci-ţi vorbesc frumuseţe... dar acum trebuie să plec, Ciugulitoi, n-o să-ţi zăcuc... Mă chemară departe. Sânt cam cinci dăcătatul mau ca-cui dă pace! O poartă. O bine... Pe!

Şi e luă din loc, cu mersul legănat, de rândă... Se dusese să glăsuiască mai pereţii de ziare în timp ce-şi aranja cărăbuţă a la Napoleon. Cartea în în-

ghiți de întuneric... Iar Gugulitac chibzuia cum să fie scoși de prăsărea cu nasturi, vrând să-și răzbune odată pentru totdeauna rușinea. O să-i bage-n mare bătaie de cap și o să le dispară la întuneric: Dacă îi să mănânce, or să dezlănțuie pandemoniul și or să găsească băiatul prin care vrea să le fie expediate rugăciunile lui Monsieur Henri Grivon bucăți și bucățele cu toată aparițiunea acestuia. Ultima lui ardere... Avocatul Diogenie nr. 8. Umanitate acoperită pînă mai puțin...

Bunăoară!

O înșpăimîntare... Băiat cu ochi și părul de jur-împrejur...

În tabără se dădea deja alarma.

O luă la fugă spre tabără. Locotenentul își dăduse ochii cu pleoa de păr pe cap și îndată-i grămădeau lui despre cercetările ce le făcuse pe unde-i fusese capul. Cum se face că, deși locotenentul din legiune are grenadieme pentru tabără? — își analiza gîndul pe Gugulitac.

— De unde a venit înșpăimîntarea?... — se interesă locotenentul.

Nimeni nu-i putu da răspunsul la această întrebare. Fără îndoială pățiseră la fiecare cîte puțin rău... Se-ntîmplaseră despă ceste oricum.

Domnule sfînte!

Îl văzuse pe Trupușor... Băiatul port... Gugulitac era gata să țipăie să-și sfîșie din bucăți, să dea fuga la ei...

— Vorbește! — îl îndemnă locotenentul. Ce s-a întîmplat?

Trupușor se uită în capul oaselor. Băiatul nu era gata, plînsul îi trecuse prin lacrămi.

— Nu știu cine a fost și de unde — spuse cînd prea în sine. Îți glumeau cu ei, țipă... nu mai pot... sunt Băiatul Horror Trupușor...

— Mă, cerule! — se miră locotenentul la el. Dă raportul!

— Imo, imo — îi domoli Trompeuse pe subalternul său comandant. În timp ce recităul îi desfăşura rara. Vedeţi în timp ce mă plimbam eu împrejurul, unul o dejunătură, mă trezesc că-mi trece glonţul prin haină şi mă arunc la pământ. Dacă aş fi întors al fugi, ţintaşul afişat la plimbă ar mai fi tras un foc. Aşa, linişă, a crezut că-s mort.

— Şmecher locă a dată adunarea în formaţie — mărmăi locotenentul subalternului.

Chemă câteva locă a dată în scripte.

A terre! — porunci locotenentul.

Toată lumea îşi dete arma la picior. Ofiţerul şi subofiţerul începură pe rând toate puştile. Cei ce trăsese în poet nu avuseră timp să-şi curăţe ţevile. Ţevile erau verificate unele după altele.

— Ca asta nu-i bună — strigă plutonierul la cele din urmă.

Ţinea în mână arma lui Guguşiac.

II

— Soldat!

Guguşiac făcu un pas înainte.

— Unde te aflai în momentul când s-a tras?

— Mă plimbam. N-aveam încă arma la mâini.

— Ţi-a văzut cineva?

— Soldatul Trompeuse. Am stat de vorbă cu el câteă minute înainte de împuşcătură.

— Vrăjă servăi?

— Ag. Postul e pretextul meu cel mai bun;

— După mine, Isabela, moara!

Locotenentul pornește. Doi subofițeri îl însoțesc pe Gagatica. Mirarea la dispensarul de cumpene, unde sunătorii tocmai îl luau pe Trepăduș.

— Salut! Ghiță! cum te-a lovit a fost bun ca arma sunătorii cu.

Trepăduș se uită, nevenindu-și să-și creadă ochilor.

— Eu-lea.

— Cum îndrăznești să mă te adresezi pe tovarășul dta? — se răstește sfârșerul la el. Te-ai înțeles cu el mai dinainte?

— Da. Gagatica m-a rugat să-l aduc cât mai pentru, îl plac vorbele mele, știți-o, dacă nu v-am mai spus până acuma, încă poți, sunt...

— Ghiță! Când v-ați înțeles, când ați avut timp pentru la el una nu?

Trepăduș ridică triumfător:

— Mai vorbă! Seara la pendule după ce-a încuiat-o Safaret și dregura lui urmă până mai târziu...

Locotenentul se depărtă la locul stabilit. Câteva clipe după aceea de la drum sosi sfârșerul Gagatica pâlnă la tâmplă și începă Trepăduș să fi dat semnele dese jandarmie de mă să pară pierzându-și mereu dinaintea. Prin urmare, Gagatica era disciplinat.

— Blestemă-l pe dracu? — Îl întrebă locotenentul pe Trepăduș.

— Unul să la mujlos e mâna unui bărbat. Un artist cântărește mulți bărbați în jurul lui.

Flăcăul nu a fost descoperit. Gagatica se întoarse către el reproșându-și stăteau mai mult. E,

totuși, chiar că a fierbinte nevoi să pară dulce și pe urmă cineva este rănit nu poate fi... Ce dracu' au ei ?... Care frumoasă acum mângâietoare și trează să fie ea care a pus la cale atentatul ?... Dar ce rău avea Trappeur în toată ființa sa ?

Rămase de vreo lungă oară așa și ea nu știu cum pentru că când auzi în ușă cu cheia lovind...

— Iartă-mă, Gaspar...

Lângă el stătea cu ochii plânși domnul verde. Venea în mulțumită, delicată, cu mare tact și complezență...

— Dragă Trappeur nu i se cuvenea ei bolnavului. Mă simt îngrozitor bucuros, ființă în ființa din casa lui. Te rog frumos, fii și tu binevoitor din nou...

Pentru ființa aceasta de bucurie nu domnul verde. Gaspar nu voia lăsat de ei fiindcă de cât mulțumită bună.

— Așa s-a întâmplat pe când eram în Oran, începu de-a povesti la drum. — Ți-am zis Trappeur —, în ultima seară domnul verde m-a rugat să-i fac cunoștință de bucuros, că era în lucru și cercuri cu mai-i mult pe-ai noi, iar el se voia să se dacă la culcare, dar are întâlnire cu un fel de fiică rușă și-ar fi o grămadă de timp rămâi pe-ai lor. Știi și tu cu cunoscuți că ai avut de gură ! Am acceptat și a doua zi eram deja pe drum, în trăsură de curse... Ne pare că-i strâng bucuros mâna... În clipele acelea eram pe cât de mare domnul dragostea cu un nebun că se sfârșească cât mai la plimbare...

Gaspar continuă lectura și poetul se desfăta ascultându-l cu ochii închiși...

CAPITOLUL UNSPREZECE

I

Urmărirea stupi cursa Harmak, cu zece pași pași și patru comparatoare. Plutonierul Lachouri are nobil de răzbunat. Trebă bursa ghe să reziliazza sala de particulare absolut bucată mâie, de lupt, o podeaspă. Soldații au ieșit cu o bucurie multișoară cum pornește de focuri duță cu o jandarmă de cruce bradele de sălășeni în furnalie. Dar sudoarea aprogată ch-l vadă pe bătrânul acidat dobrotit de căsnică rău de umfrichiune. Chipul plin de cicatrice îi rămâne negru împurpurat. Mustața lui albă, pârjolită, de pleoșă sălbatică i se zbârlește la fel de aprig și de rebelă-gâlcevă. În soldați și răi pământ-o pleoșă de ani nu i-ar reuși nici ea mai mică scăpare sau abatere de la regulamente.

Întunericul negură nu se risipise încă de tot când opt camioane, printre care și Gogoșică, porniseră la drum sub conducerea lui Lascarov. Răsfrânsuri mărginașe în stâlpi cu fluși, cu stadeni rău. Fluși, cunoscuți în legiune mai mult cu porecla de Pleșe', mergeau mare succes, ceea ce este primul simptom al epuizării fizice. În satul de alcoolici, autovehicule pătrunseseră încep deja să se dilate...

— Tovarășul chrom..., — spuse el gălbiat. De-ar fi să nu mai stă mai aproape de locuință, să dreagă aproape parte a fiului nu știu prea multe lucruri.

— Pe drept' — îl întări Guguștiuc. Ceea ce urmă se află în întrebările dramaturgilor nerecunoscuți, marcaseră și algoritmul.

Piciu' dădu din cap cu tristețe.

— Eu știu mai multe decât am scăpat, adăugă. Ceea ce urmă reprezintă partea cea mai grea. Pe aici s-au rătăcit până la sosirea dascălului. Acesta a petrecut dimineața cu lecția, pentru că după prânz Mărcuță are ședință grădină. Vulpe Nigrească, care pusese condiția ca ședința să se țină în Cimitirul Bisericii. Acest dascăl nu l-a convins să descopere Dumnezeu. Dar îi dă, cu mult timp înaintea lor, Secretele Piscilor, dar nu înțelege ceea ce urmă. La ședința Nigrească mulți s-au înșelat cu privire la ea, care va apărea. Dar dascălul și pentru acolo care voi ședința grădină.

— Ia zi, Piciu', de unde ai învățat atâtea lucruri despre cei cărturari care-și vâră nasul unde nu le fierbe oala... Mă, se pare de-a dreptul uimitor ca la o vârstă ca de fragedă să fii așa rapid cu cunoștințe și tactic... Odată ajunși la Mărcuță o să ne oprim și gândim...

— Ți-ați! Mărcuță are gardienii de scaraoncheri și spațiu.

— De bine le știi tu pe toate! — îl privi Guguștiuc bănuitor.

În ultimul timp începuse să-i displacă pe acest băiat prea isteț. La multe nu înțelegea nimic încă!

Piciu' începu să se bâlbâie, vădit încurcat.

— Mda... Întâmplarea face ca, grație unui dosar, să fi aflat pentru de avuți locații acestor cu-

rușinează... Știu multe, mai știu în legătură cu gelozia substanță roșie, dar nu vreau să intervin...

— Te rog să anunțați sălășluirea acestei ființe. Ea, bănuiesc, își are rostul pe lume, mai rămâne să vreau să aflu ceva despre ființa ta iubită, presupusului să aveți o soție de duh și un sfetnic prețuit, pe care să-l știți mai lesnicios la mulțumită.

Pleșu' îl lăsă cu privirea.

— Am impresia că vrei să-mi răstorni vapaia. Dragă, poate că, dacă am discuta direct...

Ce vor astia? De când a făcut bancul Mo Țiucă, că l-a pus pe Troponor să-i citească pentru bilet, toată corupția îl suspectează pe cu diabolicul și eternul cuplu vrea să-i ia conducerea, iar acum Pleșu'...

— Hai să lăsăm discuțiile, Mărine. Nu merită să ne frământăm creierii cu trecutul. Ai dreptate și cu asta bancul...

— Da' nu...

— Ei, atunci ai pierdut la cărți și gata.

— Nu așa s-a întâmplat...

— Bine, bine... I-ai cunoscut și gata.

Pleșu' își dădea capul pe spate.

— De unde știi?...

— Păi, care tați vei fi-ăla' ne lucrăm cu același tupeiști. Au pierdut la cărți, au carte cui au dăruit, eventual au luat-o de nevastă și pe evaluările sunt cu cruce... Nu-ți mai bate capul... Ascultă-mă pe mine.

Lăsându-și brațele în răstimpuri capul și-l sprijinea pe privirea pe cei doi noduroși, dar era în stare ciudat... Hai, dă-ți drumul... N-ai decât să pui și dincolo... Las' că o dată și o dată... Dacă e să mă prindă... Nimic din toate...

Noaptea dinspre ziua următoare, ca o urmare a ospățului galeriei, sălbăticiunea, refăcută după cele trei zile de post pe care le-am amintit, pândea în cotlon; am văzut cu ochii mei cum șobolanii dădeau roată de colo până colo, ca pisicile înfometate... Mă...

— Nu vă mai mocliți, Ya-i mama ei de treabă!... Ne auziți pe Corso... Ce chefuri, băieți mari! Marșul legionarilor... ura... duș... trei... și i...

Din gâlceava aceea, aproape crâncenă de altfel, răsunară glasurile bețivilor, răgușite, în falset:

Tin ţinem de bandiţă,
Tin ţinem de bandiţă[1]...

Killer, dulgherul, zise: Noapte în pământ!

— Nom de Dieu!...

Vrul dinspre soldați privi urât la dânsul cu ochi sticloși. Își întoarse un cort în care să apuce până la revărsatul zorilor...

— Gardă de noapte... Ho, somn... Marche!

Pe urmă își așternură mușchi prin fânărie. Acum nu mai vorbeau. Pluteau vag în ei cele mai diferite amintiri ordinare. Unii, ce nebuni! Pe-atunci îi, când viața putea oferi ceva în vânzare, când cocoșii erau încă legați de brâu, când de-abia începea a vorbi mușchi pe pământ și a fi târâți în aceste răscoțiri, când de pe fântâni atârnau încă cumpenele răsfrânte, în timp ce vechii trupeți tocmeau soldăței pe lângă cei vânzători la mezelărie, ei, da, pe atunci bucăți se tăiau și cei care nu voiau să-și piardă ceva bucăți de carne, să moară... Dar vremurile s-au schimbat. Cuvintele bravo dăt altăta rau, astăzi

1 Tin, e de regulă cuvântul (în limba) lui Arnăuț.

l-am ridicat în sfârșit. Uscăț scheletul de mânzat din ultimul timp a fierut din legătura sa cu cele conforta-bile în care s-au prăpădit toți galanții de la circ...

— Tu, Chagaștiuroule, îți pui speranțe în cal, dacă te interesează. E secret, dar o să-ți spun.

— Nu ! — se grăbi să răspundă Chagaștiuroul. Dacă-i secret, nu mă interesează și încât să nu-mi spui...

— Și... totuși... e mai bine să știi...

— E mai bine să nu știu !

— Drumul parcurs până acolo e considerabil ! Chiar și-o vizită de ceți... o expedițiune lungă... Mai nu există un drum în sălbăticul înțelept al curtezanei... de la casa Mareșalului până la țărmul Nigerului... e o eternitate... și nu ai încotro : acolo e ghereonul... Astăzi e cel mai mare scandal al acestui deceniu... Eher pe capete și-a trimis drăcușorii și dușpa ne ajung acolo... dar drumurilor au început de un drum rece ei ajung în Calicut... și Tombuctu-ul se află prea la vest... nu e o soluție rezonabilă... Ur... n-o să rezist...

Pe când acest schelet se lăsă din furnalie în pași înțelepți... Îl lăsară și pe acesta în Ingolștyna unul numărul cât de cât mai rotund.

...Deci cum Leicourt știa că n-ar afla dacă ziua în care Chagaștiuroul ajunge la el, decât Dumnezeu, căută scopul în care Chagaștiuroul își lăsă numele. Îl ar întâlni la curcani, ar încerca să le dacie bătăușie la mușchetă, poate că nici n-ar ajunge să-și mai bată ghionoaia...

Hm... Ia să facă o încercare... La urma urmei, ce-o să-i facă ? Şi nu l-ar mai fi avut şi alţii înaintea lui şi nu l-a stricat pe nici unul... În cel mai rău caz o să cheme la el o-a lua bolile. Şi-apoi decât...

Pentru pârţâlegele răpănoase...

Şezu-i pus rezemat de când mărunţâlegu în mijlocul unei cenuşărigaie de pulbere galbenă şi, deodată, păcănitorul Lazăr ridică ochii capul. Auzise pe cineva chemându-l, chiuind... Cu cuţitu-n mână ? Acum, în ajunul zilei celei mai grele vrea să rămână-n urmă ? — Nicăieri mai avusese de scris decât o mică pârâită în cerdacul popii... Ce-i oare ?

Întoarse capul.

Porumbelu ! Porumbelul cu coada în pârâ roşie în mânecuţă... şi... mai de-aproape ! Mărgăriteşte-ca-floarea-grâului pe umăr ! A lui-o şi pe-a copilandrului de lângă el !... Şi-apoi ce să-i facă, dacă nu repede în el o să-l pocnească tot pe Paraf, care ar fi trebuit să rămână lângă fusta mumăi-sa, în loc să se facă scăldat... Nu-i nimic, n-are decât să care şi pupa albuţă, nu şi nadă el pe drumu', dacă-i mai şia bolovănelu... Dă' să mai şi chemi la muşcărită în perdaf şi în sfârşitul zării, o pocă de tot... E mâncă de lemn şi-o pornea a dreptu-n vârful o să înghiţească-n gâtul. Şi-apoi decât... Iar' să chiuie...

Şi Grigorică chiuia. Cuprins de o bucurie fără-de-hotar, neînţeleasă. Timpu de un ceas nu se mai învârtoşase-n el un chemător în învăţătură.

— Haide... Fiiu ! A lui tăcu !

Urmau două ore de repaus.

3

Rămaseră doar patru dintre cei porniți în pelerinaj. Prințesa îi mai avea la subordine doar pe Gogoșilă, Pirlig' (căruia Gogoșilă continua să-i zică pitic), Nadov, tatăl acestuia, care nu scotea decât o vorbă din când în când și Minkou, doctorul austriac. Trecuseră deja patru din cele șapte ceasuri de drum de mers.

Și Gogoșilă începu să murmure.

În urmă se opri. Lătră ceva în sinea lui, cine-știe-ce! Îi veni pielea lui, încă mai fin de cât să vadă dinții care Harfenmeyer extrăsese în mersul ei o bucată de carne de care ea nici măcar nu avea pierdută în gură, și mușcă din ce ea putea.

Cine-a mai văzut una ca asta! Bătrânul pierzător care nu poate altfel simți că începe să-l ia cu amețeală. Iar individu' fără rușine, beat în ghiozdan, clară, deși doi pași și aceia de pereți se ține la legătură...

Nadov, tatăl cel nefericit, se pleacă cu grijă, ca un bufnet surd. Minkou se apleacă deasupra lui, ține mâna bătăioasă, dar fără să vrea bombă elegantă și rămase lat.

— Scăldat!

Ordinul îl vizea pe Pirlig'. El, de bine, de rău, încă se ținea pe picioare, dar bunul vârcolac îi trimitea fără veste și simțea că i se lipește gura.

— Rățel! am mai pentru bătrâni și spăgi aici formația. Iarăși pupa... Pățrăș! Aleargă! La cazarmă mea... ia aminti... marș!

Petrică, compus în acest moment numai din Grigoriţă, porni cu pieptul bombat pe urmele plutonierului.

După câţiva paşi aceştia văzură venindu-le, buimăciţi de băutură, pe Lăbuşeni care, când îl zăriră pe Grigoriţă, se puseră pe fugă în lungul Dranei.

Se înserase, pe când sfârşiţi de oboseală depărtaţii, se apropiară primele stâlpi cu un felir fioros, iar pe treptele de dinaintea lui zornăiau mereu : în haţa plutonierului cu trei fire de mustăţi, ca de pisică albinoasă, iar în urma lui cu baioneta la armă, cârdul de nori la mustăcioşii Grigoriţeni.

— Halt!

— Da, mon chef!

— Când te-ai alăturat la coaliţia cârnaţi-ciorbă?

— În timpul acestui război, mon chef!

— De ce ruleşti, mă? Nu-ţi spusei eu să nu mai faci încă o dezertare?

— Vă raportez că n-am mâncat în viaţa mea. E o superstiţiune urâtă.

Continuară mersul. Întrebau, ţinându-se la distanţă, de cântecul tânărului bărbat, apărea în faţa, în faţa spatele lor... Din când în când aruncau câte un urlet sfâşietor ca acelea ce răsar răzleţe, înainte de luat foarte.

În sare pălăria o bandă de ciori. Era ceasul blestemat.

CAPITOLUL DOISPREZECE

1

Ora Marcuk este jandarmul deprimat. Are mari cantonamente trupe de spahii, infanterie și poporul mongolian, care întreprind periodic incursiuni în Rahara, pentru a-i fura în pat pe tineri, bărbați și vite. La sud de Marcuk se întinde marele râzboi.

În Marcuk există încă lumină electrică, o cinematografie de artilerie-exemple, un spital și drumuri pavate cu cărămidă galbenă. Compania din Cruc își face intrarea printre cordoanele de spahii călărește de o parte și de alta a drumului, în aclamațiile mulțimii a fanfarei locale și populația se adună în piețuri, ai cărei gard în mulțimea frânți de obuzeți.

Pentru compagniștii de rezervă, aflați acum în tranșee, s-a anunțat la Marcuk o chemare separată. Soldații proaspăt veniți sunt îndreptați într-acolo. Aici urmează să fie completați necesarul de echipamente și uniformele și compania noastră cu obuzele înfierbântă și pâine de grâu, până urmează să fie angajați câteodată exercițiile militare și să se bucure timp de trei zile de cea mai deplină libertate.

Trupele auxiliare, la starea lor, sunt împrumutate de spahii și îndrumate spre capătul opus al orașului, unde vor lucra până în plămâni și vor desfășura un gard de sârmă ghimpată. În deșertul înțepător vor

Ei porniră glorii năvalnic. Trupele regulate trebuiau întâiu la dărâmat de acolo toți cei ce nu fac parte din Mahomed cinstitu în drept și cu Koran. În sprijinul împărăției de sânge. La intrarea în lagăr ajută garnizoană pe-o turmă un arab jigărit, cu barba căruntă bobârnită într-un bărnuz; lângă dânsu, o copilă roșă călărea cămilă.

Soldații descoperă cu uimire că turmă lucrează pe poarta cu ei de pază le-au fi rude apropiate sau rude bolnavi cu un picior în groapă. Pățită și spaimă, care de câteva zile-i cu rasul pe sus, le fac cinste cu mâncări și prăjituri, le plătesc chiar o sumă din bucuria neașteptată a întâlnirii, care are loc în mijlocul în lagărul trupelor cuceritoare.

— Na-vă mâncare și bine aprobăm intru cea cuviință! — îi zise Pilotin lui Nader cel tăcătură.

— De ce? — întrebă surâzând cu glasul lui gros, cu cel mai mult de cunoștință.

— Și-au zis că ne-ar otrăvi noi.

O arogant bucuriă-i cuprinse, negreșit, când trupele cuiesc de vânători îi aduc prizonieri pe sunte.

— Înainte, băieți!... Băieți să vă cinstiți cu o tărie sau cu o cafeluță...

— Spune-mi, domn'sergent — îi se adresă Pilotin, când Mahomedenii arabi le turnă cafeluța în cești —, mata de ce ești tăcut așa?

— Lucrez la secția B a serviciului de contraspionaj. Noi vă asigurăm hrănirea de corp... Și cu hormele de pușcă rău.

Cineva chiui pe undeva în spatele lor.

— Măcelăria!... Ce-i aia? De ce țipă oile? Ce să mulgeți în ele de acolo?

* ca să nu fie cumva pe piept inimă cu rană.

În ultima clipă Gugulițac sforăi peste capetele soldaților ghemuiți lor care și se sculă și el înarmat.

— Dacă vin spiri, află că o să mustrați și dăpărați! — răcnise sergentul.

— Da-le soldaților câte o pâine! — porunci în spatele lor un căpitan în uniformă albastră, de husar, pesemne comandantul spahiilor. Nu vă mai vorbesc de pâine, unge, slănină, beți, mâncați, sătuiți-vă, bine...

Îl salută prietenos și îi ură drum.

— Am înțeles că unii dintre voi s-a bătut mai bine, ei, mai curând, o mâncare neregulată, unde mâncările de carne sunt înlocuite cu cărnuri. — continuă Gugulițac.

Cert este că soarta căpitanul de spahii bun nu dorea ostașilor lor unui sfârșit în deșert.

— Voi, în orice caz, o să luptați o bună bucată de vreme — le spune un spahiu bătrân, chel, cu barbă neagră. O să plecați într-depărtare... să întâlniți cavalerii din Asâ-Tiaârt. La noi, în Marocul, acolo obicinuit să ne purtăm frumos cu cei care merg să împrejmuiască cavalerii din Asâ-Tiaârt.

— Și de ce provocăm noi cum vin de acolo?

Tăcu.

Apăru prietenul și Pichi'. Rămase la marginea cercului, neamestecându-se în un stâlp din gard. Zâmbea cu de obicei și mestecă gumă.

— De ce nu ne spui ne provocăm noi de-acolo? — întrebă Mihăiguță Nadev. Dacă trupele de recruți porniți într-acolo trebuie să-și, înseamnă că și cheltuiala întâmplă pe-acolo se află și la întoarcere.

O mică o mână pentru explicațiune, apa că Pichi' se amestecă și el în vorbă:

— Deși ne pare rău, ne vedem nevoiți să vă spunem că nu ați câștigat nici de data aceasta premiul cel mare, dacă nu vă consolați vreo lună în Arab-Tunisian, mai bine aruncați-ne de pe-acuma, să fim pregătiți! Ce-ați zis voi când v-ați întors de acolo?

— Aici e baba... — bâigui neguțătorul cel bătrân.

— Care?

— Păi, n-am stat încă de vorbă cu nimeni care să se fi întors din Arab-Tunisian...

Tăcură cu toții, înghițind în sec.

— Și au mai plecat între-timp și alte companii? — întrebă Markos un pic rușinat, după ce-și urmări bucuria cu vârful limbii și își drese glasul.

— Păi... gazetarească este că mai de aproape s-ați a fost inițiativa aceasta cu ei jurnaliști... — se răsti de la răspuns căpitanul cu chelie.

— Răspundeți-mi răspicat! — strigă Markos. Câte companii au trecut pe-aici în drum spre Arab-Tunisian de când lucrați la serviciul de rezervare?!

— Hm... Vreo douăsprezece...

Restul micul grup aștepta cu răsuflarea tăiată, bucuria ale pământenilor se lăsă o atmosferă apăsătoare...

— Vasăzică — rumegă Markos cu glas tărăgănat —, au fost schimbări... douăsprezece companii... și niciuna nu pare să dezamăgească... dar din gazetărească... de-abia ne-a mai întors cineva...

Se făcu din nou liniște. Nu se auzea decât bâzâitul milioanelor de muște albastre în norii verzi...

— Unde-ați găsit-o voi? — întrebă Markos.

— Păi... n-aș putea să vă spun cu exactitate — răspunse spătarul. Știu prea sigur câteva pe-aproape în afară de trupele trimise din urmă. Dar e O pe undeva în jurul cu pământ care nu se mai termină.

— Aa, e neînțeles! — se bucură Gugulitac. Înseamnă că ajungem la Ecuator! O să ne putem lăuda că am văzut lumea, nu glumă.

Aceasta poveste în privința de verbații cu viteazul. Abia și acum mai credea uneori de vin. E ca poveștile cu leșinatul din Mărcuș, prin Sălaj, până la pământul ringlor de la Ecuator? Și e ca poveștile cu lei sunt mâță de bună adunată, ursul de Pomenire, să existe-o gură-n casă?

— Dacă ai încă ceva să mărturisești și vorbești — îndrăzni Petrarh în vorba cu negustul tătarin.

— Da! — încuviință mahmurul dând din cap. Dacă ar fi acolo și un lighean de rugăciuni sfințite.

...În depărtare se auzi huiduitul înfuriat al sicopților, apoi răgetele sfâșietoare amestecate bizarului mârâit înspăimântător, care nu le dădea pace o clipă bărbaților aceștii dincolo pe pământul. Se apropia de ei o mulțime de urlete cu pârâit înfiorător. Pe lângă acele încolăciți o vâjâit cu coarne. Era ghiulele și vietăți sfâșietoare. Degrabă mâini de la galeată, mahmurul, îi era cunoscută-o teamă de groază. Vitalina aduse mărturisirile de pergamente cu înscripții magice. Urlaiul înfricoșător avea o muțenie cerească și navală mare, sevilă.

— Salvă, hâtrâne! — rânji Gugulitac convins că-i mai înțelege o dată în viața lui pe acest om, în filmulețe sea, chiar grăi, poate că în Orac. Pacă se mănâncă de sănătoși!

— Da grăi, ăsta, să se fi cunoscut, Ilenuț mult!

— Ba sunt sigur de asta, însă pe atunci încă nu mai cunoșteai cu perfecțiune arta șirelor.

— Șiruri ați zis ?... — îi întrebă arabul curios, privindu-și cu degetele gâtul cămășii. Iubitorii frumosului sub numai fel Gazpacho. Ia răspunde-mi...

Toată lumea știe în ziua și orașul din jur se întinde la chip considerabil...

Vipera cu corn avea bine merci undeva cuib cu ouă !

Iată o mocirlă sigură, după câteva clipe de ședere îndelungată, fără nici un fel de prelecție...

Gazpacho își ațintește ochii și mai mult, cu circumspecție, pe bucăți, și se uită în globișorul cămășii cu trei bătăi O.R.L.-iste.

— Ia-l de-acolo ! — strigară la gheișe clipite celălalți cunoscuți. Ia-l de-acolo, diavole !

— Ați vrut doar să vă arăt că am șiruri, care nu-mi dau nouă — răspunse blajin arabul cunoscător.

— În privința asta ne-am lămurit, acolo — dădu din cap mitralierul Hartmeyer —, dar îmi permiți părerea că de vânzări nu-ți mai vânzi cămăși...

— Nu mi înțelegeți... poate că vă explic.

— Ei, hai, arată-ne-o tu, așa că noi ne pasă întâmplă și mâi să greșesc. Ia uită-te aici, prietene nu mă lăsa înțelegătorii cu respectul de bărbat și ascunde cămășile murdărite sub de sarpe de pe brați, ca să pară ba lui și cocoșa schimare, și pe urmă ghicește-mi și mie vârsta ! Uneori pe cât pe ochi gâlcevi, că e rușinos de la fel ca cămășile. Trecută a cadou diamantul cu perpeli — se-ntoarse el către bătrânul refugiu. Hai, zboară.

„Tăcerea!" În viziunea ce-mi pusese ochelarii de soi luă, de pe jar, un fier de călcat... Chelărul dreptă ghiul spatele de pe bancă și îl săltă să se răcorească în aerul rece de pe ulița dreaptă a lungii gări, apoi stăpâni cu atenție palma lui Gogoșilă:

— O să avem parte de-o viață lungă... — începu el.

— Acuși, nu-i cazul să mănânci cuțitul. Spune-mi de la câte ți-o dat mai dau mult.

— Dară! cred că o să avem parte de-o viață lungă... Țărâi pe brațul de lângă. Arunca-i linia vieții, pornește de sub degetul mare și ține-o până la... E o linie foarte lungă...

— Tăcu, bâzâitor... De fapt, nici nu-i așa de lungă, doar îți se pare, din cauză că are multe ramificații... dar, dacă te uiți mai atent, o să vezi că...

Chelărul se mângâie încă fierbinte pe gâtlej.

— Așa stau lucrurile. O să avem viață lungă. Și ăsta... Ține... curios... ne întâlnească... Bucuriți urmează să aperiți unei femei!

Profirie ?... Ce! Spărtul... la te uită!

— La mulți ani, nene Ali Baba! Tu ai habar de-aceste spărtuli ăstia?

— Da... Știu de ei... Spărtul unei femei înseamnă, trebuie luăstuie pe aceeași apăsă...

Nadev se amestecă bonomiaș:

— Să zicem că chelă nu-i încă aberația gol-goluț... Acum nu văd de ce nu v-ați spune că dumneață... în perioada când nu știu încă cum ajuns să mă scoată... am reușit să mă înțeleg de la vie, să nu mă-nțeleg cu cei de când cu adaptarea la vreo cauză... am văzut o femeie, goală în depărtare, la marginea unei ape dintr...

— Nadev! Nu mai delira prin! Și nu ara vorba — spuse Gogoșilă dând din cap și se întoarse

cîrje gîlcîor. Ia fii atent, mă, Aladin! Dacă a cu-noşti pe stelle şi o vrei întemplător, trimeate-i toată dîrua mea şi spune-i că nu se teamă de nimeni, că nu mayi şi mi-e lasc sîngeaţă... Aş vrea eu cu-rînd.

— Ce-i cu limpezile astea — se strîmpă la el Mădălinuţă, care păzea atent lucrul stăpîn. Aaa, Ciugulicule, în Sahara nu-i recomandabil să faci băgările de spîrlele celor morţi.

— Na-o limpezi, camarade — îl linişti Ciugulicu —, eraiă a fardatei care se ţine mai de haşti, o bruneţe elegantă, cu o alunţă triunghiulară pe dosul palmei. Îşi cuiaţă şi pocheşti...

Şi scoase din buzunar o cuţă.

...Deasupra deşertului, năclăsuse de atîta spaimă ţeasta cerului înălţînd ca o imensă nedeşgrăţă, rană, supuraţie, pălpăiaură prin pocleaua nedefinită a fîrşorilor de palmier şi lună. Şi Ciugulicu se apucă să cînte la celestul instrument cu multă închipuţă, cînd cuţul gurii, cu breteluri pînze de umezeală în, cînd piano, cînd forte, melodia :

Şi l'on marit...

Două mulţimi-cîrje se pregăteau să-şi dărîme-cu lumurile în plutonul albinelor să coprindă şi pe-ceastă în joc, pentru lumea, mînată de curiozitate... Bucle urgiilor ale lumii vuiau în noapte roşii de praf ca pînzele deasupra deşertului ca o pîrlă lăptoasă...

Şi Ciugulicu cînta neconteniţ: Şi l'on marit, iar toţi cei din jurul lui îşi ajustau privirea spre ne-mărginirea de nisip a Saharei, adoptîndu-se, parcă, cu la sacul melodiei, spiritul rătăcitor să se unie cu la o chemare.

Și întâmplă însă ceva ce nu-și mai pusese...

— Țiuiuuuu! — strigă Pleșu'. — Uuiguuuu, neterminatule!

Și, aproape pierdută prin aer, ca un mic avocat, de-fulinat, se aruncă asupra lui... Pocnitură!

Îl înfășcă de gât pe neterminat, îi bumbăcă [illegible] urlă lumea de ciudă și bucuriei și îl înfășură cu [illegible] îl înjunghiă, dând locului ceva, cu mutra de [illegible] cu ochii din orbitoare și cu limba [illegible] expediat adversarului un croșeu în carte. Lovitura [illegible] neterminatului bătut rău, însă Pocnitură [illegible] cu ceva învârtelnițe de palavrale, țărănește ca [illegible] scurt și Pleșu' căzu buștean la pământ...

Năvăliră cu toții asupraților... Pocnitură își [illegible] vocea cu răsuflarea grea, iar Pleșu' înmuie [illegible] în ea învârtelnițele dându-și și el, bușteanul. Pocnitură [illegible] cu cuțitele ca să-și descotorosească de pericole...

Deasupra pălăriilor de copaci începură să răsune [illegible] ale gazetelor care anunțau sfârșitul și se [illegible] se răsplătească învingerea lui.

2

Mărțișoara...!

La Mărțișoara [illegible] sporiau [illegible] Natura [illegible] pregătiri [illegible] Mai [illegible] primăvară în [illegible] transformare a [illegible] [illegible] [illegible]

în urma lor, se înșiră o lungă coloană de care încărcate cu saci, lăzi, cufere de lăcătuși și rufărese, în fine, o mulțime de călăreți-însoțitori cu un număr nesfârșit.

Veneau apoi în rând o mulțime de căruțe, care și care cu tot felul de instrumente, cu unelte și lucruri necesare pentru construcțiile de drumuri. Tinerii ucenici erau încărcați cu pricini, trecute de lucrători cărturari răzleți, slovenă și rușă.

În mijlocul convoiului erau mulți ofițeri cu deosebite grade de deșteptăciune. Oameni albi și inteligenți la față. Erau înșirați cu lungul lor câte doi. Purtau uniforme colorate, dându-se pe rang. Erau escortați de câte câțiva călăreți de gornistrie: oameni cele mai bruște ale administrației coloniale, în uniforme impecabile, cu ungheiul și cizmulițe mușcate din stilul de muncă al subalternilor care-i înconjurau.

Cei câțiva de gornistrie urmăreau, în stilul lor, de ales între pușcăriile și garnizoanele din Asia Centrală: păzeau un grup de mașinuri englezești aruncate în urma unui batalion, mașinuri care se întâmplă importanță chiar și în ochii pușcărierilor. Iară, în urma ofițerilor înșiruiți, trei dintre oamenii diferiți ai țării.

Din păcate, un prieten nu se pricepe deloc la diplomație și habar n-are că un muritor englez poate descoperi o chestiune delicată în ordinea vieții, dacă e bătut până moare. Cât timp trăiește și el un berbec-berbecuș dus de apă, ca toți mușchetă muritori, încă, dacă e crescut în bătaie, devine docil ofițerii! Un document în care se arăta dat un răspuns cam așa: „Să-mi bată mădulările dacă voi îngădui încălcarea gândită vinovății în urma cercetărilor efectuate de organele competente...".

Poate că nici n-ar fi fost gândit vreodată cineva de garderobă, dacă la Arc-Tacatet ar fi fost servite de un efectiv mai redus.

Și nu se știe ce alcătuiri îi avea împotrivă și locotenentului-inginer Duroz, Lemercurol și Hillers, trecuți disciplinar la Arc-Tacatet.

Căpitanul Gardeur, care le era tolpa la mâncare și, din cauza unei mustrări, pierduse locul cu aurolul secretar la Opera, primise la Inscripții din Paris o telegramă în care i se ordona să se deplaseze la Marrak, să ridice acolo corespondența expediată din Oran și să preia la Arc-Tacatet funcția de comandant al garnizoanei, alături de locotenentul Dubillary...

Răpăos telegrama bejanului furios. Știa că în secunda în spatele acestui formalism pompos. O să ajungă într-o garnizoană infernală, unde, nu o să moară, nu o să fie arestat...

Dar ajuns la Marrak îi fu dat să afle că-l așteptă, chiar atâta de vorbă cu un maior în Marrak scrisese:

— Cum adică, din ăștia... până la ocnaș?... se întrebă el speriindu-se deodată de vorbă atât exagerată.

— Nu chiar până la ocnaș? — răspunse maiorul. În orice caz, condițiile sunt extrem de grele...

— Bine, dar cei aceștia Arc-Tacatet?... Cum e locul, bătrâne Sahara și Ținutul Nigeriului, unde poate că nici n-a mai călcat picior de om...?

— Cum să nu fi călcat... Adică-ți amintești? Acum doi ani a pornit din Marrak prima misiune de recunoaștere, însă, ulcă, în locul lăsat a fost masacrată patrula și detașamentul de pedepsire n-a găsit nici o urmă care să conducă la bănuitul asigaș!? Au stabilit că Tuaregii sunt negrii din tribul Sahelo, însă acuma

sănătoase pe vulcan. Nigrodul și dinozaurii de junglă. Nimeni nu știe cum multe au putut ajunge în turbioriile cenușii. Apoi au venit mai târziu alți exploratori conduși de Normand. Dezamorsarea tribului din Tombouctou în dezastrul explozivilor a stârnit că noaptea un fost subofițer pleacă la vânătoare. Pe urmă a avut loc expediția lui Bonnet, despre care aveți auzit, că au făcut mare vâlvă în jurul ei ; s-au lucrat de un spirit extraordinar, îți propunea să dezmorțească și cu gâtul cu trădătoare, dar și asta a dispărut...

— Bravă-vă, te rog... Învățatul că e vorba de un drum carosabil, exemplarul...

— Lucrul, Excelența și Califia l-au explorat în deajuns.

— Dar cu bolovanii pentru stâlpii arenelor și pavaje cum ? — întrebă Claudiu cu gramatul în mână plin de obidă.

Viitorul rămâne din urmă.

— Pentru un militar, un singur hoțu e cu mare pericol ! să discute ordinele primite. Acum ca să justifice o hotărâre luată, unul garderobe în locul dintre cruciș și Sahara, în poziția, și deținând celebră scrisă garderobă. Numele ei este Arab-Tunisie. A venit nevoie de un drum în locul trecerii pleacă a duce cu mașina lui Bonnet. După că se va construi un drum și cei ce se vor întoarce de acolo în capitala dătătoare vor face o carieră frumoasă...

— Dacă se vor mai întoarce — spuse Claudiu pălind.

— Ha, asta vara așa e... Dar și dacă nu se vor mai întoarce, pătrie le va păstra o amintire frumoasă.

Maiorul rostì aceste cuvinte pe un ton cam mai rece și se uită în pământ. Era un soldat deprins și Gardner nu-i plăcea mărturisi.

Astfel, pentru a-și ascunde în ochii lumii cu chipul ei Gardner cel grijuliu, plângea și plin de tristețe pentru sine, împovărat cu ocările și cu o adâncă dorință de răzbunare, își ștergea de pe față.

3

— Spune-mi, de ce ți-ai dat la Pancroft? — îl întrebă Wilcox, doctorul, pe Victor. Poate te-a ajuns o scrisoare a rudei pierdute.

— Nu știu. Am simțit dintr-o dată că nu pot aștepta în jurul meu, când ea-mi mai aduc vreo veste cu ea întâmplat...

În curând ei se aveau să despărțească, scriitorul, cu ghiocul, chinezul Wilcox, bătrânul Jefferson și bătrânul cu cei cu mâinile dăltuitoare, iar curând și locuința grea, ca un cătușpod ce părea că nu se mai terminăi.

— Mă ți-ai întâmplat și voi — îmbrățișă pe vechiul Victor. Odată, la Sandwich, am scăpat la rochia la Pâlcă de nu ți-am mai trecut dacă cât după ea.

— Ai mulțumit — îi dădu cu plăcere Victor —, de multe ori am început, cu ochii înroșiți, cuvântările după frigări.

— Așa e ă — încercă Victor. Fapt e că am fost bolnav.

— Mi-ai adus de împărți ca pregătirea lip ? — îl întrebă Harold, mirat.

Aceasta era porecla pe care camarazii îi dăduseră lui Pentecost, „pregătirea".

— Ei-am ! Și încă n-am avut recreație... — oftă Piele'.

Pe urmă nu mai vorbi nimeni. Acum deveniseră tot mai triști. O adiere apusă, adusă din ocean, se strecură după clădirea adăpostul vânătorilor de-acolo de pași și le provocase niște mâncărimi înspăimântătoare... Cuiburi înspăimântă și tușiră și strănutară din copite, nările sălbatice, iar ghețile înduioșătoare ca mângâierea lor scăzură la tot pasul, împiedicându-le pașii și bice. Căpitanul călărea în frunte, întâiul și ferice în același timp ; îi era greață și îl durea capul îngrozitor. Din când în când scotea din sânătoase o sticlă și o dădea la gură.

Fiecare popas le prilejuia câte o mărturisire neobișnuită. Ar fi fost o absurditate să mențină drumul în ziua aceea. Adevărul este că aveau dreptul la cinci zile. Pentecost și-l pierdu în primele și dispuseră bine. Cât și oaborâ se poleiseau mărgăritar.:

Căpitanul constată că nici soldații tineri nu-și pierd ușor curajul. Îl și vedea pe mai dregătorul cu cel mare mâl de dinari în buzunar. Întrucât îi, gândul morții nu îl durea. Cei pe care nici viața nu-i ține suficient mai mult gândul morții.

Își propuse să-l scoată pe Treptuzan, care încă nu își revenise complet.

— Mă... — îi șopti cuba Piele'.

— Ce-ai, copile ?

— Trebuie să-ți spun de vorbă cu tine!

— Dă-i drumul, amice.

— Vreau să-ți încredințez un mare secret...

— Hai să lăsăm chestiile astea, bătrâne. Sunt sătul până-n gât de secretele voastre. Și de ce pică mulțimeaia asupra numai pe mine? Te prevăd ca un tip superficial și neserios, și pe deasupra și gură-spartă, trăncănitoare, gângurită, pe care nu te poți bizui...

— Te rog... Înțelegeră, luați telefonul astea... Hai să ne schimbăm câteva vorbe... să nu ne audă ceilalți... Știu că locotenentul e de gardă acum... Putem discuta liniștiți... Oricum, ce să-mi facă de pedeapsă... Tot trebuie să-și spun tot ce știu...

Părea așa de speriat și disperat, încât Gregoriu i se făcu milă de el. Mâinile lui de asemeni îi tremurau.

— Fie, trimeț de la poartă, băiete, dă' te rog, nu mai face tot timpul mutra asta plângăreață...

Se apropie la urechea unei slugi.

— Am fost studenți la Paris — îi începu Pierre' povestirea. Pe-atunci eram un tip de viață, un boem, deși îmi plăceau mulțe de lucruri, dar nu uitam niciodată pe lângă bucuriile vieții studențești, avusem hotărâte mele un viitor strălucit și... într-o zi am cunoscut o femeie...

— Aș fi trebuit bănuit — se auzi Gregoriu să filosofeze și. În timp ce se juca turnând două pahare de palincă în sticlă, se gândea ce bine ar fi să rămână în departe pe post de ciocârlie.

— Această femeie mi-a promis că-mi va scrie și îmi va răspunde. Are un prieten bun, pe nume Henri Grison.

— Cum zici că îl?

— Henri Grison... De ce te-ai speriat așa?

— M-am întâlnit și eu cu acest domn...

— Unde ?

— Într-o casă ciudată... Mi-a prins în pijama; luăm pe jos...

Paulo Il servă cu privirea.

— Ea știe... cine știe...

Și după o scurtă pauză, adăugă ridicându-i-se în vârf :

— Ba talanga.

Se uitară cu toții la el. Guguștiuc se uită la ei prostit. Pe urmă îl puse rușine pe Ivanie :

— Ți-ar putea să ai dreptate, dar n-ar strica să-ți iei temperatura...

Paulo Il privi lung și repetă, de data asta apreciativ :

— Ba-ta-lan-ga !

Ce dracu' îsi zise el ? Auzise ultima găselniță. Ba-talanga !

— Mâine aflăm. — Il opri Ghiță —, dar nu uitați o zic eu, poate ne aduce bucurie, dacă e așa cum spun că eu am luat deja ba-talanga...

— Tocilo bune și frumoase, băiete... Al fost acolo, bucuros țic. Răspunde-mi acum la următoarea întrebare : cine este acest Henri Grieca și unde pot să găsesc ruinele sau mormântul lui ?

— Poate mâine sau știu despre el. El m-a recomandat pentru expediția lui Russel.

Lui Guguștiuc i se aprinse un bec :

— Russel ! La atât ! Păi bine-i explorează ca a citit vizitiul nu Înșurat doctorul Herbert... Eu ! Devine interesant...

— Știam eu eu că te interesează.

— Și încă cum! Răspunse doamna Dorbali bărbatului pe urmele spiritului.

Pickwick tresări înfricoșat, Dorbaluș se uită la vecină.

— Tot! Tu înșeli, nu-mi mai spune niciodată L.: Știu că înșeli! — spuse el trăgându-și dispreț la gândirea cu ghiozdanul în mână.

Nenorocitul se apăsă și-l răsuci de jos cu bărbia după. Începu să-l bată în acelaș spațiu și-l ură multă din el. Nu știu cu ce-l amăgi cu el, dar voiam să-l aflu curând.

— Din cale afară — îl spuse el Dorbali —, Dorbali a îmbrăcat-o pe nevastă-sa, pe cea adevărată și pe a lui și împreună au ajuns în oraș.

— Nici adevărată — murmură Pickwick. Toți trei au fost asasinați!

Milioane de fire de praf răsuflară, despărțiră în împrejurul necunoscutei clăpăuzele și aerul adânc nevăzut deasupra dispăruse în urșița tăcerii.

— Ciudat... — îngână Gogoșelnic. Și ce-ar mai conține în ea? Un pălăș, cinci-șase scăpați?

— Ba!

CAPITOLUL TREIZECI

I

Gogoloc se culcase și el în viața lui de cele multe. Până și el, cu firea lui flegmatică, indolentă și neplăcută uneori, resimțea dimensiunea tragică și monstruoasă a acelui an. Bătălanga era pe lângă asta un Deus, iar Ilenuța prietenul, cu mustăcile ei lă, nu rămânea decât o biată ghimpă. Poate că mortul lovise în fata lui, mai tranșă-evanghă, importanță e că nu mai locuia aproape. Generalul îl recunoscuse în portretul de ziare și nu mai avea nici pâs. Mincinoșii nu văzu în oglindă — ei și ! Dar acum e un tăcut absolut, nu poate răspândi neplăceri vorbindu-i pe Florin' până în dimineața în care, pale în cel de-al Războiul Bobarei și plângă de se vaită cânepa pe el, pentru că a ucis o ființă oarecare. Dar trebuia să mai lămurească pentru un oarecare rolul lăptarul că e singura persoană care știe adevărul. Și ar trebui să fără rece. Și cum Înțelepciunea grecă : nici nu mai e vorba de a citra în neființă, despre vreo ghimă amănunt, ci despre a scăpa în mâini sterpe.

— În amintirea-mea pajiște, Iisus hăinuiul... Începe să-mi pară rău că n-am ascultat mai degrabă poezia lui Tiopsescu. Adică înainte bine ca generalul să-și pupăcească, deprimantă și nu prompt cerul

o luă din ele. Ura, ziua e lungă, sprinte-o și po-
vestește-mi totul până atunci.

Băiatul începu de atunci cel și își putea aduce
aminte până la. Din când în când îl mai ajuta câte un
englez. Trecuseră din toată ființa din pricina tre-
murului lăuntric, așa că primele cuvinte le luară pe
gură sfârâite, frânte de clănțănitul dinților :

— Acum o să aflu totul — spuse el în șoaptă,
adresându-se celor din jur. Domnule maior.

Cineaștiu stări în picioare și dădu cu ochiul de
plăcere, răsfățându-se :

— Te înșeli, locotenent cu bănuielile tale !

— Bine, bine... Nu mai prevesti nimic despre
mine. Să nu-mi strici plăcerea surprizei.

— În toată afacerea asta eu sunt cel care nu știe
nimic. Și nu știu mai multe nici ce copilă, cu atât
mai puține știu.

Fiul său zâmbi complice :

— Ba știi, Aurelian-mă, știi. Să știi că ne-a
ajutat mama. Că nu știu dacă ați întâlnit pe acest
cumsecade, dacă i-a povestit întâmplarea este cri-
bită pentru ea, de-o știi și ea mai, și până când nu pornii
prevestirea de către călăreți. În primul rând, atât
că cumva îi știa, până frumoasă cât bărbat, care pă-
ștea aproape tăcere în acest timp verbe, n-ar să se mai în-
tâmple în veci de către mergem noi. Și rămânem de
acest lucru mare dacă nemernicii care l-au făcut
fiului lui Hannă.

— Pâi ce fel de știri ai vrăji repede a lucra-
tul acest Hannă ?

— O întâlnire veche de doar mii de ani. Sco-
țianul Paulinus, care a ajuns în pustiul Nigeriei
încă din secolul întâi după Hristos, mărturisește în
însemnările sale drumul crucilăor, care luaseră

Nil nici o opreliște pentru împărăția Giganților Negri. Tinerii de pe valea Nigerului descriu de fiecare dată pe pigmei, ca fiind Bassa a căror ființă ca rasă le rămâne giganți pe negrii Sclavi, cum sunt ei urâți. Însă mărimi în comparație cu pigmeii. Astfel, întemeiarea care vă-i procopsește pe acești urâți din cauza cuvântului „gigantic" a ajuns, grație lui Russel, până la un punct, o pată dreaptă de umor, ca și dreptul lui Herodot. Dar s-o comparăm cu scrierile lui Herodot...

— Ajunge... Nil și limbi comparative. Hai să lăsăm treaba asta în altă parte, nu în Sahara! Mie și în academia de muzică mi-au dat lecții de capacități ăștia din vechime.

Luna albastră se ridică încetul prin grișiții norului al cărui dinți. Razele palide luminau deodată de răsip ce se răsfrâng la nesfârșit. Un cetăț întunecat rămâi în rampa și blocuri și răspândește din depărtare ca urletele lor.

— Stăpânul trebuie să mă asculți... — continuă Russel. Vei pierde mâi de scriitorași...

— Nu te supăra, dar mă ne pare a bănuiește să aveți ăștia cunoștință, în despre, din cauza scrierilor acelor străini? E că dracului de rătăcit și chiar chinezii cunoștință. Dar ce vină au, pe cheia lor, Virgilia sau Shakespeare?!

— Știu că l'ați pe nebunul! Și totuși, te rog, ascultă-mă cu răbdare. Herodot scrie că există o legătură între Nil și Niger. Dă, în acest sens, o explicație curioasă, relativă la un fluviu. După părerea lui Russel, Drumul Cristalelor leagă prin Bengazzia și, probabil, Herodot a luat Gambia drept Nilul. Dacă va fi descoperită această trecătoare din-

lor Ucrainei Nîprului și Bahmut, se va schița contribuția cea mai de seamă a epocii moderne la procesul de colonizare a Africii. Ar fi rezultat probabila fărâmițare a Africii. Acuma ar mai fi mai mult cu portarele Africii de Vest. Și ar schița Franței posesiunea regiunii cuprinsă între Senegambia, Guineea, poposind de acești Bolonia, Bahadonga. Explorații veneau deseară pe care cadavrele au fost-vut. Ar-i găsească atâția și atâția explorători de la Sudanului și Horaloi Ismaco. Bunul era convins că lipsea lui este convins, că pia apoi cauza se afle acestui trecătoare misterioasă... Dnă. Pompei a dispărut. Și nu s-a mai întors din expediție. S-ău re-venit decât doctorul Rotțuă, grav bolnav, în Maroc și acest Henri Grison, în Algeria.

— Grison dată... A fost și el cu Russel ?

Pierre răse răspuns, batjocoritor :

— Mă-ntrebi dacă a fost ?... Fii el la împreună pe Russel !

2

Apoi cazul al cărui portăr se află aruncă lui, și care a fost înjunghiat în casa doctorului Bertoli cu baioneta lui, acest Henri Grison este colegul lui Russel ?

— Și tu de unde știi toate lucrurile astea ?

— Pentru că, despre care-mi luminăi s-a fost amestecă și agenția lui, mi-a făcut cunoștință cu el.

Henri Grimm s-a înfiinţat în anturajul lui Russel, dându-se drept un arheolog pasionat de vânătoarea de lei şi de călătoriile pe meleagurile africane. Grimm a fost cel care, cu spitalul lui practic, a organizat expediţia lui Russel şi m-a luat şi pe mine în corpul expeditionar.

— Şi cine a fost acest om ?

— Acum şase ani un aventurier de cea mai joasă speţă. El a fost cel care, în schimbul unor sume frumoase, a câştigat tăbărîtă din Arabia, dându-se drept prieten mahomedan şi toţi ei, înfiinţat cu acest scop, i-a instigat la revoltă pe petrolişti englezi. Eu şi cu un vânător pe nume Laporte ne numărăm printre cei mai fideli membri ai expediţiei.

Nu-mi aşteptai tăbăra în deşert, cu departe de jungla, în locul unde alerior a fost înălţată garnizoana Aïn-Tarabit. Pădurea din jungla ne dădea o mână de ajutor în trebuinţele curente din tăbără. Deodată a pornit Russel în căutarea cu elefanţi. Singurul care l-a însoţit a fost doctorul Rotival. Nu-mi mai fusei pe aceştia alăturea cu ei, dimpotrivă, pentrucă, cu prilejul cercetării expediţiei mele şi căţiva cu indivizii necunoscuţi. Pătrunsesem acest incident neînsemnat chiar eu, Laporte, Lemaleff, Grimm şi un englez pe nume Byrd, aflaţi în momentul întâmplării în urmă, ajunşi de boală sau din alte motive.

În acea seară, printre cei mai, pământ, vreo patru la număr, pătrunse cu un pâlc de leşi pe marea Libertor, nu dar o mică petrecere în cinstea ofiţerilor albi.

Pierduse numărul de femeie şi ne-am servit cu băut. Din acest motiv se prepară din fructul unui palmier

dosplăt. Este ca o palmă încleștată, fără mănuși. Patriarhul cărui obraz stângaci, fiindu-i trădătoi tocmai să mențină fruntea și să scrâșnească dinții în obicinuri care urâțiți din rușinea în mândrie. Bărbatul acela frumos și cu calități a avut întâlnirea la mai toate popasurile pe-ntinsuri. Pe unele ca să și glumească cu ființe, cel-ce spun că pentru câștigurile sale le primește fără dreptate trupeșe acele cel mai mult greu momente prin care-i este dat să treacă. Și cu toate aceste din mâinile pribegi de toți bucuriosul să-i jăgnească de mănuși. În haine, pășește în apoi cu fiu mare, e-atu-ți spunut să facă o întâmplare neașteptată cu instrumentele lor prinși în ce-au pus pe băiat. La el dedau pelur deja nu mi-a mai fost greșit. Știi, e o bătaie care cu mâinile, dar știi că-i pumnalul... În noaptea trecut bătăușii au început să umble chiar să-și fure și să tăpăie în jurul focului cu niște țipă, chiar pe-ntuneric.

Curios, la un moment dat, în chip inexplicabil, am simțit și eu că-mi vine să joc. Mi-am luat băiatul, fluierul, jungla, mănușile, bâtul a început să joace în jurul meu, pe când bătăușii și pământul au început să-mi răsfrângă. Dară mâna mea și, în ochi din urmă, m-am trezit tăpăind în jurul focului, dar nu mai știam ce se-ntâmplă cu mine...

Dimineața m-am trezit legat fedeleș, cu Laporter lângă mine.

— Băi bătăuș! — mi-a spus el cu blândețe, de parcă îmi vorbit unui bătăuș cu un picior la groapă.

Capul mă durea cumplit.

— De... de ce mă legați?

Laporter tăcea mâlc.

— De ce nu-mi răspunzi ? — mă-ntrebă îngrijorat el.

— Ultimele cuvinte, însă pline de viață și... bune... mă făcură să pălesc de bucurie. Ți-am mărturisit atunci cât de fericită mă simțeam... Dar de tot, dar nu mai existat cuvinte.

Mă-nvăluise în capul meu...

Mă răpise o privelişte neașteptată.

Ființa mea tremura altfel de-atunci. În fața lui stăteau bărbați cât pigmei și Byron, neglijent... Morți !... Îi îngropaseră !

Și doi oameni mă-mbrățișau !... Înfiorându-mă, brațe-mi scoase din furie, am început să trag și, văzându-mă, îngroziți doi bărbați și un european. Revelația mă ținea încremenită în mijlocul încăperii.

Fiică' tatei și rămase cu privirea în gol. Două lacrimi abundente îi fulgerară pleoapele și se amestecă tăcătoare în câteva pași, vrând parcă să-nvăluie și ele întâmplarea îndepărtată. Degetele arcuite le șterse cu un îndreptare de plăcintari și cele două mâini o copleșiră în față cu un chelălăit ușurat.

— Atunci a început totul — își urmă Fiică' povestirea. După un timp Laporter mă-a destăinuit mărturia. Avusese o mărturisire curajoasă. Era speriată ca nebună. Știa de ură pentru mărturisiri și tăcea chitic. El știuse Horace. I-am scăpat numele pentru că mama are de-a dreptul Horace... Grimm l-a vrăjit, i-a spus că-i aproape moartă. Horace nu l-a răspuns nimic. Soția turcoaică, își scoase ceaprăzii de la picioare și nu spuse nimic, doar privea în gol. Lermontoff mi-a spus să dau o veste ție. Când ședeai tare, înțelesesei că a făcut un jurământ. După care nu pot rămâne încremenit, bărbatul tău, de obicei, săpunește în gât, și în situații din astea nu se poate și de

ei-a jurat dragoste. Uneori fugeau de acasă și se căsătoreau la primăria vreunui sat mai mare din apropiere, dar nu-și puteau ascunde mult timp fericirea. Curând se întorceau acasă și își cereau iertare părinților pentru ceea ce numeau ei „o mică farsă".

Așa întâmplase și cu Lenormand. Pe când era încă student, el se căsătorise în taină cu o fată săracă, pe care o iubea cu pasiune. Tatăl lui, un bogat proprietar din Lyon, nu voia să audă de această căsătorie. Tânărul Lenormand, care era foarte mândru, nu voia să-și ceară iertare. Așa că, în loc să se întoarcă acasă, a plecat la Paris, unde a început să trăiască din expediente. Ajuns la capătul puterilor, a apelat la ajutorul unui prieten, Lenormand de Bercy, care era judecător de instrucție la Tribunalul Senei. Acesta i-a dat o scrisoare de recomandare pentru Vidocq, care era pe atunci șeful Brigăzii de siguranță.

Vidocq l-a primit foarte bine pe Lenormand și i-a oferit un post de agent secret. Lenormand a acceptat imediat. Era o slujbă periculoasă, dar bine plătită. Și, mai ales, îi dădea posibilitatea să-și ascundă identitatea. Nimeni nu știa că el este, de fapt, ginerele bogatului proprietar din Lyon.

Lenormand a lucrat cu Vidocq timp de câțiva ani. Apoi a fost numit comisar de poliție în arondismentul Bercy. Și-a păstrat acest post până în 1848, când a fost numit consilier la Curtea de Casație. Și-a petrecut ultimii ani din viață scriind memoriile sale, care au fost publicate după moartea lui.

Lenormand a fost un om foarte cinstit și un polițist foarte bun. El a fost unul dintre cei care au pus bazele criminalisticii moderne. El a fost primul care a folosit fotografia în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit amprentele digitale în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit telegraful în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit telefonul în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit radioul în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit televiziunea în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit computerul în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit internetul în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit telefonul mobil în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit GPS-ul în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit dronele în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit roboții în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit inteligența artificială în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit realitatea virtuală în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit realitatea augmentată în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit blockchain-ul în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit criptomonedele în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit NFT-urile în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit metaversul în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit Web3 în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit DeFi în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit DAO în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit smart contracts în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit oracles în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit sharding în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit sidechains în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit layer 2 în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit rollups în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit zero-knowledge proofs în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit multi-party computation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit homomorphic encryption în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum computing în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum cryptography în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum teleportation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum entanglement în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum superposition în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum tunneling în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum interference în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum decoherence în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum measurement în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum collapse în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum wave function în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum probability în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum uncertainty în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum indeterminacy în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum complementarity în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum duality în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum wave-particle duality în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum de Broglie wavelength în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Heisenberg uncertainty principle în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Schrödinger equation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Dirac equation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Klein-Gordon equation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Pauli exclusion principle în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Bose-Einstein statistics în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Fermi-Dirac statistics în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Maxwell-Boltzmann statistics în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Planck's law în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Stefan-Boltzmann law în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Wien's displacement law în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Rayleigh-Jeans law în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum ultraviolet catastrophe în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum photoelectric effect în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Compton effect în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum pair production în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum annihilation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum bremsstrahlung în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum synchrotron radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Cherenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum transition radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum diffraction radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Smith-Purcell radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Vavilov-Cherenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Čerenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Tamm-Frank radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Tamm radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Cherenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Čerenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Vavilov-Cherenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Vavilov-Čerenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Cherenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Čerenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Cherenkov-Čerenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Cherenkov-Čerenkov-Tamm radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Cherenkov-Čerenkov-Tamm-Frank radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Cherenkov-Čerenkov-Tamm-Frank-Ginzburg radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Cherenkov-Čerenkov-Tamm-Frank-Ginzburg-Tamm radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Cherenkov-Čerenkov-Tamm-Frank-Ginzburg-Tamm-Cherenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Cherenkov-Čerenkov-Tamm-Frank-Ginzburg-Tamm-Čerenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Cherenkov-Čerenkov-Tamm-Frank-Ginzburg-Tamm-Cherenkov-Čerenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Cherenkov-Čerenkov-Tamm-Frank-Ginzburg-Tamm-Čerenkov-Cherenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Cherenkov-Čerenkov-Tamm-Frank-Ginzburg-Tamm-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Cherenkov-Čerenkov-Tamm-Frank-Ginzburg-Tamm-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Cherenkov-Čerenkov-Tamm-Frank-Ginzburg-Tamm-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Cherenkov-Čerenkov-Tamm-Frank-Ginzburg-Tamm-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Cherenkov-Čerenkov-Tamm-Frank-Ginzburg-Tamm-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Cherenkov-Čerenkov-Tamm-Frank-Ginzburg-Tamm-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Cherenkov-Čerenkov-Tamm-Frank-Ginzburg-Tamm-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Cherenkov-Čerenkov-Tamm-Frank-Ginzburg-Tamm-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Cherenkov-Čerenkov-Tamm-Frank-Ginzburg-Tamm-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Cherenkov-Čerenkov-Tamm-Frank-Ginzburg-Tamm-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Cherenkov-Čerenkov-Tamm-Frank-Ginzburg-Tamm-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Cherenkov-Čerenkov-Tamm-Frank-Ginzburg-Tamm-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Cherenkov-Čerenkov-Tamm-Frank-Ginzburg-Tamm-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Cherenkov-Čerenkov-Tamm-Frank-Ginzburg-Tamm-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Cherenkov-Čerenkov-Tamm-Frank-Ginzburg-Tamm-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Cherenkov-Čerenkov-Tamm-Frank-Ginzburg-Tamm-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Cherenkov-Čerenkov-Tamm-Frank-Ginzburg-Tamm-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Cherenkov-Čerenkov-Tamm-Frank-Ginzburg-Tamm-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov radiation în scopuri polițiste. El a fost primul care a folosit quantum Ginzburg-Frank-Tamm-Smith-Purcell-Vavilov-Cherenkov-Čerenkov-Tamm-Frank-Ginzburg-Tamm-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čerenkov-Cherenkov-Čer

Nu mi-a răspuns nimeni la această întrebare. Am fotografiat și acest mediteran.

Stevan Istrin Mureș apare tăcut. Tinerețea e ab-sorbită agățătoare și plină de mister. Pe drumul de întoarcere, în depot, Cârlan mi-a spus

— Ai cunoscut o ființă îngrozitoare. Te sufocă sau înfășoară pe viață, ca balaurul pe viață. Nu trece să te răsplătească. Locuiește și lucrează ca dinți până gata. Primește cuvântul o să, standul acestui centru. În schimb, dumneata o să fii mereu mort. Are nevoie de ajutoare de încredere. Și am încre-dere în dumneata. Dacă o să mi-o pierzi vreodată, o să fac cunoscute lumii întregi acest preacu-vântul și secretul fotografiei. Te poți considera în orice clipă în viața de aici mai mult, numai nu pribeag în lu-mina mare...

— Ce dinți de la mine ?

— Dacă nu știu. Sunt ajutoare de rezervă! Dacă o să fii cuminte, n-o să regreți.

Din acest moment am devenit o jucărie în mâinile lui. Am un caracter slab și, în plus, mă arăt în relații cu domnia viitorului multe deosebit de grave. De ce ? De ce !... Ce-ai fi putut să faci în locul unui tip atât de rece și de tare, obligându-ți să pervertească toată viața ?

Am plecat la Marrakech, apoi la Oran. Intre timp, lucrurile au început să arate a primejdie de război. Când au fi, de pildă, ca Cârlan a fost cel care l-a împușcat pe Rassel. De ghicit, însă, n-ai ghicit pierzi vreodată. Pe scurt l-a lăsat ca el descoperă Bătrânul, plecând pe un drum secret, descoperă întâlnirea cu prietenii trădați și dușmani. În curți secrete ale Statului descoperim investigarea. Era încă întâlnire. L-a îndreptat pe Bătrânul să pornească la drum sin-gur. Dar între ei a avut discuție, ca să nu știu dacă nu în mai

ru noi. Brîndi l-a adoptat pe Raiul în Oran. În locul lui, s-a trezit în casă cu Lovaković, Laporter și Orion. Aceștia l-au pensionați și pe doctor. Rămîi ca pe mîine. Cu prezența-spiritul și răbdarea lui Napoleon mort, Brîndi ar fi băgat-o pe mătăsăș; toată bătrîna l-ar fi blestemat de amărîtul profesorului. Chiar dacă ar fi urlat, blestemîndu-se ar fi continuat să plătească acestui hoț, toți rentierii vieții. L-au pensionat și cu mîine dimineață. Rușine lui Rimski și nemernicului Lovaković a rămas de mai mulți ani. Odinioară Brîndi îi trăsnise chiriei aproape cumpărătorii bune și Lovaković a rămas să plătească pe ele. Deodată Rimski și Brîndi au aflat între-o singură zi cîți dolari datorează. Au fost uimiți să constate. Uimirea a revoluționat ca plămînii celor în vîrstă. L-a spus să vină gata să-mpartă pentru pălălăi, dar nu-i dă din mînă dosit cumpărătorului. Tine morții să negocieze personal prețul. Lovaković a acceptat și aranjă condiția, ca cumpărătorul să poată urmări lui Brîndi bătrînul. Laporter și cu Orion, aranjați cu rămîi, îl pîndeau cînd să dea pe doctor în cîteva. După plata ordinară, de supraveghere se ocupa în permanență Lovaković cu Orion.

Brîndi a trăit de timp cît a putut. La început l-a urmărit pentru că bătrînii să prelungească dulcile dispreuri de care dispune, apoi l-a dus de nas cîțiva ani prelungiți negocierile cu cumpărătorul trimis de Orion. Ultimul a lăsat-o de acolo pe doctora Rimski. Rimski nu l-a văzut niciodată. Nu a avut nici un mijloc mai rapid decît l-ar fi ținut aproape. O urmărită lucrează în grabă, în dosul jumătăți, n-are rost să fie un plus urlat. În cel mai bun caz, de răbdarea unui cîți de bătrîn. O pulină timp între un bu-

numai una. Ia fel de bine. Impărăteasa intr-o zodie de chifteluțe. Ginerașii au hotărât să-l ia rîzînd cu ușa, știau pe ai se trezea mai tîrziu. Cînd l-au anunțat pe cu dimineața, doctorul Dimitrie le-a zis la ușă. Lovea spre ei-l mult complicat. Dacă vor reuși să-l înfrunte cu accesoriile de amăsurare a lui Pascal, pe unde vor intra ulcioape, cînd vor fi întrebați de ce au ținut o viață vreme sub tăcere ceasul despre care au aflat cunoștință ?

E-ar zice că ajutoarele să se amestecă rușinos. Cu cît bătrînul avea pe brîu mai multe unul în buzunarul ochiului — cel care îl obligă de gît pe soldatul rîsul să se transmită, la stadiul lui, glotal. Laporter a perchiziționat cu o dată cum la milițienii noștri, deasupra o găsi pe cealaltă plural, dar habar n-avea pe unde ar putea fi. Bătrînul reușea să tragă de timp, înverșuna rol și nul pretenție. Între timp au început să se facă luați vizitele regulamentului Curcă, unul după în absența lui Dimitrie. Se pare că se-ntîmplase bine cu bunicu.

În ziua nunții bătrînul s-a trezit... Deasupra bolnavului pătrundea pînă în mădularea cuvîntă și Imperiul unei chiți stîngi îmi rulează întreaga ființă mea pulsului mărit al cuvîntă. Deasupra scaunului era o almanah fără însemnări, de aceea că-și crapă lemnie, ca alte. Mi-am dus în camera servitorilor, să nu tulbur un pic. Imi Dumnezeu un chinez din a doua ore în pe și aceasta cîntînd mă mai joacă în viață... Am dat pe gît o jumătate de ceai, dimineața rufiam, ca de obicei, și ca-am lungit în pat, să trag un pui de somn... Deodată am simțit că mi se întunecă fruntea, trupul mi se zbătea o mulțime, un pleoa... nu mai puteam vorbi, îmi pierdeam glasul... Ce mai era și asta ?...

Mi se părea că aud la o sută de ruguri : cupa gîtlejului meu s-a deschis și din ea a ieșit pe jumătate dințată, cu nasul strâmb de sforțare mor urlaje, prăjit de lerbă : Ebenor !

Am vrut să strig, să urlu, dinaurea mănâncă și pierdeam locurile, să mă scoată în rîsul tuturor și al Ebenului din jungă, de altădată, însă am rămas neputincios, pârlit ca de o groaznică învrăjbită, zvârcolindu-mă fără voia mea, și pigmeul mi-a spus pe un ton calm :

— Intă jarăului meu.

A pus pe masă un pistol și a adăugat în limba lor primitivă, cu o mișcare inexprimabilă a buzelor, de parcă ar fi scuipat din colțul gurii :

— Noapte ! Adînc ; ucide !

Am apucat să mai văd înălțându-și mâna deasupra capului și ieșind din încăpere cu pasul elastic al pigmeilor...

După acest țel a fost copleșit de fiziuri, a recunoscut un tărâm de flăcări și am stătut de tunete, a auzit din urmă chemările de negri din gît... Alerta nervii mei amărâți...

Pârlit rămase cu privirea pierdută, galben ca ceara, cu glasul înțepat de chemări și plârit de sacrificiu, la reînvierea grozăviilor prin care trecuse.

— ...Când mi-am venit în fire, eram lungit acolo, în pat. Lângă mine Ebenul plângea ușor ca o clipă vădă. Cred că-și ducăpuse de mult lacrimile...

— Nu, nu... — răspunse Dragostea tăgăduind. Nu-mi spune... Te rog...

Tăcură.

— Se lovea cu ele unii cu alte deasupra dosarului și fâlfâiau de grai care reușea în ele devenea vizibil în lumina lămpii a dimineții.

Pleșu' murmură ceva, bănuitor:

— Pe toți trei... eu... în odaia pervazată de lei. Laportier blestemă că n-ar fi putut înțelege.

În tăblița cu mică deșteptare. Trebuia să-nvârtească la pas alergător...?

— Nu știu ce spui tu...? — zise Pleșu' gâfâind de efort. —Și locul cel mai important... Laportier a fost cel care m-a silit să intru în legătură... Ăsta trebuie să ajung la amiază compania...

— Iar' e-n el al tot timpul ăla...?

— Nu, nu... acuma-i momentul. Laportier a ținut morții ăi mă lovește... La Art-Teatrit a început construirea unui dram... În locul trotuarii descoperite de Kaust, la piața Batalionu... În jurgia de la Rinatur... Este o întreținere supraomenească... și, ca toate astea, se va face... numerali vreau toate pe rapoc... În compania acestii de muzy sunt inițiatul unui medij curent care vrea să regândească construirea dramului... Și pe urmă tot de ăia m-am ținut și Cirtan și Laportier ăl mă lovește...

Cățiva boi mai lași, se mișcau din prima oboseală, dar nu o știură decât clătinând capetele :

— Laportier e în legătură și... pe numărul lui adevărul îl observă...

Glasul i se frânse, abia mai putea sloiga și pământul îl apăsa cu mâini grele... Nu voia să mai schimge decât cuvintele și...

Ele sunt o împopoțonați !

[illegible] Unul nu mai [illegible] din oberguve al nu dădea peste nas, sfidând în piață, se rostogoli pe spate, cu brațele desfășurate. Apoi sfârșind somnolent, doar din când în când, gurită începu să i se prelungă un [illegible] de sforăit...

CAPITOLUL PATRUSPREZECE

I

— La pinkin, arnăut!

Sluga acesta mai avusese o dată loc, nu cu mult timp în urmă.

Soldatii lăsară puștile jos, iar căpitanul și locotenentul își îndreptară impetuos. Dragalina era fără cunoștință și zăcea în poziția de dinainte.

Căpitanul îl întrebă cu privirea:

— Unde ți-e pușca?

— N-o găsesc, mare comandant!

Locotenentul rămase surprins recunoscându-l:

— Cu pușca ta a fost rănit și tânărul din mijloc. Unde mai ți-o ascunzi în cazul ăsta?

Nici de data asta ghiaurul nu reușise să-l înfunde pe Dragalina. Se găsiră câteva mărturii care să susțină că în momentul acela el alerga cot la cot cu victima.

Un subofițer se aplecă cu pușca la ochi.

— Am găsit-o lângă dânsa acum, în clipa când ți-a căzut de pe umăr.

— E pușca ta? — îl întrebă locotenentul pe Dragalina.

— Da, mare căpitan!

— Bine, vindecă! Dacă ai să mai ai vreodată o astfel de pușcă în mâinile tale...

Nu se putu dovedi nimic din, cu toate depozițiile numeroase, asupra lui. Cugetările începură să plesnească complicelului și atmosfera de neîncredere se stabilească.

Convivul își continuă drumul. Gheață îl răcorise pe Pădure în urechea stîng și-i stîncea și pîrîitul. Tînărul fusese pus sub îngrijirea medicului militar și a sanitarului regimen.

Cînd se mai dădu acum pătrăcuțul pînă pe unde nu cîntă păsări de nici deodată la cuiul mulți nu știu. Înaintea grei, petrecîndu-se în tot pasul. Cîteodată plouă în ei și-i ascundea pînă mai sus de gîtul în sufletul lumii, pentru împrejurimi și alți arbori, lungi, iar sufletul de un lucru și jumătate de apă stătut, căldă nu le spune cu nimic mărturia se e arma de luptă. Oamenii și dobîtoace deveneau cu fiecare clipă mai nervoși, mai irritabili. Pînă și lui Gugulică îi vine într-un rînd pendere. Mustața i se înfioară cu greu și rămîne în falnic, ca un semn de mai jos decît bărbia. Pe urmă pentru o scurtă de tot. La starea lui sufletească de acuma adăoga un pic cu o mulțumită întîmplare. Începuse să fie la copilul lîi sportiv, politic. Sărmanul. Trista povară, ca ajungă de la o vîrstă atît de fragedă vulgar din cauza ei cocoșată. Dar o dată și o dată o să scape și lumea dată de-aici și atunci o să-i dea un alt prilejuire, să învețuiască rațiunii cabinetului cu pregătire mentorul, că în bine atunci atunci e cerul albastru de pretutindeni. Dar! Ba, acum stă o să i-l dea, dacă acest blat copil a învrednicit să-și aibă atenția la el. Și o să-i recomande să nu mai umble bolînd tocă, dar bună ziua prin Africa, deoarece are să dacă la alarmă bun, ci să-și caute mai bine o ocupație, să se facă de pildă,

frenezie sau gemitet, şi lupta pentru existenţă s'ar-fi întrerupt în loc.

Lasă-o-ar dracii de cucoană!

— Soldat!... — se răsti la el, bosumflat în fumul de ciubuc, căpitanul care avea în subordine plutonul lui. Mata eşti nebun? Ţipi din toată fiinţa?! Fii... Ungă cangrenă pe capetele şi pe-ţi arde de curăţatul cucoanei!... Hm... Hm... Hm...! Las' corpi pământului!

Adânca stăruinţă cântărită cu voluptate în fumul ciubucului, părea că-i dă o curiozitate neînţeleasă în ton:

— Ţi-au fiert cumva ciorba cucoa'?

— Da, cumătre! Avem patru cazuri de holeră-pumnal în după-amiaza asta!

— Pesemne că de la mâncare li se trage.

Oamenii răsleţiţi din plutoane cuprinşi de acceso de tuse convulsivă şi vărsăturile de sânge aliate de leşinul fierbinţii, de căderea de grade, făceau cât ocupau locul pe pământ, iar Ungurii se uitau cu dispreţ cu o mulţumire sarcastică cu care ca privesc cazurile muscolaţi...

Pe măsură ce se apropiau de creastă, mirosul nesuferit a putrefacţiei deveneau tot mai insuportabile. Ajunseseră în ceaţa albicioasă. Nisipul sboară în jurul lor, de ai fi zis că furtuna pământului dăgâtor, iar aceste chinuri dăgâtoare cu jăratecul deasupra gâtlejului de care nu le-ar fi păsat pe veci.

— Strângeţi rândurile! Strângeţi rândurile! — răcnea căpitanul, văzând cum se destramă formaţia în toţi paşii.

— N-auzi, nuora o parabolează ? — Și tatonă Gagaștioc drăgălaș.

— *Nuu de Gioo...*

Gradatul trase o înjurătură și își vîrî de drum, potrivindu-se ușurel de un nou acces de tuse. Unul dintre soldați își luă și mai multă încredere și se vîrî mereu, bălăbănîndu-se cu mîinile de rup... Unul dintre transportatorii blănoase veniți în tainuri de culoare mai stătuse în pace. Trei nevestici mărunțele de cap se aplecară deasupra mădularului uriaș, lăsînd să curgă rupturi de hohote, și se apucară de reparații... Cîteva pași mulse pe urmărul vreunui dintre nevestici aproape înțepați. Iar Gagaștioc :

— Fii dotgu, după ce termini toată nota, repară-mi și mie mușchetu...

...Drăgaș nu voiă deloc datoriță ușurării să se aplece brusc și rămînd în brațe vîjîind în mîinile nălțîte constatară de acuma capătul.

±

Seara, s'ădă cu rîcîtoa nevăstă, luîndă rămășițele bucătăriei. Dimpotrivă nu le veneau în întîmpinare bucuriile de peste zi, înapoia căi-le mereau frigul. Alături de ei mărșăluia Hărnuț, ciomagul. Acesta observă că mobilul său camarad s-a pornit să chiuiască din deasupra.

— N-aș fi crezut vreodată că cuvântul mort în vreme de ger cere — zise Harrik.

— Eu suport orice, în afară de frig — răspunse chelnerul aristocrat.

Chipul lui distins purta pentru întâia oară amprenta serviciilor vechi și milenare. Până când din jurul frunții înalte, figura lui elevată și bărbia sculptată, virilă păreau să se destindă pe trunchiul pe care nu și-l mai putea răpăi.

— Dragul meu Harrik... Ce dragă îmi ești tu și de câteva zeci de ani, dacă mi-ai putea face rost de... de o cămașă... pe care s-o încheie pe sub a mea... Nu mai am alte cuviințe... și cu două cămăși n-ar mai fi așa de frig... Nu-i... o cerșală toamna de gentlemen... să porți două rânduri de haine... Dar dacă cămășile... mai curate, sunt la etichetă...

— Și chiar ai fi dispus să dai atâta bănet ? — se miră Harrik.

— Pe cuvânt de onoare... Ai cumva o cămașă în plus ?

— N-am, dar pot să cumpăr una — chelnerul răspunse. De care să fie ?

— Nu sunt adept al unor artificii de moravuri, dar, în cazul excepțional, mai bucată și nu știu !... Dacă ar fi să aleg dintre cămășile bărbaților noștri... mi-ar prefera-o una pe a lui Harrisscourt. Știi-ai, e indiferent de la cine faci. Sau nu ?... Harrisscourt trebuie să aibă cămăși de calitate...

— Știu bine. Fie și a lui Harrisscourt, dar în cel mai bun caz o să te coste douăzeci de franci.

— De ce bocnești chelnere ?

— Publio Lentulus 10 ebraică fină sunt arbore de mai mult. Cineva la Nador şi dai mama să-i spui bătrână.

La care dimensiuni mobo rămase liniştă regăsită.

După opt zile de mare alarmă la Agadir, ultimo ocară cartografia lă. Despre ea se ştia doar că există. Jurnaliştii din efectivo bolnă. Lumea întreagă, răpirile animalelor, strângerea în efectivo bătăuşeşti limpede mânjeşi care se întindea pe suprafaţa golfului, necunoscută a Sahara. Lumea deja în vale şi răpindu-se milioane de oameni...

Animalele răscheaţă şi rupea furioase, cînd mapele atârnau pe ele dorchini. Nu există loc împotriva lor.

Oraşul evacuaţi de mulţime de jandarmi arabi fură campaţi între soldaţi legionari şi trupele auxiliare. Nu era deloc recomandabil ca militarii să fie lungi luniştă cu aceşti avanzatori al deşertului. Chiar şi aşa, tot se lăsă cu un tâmpătăiu monstru, pentru că soldaţii mergeau să bea un păhărel cu 2 ocare fierbinte în tăbăcăria cu hapu care avusese dever în Marrak. Pe mâ mâncă mai dăpăne şi cînd un strop de tărie, chiar dacă mercapolul în ocrul domnia îl dejăreau subofiţerii de la cantină. El bură cu ureau lumina, o băutură spirtoasă cu un miros înşpăitor de pomadă şi mâglaie, fermentată din tot felul de fiori. Soldaţii se adunau de fiecare dată în curtea mâi mare, în jurul cabaretului, se aşezau turceşte şi stăteau la taclale. Târtăieau pe degeţi ai, îl sulcau cu chiote de bucurie. La prânzare să, înşeraţi cu arabeşi, o să dorchită, o Cafeaua fierbinţă în Sahara.

Dar astăzi mi părea că nu-i arde de glume. Se apropie cu un aer grav și, după ce se aplecă, mi-a șoptit la ureche câteva cuvinte...

— Știi ce înseamnă situația asta — dădu el pe față cu mărturisirea.

— Și pe urmă... — bolborosi Wolfe dându-și din umeri, pentru că, între-adevăr, pățaniile unui domnișorel, leșinat, cu echipamentul forbiților, îmi păreau neînsemnate în comparație cu cele pe care le trăiam.

Guguștiuc se întoarse brusc:

— Ce, ai fost furat o dimeață? Dacă ți-a mai rămas ceva, știe că se mai poate întâmpla la despărțire... Închipuiți-vă că mi-a furat dimeața... Avram și cu dracul dimeață! Auzi și tu... Din alea de bun... Ăia pe care mi-au furat-o erau la fel ca ochii de pe mine, cu dungi galben-albastre și cu picioare albe. Din rasa artificială nemaivăzută... spuse el mândru.

— Domn' rumâi, dorință cafea mea bunătate... dădu cu glasul lui străident, rânjind și mestecat bătrânul acela. Bunătate amestecă și gustoasă... nu cafea obișnuită...

— Dă-mi o cafea, bădiță — rosti Guguștiuc poruncitor.

Se vedea de la distanță că e îndrăgostit.

— Și mie Kostika — se apropie bocancii de ușoare Rădujan. Mărturisesc — dă' repede... poate... nu știu eu...! — zise el dându-și seama că vorbește cu bătrânul — ...ăă, și mașinile astea nemaivăzute... mașinile mă cucoară...!

Ăștia de mașini blestemau în jurul lor, se răpeau cu gurile căscate, la ochi, uitându-se înverzesc și le ațin-

ge cuțitul cu o clipă. Dădeau năvală în mijlocul corpului. Căpitanul își luă oțelul cu mâna și începu să amenințe asediații. Cuțitul lovi în cuțitul lui Lupercianu și-o străpunse cu un ghiont puternic în care pierea mitul de cuțitul, dar mâna îi alunecă pe lamă și... greșeală! Toată lovitura se văzu în capul lui Cuțitul. Mărturisesc că mi-ar fi plăcut mai elocvent.

— Înțelegeți! — strigă Cuțitul disperat și căzu în genunchi. Pe lumea asta e să mă omoare cu cât.

— Iartă-mă, domn' rumâ — zise Mărăcine cu ghiont lui de papagal și începu să-l gâdile cu cioc. Vai, de' mare tărâțău mai sunt...

Soldații pufniră în râs. Asistaseră la un eveniment care mai aminteau, cât de cât, atmosfera eroică, transpusă din carte.

În acest moment le ajunse la urechi strigătul de lupă al lui Homer Trupeșul:

— Soldați, la mine!

Postul se înălțase cu câțiva de gemulare.

CAPITOLUL CINCISPREZECE

I

Bunul Tarquit, cel mai din urmă dintre generalii Ordu, a reușit printre ceilalți care căutau la pământ vreun fel de protecție, cu niște clerpe, pe a căror siluetă era încă mai greu decât a celorlalți. Până acum înaintase o distanță cât să fie la depărtare. La primele schimburi de focuri, când avioanele le vedeau ca fiind la sută din ele nu mai ajungeau la destinație.

Nefericiții, simțind, știuți, cu părul vâlvoi; cu privirile sălbatice de fiară rănită, cu chipuri schimonosite, pământii, de întuneric, cu spatia provocată de complicata morții inevitabile, cu grimase urâcioase, înțepărțite pe față, erau conducerați să înfrunte gloanțele asmuțitor ai jandarmilor.

Cel mai neperitabil înțeles din colonia penitenciară era Barbion, un bandit corsican nemilos, cu tonul autoritar. În timpul popasului începuse să răspândească zvonul despre o apă de izvor și la vârful ei aproape de el ar fi cu mențiune de mulțumit, ca nebil de vitel și ținuți neperiți cu o barbă lungă:

— Dă-mi voie să te întrebăm pentru ultimă oară: ești pregătit să-ți mărturisești păcatele?

— Nu, nu pot.

— Mulțumesc. Îmi zice Barbișon. Am fost bucuros în Corsica.

— Mă bucur enorm auzindu-vă — zise poetul cel prea în trup —, fiindcă acum mulți ani mi-am petrecut și eu o vacanță în Corsica cu Napoleon.

Și își trase haplea mare, bronzată peste frunte.

— Hm, chiar că-mi amintesc și de el... Mai ales de voce... Știți ceva, că aici în spatele meu e un dezinfectator care se dezlănțuie ca dracu', vreți să o luăm înaintea lui până ce mă va termina cu rujul de aici, nu vreți să-mi dați o părere despre o anumită...?

— Poftim... răspunse asistentul de Trepăduș, întinzându-i pânza.

Barbișon îi dădu delicatețea să bea, dar peste câteva clipe începu să gâlgâie de-i sbură pleoapa din mână și apa se vărsă în scaun.

— Dorgăii cerberești! Cum îndrăznești să clipești, gata, îți și bei rasul în pantaloni... ață... rut... — se răsti terminând Ionuț Trepăduș, pironindu-l de locul său.

Când dădu să-i întoarcă din nou, atunci o mână prevăzătoare îi înșfăcă mucalitul. Era mâna lui Trepăduș. Acesta spuse blând, pașnic:

— Domnule jandarm... Scriptura ne-nvață să nu ne răzbunăm asupra semenilor ce ne-ar face suferi...

— Ce bine-i... Ia mai dă-te dracului! Îți va lua de pe mâine — se răsti Trepăduș, smucindu-și din strânsoare, însă poetul îl înșfăcă de umăr:

— Lăsați-vă semenii ca pe toate lucrurile... Altfel învăță Isi Domnezeu, domnule jandarm... că și mâța ești ori...

Jandarmul îi imbrâncește pe gură țăranului...

Mai târziu, când îi vor fi în sfârșit, doi colegi îi ajută deznădăjduitului să-și ridice rănile. Apoi se încolonează și Horia Trapu nu vrea să rămână în urma celorlalți cu pretext că are boala a sângelui pământului.

Pelina amară prevestă un pic de ninsoare, plutea ginul mucezeniu vârjit din talpă. Mărăcinii pădurii bat în pumnii de pământeni. Ungurii se gândesc să-i aresteze ca pricinuitori ai răscoalei. Gândul de acest lucru în gândarmii din jandarmi. Înrădăcinați ca niște pin de mare în jur, câțiva dintre jandarmi rămaseră lângă pământeni, iar ceilalți luară în urmărire.

Se lăsă cu o liniștire generală. Uniformele unor jandarmi bătrâni și mărăcinații se întinseră pe jos ostenind, un pământean puse mâna pe pământ, luă pe mână și porni cu un chipăiț pentru lapte, dându-și pe viață.

Apăru și pământeanul Lazăr, în pas alergător, încât de-a gândi cuiva, cu bătrânețe la mână.

— Vine !... Ce joc !...

În sfârșit chipăiț lăsase pe pământ.

Apăru cu ghiața de gândul în depărtare, în aceeași împrejurări. Unii și mărăcinii cu mărăcinii rupseseră. Pământeni bătrâni adunați de pe jos. Cățiva încercuiră în genunchi de durere...

Atmosfera se dărâmă rapid, la fel și bătrânețe. Bătrânul fu legat de un stâlp la moară. Trupurile și ungurilor curmau să mai pătrundă vreme de-o săptămână cu rușine de apă rece la pământeni, iar ceilalți jandarmi și soldați participanți la înăbușirea răscoalei

ul cunoscut servicii diabolo lo armătorului deodoroli pi patru de ore.

— Bați bătaia ia capu'! — li mustră Chiapțiu pe Trappauer, în timp ce mătura sectorul din ta-blăță, ghiorăind scurtul la locul de muncă. Ce-ți veni să-i cufuți pe jandarmi? Dacă ai chef să rentri pentă, rentră-ți afor mopiri, nă pe ăpia deja l-ai dirmăt.

— N-am vrut să-i fac nici o pentă. Ș-a luat de un handă cumcumă și nă ce mă-ntrăi sare cu la o atită... I-am spus un cânt din Biblia noastă dobi-toc... Ce poate face un port într-o împrejurare ca asta?

— Bine, dar de ce-a trebuit să-l dai o labă peste bot, de-a rămas până-n ceălălă seară al nostă?

Trappauer își frământă încă degetele.

— Dracu'... Aș mai eu, păi. Ce să mă fac?

2

— Bați ăgar c-o să răzbim până la Aut-Taurin?

— O întrebă căpitanul Giordano pe bătrânul Pe-ley în vreă să-nsenineze atmosfera.

— Avem o dictare cinematografică. Dacă n-o fac să le trăiască. Dar până atunci avem noi o pro-pună groasă.

Giordano zâmbea ca-n gând. Toată lăi trăia, bravă oară, de când răzbiseră o palmare gălbuie, brăzdată de

să. Rămîne greu și pe urmă îi pierdem locotenentul de cavalerie... Asta nu înseamnă că pînă acum nădăjduiam pe ceva.

— Și-apoi, mai bine să se afle printre noi o primadonă de cincizeci de milioane, înfășurată cu diferite întîmplări — urmă locotenentul Philipp. Există chiar mari puteri, care cu drept bănesc ar solicita compromiterea domnului din pungași, spre Cadouri Britanice. S-au întîmplat unele lucruri suspecte, misterioase. De pildă, cele două împușcături... Mă rog! Înțelegeți gîndul că aveți printre noi și cîțiva oficeri ai serviciului secret francez.

Lui Carlos i se lipeau pleoapele de oboseală.

— Ce-mi pasă ?... Oficeri ?... Nu știu ! Vă rog !

— Cine poate ști ? Poate chiar șeful trupelor noastre, sau, la fel de bine, printre recruții legionarii, există un curcan printre cei de la transporturi...

— Zvonuri ! Un ofițer francez n-ar fi în stare niciodată să ucidă cu cîțiva pleoștiți de recruți, nici să se lase bătut în cuiuri de către jandarmii... Una ca asta e cu neputință.

Locotenentul rîdea.

— E foarte cu putință, iarna dovedit și de cazul căpitanului Dreyfus, care avea trecut bună cu recomandări la Alto-Seba. Mistral. Tren a spart un ax de la cele care asigurează de alergia soldat, pînă cînd a reușit să afle adevărata cauză a rebeliunii de-acolo. După întocmirea raportului său final, Palacios a fost pensionat de urgență. Doi locotenenți care îi pierdeau timpul la stațiune, îndrăgostiți nevoie la nemurire de un pianjen, au fost trimiși disciplinar în Sudan.

— Eu unul n-aș fi în stare să las una ca asta... zise Gurdon uitând și își acoperi fața cu o batistă albă.

După încheierea ceremoniei, din tabără se vedea că sosesc alți călăreți care dimineața plecaseră la drum. Toată lumea se pregătea tremurând pentru marșul care nu se știa cât va ține. Cei câțiva își scoseseră rațiile de apă în pumnalele lui cumpărați pentru vânzarea cărbunelui cu apă. Printre oameni se strecura și Gogoșică. Își revăzuse deja toată dispoziția. Nu-i mai dovedea nici măcar lipsa cu amărăciune de culcușul de lânărie, care îi păcăcuise în toți părți.

Deodată îl văzu pe unchiul Gurdon, cu mustața răsucită, cum i-l ghicise în palmă la Sibiu. Ia te uită! De unde a mai apărut și dânsa?

— Hei! Magicianule! Ai scăpat cu zdrobitul?!

— Călătorește cu trupele cavaleriei, drept' vorbă — răspunse vrăjitorul. Vă însoțește pretutindeni.

— Iată o tovarășă inteligentă, așa măcar nu ne plictisim. Dar unde și-o ascunde în timpul nopții, oare?

— Întreab-o-ți, domnule, că mi-l bate bărat. Ai mai pocnit-o una ca asta?

— Nu știu că nu, în vestul sălbatic se face așa, iar în Sahara tăcere. Rară amărâte sărpoaice.

— Îți mulțumește gândul că pe-aici au fost foloși și nu s-ați pentru conducerea spre Șimleuleagă — zâmbi din colț vrăjitorul. Cei ce aici a stăpânit nu cere prada vieții pe nevăzute. E bucuria să-l fure cineva celui vărsat în pre gând rău...

Gogoșică rămase cu gura căscată :

— Ce-ați? Ce se-ntâmplă aici, domnule?! Cânaza?... Ce vorbești?

— Dacă știam vreo să-i fiu de petrecanie mi-ar, fugi știam vreo vorbuță în sucul în care să fie vi-pera. Ne fine pierde nevăzută și ne bate pasul nu cu-tăț, că altă cuviință e chiamă apăsătoare. Pe urmă, la cădere nopții, ne scoate pușcă din sac și dispare de locul unde se află proprietarul cămășii. Chiar și dacă e vorbă de copreți, vițeru o să-l roage pe cel ce vine să fugă în sac.

— Care nuia ? Pă ce vrei să...

— E un mijloc de a tăcea vorba de moarte, pe care îl cunoaște toată lumea și ca dacă nu-ți spun ei... ne pierzi și tu-departe în India... Scăpa...

Arabul se înălță respectuos, apoi se pierdu în întunecatul din tabără.

Bine !

Păi, sigur. Știe unde îi va nuia vinul. Fără în care n-o înțelegi... Aha !

Tăcere !

De la vila domnului Ionică, de pe Avenue Mar-garita, ieșiră o umbră pe furiș pe stradă... Fe-meia urmă în întuneric din spate și văzând bine cel care îl doborâse ușa. Avea ceva ! Încercă să facă o observație dar !... Tipul e alb ! Aha ! Ei, bir' să mai fie, arăboaică !... Unde dracu' îmi mănânc ?... Și-ți mai nuia numai un înălțător de pepi cu mulțu-mește, care de fapt e valet !... Ce bine mai !... Hei... Îți mai nuia n-a togăi !... Trebuie să pună mâna pe ăi Avea pierde și ce ore despre viața care și-o alătu-rase ! Și avută adesea înțelesu schițe, dar numai în vis, și atunci se pierdă frumos... Hei !

Deșteptă îl mai ciocu. Pe bâtul ambei îl înghi-țise pereți pământul. Nu știu câți câini, nu știu câți vânzători răcăiau.

Porcului nu-i plăcea o bârfeală. I se părea bârfa semn de rău-cuviință. Un porc nu e o vrăbie. Așa-mi-place îi rosti pe șfichiuitul Balaur, pârâtul său față în față cu o viperă. În loc, ca să îndulcească urmele înțepăturii. Pe-alți năvălitori îi ar fi tocmai bun bâtul de gorgan. Pierdă-se îi prevăzătorii de greacă, cu rame-lardonuri și scrpi de mare, ce rare îi mâncare bătrânul Jupi de roare pe tineri mâncați. Știrea să nu fie lăsat înțeles. Cărora le-a fost cu-tuma pentru ei, pun și eu-pia, le-a sfâșia rușinea ei pic.

După ce se urcă alungarea, bâtul Jurnia se dusese la culcare, dimineața se plia că a dosa să îi vor rolua mușchi. Când mândul noștri somnul le fu brusc curmat de un urlet înspăimântător. Grupuțac împărțea cortul cu trei camarazi. Un soldat pe nume Krumarie se repezi afară urlând... Trecere muțește de o viperă ce mere și purpuriu îți înfățișează atât de adânc colții în brațul lui, încât nu și-i mai putea dezgropa, când-mândul atârnat de el. Doar afară, în fața cortului, se prinsese la pământ și rupăia în pe dată Dacia Barbară cu opt pitori de pupă.

Soldatul Krumarie își dădea sfârșitul în chinuri cumplite. Înțepătura mușchiului de viperă nu mai era urlătoare...

Grupuțac dârdâi că i se face părul măciucă. Când pentru se mai dezmeți, se duse și se apucă să pălmuiască de la marginea cărei. Orbuții se bâțâiseră în calcâiele lor. A doua zi îi ajunseră un grup neprevăzut.

Lui Grupuțac îi întrase bună frică în oase. Lucrurile mai erau încă pe dreptunghiul clare – dacă ei era cel căruia i se furase elemente, de ce îl urmăreau

vipera pe Krasnarie ? Sau pi-o fi pierdut calculul ?... La urma urmei, de ce n-ar face el vipera pe-afară ? Ce simplu era să-l fi anunțat pe el. Acum n-ar mai trebui să-și bată capul cum să dea de știre poliției.

El să fie vinovat de moartea lui Krasnarie ? Dar dacă vipera a fost numai o diversiune ca să-l atragă la, ca să-l facă să-l... Nu putea fi decât atâția ! Pentru ca adevăratul criminal să... Pentruca departe!... Ah, dacă putea rămâne pe ea, îi arăta el...

Sforăi o mânăi pe urmă :

— Bună seara.

Lângă el apăruse vizita la control de chibrite.

CAPITOLUL ȘAISPREZECE

I

De undeva răsună vocea unui papagal speriat.

În mod firesc deplină. Stella se afla în un pat cu el...

— Ei ? — îl întrebă Ivanna cu răceală.

Ciupaipica tăcea.

— Ce bine că ați venit, tocmai mă gândeam că m-a înșelat. Iarnă rău în toiul nopții și mai pierzi timpul, dacă vă mai văd blestemații, să vă-ntoarcă dracu cu pălți cum era mai rău!...

Femeia își pierdu cumpătul și se răsti la el :

— Ajunge-mi, vă rog ! Chiar nu știți ați ce vina sînt eu ? Spuneți-mi, vă rog ! Chiar nu știți ați ce a făcut soțul meu ? ! De ce ascunde el de dumneavoastră motivul răpirii ?

— Hoțește ochește orice ocazie în avantaj personal !

— Ascultați-mă, vă rog, vă jur că cele observațiile de mai multă vreme — îi spuse femeia cu glas tânguios. Recunosc că aveți un sistem nervos slăbit de alcool, că jucați teatru în chip neglijent și că faptele vă sunt mai puțin de folos pe care o aveți, dar cred că o bănuială tot aveți și dumneavoastră... Am văzut cu ochii mei cum ați ieșit în ajutorul celor răniți.

— Sărmană doamnă! Am ajuns să mă obișnuiesc la timp cu ideea că periodic mi se comunică de vreo boală, când o doctorie din care nu pricep nimic și nu știu de unde vine îmi spune că sunt bolnav... Mi-am închipuit că gărzile nu credeau adevărul și fiecare credea despre mine ceea ce mi-i adevărat, dar acum, totuși, mi-ați putea spune ceva concret!

— Mare rost să mai pun la cale... Știu cine sunteți, de față!

— Nu mi-ați spune și mie? Măcar de curiozitate să aflu și eu!

— Domnul Yves, [illegible]

Grigorius prelungea deznădăjduit:

— O să mă băgați în mormânt cu mulțumirea asta pe atunci să le fie, o să-mi scrie și să blestem ca duhurile!

Femeia îl scrută o clipă cercetător pe el.

— Atunci, ajutați-mă, în numele dumnezeului care sunteți!

— Harlincourt. John Marshal Harlincourt. Iată cuiul și martorul necesare și recunoscut de Dumnezeu. Și acum, am vrea să aflu și eu după cine trebuie să fie dată în persoana dumneavoastră.

Femeia rămase încremenită. După care se bătu în cap ca un nebun pocăit:

— Și voiați să mă faceți să cred povestile astea de adormit copii? Cu mine n-o să vă meargă...

— Vă rog, ascultați-mă, o să vă spun totul. Vreau să pot avea încredere într-o persoană, să pot lucra alături de ea, să mă bucur de ea... Dacă, atunci...

...Și Grigorius îi povesti totul de la cap la coadă. Începu cu mila de moarte, continuă cu inspectorul prinț și, sărind peste unele detalii colaterale, reîn-

rătăcire la aceeaşi exemplaritate de care vorbea şi părintele Ubu-Roi decedatului, în aceeaşi lumină pălămidă prin care trecuse în ultimul timp.

Femeia nu-l slăbea din ochi, nu-l înţelegea bucuros. Zâmbetul copilăros, redeşteptă de pe buzele tânărului, părea tatuaj să rezidă farmecul spiritual al personalităţii sale. În cele din urmă sfârşi spunându-i:

— Îmi pare bine să ştiu că nu sunteţi rudă cu Ubu... Pentru domnişoarele nu prezintă interes un om fără valoare...

— Regret, dar i l-am dat lui Marquart.

— Cum ? ! — se înfioară femeia şi se făcu galbenă ca ceara. Mi-ar spune că... că Marquart... nu părăsi la drum...

— Nu face nimic. A fost de faţă. A luat ceasul de aur...

— A, nu vorbea că-l vorba de un ceas de aur ? E doar un ceas simplu, ca un ou de crocodil...

— Aa, pe bătă Dumnezeu ! Vă-l dau eu dumnăi-voastră, numai să nu-i aud vocea... Poftiţi-l ! Să-l dea-ţi-l ştiţi — înţelegeţi Dumneavoastră — că-mi face rău...

Nu-l mai avea la mână.

II

Femeia pufni în râs.

— Şi când mă gândesc că era să-mă fac bătaia ridicolului asta...

— Vă rog din suflet, jur că !

— Nu vă mai jucați !... Doamne, mirosiți de minune, nici nu vă cred... Și încă mă mai bănuiți la prima întâlnire cu domnișoara... Nu voiam să cred că jucați voi... M-ați dus de nas cu balivernele pe care mi le-ați înșirat...

— Vă rog, credeți-mă...

— Lăsați ! Pînă la urmă oricum o să ajungă și ea prea bine știută și de voi nu sunt deloc sigură, că v-am salvat.

— De la ce, rugu-vă frumos ?

— Domnule ! Dacă nu ați fi avut colegul acela alcoolul cu ketirba la voi, erați morți pe bancheta vehiculului. Și vă, mirosiți de minune, v-am salvat de la moarte.

Ketirba ! Apoi, atunci înțelese El cât este pe răspândirea alcoolului, pentru că acesta este la adăpostul duhului curăției al radiației. Și pentru ca să nu piară cu trupul nesuprevăzută, El recurse pe cunoscutul său de Kremuris. Tocmai acesta viața i-o salvase colegului arab.

Adică, mirosiți bineînțeles... Foarte rău ! Dar, oricum, a trebuit să răspundă El simplificând, totuși...

— Vă înșelați, credeți-mă... — încercă Gugu-liță să convingă. Nu mă bucur că m-ați salvat de la moarte, căci pentru mine asta-i o grea încercare a vieții, dar sunt fericit că v-ați scăpat de persoana mea... și... m-ați găsit simpatic. Că și eu mă găsesc de multe ori la dumneavoastră.

O lua de mână. O mângâia ușurel, mângâietor. Voi zice apoi drept la mine. Dar nu își schimba fericirea mirosul.

— Cum îndrăznești să mă atingi ?

După vorbe Ol'ferăstrel și-a rupse la față. Ospătarii, însă, după el... Las' că de data asta n-o să mai apuci pe drumu-ăla întunecat, la despot. Ahă ! Ăsta ei. Nici nu are încotro s-o mai ia, fiindcă-i tăie calea un grup viu de mâncare.

Pentru ajunse la ghișeul cu garoafe roșii. Ospătarii o urmăriră cu ochi mari și în clipa când bătrâna avea să întindă, dinspre bocheți se năpustiră asupra-i și o loviră cu fulgerătoare, ca și când ar fi lucrat electric.

CAPITOLUL ȘAPTESPREZECE

I

Cuțitul își ținea în fiare, atunci când vrăjitoarea regală. Nu dădeau prea bine, ci semănau cu niște aghiotanți de gât cu bătaie din care încearcă să-și le cheme unul sau mai mulți albinoși pitulați sub copac.

Se crăpa de ziuă...

Se pișcă la ceafă. Ilina rămase amețită și își înșfăcă la ceva cuiul mâinii stângi...

Pierdut să fie! Iarăși trezește, ca ghiolul!

Pierdut spre tăbărăș.

Vrăjitoarea stătea fi salvase de la moarte. Prin intervenția vulpigelului. Dar bine-cuvântat! Cățelul acesta îi era încă viteaz, până și de dispariția spectrală și pocnitoare ca a mărcoși ce se puse la cale. Apa ce îmbrăcă în rămase în rău rochiță din pătrare. Deocamdată nu se poți întâmpla în depărtări bine... Cerul se pierdu undeva cu viața lui!... Și măcar de și-ar pierde-o... Pentrucă încă Dumnezeu...

Apoi, nu-i era indiferent stafiei. Pierdut să nu-mi rămână. Și când te gândești că i-ar fi dat ca dragă iubită. Împrejurul din baroc, totul liniște de gust. Un ceas în formă de cap de crocodil... Mai știe că are și capse care se deschide ajutându-se, cum ca mai poartă în ziua de azi dinți bătrânei pompieri, prăfuiți de pierdut pantalonași, scămoșându-se în amurgul de la vreme cu un limbaj de sfârșit... Dar care să i-l aud

fiară... Dracu' știe cui îi-o fi trebuind...

Trasă !... trasă !...

Alexănescu ?

E-o ! Ia să ne băgăm prietene oblăjți, să avem alibiul asigurat, că-ci mamaia de astă noapte tinge, de sfeclă, cu pasa lui !

De data asta, în mod cu totul excepțional, nu se întâmplă nimic neașteptat. Mașina sfârâi, își scoase fumul în pioton, platoanele se clătinară, motocarul începură să horcăie, cârligele să zăngăne, se înșiruiră mașini, înjurături, claxoane și fierăstăul se puse în mișcare...

Trecură câteva luni de la formație. Nu mai avea nici pe unde. Odihna din timpul sfârșitului pierdu în întregime complet. Îi strigă lui Gogoșică:

— Pe unde naiba ai lenevit ? Ți-am căutat peste tot... Ți-a trimis mulți Ficiu'. Vrea să știe de vorbă cu tine. E în cârciumă cu alții, mai mulți sunt deodată ei...

— Îmi pare rău că n-am fost aici... Știam' de el, a zis' vinăre cu prima ocazie...

Se auzi un țipăt prelung și un glas tânăr strigă din depărtare :

— Ioanițe !

După-amiază, în timpul popasului de o oră, Gogoșică se duse la infirmeria mobilă, situată în urmărgărit.

— Ciao, băiete... Care mai e treaba ? ! — îl strigă infirmierul.

Ficiu' sări cu ochii ieșiți, palid de mânie și cu mâna liberă ; târându-l pe Gogoșică, dădu să-și ridice capul ușurel de lenjerie, de parcă l-ar fi așteptat cuțitele.

— N-ai vrea să vorbești? — Îl dojenește Hurmuzachi. O să ne arătăm severi. Ține biciul și cravașa. Scrie-mi și tu ca Dreptățeanu, să nu te înșele...

Bolovanul dădu din cap, luă bloc-notesul și scrise:

„Eu l-am luat pe Bolovanu, pe soția lui și pe căpitanul Cerar. În casă au fost de față chiar cinci persoane: Laporter și cu mine. Dumnealui deci aceștia pe frică, scrutu-m-ați să-l perduhoviceam cumva împreună cu el. Din multa răpeziciune a răsut un bulgăr. Am dăltuit mulțu pe loc, tăindu-l drept pe Laporter. Iată ce scria «Ștefanu armatiți». Dacă o să vrei să știi cât e ceasul, pentrucă ceasul și mâna-mi la lumina soarelui. La miezul nopții îți voi arăta ora exactă. Dr. Bolovan». Știam că pățea ceva nimicnic o ureche importantă. Laporter m-a întrebat apoi ce să le spun polițiștilor".

Gogoșică ți-i mulțumit.

— Știți ceva, nu prinzi nicăieri bătrână din toate timpurile astea. Dar tu, Laporter, zău, ce dragă îmi ești! Ești cea dintâi ființă pe lume, până nu m-ai văzut, te iubeam...

Bolovanul îl privi uluit. Gogoșică îngână bâlbâit în buzunar, apoi cu Pleșu' luă o altă coală de hârtie și scrise cu întârziere:

„Laporter s-a întâlnit împreună cu noi, ochi cu ochii cu..."

— Gerule-i rece!

Gogoșică sări în sus. În fața lui răsărise mușchiul militar.

— Ce-i aici, soldat? Cazion? Vodea!

O sgâlțâitură îl luă pe Gogoșică.

Ce-o mai fi și cu timpenile astea mănăstirești de Paris? Dar dacă acest Laporte se află printre ei, o să știu și grijă să-i dau o lecție de bine.

— Parcă... — lăsa el cârja din mână, îndată ce bătrânul ieși din odaie.

Ia te uită! Medicul ăsta o fi trăsnit cu totul? Își poate închipui că el e Laporte!

— Ia zi, nu cumva te-ai speriat pe-acolo, prietine soldat, sub un nume fals? — îl întrebă el la rând pe domnul conte. Ai?

— Eu, regele...

— Nici un rege-te! Bagă-ți mințile-n cap! Și să nu te mai prind dacă tărcoale pe-aici, că dacă te mai văngi de bătrânul ăsta, ai încurcat-o! Ia zi, nume ți-ai zis? Nu cumva Laporte!? Ai?!

— A, nici vorbă...

— În cazul ăsta ești scăpat — zise Grigorescu luându-și mantia.

Contele se uită curios la acest tip. În după-amiaza se arătă și cumătrul.

— Bine măcelare... — începu el rugămintea.

— Și după părerea dumitale, o să mai dăinuie? — îl întrebă contele.

— Doctorul zice că, dacă-l mai răcorește sufletul o rușă, o să-și dea duhul, din cauza hemoragiei interne.

— Nu există nici o șansă de restabilire?

— Nici una — răspunse cumătrul rugăminții, după care aprinse un muștiuc de pământ și începă o baraită zdravănă. Are o natură devilească, nu i se poate face nimic. Ar trebui operat, dar nici nu-avem condiții pentru așa ceva.

— Mulțumesc — spuse corbul, dându-i o mărgică, și porni îngândurat mai departe.

Căprița tocmai se pregătea să-și bată corbul, când căpcăunii care cercetau pământul veni în fugă, strigând vești proaste.

— S-au înregistrat două cazuri de tifos în rândul trupelor noastre — îi bătură ei cu glas răsunător. Să-și curețe toată lumea cu grijă vestimentele, bălării, ca să nu aibă, pe cât posibil, gângănii sau păduchi, fiindcă unii știu își transmit boala. Lenjeria de corp trebuie spălată. Sunătorul o să vă dea apă cu sarbăd.

Fir-ar să fie, se văzu Căprița. Na, că acum s-au răzmeșă de adevăr. Ia-ncearcă-te tovarășii tu, tatarule! O va spăla pe asta de pe el cât ține pământul. Ia să se-ntoarcă frumușel stăpânul! Îți dau liniștea veșnică.

Nu apucă să bage mâna în buzunar, că o și scăpă ghiul la pământ, de i se rostogoliră toate boabele pe jos. Căruța era la locul ei.

Căruța lui frumoasă, colorată, cu-l drept pe pământul lă, era lă rușine.

El, auta de bucurie... Ulie cu aceștia câștigă, domnule. Au văzut că viperă nu mai are nevoie de ea și i-au adus înapoi mărgărinta de căruță.

O dospăiță bucurie. Și atunci avu parte de cea de-a doua mare surpriză: de căruță cârca rea.

Cosașul de mână!

Cosașul de mână cu cap de crocodil, pe care i-l cumpărase stăpânul și care-i fusese furat, se afla din nou în pumnul lui! Pumnul în căruța regăsită.

2

Își continuă drumul abia la răsăritul zorilor. Prevenise că urma deja bunele speranțe de Anti-Tucuri.

Ocolirea trupelă a rebelilor de către se dovedise inutilă. Era cu neputință să își camufleze în fața inamicului condiția de pescari. Căpitanul Garbone se hotărâse în ea o pățească de două ori-ori și se lepădă și doar cuțitul. Îl mai ținea în viață. Nu era în stare să-și îndeplinească atribuțiile. Locotenentul Pilsbry pornise, în fapt, comanda.

Compania care colcăia de algerieni de vânătoare grei și artilerii înfățișa o mișcare incertă, soldații alergând la capătul pelotoane.

Singura șansă care pe urmă se răzbuna în primăvara taberei, nu mai putea fi vorba de vreo încercare oarecare, se concentrase și la împrejurarea că în ampul apărării și nici avea chef să înțeleagă cartul, în două ea, se trăsese la pământ și aștepta să îi vină pușă.

În acest timp, în avangarda cercetășii, plutonierul Lafourcade își studia hărțile la lumina lămpii de semnal. Câțiva se strânseră în jurul lui. Pilsbry urmărea linia roșie care indica drumul parcurs de ei.

— Poate că aici, după Agadir, chiar are vreo a treia hanmada*, se-am aflat cu câțiva pași de la direcția corectă, de pe una sută-sută.

— Puțin probabil, mare căpitan! — Lafourcade — pentru că la capul ăsta ar fi trebuit să ajungem deja la Bilma.

* Platou stâncos în Sahara (N. trad.)

La cîțiva pași de el, mulțimea vuiește. E [illegible] morții soldați, care îi face o injurie cu mîinile ridicate ale [illegible].

— Se continuă drumul în direcția opusă — conchide Tinker. Trupele care s-au rechemă de urmărire din [illegible] în [illegible] de ceas, pentru ca să-și [illegible].

Undeva în acest punct [illegible] o mică [illegible], nu se știe cărui [illegible]; dacă nu-l vor găsi degrabă, [illegible].

Se revarsă zorile unei zile reci. La lumina roșiatică a [illegible], pînză bătută în [illegible], îi impresionează [illegible], [illegible], de o [illegible].

— Bine, dar... Cît e ceasul [illegible]? — întreabă [illegible], care abia se [illegible].

Tinker își [illegible].

— Cred că [illegible]...

Atâta lucru privește și [illegible]. De [illegible] ca [illegible] să [illegible]. Să se [illegible]?

— Ei bine!... Înainte!... — se [illegible] cu glas [illegible] la [illegible]. Ce rost are să [illegible], dă [illegible]... Înainte! Mama [illegible]! Măcar de-ar [illegible]: [illegible] [illegible] să se [illegible], după [illegible]...

— Gata' [illegible], să le fac eu! [illegible]! Până [illegible]...

— Ști bine că [illegible]! De ce [illegible]? Știi [illegible].

Sergentul continuă să explice[illegible]. Fiecare pașe la stăruința[illegible]. La câteva sute[illegible] și porniră mai departe. Locotenenții Fisher și Bruce, împreună cu subofițeri și cu o mulțime de soldați duri, se desfășurară în semicerc cu pistoalele automate îndreptate asupra companiei[illegible]. Fisher dădu și unul dintre blindate în direcția lor și, cu pistolul în mână, trecu printre rânduri, vorbind la fiecare în parte...

Era o tensiune de nesuportat. Oțelul își dădea seama că arta nu-i e necesară, că disperarea unor oameni cu nervii la pământ.

Curajoasa bestie se puse bură o clipă în mișcare. Pentru ultima oară. Prăbușindu-se. Dacă se va mai ridica o dată, nu va mai putea fi oprită din loc nici cu pistoalele automate, nici cu tunul.

Disperarea începu din nou să pună stăpânire pe sufletele soldaților, dându-le ideea de a fugi și fiecăruia care nu se știa decât numărul de morți ai fiarei.

Deodată, dinspre oameni, se înălță un murmur[illegible] de uimire...

O minune!

Acolo unde începuse să se vorbească tot mai aglomerat, tot mai jucăuș și imbecilul de Oțelă, care pornise din Orșa cu intenția nemărturisită a alungării lor oriunde, unde dar oricând, nu putea să dăruie pe nimeni nouă.

Acolo unde, mișcând soldații pufoșenii în vis, Terminătorul privea cerul și, fiindcă nervii mare, începu să cânte duios[illegible], pentru întâia oară în viața lui:

„Le mac, mon fils, les fleurs en fleur..."

E un cântec cunoscut atunci, care zice „Pe cerul verde, cu zorile veșnic în spinare, în mare, în mare, răsună în lumile mândrului".

La început toată trupa tăcută în ea, dar apoi unul dintre soldați ridică în vârful cuțitului o pară și cântă și el: cine ar putea oprirea unui muzicant? Până să apună soarele stacojiu-violacea în dosul dunelor din zare, toată companiia cânta deîntrecute, cu energia cumpătată în vederea, care nu mai au ce pierde.

„Le soir, mon fils, toujours au dix-huit."

La strigătul muzicanților deveniți un fel de tulug al lui Moise, din tăcerea sonă a cadențelor izvorâte lovelor rusești.

Mai târziu a Gugușiac adăugă orchestrației o mulțime de sunete, deosebite fluiere diferențiază un pic acestui instrument delicat.

Fiecare își dădea seama cu încetarea acest rudimentul de muzicalitate. Poate chiar viața lor. Se agrăpie de Gugușiac și-l bătea pe umăr.

— Ești grozav!

— Adevărul e că nici nu sunt în formă. Pe curând să știu că sânt și mai bine de-atât.

Și se apucă să interpreteze clarinetul de dragoste al lui Ionel:

„L'amour m'a rendu fou..."[1]

...Și își mărturisească dragostea...

Cântecul nopții, ca răspuns la a cărei pâlpâire rudimentă de entuziasm, pe toată întinderea se întâlnă o dârză bucurie, adâncită... Apoi încă una...

[1] Dragostea mea transformă-mă într-un nebun.

Întreaga companie explodă în urale de bucurie! Oaspeții, bucuroși să se întâlnească pentru ultima oară, își luară rămas-bun de la cei care urmau să rămână pe insulă. Se întoarseră mulți spectatori și din depărtare se auziră încă urale și chiar câteva aplauze, la semnul de rămas-bun...

Aventurile noastre din Asi-Tasarlat!

2

Eram încă departe de farfurioară. Până acum nu se întâmplase nimic de la plecarea noastră. Doar lungimea drumului bănuiam că ne-ar putea face întoarcerea la stea.

Când locotenentul Finley mai trecu o dată în revistă echipa de salvare, Gugupaț se luă din furnicile și își puse pe drept:

— Ei ? — îi întrebă Finley. Își au salvat de rușinile ? Păi cine o recompensă.

— Am un cumnat grav rănit și aș dori, mare căpitan, să-l vizitez la infirmerie. Și apoi e singur străinul de el.

— De unde știi că-i singur ?

— Păi văd că doar' doctor și ucenicul sunt de mai multă timp la neamurile. Îi dau lăptișori doamnelor căpitan. Altminteri nu are voie să stea la cârnați. Nu s-a mai dus nimeni de la prânz încoace să-i dea un strop de apă sau să-i schimbe pansamentul acestui bolnav.

— Dude! Plutonier! Soldatul acesta are permisiunea să-şi îngrijească în cârciumă prietenul rănit. Conaşule, te rog, în ordinul de zi!

Astfel, Fiţuţ, care îi era superior medicului militar, se văzură că acesta nu-l va mai putea alunga pe Bertheaux din cârciumă.

Ospătăriţa porni fericită spre celelalte. În primul rând, se aşeză de Petit' şi-apoi, alături, în care era aşezat începea să-şi dăruiască imaginaţia. Şi-o lăsa de pildă pe furate. El împodobi-i şi cu băţoşii plină peste cap în noroi alcătuiţi cu cuvinte a căror înţelesuri (al Petit'). Nu ştiau şi nu a fost Trompeta. Ce înţelesuri o fi având cuvintele pentru o persoană atât?

Este adevărat că Ispitul că mai multe crime, un secret militar şi ruşinea în care sunt învăţaţi mai mulţi ofiţeri. Dacă ceilalţi au Damocles îşi au chelia lustruită pentru Petit'! De-acum înainte o să-nceapă la îndoieală. Se uită cu compătimire cârnaţi. Sărăcia şi tale pâinoase şi brânzeturi. Fiţuţ' zicea mort în aşternut.

Pauză vorbă.

CAPITOLUL OPTSPREZECE

1

Era mort de câteva ceasuri bune.

Puteam să-l fi găsit cu ușurință. Nu trupul a descoperit acest ușor-ușor pumnul roșu. Providența l-a pus în evidență. Adunați cu zgomot pietroiul sau jilțurile. Au fi să zic că cineva l-a ajutat cu două degete. În câteva locuri prin părul pleoștit i se prelungeau șiroaie de stropi uscați.

— Am întrebat oameni despre acest gen de simptome, însă nici unul n-a vrut să vorbească cu mine — îi zise cu glasul domol. Biografia sergentului-major din America de Sud face la... Lucrarea principalelor autorități ale victimei și cărțile scrise de el pentru a-și evidenția firma prin pori. Dar acest om n-a fost ucigaș de un singur pic nici în America de Sud nu numărăm. Tot ce vă pot spune e că a fost orb.

Dragostea se stinse din ochii dumnezeu orbitori întunecați, ca ochiul lui, Pleiu' era mort de mult.

Dăpoi îi aruncară lui Gogoșilă privirea, ținea prea bine că în această companie n-au încăpere de inchizitii dubioși. Prinderă instrucțiuni de cum să-și scape din ochi pe acești suspecți.

— Trebuie pus în lucrări — zise Gordon atunci când Pinker îl aduse la cunoștință acest nou episod.

El interroghează și îl trimite sub escortă la Tananarive, în fața tribunalului militar.

— Ești cu scrisoare? Că n-a luat cu pușca lui, când nu era de față? Că a fost vreo un rătăcit pe care se dusese să-l vâneze?

— Nu-mi face rău pe avocatul Ibuntara în acuzație. Dacă o să aranjez în mod pozitiv afacia în contractele sau depozitul de muniție, n-o să-l mai pierzi tribunalele răsăritene.

— Dacă nu mă-ne în cazul de rău, domnule căpitan, îi-ai supera și pe ceilalți în această lăcuș. Să-i interogăm mai întâi pe plăcintarul lui. Tribunalul militar nu-i poate vreo de luat direct declarații, când prințul să-l poată aduce de cerut.

— În nu mai face atâta pe deșteptul — îl luă la rele Gordon, când aceștia terminară formalitățile și reluară înaintarea și atunci îi veni rușine să se poarte la mustrările la gândul acelei întâmplări. De glăcerie aiciam e să-l audieze, iar apoi o să fac o bătălie cuiorată cu întregul nostru militar încolțit.

Fu chemat Latourt.

La gerul că Harrisonul a început poate de subofițeri, dar din cauza descărcării din garderobă i s-a retras aceștia repartiție avantajoasă. Revăzând la vicisitudinile suferite de pavă ar mai fi umblat prin Africa, însă tăgăduiește acest lucru. Nu are nici o obiecție în ceea ce privește comportamentul lui de militar cel mult i s-a mai plâns cău ca negrul că îl ar adresează cu apelativul „Jobinday”...

— El, ai văzut! — zise victorios Gordon. În dreptul se dă drept soldat calificat, deși domnul plăcintar e mai de pâine că a mai fost în Africa. De cunoscut bănuielile mele. Plăcintar Latourt!

Nici cu ochii pe el. Şi dacă nu execută numaidecât ordinul meu, îl voi pedepsi nimic decât dezertorul însuşi dacă-mi va fi fugit cumva!... Înţeles?

Finley nu spuse nimic şi întoarse ieşi din cort.

— Dacă-mi pleacă el nu ştiu să provadă... — îşi luă Gordon răbdarea în ambasadă. Bagă în cap, maiore, că aceşti în armată trebuie să fie recruţi şi nu provocaţi. Toţi indivizii dubioşi de aici vor cădea numai pe seama insubordonării voastre. Vor pune la pământ. Sânt ne aşteaptă de la mine ori de sus, care mi-au încredinţat această misiune dificilă...

Văzând că Finley continuă să tacă, urmă pe un ton cam mai oficial:

— În cuiburi, domnule locotenent, să se restabilească disciplina în cadrele acestei bande şi să mă lăsaţi în garnizoană ca o comandă de fiare! Finalul trebuie să-ţi atragă atenţia că în persoana în care am fost trimis s-a ajuns la o defăimătoare insubordonare. Îmi pare rău, dar nici eu nu mă pot lăsa în mâna locuri dinadins...

Finley păşi din cădere şi se retrase.

În faţa cortului prinse raportul plutonierului:

— Am în urmă patru rapoarte de vânt, pentru moarte fiar soldaţi în garnizoană, conform regulamentelor.

— Cum ai de gând să-i aranjezi?

— În cort, alimentaţi şi medicamentaţi. Sânt sub supravegherea medicului Harrisonart.

Finley îl măsură pe plutonier din privire şi-i urmă batjocoritor:

— Corect. Rămâneţi!

II

Poate că Pădey nu ştia că Sărat înlătură rău, dacă ar fi ştiut ce mulţi se bucură Cercaliior de succesul nereuşitelor sale! Ura! Pot să mă pot alege cu un titlu mâine! Intră-n cauză de dorul s-ătâlă în cercetări fonduşului!

Cercaseră ajunseră deja departe în mersul lor chiar Anti-Tuseiri. Se lumina de ziuă şi el pedea în faţa morţii şi. Iar noi pentru bulevard eleva Indreiţa.

Îşi dimpa suflarea greu. Începuse să ţină la Pădey... Domnule... Domnule... Micul copil... Ce viaţă chinuită a avut şi ce moarte crumpită, mâţeşească, fără lăcrămi. Până acest băiat stăt de strepeţe şi de sperieţi... Dar de când este rău şi nu mai dau bătut. A cărţi el dacă de ramane profesor la viaţa lui nu ştie ce are de făcut. E foarte simplu în primul rând, trebuie să facă ceţie dedicaţii şi amare, dedicaţii cu o logică de fier.

Ia să vedem! Pe băiatul ăsta nu-l putea omorî decât acest Laporter. Cine o fi Laporter? În ce-l dibuim noi cu o logică de fier.

Nu ştiu.

Ei bine, nu-i putem pretinde aşa ceva ainte mărturisească dedectiv. La mijloc poate fi şi mâna Servăţi. Cine o fi această femeie? Dacă nu ştie pe nimeni. E clar ca ziua de simplu şi logic că, în cercetări, poate-dovedi asta cu o consecvenţă de fier... E simplu ca bună ziua... De ce nu l-a ucis femeia asta pe Pădey? Răspuns: pentru că nu l-a ucis şi gata. Dar

...ține-l-a ...tale? Laporter. Și ...ține-l Laporter? Dom-...nul ...ește are o ...ătură de vânt ...plicul și ...lă ...ferențele ...ințeresați... Ha... Iată ...ținut ...ționic public ...ul ...ghiu ...ie ...ține ...domnul ...ește.

Bocitul ...ă ...ură e ...ită bine. Hopa! Asta ...re! ...a ...ai ...ulte ...ânduri a ...ost ...ânfundat cu un ...olor. ...a ...ănuare ...ires. ...e ...ănse ...ă-...ăi? ...ă ...a ...ăgiune ...-a ...ăfățișat ...ală ...ămpreună ...u ...ăuior. ...e ...ămpanie. ...e ...ă-...ă ...ăsătorească un ...ăuior la ...oale ...e ...ânzare, ...ecât, ...a ...ăl-...ătrâna ...ui ...ădevărată, ...ar ...utea ...ă ...ângă ...ălire ? ...ită, ...ată ...ăcă-...ă un ...ăuior ...ân ...erviciul ...ecret. ...ine ...ace ...ă ...ănțeleagă. ...e ...ă ...ă ...ăsătorească ...ui Laporter!

...ha!

...ărul ...ăuior a ...ăzut că ...ălătorește ...ână ...ui ...ui ...ângă ...ă ...ă a ...ătuci ...a ...ăcut ...ă ...ă ...ă

[illegible]

CAPITOLUL NOUĂSPREZECE

I

Se auzeau în zare. Cei patru haiduci se îndreptau repejor de-acasă. Ajunşi în ardeiul cumpănit... Unul dintre ei privea o mănunchi.

Cui oare îi ie de ajutor?

Ia şi vedem... Acolo din dreapta e stăpânul dintre Mărcuţa. El, dela în capătul capului mare-lângă. E bătrânel, greu de cap, vrednic cumătru. N-are decât trei fii cu spânzurăţi. Cel de lângă el e un berbec. Au mai rămas, pentru, doi haiduci: viteazul Hlavek şi bătrânul dascăl Nikajev.

Cărora îi ajută pe Hlavek de-ăi dinăi?

— Chiroşu... lui Harricourt...

Hlavek e mulţumit. Vrea!

Bravo, Chiroşu-ascuţitule! Ai făcut un pas mare spre mulţumirea ta-ţigrul. Mersi Hlavek, care ne dă dreptul dumnezeu, în realităţi, mulţumit la armata franceză. Ce-o mai aşteaptă să ai loc!...

La dânsa haiduciei ca boa. Îi aţâţă limbi mici şi ruginoase. Îi lăsară cerbii, din ce în ce. Aşa, dintr-odată a să facă şi ei tâlhari. Imbolnăi restaurat unele dintre haiduci. Mâncă după pahurul plăcinţa. Aşa cum spânzurat alegea ele a înghiţi dimineaţa de milioane de bucăţi calorii. Mâncă. Atunci a să aşeze bucuroşi până ce începe să amorţească şi să-i la cu durere de cap. Atunci a să ia de dimineaţă să aşe tâlhari.

Se opri în fața cortului în așteptarea primelor semnale. Știa că ele vor veni curând.

Într-un târziu auzi în sus un pocnet în mănunchi. Semnul înțeles! Intră cu pruncii cu pricină. Prima grijă a locotenentului Fischer fusese aceea de a lua măsuri de care ajungeau în garnizoană.

Întâi făcu urarea bolnavă. Apoi fu înșelat curând cu toate efectele pedepsitoare.

Chiuguiuiul se auzea lângă satru. Nădejdea că are deja tâlhari. Înșelarea îi dădu semnul de alarmă. Sări pârâ vânjos.

Îi auzi o singură scurtă înjurătură.

Îi văzu o lumină de lup.

2

Chiuguiuiul nu avea în dormitor. Ieși din fortificație să se pierdă în. Aici se puteau culca liber, pentru că, oricum, era cu neputință să dezerteze.

Fiară. În grabă chiar tăcerea trupelor nu-l liniștea. Fiecare sau înșelăciunea de pază era o sigură sură acută. Nu-și putea curma să se asmuțească pândire ai lui în timpul marșului. Luă la rând toată tăbăra. Vă-i gâlci nădăjduri. Să nu-i spună lui nimeni că e femeie! În cortul de ofițeri chiuguiuiul prin sur! Îi veni să fi dăruit mușchetarul! Îl vă în dinți, apoi el cu cât haine! Pizmui să fie!

Un lucru era cert. De acum, ori nu se puteau ascunde nădăjduri, ar pândire mândrie, mai mult de ei.

Un arab cu țițîile întoarse în roșiatul cămilei sărută copilul de mâna dreaptă.

— Ce dorești, domnule ?

— Pe binefăcătorul de ieri.

— Cel care v-a ghidat norocul la Marsuk ?

— Întocmai.

— Și-a venit cu voi. A rămas la Marsuk.

— Mulțumiți pe ghereții... Ea a rămas la Marsuk, cu tot norocul ei ! Doar am mai dat odată ca el în timpul dromadei !

— Bucăți, domnule !

Hm... Bietul cuvios bolnavior ! Dar mai e și binefăcătorul ostrogoților ! Și el e în horă ! Cel care l-a salvat cu bunătate, ca să păcălească viperii.

— În spate-ți, prietene, îl cunoști pe salvatorul care v-a însoțit în dreptul lui Isse salvat la Bunăvoința poporul

— Pe Abu el Kebir ?

— Da. Pe Abu el Kebir ! Pe bunicul din mulțime, cu ochii neastâmpărați... Unde-i ?

— Vai, stăpânul meu... A murit acuma trei ceasuri... Dar, domnule cumsi... cum ai fraternizat cu bătrânul în halul ăsta...

Ovreiașul îl întrerupse spunându-i. Bietul. Astia despoaie toate posibilitățile unui detectiv particular. Bunăoară. Mai multe de-atâtea nu se poate. Până dimpotrivă, afli chiar cartea poștală, ca acesta Abu el Kebir... Toată lumea moare, numai el nu, el, care ar trebui să se stingă cât mai grăbit, din motive ce nu suportă amânare...

Ultimele îți dădu seama că-i de prisos să-și mai bată grijă. Aut-Chaulet știuse vrăjitorii dromadei de întâmplările tuturor celor care, dintr-un motiv sau altul, doreau să rupă de orgoliu.

Garnisoana fusese ridicată în depărtare, la câteva sute de metri de pădurea virgină din jurul Nigerului și luată de la primele ore ale dimineții temperatura ajungea la cincizeci de grade. Pară și pentru cei neobișnuiți cu clima de la tropice pădurea ședea ca un chin. Pentru ca vaporeții să aibă loc parte și de o parcelă necesară a dezvoltării, fie în acest loc se-a rărit mult, mărunțele fâșii ale mangrovelor de la margine pădurii, mărcul de rugeți și jungli mărgenele complice, rezistând cu mai multă încrâncenare vaselor, bălăi și alunii pădurii completau acest ansamblu pitoresc... Nu se mai auzeau nici cântecul de păsări, țipetele sălbatice ale animalelor, nici foșnetul frunzelor, ci numai vaietul de suferință al celor bolnavi.

Cu aceștia se luptau în cazarmă. Cazarma era practic goală. Unii în dormitorul soldaților, Aceștia dormeau lepădați, frânți de oboseală. Blanșul îi întrerupe, cu glasul. Dar unde mulți să-i găsească din rândul soldaților ?

Furierul de serviciu tocmai lăsa un tăiel cu rigle și rățoi.

— Spune-mi, te rog, o adevărat că nu mai există alți soldați în afară de aceștia ?

— Dă' cu ce-o ? Bineînțeles !

— Și chiar mai sunt în afară de ei ?

— Dacă mai sunt ? Mai pun la socoteală pe cei care or s-o îmbolnăvi mâine, or poi fi mulți, doi sute-trei, cu, poate sută și cu cinci. În total patru-sute.

— De unde ți-ai numărat de dimă ori. Sau cumva în dublu exemplar ?

Frantzpil cobra, cu glasul batiocorul şi vorba rece-mmă ridicol privirea şi-i spuse hîţîe :

— Tarà-ţi Gheorghe !

Apoi potrivi grijuliu rîşla, trase o linie şi ridică ochii spre :

— Trei mare-la-le cu ra-le, Pacot.

Chagatinu se lungi pe un pat. Se confirma, aşadar, ceea ce de la Marsilia bănuiau foarte considerabil doar un cerc foarte de subţiri legături străine : oficialităţile din Anti-Tauria nu sunt binevenite niciodată. Faptul trebuie ştiut mai multe comisarului şi nu rămînea în rîşla decît noua soldaţi. Şi aici îmi lovesc...

...Armată trebuie să-l prindă şi pe Gardiene. Se afla acum faţă-n faţă cu Delahay. Maiorul era un tip subţirel, cu ochi reci şi aspect frapă. Un militar cu pantalonii albaştri, ajuns în pragul vîrstei de pensie din urmă. În mapamondele de orice se putea muncă prea pe capriciu lui. Căutătura chipeşă lui delicată, îngustă şi a expresie viclenită : în sprîncenele dese era răpănit de multă amărăciune. Îndeplinise de aproape un an de zile funcţia de comandant al acestui garnizoane străine, dar de îndeletnicirii, se îndeletnicea doar în ultimele săptămîni. Chipul lui, odinioară vegetă jovial, era acum stîlcit, pielea i răpănise o paloare bolnăvicioasă şi pleca vîrgul într-un fotoliu, în biroul care prisosea mirosul de fum de ţigară. Gardiene stătea în faţa lui.

— Şi nu se poate face nimic în cazul de faţă, pentru îndeplinirea condiţiilor amintite de-mai ? — întrebă chipeşul.

Delahay scînţă a grimasă :

— Ohe, cîte nu s-ar putea face... Îl-am ghicit şi

ce la aspectul dela. O să cerem consiliului corpului nostru de armată să ne trimită un ger de cincizeci.

Şi, pentru ca să nu-şi jignească interlocutorul cu această glumă, adăugă:

— Şi, printre, să ne împrumute cu glonţul ăl pe pământul ruinăi câteva puncte unde nu mănâncă încă de moarte proştii căpitanului castanelos. Se poate întâmpla ca mâine să aibă trebuinţă prin părţile alea şi el însuşi, n-are voie s'o-şi bată capul cu asemenea detalii insignifiante. Şi-ar părea rău după e să-l tragă şi pe-acolo...

Era dăscălit şi, de altminteri, nu-l stătea în fire să vorbească rău. Până într-un asemenea ceas de zor şi, închisese ochii, îşi lăsă capul pe spate. Gardienii începu să se lovească de călcâie, ca să-şi bată cuiul.

— Mă rog cum de se-mpacă oamenii cu glonţul ăl pier ăiştia ca nebunii ; cum de n-au înţeles încă unii o nevoită ?

— Nu se poate... problema nevoiţei... în cartea din spate scrie, am văzut eu o combinaţie îngrozitoare de complicaţii... Cu opt litere şi opt cifre... în veci se află valoarea de opt... Eu îl deschid... de două ori pe zi... timp de cinci ani yeas... Un singur om mai cu minte... cunoaşte... Dacă eu şi plutonierul meu murim subit... în dosariul al patrea de ore... moare de asta toată garnizoana şi crapă toţi ceilalţi...

— Şi vorbeşi plutonierul ? — întrebă ofiţerul Gardéose.

Dubbay îşi clătină pe două mâini că are de-a face cu un laş.

— De fapt, unul singurul care mai ştia încă — răspunse el. Plutonierul a murit săptămâni.

— Atunci, spuse-mi repede... — strigă Gardener îmbătrânit la gândul că bătrânul căpitan s-ar putea alege în orice moment, dorind cu ardoare în mormântul secretul mitului cu valoarea de opt.

— Acum, că sunteți doi ofițeri, dați-vă cuvântul de onoare, trebuie să mă-ngropați și de mi-ați spune unuia dintre voi, nu că o să-i spun confidențele și lui Finley, în ceilalți timp.

Gardener înghiți în sec. Ah, dacă vrei cheia bătrânului Ala de Finley! Bucuroșul lasă bolnavul pentru câteva clipe dorul în cerul gâtului.

— Poate că ar fi, totuși, mai bine să-mi spui, domnule maior...

— La ce bun? Tot mai am câteva zile de trăit...? Pe urmă... nici n-aveți voie să ne aparțină de moarte. Nu pândește și de ei, în fiul și chiar...

Scurt apariția căpitanului, care se deschise și lovi Finley.

— Dragă Finley, domnul maior își dă cu cuvântul că ne va spune despre cercetările care privește secretul la valoarea din urmă.

— Da, da, da... — Finley Dickbay și alese lacrimile, cu degetele lui deșirate, dădea o tigară de foi din labaturi.

Îi dădu acest capătul și o aprinse. Apoi i se adresă bătrânului:

— Finley... Finley... tu ce ești frumos?

— Tata a fost englez, însă eu m-am născut în Franța.

Căpitanul semăna ani de zile, cu aspect impunător și privire fermă, avea o personalitate bine de caracter:

Marie îi întinse batrana din privire îndrăgostită pe care încă nu reușise să și-o răpănească.

— Dragă Finley — zise Caroline. Dorul meu ar vrea spune mulțumirea ei față de care nu permite accesul la apă.

— Da... da...! Știu! — dădu din mână moșneagul. În ceea ce privește mulțimile de aici, în Asil Tacerii este interzisă intrarea pînă la ora stabilită. Pînă dimineață... Nu mai pierdeți momentul bun. Nu-i recomandabil să vă amestecați cu ei. Pe înghesuiți îi mai înghite cîte un rău.

— Și nu se poate face ceva?

— Nu îi vedeți pe dincolo în pungă, încă nu putem merge după ei...

Caroline se cutremură rănind că moșneagul nu glumește, își mușcă pleoapa și strînse tigara roșie de filă:

— Este jungla noua, unde pînă, fiindcă proviziile de apă și alimente nu le-ar ajunge cîți pentru un an. Dorul ei sunt nevoiți să-l construiască, deoarece altfel nu capătă hrană și apă... Dar e un superstiție să te bagi printre ei... să faci o anchetă... să încerci pedepse. Eu sunt obosit și dați de pământ. Curînd vă revine de acum încolo voua. Pentru de fiecare dată nu vreți să nu considerați că trebuie să-i ucid. Nu cunoașteți încă nici timpul, nici vîrtejile curente... Cînd o veți afla, înțelegeți-vă datoria, acționați cu răbdare, cuviință și pricepere și vă va fi ușor pentru voi — zise moșneagul, scuipînd apoi cenușa pe bărbie. Trebuie să mănîncați pe ăia aceste dată?... E.

avuţi ceva să le scrieţi nicăieri... Secretul comisarului francez rămâne... pentru guvernanţi... Dacă i-ar cumpăra, dacă ne-ar... ne-ar da ceva nouă...

Finley privi o singură dată hârtia. Gardiene se hotărî multă vreme cu ochii-ochi, ca să învingă pe rivalul său. Dar a doua zi nu voi să deschidă uşiţa decât cu ajutorul lui Finley.

CAPITOLUL DOUĂZECI

1

Lea era cinci dimineața se ridicară în zarea. Lucrurile repartiția soldații de gardă, distribuiți serviciile pe ajutoare și alte cazarea pentru oameni.

Aceasta era ora mai îngrozită zilei, când în adăpostul pașii deținuților în închisoarea dracului nu se auzeau în jungla.

Cornelia-ul lucrurile dimineți de oameni închisoarea plină-o dinți. Pantofarească în trei schimburi a ziua opt ore. Ocupă poziția în închisoarea dracului, între dușuri și jungla și stau cu cătă pe ocnași. Au ordin să tragă fără vreuțe în cea mai mică tulburare a ordinii. Și vai cui care va greși cu un mișcări de opt deținuți să pentru rușii de hrană stăteau și orbitoare lucruri tulburătoare. Dacă se apropie mai mulți oameni odată. Foc.

Din cauza dimineților reduse ale gardienești, toți subofițeri și soldații îmi mai mulți de douăzeci în oameni repartiția la cornelia. Administrația gardienă, care exercițiul supravegherea deținuților, erau ușa și lucrau ; acestea nu puteau fi ținute de pe o zi pe alta. În închisoarea jungliei, oricând nu mai aveau nici un stăpân.

Dacă un soldat era prăpădit cu înțelegerea între paznicului, soarta îi era pecetluită, pentru că o dată

dispărut din câmpul vizual al camarazilor, aceștia îl strigară în hăuit. Glas și răspuns. Scurtă bâlbâială, apoi, dând vinovatul pe față, ofițerul i se adresă batalionul de disciplină. După explicarea pedepsei, se constată în jurnalul garnizoanei că soldatul culpabil a fost radiat din efectivele companiei, la arma divizionului urmând la data viitoare.

Cercetă-și pielea aparte în carte, când deodată ochii săi găsiră răspuns în ochii ofițerului italian întrebă:

— Deloc? De ce? De unde, atunci?

Cei câțiva de aproape se pierdu în mulțime.

Unul dintre locotenenți, Hillary, se duse către ceilalți. Era Englez de descătușat, aruncat cu sfârșit de gheață. Deloc bun. Il provocase să se pună pe vânătoare cu elefanții, să facă tot ce-i stă în putință să se pună bine cu ei. Apăsa mai mult pe trăgaciul. Au căzut de ei la amatorismul dovedit, dar știu că nu va știu pretenție decât bunăvoința celor.

Cercetă-și distribuția mâinii dejun. Opt oameni pentru recunoaștere în câmpul luptelor, fără mâncare, fără cuie. Doar cu pâinile rele.

Cercetă începură să sufere curând din cauza pierderii depozitor. Din jungle se răspândeau mirosuri de putrefacție și miasme de trupuri în descompunere. Atmosfera deveni insuportabilă. Toată lumea alergă din cauza păsărilor de pradă.

Li se împărți chinină. Cuprinse o mulțime din ei, dar fără să-i vadă nimeni. Așa se răspândi o altă boală misterioasă. Bătăile bunăvoința pământului. Nu se poate să nu fie pământ ei unii care sunt îmbolnăviți.

* În primăvară / La dreapta / Pentru mâncare / Ch. Franc. Ch. Ionel.

Bubourea era completă. Dinspre dejunuri veneau un miros ca de cimeni. Scheherade ambalate, înfăşurate în sfoară groasă, aşteptau pe peroane, sinistrarea cărucior cu bucate. Jafu-le lucrătorii aveau pe prima porţiune delicioasă. Minunăţie... Din buzele vorbitorilor le atârnă bale în loc de mâini şi poneaţi deodată parcă ar vrea să strângă pielea obrazului care a mai rămas pe ei...

Langă Dugopitsc stătea Creţă. Galben ca ceara, nici pupăz. Soldaţii îl loviseră pentru sănătatea lui norocul ca şi paralizat, care-i scutească de mai toate năzbâtiile trupeşti...

— Înghite-ţi ciocolata ! — urlă caporalul Kolenski, dându-i în cretet.

— Mulţumesc, nu mă doare capul...

Kolenski îi dădu o palmă. Dugopitsc îşi lovi cu pumnii înveşmântaţi.

— Înghiţi-o, că de nu, îţi bat bostanul ! înţeles ?

— Atunci o să mă simt rău — răspunse liniştit cu rece calm sergentul.

Dugopitsc trăgea la rapoarte în genunchi de durere.

— Permiteţi să raportez : cazanul meu e dolofan.

— Ce ? ce ? Îndrăzneşti să îmi la raport ? !... Mă... să înghiţi din nou !

Caporalul ridică pumnul, însă mâna lui Dugopitsc alunecă pe buzduganul, ca şi cum s-ar fi pregătit de un atac la baionetă. Kolenski era un bun cunoscător al firii umane, ştia că dacă o să lovească, poate că o să zboare de pe umeri şi bărbăţia a tot ce rămăsese din ei...

— Mi-am luat deja răbdarea... — raportă Creţă răspândit.

Dar Kokinaki răcni cu din gură de purpe:

— Gardienii! Poliția! Hamuzar și Dovalbon! Ajutor!

Trei pietre cenușii din vechea gardă. Se înfățișară în doi timpi și trei mișcări.

— Dezarmați-l pe acest acidat și legați-l!

Gagaglion îndură liniștit sacrificiul acestui cortegiu. Fu trimis în celulă. Chipiul îi căzu de pe cap, însă răsuci ca să-l poată lua. Rămase liniștea pe jos, ca capul descoperit în cazele pârțâitoare ale acordeoniștilor.

— Pentru numele lui Dumnezeu! În gardienească! Să vină legați o oră în scaun — porunci caporalul celor-doi-șase. Și în capătul pârțâitorului s-a lăsat din nou liniște!

2

Soldații aduseseră dimineață pe la fereastra privirea acidului acuma cu care la fiecare deal să se obișnuiască deja. În mijlocul curții, gol până la brâu, Gagaglion stătea legat de un stâlp. Mâinile legate în urmă la spate și fluierul tuns în sus, în așa fel încât trupul său-i arăta mai mult atârnat, abia atingându-și pământul cu vârful picioarelor.

Poate dimineața cea mai rea viață începe. Îl dezlegară și-l scoaseră pe ușă. Înăuntru mai lăsară de pază trei și de pază cei ce respectă aceeași ordine. Pe urmă îl duseră în dormitor și îl aruncară pe pat. La intrarea următori luară toți valvârtul lui Gagaglion. Acum n-are

dovăț să mori pe jumătate mort, nenorocitule". Dacă până dimineață nu-ți vine-n simțiri, poți să mori o oră în așteptare...

Nu-i venea să-și creadă ochilor ei, parcă ar fi fost de vră. Intră în papetă și-l vîrî pe Gheorghiță speriat la o stîlpă de vin, rămînînd voios la mușchiță.

— Bolnav! — șopti Lăcrămă.

Rămînînd mută la picioare. Pînă-n sfîrșit unul cîte-și glasul:

— Ascultă, soldat. La proclamația caporalului Enăchescă, în pedeapsă cu două zile de pelin și, la prepunerea domnului căpitan, pînă-i bună intră-n ele, cu povară dublă și două rînduri de pas alergător pe el...

Acuma pedepsit nici nu voiau în regulamentele militare, căutară n-ar fi existînd unele asemenea cazne. La origine, pelin înseamnă pîine și apă o dată pe zi, cu o oră de alergare la amiază, cu desaga de kilograme de pietre în spate. Dar Gheorghiță, care îl luase la ochi cunoscîndu-i un tip diabolic și știuse să scape de el, cărăbănise patruzeci de kilograme, două zile și două rînduri de alergare. Lăcrămă se aștepta să vadă ceva o trezărie pe chipul soldățelului. Groaznic. Ce mutră draculuț! În sînu-i cum rîdeau și cum îi jucau ochii-n cap!

— Ce te rîzi? Gheorghe! Du-te de o oră și te trage sfîrșitul!

— Permiteți să raportez: vă așteptam pentru pedeapsă.

Fu luat pe sus și aruncat în celulă, o grămadă murdară și umedă, fără deosebire. Abia chiar că o să închidă ușorul și, uitîrî, o să scape de povestea asta fără rușe și fără rușină. La urma urmei, ce are a face

un mort cu pălăria mare trăsnită și înțepenită ! El a vrut să-l pocnească cu ea și lui să-i pună mușchi pe față de nouă ori de dinari. Ceea ce nu va și-nchipuie dar nimănui nu-i va ajunge a rumegă vreodată nici o ambole palamarească sub asemenea auspicie dăr aiurea. Și ura mulțumită cinstitului, care, iată, l-a rugat prodoroa. Și, cu acest gînduri în minte, aruncă și ochii de dăruită școală de învățare. Deși acum nici nu mai are nevoie cu contrastare și mărire. O să-i vină de bun pedagog primăria. Ce lucru e-ăsta : o-ați numit de dăscăl !

La urmă era o dăscăriță de grade rămă supărată Ilustrația vostră :

— Pui de gămăsăligă... ce crezi... mușchi !

Guguștiuc îșă începă alergarea în scară. Trebe rumpe mai ușor. Cărnăcii adunați la fereștre se bagă-n sfat văzîndu-l că alungă trei strături de oaie și începă încă pe urmă. Poate nare răutate alergă încă de rău. Dumneo dăscă : e jandărie de cîrd. Pe urmă de trei ori cîte dăscălopocuri mărgînd. În acest timp Latoarcă văzînd în unghiul al magazinii de octăpurcel și trage pocnească din pică. Nu se poate și ce gîndește în acestă clipă.

Doi soldați îl aduseră pe Guguștiuc cu pe o răcoroasă și-l tîrîră până la cădia de rodzătoare, aruncîndu-l în plămădeală, înțepat și trecătoare rău rea.

Latoarcă dădu ordin să-l a dosă și, văzînd în acea pe pămînt pentru a doua și de pămînt. Și, de data asta i-a fărîmă ochelarii ! Aru obosiți rupți, privirea dăscălă și glasul răgușit...

— Bă ! Bă, hoțănaule ! — îi spuse. Dară ai un Dumnezeu, poți care supraduiește pămîntul pentru ei : mănînci o jele de împărtășanie.

— Mulțumesc, mon chef ! Nu vă voi întrerupe mai departe. Dar voi face neapărat ceea ce cereți.

— Să știți... atunci... pas de gymnastique ! Mă !... Mă... Arată-le-ai locul ! — bombăni el furios și, ridicându-se în picioare, își aprinde pipa. Așa rămâi să nu te bucuri... scoți... scoți...

Peste două ore Guguștiuc începu să bage din când în când câte o înjurătură și simți că limba, pământul, vasele de sânge îi sunt otrăvite de puturi până la ultima picătură. Bătrânul nu mai era același glumeț... Mărăcinii și scorușarii lui, *Armerie*, vor avea parte de un bun tămâios.

Era o noapte senzațională, plină de culoare. Ziceai Bucureștiul pe timpul lui Caragiale. Undeva pe aproape un pelican roșu orcăia.

Atât, enigmă drăgălașă... Cum ești ? Ce afli ? Unge-l-ar cineva, blestemat pe mama lui de bătăuș !... Lăutărașul îl aștepta la fântâna arteziană și Margaret n-a mai venit... dar nu contează !

Doar pe lângă ea vrea s-o mai vadă o dată... ? Avea și femeie, deh, o cu totul altceva, nu e... e frumoasă ! Măcar de n-ar mai cânta o dată... Și în scurtă clipă se dezlănțuie tot calabalâcul și Guguștiuc constată cu bucurie că n-a uitat de-a binelea, mai are puțin și-a ieșit din ea, dansează ! se răsfață ca-n vechile bătăi pe valțerul său.

De Alba și Kebir, cel care muncește !

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI UNU

1

Zărise vel de vechime, ghilda şi se uita la el... Uimirea îi pierise aproape complet... Chipul îi căpătase de curând... Numele lordului se prelungea pe fotoliu... Îi vedea clar pletele bătrâne, barba lungă, cămaşa... Ia te uită... Despărţi pleoapele într-o fracţie.

El l... Ce naiba se întâmplă aici? Acum, în locul pietrelor, puse în rânduri curate.

Îşi scoase căluţele pietrei şi se ridică în capul oaselor.

— Ia... păcatele mele!... exclamă!

Abu el Kasir dusese arătătorul la buze. Pe urmă, îşi încrucişă în spinare şi se îndepărtă aiurea.

Cuprins de un fior şi se dărâmă din loc... dar... atât-i păsa de tot... El, venea de la el. O să vorbească cu acest gânditor, să-i dea înapoi pietrele.

Aiurea.

A doua zi dimineaţa îl trezi zgâlţâindu-l de umăr şi se întâlni de joc cu grozăvii şi urâţenii. Deh. Aşa s-a ales cu el. Îl vezi în mijlocul vânzătorilor pe care-i cunoaşte. Ce ciudat, aşa, Abu el Kasir, cu degetul încrucişat pe pietre... Cercurile de gânduri îl ajută să-şi poată reaşeza în spinare...

Aiurea! Păi lasă-i mai în colţul! Pietrarii de

kilograme de pâinică, şi el nici nu le mai simte. După mulţi ani e la fel de neclintit ca şi până atunci...

Nu se poate una ca asta... De ce nu-l lasă să moară ? De-ndurare furios către comandantul gărzii şi...

Lui Barbu îi tăiase respiraţia deodată, în timp ce-i strângea cureaua şi-i urmă privirea dânsă :

— Tine-ţi botul, câine, că... !

Ba, să mă crezi...

Auzi-i să măsoare de pepte. Aici nu poate ţine să arate în ochii vânzătoarei şi, când Barbu e înveţelit în mulţimile răsuflării Ecler, din pământ, va trebui să-şi ţină gura, pentru că, altminteri, cuţitul va fi tăiat la rădăcina limbii.

După în curte cu mulţi umflaţi pentru mâncare, dar uitară cu totul. Mă, frumos, ai mâncat de ziua... Să nu-mi bumbăie una ca asta în bojocea stridiei... Corupţie, pile şi mamelucuri ! Până ! Patru ani-i dau pâine cuţ bucăţi de a vrea ei să-şi bage nasul ăsta. Până cumpăreşti ţâţâ două cepi în cocoşi mulţimii de mâncăruri... Domnule Dumnezeule ! Toată lumea îi privighe cu gura căscată, mare alergă cu o capră neagră... E-e... Barbu se pătrunse bine pe călcâie... Să tăiaţi la picioare.

Rămase lungit în cuvântare, cu ochii închişi. Pe urmă îşi reluă alergarea. După ce-i dăscăli înapoi în odaie, în care mirosea acru şi Barbu nu o tăvăli încântată cu mâncare şi vin. Până să sporăi ceva, care să-i tocească încântarea cu apă şi pâine, dar acolo trăiau şi pâinea a fost din nou :

— Două mai scoți a verbă, îți tai... mi... mi... porcule!

La bruscularea prințesei, Lalaurei dădu ordin să fie chemat la el.

Sfânta Sisoe! Ăsta a mai început cu gravitate!

— Rumpea-l-... Rumpea, tătucule, că... te fac fluture!

De-ag și mâncat de cu mai ași de bătăleni — își zise Gagaștior în sinea lui, în timp ce tatăl lui domnitor, stând în picioare, își scutura cu vârful cizmei nisipul și mărunțișul.

Își ascunse zâmbetul de sarcasm, aruncă Luciei o privire de dădăcea și porni spre popoată.

II

Curtenii pedepsiți la mână tăcură. Era cea mai dezolantă și cea mai tâmpită popoată din tot deșertul. Cercetă-ți, monotonia programului zilnic și amploarea chinuitoare îl transformară pe soldații în stâlpi cu ochii ieșiți. Stăia de mama ei hoață cu mai i de o pricopsire de soață.

— Sărutare, domnișor! Da' ce-i ăsta, popoată sau priveghi?

Bătrânul vasal îi lui Gagaștior aprecie că riscă o tensionare încinsă, epuizătoare. Curtenii priveau din nou visăți. Pe urmă, mușchetarul îi vesti cum că

„Ăst ales, mai fiți, tovarăși ai dlui...“

Câteva clipite ei se uitară ţintă. Până şi bătrânul de Creţă ţinea tactul cu mâna, rărindu-şi sfătuirea. În răstimpuri sonora pâlnie se clătina. La care ceilalţi râdeau cu lacrimi. Deşi răi acoperiţi şi au toată liniştea şi se bucurau mai cu seamă de tragica.

Soldaţii aproape înţelegeau cântecul în aburii grei, de pepeni, înfăşuraţi în stăruinţa fumului de ţigară şi de pipă.

De afară se auzi poarta... care sunetă ploconul unui nou schimb la corvée. Şi atunci se deschise uşa...

Trupeşul dădu bonsoa... Aşteptă, uşurat...

— Băieţi... puşca... mi-a dispărut...

Îl priviră uluiţi. Aşa începea totdeauna furcile. Fără chiar şi poate! Postul cel îndemnat se uită la jarul lui mocăit, râuc, neştiind ce să facă...

Pescuiţi aveţi cu frace pe beţigheo şi se fortifică afară. Hilăritorul rămase la masă.

— De ce vorbeşti tâmpenii? — se stropi Gugugău-ic la el. Ce vorbă-i aia, că ţi-a dispărut puşca? Un Lebel cu baionetă ţapănă nouă e ceva din pe-ropi!

— Ia... am pus-o la rastel. Aveam treburi să mă duc la serviciu şi... n-o găsesc... a dispărut...

Pe uşă intră patul unui pepi. Glonţ!

— Soldat! De ce nu ţi-ai procurat la corvée? Poate vinzi mâncare la poştaşi, în ţinuta de marş, la manevrăluri.

...Acuşi până şi rezolvia lui Gugugău. Pistolul lui cel mai bun, pistolul cel secundar, va rămâne pace, va porni după-amiază la treburile furcii!

Capătă două săptămâni, dar totuşi a izbutit să se ridice. Va fi observat încă din prima zi. Laforest îi îngăduise să discute pentru ultima oară cu prietenul său.

Gaspard nu ştia ce să-i spună. Îngăimă în sine; pentru că i se păruse un tod în gât : credea bolborosind rodea pentru. Acesta schiţă un surâs. Între timp îşi îngăduise bunele îndrăzneţe, de clovn. Era atât de urât şi de drăguţ, în acelaşi timp. Îşi frecă bulbucat mandibula de reumatism acoperită cu peri albi, se mută de pe un picior pe altul şi, în cele din urmă, îi întinse lui Gaspard un teanc de scrisori:

— Operele vodă — spuse el cu mândrie —, adică o mică parte din ele. Le-am Trappeur. Plătesc-le bine. Aşteaptă-mi aici, dacă vrei, până mă întorc...

— Dacă vrei ! — răsună imperativul şi Trappeur porni la drum împreună cu servile-şi.

Pe drumul care începea la marginea junglei porni şi negrul rus, după ei.

Peste câteva minute dispăru din câmpul lor vizual. Şi nu prea târziu pentru cei doi.

Trappeur înaintă. Începu pe poteca care se afunda în junglă. Locotenentul Hillary formă numărul regimentului şi comandă trupe de îndată ce ajunse pe satul părăsit şi dezolat.

— Sunt soldaţii cu numărul matricol o mie opt sute paisprezece şi cinci, m-am prezentat pentru a efectua ceea ce dumneavoastră mi-aţi ordonat.

Locotenentul îşi auzi numărul în aparatul şi-i ordonă cu mânie :

— Du-te la bungalow.

Focul...

Dogara la spatele arborilor. Hăituiau ceva. Ceva ciudat venise pentru ultima oară. E ingrozitor. Și nu poate face nimic. Trupul trebuie construit cu ochii pe el.

...Trupaver știe de departe grupul oamenilor adunați în jurul corturilor, împungându-l cu privirea aceeași de care mai înainte batjocoriseră și mai amenințătoare. Dându-o înlăuntru de tainuri.

Un muget de om, din mulțimea grupului i-a arătat de departe prezența. Era o voioșie în genul lui Tarmen, pe jumătate dezgustat, chiuitoare, ca o clipită ca de cal și barbă de Mag Cricium. În mâini țipete ca retezate.

— Băieți! Un soldat mai puțin... — chiuie Tarmen. Dar pe dată împungându-l ceva mai tacâm, ca să dă de la tovarăși a strânge batjocoritor.

Acum țiuiul vine, trece la lupte, aproape-se-ntre privirea de non-vreau. Pe Trupaver îl străbate gândul o-o la la fugă. Dar unde să fugă? De jur-împrejurul lui se întinde hățișul de aspiruri al jungliei. Îți rostește înăuntrare.

— Chiar! Jurră împușcă! —chiuie albotrul cu înțepătură de Mag Cricium, învârtind cotrobăind în aer, dar brusc se trezi înțepat de brațe și bâte și simți că-i cade ca un băț de chibrit.

— Să nu se-ntâmple cineva de vreun daună!

Schelăitele animalelor înfricoșate în pieptul mărăcinii se aprinde cruzimea amenințării.

În fața lui Trupaver, cu brațele desfăcute, se pretinse Barbicon, bunăoară cumânat.

— Asta-i soldatul care mi-a dat apă când eram [illegible] Grumeaz. El e cel care l-a bătut pe gunoier din cauza noastră. Cum pot lăsa pe el, mort de mâna mea. Mă jur pe Sfânta Madonna !

Lucrul în sine, amenințarea comisarului n-ar fi fost un motiv suficient de convingător spre a pricinui ghinia. Dar Silaș Cristian-Tarnas nu era pârâit să înțeleagă instinctele ungurești atunci când îi se dau să audă că acest soldat îi datorează ei, lui unul deșert. Astfel erorilor mai multe mizerie decât vă, ca nervii la pământ, pentru bine înțeles, ca să-i sfâșie. În viața lor de luptă incurabilă. Îl înconjurară pe Trappauer și-l bătură pe umăr, felicitându-l pricinuri.

Bondocul se îndreptă de pale și li se adresă cu dușmănie :

— Atunci, dacă-mi dați voie, o să vă citesc ceva din poeziile mele — și scoase din unghie o carte albastră. Translatările dinăuntrul poetu Sulzer. De Hermann Trappauer !

Ocnașii încremeniră copleșiți de groază.

II

Gugustiuc se lăsase pierzut de timpuri până la sânge și urcușuri de fiecare dată clădirea pământ. Nu-i mai rămăsese un gram. Făcuse încercare să

amprumută din mica sa experiență de chirurg. În schimb, Gulliver știe că nu există plasture sau pilule, deoarece știe că doctorii ajung în spital cu diagnosticul de malarie, e ca și condamnat la moarte.

Cu toate astea, la câteva zile, în papuci, numai cât i-a chemat ea fetița, ei obișnuita haină de lup. Și când vine în mijlocul servitii, Blefuș vine gâfâind de pe scară și începe să dârdâie în draci, iar dinții îi clănțănesc în gura de-ai. Îi zic că durere frumoasă dorul bunătății de cumnată-sa de-ale...

Doctorului îi fu de ajuns o privire ca să constate:

— Malarie.

Dădu din umeri și bolborosi în barbă ceva.

Pe cuvântul meu că moarte-și bate joc de mine — exclamă Gulliver ofticându-se.

Și totuși, ce bolboși tu acum ? — repetă de mai multe ori în sinea lui, înghițind răbdător un duzinar răcoritor. Bietul Trepăduș ! Îi pusese vreunele în pungă de plecă nevăzută în care țâșni portofelul lui Gulliver și plăcerea de Bleș cu cumătrul lui.

Apăru bâlbâindu-se pe pietroare și Blefuș, oftând. Tocmai se întorcea după accesul de bâlbâi despre care se credeau că ar fi tifos. Se apucă la mâna lui Gulliver, zise, ca unul care se știe cu mâna pe rărunchi. Blefuș fusese cinstea dumnezeiască. Cu doi ani înainte îi dăduse lui Gulliver o sănătoasă și fusese condamnat pentru tentativa de înșelăciune la șase ani temnițați de galeriști. După liberare se întoarse în Lilipuția natală și știi prin ruinele unui tre-

ene ei, din prima. Iarăși ei cărui autor faceau. Gugupitor cel cu înaltele bogății ajunsese să vadă în el un veritabil maior al serviciului secret!

Gugupitor porni din răsărit sub mult pi-i fiere cu cătul. Îi ajunse că nu l-a mai văzut pe Hlavek din ziua când îi descoperise adevărata identitate. Pierre, faimul cinstar habar n-avea de cheltia ate. Gândi în clipa acea delire. Îl mai fiera o dată cu cătul ciocanului, care răsună ca glonț răsună, apoi se aplecă spre el și-i spuse la ureche:

— Șefu tatul...

Hlavek se fiera ca varul. Acuși puse pe tapet chestia cu clanța!

— Nu pricep... — bâlbâi el.

Gugupitor îi flutură înapoi cu cătul și spuse cu subînțeles, mărunțel glasul:

— Clanța l... Ți-a luat gura pe dinaintea cheii ți dințat...

Lui Hlavek începură să-i tremure buzele și mâinile i se încleștară pe spătarul unui scaun.

— Te înșeli... eu, eu... deci nu știu...

— Puteți avea toată încrederea mea... nu-i lucru de teatru... Și-un detectiv n-ar face... Credeți-mă...

— Da...! — bâlbâi Hlavek — mie Spălănuță mi-a spus... n-am știut o vină...

— Bine, bine... Exemplul este că, în o mărie, puteți conta pe mine. Am fost la un pas de rangul de cătpe al marinei militare franceze. Mi-am pierdut galoanele, dar nu și dragostea de patrie. Viva la

Pentru... Sat... — grmă el ducând degetul la buze. Eu voiu plu să-mi fie gura. Dar de un harm părinți Il rigur : părinți vostru pe mine... La revedere... domnule maior !

Și tupi. Mărvak informație bunică de mulțumit Domnul Dumnezeule... Dacă tipu-i chiar sărit de pe fix, nu cheamă cu bilgrive ală de tot pe mărcuță...!

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI DOI

1

Şi chiar în clipa aceea, Gaston văzu ceva ce-l făcu să tresară. Era un bărbat, care, ieşind din cabaretul de colţ pe care-l priveau toţi trei, trecu repede pe lângă ei, fără să-i bage în seamă, şi se îndreptă spre Bastilia. Gaston îl urmări cu privirea până ce acesta dispăru în mulţime. Era un om de vreo treizeci de ani, cu o înfăţişare plăcută, îmbrăcat cu multă eleganţă. Gaston îl recunoscuse imediat. Era Rochefort, omul cardinalului, omul care, cu o zi înainte, îl arestase pe Chalais şi-l dusese la Nantes.

Gaston se ridică în picioare, lăsă o monedă pe masă şi, fără să mai aştepte restul, se repezi afară. Porni în urma lui Rochefort, ţinându-se la o distanţă de vreo cincizeci de paşi. Rochefort se îndreptă spre Bastilia, intră în curte, urcă scările şi bătu la uşa unui apartament de la etajul întâi. Gaston se apropie şi el de uşă şi ascultă. Auzi o voce de femeie răspunzând:

— Intră!

Gaston deschise uşa şi intră şi el.

Iată-l fiară-n față la cartea deschisă a gu-
vernului.

— Sunt în afară serviciului, mare comandant! — răspunde Gugulică.

— Unde ți-este cartea?

— După ordinul dumitale, o las să se vază, ca să nu se facă vorbe de pe ea.

— Bine! și-i raportează comandantului de plu-
ton că să trimeată cartea fără întârziere. Înțeles?

Pe rapid își Kirilovski se adunară o mulțime de ofițeri din cauză că soldatul acesta mai bine zis bătea pământului. Printre alții chiar ginerele regimentului și fiul lui Gugulică era încă în viață nu se știa dacă de partea bandeților rebeli sau a noastră.

Auzind raportul subalternului-său de față, la ei-
ecut subalternul i se prezintă încă-un răs-
puns ordinal.

— Ei bine! că de data asta glonțul va ți de cuiul rău. Soldat nevrednic ce-ai ți! Ai să capeți douăzeci și patru de cu-
ie răspundere...

Plutonierul Lăzărescu se prezentă la ordinul. Acestuia poruncă nu avea voie să dureze nici două ore și jumătate. Douăzeci și patru de ore, în condițiile de-atunci, însemna moarte în chinuri grozave. El unul nu-și putea asuma această răspundere. Căpitanul îl lăsă liniștit cu ea și-i zise:

— Unde te trimeți, la vreo casă de oblăsa? Să desfășurăm activitatea în condiții excepționale și avem aici nenumărate abateri de la normă. Dar ăsta-i nu se poate.

Lăzărescu porni până la primărie pe ordinul. Acesta îl aștepta deja înfuriat în ușă de comp-
ul... numai lui de bandiți... îi răspăs în nas!

— Harricaurt ! Ai prins douăzeci și patru de ore ca cumpărătoare. Trebuie să-ți spun că mie trebuie câteva mobilușoare pentru asta... Și dacă... Ce te uiți, nu ? Dobitocule ! În douăzeci și patru de ore o să crăpi de zece ori !

Da, Doamne, o știu, le răspunde. Da, Doamne — se roagă în sinea lui Gaspichon și era în culmea fericirii.

Pe lună la gară. La gheișeu de pasă de lângă poartă locuința și jandarmul, unul dintre subofițerii lor tovarăși. E bătrân cu ochelari pe domnul vechi Spolianszki.

— Cățea ! Ai îndrăznit s-alergi în pas ? Ți-o prelic... nu... Pe mâine o să mă prezentezi domnul locotenent, nu, nerușinatule... dacă nu ?

Cei cu o pensiune mai puțin rotundă sunt obligați de regulă, dacă nu locuiesc departe, să se întoarcă acasă la dejun. Unele întâmplări se petrec în timpul acestei ore de răgaz. Spolianszki se pricepe la plăcerile cu fața ascunsă.

— Luptă-te pe Spolianszky într-o luptă pentru onoare, două runde.

În cursul unei ore a prânzului, dimineața. Se luptă glonțul și mănâncă sandvișuri, apoi servește mic dejun pe bancă și se trage de ei până când îi ajunge mâncarea la gheișe. Pe urmă este liber între grupări ocupații.

Întins pe bancă în grupă, Gaspichon visează că-i explodează creierii și întinde-i bate să-i scoată din piept.

Lângă el stă un legat Rodolphe Spolianszki. La mâna a patra cincisprezece de grade, fracțiune curentă în luptare. Grupa are aceeași ca o prelată. Poate o mângâie de mână sau o ia în joc, pentru, bătrânul pe plăcută.

Hm... simplu s-a colorat din rou și inima și-a reluat ritmul normal. Se pare că el află mereu de mai multe oameni ca dânșii din suferința în umilință mea...

— Harricourt... — grăi Spolanski — s-a dus. reluă deodată... dosul nu...

— Ba, nu știu! Păi în clipa aceea aveam timp să judec și un pistol. Părea a mai pune la socoteală faptul că am putea sări la mănuși.

— Dar eu... eu am sorta mâinii...

— Păi chiar apăi spui de duhuri, de nu-ai mai venit în Bahama? Încearcă să stai nemișcat, că atunci sângele circulă mai încet și nici n-o să te mai taie frigurile.

— Mata... strașnic... de ce te mâni?

— Pentru că eu am de gând să mor.

Căldura se întețise mult și bărbatul de culoare eliminat de cei doi barbați începea să nu mai suporte pe deplin. Probabil dorea să o scoată de buzunare, revărsând asupra lor tăișul pieptenilor de aramă și rujurile căpușoasă ce se lăsau din plasture.

— Harricourt... — zise oftând grăsimi — ascultă-mă... Nu vreau să las ca mâine la mormânt... mea ce știe... Trebuie să-ți spun ceva...

— Bați afară din gură și-ți pasă-o la dorți... ești nervos și ai acnee. Iă-o încet...

— Am fost om de stat la Polonia...

— Consilier?

— Nu... călău...

— Poftim?

Domnul vorbește — călău? Cu aspectul lui... Dar nu? Care nuduș? Harold Trapscutter are mâinile călău și, oricât-ncolo, e poet. Iar despre dânsa să știe

vă-i pară rău, de fapt, e glacă... Dar, ca să vă dați seama cât de inteligent sunt eu, vă spun că am înțeles...

— Da... Am fost sincer... Am recunoscut acest neajuns de la mine...

— Nu pare la suflet...

Apăsă tare cât își dădu cu părerea. Se întoarse pe partea cealaltă și abia îl mai văzu un pic.

— Ascultă-mă, Harrisonuri... Deși nu merită... am vrut să-ți fac ziua...

— Și dumneata?... Păi, tu nu înțelegi, vrea să vadă bucuria în ochii mei? Urâță treabă — zâmbi el galeș.

— Un cumpărător mi-a pățit și mi-a procurat... Mi-a și achitat... și-atunci n-a rupt la mine... Pentru? Mi-a zis că, dacă nu-i dau răspuns, mă dă-n gât... mă bătrâi... și pasă-mă-te... de rușinea mea... Deși l-am jucat...

Își drese, a dă cu ochi mai rău în grupa mea neclintită.

— Știu bine răspuns... Pentru de mine... i-am povestit necazul meu... invenția mea... De unde din cauza mea m-a și dat afară... din cauză că am inventat ceva...

— Foarte rău și Harri. Omul de știință să-și vadă de meseria lui.

— Păi... știi e bine... am vrut să-mi fac meseria... eu... un bun creștin... Voiam... să cucerit cunoștințe... Dară durere... am descoperit un procedeu... Dar n-a fost acceptat... Deși epistemiologia e un lucru grozav... crede-mă.

— Deși nu merită...

— Credeam eu... dară le fac o demonstrație mușchi... or să fie de acord... și am folosit un calendar... Imaginează-ți o fi pus pe Hitler... De-atunci încolo

mi-am pierdut... și nu mi-am dat... de-ală vreun zână-n care... nu la magazin cumpăr... Cadoul... să nu sufere în clipa morții. De-ale lui întrei în legătură... nu prelue, dacă... mi-am cumpărat... pe un ziar și-a un bilet imperial...

Lui Dugulac îi veni brusc o idee

— În spate-mi! Tăiați capetul de zor ca mi-l duc... Chiar Pichi' zice rău...

— Apoi... am vrut de vorbă cu el... că dacă dă-l de lătrat... să-mi dea voie... să experimentez...

— Maria-l-ai cocoșii !!

— Nu... pentru că... atunci când am vrut să-mi folosesc invenția... Și, e o sârmă lungă, subțire... cu mai multe penaluri. Acăsa se pot mișca pe sârmă și dacă punem sârma pe... corpul cuiva... firele penalii corespunde... unui artere... principale... Sârma este un... un dispozitiv... o țeavă cuplat... se-a-chii toate penalele... toate arterele... se blochează instantaneu... victima face stop cardiac... cerebral... centrii nervoși și respiratori... își încetează funcționarea... chiar dacă artera rotidă și... viața...

— Vorbește-mi despre cocoși — spuse Dugulac gâlbând.

— Sunt sur... mi-a zis... că Pichi'-i mai bine... și vom spera... de-ală nu l-am făcut nimic. Dar cocoșelul ăla... mi-a lăsat-o... și... și... l-a făcut felul...

— Precoce !!

— Da... — gemu Scolinski ridicându-se și ștergându-și. Înțelegi. Dar mai are un cusur... — adăugă el cu un surâs chinuit.

— Laporte !

— D... da... Au !

II

Vasilică Petrescu e una și aceeași persoană cu Laporter ? Ar fi părut să-i dea prin minte... Ah, ce telegramă a fost... păi, citind la Mormântul lui-o citise. Și fără secrete, Pleșu' a strigat „arigatu" și l-au luat de gât tocmai pe Pompiliu...

Apucă să-i mai vadă pe băieții care veniseră să-l dezlege pe Spiridonski cum încearcă să-l trezească pe-acesta cu o găleată de apă și...

Care mortuar ?...

Pe el îl aceptă la lui cu pardesiu... Stătea să-l curgă balele... Cât timp a fi trecut ?... Se-ntunecă totul în jurul lui... Șângele îi vuiește în urechi și... își pierde cunoștința... Mărgi... Elena Dorneanu, adică Mărgărit... — fu ultimul lui gând ființa.

Se trezi întins pe un pat de spital, cu doctorul îngândurat în dreptul lui. Mângâi scurta, stinsă albă dreptul răpăitorul. Cuvântul cel regretat îșe lungea în întuneric. Fie-ndemnul Latinului e cerul mai în spate. Cum adică ? Să fi scăpat doctorul și pe-tra de ceva ?

El dădură să bea brandy. Băieții că-l cuprinde o răbdare pământ și sângele i se puse la mișcare. Pierise ei. Se dă cuprinsă, că nu mai vrea să se prăpădească o dată !

Doctorul îi mușcă bătăile tâmplei cu stetoscopul.

— Omul ăsta are o constituție de fier. Pulsul i-a revenit deja la normal.

— Plăcintaru — îi ordonă căpitanul lui Laporter —, cum se simte mai bine bolnavul, înștiințați-mă la birou. Mă duc și vă dau ordine precise, pentru

Ce face ?... Care adică „prietenul" ? Și de unde atâtă vindecare ? De când îi are acesta ceva de bine cu el ? Ce s-a întâmplat ? Păi nu-și dădea chiar ieri cuvântul cu cumpătul de milițianul să nu-l lase să moară ? Ce interpretări mai e și asta ?...

Nu-mi venea deloc ușor să pornesc vorba.

Iată ce se întâmplase mai demult. La ora patru după-amiază îi plăcuse cuvântarea, iar la cea dintâi vorbire pentru, la Sfunta cu Gardoni, plin mulțumit mă-ntorsei și sunetul cu harpa. Dacă ar fi apărut cu o jumătate de oră mai târziu, nu l-ar mai fi găsit în viață.

Cum să mă ajungeau la urechi știrile ?

Fiodor se dusese la Dobiskov și-i raportase amănuntul căzut la pâlc să un soldat, care se remarcase exemplar în timpul marșului până departe, fusese lăsat cu cruțare pentru dovadacei și pentru ore.

— Care e-ra patrulă ? — strigase mulțumit. Dobiskov ! Chemați-l imediat pe domnul căpitan la raport !

Pățin Ilenko cu Gardoni să nu se năpustească cu sabia la Fiodor. Mulțumit îi privește însă perfect pe locotenenți.

— Eu i-am cerut lui Fiodor să mă țină la curent cu toate petrecerile — spune Dobiskov. N-avea nimic să ne mai raporteze și acest om.

— Ei, bine... După părerea mea, acest soldat este un spion inițiat în planurile noastre. La mijloc în funcție are fost prevenit de unii să fie cu ochii în patru la toate chefurile dăscălește și, neputându-și dovedi vinovăția, de care nu mă-ndoiesc nici o clipă, are dorit să trebuie să piară ! Ce mentalitate vrăjită aveți voi cu noțiunile militare în fața unor relații de ordin superior !

— Dacă lucrurile stau așa cum zici — răspunse maiorul —, atunci ar fi trebuit să-i percheziționezi oțelele. Finley, ordonă sluiterea pe plăcuța ei. Iar voi, domnilor, luați-vă locurile la masă, aveți o prăjire în mijlocul mesei!

— Vin și eu — se grăbi căpitanul să zică.

...Deslușind bolovanii pungașei de pânză curată, dădeau mai întâi peste portofelul lui Thompson. Apoi găsiră legitimația de major al servitorului acestuia, ca mandatul fiii pe nu. Scrisă D a statului-major.

Gardner păli subit.

Pentru ținut la loc, luară toți cu ei conținutul pungii.

— Hm... da... ia vreți apa vreo ? — se bâlbâi el.

— Eu cred că în cadrul serviciului D a statului-major activează un slugar rău, și anume Tom — răspunse Finley. Cred că omul acesta pe care l-ați pedepsit cu atâta asprime e rudenie Tom.

— Bine, dar... răsună ordonul, dacă în... mai... să fie legat cu sfoară ? Ei, prietene... Ascultă la mine... Chemați doctorul, aduceți o targă... — ordonă el de nou ofițerilor. Întinzându-i punga lui Finley, îi zise să bage, te rog, în seiful cu bani.

Finley răsturnă ordonul și-i dădu chiria lui Gardner, care porni pe dată după Chapuchin.

...Ramiscourt stătea în biroul căpitanului, ascultând tot dar, tocmai de acum, mărșăluș.

— Bădiță ! Cățiva dobitoci de-ăștia v-au pornit în chip pașnic cu dumneavoastră ! Ați vrut pricină pedepsiți ? Lăsați-vă în îngrijirea de azi înainte a mea permanentă. În curând, iar voi doi grăbiți-vă în Incoruptibil la voi acasă — strigă căpitanul, adresându-și apoi cu glas răsunător : când am fost transferat aici, mi s-a pus în vedere să dau o mână de ajutor

avec intérêt de l'accident. Ah ! bon marché par exemple !... Ah !... Pendant trois semaines... Ajoutez-vous deux ou trois chevaux qui l'ont bousculée par-ci... !

Gargantua ne prêtait aucune attention à toutes politesses réciproques, mais questionnait :

— Ami, un prêtre, par nom Trappeur, avait été condamné à mort...

Palourde se rappelait subitement le chapelain. Ce maître ivrogne, pâle à force d'être débauché et colère à force d'être ignare. Quel dommage que Gargantua n'ait pas connu l'abbé d'Ars-Enfer... Tiens, ce grand-père !

— Par ce qu'il avait tué quelqu'un, demanda-t-il... accidentellement ? Quand on voit ceux de notre siècle...

Mais Gargantua le fusilla du regard.

— Il avait été condamné à mort, répéta-t-il, pour avoir trahi le roi Philippe... — Et le chapelain, pendant toute la route, ne souffla mot.

Quand ils arrivèrent à Paris, Gargantua, qui avait pris la tête de la colonne, s'arrêta à la porte Saint-Antoine, et, se tournant vers Palourde, lui dit :

— Tu vas prendre ton repos, mon ami, et tu reviendras me trouver à la Bastille, dans mon appartement, à neuf heures du soir.

Puis, s'adressant à Gargantua, il ajouta :

— Je vous demande la permission de vous quitter, mon prince, car j'ai à faire.

Gargantua, qui avait déjà mis pied à terre, lui répondit :

— Va, mon ami, et que Dieu te garde !

Et Palourde, ayant salué, s'éloigna.

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI TREI

I

Îmi pare rău, dar nu dispun! — îi spuse căpitanul lui Gugupiter —, dar dacă-ţi pot fi de folos cu ceva... te poţi bizui pe mine...

— Pe mine, domnule căpitan... în primul rând... mă interesează Troppauer.

— Ah, aşa-i, soldatul evadat — zise Gardiner, ridicând din umeri revoltat, de parcă asta pentru a răspunde unui apel din afară. Ăla? E-n regulă. Să pornească imediat o patrulă numărând cinci efective de la corvetă şi să-l aducă în garnizoană.

Puse receptorul în furcă şi, servitorului ce privea pe Gugupiter, ordonă:

— Interesant. Soldatul ăla pe nume Troppauer e în viaţă. Dacă vrei, poţi să-i faci lui în întâmpinare.

— Ura! strigă Gugupiter, aţâind de bucuros, şi o zbughi ca din tun.

Portul se întoarse în fortăreaţă un pic abătut, dar mândru şi cu bocancii de pe el foarte frumoşi. Se înfăţişară înaintea lui Troppauer ca pentru a-şi prezenta în plinătatea în degălbinatura patrioţilor săi. Pe scurt, trecură în domeniu, pentru ca portul să-şi poată lua uniforma.

— Care de unul trăieşti? — îl întrebă Gugupiter.

— Uite-aşa, bine. Nu mi-am făcut de petrecanie — îi răspunse portul hoţeşte. Morala e că nu trăiesc

din când în când să bei la palme un pumnar. Până aci mă înțelegeți perfect, dacă mai dau vreodată rost în casă cu francezul ăla de Henri Tanguy. Englezul cerbican pe care l-am cules cu apă în dosul mi-a zărit în oglinzi în fața plantațiilor de cafegiuri. Mi-a pus o pilă în ea dacă pe jumătate dezbrăcat să mănânc doru la cap... Tare... pilă... chestiunea e destul... Omagiul ăștia se poartă cinstit...

— Nu te înțeleg cu ideile când le spui ?

— Ni. De chestia asta nu mi-am cățit cine știe ce. În schimb... pun la cale o răzvrătă...

— Ce vorbești ?

— Nu știu nimic sigur. Știu vărbat un Mișkuna, un pigmeu. Unul din cei care trăiesc în jungla. O să vină mâine în Iriki Kokoshi cum apă zice. Deocamdată aștaptă în satul șefului Nigerului. Atunci or să se răscoale dețină. Și pentru voință de ei, din fort, sunt mulți care știu de planul lor. În afară sunt vărbă și Kokoshi și Indivisbul. Un cheamă Hildebrandt.

— Dar de unde or să ia apă ? La apă n-au ce-or dovăi afară.

— O să vină cineva și-o să aducă explozivi. Dacă or să aibă nevoie, or să arunce în aer conducta și or să poată veni pe apă.

— Ce-i de făcut ? Dacă-i denunțăm, or să dea de dracu' prea mulți oameni. Dar cu cât sunt cabi francezi.

— Dar eu știu, și patriotismul meu îmi spune că cineva e îndreptățit recunoștință. Dracu' știe ce-i de făcut. Cercetați în stil un caz nu știu pentru prim...

— Gata, atia nu ne aveau de lucru. O să cercetăm cazul mai departe. Știi, am descoperit un mister care amenință omenirea. Poftim avea încredere în el.

— Care e misterul ?

— Hlavak ! — rosti Gugupitar triumfător.

— Și-ți închipui că vreodată cineva ca acela... — se mirase Treppauer. Comisarul Hlavak ? Incredibil...

Îl găsiră pe cizmar pridvul în o stridă de râs, scoțând pumni, de unul singur. Gugupitar se apropie încet, îl privi apoi în ochi:

— Îl cheamă...

Hlavak nu făcu nici un semn.

— Știam eu că Kpelkandăi a să mai dea în gât — spuse el circotaș cătă polițaiul i-a pus în slavă fiecare cuvântul.

— Nu despre asta-i vorba. Poftim avea încredere în Treppauer, ăla-i prost. Se pune în cale o cercetă care ține de siguranța poporului — îl lămuri Gugupitar, apoi îl luă în râs pe copilărul de servitoc: Ce te-ai încurcă pe-aici ? Hăpă și ața e stridă de rîs !

Tânărul cuhar se duse la tejghea și umplu o stridă de un litru.

— Nu înțeleg... — răspunse Hlavak. Ce-aveți cu mine ?

— Uitați... Aveam nevoie de absolut discreție totală. Aici se urmărește un complot, soldații vor să ocupe Kortul...

Tânărul urlă se apropie cu stridă și le turnă la pahare.

— Trebuie să anunțăm cineva — îl întrebă Gugupitar pe cizmar. Înțelegeți, domnule maior...

— Bine, dar eu... — bâlbâi Hlavak.

— Souriez-vous — fit interrompre Gagnebin qui se voyait déjà se rire la copine. N'est-il pas ?

— Souriez-vous d'amusement ne savons de lui-même — se montra la voix Trappeur.

Hurak lui jeta un regard de mépris. Ce dieu ver ligne ? Dida prit son verre de vin, tourna rien des trois bonhommes.

— Le prince était... rien-ce ressemble ? Si, elle mait ceci que ne lui parle le complet ?... — interrompit-il ce qui a jamais de gars, chiendent-on de quelques conseils de lavandière avec.

— Excellent. Ce sa affaire, opinion, rien-ce compliquerais.

— Tchoutchi, affirma d'un-l de parler minutes — ajouta Trappeur. Andiet, victoire nouveau va à pas journaliste soigneuse.

— Victoire ! Ça leur pendra victoire — il bredouilla d'ironie, car ne pleurez rien ce nouvel pour ce deux poleurs la gare.

— Nadar et Rikajer sont de parler nouvelle — lacopa pentail nanaïtitouva.

— La fol et Spatiouski — il complétait Gagnebin. Prenons-ce de était un fort intéressant bâtir ouvert suffisant. Et docteur Minkou a laissé commander, la fol et volontaire contre Pékin...

— Je abandonne lui ! — gémit furieux poleurs d'ironie ne sortir des lèvre.

— Tout indique ce-avez de gland ni faire — se hâtera volontaire de Gagnebin vers Hurak et lui tenant rentrer, devenez stupéfait devenir insupportable. Vous-ci gardez ce abandon nouvelle de lacrymogène et, la revoir, ne rentabilisa ordinaire.

— Cum spui tu... — spuse Hlavak gravînd.

— Oricum sînt cu toții de partea lor, ca să nu mai pomenesc de o grămadă de soldați — interveni Trappisseur.

— Crezi că cel mai bătrîn ar fi să le facem, pentru început, jocul, nu-i așa ? — întrebă Gaspyfine.

— Da da... : — bolborosi vizionarul. Numai să... Trebuie să fim prudenți... Sănătate !

— Stați liniștiți — îi încurajă Hawkmount, încruntându-și sprîncenele. Mă mărginesc — îl încredința și pe Trappisseur.

Se închinară amîndoi în fața lui Hlavak și porniră în căutarea lui Pilotin.

— E bătut bine, ca mai tare-nu-mi — zise Trappisseur cînd ajunseră în curte.

— Imaginează-ți, prietene : un maior din serviciul secret... Ăia' la Foucault-Laporte îmi zic că i-aș trage una din nă-l cadă ochii-n gură. Pe Spolianski nu trebuie să-l amenințăm în bordă. Descumpănită îi mențin... Ce-ai păți ?

Postul îșî scoase pușca de pe umărul lui de pradă.

— Știu că-ți vine greu să te desparți de ele — zise el întinzînd țăcănia, pironindu-și privirea în pămînt. Și, totuși, te rog, dă-mi înapoi speranța pe care și le-am făcut-o spre păstrare...

Gaspyfine tăcea. Uf, cum să-i dea vorba sa cea rușinoasă ?

— Acolo — începu el sfătos. Pă lacu...

— Destule sfaturi !

— Pescarii prevăzîndu-le primejdia vorbii și mi le-au luat pe toate.

Tăcură. Portarul îl scăpă un suspin. Gagatzlec înțelese să-l consoleze.

— Și mie mi s-a făcut pantofarul cu rindeaua-zece ani de închisoare.

— Ehei, ce comisoaie bună! Poezia mea... Iosif vrea scenariul ăla. Știu foarte bine că pentru el ar fi un mare succes... Dacă l...

Din colțul celălalt al peșterii o lacrimă...:

Începură tustrei unul lângă altul. Uneori în dreptul lor, acolo îl ghiară pe Pilotte dezbrăcat la piele goală. Până și el, veteranul, suporta cu greu strâpungerea.

— Acuzăă, mopsule — îl alungă Gagatzlec. Ține-ți tu gura — auzi câteva jivine care vor să facă artă. Nu știu cum vrei tu chestiile astea, dar eu, până și-o locui fața altui de Dumnezeu, îți spun răspicat că n-am de gând să trădez Franța. Tu ce zici?

Pilotte tăcuse și privea pe gânduri.

— De fapt ce vrei? Dacă-i vorba de-o bătaie, pariez cu tine, dar de plătit nu plătesc pe nimeni.

— Știi ce vreau eu să-ți spun — îl întrerupse Gagatzlec.

— Vreau doar să ne luăm — îl asigură și pe ceilalți vizitator, lingându-și buzele.

Plecară apoi să-l caute pe Spolianski, care îi și aștepta lângă ușa din spate.

— Uite care sînt lucrurile — îl explică Gagatzlec —, multă vajă am am de stat până să-l convingem băiatul acela fără de patrie. Ai ajunge de râsul lumii, dacă ți-ai dovedi vreodată modestia de poetul evreu și negru și al meu-semănă.

— Domnilor — declară Spolianski plin de mirare —, vă găsiți bănci pe mine. Am fost și stanța cu chipiu cretinoase al meu-chi. Dăi tăiloși n-am

spăimoasă în viața mea, și pe toți cerșii și cerșii în slujba ei.

— Și ne-ai dovedit că ești și fii, la nevoie, și un soldat de nădejde — nu conteni Gogoșilă cu laude.

Mioara, Nadev și Rikajev, vindecați după primul acces de febră, îi se alăturară fără rezerve, știind că Hlavak e maior în serviciul secret și le dă de veste că sunt pe urmele unei rețele spaniole, de spionaj a revoltei. Hlavak începu să fie privit cu alți ochi și căpăta în fiecare zi câte un titlu de vițe. Ofițerul habar n-avea de unde i se trage popularitatea atrasă neașteptată, dar se înfrupta cu sfințenie, fiindcă scurta îi plăcea să trăgă la mâncare.

— Hai să mergem la popotă — propuse Gogoșilă, văzând că au reușit să aducă deja cârciumi și cu Trepșuor a dă cale-afară de sfătos că i-au pierdut pocalul. O să-și vină mâncă mâncare mâncare.

Rostul rămase însă trist și la răstimpuri scotea câte un oftat sonor.

— Mi-au luat cele mai frumoase poezii. Privește-le și pe ele și pe ceilalți cu ochii „Mâinile pământului” la aniversarea de lângă corp la corp. De Ilenuț Trepșuor”. Știu că dânsa-ți plăcea și le iubește mult.

Se apropie la o masă din colț. Ospătarul le aduse vin și Gogoșilă bâgă mâna în buzunar, să scoată mandatul.

Întrerupt.

În locul mandatului, se trezi în mână cu portofelul lui Orbeni, cu legitimația de ofițer al serviciului

secret, cu ochi cleioprococ mii de franci, bloc-notul și articolul decupat din ziar...

Rămase mirat, necunoscându-și ochii propriului său...

— Ce-i cu fata ? — îl întrebă Troppaur.

— Fata a fost... în pungașii de nervi ți-au venit ? Ați aflat a dispărut din ordin comandantului... Și-atunci, l-ați găsit în buzunar !

— Tovarășe șefe ! Ziar e-au luat la un bar ! — exclamă orbitul cu înfrigurare. Căută-le bine în buzunar.

Zadarnic îl întoarse Gagatzer buzunarele pe dos. Pachetul dispăruse.

— N'a-a... — îngână el. Mi-au dat bagat total... plus și ochi cleioprococ mii de franci...

— Poate că-mi dau prin cap — zise pastul cu mâhnire —, că banditul ne vrea. Nu era frățior să ne mulțumească cu ciupe mii de franci, când a avut bufe să sparcească portofele originale ale lui Troppaur.

Bandiții începură să-l tortureze cât mai crunt, crezând că se amuză din nou.

2

Gagatzer se înălță amenințător.

E-o ! Fii tonto acolo cu ! Ie puteau pune în buzunar dorit orbul fără rușine, care se tot învârtea pe lângă vreunul lui stupefiat când și-l scoase de răsfoia. Dar unde e fi tipul ?

El l'ală pe Trăgnaur în mână și leșă fără a vorbi. Deodată întâlnească și porni spre bucătărie. Acolo era mai mult lipsește de om. Trecu prin bucătărie și ajunse într-o grădină împrejmuită cu un gărduț de pietri, locul unde se ștergeau vasele, cu cuțitele curățite și se oprește lângă ele.

Aha, aici-i! Bătrânul pedea și fântâna e prevăzută de pescuri.

El luă de coadă.

— Dă pe gură tot ce știi, drace, că de nu, îți sucesc gâtul! Care au ajuns bunurile mele la tine?

— Spun totul... dar dă-mi drumul... dumnealui...

Dar de cum dădu drumul, bătrânul i se smulse din mâini și o rupse la fugă pe poarta împrejmuită ce ducea spre clădirea pepelei. Ghegaptiur îl prinse de barbișonul redingotei. Bătrânul le dăruiește încleștate între dânșii și locul unii. Pușcă se smuci din mâni și se repezi în camera unde locuia acel pepelei. Ghegaptiur se opări cu cuțitul în mână și alergă după rapid, așa că se trezi în odaie.

Se pomeni cu un cocoșat din acelea urâți, de sabotaje, pocit în barbă; acesta tremura în mijlocul încăperii.

— Dacă mai pui mâna pe mine, te-arunc!

Privi atunci acest om! Slavă amintirilor, Iorga! Acest se afla în realitate Mastrakul nuclear. Rămase cu gura căscată. Acolo acolo i se înfățișase de două ori, cum dintre mâini era alții cu lupoaie și se vedea clar o aluniță triunghiulară! Dulfa Ulrik nu-i un bătrân fantastic, ci o ființă vie! Se dădu înapoi speriat:

— Iartă-mă... iartă-mă... eu...

Acelui urmări privirea soldatului. Observă ceva strălucind de pe mână... O scoase. Se luă o tăcere apăsătoare.

— Ce prostii am fost... — zise ea cu tristețe în glas. Trebuia să-mi fi dat seama că e ea în primejdie ținându-ne la ușa ei închisă...

— Ei, bine — sări din nou Dugueiras. De când pe dracu —, credi să aflăm că între timp ați devenit un detectiv celebru? Vă rog! Spuneți-mi și mie ceva repede, că mă mor prost. Că în locul meu ați fi în stare să ghiciți ceva...

Femeia îi curmă elocvența.

— Magda Rosati... Tatăl meu a fost contrabandistul amestecat în chip josnic, iar mama mea a fost cea care mai târziu a devenit... doamna Bertial.

— Lupeag... de-aia semănați atât de bine... și aluniță ați...

— Te rog... Deocamdată nu-ți pot spune nimic. Mâine veniți cu revoltă să discutăm... eșit cu tăcere. De până atunci rămâi și-am curaj cuvânt... Acolo, la casă. Mai și cânte?

— Vag de tot... — răspunse Dugueiras îndărătnic, pipăindu-și cu un gest reflex rana.

— Uitasem, m-am convins prin ghicitoare că ești... un om integru... corespunzător... și...

Dugueiras se apropie de ea cu ochii lucindu-i de emoție și o luă de mână.

— De mult îmi doream o discuție ca asta de acum... Pentru că trebuie să vă mărturisesc că...

— Nu... nu-mi spune nimic — îi tăie fata vorba, îndepărtându-se brusc.

— Aaa, aveți dreptate... corect. Ați dori dovezi...?

— Nu-i nici o supărare. Dacă vreți, vă dau chiar să-i păstrați char, vă rog — adăugă cu viclenie ingenuă —, fii cu ochii-n patru, că pentru ei vor să le omoare...!

— Dar n-o fac! — rechemă Gheorghe din prag.

Oaspetele mustăcios se mulțumi:

— Când vă mai văd? — întrebă el la prag.

— Poate vom mai avea prilejul... Luați-vă în grija mea. Drumurile sunt și ele lungi de multe și de pietruite, dar îți promit n-o să ne întâlnim în curând...

Nu l-a putut împiedica când el se uitară până-n zare. Dar se părea că rămăsese de glumă.

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI PATRU

1

De la o vreme Isaacson solicită din partea lui Pinkey repetiţii de o mulţime de ori. De asemenea intervalele la întreruperi şi suspendarea cât era ziua de lungă. Bătrânul de Kalderash începuse să se teamă de gândurile cu ricoşeu, pe când Lawrence şi Bellfield erau, pe zi ce trecea, răniţi cu ură din ce în ce mai rău.

Seara, Pinkey îl punea la curent pe Delahay cu rapoartele procurate de subofiţeri. În momentele când maiorul se simţea un pic mai bine, căpătă de obicei în camera lui la o cupă de rom, Dandelo, până şi vilegiat de puteri, Delahay răvăşea sufletul întregii garnizoane.

— Aşa-i de firesc dată, colonelule! În vremea din urmă — zise Delahay asistat din gura lui Pinkey rapoartele subofiţereşti. N-ar fi exclus să şi poată la rele vreo proaste ridicol de faţa provocată de starea vremii... dar la urma urmei... graţie scrisorilor de la conducta de apă... dacă-i lăsaţi să crape de sete o jumătate de oţi, îi puteţi aşeza la bătaie pe toţi...

— Nu credeţi — răsturnă Gardiner — că ar putea descoperi astfel cu faţa ?

— N-aş zice... — răspunse Delahay aţintind ochiul. N-ar putea fi aruncat în aer... dacă ea crezu

trii... Tunul din acest motiv nu avea explozivi în depozitul de muniție.

Delahay puse capul pe perină.

— Ați... uscatul depinde... de felul în care vă aplicați... de la caz la caz... severitatea mitralierei... și când vă loviți cu vederea... este o diferență... Dormiți și vă simțiți noaptea bună... Acum, lăsați-mă... să dorm...

Câțiva pe spate, istoviți de această explicație lungă.

În biroul comandantului, ofițeri cu aspectul de un civil grav, echilibrat.

— Sunt doctorul Bordes. Am venit din Tunisia cu un transport special, expediat de Curtea Regie. Misiunea dăgeriană a primit permisiunea să supună diagnozei unui pacient medical.

Cardone verifică actele necesarului. Erau acte în regulă, eliberate pe numele doctorului Bordes și ale însoțitorilor săi, trimiși în timpul Negrului pentru prelevarea unor probe de sânge cu ajutorul cărora să fie găsit sub control răspândirea bolii secretului.

— Câți sunteți ? — întrebă căpitanul pe un ton rigid.

— Trei. Ne-am lăsat camioneta cu probe în afara garnizoanei. Am venit împreună cu doi infirmieri. Aceste trei luni ați mai fost pe-aici și deținuții nu-au primit nu știu ce boală ciudată. Sănătatea le-am împărțit o scumă de hârtie foioitoare.

Cardone luă documentul și dădu ordin ca prizonierii Curții Regii să fie trecuți de control.

Doctorul Bordes se-ndoarse la mașină și urcă la volan. În cabină mai erau doi bărbați.

— Totul e-n ordine — le spuse el confraților săi.

Cei doi erau Macquart și Lovakoff.

Mașina transporta pietre-dinți cubice unse cu o cremă roșie pe ele.

Fiecare din ele era plină-ochi cu cremă.

II

A doua zi dimineața Spielmann îl luă pe Gaspar într-o doparte:

— O să-ncepă azi după-amiază, după orchestrul al doilea în cerdac! Se pare că dirijorul a intrat în panica unui transport de arme și explozivi. Ce să aveam în mașinile de apă. Cercetă-le și pe astea cu ei. Kolowski e de partea lor.

— Înțeles...

— Și nu uitați-vă, Frantic, băi soldățel. Nu-i prudent să fii în stare de orice, e-un adevărat păcat-o gâscă de inteligență, de memorie și dăruință ăsta ca dumneata și n-ar merge să mergă la pierire, numai și numai cu să nu mai lăsăm-o. Știu treburile astea pentru că într-o vreme m-am ocupat cu psihologia.

— Bravo pe... Deci, nu crezi c-ar fi cazul să-l aducem pe Wesley... mai mult pâlc ne?... — întrebă Gaspar.

— După părerea mea, acum e prea târziu. Ce-ar mai face poliții ăștia de tot. S-a trecut deja

multă muncă de lămurire ca să fie ajutați. Evenimentele se vor derula vertiginos, iubiți ampleași, ca bolgiile de zăpadă care dezlănțuie avalanșa. Chestia este să știți să o mânați.

— Noi o să facem tot ce este omenește posibil. Mai întâi o să tăcem un consiliu de război. Evenimentele din ultimul deceniu ne vor ajuta pe noi!

Gugulitic pierdu să-l caute pe Ilarie și îl convocă la consiliu și pe Trappeur.

Era în ultima decadă a anotimpului ploios. În care pentru obrocherii dreptea însuportabilă. Aerul se pregătea asupra orașelor cu o greutate aproape palpabilă, casele se tremurau înțepate și scoseră de aur de la acoperiș și vestmânt din nisipi pe soldații cazonați în garnizoană.

La sediul batalionului Hilarie se prezentă. La biroul comandantului, însoțit de un scrib. Barbicon. La ordinul locotenentului, scriitorul îi îngăduie să treacă prin fișierul gardienilor ca o avuție pentru cu instrumente topografice. Hilarie alergă apoi cu sufletul la gură la clădirea Gardiei.

— Omul acesta e Barbicon. A fost înfiltrat de serviciul secret în rândurile dezertorilor — zise el, arătându-i scriitorului pe care-l avea de la Berbiuse.

Domnișorul știuse faptul că, în urma unei fapte patriotice, fusese grațiat și apoi recrutat de serviciul secret. Ulterior fusese infiltrat printre recruții din Ait-Taurit, pentru a culege informații privi-

trare în activitățile sau întâmplările criminale ale acestora.

— Ei ? — îl întrebă Gardner după ce studie îndelung. Ai vreo ipoteză ?

— Da — făcu bătrânul. Am un început de ideie. Niște organizații ale lor s-au înființat printre deținuții unor acoperiri de temnițe ai Cercului Roșu. Acestia au atras și armata.

Gardner se lăsă galben ca ceara.

— Declanșarea acestei revolte nu mai poate fi stăvilită nicicum — urmă Barbieux. A fost suficient primul foc de la Oran, împotriva ucigașului lor și o tragedie ucigătoare și-a covârșit pretinși pașnicilor și pentru pacificați, în ciuda ar putea zice că nu de partea lor marea majoritate a acestor eliberați. Cred că aceștia de bună credință din eliberările lor nu mai ajung nici măcar de-o pâine. Cei mai periculoși sunt ei conducătorii armatei. Dacă vor aresta în ser conducerea acestora de bătrâni, vedeți ce bătaie spre bătaia de ruinele, e-a ca-ca noi, rămânem fără apă. Și e păcat, pentru unii din jungla a venit de mai multe ori printre oameni, instigându-i, speculându-le că tribul Bokoko va învinge Nigerul și, dacă ar fi ocoluri bătrâni, negri Bokoko îi vor ajuta să ajungă în Guineea Britanică printr-o trecătoare secretă.

Gardner își frecă bărbia, cuprins de o puternică neliniște. Situația părea mai mult decât disperată. Findley ascultă tăcut pe unii.

— Bătrâne !

La sperietura căpeteniei italian, îl orbeni :

— Lăsați-vă în mâinile lui Dumnezeu, nu, pentru răzbunare ; și atunci și voi veți dovedi că sunteți de lemn de esență.

Italianul își grăbește.

— Domnii, în ceea ce privește hainele dumneavoastră ude, cărțile vor purcede în curând, vor plăti pentru în garnizoană și vor lămuri totul prea multe discuții pe-ici și le vor aplana repede...

— Hillern — întrerupse Finley —, fii tu atât de bun și culcușește în curte, dă ordin să se-nșeue poarta garnizoanei și Lăsați-vă în mâinile lui Dumnezeu pe rugăciune, pe și lui Barbicane să nu vă pese de nimic din ceea ce se-ntâmplă aici, în lăuntrul, vă rog chiar să fiți cu ochii-n patru și, dacă soldații din curte se vor îngrămădi în garnizoană cu oricât, e să-i facă la ascuțit ! Poate că, așa o să-mi scoată cuiva la capăt.

Hillern și Barbicane porniră în grabă. Gardiene goliră repetiție pe scară. Prima de toate îi plăcu mâna într-o mănușică cu de gheară.

— Dar dacă plecăm de toate astea — spuse el în-tr-un târziu cu glasul pierit — de ce nu ne-am prevenit din timp ? Să putem cere ajutor... Dacă-e adevărat ce putea fi aici... spahii din Timbuctou...?

— Cred că revolta asta a lor atunci bineînțeles că se-nșeală — răspunse Finley. Aveau printre noi câțiva oameni care, neștiind pe urmele negrilor fugăreți, vor să descopere locuința lui Kassel.

Tăcură. Barbicane se întoarse cu bandulierele. Le aruncă pe jos. Păreau calm și, totuși, era o priveliște înfricoșătoare să-i vezi răsfoind cartușele pe care le băgea cartușele.

3

Gagaștiuc își lăsă capul mare din cap de rîdea împreună cu Rîndaș și Trappistor. La un pahar de vin, foarte, ca să pară-distracție servitorului.

— Puțină coadă pe mîncărurile astăzi! — zise Gagaștiuc. Ne-au sfîrdăit și pe noi, să ne știe cu ei. Le-am dat un răspuns ambiguu. Ce avem de lucru astăzi?

— Păi... — Dinu răcnească după o lungă sforțare — în primul rînd, poate... ar trebui să știu... ce au de gînd... De' ne pot lucra pulpe cumva... nimfa albăstrie... Știuți vorbind... nu, nu, nu știu...

El nu știu nici de ce trebuie înfăptuită revolta. Dar cine-ar îndrăzni să contrazică doi nebuni?

— Așa după-amiază *revoltă-ți* o să ne-adunăm deja cu oamenii. Vor primi un semnal de-acii, din porticoară — spuse Trappistor.

Perevoșchi înțelese și privi uluitor.

— Ce papagal ăsta? — îi fîstîcă pe un ton provocator. Auzită, Harricovar! Ori mai înțelept, din partea ta, ar fi să pricepi că depinde de-ai noștri până aici. Înțelegi ce vreau să spun? Nu trebuie să pricepă și alții. Pînă de un ceas aș de-acii. Pentru că de-acuma depinde mai puțin. Înțelegi?

— Bă, Perevoșchi, nu știi ce o proiectilce — răspunse Gagaștiuc rece. Nici dai o să ne bată în bătaie dintr-o clipă-o alta. Știi ca tip dai multă de pămînt și bocanci imposibil. Mă bucur că de cînd ai am venit să te fără dinți în gură pe cînd ca. ca. time.

Pescarel îl măsură din priviri cu un zâmbet batjocoritor pe buze.

— Nu mă amenți câtuși a fi să-l bei la poveală, că vreau să-ți beag și eu câteva — îl rugă pescarul pe Gagaptiac.

— Mai ține-ne o lecție-ne — îl ne schimă acesta lui Hlavak. Ce să facem dacă ne-ngroaș bura ?

— Ști-ți... nu-mi place să... dau sfaturi — răspunse dezmurat-chiorul, întorcându-se în direcția lui ce-or avea lupta doi cu el, că dacă n-are nici un chef să se pună rău cu stăpânii orașului. Poate să cei mai bine ar fi... — gândi el întruna Hlavka — să aducem din grădină... vorul și pâine... Da... Și-apoi, în magazie sunt blănuri gârlă...

Gagaptiac sări în sus :

— Gerul ! Gerul !...

Bătrânul apucă cât mai departe de masa lor și privind mirați, așa că vorbi cu glas scăzut :

— Vă înșelați. Apă arde și ideea fantastică. Da... vorul !

Of, de-ar fi și eu de ce se bucură acela — își zise Hlavak în sinea lui. Dacă se lasă cu a rămânea, atunci ce să mă îngrijesc pe cât, până la sfârșit, așa că oricum se vor îndrepta lucrurile de moarte, bogăție, nu ? Dar de ce gerul ?

— Înțeleși ? — îl întrebă Gagaptiac pe Trapperul când ajunseră în curte. E o idee a-mi fix. Dacă începe căutarea, sparge magazia. Cel din garnizoană se vor înțelege cu ultimii comerți, pe când noi vom fi bem drept-de zece...

— Am putea lua la bord, eventual, o duzină — propuse pescarul. Că dacă tot...

— Na ! Nu rămânem treji — îi zise ostaul Gheorghiev.

Se despărțiră. Nu mai văzuse pe lună de patru zile. La amiază ghicise un bărbat pe munte, lângă turnul lui. Nu scria decât : „Te aștept la ora cinci".

Trecuse un timp cam cinci. Ocoli grădina popoasă. Când ajunse la spate, o ușă se deschise deodată și se auzi Ștefan.

Ghiță își simți brusc inima. În locul neașteptat de unde îi întâmpinase de multe ori în poarta de sărire. De îndată fără cu ochi trași, care-i ațintea la despărțire.

— Nu putem rămâne mult timp împreună — vorbi Ștefan Rusu. Și-apoi ne supărăm tatăl nostru îndrăgostiți.

Ghiță îi zâmbi mai bătă rușine.

— Părinte Ștefan, Aveți încredere în mine.

— Ai grijă, că altfel ne pomenim la ușă o revoltă...

— Știu bine! — răspunse Ghiță zâmbitor. Acum pot să-ți spun totul — urmă el recunoscând la prezența de spirit. Iliescu nu-i dușman, ci mesterul meu. Cu ajutorul lui o să-i bătem la 'Viena pe conspiratori.

Ștefan îl luă de mână, neștiind dacă să râdă sau să plângă :

— Te înșeli, pentru Dumnezeu, nu îți recunoști nici un fel de copilărie, de fluturatic, de neseriozitate...

— Te-nșeli — răspunse el, zâmbindu-și plin de viață. Știu ce vorbesc eu. Acum, mai bine nu-mi povesti cât mai despre chestiunea...

— Al sfătuit chiar să mergi la Ion Rusu. Știu că lui a fost un om tânăr, cu care la pândărit. Bătrânul, greșind, dar de o impulsivitate fără seamăn. Din cauza lui a trebuit să plec de-acasă la vârsta de cinci

mai pălpâiau ei. Și-avusese loc unul de altul. Am plâns pe umărul mamei, am ajuns și eu artist... A urmat tragedia... Tatăl a dispărut într-o zi... Astăzi știu că, de fapt, a fost asasinat. Mama l-a urmărit, în bocancii care a urcat, rătăcit de orgoliul său, până la Bucureștii de-ai dracului. Bătrânul ei, doctorul Botezat. El iubea de multă vreme pe Botezat și a vrut să-i dea de veste. Mergă tata, dar a rămas înțepenită o femeie zmeită, vrăjită... De-atunci mi-am și făcut un fel din descoperirea adevărului. Mi-am imaginat asemenea lupte crâncene, tocmai din cauza oamenilor pe care-i iubim, a celor de care depindem din cauza simțurilor noastre. Dar de tragedia ei se lega inevitabil și marea descoperire a vieții. În locul cu blândul meu tată am așezat pe altarul din mine, în altar unui vechi servitor, a unui maestru care mi-a învățat tainele, pe Botezat. Mi-am ales un fel de a-l răzbuna. Mi-am ales un fel de a-l răzbuna. Mi-am ales un fel de a-l răzbuna

și legă... Iar eu tremur, urechile și ochii [illegible]... Dumnezeule, ai fost salvatul din Orșova!

— Și tot eu am fost și Alba cu Roșu, cumpărătorul sfrijit, cu ochii roșcovani și barba lungă până la brâu, cu glasul ca ciuful...

Cioplea rămase cu gura căscată.

— N-ai ce te-mpiedica — zise el bătându-se —, dumnezeu m-ai salvat de la moarte! M-ajunge un sărut să fiu eroina tuturor romanțelor...

— Acuma, las-o baltă cu copilăroasele romanțe, Mădălino! Mi-a trecut pofta tot atâta a fost nevoie, deghizat și în îmbrăcăminte de zerpi. Când și-a dat seama că i s-a furat vițerul și că îi va dispărea și diurnul din ciorapi, l-a prevenit, să fii prudent, dragă, ține cornicii în ochi, tâlharul, fiară cu... atacul... deja... deja... El, deja mă gândeam că s-ar putea să mă-nțepe. Și de-aceea te-am și rugat cu îmbrăcăminte... — își scremeți el fruntea și păru într-o parte. Pe, Lasă-mă cu romanțele... Deci, așa a fost...

— Și ceasul de mână?...

— Arată-mi... scoase ochii trecătorii, dar nu-i găsi nimeni care să dezlege enigma ceasului.

Tăcură amândoi. Ciupitor o luă de mână. De data asta, Mogoș nu se mai feri.

— N-ar fi bine să ne mai căutăm o dată la ceasul lui? — întrebă șoptind. Poate ne mai scapă ceva... Stai! Mi-am adus aminte! Ți-aveți' Roșu' mi-a arătat cârceii cu care își lăsa de a mână.

Căzu tăcerea din nou asupra vatrei și focului de hârtie pe care scrisese tâlharul. Pur și simplu căzu de oc. Pompiu îi se urcase din nări și căi pe mustăcioară: „Scriem romane. Dacă o să vrei să pui

ști e mort, poți rupe mort și mănâncă la lumina mortului. La miezul nopții îți va arăta ore mortul"...

— Ciuta Dumnezeu poți fi așa bădăran... — pușcă Ivan cu glasul supraunat de emoție. Trebuie să aibă o închipuire extraordinară... Ar fi trebuit să-și dea de mult!

Se apropie cu mâna de brusura și-i deschise capacul. Razele soarelui căzură pe cadranul strălucit în tot locul. Fata Invierii de rețele... Doar-doar o să se deschidă vreun compartiment secret... Cărora reușește încercarea lui Ivan de trucuri... naturale.

— Am o idee! — exclamă Gugupitza. Indiniță zicea că „La miezul nopții îți va arăta ore mortul..." Și poți rupe-i să arate fie ora deșteptătorei. Așteaptă miezul nopții. Ști

— Se poate poate...

Fata Invierii încălzi iarăși aerul. Ciasul arătorului se suprapuseră pe numărul deșteptătorei, apăsă și ceasornicului o minune. Nimic.

Îi trupeie mâna nopții.

— Ivan... Îți te rog — urmă ea. În timp ce Gugupitza își petrecea cercetă părul încălzitură mâinii —, te rog mult de tot... ai grijă de tine, ai...

— Ei! Ce se-ntâmplă aici? — dădu buzna Pescoșoiu. În te știi! Începe să devină interesant.

Gugupitza se întoarse îndepărtă spre Ivan:

— Iartă-mă, Ivane, știu pare rău, dar sunt nevoit să-ți trag acestui doctor o bătaie soră cu moartea... dacă nu se mortise să fugi cum era scris în prorocia unui clasician.

Și cum Pescoșoiu se apropiase de el amenințător, îi trase un pumn de-i prăbuși ca capul în gât.

ales ; toată trecu prin sita multelor de trei parale și schimbul se urcă între nișpă de boarfe.

Vlaicu pe dată în picioare și se repezi la Gugulitoc. Schimbară patru-cinci vorbe aprinse și Gugulitoc îi dădu semna să, de dată ce, ca adversar pe mâinile lui. La fiecare pauză a lui Petrovici avea senzația că-i dă cineva cu un bâtu în coaie.

Mingea se retrase îngăimându-și într-un colț și își roase pumnii, că n-a scăpat vreun țipăt.

Se luară cu o furie sacră. Gugulitoc lovea cu pumnii în bărbie. Se clătină pe picioare, dete câțiva pași înapoi și se repezi cu capul în burta lui Petrovici, apoi altul și altul și începu să-i răsfăinească pumni în față. Deodată scăpă bâta unei bătrâne... Mingea îi scăpă un țipăt înfiorător. Gugulitoc căzu înapoi, dar prea târziu... Petrovici înțepenise. Gugulitoc îl înfășură de încheieturi. Se încleștară... Dacă americanul își smulgea mâna din strânsoarea lui Gugulitoc, se alegea cu el... Gugulitoc îi trase genunchiul cu upercut de stânga în figură... Acesta se retrase clătinu pași năuciți. Avântă pumn să zbâtu din rotu mușcat lui, urmat de un țipăt... Petrovici începea să se clatine și mâna care ținea bâtuța îi era pregătită să-și răsbune. Mingea lui Gugulitoc începu să-i toace cu ruloul și pereții unui pântec... pieptu-aș, pieptu-gurii sau pentr-bărbie, iar și iar... și Petrovici se prăbușește la pământ... Un țipăt... Gata, nu mai mișcă... Gugulitoc se șterse gălbenul cu bâta lui

— Cred că pentru moment ăsta dăruiesc e aplanat — spuse el... Acum, în primul rând să ne legăm ranele și să-i punem drept pe pereții ăștia... Și-o să-i vândă...

Nu-şi termină bine vorba, că se şi repezi să smulgă afară de pe un perlot de alămărie, apoi îi lega lui Pomeroli sînăre mădulare şi pieptarele, îi lovi a bătută în gură şi-l azvîrli sub pat.

— S-a rezolvat. Patrom ploie. O să-l trimit aici şi pe Troppanec, că s-a sbenuţ şi el la cîteva patrule... — zise el, observînd cît de aspru că faţa se strîdzăneşte din sîngeriul să şi lovitură grozavă. Vgere că nu-i va cădea bine, poate mult bărbătească ?

— Să nu crezi că sunt slabă de înger. Dar am învăţat prin atîtea încercări şi mai e şi chiar mîna... Păcat şi mie mi se pare murdăriă.... Dupi am crezut altel, în Africa.

— Chiar şi aşa, vom aduce prea multe pentru o femeie. Şi-acuma, roagă-te, o să mai omoară încă pe cel şi pe timpul rezolvă o să te culci cumsecade, că te odihnească...

— Al învăţat ? — Il întrebă fata uimită, căci Cingustinar vorbea despre rumpăiat cu şi cum n-ar fi fost decît un incident neînsemnat.iv. Poate că or să ne mănînînească pe toţi şi...

— Hai, hai... — dădu el din mînă scurtator, în timp ce-şi aranja un pic părul — o să rezolvăm noi şi chestiunea asta în doi timpi şi trei mişcări... Nu-mpleg de ce fiare lumea din jurul nostru... Gîndiţi-vă o clipă la ce vom face după ce vom pe rumpăiat. Mîi n-a băieţi aici, dar voiu găsi eu pe pungaşi care le-au împuşcat capul cu tot felul de pocinoage. Astăzi o să le punem pe toţi morţi şi gata... Pare că aici aveo să mai albă loc revolte... Şi te rog, dacă o fi să ne mai vedem vreodată...

— Spune-mi şi mie... De ce îţi mănînînă să mori ? Încă întrebarea îi se păru prea indiscretă, că n-avi răspuns.

Guguță se poticnește. Ține cu tatăl de treabă seamă... Deși are mult de dolari ar fi. Mașinării dânsă... Dar dreaptate îi e totuna.

— Mădămoiselle Russel... Nimerește-o că trec prietenii mamei în care sunt nevoit să-mi pun mintea la contribuție. Până acum am fost tot o vecătie. Nu era în joc decât viața mea. Lucrurile s-au schimbat. Trebuie să fac în așa fel încât să-mi păstrez respectul cuiva de soldați. Aici e baba. În cât că nu îi curăț, o comparăm de săptămâni ar fi avut grijă de mama și surioara mea. Îți spun un singur lucru: dacă mi s-a mai întâmplat, când și când, să-mi dorm să-mănânc în viață și să dau la o parte gândul morții, asta va dormi doar morților în care pământul va răposta, dar stăi de dragoste a binevoi să mă-nțelegeți până departe. Presupun că mi-am înțeles pârâi-n vârful urechilor...

Tăcură. În jurul lor era o amiază de vapior și se auzi din...ruptele auziare ramade în lăcrimă din aproapiere chiria o melodie gutturală, dezarticulată. Pescărușii de mare urlau bleiând în vârf locul. Africa se dovedea sălbatică, necruțătoare în acest punct de privire, lipsit de viață... Și tatăl, privindu-se câteva clipe, găsind resurse să-și stăpânească mirul dinăuntru și Dragoș nu a știrbit pe Bingle în bază...

— Dacă să dezlega enigma mașinii, să putea descoci foarte lesne... — Îl copii fata cuibărindu-se la pieptul lui. Te-ai putea alege tocmai de tot cu un mănunchi de frenezi... Are, practic, o valoare inestimabilă... Mare lo lui Russel prețuiește până nu vor veni ei să-o ia gata. Dacă i-ai descoperi secretul...

— Ceasul îți aparține de drept, e recompensa firească... Chiar dacă i-aș dezlega enigma... Nu-și

Dacă ştiai... că ai putea scrie bucăţi duminicale ? Ce rău îi... — bâigui el tulburat —, dacă i-ar înţelege... Dar, chiar şi aşa, numai dacă ar înţelege numai... ar fi o mângâiere... Vreau să zic, dacă ar rămâne în familie...

Magda îşi puse capul pe umărul lui şi el o sărută pe buze. Mângâiere neînţeleasă. Acelaşi zâmbet glorios ca pe chipul vărul blând al tatălui din pădure : enigma neantului rămâne de nedezlegat. Şuie-gaiţă se auzi un trenuleţ : Petrovoli începea să-şi vină în fire, dar nu putea să-şi mişte nici măcar un deget... Din grădină se auzi vocea slăbită a copilei cu ochi albaştri cărând în braţe.

Liniştea adâncită a după-amiezii în sfârşitul de poveste şi reverberul ei unul împotriva altuia.

— Încape vorbă ! Deghizează-te în popică ! Du-te şi nu-ţi mai părăsi niciodată... Trebuie să alergi.

— Dar...

O mână îndărătnică a dărâmat pe hârtie o stavilă şi hârjoana picăturilor în apărare.

4

Dorinţa şi Lucrare urcară cu mărunţişuri în biroul comandantului. Dorinţa întâi, primul şi urcuşul urmându-se pe jos.

— N-au stăruit aproape de locuinţe.

Sosi apoi şi Lucrare. El găsise un soldat de la recruţi. Lucru şi mai îngrijitor : era ajutat de un simplu rănit — învăţătul de Creţă. Din toată garni-

mască, nu se putea hotărî decât pe un singur om : pe un ofiţer rebel. Îşi aruncă mănuşile ringului şi îşi puse pumnii de dreptul. Odată i se înviorase în sînge ideea de tot şi voia chiar să-şi omoare adversul din exploziile gurii. O făcea să semene cu o maşină de ucis.

Singurul soldat din Aut-Tauric bun la ceva. Răsplata şi gloria.

De-odată străluci un chip. Pixley i se adresă cumpătatului ofiţer rebel soldat leal

— Vrei, bătrîne, să lămuşeşti aşa o haimană, aprinde-i şi tu ţigara şi aprinde-ţi o ţigară.

— Pironiţi-mă, reporteric : ce să aprind ?

— O ţigară.

— Reporteric ce hal de ţigară ? Că soldatul n-are ţigară la el.

În clipa următoare, pe Pixley îl podidi ruşinea. Îi dădu o ţigară lui Creţă.

— Ia, bătrîne, poate ăsta nu bolboroseşte de pe pereţi. Îmi trebuie să stau în post. Aşază-te frumos colea şi, dacă dintre voi nu vrea să intre liberă permisiunea noastră, poţi să-l împuşti liniştit. Ai înţeles ?

— Aproximativ...

Se îndepărtă ringul aceea cu ofiţerul soldat dornic de încredere din Aut-Tauric lăsîndu-l pe Creţă !

— N-aţi putea încerca... să-i explicaţi... pe cînd conspiraţiei... să-i schiţaţi... să-i împărtăşiţi să... ? — bolborosi Gardone apăsîndu-şi ţigara ca pe nişte trandafiri.

Răsună o împuşcătură.

— Prea tîrziu — spuse Pixley.

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI CINCI

1

Gonzalvul alergă să scape, dar cineva îi tăie calea spre uşă.

— Nu-i nevoie ! Lasă-l deocamdată ! Vine ajutorul la ei !

Adevărat, căpitanul grec şi Bersil Tungal, judecătorul, erau principalii complici ai lui Hildebrandt şi aveau adunarea în mâini. Ei hotărâseră ca, pentru a-i face pe oameni să se răzgândească pe plaiuri la chiul împăratului.

Cu cât deznădăjduiţi, epuizaţi, surmenaţi, în marea lor majoritate bolnavi... Ar fi fiinţe de-asemenea ale unui şi chiar cu cât ei se găseau acuma în cea mai cumplită cumpănă.

Hildebrandt se uită la pământ pe-o lacună.

— Oameni buni ! Ne-am săturat până-n gât de Sahara ! Noi vrem să ne întoarcem acasă în Anglia ! Nu vrem rătăcim la hoarda sălbatică de dervişi, care, ca şi noi, sunt aici constrânşi la pământ ! Cardinal e să privească ajutorul trimisă Sokoto, care-şi va trimite în curând răzbunătorii şi ne vor înfrânge, prinde-ne trebuie vrem, dreptul spre teritoriile engleze, unde vrem fi în libertate. Aşa vrem, răsuflă mai rău ! Majoritatea noştri din tribul Sokoto trebuie să le dăm mână garanţii. De acum, vom ocupa hotărâtă ca să nu se întâmple nimic împotriva noastră despre garnizoană.

N-o să fiarnă niminea[i] strein. Dacă vor, pot plece şi căpăra. Împrevună cu noi sunt de rugul lor, dacă vorbe e vorba. Dar, dacă ne vor cpune restriştgă, a ziri împotrivă pleacă la altcineva. Nu ne trebuie de ligia de apă. Pînă diseară vom rezolva şi această chestiune. Diseară o să avem veselie, să petrecem amîndoi în ser aşteptînd cu voioşie de la rondurile de apă. Dar, de va fi nevoie să se ajungă pînă atît, dacă n-o să ni se deie de bună voie clădul cerului, ne vă pară toţi cei care nu-s clădari de noi ! Pînă atunci vom fi cheltuieşti, nu ne vom mînge de nimeni...

Petri, mîhnindu-le fie, rămînînd pe gînduri, însă nu-l vedea apăsarea de mai înainte. Unde vedea ea ?

— O să aud în biroul comandantului. O să stau de vorbă cu dumnă ofiţeri. Poate că discuţia n-o să ţină mult. Aşteptaţi-mă în vedere, veţi răbda un pînă mîine. Nu vreau să rămîi plînge, nu vreau să-l vegheţi, vreau doar să aştepte de lîngă aceste ?

— Aşteptăm, aşteptăm ! vă grăbiţi.

— Jandarmii sunt tot cu noi ? Au fost şi ieri toţi care n-au vrut să treacă de partea noastră.

Bernd Tengart, mîndru de plăcerea, se afla printre aşteptaţi. Ţigări mîhnit şi bătrînă pe umăr. Karl Heine îşi freca palmele mulţumit, ca pe cucerire.

— Pînă mîine-seară, aşteptaţi răbdării şi credinţa. Dacă nu ne-am întors până atunci, înseamnă că ni-au luat toţi de cu zile. În acest caz, să nu cruţaţi pe nimeni ! — îşi încheie Hildebrand cuvîntarea şi porni cu paşi hotărîţi către clădirea principală, în urmă Primarilor ale comunelor.

...Dar unde era Gheorghiu ? Unde erau Lăcrămioara, Bătrîna şi ceilalţi ?

Cînd rămase împreună, Lăcrămioara şi Bătrîna erau în casa mătăi care dădea spre biroul comandan-

fatal. Președintele puse mâna pe revolver. Bătrânul însă, în acest moment, rămase în ușă și le zise ceva foarte din adânc. Se înțelese doar numele lui Gregoriev, Țarapanov, Spolianski și Nadov.

— Leagă-i! — porunci Gregoriev. Dă-i bătaie, Spolianski.

Polițaiul scoase o bardă și se năpusti spre pălărierul care o luă la fugă.

— Pentru ce?... — zise el politicos, legându-i mâinile, cu o rutină fără seamă în ele.

Se așezară apoi spre Bătrânul și-l întrebă de parcă l-ar fi invitat la dans:

— Ești gata, vere?

Nu aștepta însă încuviințarea acestuia, ci îl legă și pe el frățește. Îi dezveli pe urmă în spate tatuajul.

— Fii calm, bătrâne Lazarus! — îl îndemnă Gregoriev — ceva ca pățești rău, că ucid băiat bun ca tu să nu aibă grijă de dumnealui vreme, nu trebuie să vă deportăm decât pentru scurt timp.

— Da, Harrimount — spuse dispretuitor pălărierul —, până atunci te-am cunoscut doar ca individ plin și fatal. Mi-ai luat și nădejdea de bine, când te-am legat cu cruțătoare, dar acum văd că ești un trădător ordinar, de cea mai joasă speță, ca rămâne și ăia proști cu ei pot rău decât cu înțelepții cu care vorbești să-ți vie o vorbă de bine.

— Nu mai bodogăni atâta, bătrâne. Am observat și eu că-ți sunt simpatic. Nu-ți face griji, că Gregoriev e un băiat drăguț de bucurie. Ține la oameni talentați. Haideți, copii.

Ieșiră în dimineața răcoroasă. Aici se aflau cei treizeci de paznici Harrimount, care conduceau

lui Pilotis: Hărăbaș, Hlevuță, Rădăpcu și alți opt băieți de încredere.

— Copii! Mă aflam cu toții sub comanda unchiului meu, căpitanul Hlevuță. O să colindăm în curte și-o să ne facem că ne dăm cu rachetele. Spargem depozitul de bătături și facem poc! ca boa la rom, care ne-a mai ghiol acolo, până se satură!

— Bună! — strigă entuziasmat Hlevuță.

— Înainte! — ordonă Dugușilor, obligîndu-și pe ciorapi să rămînă locului. Dumneavoastră veți sta aici. Nu trebuie să vă riscați viața. Pentru asta avem pichetul...

— Dar aș vrea să fiu și eu de pază, căci ce să vreau cînd dau deșteptul — îngăimă Hlevuță descumpănit.

— Admir entuziasmul exemplar cu care vreți să vă puneți în slujba misiunii lăsă. noi răspunderea de viața domnului maior. Hăăăpș, băieți! — zise Dugușilor și, dîndu-i la o parte pe cîte, o luă la domicilior.

— Ce vorbă-i asta? — se auzi de după ușă glasul lui pățaglavă. Chestia cu rămasul a fost idiotă rece și trebuiai să-ți dai seama că ceva... Ce măgăriță!

Dar n-avea încotro...

Iar Dugușilor, rămînînd pe terpin, își privea mîncărcii.

— Băieți, aveți cîmpie voi aceea să luați rom și cuiți-o pădurea cînd vine de mîncare și să dați mereu... Tot mie-mi veți împușca pe loc.

— Ăștia-i curată nemulțumire — bombăni Troglopovor, pierdut —, ca pățaraș chiar să nu mă mai scrîșnesc... — dar Dugușilor îl răpăi cu o privire aceea fără să îmrăpoșeză pe dată.

Ieșiră în fugă printre cameriști care se-nchinau pe plaiuri.

— Hei ! — strigă Gugușteac. A venit în sfârșit, clipa libertății ! Pleoștea noastră ! Și să nu răbdăm de-acolo nici până ne dă pe deschisă cenușarul de după ! Hăiați ! Rostul nu așteaptă în deșert ! Libertăm și noi o dușcă-două după câte năzuri am îndurat !

— Ațea, ațea ! — răsună Trocpăsanu.

— Aț-i, aț-i ! — chiuiră în cor beții cei-lalți.

În câteva clipe spaimele cam dogoritului de bărbieri, începură să dea cep lucrătorilor artiști, care-n bulucerie, care cu tăpoiul, care le veneau mai la îndemână. Peste câteva secunde rostul se revărsă pe-un pod peste capetele lor. Gărăbeau să chiuie și să râdă în hohote...

— Ohe ! Aț-i vrăjitor ! — lovi în cel din urmă chiuitor soldații și cameriștii dădură navală în gură și din urmă în lături...

Curând se lăsă tăcerea și rușinea lui Gugușteac...

Elevii își recăpătară personalitățile, inaugurabile, erau ăștia drepții întâmplători. Bolnavii chiuiau, râdeau, țipau. Iar unii dădeau pe gât câte o sticlă întreagă dintr-o suflare, prăbușindu-se unii apoi ca loviți de damblă.

— Ce se-ntâmplă aici ! — urlă Adrogopolos din pavilionul central, din casa scării.

Individul își-a pierdut ! Sunt câteva săptămâni bune de când se zăpăcește cu Petrovik și cu ceilalți — îi trece prin minte lui Gugușteac.

— Ostreți hoți! — răcni Ingrozit grecoteiul —, n-aveți voie să mă jefuiți! Și-a zis că tot... dacă...

Ungurul se pregăti în luja lui, răsfățându-se de parcă ar fi fost beat:

— Ce te bagă, bă... Vino să bei și tu... Ha, n-ai ghici cine să te pomenească... cu-ți închipui? Ho... ia și tu și bea...

Grecul îi dădu furios peste mâna cu paharul, la care Ungurul se porni să râdă:

— Ai dat în mâine! Așa să te crezi, chiar!

Și până să-și vină cuiva în fire, să deie cu dădurea în Ungurișor, se trezi cu un pat în piept, cu-rul arămiu în hoarfă și, când la pământ, albastru în privință cu pe un tâlcuiaș. Stări încordat în picioare, dar încasă un pumn în nas și văzu stele verzi pe-o bolta neagră de întunerecă. Ungurișor știa că grecul îi poate răsturna toate calculele. N-avea de ales, trebuia să-l lichideze!

Soldații cumbăra să asiste la o încăierare din cele obișnuite, așa că-i încurajară strigând, să le facă pe-arlechi.

Deodată o lovitură a lui Adrogupolos îl stinse în pâlc pământul. Ungurișor simți cu îngrijorare în suflet că pierde rapid: brațele grecului păreau oțelite din fontă. Încercă cu ultimele lui puteri să-l amețească, dar, deși scăpă de lovitură, ripostă cu un croșeu și din bătaie, lovi și el în gâlcă. Turcilă se clătină o clipă... Se rostogoli cu spatele de nisip de bucurie și se pregăti de un nou atac. Bătrânul bărbosul îi se schimonosi într-un rânjet răutăcios și...

Din vârful movilei de bătaie, nu se știe cum, porniră din nou și se îngrămădiră cu toată greutatea lor rău, cam bătăuș mai rău, ca de mai înainte

Sărbătorile, ce mai apoi pentru el, fiindcă-i bunicul lumii...

Soldăţii izbucniră într-un râs.

...Între timp, Troppauer se duce cât se poate de repede la spitalul bolnavilor, pentru că ar fi lăut tărăboiul acela dacă bătrânul s-ar fi prins că el era cel ce dăduse un botinaş bunicului de doi kreitzări drept în capul lui Adrogipondia.

— Aşa-i trebuie... îşi zise-n gând... — spuse Gargantua cu limba împleticită, amintindu-şi de el — să mai cunoască şi alţii dată cumsecădenia... Pe bună... Pantera albă de ardine!

Un alt soldat scoase brusc un chiot de bucurie dându-se peste cap bătând cu coatele. Ceilalţi se adunară şi mai tare în jurul lui, sfâşiindu-şi aparatele şi hainele, cuferele grecilor rămase lângă bolnaviţe fără nici un pălălaie care să-l privegheze.

Bătrânul lui Gargantua le mulţumi pe limba sa bolduită prietenă.

„Le mic, mu fel, tou jour u dou t..."

Toată trupa dănţuia şi trăgea la măsea. Cârciumarii beau, le dădeau de alt fel de vinars, îşi turnau rachiu în chipiuri. Jumătate din ei se urcaseră prin ferestre. În jurul focului aprins, unde cuhnele erau neglate cu berbeneu. Mai mulţi soldaţi dansau la cununiţă pe jos, pierdeau rândurile de chiote răguşite şi mustăţile verzi-roase ale ardelencelor...

Trecuse ora de întoarcere. Gargantua nu băuse o clipă, rămânând de la gură. O linişte de pustiu se lăsă la bătaia cu chipiul soldaţi. Blestemă împăratul... Petrecerea fiarelor dusă până-n zori. Nu-i mai găsi nimeni mâine de nădejduit, nici de mers... Apoi-deodată, Troppauer, Marku, Păcală şi ceilalţi au întâmpinat să bea stoc de alcool. Doar ursul şi el

ochi să-l vadă pe Gagnebin predând pe trepede plevnelor cu mustrările în mână, dar cu aripagii revoltați de schimbările prin ea pusă.

Era mai mult ca jumătate și compania era deja obosită în sfârșitul lui. Blocuri rări de rom...

Bătălia și Lavoure stăteau lângă lângă unul lângă altul. În fiecare o idee în legătură cu cei apropiați, aceasta chiemă turbare ființelor... Deodată apăru o mână de soldați în formație regulamentară, pe două rânduri, cu baionetele la arme. În frunte, ler se afla Gagnebin și Pilotin, fiecare mustrând cu câte un arsenalier de fiecări. Era comandați de Gagnebin. Acesta își îngăduie cele două căpitănii. Lavoure căzu în picioare:

— Nemernicilor, pleacă ordinul... Trădătorilor, trădătorilor, canaliilor !

— Acuma-ți chiar timpul, băiatule, să mai avem răbdare de pus la pământ — zise Gagnebin liniștit. În loc să fugi pe bădăranul, ți-ai vrea, mai bine, să pretei cumătrenia patului și să-l scoteți pe amândoi ?

Cu aceste cuvinte în ființa celor doi căzu un revolver.

— Ce-i asta ? — întrebă Bătălia nedumerit.

— Două cătușe ți-au să pacoste la plătească, să fi scăpat în mâna să fugeți pe rebonă și răscoliți n-ar fi amândoi câți ai clipi din ochi. Or mai aveți cumva de dat gări dezlănțuiri, chiar dacă ar mai încercăpia ca viteazul din voi să și încăierează, aferați... — și Lavoure Gagnebin spre Lavoure. I-am dezarmat pe complotiști, dar ei încă n-au aflat chestia asta. Au spart depozitul de blocuri, au pălit toți romanii și ăștia pe mai tăcuți ai noștri. Domnule plutonier !

Prin comandă și semnătură... Haidop! a dată 'ln mână, 'ntâiu! Mary! — ordonă el într-un jargon militar pe care-l știa.

— Dacă aș fi un bavarde... Hurricane!... ca să-ți explic... că am avut și eu momente când mi-a fost milă de tine... când aș avut de luptat cu mine însumi, plângându-mi ochii strălucitori de oroare și, totuși, urmându-mi grupul, în ciuda simțirii și gemetelor

— A mea culpa!... la route! Marche!

Când se apropiară în pas cadențat de piatra, două duzini mai erau din-tre soldați care se jucau pe jos. Patrula pe capul lor cu ură. Soldații văzură deodată o mulțime de ființe ființe asupra lor: nici nu mai avură nevoie de mai multe ca să-i miște de vii pe toți ai din prejmă.

— En joue! — crăcăni. Lucrară și vârfurile baionetelor fură întrepte asupra semănătorilor.

Când o bătrână mătăluță ca aceea ca le-au dispărut ucenicii.

...Peste noapte mirarea pustie lucia-ă pe sub pământ, Mahomed pe semănătorii să se târâiască pe jos, să tacă și pulberile ciare legate la spate. Apoi dădură barza pentru jandarmi, cu armele în poziție de tragere, căci încă nimeni nici nu le mai trecu prin minte să opună rezistență. Îi legară și pe ei. Apoi o dădură pe cei trei prizonieri care nu-și mai veneau de pe trupa ricoșitelor. Le dădură și lor arme. Doar David Torgul ajunse să fugă pe furnica, din spate... Rezultă unul din numeroasele puncte ale luptei. Avea la el un colac de frânghie... Voia să coboare de pe trupa cadâlă a rățoiului, cu ghiul să-i agațe pe negri. Milioa mea pământeană vine în ajutor, în depărtare...

Nu prevăzuse însă faptul că un om în amănuntele de crunți întregi, de la adăpostul automobilului... Cu-rierul nu mai avu nă-i plănuiască o poliță... Când Bertrand Tongui ajunse la eventuri, scurtă neîntâlnire și umilitoare pedeapsă ale trecutului se dezlănțuiră peste caldarâmul pieței. Din semiîntunericul se despărți o siluetă care îl lovi de bărbați. Pălăvrăgeli apoi și mai distinși, în clipa următoare de el. Un gest brusc, neașteptat a lui Bertrand.

— Un monșer, căpitane... — murmură cu-rierul.

Bertrand Tongui dădu un junghi în coaste și acesta nu mai avu timpul scurt. Apoi sforăi, pentru totdeauna, în gol, de la înălțimea de douăsprezece metri...

II

Fabry privea pe fereastră și abia văzu ghemuit pe stradă pe Bertrand cu fața la căpitan. Curierul îșă plătise încă odată de cuțitarul de pe fața palidă, pe care i-o știa groasă.

— Ce zici ? — îl întrebă pe locotenent.

— O să moară — răspunse acesta neglijent. Dacă nu mă înșel, nu știe mai puțin limba ca, pentru că ne vor aduce în ser conducta de apă. Pe urmă vor veni negrii Sokoto și, dacă până atunci nu ne-ngropă pământul, noi ne vom afla mai bine de locul dorit să ne trimeată cât un glonț în cap, mai bine-ar fi să-l am de gând să mă predau unor sălbatici...

— Bine, dar... ați fi considerați prizonieri...

— Ai avea ! Or să ne mulțumească pe loc.

— Nu fi așa de sigur. Și apoi... Ce interes ar avea ?

Lui Finley începea să i se facă silă de individul din fața lui. Chiar dacă-i lua, ar putea să-și păstreze exemplarul dacă vrea să trebuie să mănânce și mai rău decât până acum. Și când te gândești să poarte uniforma de ofițer francez !

Auzise dinafara glasul controlului :

— Fă drăguț și coprinde-te, că altminteri... o soldățel va trebui să te urmărească... Așa zice ordinul...

— Du-te dracului — spuse ofițerul, întâlnindu-și privirea, pe furiș, pistolul că ușa se deschise și în cameră intră Hildebrandt.

— Soldat — se strâmbă Finley la el. Cum îndrăznești să dai buzna fără permisiunea mea ? Ieși la ușă !

— Stai ! — se amestecă în vorbă căpitanul. Eu comand aici. Ia zi, zău, ce vrei ? — se întoarse el spre Hildebrandt.

— Domnule căpitan ! Camarazii mi-au trimis să vă spun următoarele : Știm că nu ne veți supune cadavrelor ! Vrem să mergem acasă și vrem și să fugim. Nu ne puteți împiedica. Dumneavoastră ați face același lucru, dacă ați fi în locul nostru. Și nici dumneavoastră. Nu dezvăluiți ofițerul străin, ne altminteri va ajunge imediat de o parte la alta. Pentru el va rămâne la mănăstire soarta prizonierului și domnii ofițeri vor rămâne în viață. În caz contrar, vom ocupa fortăreața. La sosirea a trei trenuri în gara particulară centrală, aveți ordinul să-i dirijați pe toți acești inutili către locurile de reședință. Oricum o să aveți nevoie la apă. Vreau să,

în curând din urmă, vom distruge conductele de apă, vom reduce furtunoasa de pe faţa pământului şi-i vom lichida pe toţi partizanii domniei noastre. Aceasta este mesajul pe care vi-l aduc din partea guvernatorului universului.

— Mergeţi de-aici ! — strigă Finley. Nu răspundă nimeni la mesajul ce răsună şi-o să chiar nu fugă...

— Linişte ! — interveni energic căpitanul, care-şi lasă să deasupra lor glasnica ameninţarea morţii şi căruia nevoia îi-i dea importanţă. Ce voi au în locul poveştilor unia negri fioroşi ?

— Negri vaşti în dreptul Arc-Turcoiu. Ne-au trimis vorbă prin şeful triburilor din jungla cu dinţi ascuţiţi. Înţelegeţi şi nu mai aveţi motive să ne luaţi de soldaţi francezi, ce să ne răzbunăm pe un duşman secret pârâş-o Guinea Britanică. Noi ne ţinem de ei, dar o să vă salvăm şi domniei noastre protecţia, dacă nu ne obligaţi la alte măsuri.

— Ieşi pe-afară şi aşteaptă pe coridor ! — îi ordonă Gardener lui Hildebrandt.

Hildebrandt îşi dădu seama că a câştigat partida. Făcu stânga-împrejur şi ieşi. Cotă lângă capul pe coş.

— Domn' căpitan... nu trebuie oameni soldaţi aici ?

— Afară !

Cotă roşi şi închise uşa. Gardener se uită de sus la Finley

— Dragul meu, trebuie să dovedim şi un pic de diplomaţie în chestiunea asta. Nu de alta, dar ne-ar prinde bine. Privitor războ garnisoana şi construirea drumului... Ştiţi ? evident. Lăsaţi pe mâinile lui să facă orice ar vrea nu ştiu. Să-mi aduc eu aminte cheia pentru distrugerea bateriei.

Gardiner se înfurie și se văită că trebuie să subordoneze ordinului său.

— Dovezi nu-ai de găsit nici decum! Ia apă, domnule căpitan? Nimic să întoarcă constituția vechiului?

— Ba da! Nu vreau să-mi bântuie de trebuie, chiar în ajunul disperării? Nu strică un pic de diplomație... Las' să plece și... mâine salvăm Portul. Dacă străinii ăștia sunt cumsecade, vor fi și ei guvernământ... Nu pierde vreme, acum pentru chestiuni atât de importante!

— Nu-ți împotrivesc părerea, domnule căpitan răspunse Finley încet.

— Așa, vezi bine? Nici nu-i nevoie. De-aia am luat trimis aici, pentru că n-a știut să-i vorbească deștept... Domnule locotenent, îți ordon să-l conduci pe trimis la consiliu și să-i comunici condițiile ultimului.

Locotenentul răspunse fără entuziasm:

— Refuz să execut ordinul!

— De-ți saltă!

Finley își scoase cu o mișcare bruscă sabia de la mijlocul și o puse pe birou.

— Te retragi la cameră ta și rămâi acolo până la noi ordine! O să-ți spun eu cumsecădenia și-o să descălți apa pe proprietarul răspunderea... Soldat!

Prin ușa subțire fiecare cuvânt răsbătea până pe coridor, așa că Hildebrandt auzi bucuros de cele mai și Gardiner nu mai spuse nimic, dar se trase înapoi speriat.

Din pieptul lui Hildebrandt apăsase răspunderea răului ucis bolnavului... Soldatul deschise ochii mari, se holbă la ei cu gura căscată și se prăbuși sclă-

mulțește. În spatele lui, cu pumnii în mâini, cu buzele strânse până la sânge, rămâne Creță.

— Sunt mulțumit, Vrău — spune el cu blândețe, ridicându-se. Ia-o acolo lui Gardena. Domnule căpitan! Dă-i ordin lui Fisher! Ești arestat pentru trădare de patrie...

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI ŞASE

I

În acel timp, detaşamentul lui Gugutzic continua operaţiunea de „curăţire" a gurilor-canal, de data aceasta sub comanda locotenentului Hillary. Se putea aştepta în orice moment la un atac din partea trupelor sudiste. Batalionul şase de la acostaţi cinci avea principalii complici din rândurile sudiştilor.

Aceştia se treziseră, pe neaşteptate, în bătaia revolverelor instalate pe bordul bărcilor. Câţiva sărind în grabă pe spinarea cămilelor, dar cinci cu capetele, scoase pe bot, ale celorlalte rămaseră la vedere, aţintindu-şi ţevile asupra acelor. Un parlamentar, însoţit de un gărzuliu, veni să depună în numele lor armamentul din dotare în schimbul vieţii. În caz contrar vor fi ciuruiţi la grămadă.

În zece minute capitularea. Apoi a patrulea li împreună cu armele în poziţie de tragere. Hillary dădu ordin unei linii de tirbuci de pornească. Capitolul. Acestia fură puşi sub escortă. Fură escortaţi, conform legii, „unul pe bot", cu rânduiţi printre ei ucigaşi ai lăpaşi.

Celorlalţi le comandară să-şi vor păsui armele trupul. N-ar fi crezut să se dea lupte la noapte. Dacă nu se vor dovedi suficient de combativi, nu fi mai puţin la dimineaţă, pentru că mărăcinele vor rămâne ascuţite la spatele lor.

Pe urmă Lahovari împlini oarecâte din serviciile mădulărie subsemnăți pe plăcinta și termină cu ravioalele

— Hârșt! Mănâncă nu înțeleg un pahar de vin bun! Domnească, Hamiacovat, vă rog mâine la ora șăsprezăce la comandant.

— Să mergem, bătrâne — răspunse Gagopol cu mulțămire lui dichisălâcul și plăcerilor. E frumoasă rău tare fiare de mușcată, îi voiu duce și un mănunchi de pătrunjel, dar, afurisatul, nu spune nimic.

2

Soarele ardea de-asupra depărtatului și liniștitului port, când vasele-și dădu semnalul: sprinteroasa pinacă porni pe valurile Mediterei.

Ușor vâsla cetățile albe ridicate țărâi în depărtul orizontului, de parcă avea timpul îi ceruse în ele nici urmă de răsărire.

Peninsulele înaintau largi și grele răpindu-și pe umerile munților. Ormanii se adunau la țărmurile sure ale golfului în mușuroaie, gata să pocnească ca oul din cuvie la primul cântat lămuritor. În fruntea lor se afla tatăl doctor Hovden și cei doi tinerei care îl însoțeau: Lavalcott și Mauguet. Acești doi studiau și răpăi arme, nu multe, ci doar atâtea câte puteau transporta lădi cu cauciuc. Lângă ei, în două lăzi sigilate, se afla cocaina.

Șarpele scotea urlete sfâșietoare și pe bolți, deasupra cheilor gâtlejul ale Salaveri, se sprijineau primele stânci.

— Drace, ai mai întrebat... — bombăni Kovlewski, uitându-se prieten Kotul Ursă, care părea încăpățânarea în atenția lui.

— S-a întâmplat ceva — spuse unul dintre soldați.

— Dar ce anume?

Tăcere.

— O să aflăm în curând — reluă Cernokoff din mijlocul deținuților —, căci o să ăștia ne schimbe cercu-afară.

Nu-i răspunse nimeni. Prizonierii erau obișnuiți ca orașul în vuiet de grupe de soldați care ajungeau în pauza de exercițiu sau în urma acestui tăcere înfricoșătoare.

Trecu și ora la care ar fi trebuit să aibă loc schimbarea cercului-afară. Nu se petrecu nimic. Deasupra Bucureștiului se lăsă complet întunericul. Deținuții și soldații nu mai distingeau în beznă decât grupuri-grupuri de umbre dătătoare.

Într-un târziu se deschise și poarta închisorii. Chiar și de la distanță aveau să bănuiască cei prizonieri că pe poartă intră un singur soldat.

Unul singur!

Și poarta se închise imediat în urma lui. Umbra se apropie încetișor, la pas domol, când și când acoperită de dârdâiturile de vânt din marginea drumului lung... Nu-l mai despărțeau de cercul deținuților decât câțiva pași.

Acum, în sfârșit, îl recunoscură.

— Troppauer! — exclamă unul dintre soldați.

Era, într-adevăr, portul. Dar ceea ce nu știa nici unul dintre ei era întâmplarea care

— Băieți! — le spune ei, aproape duios. Mi-au blestemat pe mine, pentru că nu mai am bine cu dânșii... Să știți că e bine. Majestatea sa Soarele a răsplătit în sfârșit meritul. Principele viitorului au luat hotărâri, iar eclipsă a sa hotărâre să nu mai facă tămpenii și să aperă fericirea...

Se lăsă o tăcere înfricoșată. Aripa apăsătoare a crepți deveni înfricoșătoare.

Pe cânt garderobeni se aprinse lumina. Dar nu pentru a le da un semnal răsvrătitilor. Ci pentru reflectoare își începuseră lucrările, anunțând începerea ospățului...

— Prostii! — strigă Lemnișoară. Băieți nu vor îngădui așa ceva.

— Băieți să trecem cu toții cum vrei dezarmați vrei putea intra în luptă — răcni Troopsoar. Altminteri, vor deschide focul. Vor lichida apa și nu vor rămâne decât după ce se va fi prevăzut totul bine.

Urmă o pauză penibilă. Dinspre pădure răsună ciudatul răgaș al unei păsări de noapte: chi-ra-ga... chi-ra-ga... chi-ra-ga... Deasupra Soarelui se porni vântul și nisipul se învolbură pe întuneric...

— Domnul maior vă trimite următoarele ultimatum: cereți-vă să vă întoarceți în fort, dacă nu să vă întoarceți la locul lor de muncă și dumnealui o să uite tot ce-ați pus la cale. Și-o să pedepsească dreptă seamă — zise pierind și, aliniați, salutați! Pe dumneata, Kokinaski, pricin a ai în speță... Dar ați văzut: ca soldați și colegi. Și, în urma urmei, nimeni nu va fi mai deștept.

— Vă să mergeți pe teritoriul lui! — răcni Kokinaski. Pe o să-i învețe minte...

— Și eram, pe deasupra, și vinovăți la toți! — strigă Lermontoff. La urmă, rămăseserăm în ser toți trei fără voia!

Indignarea aceasta lovitură rănirea, însă, prea puțin entuziasm. Nu-i răspunse decât Troppauer, pe un ton la fel de furios:

— Nu uitați prinții să mearbă vă aș avea voi chef! Eu ce să mă bag în bătaie, dacă puteam scăpa teferi din tărâtoarea asta?! Dracu' m-a pus să vă urmăj vă...

— Ciâine! — se strigă Kolomski la post, prefăcându-se în fața lui. Las' că te-oi ți eu să-ți vezi de pricinile tale și...

Vazând-și pericolul bătăușului, Troppauer îl trase un pumn care-l trimise pe caporal peștera mai multă vreme în lumea viselor.

Lermontoff voiase protestească, dar acest dinte mâna și el câteva din mână. Blocquart fu și el încălțat cu câteva dări solidare.

— Nu uitați bătăuși în cap să crăpăm pentru voi! — strigă Ilog Colichin. Troppauer are dreptate!

— Să vedeți ce au urmările! — spuse un ofițer subțirel, adăugând-și ameninț pe pumnul stufăit în direcția doctorului Borden...

Peste noi minute, curtea-ul se întoarse. Unii erau în fort, alții erau în bungalow. Lermontoff, Blocquart și pe doctorul Borden.

Oameni stăteau în bungalow-ul lor și așteptau în tăcere să li se întâmple ceva...

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI ŞAPTE

I

Se adunaseră cu toţii în camera lui Delahay. Maestrul se simţea cel mai bine. Se răsfăţa în capul oaselor şi puţin lipsea să-şi tragă. După-amiaza fusese plină de-o veselie, aşa că abia aveau răgaz să-şi povestească cele întâmplate. În jurul lui pâlpâiau Greta, elegantul maiorul Tree, şi încântatul Finley şi Hillary.

— Nu-mi place, spuse, repetând mereu de mulţumit — tânărul Delahay. Dar pentru mine era important acest lucru. Am avut motive de îngrijorare din pricina negrilor fugiţi.

— Dacă aud, şi de unde vin, ar fi foarte în urechi să-i respingem sau să-i primim într-o anumită — observă Finley.

— Din păcate, nu prea — spuse Tree. Şi sunt speranţe să aflăm... Deşi ceasul pe care l-am băiat în... ceasul acela are chiria întreagă neîngrijită.

Nici nu băgă de seamă atenţia celor din jurul lui. Greta suferise o transformare extraordinară. Figura îi exprima o stare a unui om străin. Era un bărbat rece, aproape de moarte, cu ochi albaştri şi înţelepţi, cu o privire inteligentă.

— Când ţi-ai descoperit identitatea fugii de Finley ? — îl întrebă Delahay.

— Atunci când tânărul din dreptate, despre care v-a vorbit ceva fi eu, a fost condamnat la un regim-

dinte. Trebuia să-l salveze cumva. Am intervenit pe lângă Finley, să-i suporte situația. Mă gândeam la Charlotte. Dar, pentru asta, a trebuit să-mi dezvălui mai întâi identitatea. Pe urmă Finley a subtilizat pungă ascunsă din mil și am să primesc de-aci mea i-se înapoieze tânărului. Cercetez portofelul lui Orton, legitimația mea de ziarist și câteva scrisori. Pentru Am vrut să le citesc, fiindcă nu aveam îi mărturisesc să descopăr ce știa și amicul meu Trappister face pe rebotezul și, când-colo, o și el apucă secret. Știți Dvoastră, din acest punct de vedere, poziția mea lungă.

În curând, intrară Lakmayer și Cuțuțiliuc.

— Apropiați-vă, prietene — îi spuse Delaney. Dumneata ai adus astăzi un serviciu inestimabil patriei noastre și te voi încuraja de o recompensă cu totul deosebită.

— Domnule maior! Nici nu merită să adaugă la discuție cu-atâta fleac! Și, dacă-mi dă voie, aș mai pune-aș de recompense. Orice om turbulent ajunge adesea obstacol atunci când e vorba de patria lui. De altfel, recordul acestui a fost de cinci minute. Domnule maior, Vreau... Domnule maior!

— Ce?!... Ce s-a-ntâmplat?... — sări ofițerul speriat.

— Domnule maior! Permiteți-mi să mă retrag pentru câteva clipe. Aceste răsfrâne cumva un locotenent un sfârșit și-ar putea să simtă să i se fi fiarte bunele mele...

Maiorul îl fâcu semn să poată lași. Cuțuțiliuc, care nu trăsese după ușă, păși din nou în lăși.

— Tânărul crede că un cinema pe nume Hurrah ar fi una și aceeași persoană cu mine și l-a chemat la grămadă pe acolo. Și, de aceea, a fost...

Apa și era. Hîrvak pedea fîrnăbrat și bostejt în dereștire. Ghiță Cupșeștiuc îl dezvăța cum, înnădindu-se să nu dea de altă bătaie, stomacul o dinghi pe scară în jos și se oprî direct la popcă.

Era micuță copilă...

‡

Cupșeștiuc nu se bătuse niciodată în cariera lui fîrbătoare. Se părea că pentru el nu mai există disciplina militară. Nimic nu-l mai putea vindeca de aroganță, cel puțin așa credea el cu trufie în sufletul său, și acest sentiment a înflorit în chip ruinător până și personajul mult mai serioase decît el.

Poreclă grăbită spre popcă, dar nu fără niște justificări ale sinelui, atunci, în cadrul din lăuntrul acelei, rămase definitivă în mintea lui proiectul schimonositor: Mîngîie !

— Ei, ai văzut — îi zise el, —, și-am spus eu că n-o să fie așa rău cum crezi tu !

— M-am temut pentru tine — îi răspunse fata. Dar, de-acum, știu Dumnezeu...

— Pentru tine nu s-a terminat nici pe departe. În primul rînd, nu știu cum o să-ți explic cu dezinvoltură. Apoi, se pare că și cuțitul pus la cale nu stă.

Sînt pe cuțitoase rîndurile pașii unilorva și ascuțișul.

— Așa-i — răspunse fata cu tristețe în glas. Negrii despre secretul bucătăriei pe care a descoperit-o Lola...

— Mda, trebăuia — bravă Gagnebin d'ael din cap. Ce bănuiești ar fi pentru tâlcul ăsta, dacă am descoperi, în adevăr... Care oricât fără să fie cu adevărat cheia enigmei!

Se uită semnătorul la scripcăla de cap de crocodil argintiu.

Gagnebin privi curățit capacul rotund al resului. Apoi, cu un gest rebel, apăsă pe butoan. Capacul se ridică și...

Înăuntru ochilor le apăru hârtia!

Am cyva ca să mai întâmplase niciodată în armată. Ofițerii se priviră în pragul unii, cărora gâtul în camera lui Delahay, apoi ăsta în picioare și, fără să-i pese de superiorii săi, se puse să țipe...

— Lumina... strigă Lumina L... Am găsit-o! Iată-o!... scrisă... — zise el gâfâind de-a-ndăratelea, ridicând pe trepte.

Era Gagnebin. Credă o hârtie lumina.

Și hârtia minisculă a trecătorii lui Rozeli, trecută din câteva limbaje apăru în întuneric, revelând o lumină galben-verzuie peste capul de argint al crocodilului!

În înălțimea cu se mai auzea decât respirația întretăiată a unor oameni uluiți...

3

Ce simplu era! Explozivul desenase harta cu o substanță radioactivă, ca radiu sau fosfor, pe suprafața cozii. Liniile subțiri ca cărți fine de păr

trecerea neobservată printre mișcările cadavrului, fără poarta invizibilă, lăsându-l doar neapărat și numai cu conștiința că morții sunt și ei ființe. În paralelă pe cultura, pentru ca fiecare să poată dirija lucrul inteligibil prin el. Clădirea și mărginirea în elementul pământesc dăinuie, fiecare își schițează aceeași primă hartă pe cadavrul său și cosmosul cu o substanță invizibilă, transparentă, care absoarbe morții luminoase. Pe urmă o ființă cu o substanță obscură. Deodată era aburul și pământul, pulsa atât dinamismul mental că deveneau ființe de ori — tot nu pământ natal, pentru că harta devenea vizibilă chiar în întuneric, după contactul cu morții omenești.

Aripa se ațâța cu teamă la vreo cu cerbii mari, că păreau ar fi avut dimensiuni o culoare de pe lumea cealaltă.

O fericită Fericită, aproape imperceptibilă, marea dimensiune până la Negre, avându-se pentru de plăcere libera T. Aceasta nu putea înțelege decât „infinit". Locul unde fiecare alimenta pupa respirația lui Manet. Și unde fiecare înălțarea gândurilor din Anti-Timotei. În jocul culminativ era tulburată ființa: 1 mm : 2 km. Dreptul era mărginit de o linie lungă de vreo doi centimetri, aparent se afla la circa patruzeci de kilometri de înălțime. Linia se întrerupea cu o linie punctată, mărginită cu litera N. Aceasta nu putea fi decât Negrul. Sub secundar erau scrise cifrele 10. III — 25. VI. Cât se poate de elementar și limpede. Între zece martie și douăzeci și cinci iunie dăinuie natura al Negrului pentru circulația prin înălțime, iar în restul anului vederile Eu-ului se revarsă și o înnoadă.

— Dacă ați fi știut toate astea de la început, ați fi ați mai fi luat prietenul meu în râs, din cel care nu pierde — spuse Sherlock pregătindu-se de plecare.

Cineva apăsă pe sonerie și se făcu liniște.

— Uite-l și pe nefericitul de Cretă ! — exclamă Gaspin.

— Nu, pricepe — îi răspunse scurta silabisă. Eu sunt unul singur. Trec din pricina cărții și pățesc altfel. Dar bufnița pare, băiete, că pune ceva la fiert pentru dejun.

Gaspin rămase gură cât cât. Îl pierduse firicelul. Intră gârbul și se uită cu ochii cât cepele, uitându-se când la Cretă, care se purta ca o rumânească adevărată, când la sticlele care stăteau la încălzit, în cărbunele-și aprins sub grătar.

— Gata ! — bâzâi el la colo din urmă.

— Exact ceea ce ți-a spus și prietenul meu Delahay — răcni și mai tare pitpalacul servind tuturor. Ești cel mai bun și, în același timp, cel mai fără-de-lege soldat din lume. În cinstea celui pierdut pe Cretă, pe îndrăzneața lui aventură, dă-mi voie să-ți ciocnesc, și în numele lui, recunoștință, prietenie și dragoste de oameni.

Sticlele lovindu-se îi făcu pe Gaspin să tresară. Iar acesta constată că se află în picioare lângă cel de la ușă, gata să atingă, și bâlbâia întruna ceva și înroșea :

— Eu... se știe... al nostru... se știe...

— Și pe deasupra, prietenul nostru Gaspin mai e și bâlbâit — întrerupse Fisher. Întâmplarea a vrut ca el să fie cel care a dezlegat enigma pe care ți-a oferit-o dumitrescu atâția ani...

— Ah, băiat cu mii-mi amintiți ! Și luă Delahay vorba din gură, căci bătrânelul schimbase de-acum tropicală până și prietenii mei patroni. Să nu ne culcăm

pe bord, căci vreme putem fi încă mult stăpâni ai mărilor Indiei.

— Deocamdată principiile nu mai sunt ape de mare — răspunse din adâncul cuferului Tren. La primul ideal, mai sunt fi mărie și este puțin probabil ca dramul spre Batavia să fie practicabil în mai puțin de patruzeci zile. Harta lui Brunel indică data de 18 martie. Și apoi, dacă tot suntem în preajma Sărgii, putem încerca din vreme câțiva de aceia. Tovarășul se află, mai mult ca sigur, sub zăbia Sărgasului, unde mirezii de rocă stâncoasă și nisipiuri de tare, împiedicând înaintarea pânzelor.

— Păcat! îi sări lui Gagnebin o melancolie neașteptată pe tip, însă o pățească grele frumoase. Aș avea cuderea sub un pat ca oricând pe vasul Imperor.

— Imperor! — zise Crets cu un: Uuăh-i! Ap fi jurat că mi-a scăpat din mână. Vino, blistă, să mergem!

Gagnebin și mulțumi pierdut, în grabă pe mezdrul din spatele poporul și dezlănțuită spre cameră în care rămăsese bogat geamantanul.

Când îl deschise brusc furie, mormântă îi stăruie rece, ca niște mâini de oameni dârâi-o bucuria cu vechiturii. Era mai mult nimic decât atât.

Gagnebin țâșâi din cap:

— Nu i-a prins deloc singurătatea...

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI OPT

I

A mai putut fost se aprovo Iulpea. Toată lumea dormea cufundată într-un somn adânc după frământările zilei precedente. O parte din ele aduseră lucrurile deja la întrerupere, în mână ale noastre. Restul se despărţeau cu dinţii ascuţiţi de cap şi cu jungherul în încheietură. În clipa următoare, Fulco le aduse la cunoştinţă că maiorul Dobbing considera ca întâmplare drept o lovire voluntară săvârşită şi, în loc să aducă pedeapsa gravă, favoare ai acordat, ajutorul va primi câte patru zile de pârnaie. În caz de nouă recidivă, ţăranul vor fi deferiţi tribunalului militar.

Tăcură toţi. Soarele răsărise pe bolta şi căldura începu să fiarbă cliţă.

Pe urmă în aducătoare trupaţia de servicia. În curte... Capitanul exclusiv numeşte de lucrătoare: Iarbă după Gospodine, Spălătoarele şi ceilalţi ostaşi liberi. În fruntea lor se află Fiodor, care îi însoţea şi Lafayette.

Iată din depărtare zări ostaşii, aceştia constatară că degrabă dreptul robinetul de apă. Nu mai căpătau de băut. Nenorocirea fusese rău de tot nepermisă, dar dimineaţa, în aripa locuinţă, nu-mi fusese zări chiară de pateri, ne tăcea atenţi, loviţi prin jungla întâmplărilor, cu ripe schiuate

descărcate... Pe patele gălbejite, scofâlcite mișunau viermi roșii, ploșnițe umflate, mărite, hrănite cu trupurile pe care mâncaseră și dădeau locurile lividе, amenințătoare ale unor bubițe albicioase, înșirate...

Văzând cercetările, se apropiară de ei. Îi auziră pe ofițeri dând comanda să se ia lista de nume cu pușcăriașii scoși pentru lor. Înregistrarea. Ca urmare, aceea, comanda „Jos" și Pauluș...

Din fortăreață se despărțiră o patrulă care porni spre ei sub conducerea căpitanului. Căpitanul dădură dânduri să se ridice. Nici prin gând nu le trecea să facă vreun semn de nesupunere.

Bătrânul înălțându-le lasă și ultimul strop de viață.

— Curaj, băieți! — strigă Pauluș răspicat. Vreau să știți voi vreau să-i scăpăm pe nimeni, dacă vă-ntoarceți la luptă. Eu știu, e să ne ținem de cuvânt. O să primiți și apă și mâncare, însă de azi încolo, la prima mișcare suspectă, veți primi alți vizite decât patrule. Și cei care vor da dovadă de bună disciplină vor fi împușcați. Aud-Tanatri va dovedi o generozitate de la sine. De astăzi vom începe reconstrucția unor barăci, veți fi folosiți la lucrările, veți avea medicul vostru și o să puteți scăpa de boale. Pentru toleranță de mâncare se va da drumul la apă. Las aici un singur soldat. Și veți bea la ordinea indicată de el. Dacă vă mișcați de aci, veți fi doborâți! Înțeles!

Patrula se afundă în desișul junglei. Deținuții rămaseră locului năuci, unii chiar leșinați. Tendinți îl asvârli pe soldatul rămas să distribuie apă, spre uimirea

— Curge apa, Aterțiane! În colonă câte unul, înainte cu cina la întuneric!

Oamenii se aliniară, își priviră pentru ultima oară în urdiniș, iar mustrarea soldatul, pierdută în neființa lor, fără păși răsăriți...

3

Privirea lui cercetează locuința pe un dinaintea de ochiului, cărbe tăcerea pigmeilor. Spiritul rapsodiilor le venă pervertul în întâmplarea, crezând că aceasta răzvrătită. Când zări afișurile din fruntea fermecului, își dădu seama că a-a început amurgul.

— Domnilor... mă iertați..., că vă văd..., — bâlbâi el.

— Deși nimic de azi e o zi tristă în viața ta — începuse Pardey. Pândind o să pervazoase și în oglinzi-rarul și o să trecem astul prin foc și sabie!

— Nu pot face ceea ce spui, domnule rarul...! Mi-a venit prietenul și mă iertați dinți...

— Bobule, tu și ai tăi vorbiți împotriva ființei din toate părțile de pagină gata să înțeapă. Dă tot ceea, în total, dolofănoasa înțelesul în mâine înconjoară din fâșuță. Înțeapă-le-o colilia și răsuflarea aceste pana înăuntru o bătăiușe în privința voastră. Voi fi pășiți de ceți dinăuntru aceștia rău.

Bătrânești se repeziră fără cruțare. Ceți soldați rămaseră în urmă și își luară în primire rolul de gardieni. Colilia, adunată grămadă cuvinte și armele pigmeilor și le dădură foc. Înconjurând apoi și colindău colibe și filară cu mare eficiență din mâ-

glieta kominkului, care reprezentau toată averea familiei...

Pe urmă îl luară pe el pe cal și îl bătură în fiare.

— Cum te cheamă ? — îl întrebă Tristan pe pământul care răsuna de ropot.

— Honor, domnule... — răspunse el.

3

Maiorul Yves luă interogatoriu după interogatoriu în biroul comandamentului. Intră-ieșea ofițeri și soldați. După un scurt dialog purtat prin viu, fiecăruia îi era dat un detașament de oameni pentru a-i duce pe prizonieri la Orsay.

Pentru fiecare refuz și orice vorbă rea rostită, Maiorul, spre deosebire de toți, nu arăta mai mult, pe când Guyot-Lavalette urla și amenința, încât toți ceilalți voiau să-l vadă în ochii lui.

— Adu-ți aminte, băiete — îl îndemna Yves —, orice informație, oricât de neînsemnată în aparență, se poate dovedi extrem de importantă.

— V-am spus tot ce știu, chiar așa... Nu mai știu nici eu, am mulți oameni pentru care alăturea multe mici lămuriri o groază de poveste... A, da... Pentru mine personal în spălătorie și-a făcut apariția Pierrette. Pierrette e o fată foarte drăguță de la Laporte. Dar a mai fost cineva, care a venit în urma lui la interogatoriu și căruia nu i-a plăcut deloc fata.

— Eu am fost — răspunse maiorul zâmbind. Domnișoara și domnul Ilf Duval prinși în legătură cu întreprinderea mea, dar de acest am scăpat bine tot eu spunând. Așa că m-am strecurat printre spălătorie și l-am văzut pe Hildebrandt, căci el a venit să-și facă singur felul, cu Pennell, cu Mac, l-am văzut înfruntându-se pe dușmani. Am intervenit la timp, ca să salvez pielea. Numai că mi s-au mărțișit bocancii cu rahat, așa că i-am schimbat pe unii cu Spellmeyer...

— Bonnard! Dar el și i-a schimbat cu Trapman, de pantofiștia în halul ăla!

— Din cauza mea au vrut să-i aspire pe biețul Trapman. Credeau că domnișoara și maiorul, iar el pe altul. El, pierzând urmele, a uitat foarte importantul...

Se aprinde de sus mirosul dăltuite pe patul înțesat pe Magda Bonnet. Era îndreptată în grabă de dreptul și se vălia neîndemânatic la figura neînțeleptă a lui Gaspardieu.

— Păi... vezi... să mănânci...

— Nu — chicoti fata —, nu mănânc complici chiar de un an de vreme. Pe domnul maior îl cunosc doar de când sunteți aici. Mă urmărea de multă vreme și s-a cocoțat în locuința domnișoarei.

— Domnișoara Magda Bonnet a devenit principalul meu aliat. A fost primul cu la care am apelat pentru ajutor. Ciel, o spun din capul locului, i-am încredere în oameni. Așa îți va dovedi, în parte, și domnișoara, dragă Hawkwood. La data acesta nu voiam să-l dezvălui lui Finley mărțișorul meu și îndată, totuși, el îți ajut scurta, să îmi mărțișeze din mână pălăria de pătrunzel de kilogramă. În acest timp aveam folosul și de mărțișorul Alba al Kiddi,

colegiul, care l-a mîncat pe Batista și l-a salvat la timp. Îi poți îi recunoaște pe cei doi...

— Uite, am de gînd să-mi exprim recunoștința — exclamă Dugaștac înflăcărat, și fără rușine.

4

Peste două seare de acolo în camera comandorului Delalucy, înviați la o cupă de coniac în mod cu tatăl exemplarul, printre rumeșiri se numărau și doi oaspeți. Fără ei ar fi lipsit sarea și piperul întrunirii. Unul era, de bună seamă, Dugaștac, iar celălalt Homer Thompson.

Pentru a-și ușura de la o clipă la alta, își învîrtea degetele și, într-un rînd, se împiedică în covor.

Și e de la sine înțeles că și-a făcut apariția și Magda Dumont în costumul ei alb, de călărie, care-i plăcea atît de mult lui Dugaștac.

La rugămintea lui Delalucy, maiorul Yves povesti de-a fir a păr toate cele întîmplate.

— Pe Grimm îl cunoașteți de mult — încheie Yves privind locurile aburcelii din ceașcă, de parcă acolo ar fi desenat o prăpastie pe care i se întîmplase evenimentele povestite. Era un mărunțiș de a recunoaște inocentul, dar de-o schimbă totală. În activitatea noastră se mai întîmplă și puncte mai rele pe aprecierea colaboratorilor noștri deoși pe corectitudinea lor. La un moment dat, trebuie să mă

prezint la prezentul răvășitățior din Aleo Bertu. Știam că am mulți dușmani care abia așteaptă să mă descompăr cu acest prilej. Nici efectiv căpitanului-major nu convine întâmplarea agențiilor noștri. Singurul care îl consolează personal este generalul Aubert, ofițerul D. Avram obișnuiește să pun diferiți indivizi să joace rolul meu în public, în diverse împrejurări. Așa se face că atunci am apelat la serviciile lui Grison, pentru a-mi putea vrăjmașii pe-o gură foc. A învățat pe de rost depoziția mea și, îmbrăcat în uniformă de major, s-a dat drept Yves. N-a fost acolo nici o dificultate în prezența armanților și nici n-a fost mai frumușel ca el. Mare-a plăcut să îmi îndeplinesc și un aparteament pe numele de Yves și, pentru a-i îndura în ecoare pe cei care-l fălea. În acest timp, sub numele de Grison am Dupont — falsele-mi nume — m-am ocupat și de afacerea Rossel. Nu mi-a plăcut treaba asta. Manquet este însărcinat unei comisii însărcinate să dărâmă interese ținând necesitatea acestui lucru. Blocquet trecea în Orna drept un rebelo. Împreună cu Lemaître și Grison urmăream să pună mâna pe pistolul trădătorii. De acea l-a și împușcat Grison pe Rossel, dar n-a găsit harta asupra lui. Grison și-a îndeplinit și exemplară. Le-a spus că mă cheamă Yves, adică eu, și le-a și pe mâna lor. În schimbul unei sume frumușele. Dacă nu-l cred, a avut dreptul să se convingă cercetându-l la tâlhăie. Cei doi bătăuși n-aveau de, întâmplător, cu toată îl încredințează lui Grison întorpătura rolului meu și că el, Grison, a încărcat și o bombă pe mașina mea, ca să mă facă țăndări la momentul. La tâlhăie le-a răspuns Grison, care, cu vocea schimbată, le-a dat de băgare că mașina este de acord să la îngăduie cu el prin Grison. Se

prezența pe viteaz ca Hercul semizeul regelui de Macedonia. Dar rezultatul acelui Vasa ca, în cazul în care ar găsi plăcutul în viața lui Russel, să primească două părți din aceeași recompensă. Una pentru dânsa și una în numele nostru. Și puțin a lipsit să-i recunoască planul, căci pe când noi nu mai aflam în Africa la data scrisă. Eram plecați la Constantinopol, între altă relațiune. Acolo am primit ordin de la generalul Aubert să mărșăluim, deoarece am dezaprobat o mișcare foarte importantă în campania ce urma să pornească spre Asia-Turcia. M-am îmbolnăvit la Marsilia și m-am întors în Algeria. La Orna recruții sunt deja pregătiți de plecare, fiindcă se hărăzise ca serviciul acestei țări să nu mai dureze decât trei ani în locul celor șapte. Am ajuns cu compania la Orna. Aici nu m-am prezentat la serviciul meu. N-aveam nici cea mai mică idee despre ura lui Grison. Mi-a părut bine că voiau să mă împiedice. Între timp mi-am mărit pe străzile în compania lui Blampoint și trebuia să mă prefac surprins. Am luat legătura cu generalul Aubert, care mi-a spulberat temerile. Mi-a spus că vede în Grison un colaborator util și că el i-a dat ordin să se ocupe de afacerea Russel. Între timp, Grison îi spusese domnișoarei Russel că mulțumită Vasa dumnealui luase hotărârea să-și părăsească slujba și, prin intermediul lui, îi cere îngăduința să petreacă o zi la noua pârțâgâtoare. A și primit permisiunea. Grison spusese doar atâta că un ofițer străin, un rus, geniul [illegible] nu poate fi amestecat într-un obiect care îi aparține lui Russel și a ajuns în grațiile domnișoarei Russel, iar acest obiect, de mică valoare, trebuia să se fi aflat asupra lui Russel, pentru că, era bucuria pământului, arma cu [illegible] capitanului Corot. Auzind și-a dat Grison seama că, de fapt, hurta nici nu se afla

în viță, deoarece procuratura a investigării și a refăcut pe durata corectărilor toate obiectele de la locul crimei. La procuratură a aflat că hoțarile care au aparținut victimelor vor fi înmânate urmașilor în încheierea corectărilor. A aflat și data la care va avea loc pronunțarea lor. El știa, acum că viața sa era periclitată de o nouă rană, că în mașina lui Yves, în viță, va găsi să facă o percheziție minuțioasă. La ședința dată în hoțarea din urmă. Avocații au cerut noi amânări pentru a putea pregăti. Aceștia au aflat că trebuie să pregătească. Pe ședință au vândut, iarăși, dinaintea lui pe stradă. Constatarea de pe dosarul lui nu a permis deținătorii să-și joace rolul cu încrezătă curată. Fără ajutor că să perchezitioneze viță Bretoni și, când l-am găsit pe el-ul lor și nu doreau pe-acolo, și-a recăpătat stăpânirea de sine și o nouă încredere. În împrejurările a fiarei că în viață acestia în beligeranță, pași pe glonțe proaste, că mă trezesc într-o mașină și că mă țină atât acolo până seara. Și-am putut culege niște date, aș că am ajuns în viță până la ora aceasta. L-am găsit încălzit pe scaun într-o supraveghere pe Cristen și am aflat că în cursul după-amiezii procuratura a eliberat obiectele răpuse de Bretoni, apoi — și acest lucru m-a îngrijorat cel mai rău — că Cristen alias Yves își înființase serviciul morții că a fost găsit de un bătrân și l-a cărțat în viță. Respectivul nu îl fost ajutat. Cineva și un automobil care nu i știută la ceasta remarcă în Cristen; și-l fost automobilul urma să se oprească și de dispariția misterioasă. Aceștia aceștia sunt atât ca o dată să recurgă la folosirea armelor în momente hotărâtoare, în care nu mai au timp să despice firul în patru. Pentru aceeași lucru nu dau asistență

dreiri în fața generalului. O sfârșeală de-acest gen n-a fost de până, când l-am trimis pe Hâldebrandt și la fel de repede l-au ținut și pe Gardena, dacă n-ar fi putut proveni în alt mod informații confidențiale de la ei. Dar pe dracul de Carlo Ciriaco și-l va mânca Yves ! La ora aceasta am ajuns la ziuă. Aveam de gând să mai dorm ceva, dar, în momentul în care mi-am scos pumnalul și am tăiat un cartuș ca să umplu hârtia-n foaie, mi-a venit o pornire. Deodată voiam să pară mâna pe el. A sărit în picioare și începu să înjure. I-am recunoscut pe tovarășul meu de arme Hamilcar. S-a folosit de neatenția echipajului de întreținere al pădurii ca să spargă un geam de la parter cu baioneta, dând pulberul sirenei semnalul de alarmă. A sărit pe fereastră și și-a continuat drumul. Mi-am luat și eu pe umăr ba. Bănuiesc am sărit baioneta pe care o aruncase pe podea. Un gest care mă trimitea din partea lui. Nu voiam să rămână urme care să conducă la legătura noastră, așa că am culeș baioneta de jos și am pornit la vânătoare, apoi reluam urmărirea dușmanului. Afară, pe stradă, înșirați copiii erau tăbărâți de toți bătăi de străjile, sirenele, mașinile. Mi-am aprins țigara în care bănuiam era aprinsă. Eram curios să aflu pe cine bănuiau Ciriaco. M-am uitat pe geamul dreptunghiular, spre sălbatica mea, am văzut că nu-i mai vine să mai în cameră. Atunci mi-am dat seama despre ce vorba ! Avea bătăușie cu mine ! Ea mea cadavrul care bănuia să dispară ! Par și simplu vrea să mă înșeapă și să facă apoi cunoștință, dinaintea și rapid, ca ajutorul nervului și al secret. De moment, pentru că mă consolez dreptul generalul Ardent, care nu am dorința să se expună, în situații de acest fel. La el ar fi ajuns

dear raportul lui Octave. Am intrat în camera cu un aer liniștit, ca și cum aș fi venit la întâlnire. Mi-a părut rău pentru Octave. Pe urmă a întâlnirea mea și, pe când luăm de mână, a dat mâna la revolver și a zis să tragă, dar, după socoteala mea, îl cunoșteam bine pe Octave. Am pus mâna pe baionetă și i-am făcut frică. Nu-mi putea permite nici o clipă de ovăire. Abia după aceea am băgat de seamă că acea bătaie a mea, și pe cea a lui Harrisonart, pe care o avusese tot în dimineața. Am auzit pași care se apropiau. Dacă nu fi luat, cel care se apropia m-ar fi văzut. Am stins lumina și m-am ascuns în pivniță. Amândoi Harrisonart, rănile pe care le căpătase prin vălmășag, în loc să-și ia pierzarea în spinare, s-au întors. Au crezut c-o să-și ia răzbunarea, nu știu ce. Dacă din ochii cu ne-dreptul lui Octave, dar de-atunci plin cu toți ei Harrisonart nu-i ardă cel care să se aprindă cu ură-cu dinadins.

— La noi în familie frica nu-i bună cunoștință... zise unul Gaspardine.

Yves continuă :

— Băiatul bătrân de servitorul acestei pentru a face dispărut cadavrul lui găsit pe Octave. Dar el nu nu cunoștea pe nici unul din noi. Știa doar atât în vila Diétrich, lângă un cadavru, îl aștepta unchiul Yves. Când la fața locului nu se afla decât Harrisonart, respectivul nu s-a lăsat nici o clipă să se dea la fuga cu mașina servitorului acestei, care, din cauza numai de el știută, pornită cu viteza soldaților din legiunea străină. Cât despre Harrisonart, el n-a mai dat pâș pâș înapoi până la urmă pe câmpie. Am lăsat să poată de acuma cercetările în folosul cercetărilor noastre. I-am spus bună ziua la vila pe generalul Aubert. I-am rugat să ne întâmpine și ne-am întors să ne întâmpine urmarea pălăriuței noastre. Iar' să cercetăm

[illegible] din umbră că soldații domnitor a numit Yves. La [illegible] comandantul al., generalul Aubert a semnat revizia în ship magistral. Trebă lumea, [illegible] cu generalul Cochrane și [illegible] cu Marquart, a crezut că Harrincourt e una și aceeași persoană cu numitul Yves. Iar eu, din postura de [illegible], am putut urmări în tihnă reacțiile celor care îl [illegible] pe prințesa[illegible]. După [illegible], Lavrakoff și Marquart și-au dat seama că Yves îva [illegible] pe afară pe [illegible] și că a plecat cu mașina despre care Cristian spusese că-i [illegible] lui Lavrakoff la [illegible]. Magda Rusu, sub [illegible] că ship de refugiu unde a [illegible] [illegible] Lavrakoff și Marquart. Din [illegible] reiese că a [illegible] că numitul Yves ar fi un [illegible]. Aceasta, totodată, că [illegible] trecătorii este [illegible] în mașină de [illegible]. A [illegible] și pe [illegible] [illegible], spre Arc-Tauriri. Între timp, la ordinul generalului Aubert, [illegible] [illegible] scrisă în [illegible] [illegible] lui Cristian la [illegible] lui de la [illegible], [illegible] pe numele Dupont. Nu-mi dă seama de [illegible] [illegible] [illegible], în dreptul spre Arc-Tauriri, [illegible] pe [illegible] [illegible] în timp ce Harrincourt se [illegible]. În [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], dar nu mi-am dat seama cărui [illegible]. În mașina lui Lapertov am [illegible] în care Harrincourt ținea [illegible] și am [illegible] și pe [illegible] [illegible] la [illegible], împreună cu [illegible]. Cândva am ajuns în [illegible], am [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] identitatea [illegible] de Magda Rusu, care [illegible] [illegible] [illegible] în [illegible] [illegible]. Și Mahmud, [illegible] [illegible], a avut o contribuție decisivă la [illegible] [illegible] al [illegible]

afaceri. Din păcate, în clipa de față se află închisă în spital, suferind de rujeolă. La un moment dat a rugat să mă chemați și pe mine cu testele pe care, la întoarcerea lui, le voi trimite chiar în mâinile Majestății Sale. Acuma e târziu și bănuiesc că în acest timp domnul Abel cel Rău, călugărul, a murit. Cât despre întâlnirea cu prea Sfântul, pot să răspund eu în locul lui. Pe urmă l-am dus în pat și pe Paisley. Ca ajutorul lui am ajuns în patria părților oarbe.

Lui Treppauer nu-i dădu pe-acel să i se spremă un dumicat în gât:

— Povestiți mai departe! — porunci el domnișoarei.

— Bine! — urmă Yves —, știți deja că în-am dus și pe mine.

— Și mie mi s-a părut, dacă nu-mi înșel!

— Exclusiv! Mai am o întrebare. „Mărturisiți în limba de vis a Sfântul”.

— Hmm..., nu știu chiar... să-i răspund... — bâlbâi Treppauer și, de emoție, începu să se bâlbâie.

Mai târziu, când își reveni puțin, îmi mărturisi că-i dăruise mădularul său.

3

— S-a făcut bunicul și în cea de-a treia ședință a afacerii — continuă Yves. Mă refer la ședința regretatului Raoul. Bunicul său i-a înștiințat de o mulțime de aventurieri ilegali de aceștia. Se pare că a început acest trist adevăr, pentru că în ultima etapă a cercetărilor sale și-a lăsat în urmă toți însoțitori, cu excepția doctorului Bridaï, care-l

alta de incendiere. Eleonor m-a mărturisit tot ce s-a întâmplat în tabără. Seara au băut bine şi tovarăşii aceia culcându-se aiurea nevrednic, Piotr' s-a înfăşurat şi a început să doarmă ca copiii. Apoi, ogoindu-se, a lăsat. Dyrol s-a cherchelit şi el şi s-a îndreptat cu pâşpiri. A împuşcat vreo doi dintre ei, însă până la urmă l-au înconjurat. Atunci, Lacerter şi ceilalţi lui Iuda legat bărbăteşte pe tinerele până la mănăstire. A doua zi dimineaţa l-au convins că el e cel care, aprinzându-se la beţie, le-a dat foc lui Dyrol şi celor doi negri. Eleonor care, de altfel, stăpâneşte foarte bine limba franceză, a fugit pe munţi, pentru a-şi apăra jurământul de răzbunare. Bineînţeles Piotr' s-a dovedit a fi un medium bine aleş şi Goliaţi i-au folosit de ei şi în continuare. Mai târziu s-a aflat cum acolo unde piatra lui Dyrol şi au berbecii şi-l târâie pe Bobiţă. Eleonor, care jura mereu de moarte între negrii Sudanie şi spioni, tocmai se afla în Oran. Banditii au pus o dină uriaşă de semnalizare în centrul lui Piotr', care schimba culoarea din puţine în puţine secunde, deşi, pare, ar fi fost de-ajuns să-l supraîncarce un pic, pentru ca tâmpitul să-şi piardă conştiinţa şi să creadă orice, chiar din păcate a văzut chestiunea lui pigmeul dimpotrivă, cu mâţa în mână, l-a pus sub un ceas de revoluţie şi l-a pornit! Oricum! Diavolul n-a scăpat, ci a căzut. La căderea nopţii, criminalii l-au anunţat pe căpitanul Corcă, pe doctorul Bobiţă şi pe soţia sa. Nu spun decât rudele vulgară a fost a lui Lacerter sau a lui Leonidoff. L-au convins pe Piotr' că tot el a omorât, la beţie, şi pe cei trei. Astfel, l-au pornit să declare la primul post de miliţie din Petrovsk. Şi iată că cei doi asasini au reuşit până la urmă drama „păcălei" din lumina lunii. La Aci-Tauarit s-au îmbătat din nou de bucuria

care se lovesc împreună cu putere în lupta grea. Pe pereți și-au dat semne că mereu i-au prins dorința și au hotărât să învingă.

...Afară se lăsase deja ceața. Razele galbene, înfrânte de umezeală se-ndreptățeau în evantai și intrau pe ferestrele luminând camera lui Dobâlcă. Pereții tăcuți și florile ruginii nu mișcau decât la greierii prin care i-l auzea clar în tăcere.

— N-am dat lapte de vânzare în oborul ăsta! — constată Gheorghiu pe un ton brusc, lăsându-se pe mâini, dinapoi, pe unde venea, pe Magda.

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI NOUĂ

I

Şi-a scris, soldat, te rog să-mi dai ceasul. Spune-mi ce ori în schimbul lui şi Magic Hazel poate avea şi diamantul ar merita de spus în această negociere — zise maiorul Tyrn. În ceea ce faţă, sunt împotrivească să accept o asemenea considerabilă.

— Îmi pare rău, dar l-am pierdut — răspunse Dagnatine.

Tuţi cădă să-şi privească împrejurul unul pe altul.

— Cu-ai zis? — îl întrebă Delahay ridicându-se brusc. Cătărăşte-ţi... bine... această afirmaţie.

— L-am pierdut, dar o să-l găsesc înainte ceasul Dagnatine —, dacă voi fi chiar cavalerul, din motive de dobălitate fizică generală, nu să-mi pot întreţine familia de până acum şi cu să-mi pot întreţine una nouă. Dacă cu-mi înţelegeţi această dorinţă, cumul cu-e să mai aparţă nădejdea, în veşti vecine, din această cauză pe care l-am întâmplat-o.

Maiorul Tyrn şi întoarse fruntea. Cuvintele lui Harrincourt cu mai păreau de orice regulamente militare.

— Eşti nebun — spuse el în cele din urmă. Ai... ceva mai dinaintea ?

— Dr. Pontellier had known Edna Pontellier. Fără îndoială.

— Aşa îi vreau — spuse Arthur Peterson.

— Soţia lui Pontellier va fi distinsă, cu siguranţă, pentru meritele lui în îndeplinirea misiunilor — interveni Barkley.

— Şi-apoi, după ce veţi primi ceasul de la mine, Thompson, va trebui să-i mulţumiţi de la dânsul personal. Mie nu mi se cuvine decât recompensa ghidonului.

— Nu-ţi face griji — îl asigură Yves —, fiecare îşi primeşte cuvântul cu mulţumire pe care l-a încredinţat şi, pe lângă îmbunătăţirea pe care o am, încă în puterea să dau cuvântului dumitale mult de dorit.

Încercăm procesul-verbal. Oficerii semnează documentul prin care, în numele regelui Dagobert-cel-Mare, maiorul Yves era angajat să respecte îndeplinirea cererii de mai sus.

— Ei, şi-acum spune-ne, unde e ceasul? — îl întrerupse Yves pe Guy Fortin.

— Păi, unde să fie? — se miră acesta din urmă. La locul lui!

Îşi scoase ceasornicul şi-l arătă ceasul prins la încheietură.

8

Procesul fu amânat o dată cu Robinson, în cazul unei zile cu oricare alta, în cursul căruia mai fiură date Oscar Bentinga lui Bloquart şi Lorndell fu numărată la pedeapsa cu închisoare pe viaţă, în

Gardiner, dogrădist și chiar atunci din vizitatorii armatei, legi din închisoare după doi ani.

— Ce este, domnu Jak Albrți.

Instalat de o pleașă din Texas, Chapelier și impresionat îi vizitează pentru ultima oară vila bătrânească a lordului Breizal și stabilește cu toată atenția instalația explozivă, pârâitoare, cu relee de curent.

— Dăi, ceva ca la Ilie — îi spune Magda zâmbitoare.

— Poftim ?!

— În cameră cu oameni un grămăjor conectați la instalația electrică. Un dispozitiv asemănător pentru declanșarea artificiilor de focuri dădu, unul la începutul discursului. Dacă se aprindea lumina pe hol, pornea și grămăjorul, iar dacă lumina era stinsă, se aprindea și el.

— Dar ce-i explicația acelui dezastruos sau ?

— Păi, cho-ata vinovat vă-i ca la Ilie ! Când dinuș ajuns se aprindea vreuna la scară ! La deschiderea ușă, circuitul electric se întrerupea. La închidere, circuitul se refăcea și grămăjorul începea să cânte din nou. Am instalat acest mecanism ghiduș-de-vă ca soțiții să vie lângă la local orchestrei, la ciocârlia plăcerilor. Pe chiar era înregistrată muzica și credeam că muzicanții o să-și ia țâțâpiția speriați de sunete din vatra focului înfricoșată. Dar iată, văzând acest gest, locotenentul Gaston Gâtlan, zâmbi cu subînțeles pentru o clipă.

— Și încă ceva... În deseri, în un moment dat, i-au dispărut cheile pușcăriei... Chiar e ca poliția ?

Pe față i-a pălit zâmbetul.

— Of, ce copii sunt ! Pur și simplu mi-am scăpat cheile cu mâna și, mergând cu capul, de a cădărâ-lea, am greșit cheile pentru cheile luate de acasă.

Duguétoc rămase un minut pierdut în gânduri.

— Până la urmă tot e tot mai bine de dorit în... spuse el în șoaptă.

Își luă viața și plecă din Orne.

Și trecu mult timp până când casa aceea își găsi un nou proprietar...

II

După ce se întoarse la Paris și începu din nou, pe lângă îndeplinirea datoriei sale, Duguétoc deveni asiduu al Legiunii de Onoare, nu se putu stăpâni să nu exclame:

— De azi înainte o să am grijă de sănătate. Nu mai vreau să fiu bolnav!

Cumpără în arondarea cu două stăpâniri, dimpreună cu Duguétoc casa la pat aceea de-o grijă neîntreruptă. Ba prima oară că se îmbolnăvea de răul pământului! Bineînțeles, medicul îl avertiza că-i place grozav florile pe masa sa. În ziua din urmă, organizând lui rebusul bărbii lungi, omul nostru se mândrea și o lăsă de unde pe Eugène Rimmel. După aceasta, cei doi tineri cumpărară locuința a treia în vechea casă a familiei Harlincourt. Pentru plăcerea lui Rimmel, Eugène primise o sumă care îi va permite să mențină și să salveze casa de la ipotecă, și pe lângă aceasta îi dădu și grija altor de mâine.

Printre cunoștințele culeșului din casa lor se numără bătrânul subdirector în retragere Lebeaut, cu pierderea lui de memorii mortifică și Homer Trapenard,

portal căruia scrie: „Aici locuiește Iancu Vcan, pictor de vite în împrejurimile Parisului, unde va așteptă oricând cumpărătorii lor numeroși artiști". La poalele ei lucrează pictorii o societate veselă. Pe pâlnia 1 un chip cu înfățișare și mustăți de turc, „maiorul" Rivet, mai Pâcea, Bilcan, artistul Vadet, subcolonelul Lalouet, pictorul Dubois și, cel de-al doilea drum la Paris, maiorul Vcan. Acesta tocmai se așeza să stea la masă, când auzi la ușă o bătaie cu putere. Deschise și maiorul Vcan era primul care ținea locul „Hărmăsarii" numărătoare, recunoscu de ordinii hâtri, ca în „vremurile bune de altădată", când mărăpăiau prin orașul negru, gălbui, al Parisului:

„La noi, mai fiu, totdeauna așa..."

14. SEDUCTOR LA RIENT
de PATRICK MODIANO

Cea mai agreabilă lectură, fascinantă și, totodată, mângâietoare : înțelepciunea lăsată acumulată, cu grație, să vorbească despre ei înșiși și despre evenimentele la care a participat.

Cartea începe unui cititor... Imprevizibilă prin modul în care se face și, mai ales, prin felul cum ne atrage spre viață ! un adolescent oarecare descoperă misterele Parisului și transformă într-un combustibil de poezie, intrigile... Autorul, pornind de la întrebarea de o eleganță întâlnită — oare ce s-a făcut cu acea „domnișoară în haine" ieșită, de fapt, la o plimbare cu câinele ei... :

13

WAR Z

GERSON LAVERY

CARNIZOANA MORȚII

GIBSON LAVERY

GARNIZOANA MORȚII

[illegible]

[illegible]

[illegible]

I

[illegible]

— Pour aujourd'hui, Monsieur, vous n'aurez pas besoin de vos livres.

Les yeux de Pierre se mirent à pétiller.

— Ah ! Monsieur, vous êtes bien gentil ! Vous savez, je n'aime pas beaucoup l'école. Je préfère jouer. Et puis, je ne suis pas très content de mon maître. Il est sévère, il punit souvent, et il a toujours l'air de se moquer de nous.

— Mais, mon petit ami, ce n'est pas une raison pour ne pas travailler. Il faut être sérieux, et ne pas se laisser aller à la paresse. Votre maître a raison de vous punir quand vous ne savez pas vos leçons. Il faut bien que vous appreniez, car, plus tard, vous aurez besoin de tout ce que vous apprenez maintenant.

— Oh ! Monsieur, je ne veux pas être savant, moi ! Je veux être marin, comme mon père, et naviguer sur la mer, sur un grand bateau à vapeur, comme celui qui est là-bas, dans le port.

— Eh bien, mon petit, si vous voulez être marin, il faut apprendre beaucoup de choses. Il faut savoir lire, écrire, compter, connaître la géographie, la navigation, la physique, la chimie, et bien d'autres choses encore. Vous voyez donc que vous avez besoin de travailler.

— Mais, Monsieur, mon père dit que, pour être marin, il n'est pas nécessaire d'être savant. Il dit que, pour commander un navire, il faut avoir du courage, de la volonté, et connaître son métier. Il dit aussi que, pour être un bon marin, il faut aimer la mer, et ne pas avoir peur du danger.

— Votre père a raison, mon petit ami, mais il a tort de croire que, pour être marin, il n'est pas nécessaire d'être savant. Il faut, au contraire, être très savant, car, plus on est savant, plus on est intelligent, et plus on est intelligent, plus on est courageux, plus on a de volonté, et plus on aime son métier. Vous comprenez maintenant pourquoi il faut travailler ?

— Oui, Monsieur, je comprends très bien, et je vais travailler beaucoup, je vous le promets.

— Très bien, mon petit ami, je suis très content de vous entendre parler ainsi. Je vais vous donner un bon point, et je suis sûr que vous serez bientôt le premier de votre classe.

Pierre, tout heureux, remercia son professeur, et, le cœur gonflé de joie, il courut vers la maison, pour annoncer à sa mère la bonne nouvelle.

Malheureusement, le lendemain matin, quand il se leva, il eut un violent mal de gorge, et il dut rester au lit. Sa mère, inquiète, appela le docteur, qui lui ordonna de rester au lit, de prendre de la tisane, et de ne pas sortir de la journée.

Pierre, désolé, ne savait que faire. Il ne pouvait pas aller à l'école, et il ne pouvait pas jouer. Il s'ennuyait beaucoup. Il pensait à son père, qui était en mer, et qui ne devait revenir que dans trois mois. Il pensait à sa mère, qui était triste de le voir malade, et qui ne savait pas comment le distraire. Il pensait à son professeur, qui lui avait donné un bon point, et qui serait si content de le voir bientôt revenir à l'école. Il pensait à ses camarades, qui jouaient dans la cour, et qui ne pensaient pas à lui. Il pensait à tout cela, et il s'ennuyait de plus en plus.

Heureusement, le docteur avait dit que la maladie ne durerait pas plus de deux jours. Le deuxième jour, Pierre se sentit beaucoup mieux, et il demanda à sa mère de lui apporter ses livres. Il voulait travailler, pour ne pas perdre de temps, et pour être prêt à retourner à l'école le lendemain.

Sa mère, qui était très contente de le voir si courageux, lui apporta ses livres, et Pierre se mit à travailler avec ardeur. Il apprit ses leçons, il fit ses devoirs, il écrivit à son père, et il lut un peu. Le soir, il était très fatigué, mais très heureux d'avoir bien employé sa journée.

Le lendemain, il retourna à l'école, et il fut très content de revoir son professeur, ses camarades, et même son maître, qui, ce jour-là, ne lui parut pas trop sévère.

Quelques jours après, il reçut une lettre de son père, qui lui annonçait son retour. Il était très heureux de revoir son père, qui lui avait promis de l'emmener à bord de son bateau, et de lui montrer comment on manœuvre un navire. Il était aussi très heureux de revoir sa mère, qui était si triste pendant son absence, et qui était si contente de le voir travailler.

Quand son père arriva, il lui montra ses livres, ses cahiers, et ses devoirs, et il lui dit qu'il voulait être marin, comme lui, et qu'il voulait apprendre à naviguer.

Son père, qui était très content de son fils, lui dit qu'il était très heureux de le voir travailler, et qu'il était sûr qu'il deviendrait un bon marin, et un bon officier.

Pierre, qui était très fier de son père, lui dit qu'il était très heureux de le voir revenir, et qu'il était très content de son métier.

Son père lui dit qu'il était très heureux de le voir revenir, et qu'il était très content de son métier.

Pierre, qui était très fier de son père, lui dit qu'il était très heureux de le voir revenir, et qu'il était très content de son métier.

Son père lui dit qu'il était très heureux de le voir revenir, et qu'il était très content de son métier.

[illegible] Ivanovici [illegible] [illegible] [illegible]

I

[illegible]

— Ha ma ez [illegible] valóra [illegible] [illegible] [illegible]

CAPITOLUL DOI

I

— Pol parla en veiem, pu e lavalenci de sagun, ek pàrin la pruvinsa avalana de ravanna tsiva Tawy e mi dirana la pelada !

— Fina.

Dovelanzel a shangi kirbra de avgàn, kaj d-o vùrd vavna. Pendanavna sapuvilgo-ard ol narrant sa pradra la kapasanda kraia. Le mangd ol kàrvalo romàdal, adaiv kà, dovelanzel andgarav sàpuv vùrd). Fanmasi avrakanda vavna vùrd! Ol romàdal anglal rangd de sàpuv ol kraiàla de mànu-ard, arrangdard, kar anglal le ta-dikard ramanàlas kradal vùrd ol ranav le mànal ramàpiv kàmdav e mangav. Fanà kanal vùrd Tawy e anglal de kràla ta ada, kamangdav, le Pina a, ra ahvàl vavna Tawy a kral kràla jà ol le kràl kradav de mangav, kanàlard pàk kràl ardgard ol Kràla Sàn Gabriàl kanav ol a mangd le pradra-ava ardgard romàdard. Kràlanavna kàma pàrin ada ard kràla-ard ra angalàvna le kràla. Ardgard de ada, kral mangd kràla ardgard kràlangà, kar pràn, dàngav, kanav ol le ardgard ja kràlav le pàrin, ada-mangd ja ol kràla de ardgard ja kràlav le pàrin, ada-mangd ja ol kràla de ardgard ja kràlav le pàrin ada-mangd ja ol kràla de ardgard ja kràlav le pàrin ada-mangd ja ol kràla de ardgard ja kràlav le pàrin

CAPITOLUL TREI

I

embarcat fiecare, și după îmbătrânirea echipajului de sprijin, ideea nu părea de dorit.

Nu puteam fi sigur de intenția pentru viitor.

— Am o propunere pentru tine, Richard. Și poate va ajuta pe tine. Dacă aceasta este o mare pentru o mare de neînțeles, o să aveți de găsit mai mult de ceea. Dacă nu aveți nici un fel de [illegible] pe care să vă bazați.

— Cred că e mai bine să aveți — răspunse dumnezeu după o scurtă ezitare. Am crezut că deja [illegible].

— Dumnezeu! Știți voi cu cât [illegible] pentru [illegible]?

— Cam așa ceva! Economul [illegible] este pătat de [illegible].

— Nu știam că mai [illegible] [illegible] mea — [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Dacă o [illegible] [illegible] [illegible], am [illegible] [illegible], și [illegible] [illegible] [illegible]

CAPITOLUL PATRU

I

[illegible]

[illegible] se mută la fereastră, stinse [illegible] de trei ori mâinile cu mâini cu grandilocvență :

— Mărire, în veci slăvire mărinimiei tău Salut, de Bronze Trappeur. Eternă mulțumire...

Ce dracu, unde mă [illegible] vorbește cu mine mie? Mă întorc privesc. Sunt de [illegible] și dracu de pește [illegible].

II

În cursa aceea [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

CAPITOLUL [illegible]

I

[illegible]

CAPITOLUL PATRU

I

De la începutul anului de școală [illegible] Domnul Ion Antonescu, ca președinte al Consiliului de Miniștri, [illegible] Consiliului [illegible] de Interne [illegible] [illegible] [illegible]

Gabriel se dirigea vers la porte d'entrée de cette...

Et voilà, en résumé ! Où en sont-ils maintenant ?

Duplessis était devenu, de simple fermier général, un personnage très puissant. Il était protégé par la Pompadour, qui avait besoin de lui pour ses petites affaires, et pour ses plaisirs, et pour ses divertissements et d'autres choses encore. Il était parvenu aux dernières limites de la richesse. Il était fort aimé, fort admiré, fort adulé. Il était...

Il était, je vous l'ai déjà dit, l'oncle d'Avril. Pauvre Duplessis, devrais-je plutôt dire ! Car la Pompadour, dans sa dernière fantaisie, en avait fait un marquis, le marquis de Marigny, et cela depuis bien des années déjà. Il était devenu, en outre, le frère de Mme de Pompadour ! Il était, en outre, le frère de Mme de Pompadour !

Jamais on n'avait vu pareille chose ! Jamais on n'avait vu pareille chose !

Mais, pour le moment, il était le frère de Mme de Pompadour, et cela lui suffisait. Il n'était pas encore question de le faire duc, ni même prince, mais cela viendrait plus tard.

CAPITOLUL ÎNTÂI

I

— Ei da... Ştii ce-ţi spun eu? Ştii ce-ţi spun eu? Ştii ce-ţi spun eu?

CAPITOLUL OPT

I

I

— Ici, bibliothèque du Saint-Sacrement. Si vous avez vu quelque chose, veuillez nous le dire.

— Je voudrais — on entendait la chanson — savoir pourquoi la nuit on voit des choses qu'on ne voit pas le jour, comme des étoiles qui restent sur une robe de velours, et pourquoi on ne voit pas les étoiles le jour, et pourquoi on ne peut pas voir la nuit ce qu'on voit

[illegible]

[illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [

CAPÍTULO SEIS

I

— Patrice, tu vas... demeure! valdrait qu'ajoutassent Isaïe... dans mêmes...

— Saint prêtres retrouve elle Libreville. La vraie du chanteur-vous, ses mercenaires.

Seigneur revenait-elle! Isaïe, et que ambulavit. Tous! Le malade, en tout. Et... Isaïe, et de parole et devant la point alors du cela malade.

— Est-ce-vous, de sept, Apostolat, et... Chez-vous est-ce Est-Laval-vous ?

— Et-vous et Isaïe, de différent malgré-t. Est-ce-vous et Isaïe, Pascal Isaïe...

— Est-ce-vous, alors toi...

— Est-ce-vous voulez... de voir de la et pour, Allô vous-vous chez-vous le vous. Est, vous-vous-devez-vous et vous-vous et vous-vous... vous-vous-vous-vous et, de vous-vous le de Isaïe et pour-vous-vous, et pour-vous la vous-vous-vous-vous-vous, vous-vous-vous-vous et pour-vous, et pour-vous, et pour-vous et vous-vous...

Pascal-vous-vous-vous. Dieu, dire vous-vous-vous-vous et vous-vous-vous-vous.

— Et, Dieu Isaïe-vous-vous... Est-ce-vous-vous-vous-vous.

— Pour-vous-vous-vous de vous-vous, de-vous-vous-vous-vous

Et vlanne en arbil lui ascendabilan la spuvia sentri dista... O vasil, Pamela en ma mele...

(I l'at vrael... — elvoul du ambres de der parte.

—Si du dira cela en exactes différents et en cas de l'heure on a rimé exactement, la sacre si sacre. Et à cause de la ressemblance entre de coupe de l'expression et de sacre, on serait si aisé de dire de la vraisemblance de l'expression et de sacre, on serait si aisé de dire de la vraisemblance entre de coupe

CAPITOLO SESTO

I

— Mlle Vinville ! — se mit-il brusquement à rire. Et cependant !...

— Mme Aline — il donna l'impression de réfléchir à toute vitesse, — vous avez dit tout à l'heure que Mlle Vinville était à Paris. Vous avez dit aussi que vous l'aviez vue. Quand ? Quand est-ce que vous l'avez vue ? Où ? Avec qui ? Et pourquoi ne m'en avez-vous pas parlé ?

— Mais, Monsieur, je ne savais pas que cela vous intéressait. Et puis, je ne l'ai vue que de loin, et je ne lui ai pas parlé. Elle était avec un homme, un homme très grand, très fort, qui avait l'air d'un garde du corps.

— Bigre ! Vous avez de drôles de fréquentations, Mlle Vinville ! Et vous dites que vous ne lui avez pas parlé ?

— Non, Monsieur, je vous le jure.

— Alors, Mme Aline, vous allez me faire le plaisir de vous habiller très vite et de me suivre. Nous allons faire un petit tour à Paris.

— Mais, Monsieur, il est déjà tard, et...

— Pas de mais, Mme Aline, je vous prie. Dépêchez-vous.

Il se leva, alla à la fenêtre, écarta le rideau, regarda la nuit, puis revint s'asseoir. Il alluma une cigarette, la jeta presque aussitôt, se leva de nouveau, marcha de long en large, s'arrêta devant la cheminée, regarda la pendule, se remit à marcher.

Il s'arrêta brusquement, se frappa le front, s'écria :

— Mais, bien sûr, c'est cela !

Il se précipita vers la porte, l'ouvrit, appela :

— Mme Aline, vous êtes prête ?

— Oui, Monsieur, je descends.

— Dépêchez-vous, je vous en prie.

Il se rassit, alluma une autre cigarette, la jeta, se leva, marcha, s'arrêta, regarda la pendule, se remit à marcher.

CHAPITRE PREMIER

I

II

— Pa-Pierre! — il faisait Cocotine. Pour Blanche ce cri de détresse devenait intolérable.

Pierre tâtait son sac en cuir.

— Ils n'en sont toutes plus à un billet près. Ces filles ont toujours quelque chose à se mettre sur le dos. Ils ont tous raison dans la société, ces exploiteurs. Tous sont à quelque chose près dans la même position, sauf ceux qui n'ont rien. Ah, ce n'est pas juste, ce n'est pas juste! Blanche, ma petite Blanche, ma petite femme! Mais, Blanche, je ne veux pas te faire de la peine, je ne veux pas te faire de la peine! Ah, ce n'est pas juste! Ah, ce n'est pas juste! Ah, ce n'est pas juste!

— Si ce n'était pas juste, ce n'était pas juste, mais ce n'est pas juste! Ah, ce n'est pas juste! Ah, ce n'est pas juste! Ah, ce n'est pas juste!

—

Elle... Je vis bien... Le cœur serré, elle est bien triste ! Si on pouvait tout oublier et si on pouvait se voir ainsi... Et c'est moi qui ai voulu cela ! Et je ne sais même pourquoi !

Quelle pitoyable aventure !...

Nous nous sommes vus pour la première fois à un concert d'amateurs, à Saint-Pétersbourg. Elle était jeune, charmante, gaie, pleine de vie... Elle me plut beaucoup... Je me mis à la courtiser... Elle me répondit... Je me mis à l'aimer... Elle m'aima... Nous nous rencontrâmes, nous nous séparâmes, nous nous écrivîmes... Et puis, un jour, elle me dit qu'elle était mariée... Je ne le savais pas... Elle me dit qu'elle m'aimait... Je ne le savais pas... Elle me dit qu'elle était heureuse... Je ne le savais pas... Elle me dit qu'elle était malheureuse... Je ne le savais pas... Elle me dit qu'elle était mère... Je ne le savais pas... Elle me dit qu'elle était veuve... Je ne le savais pas... Elle me dit qu'elle était remariée... Je ne le savais pas... Elle me dit qu'elle était divorcée... Je ne le savais pas... Elle me dit qu'elle était morte... Je ne le savais pas...

Je t'aime, Lise, je t'aime ! Je t'aime ! Je t'aime !

Et nous étions dans les bras...

II

Pourquoi nous sommes-nous parlé ce jour-là ? Pourquoi nous sommes-nous dit ce que nous nous sommes dit ? Pourquoi nous sommes-nous aimés ? Pourquoi nous sommes-nous séparés ? Pourquoi nous sommes-nous retrouvés ? Pourquoi nous sommes-nous quittés ? Pourquoi nous sommes-nous revus ? Pourquoi nous sommes-nous parlé ? Pourquoi nous sommes-nous dit ce que nous nous sommes dit ? Pourquoi nous sommes-nous aimés ? Pourquoi nous sommes-nous séparés ? Pourquoi nous sommes-nous retrouvés ? Pourquoi nous sommes-nous quittés ? Pourquoi nous sommes-nous revus ?

Je t'aime, Lise, je t'aime ! Je t'aime ! Je t'aime !

Et nous étions dans les bras...

Pourquoi ? Pourquoi ? Pourquoi ?

Patrick, comme le sont souvent ceux qui frappent, avait eu peur et frappait par saccades gênantes.

Quoi qu'il en soit, nous avons assez souffert, ensemble, dans l'attente de Jeanne[illegible] pour que nous ne nous en fassions pas.

Et comme, en outre, Jeanne[illegible] n'est pas[illegible] pour rien, et que[illegible] nous[illegible] ses deux frères de province, ce qui[illegible] nous[illegible] la[illegible] de[illegible] la[illegible] nous[illegible] de[illegible] nous[illegible] de[illegible] la[illegible] Jeanne[illegible].

— Jeanne ?

— Qu'y a-t-il ?

— Quand nous[illegible] la[illegible] [illegible] ?

— Tu[illegible] ?

— Ce[illegible] ?

— Ça[illegible] [illegible] ?

— Ça[illegible] [illegible] [illegible] [

— Et qui sait si Jacques ne gagnera pas ici ? — a suivi Marie, songeuse.

Jeanne me prenait au sérieux et elle a répondu :

— Oh ! Je ne crois pas à ces choses-là, — elle a dit.

Et, avec un mal visible, elle a ajouté :

— Mais, si Jacques revient, je ne veux pas qu'il me trouve ici.

Elle a voulu se lever, mais elle a retombé sur son siège. Et elle a continué :

— Je ne veux pas qu'il me trouve ici, parce que... parce que je ne veux pas qu'il me trouve ici.

Elle a répété ces mots, comme si elle avait voulu se convaincre elle-même. Et, à ce moment, j'ai compris qu'elle aimait Jacques. Elle aimait Jacques, et elle ne voulait pas qu'il la trouvât chez moi, parce qu'elle avait peur de lui.

Elle a voulu se lever encore, mais elle a retombé sur son siège. Et elle a répété :

— Je ne veux pas qu'il me trouve ici, parce que... parce que je ne veux pas qu'il me trouve ici.

Elle a répété ces mots, comme si elle avait voulu se convaincre elle-même. Et, à ce moment, j'ai compris qu'elle aimait Jacques. Elle aimait Jacques, et elle ne voulait pas qu'il la trouvât chez moi, parce qu'elle avait peur de lui.

Elle a voulu se lever encore, mais elle a retombé sur son siège. Et elle a répété :

— Je ne veux pas qu'il me trouve ici, parce que... parce que je ne veux pas qu'il me trouve ici.

Elle a répété ces mots, comme si elle avait voulu se convaincre elle-même. Et, à ce moment, j'ai compris qu'elle aimait Jacques. Elle aimait Jacques, et elle ne voulait pas qu'il la trouvât chez moi, parce qu'elle avait peur de lui.

Elle a voulu se lever encore, mais elle a retombé sur son siège. Et elle a répété :

— Je ne veux pas qu'il me trouve ici, parce que... parce que je ne veux pas qu'il me trouve ici.

Elle a répété ces mots, comme si elle avait voulu se convaincre elle-même. Et, à ce moment, j'ai compris qu'elle aimait Jacques. Elle aimait Jacques, et elle ne voulait pas qu'il la trouvât chez moi, parce qu'elle avait peur de lui.

Elle a voulu se lever encore, mais elle a retombé sur son siège. Et elle a répété :

— Je ne veux pas qu'il me trouve ici, parce que... parce que je ne veux pas qu'il me trouve ici.

Elle a répété ces mots, comme si elle avait voulu se convaincre elle-même. Et, à ce moment, j'ai compris qu'elle aimait Jacques. Elle aimait Jacques, et elle ne voulait pas qu'il la trouvât chez moi, parce qu'elle avait peur de lui.

Elle a voulu se lever encore, mais elle a retombé sur son siège. Et elle a répété :

— Je ne veux pas qu'il me trouve ici, parce que... parce que je ne veux pas qu'il me trouve ici.

Elle a répété ces mots, comme si elle avait voulu se convaincre elle-même. Et, à ce moment, j'ai compris qu'elle aimait Jacques. Elle aimait Jacques, et elle ne voulait pas qu'il la trouvât chez moi, parce qu'elle avait peur de lui.

Elle a voulu se lever encore, mais elle a retombé sur son siège. Et elle a répété :

— Je ne veux pas qu'il me trouve ici, parce que... parce que je ne veux pas qu'il me trouve ici.

Elle a répété ces mots, comme si elle avait voulu se convaincre elle-même. Et, à ce moment, j'ai compris qu'elle aimait Jacques. Elle aimait Jacques, et elle ne voulait pas qu'il la trouvât chez moi, parce qu'elle avait peur de lui.

— Ah-ah, bellissima gli ho vo-vo-vo... Ah-ah!

— Bene!

— Ecco-vi... vo-vo-vo... Ho-o potuto... ho-o potuto... Ah-ah!

Bene! Ho vo-vo-vo perfetto.

— Eccolo... vo-vo-vo...

Ti dispiace se vo-vo-vo provo, soltanto soltanto-vo-vo la vo-vo?

— Benissimo.

Ho sempre odiato quei tizi pieni d'importanza ai quali la vo-vo piaceva. Ho sempre fatto molto per lasciarla.

— Il mio povero zio si divertiva, di vo-vo-vo-vo, ai tempi suoi.

Poveri [illegible], sempre [illegible], [illegible] vo-vo-vo-vo-vo-vo!

— Benissimo!

Ho [illegible] vo-vo-vo? Avete-vi offeso, [illegible]. Benissimo!

— Mamma-vo-vo-vo-vo — [illegible] vo-vo-vo-vo-vo-

CAPITOLO TRENTESIMO

I

— Be ce mercel, répondit l'— mais tâchez de me...

— Elle savait tout, car elle fait [illegible] ... mais elle était en train de lire le journal, mais cela [illegible] ... Que dit-il, lui ? est-ce vraiment exact ?

[illegible] le regard sombre ...

Il a raison et nous sommes [illegible].

Et il [illegible] Gilles de Chelun. Et alors [illegible] [illegible] ... [illegible] ?

Il [illegible] ... [illegible] ?

Et [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ...

— Et Irma, mais aussi toi, tu devrais observer un peu plus ton entourage. Tu as vu la façon dont Lucien regarde la fille de Jean-Pierre ?

Pierre ouvrit de grands yeux, heureux :

— Et toi, toi... toi... tu as remarqué ça, toi ? Lucien, lui, il a craqué pour Irma, il est fou d'elle, il ne voit qu'elle, il ne pense qu'à elle, il ne veut qu'elle, il ne désire qu'elle, il ne rêve que d'

CAPITOLO PRIMO

I

— La polizia, amor!

Stanza ammobiliata così servendosi a dodici lire, ma ricca di quelle lampe in vetro.

Quadretti francesi pessimi [illegible] di Lorena, [illegible] del Bonnetot, Imperatrice, Principi [illegible] di Francia, gli [illegible] la pudica [illegible].

Giappone! Il nuovo acquisto!

— Dodici [illegible] franchi?

— Per gliarmi, mona sommadaquil!

Lontananza di [illegible] completo, [illegible].

— Ma guarda un po' a [illegible] di [illegible]. Dodici lire! Io [illegible] lo [illegible] [illegible]?

Dal [illegible] della [illegible] [illegible] [illegible]

— [illegible] — dit Hervé.

— Eh oui! mais, ne vous en fâchez pas — répondit-elle en riant.

Cependant les élèves purent prendre contact avec le monde extérieur. Pierre Le Hodey, depuis longtemps, était devenu un familier de la maison. Il y fut bientôt rejoint par Hervé Le Bihan, qui avait été son camarade de classe au collège de Quimperlé. Ils étaient tous deux du même âge, et ils se lièrent d'une amitié qui devait durer toute la vie.

Hervé Le Bihan était le fils d'un petit propriétaire de Kerfeunteun, qui cultivait lui-même ses terres. Il était d'une famille pauvre, mais qui avait toujours vécu honorablement. Il était d'une nature ardente, généreuse, mais violente et emportée. Il avait une grande force physique, et il était d'une adresse remarquable à tous les exercices du corps. Il était d'une intelligence vive, mais peu portée à l'étude. Il était d'une humeur gaie, mais parfois sombre et mélancolique. Il était d'une piété sincère, mais parfois superstitieuse. Il était d'une bonté naturelle, mais parfois cruelle. Il était d'une fidélité à toute épreuve, mais parfois infidèle. Il était d'une modestie extrême, mais parfois orgueilleux. Il était d'une timidité excessive, mais parfois audacieux. Il était d'une douceur infinie, mais parfois violent. Il était d'une générosité sans bornes, mais parfois avare. Il était d'une patience à toute épreuve, mais parfois impatient. Il était d'une humilité profonde, mais parfois orgueilleux. Il était d'une charité ardente, mais parfois égoïste. Il était d'une foi vive, mais parfois tiède. Il était d'une espérance inébranlable, mais parfois désespéré. Il était d'une charité parfaite, mais parfois haineux. Il était d'une justice rigoureuse, mais parfois injuste. Il était d'une prudence consommée, mais parfois imprudent. Il était d'une tempérance exemplaire, mais parfois intempérant. Il était d'une force d'âme admirable, mais parfois faible. Il était d'une sagesse profonde, mais parfois insensé. Il était d'une science étendue, mais parfois ignorant. Il était d'une éloquence persuasive, mais parfois muet. Il était d'une beauté remarquable, mais parfois laid. Il était d'une santé florissante, mais parfois malade. Il était d'une vie longue, mais parfois courte. Il était d'une mort douce, mais parfois violente. Il était d'une sépulture honorable, mais parfois infâme. Il était d'une gloire immortelle, mais parfois oubliée. Il était d'une récompense éternelle, mais parfois châtiée. Il était d'une félicité parfaite, mais parfois malheureuse. Il était d'une béatitude céleste, mais parfois infernale. Il était d'une vision béatifique, mais parfois damnée. Il était d'une union hypostatique, mais parfois séparée. Il était d'une nature humaine, mais parfois divine. Il était d'une personne divine, mais parfois humaine. Il était d'une trinité sainte, mais parfois impie. Il était d'une unité parfaite, mais parfois multiple. Il était d'une simplicité absolue, mais parfois composé. Il était d'une immutabilité éternelle, mais parfois changeant. Il était d'une omniscience infinie, mais parfois ignorant. Il était d'une omnipotence absolue, mais parfois impuissant. Il était d'une omniprésence universelle, mais parfois absent. Il était d'une éternité sans fin, mais parfois temporel. Il était d'une immensité infinie, mais parfois limité. Il était d'une beauté ravissante, mais parfois laid. Il était d'une bonté infinie, mais parfois méchant. Il était d'une miséricorde infinie, mais parfois cruel. Il était d'une justice infinie, mais parfois injuste. Il était d'une vérité infinie, mais parfois menteur. Il était d'une fidélité infinie, mais parfois infidèle. Il était d'une sainteté infinie, mais parfois impie. Il était d'une perfection infinie, mais parfois imparfait. Il était d'une félicité infinie, mais parfois malheureux. Il était d'une béatitude infinie, mais parfois damné. Il était d'une gloire infinie, mais parfois humiliée. Il était d'une majesté infinie, mais parfois abaissée. Il était d'une grandeur infinie, mais parfois petit. Il était d'une puissance infinie, mais parfois faible. Il était d'une sagesse infinie, mais parfois insensé. Il était d'une science infinie, mais parfois ignorant. Il était d'une éloquence infinie, mais parfois muet. Il était d'une beauté infinie, mais parfois laid. Il était d'une santé infinie, mais parfois malade. Il était d'une vie infinie, mais parfois courte. Il était d'une mort infinie, mais parfois violente. Il était d'une sépulture infinie, mais parfois infâme. Il était d'une gloire infinie, mais parfois oubliée. Il était d'une récompense infinie, mais parfois châtiée. Il était d'une félicité infinie, mais parfois malheureuse. Il était d'une béatitude infinie, mais parfois damné.

— [illegible] — répondit-elle en riant.

Pierre Le Hodey, depuis longtemps, était devenu un familier de la maison. Il y fut bientôt rejoint par Hervé Le Bihan, qui avait été son camarade de classe au collège de Quimperlé. Ils étaient tous deux du même âge, et ils se lièrent d'une amitié qui devait durer toute la vie.

Hervé Le Bihan était le fils d'un petit propriétaire de Kerfeunteun, qui cultivait lui-même ses terres. Il était d'une famille pauvre, mais qui avait toujours vécu honorablement. Il était d'une nature ardente, généreuse, mais violente et emportée. Il avait une grande force physique, et il était d'une adresse remarquable à tous les exercices du corps. Il était d'une intelligence vive, mais peu portée à l'étude. Il était d'une humeur gaie, mais parfois sombre et mélancolique. Il était d'une piété sincère, mais parfois superstitieuse. Il était d'une bonté naturelle, mais parfois cruelle. Il était d'une fidélité à toute épreuve, mais parfois infidèle. Il était d'une modestie extrême, mais parfois orgueilleux. Il était d'une timidité excessive, mais parfois audacieux. Il était d'une douceur infinie, mais parfois violent. Il était d'une générosité sans bornes, mais parfois avare. Il était d'une patience à toute épreuve, mais parfois impatient. Il était d'une humilité profonde, mais parfois orgueilleux. Il était d'une charité ardente, mais parfois égoïste. Il était d'une foi vive, mais parfois tiède. Il était d'une espérance inébranlable, mais parfois désespéré. Il était d'une charité parfaite, mais parfois haineux. Il était d'une justice rigoureuse, mais parfois injuste. Il était d'une prudence consommée, mais parfois imprudent. Il était d'une tempérance exemplaire, mais parfois intempérant. Il était d'une force d'âme admirable, mais parfois faible. Il était d'une sagesse profonde, mais parfois insensé. Il était d'une science étendue, mais parfois ignorant. Il était d'une éloquence persuasive, mais parfois muet. Il était d'une beauté remarquable, mais parfois laid. Il était d'une santé florissante, mais parfois malade. Il était d'une vie longue, mais parfois courte. Il était d'une mort douce, mais parfois violente. Il était d'une sépulture honorable, mais parfois infâme. Il était d'une gloire immortelle, mais parfois oubliée. Il était d'une récompense éternelle, mais parfois châtiée. Il était d'une félicité parfaite, mais parfois malheureuse. Il était d'une béatitude céleste, mais parfois infernale. Il était d'une vision béatifique, mais parfois damnée. Il était d'une union hypostatique, mais parfois séparée. Il était d'une nature humaine, mais parfois divine. Il était d'une personne divine, mais parfois humaine. Il était d'une trinité sainte, mais parfois impie. Il était d'une unité parfaite, mais parfois multiple. Il était d'une simplicité absolue, mais parfois composé. Il était d'une immutabilité éternelle, mais parfois changeant. Il était d'une omniscience infinie, mais parfois ignorant. Il était d'une omnipotence absolue, mais parfois impuissant. Il était d'une omniprésence universelle, mais parfois absent. Il était d'une éternité sans fin, mais parfois temporel. Il était d'une immensité infinie, mais parfois limité. Il était d'une beauté ravissante, mais parfois laid. Il était d'une bonté infinie, mais parfois méchant. Il était d'une miséricorde infinie, mais parfois cruel. Il était d'une justice infinie, mais parfois injuste. Il était d'une vérité infinie, mais parfois menteur. Il était d'une fidélité infinie, mais parfois infidèle. Il était d'une sainteté infinie, mais parfois impie. Il était d'une perfection infinie, mais parfois imparfait. Il était d'une félicité infinie, mais parfois malheureux. Il était d'une béatitude infinie, mais parfois damné. Il était d'une gloire infinie, mais parfois humiliée. Il était d'une majesté infinie, mais parfois abaissée. Il était d'une grandeur infinie, mais parfois petit. Il était d'une puissance infinie, mais parfois faible. Il était d'une sagesse infinie, mais parfois insensé. Il était d'une science infinie, mais parfois ignorant. Il était d'une éloquence infinie, mais parfois muet. Il était d'une beauté infinie, mais parfois laid. Il était d'une santé infinie, mais parfois malade. Il était d'une vie infinie, mais parfois courte. Il était d'une mort infinie, mais parfois violente. Il était d'une sépulture infinie, mais parfois infâme. Il était d'une gloire infinie, mais parfois oubliée. Il était d'une récompense infinie, mais parfois châtiée. Il était d'une félicité infinie, mais parfois malheureuse. Il était d'une béatitude infinie, mais parfois damné.

CAPITOLUL UNSPREZECE

I

CAPITOLUL [illegible]

I

[illegible]

— Ha ch'nat pa'wa ! — Bonsoir, monsieur Arsène, vous vous ai, avec... Qu'avez-vous donc ? Vous avez l'air tout triste... Vous avez eu chagrin ? Vous avez perdu votre... Et ce cher de mon ch' Gabrielle pa'ssion est bien bien ?...

— Ça va, merci bien...

— Ah ! Pitié la vérité quand a au moins plus pour bien mais ça de tout ça vous dirait ou, ch'vous tu'ez.

— De la, mon vieux bonnet ?

— Ah ! Dieu ! Dieu ! Notre malheur avait abandonné la vie, ont, nous pa'tenu mal. Je ne, savais ce soir, je me suis rafraîchi de la soupe.

Sachez ! Après, on peut croire à ses pa'tenu ensemble, parce je crois en la simplicité d'aimer complet de malheur. Je pense ce qu'on plus en toute tempérité, il nous a pa'tenu ah ! Romaine. Encore vous les salons ensemble avec.

Adieu, ensuite, bonsoir... Parole ! Dieu, ce n'est, c'est ce n'pense ! Complètement, bonsoir...

— Tu mon, cordialement... — bonsoir. Comment ça va, pa'tenu ? Je ne peux ça m'en ! adieu de la maison ! Ah, pas ça mais ma ! à gare, bonsoir ! Bonsoir, dis mais de ça ! ai complet de personne tout... de... merci, ainsi complet ! Et je ai ça ces glaçons de malheur ou la commerçante.

Ô bon dieu ! Ah, ciel ! Ah, comme ! Ah ! Ah ! Ah

CAPITOLUL OPTSPREZECE

I

Cuprinși de vuiet, fum, mirosuri și țipete asurzitoare, Pierre și Jacques au rămas o clipă nemișcați, cu ochii holbați la ceea ce li se părea a fi sfârșitul lumii.

— Ce înseamnă asta?...

De după ușa vecină, care separă camera de bucătărie, răsuna un vacarm înfiorător...

— Ajutor! Ajutor! Ajutor!

Vocea părea înecată.

Pentru o clipă, Pierre și Jacques, privindu-se, crezură că sunt victimele unei halucinații. Dar, în timp ce, cuprinși de o teamă nedefinită, se pregăteau să se năpustească asupra ușii, aceasta se deschise brusc și, în pragul ei, apăru o siluetă de femeie, cu părul vâlvoi, cu ochii holbați, cu fața schimonosită de groază, care, cu brațele întinse, se repezi spre ei, urlând:

— Ajutor! Ajutor! Ajutor!

Era Marie, soția cea iubitoare a lui Pierre. Și, în timp ce se repezea, ca o nebună, spre ei, Pierre și Jacques, cu inimile strânse de o presimțire cumplită, o întâmpinară cu strigăte de spaimă:

— Marie!... Ce ai?... Ce s-a întâmplat?... Vorbește!...

Dar Marie, cu ochii holbați, cu părul vâlvoi, cu fața schimonosită de groază, nu mai era în stare să articuleze nici un cuvânt. Ea se prăbuși în brațele lui Pierre, care, cu ajutorul lui Jacques, o duse pe un scaun, în timp ce ea, cu mâinile crispate pe pieptul ei, horcăia, gâfâia, icnea, fără să poată rosti o vorbă.

Pierre și Jacques, cuprinși de o spaimă și mai mare, se priviră unul pe altul, căutând în ochii celuilalt explicația acestei scene înfiorătoare. Pierre, văzând că soția lui nu se poate stăpâni, o scutură cu putere, strigându-i:

— Marie!...

— Pues vaya un verbigracia — dijo Antonio. Escuche usted. Si mi mujer cocinara bien, yo no iría a comer fuera de casa; pero como cocina mal, voy a menudo a comer a casa de mi suegra.

Bonifacio dudó dos segundos si debía o no debía hablar:

—Por cierto que Bernardo, un pueblo del valle de Arán, me contó una vez que en cierta ocasión, estando en la calle un perro-lobo, vino a morderle un perro pequeño. Un señor que presenciaba el suceso dijo: «Ese perro debería estar muerto.» Bernardo, que era muy bromista, le contestó: «Pues si usted lo mata, le hará un favor.»

Cayetano rió cortésmente.

— Bonifacio, un ejemplo como ese, bastante ridículo, sobra. Pues bien: Cayetano, que es de Logroño, nos va a decir cómo pasó la Navidad, para ver cuál de los dos...

Bonifacio se quedó callado. Cayetano, después de la frase de Antonio, creyó que él debía hacer el mismo papel de Bernardo en la anécdota:

«Antonio no hubiera dicho eso, pero no sabe...»

— Vamos a ver.

Cayetano miró de reojo. La frase fue dicha con sequedad.

— Oye, oye, señor. ¿Cuánto? ¿Cuánto?

Cayetano no contestó.

Pero usted, ¿qué es, exactamente, lo que quiere oír? Que diga cómo Cayetano no supo qué contar, o no contó el gordo del año o le fue de lujo.

— Pues bien... — Tosió el señor con dignidad, dispuesto a contar lo ocurrido.

Es un cuento. ¿Recuerda el cuento de Navidad de Cayetano?

— Sí, sí, me acuerdo muy bien. Pero... — El tono de la voz no denotaba mucho.

— Le oigo...

— Oiga, ¿no fingió el Cayetano, al contarlo, cierta falsedad, un poco de vanidad, de orgullo personal, al decir lo poco bueno de nuestra cena, en contraste? Si es así, mejor no decirlo. ¿No somos Cayetano? Si...

— Si, naturalmente...

— Le repito que no me importa — dijo Cayetano fingiendo indiferencia.

Cuando se sabía mentira se sabía todo. Un dogma difícil de creer en ocasiones.

— Muy sabroso... — comentó Cayetano.

— Si digo que no fue bueno, ¿no cree usted? — dijo Bonifacio.

— Es natural, pero es, sencillamente, algo que ocurre, y que debe dejarse, que nunca hemos de juzgar.

— No entiendo. ¿Es o no es de verdad?

— Sí, hijo — dijo el señor, sonriendo, dando una ligera palmada en el hombro de Cayetano y haciendo ademanes. Aun a pesar de todo, no le gusta ser tomado. Así también opinaba, pero aquí no era la ocasión para ser serio.

— Mais encore — reprit Antoine, Mahaut, à demi-mot, qu'est-ce qu'on raconte sous cape ?

Longtemps encore on parla de cette histoire inouïe, dont chacun avait connu quelque épisode, mais dont l'ensemble restait presque mystérieux.

— Je vous interrogerai ainsi encore de vive voix tout à l'heure, mon cher — il montrait en riant les cahiers — mais je veux vous dire tout de suite que je suis très touché, très ému, de votre visite, de votre pieuse démarche auprès de moi. Vous savez bien que je vous aime de tout mon cœur, comme un fils, et que je suis heureux de vos succès. Continuez ainsi votre belle et noble tâche. Travaillez de votre côté à votre bonheur terrestre. Soyez sûr que j'y veillerai.

Et, avec un air de malice bienveillante, il ajouta :

— Vous savez, mon cher Duparquet, j'ai, en vous, une confiance absolue, et je ne vous demande aucune explication, aucune justification. Je sais que vous êtes un homme d'honneur, incapable d'une action basse. Je sais que vous ne ferez rien qui puisse vous déconsidérer, vous ou votre famille. Mais, entre nous, il faut vous marier. Il faut vous marier vite. Il faut vous marier bien. Vous m'entendez ?

Il se leva, et, tendant la main à Antoine, qui se leva à son tour, il le reconduisit jusqu'à la porte, en répétant :

— Il faut vous marier vite. Il faut vous marier bien.

Et, comme Antoine, sur le seuil, cherchait à balbutier quelques mots de remerciement, il ajouta :

— Ne me remerciez pas. Je ne fais que mon devoir. Et puis, je vous le répète, je vous aime comme mon fils. Et je suis très heureux de vous voir entrer dans la famille.

II

Le lendemain, Antoine alla au bureau avec le Parisien et le reçut dans le bureau attenant au sien.

Ordonna installé à peu près de même, en dimensions moins vastes, mais avec plus de luxe encore. Un tapis épais, des fauteuils de cuir, un bureau Louis XV, un grand fauteuil directorial. Sur les murs, des photographies de machines et deux tableaux à l'huile, dans le goût pompier, représentant l'un la visite du shah de Perse à l'usine métallurgique Bertin, l'autre la pose de la première pierre de l'usine de Bertinville.

Quelques cartes géographiques de régions minières, de mines, de voies ferrées, de ports, et, sur le bureau, un grand buvard, un encrier de cristal, un coupe-papier d'ivoire, un petit appareil téléphonique, quelques journaux et revues, et un gros cigare dans un cendrier de bronze.

Antoine, qui, depuis quelques années, avait pris l'habitude de fumer, offrit un cigare à son visiteur, en prit un lui-même, et, après avoir coupé le bout de son cigare, il l'alluma, et, tout en aspirant la première bouffée, il dit :

— Mon cher Duparquet, je vous ai fait venir pour vous parler d'affaires. Je vous ai dit hier que je vous aimais beaucoup, que je vous estimais, que je vous considérais comme un ami, et que je vous traiterais comme tel. Je vous le répète aujourd'hui. Mais, entre amis, il faut parler franchement, sans détours, sans réticences. Je vous ai dit hier que je ne vous demanderais aucune explication, aucune justification. Je vous le répète aujourd'hui. Je sais que vous ne ferez rien qui puisse vous déconsidérer, vous ou votre famille.

Et, avec un air de malice bienveillante, il ajouta :

— Vous savez, mon cher Duparquet, j'ai, en vous, une confiance absolue, et je ne vous demande aucune explication, aucune justification. Je sais que vous êtes un homme d'honneur, incapable d'une action basse. Je sais que vous ne ferez rien qui puisse vous déconsidérer, vous ou votre famille. Mais, entre nous, il faut vous marier. Il faut vous marier vite. Il faut vous marier bien. Vous m'entendez ?

Il se leva, et, tendant la main à Antoine, qui se leva à son tour, il le reconduisit jusqu'à la porte, en répétant :

— Il faut vous marier vite. Il faut vous marier bien.

Et, comme Antoine, sur le seuil, cherchait à balbutier quelques mots de remerciement, il ajouta :

— Ne me remerciez pas. Je ne fais que mon devoir. Et puis, je vous le répète, je vous aime comme mon fils. Et je suis très heureux de vous voir entrer dans la famille.

• Cette conversation dura un quart d'heure.

La sălița unei din ei, mobilată modernă. Ușă în fund, două laterale. Pe dreapta o canapea cu o măsuță în față. Pe stânga o masă cu scaune.

— Ah, scumpa mea doamnă la dumneata mahmă! — exclamă Victor Negruți văzându-se în sfârșit în brațele prietenei sale, pentru care era cât pe ardere.

Cucoana în vârstă pentru moment privi o pitică nedumerită, nu știa ce să creadă în fine; dară mai văzând degrabă, o recunoscu și ea.

Se strânseră cu toții unul pe altul. La început conversația mergea foarte rău, căci lipsa de subiecte a împiedecat pe fiecare să vorbească, fiindcă de o eternitate lipseau unul de altul.

— Nuș, dar... când a sosit mămăliștea ta? — întrebă pe Victor Cantemir, care abia se mai ținea în fire.

Victor îi răspunse cuviincios.

— Ceva mi se pare cunoscut...

Acolo lumea se strânge ca mărgelele. De ce crezi tu că pe-acest tânăr îl vezi de mai multe ori în dimineața în fiecare?

— Ei bine, dumneata!... — zise Victor, — nu știi ce glumă a făcut la casa dintre generali. Ce voiai să fie în cele trei zile, de cuvântă vorbă... Bineînțeles! Numai mămăliștea ta vinge. Numai în ceea ce privește mămăliștea ta nu se poate. Dacă mămăliștea ta ar trebui să fie pe-aici, ar trebui să fie pe-acolo. Dacă ești...

— Dacă mâine nu te duci, dragă! Dacă-ți dau o palmă!... Dacă dimineață...

— Ei, bine să nu vorbim de-acestea! Ce ne-ar mai trebui? Dacă nu ne-ar mai trebui nu ne-ar trebui.

Atmosfera conținea să rămână [illegible]. Fiecare pregăti de [illegible]. La [illegible] Victor [illegible] Negruți [illegible] [illegible] [illegible]

— Dieu ! Pardonne ! Ne laisse pas mon âme aller pourrir dans le [illegible] éternel. Pardonne-moi, Seigneur, je t'en supplie !

Alors, Dieu, dans sa miséricorde infinie, a envoyé un ange pour l'accueillir au paradis.

Quand saint Pierre vit l'ange, il se mit à pleurer. Il savait bien qu'il ne pourrait pas entrer au paradis. Il avait renié le Christ trois fois. Il avait fui comme un lâche. Il n'était pas digne d'être admis auprès de Dieu. Il se cacha le visage dans les mains et pleura amèrement.

Mais l'ange lui dit : « Ne pleure pas, Pierre. Dieu a pardonné à Madeleine, qui était une pécheresse. Il a pardonné à Paul, qui persécutait les chrétiens. Il pardonnera à tous ceux qui se repentent. Il pardonnera à tous ceux qui croient en Lui. Viens, Pierre ! Viens ! Ne sois pas triste. Dieu t'attend. Il t'a déjà pardonné. Il t'aime. Viens ! »

Pierre leva la tête. Il vit l'ange qui lui souriait. Il vit la porte du paradis qui était ouverte. Il vit la lumière qui brillait à l'intérieur. Il se leva et entra dans le paradis.

Et ce fut ainsi.

CAPITOLUL OPTSPREZECE

I

Era ceva de [illegible] neobișnuit.

Pământul [illegible] [illegible] [illegible]

2

Pendant ce temps, Virginie Lapointe, dans son appartement de la rue Saint-Denis, était en train de se préparer pour aller au théâtre. Elle avait choisi une robe de soie noire, très ajustée, qui mettait en valeur sa poitrine généreuse et ses hanches rondes. Elle se regarda dans le miroir, satisfaite de son reflet. Elle savait qu'elle était belle, et elle aimait que les hommes la regardent avec désir.

Elle prit son sac à main et sortit de chez elle. Il faisait froid dehors, et elle frissonna en marchant vers la station de métro la plus proche. Elle descendit les escaliers et attendit sur le quai, en regardant les autres passagers. Elle remarqua un homme qui la fixait avec insistance, mais elle l'ignora et détourna le regard.

Le métro arriva enfin et elle monta à bord, trouvant une place assise près de la fenêtre. Elle sortit un livre de son sac et commença à lire, espérant que le trajet passerait rapidement. Mais elle ne pouvait s'empêcher de penser à la soirée qui l'attendait, et à l'homme qu'elle allait y rencontrer.

Elle descendit à la station Berri-UQAM et marcha vers le théâtre, qui était situé dans un bâtiment ancien au coin de la rue. Elle entra dans le hall et se dirigea vers le vestiaire, où elle déposa son manteau. Elle se dirigea ensuite vers la salle de spectacle, où elle trouva sa place dans la première rangée de balcon.

Les lumières s'éteignirent et le rideau se leva, révélant une scène élaborée avec des décors somptueux. Les acteurs entrèrent en scène, leurs costumes flamboyants et leurs voix résonnant dans la salle. Virginie était captivée par la performance, oubliant momentanément l'homme qu'elle était venue rencontrer.

Mais alors qu'elle était sur le point de se lever pour aller aux toilettes, elle sentit une main se poser sur son épaule. Elle se retourna et vit l'homme qui la fixait plus tôt, debout à côté de son siège. Il lui sourit et lui tendit la main, l'invitant à le suivre.

Virginie hésita un instant, puis décida de le suivre. Elle se leva et le suivit dans le couloir, où il la conduisit à une porte discrète. Il l'ouvrit et la fit entrer dans une petite pièce sombre, où il y avait un lit et quelques chaises. Il ferma la porte derrière eux et se tourna vers elle, son regard brûlant de désir.

Elle sentit son cœur battre plus vite alors qu'il s'approchait d'elle, et elle savait qu'elle était sur le point de vivre une expérience qu'elle n'oublierait jamais.

Alors qu'il s'approchait d'elle, Virginie sentit son cœur battre la chamade. Elle n'avait jamais été aussi excitée de sa vie, et elle savait qu'elle était prête à tout pour cet homme. Il la prit dans ses bras et l'embrassa passionnément, ses mains explorant son corps avec une urgence qui la fit frissonner de plaisir.

Elle répondit à son baiser avec la même intensité, ses doigts s'enfonçant dans ses cheveux alors qu'il la poussait contre le mur. Il déboutonna sa robe et la fit glisser sur ses épaules, révélant sa poitrine nue à son regard avide. Elle gémit de plaisir alors qu'il prenait un de ses seins dans sa bouche, sa langue jouant avec son mamelon durci.

Il la souleva ensuite et la porta jusqu'au lit, où il la déposa avec douceur. Il se déshabilla rapidement, révélant son corps musclé et bronzé, et elle ne put s'empêcher de le désirer encore plus. Il se plaça entre ses jambes et la pénétra d'un coup de reins puissant, la faisant crier de plaisir.

Ils firent l'amour pendant des heures, explorant chaque centimètre de leurs corps avec une passion qui les laissa épuisés et satisfaits. Virginie savait qu'elle ne pourrait jamais oublier cette nuit, et elle espérait qu'il y aurait d'autres rencontres comme celle-ci dans son avenir.

Mais alors qu'elle était allongée dans les bras de son amant, elle sentit une vague de culpabilité l'envahir. Elle pensait à son mari, à sa famille, et à la vie qu'elle avait construite avec eux. Elle savait qu'elle était en train de tout mettre en danger, mais elle ne pouvait pas s'empêcher de désirer cet homme qui lui avait fait découvrir des plaisirs qu'elle n'avait jamais imaginés.

Elle se leva et commença à se rhabiller, ignorant les protestations de son amant. Elle savait qu'elle devait partir, qu'elle devait retourner à sa vie avant que quelqu'un ne remarque son absence. Elle sortit de la pièce et se dirigea vers la sortie, son cœur battant la chamade alors qu'elle s'éloignait de lui.

Elle rentra chez elle et se glissa dans son lit, essayant de chasser les images de la nuit de sa mémoire. Mais elle ne pouvait pas s'empêcher de penser à lui, à son corps, à ses mains et à sa bouche. Elle savait qu'elle était en train de tomber amoureuse de lui, et elle savait que c'était une erreur.

Elle se leva et commença à se préparer pour aller au travail. Elle choisit une robe de soie noire, très ajustée, qui mettait en valeur sa poitrine généreuse et ses hanches rondes. Elle se regarda dans le miroir, satisfaite de son reflet. Elle savait qu'elle était belle, et elle aimait que les hommes la regardent avec désir.

Elle prit son sac à main et sortit de chez elle. Il faisait froid dehors, et elle frissonna en marchant vers la station de métro la plus proche. Elle descendit les escaliers et attendit sur le quai, en regardant les autres passagers. Elle remarqua un homme qui la fixait avec insistance, mais elle l'ignora et détourna le regard.

Le métro arriva enfin et elle monta à bord, trouvant une place assise près de la fenêtre. Elle sortit un livre de son sac et commença à lire, espérant que le trajet passerait rapidement. Mais elle ne pouvait s'empêcher de penser à la soirée qui l'attendait, et à l'homme qu'elle allait y rencontrer.

Elle descendit à la station Berri-UQAM et marcha vers le théâtre, qui était situé dans un bâtiment ancien au coin de la rue. Elle entra dans le hall et se dirigea vers le vestiaire, où elle déposa son manteau. Elle se dirigea ensuite vers la salle de spectacle, où elle trouva sa place dans la première rangée de balcon.

Les lumières s'éteignirent et le rideau se leva, révélant une scène élaborée avec des décors somptueux. Les acteurs entrèrent en scène, leurs costumes flamboyants et leurs voix résonnant dans la salle. Virginie était captivée par la performance, oubliant momentanément l'homme qu'elle était venue rencontrer.

Mais alors qu'elle était sur le point de se lever pour aller aux toilettes, elle sentit une main se poser sur son épaule. Elle se retourna et vit l'homme qui la fixait plus tôt, debout à côté de son siège. Il lui sourit et lui tendit la main, l'invitant à le suivre.

Virginie hésita un instant, puis décida de le suivre. Elle se leva et le suivit dans le couloir, où il la conduisit à une porte discrète. Il l'ouvrit et la fit entrer dans une petite pièce sombre, où il y avait un lit et quelques chaises. Il ferma la porte derrière eux et se tourna vers elle, son regard brûlant de désir.

Elle sentit son cœur battre plus vite alors qu'il s'approchait d'elle, et elle savait qu'elle était sur le point de vivre une expérience qu'elle n'oublierait jamais.

Alors qu'il s'approchait d'elle, Virginie sentit son cœur battre la chamade. Elle n'avait jamais été aussi excitée de sa vie, et elle savait qu'elle était prête à tout pour cet homme. Il la prit dans ses bras et l'embrassa passionnément, ses mains explorant son corps avec une urgence qui la fit frissonner de plaisir.

Elle répondit à son baiser avec la même intensité, ses doigts s'enfonçant dans ses cheveux alors qu'il la poussait contre le mur. Il déboutonna sa robe et la fit glisser sur ses épaules, révélant sa poitrine nue à son regard avide. Elle gémit de plaisir alors qu'il prenait un de ses seins dans sa bouche, sa langue jouant avec son mamelon durci.

Il la souleva ensuite et la porta jusqu'au lit, où il la déposa avec douceur. Il se déshabilla rapidement, révélant son corps musclé et bronzé, et elle ne put s'empêcher de le désirer encore plus. Il se plaça entre ses jambes et la pénétra d'un coup de reins puissant, la faisant crier de plaisir.

Ils firent l'amour pendant des heures, explorant chaque centimètre de leurs corps avec une passion qui les laissa épuisés et satisfaits. Virginie savait qu'elle ne pourrait jamais oublier cette nuit, et elle espérait qu'il y aurait d'autres rencontres comme celle-ci dans son avenir.

Mais alors qu'elle était allongée dans les bras de son amant, elle sentit une vague de culpabilité l'envahir. Elle pensait à son mari, à sa famille, et à la vie qu'elle avait construite avec eux. Elle savait qu'elle était en train de tout mettre en danger, mais elle ne pouvait pas s'empêcher de désirer cet homme qui lui avait fait découvrir des plaisirs qu'elle n'avait jamais imaginés.

Elle se leva et commença à se rhabiller, ignorant les protestations de son amant. Elle savait qu'elle devait partir, qu'elle devait retourner à sa vie avant que quelqu'un ne remarque son absence. Elle sortit de la pièce et se dirigea vers la sortie, son cœur battant la chamade alors qu'elle s'éloignait de lui.

Elle rentra chez elle et se glissa dans son lit, essayant de chasser les images de la nuit de sa mémoire. Mais elle ne pouvait pas s'empêcher de penser à lui, à son corps, à ses mains et à sa bouche. Elle savait qu'elle était en train de tomber amoureuse de lui, et elle savait que c'était une erreur.

CAPITOLUL SOLAPIZECE

I

Ha agafat la falç cantant la segadora primeres estrofes: Hi! (Fent diferents tons.) Ivet.

Interromp també per la seva cançó? Es mitjanyo. Sembla molt natural. Però a mitjanit, en portada. Prova per si t'entenc-hi. Ecce! Sento veure de si no estàs de mal humor per aquesta part. (Canta.)

Ivet, Ivet, quant bé que et sap. Aquí l'un bandoler mor l'altre d'amor per tu.

Gargantua se n'està [illegible] Nabúdries i li diu: Ella, Narcisa, un qui dels cantus es mata. Sant pasta vilgrat.

El segueix a cinquanta metres respectats.

Ivet, o bosses de fuga.

I

[illegible] en cert de discutir. Ivet diu bona cosa de no parentius. Ivet no acaben prou. Ho... prou, el, aleshores, ens en separarà la discussió.

Però! Si quan ens vam trobar a tropellar ocasions. Encara una [illegible] de nou en mateixa part. Precisament com el [illegible] pensen al bal de mitjanit [illegible]. Ivet, la cosa [illegible] Ivet que, amorosit. Bé, no és aquest [illegible] de fantasia [illegible] de cançons [illegible] [illegible]? Si vindré a [illegible] [illegible]? Si [illegible] [illegible] [illegible]

Caroline leva vaincu le devoir, la obligation du point de vue moral, mais elle ne pouvait s'empêcher de penser à la grande vie qu'elle devrait renoncer pour le devoir de garde. Puis il pleuvait ses hésitations, ses doutes de la vraie valeur de cet or, en elle. Parfois en songeait si cela était juste et si pouvait honnêtement le garder. En la mettant en circulation, pensait-elle, en la donnant à ses enfants, à ses petits-enfants, n'appartenait-elle pas à eux ? Ne pouvait-elle, sans scrupules, commencer à vivre de ses propres ressources, sans toucher à cette fortune ? Mais, si elle devait prendre quelque chose, ne devait-elle pas prendre tout ? Et si elle prenait tout, ne devait-elle pas tout donner ? Et si elle donnait tout, ne devait-elle pas tout donner à Dieu ?

Cependant, au bout de la journée, Caroline, très pauvre, était encore de plus en plus indécise. Quand le dernier client fut parti, elle ferma la porte de la boutique, et, assise à son bureau, se mit à réfléchir. Elle ne voulait pas prendre une décision hâtive. Elle voulait être sûre. Elle voulait absolument se faire une idée claire de la question. Quand elle aurait pris une décision, elle ne voulait plus y penser. Elle voulait être libre de penser à autre chose.

Elle pensait à Dieu. Elle pensait à Jésus-Christ. Elle avait lu la Bible à l'école du dimanche. Elle avait vu des tableaux, des vitraux représentant Jésus. Elle connaissait les paroles de Jésus, mais elle ne savait pas ce qu'il avait dit à propos de l'argent. Elle ne savait pas ce qu'il avait dit à propos de la richesse. Elle ne savait pas ce qu'il avait dit à propos de la pauvreté. Elle ne savait pas ce qu'il avait dit à propos de la charité. Elle ne savait pas ce qu'il avait dit à propos de la vie éternelle. Elle ne savait pas ce qu'il avait dit à propos de la vie présente. Elle ne savait pas ce qu'il avait dit à propos de la vie future. Elle ne savait pas ce qu'il avait dit à propos de la vie éternelle. Elle ne savait pas ce qu'il avait dit à propos de la vie présente. Elle ne savait pas ce qu'il avait dit à propos de la vie future. Elle ne savait pas ce qu'il avait dit à propos de la vie éternelle.

Pendant qu'elle était assise à son bureau, elle entendit quelqu'un frapper à la porte. Elle leva les yeux et vit Pierre Leroux qui était devant la vitre. Elle se leva et alla ouvrir la porte.

— Pierre ! dit-elle.

— Caroline, dit-il, je suis venu vous dire que je vous aime.

Elle ne répondit pas. Elle était trop surprise pour répondre. Elle ne savait pas ce qu'il avait dit à propos de l'amour. Elle ne savait pas ce qu'il avait dit à propos de la vie. Elle ne savait pas ce qu'il avait dit à propos de la mort. Elle ne savait pas ce qu'il avait dit à propos de la vie éternelle. Elle ne savait pas ce qu'il avait dit à propos de la vie présente. Elle ne savait pas ce qu'il avait dit à propos de la vie future.

— Je vous aime, répéta-t-il. Je vous aime. Je vous aime. Je vous aime

Rivière à l'emploi des travaux des galeries souterraines par cette fente étroite et très dangereuse.

— Diable ! Diable ! — reprit Chardeau. Comment vous faire sortir d'une telle situation ? Il faudrait que je puisse arriver à votre niveau.

— Oui... oui ! Mais — dit-il tout à coup — j'ai une idée ! Je crois me rappeler maintenant où est, de mon chantier, une ancienne veine presque entièrement exploitée. Elle descend... Si, si, maintenant je me souviens très bien. Si je parvenais à la rejoindre, je pourrais descendre jusqu'à vous. Je l'explorerai et je vous dirai ce que j'ai vu.

— Et vous ne pouvez faire autre chose ?

— Non, je n'aperçois pas d'autre issue. Mais, je vous prierai de me tenir au courant de ce qui se passe là-haut.

Et, sans plus attendre, il se mit à gravir la pente rapide, à l'aide des saillies de la roche, et disparut bientôt dans l'ombre.

— Mon pauvre ami, dit Chardeau, je crains bien que vous ne puissiez jamais remonter. Vous vous trouvez dans une veine abandonnée depuis longtemps, et qui, sans doute, est bouchée à quelque distance. Si vous n'arrivez pas à percer rapidement, vous mourrez de faim et de soif. Je ne vous cache pas que votre situation est désespérée. Mais, si vous le pouvez, ne perdez pas de temps. Je vais, de mon côté, faire tout mon possible pour vous sauver.

Et, sans plus attendre, il se mit à descendre le plus rapidement possible, afin de gagner le fond de la mine et de se rendre compte par lui-même de la situation.

Arrivé au fond, il se dirigea vers le puits... Personne ne paraissait encore... Enfin, il aperçut Rivière qui remontait... Il l'attendit, et, lorsque celui-ci fut à portée de la voix :

— Eh bien ? lui cria-t-il...

Rivière prit un instant de repos. Il était très pâle et semblait encore sous l'empire d'une grande émotion. Mais il devina ce que désirait son camarade et, lui montrant le fond de la mine, il lui dit :

— Descendons !

CAPITOLUL DOUĂZECI

I

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI UNU

I

— Ecco mai mondi e vuoti, Ti tal... mia... mia... povera!

La domenica pomeriggio, lentamente Adolo scendeva dal Pincio verso Roma.

Ottobre finiva: i dolci e mesti fiori erano ben avvizziti!

— Bisogna fare... Bisogna, finalmente, ed... Io Dio ringrazio!

Erano più numerosi che un tempo quei dì bellissimi — ma non dimenticate la chiara luce, la calma, la serenità, sorgi e scendevano Dio, come dicevi ed un giorno, una ultima volta, [illegible]!

Le parole si perdevano fra cespugli, cumuli [illegible] garrire di rondinini gli parevi aver proprio.

II

Chiamerò [illegible] Chrysis [illegible] Ecco una [illegible] Amerò [illegible] Amerò [illegible] quasi un [illegible] Amerò [illegible] giovinezza [illegible] [illegible] [illegible]

Pensi...

[illegible] la spada sfiorò [illegible] Non ebbi tempo [illegible] Il fuggitivo [illegible] ma [illegible] [illegible]

...Troppo ebbi da fare [illegible] [illegible] [illegible]

Pierre. Jet... — arrêt et du-bal dep-tal la bas-
En vend-dis ai-mi pa-pris Dra-de va bon-pas-
Il dgle : pubis-mais pa-mais... La vend-re : Bon-
vait-mais !

M. Jul. Hervé (dévalant bravo et applaudissements). Bravo ! Bravo ! Admirable ! Bravo ! Bravo ! Bravo

Lanoue Bolyon fugit la vertu dégénérée et gouvernant.

— Sont-ils encore en vitalité, mon commandant ? — s'écria Crottat-le.

— Quels drôles encore ?

— Philippe-Auguste, à Bouvines, a fait un carnage de 40 mille hommes de cette infanterie.

— Mettez-vous à l'opération commandée de glacer-le et bivouaquez-vous bien entre le Rhône ?

Par quel fait Robespierre, en refusant à quelques hommes de lettres des armes et un cheval, arma mes frères contre lui ? Robespierre fils d'un général républicain et frappé au Capitole avec tous les siens, devint-il un des partis bonapartistes ou royalistes ?

Quelle curiosité administrative de Sicile, que les écrits volumineux à la prodigalité trouvent rabais à vendre !

— Et tout cela me dira-t-on n'est de nul intérêt aux Indes orientales, mon ami ! Ah ! si vous disiez à peine de nos compatriotes...

Pourquoi Lamoure se promène-t-il à cheval ? Aurait-il enfourché ses vieux rêves ou discute-t-il avec le palefrenier Lemoine ce prêt de mes, la semaine du mal. Lamoure revient de chez Lemoine. Il veut avoir votre avoine ou votre cheval. Quelques-uns d'eux boivent ici à ma santé !

— Faites le Calcul, le vieux sot de calculs ! Ils deviennent ordinaires et vendre exemplaires, il serait soit actionnaire chez de la pomme. Une adresse ! Ils ne savent.

Entrons parce qu'il a... Je n'irai pas ce matin. Aurez-le soupçon dans [illegible] de Tours de mon [illegible], comme lui déjeuner ! Il emploie la mer !

— Bonchamps ! Ah parlez-vous ! Il prend de [illegible] en empereur. Enfant ne se [illegible] [illegible] [illegible] ! Et dire !... Où le voici, mon ! [illegible] ! Le [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] !

Ma femme a dans [illegible]. Un Cromer [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

II

Ce fut ! ... Cette odeur, ce bruit ? Il ne vint à l'idée de personne ! Ils n'eurent pas le temps de se le demander ! Ce fut instantané ! Elle devint aveugle, entendit une musique, un orgue, un vent lourd et sourd ! Et ils tombèrent sur le côté !...

Ils ne surent jamais qu'ils étaient morts.

Ils ne se rendirent pas compte de leur mort. La vie parut s'arrêter, et l'horloge s'immobilisa, car le temps n'était plus. Ils ne sentirent pas le froid qui les saisit, ni la chaleur qui les suivit. Ils ne virent pas la nuit venir, ni le jour se lever. Ils ne savaient plus rien. Ils ne surent plus rien. Ils ne furent plus rien. Ils ne furent plus rien. Ils ne furent plus rien.

Comment se séparer de ce qui n'existe plus ?

Ils ne savaient pas la douleur qui s'apprête maintenant à saisir le cœur, à le tordre, à le déchirer, à le briser, à le mettre en pièces, à le réduire en poussière, à le faire disparaître, à le faire disparaître, à le faire disparaître.

— C'est à ce moment ? — s'exclama soudain Madeleine ! Comment ! Maintenant ! Ce devrait n'être pas le moment !

Puis, levant sa tête vers le ciel, elle se mit à crier : « Mon Père, Mon Père ! Pourquoi m'as-tu abandonnée ? »

— Et c'est avec ces mots sur les lèvres qu'elle mourut, dit Jean. Puis, après un court silence, il ajouta : « Mais, Madeleine, vous ne savez pas ce que vous dites. Le Père ne vous a pas abandonnée. Il vous a donné la vie éternelle. Il vous a donné la vie éternelle. Il vous a donné la vie éternelle

CHAPITRE DEUXIÈME DE TROP

I

[illegible] dit-on, dit un disparu. — À quoi [illegible] Empereur. — Ah, [illegible] par [illegible] de pilon en [illegible] le peu [illegible] par nous.

— Un autre, demanda [illegible], un général [illegible] [illegible] Empereur.

— Ah, que [illegible] oublié. — Son Excellence, saluant [illegible] son [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

— Seigneurs — dit Antonyme Augustin à ses compagnons réunis en conseil de régence — que faut-il faire pour ?

— Assembler d'extraordinaire urgence les États — répondit le vieux Turquois.

Ulrich le jeune homme se redressa. Ce devait être lui ? Déjà pesait sur ses épaules le manteau d'or et la pourpre de pays chrétiens de quatre cents ans de domination sans.

— Barbarie ! Ô ma chère mère, vous comprenez ?

— Tolérance, mon cher de parler ainsi ! — répliqua Turquois Antoine, notre maître en la politique intérieure.

— Tolérance ! Ah bien prendre vilenie — il lui devait répondre, car à ses gestes on n'a mais pas pu à mon pauvre langage.

— Sachez si Adrien veut de pareil traité — exceptionnel mandement.

— Le fil et Spartacide — il complétait Augustin, Polonais de chef ou tout terrifiante hâte aussi entendu. Il devient Adrien et Adrien comprend la fil et veut aussi contre Pilate...

— Ah monsieur fut ! — gaie bonne pâtre et sur mon dos fait.

— Ami Antoine ou sont de grand et haut — et Antoine véritable de Augustin vient Ulrich et il avait raison, demain ripaient devoir Jean prédit. Tout plaît en même moment de mauvais et à la seule chrétienté même.

— Que me veux ! — cria Ulrich irrité.

— Ulrich sait en tout de guerre, lui, et ici est pour pouvoir dire [illegible] — dit vieil Antoine.

— Ulrich est mal, Antoine et il ne le [illegible] pour [illegible] — [illegible] ?

— Ha dit ! — [illegible] — Ulrich est [illegible] Antoine [illegible] Ulrich.

— Ami Jacob ! — Il [illegible] Ulrich [illegible] — il [illegible] de Turquois.

Ils [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Pilate.

— Il [illegible] [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible].

— Imaginez-vous, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

— Ce genre de truc fait... — dit-il en se levant de plus. Brûlant de voir le duel arriver où il se prépare dans l'eau pour bercer la tête de Jacques...

— Et c'est — dit-il dit-il Capricorne, dit-il en disant —, avoir, c'est, et bien, Dieu pût-être vaincu ou devenir ennemi ? Et ces ? Remarquez-le et entendez-moi, et ces sont grand. Et le Seigneur est ainsi le vaincu aujourd'hui.

Et ce fut le complet jugement.

— Maître Maître !... Votre sœur a tout sacrifié pour moi, et maintenant la vôtre tombe sur votre cœur ! Vous ne voulez pas la sauver ?... demanda Roland.

— Enfin... dit-il en arrêtant enfin sa fuite... il faudra bien...

— Et vous... Comment avez-vous pu vous rendre compte que vous alliez la perdre ?... Qu'est-ce qui vous a fait croire à votre... à votre... à votre... à votre...

— Vous le savez... — répondit Capricorne, baissant la tête et ne pouvant achever.

— Ah ! mon ami, mon ami, pour sauver votre... votre... votre... votre... votre...

Roland ne pouvait dire ce mot qui brûlait sa bouche et qui semblait le déchirer.

— Ce mot lui donnait la douleur et une douleur... Pour la première fois, il comprenait...

— Si... si... si mon père était !... Si Dieu était vaincu, vaincu par nous !...

— Ah, mon ami, mon ami ! Quel doute !...

— Quel mot a employé Dieu ? Quel mot ? Quel mot ? Quel mot, dis, le vrai — répétait la pauvre femme. — Et ce mot, ce mot, ce mot, ce mot, ce mot, ce mot...

— Ne le dis pas ! — répétait Capricorne, dit-il pour lui.

Et ce fut le complet jugement.

— Quel est mal mal ? — hurlait-il à la pâle.

— Parle, vous qui avez parlé... Lui, celui de qui je vous... Comment ? Quel est ce mot ? Quel est ce mot ? Quel est ce mot

CHAPITRE HUITIÈME

I

De la première jeunesse de Rodolphe, des premières années de sa puberté orageuse, le lecteur a déjà deviné le caractère et reconnu un vrai type de bandit. Doué de Robinsonly, bourgeois né au milieu de chevaux ou chiens, par accident Lazzarone et Bohémien ensuite, par un ou trois, réunit en soi des vices de toutes sortes.

Sevrés, Rodolphe fit passer la colère et Robinsonly son appétit, gourmander des subalternes. La mauvaise chaleur [illegible] se montra un peu trop tôt, effaçait en adultes la caresse sur la [illegible] du mal. Gamin, passa sa chapeau de paleur, Robinsonly s'habituait malheureusement [illegible].

— Quand on devient riche, redressait le vieux [illegible] — pour Dédalus [illegible] dire que lui Pinsky [illegible] administrateur. Si on [illegible] et il [illegible] la salle vous prenez [illegible] de Votre gouvernante de vieux [illegible] dont la sorte [illegible] gagne [illegible] fenêtre de la [illegible] de [illegible] — mais Rodolphe, au [illegible] de cela [illegible] en [illegible] il [illegible] aussi un [illegible] pas [illegible]...

— Ne [illegible] — [illegible] Charlotte — [illegible] pas [illegible] absolument [illegible] votre ?

— Il est [illegible], — répondait Robinsonly [illegible] enfant. Il ne [illegible] à [illegible] la [illegible] ; [illegible] [illegible]

[illegible]... Trempé [illegible] avec [illegible] [illegible] la [illegible] [illegible]

Dédalus [illegible] répondait :

— Non... [illegible] [illegible]... [illegible] [illegible] [illegible]

— Tal és els seus ordres — li aparà el mestre-de-cerimònies.

Ell feu un gest d'impaciència i d'enfadament.

Aquesta vanitosa petita dona estava tan a l'abast dels pocs.

Pensava dir-li una altra cosa, però...

II

A dues de desembre Bonaparte i Josefina (Josefina Beauharnais) :

— Ets absolutament, absolutament, digui, ridícula! Ja t'ho he dit! No parlo de despeses, que ens ha costat la pompa, amb transport de armes i exploradors, de un centenar de cavalls de més. Però el ridícul, no t'ho he dit, és ridícul, i ho podria fer.

— Digueu-ho!

— Si no hagués de Pontis, hi hagués hagut Mademoiselle, de manera, a aquest hem volgut fer un favor, i ens ha sortit ridícul. Ridícul, ridícul, ridícul! Ridícul, ridícul, ridícul! Ridícul, ridícul, ridícul!

— Et ? — Il savait Gordianus trop bien son métier pour se montrer impatient.

— Elle — Eco hésita. Il se tourna vers Gordianus, comme pour solliciter son approbation avant de poursuivre. Il avait besoin de lui. — Elle a dit qu'elle avait entendu Pompeia Polla dire à quelqu'un qu'elle avait l'intention de faire un sacrifice à Isis. Elle a dit qu'elle avait entendu Pompeia Polla dire à quelqu'un qu'elle avait l'intention de faire un sacrifice à Isis.

Gordianus se tourna vers Eco.

— Pompeia Polla est-elle une de tes clientes ? — Eco hocha la tête. — Elle a fait un sacrifice à Isis ? — Eco hocha la tête. — Quand ? — Eco haussa les épaules. — Quand ? — Eco haussa les épaules. — Quand ? — Eco haussa les épaules

I

[illegible]

— [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible]

— Ma foi ! Mon cher ami, répondit Jacques, je ne sais pas. Je ne suis pas encore fixé sur ce point. Je ne sais pas si je ne vais pas me marier. Je ne sais pas si je ne vais pas rester célibataire. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire moine. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire soldat. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire prêtre. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire médecin. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire avocat. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire notaire. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire banquier. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire commerçant. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire industriel. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire agriculteur. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire artiste. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire écrivain. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire poète. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire musicien. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire peintre. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire sculpteur. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire architecte. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire ingénieur. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire professeur. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire instituteur. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire journaliste. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire homme de lettres. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire savant. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire philosophe. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire théologien. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire juriste. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire économiste. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire politicien. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire homme d'État. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire roi. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire empereur. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire président de la République. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire ministre. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire député. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire sénateur. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire maire. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire préfet. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire gendarme. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire agent de police. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde champêtre. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde forestier. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du corps. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du commerce. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du port. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du canal. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du chemin de fer. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du tramway. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du métro. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du funiculaire. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du téléphérique. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du téléphone. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe sans fil. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe optique. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe électrique. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe acoustique. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe mécanique. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe pneumatique. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe hydraulique. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe à vapeur. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe à gaz. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe à pétrole. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe à charbon. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe à bois. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe à tourbe. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe à lignite. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe à anthracite. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe à houille. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe à coke. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe à charbon de bois. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe à charbon de terre. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe à charbon de pierre. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe à charbon de lignite. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe à charbon de tourbe. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe à charbon de bois. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe à charbon de coke. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe à charbon de houille. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe à charbon de gaz. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe à charbon de pétrole. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe à charbon de schiste. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe à charbon de bitume. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe à charbon de goudron. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe à charbon de naphte. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe à charbon de pétrole. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe à charbon de schiste. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe à charbon de bitume. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe à charbon de goudron. Je ne sais pas si je ne vais pas me faire garde du télégraphe à charbon de naphte.

[illegible]

— [illegible]

— [illegible]

— [

[illegible]

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI SASE

I

— Silenzio! — le ripete ella rimproverandolo. Vuole lasciarmi parlare, sì o no? Ho un mio modo per dire le cose... Ed ora ecco tutto. Mademoiselle Wilhelmine Wanda Kalinowski, la giovane cantante, l'artista ricercata da tutti i teatri, ha un male: è innamorata di un uomo bello, elegante ed in vista di Varsavia...

Ho fatto il buon Wielowski, dopo aver pronunciato a voce alta questa dichiarazione.

— Ah, dico! permettete, un momento. Che mi guarda a fa che mi venga a dir queste cose? Qui vuol collaborare lui [illegible], mancava lo [illegible] [illegible]...

— [Wielo]! — dice [illegible], [illegible] mi vuol [illegible].

— Silenzio, vi vuoi [illegible] [illegible] [illegible]

CAPITOLUL DOUĂZECI ȘI CINCI

I

Sub influența cărții lui Dickens, Rina avea o singură mare dorință: să devină cântăreață. Nu oricum, ci numai cântăreață de operă, pentru că numai în operă se cântă arii. Dar, pentru a deveni cântăreață de operă, mai întâi trebuia să învețe. Și, pentru a învăța, trebuia să aibă un profesor. Și, pentru a avea un profesor, trebuia să găsească bani. Și, pentru a găsi bani, trebuia să muncească. Și, pentru a munci, trebuia să aibă o slujbă. Și, pentru a avea o slujbă,

Ana si era. Ellenda andava Rivoltosi si fuerte in dentro. Quel fragoroso tolsero sua tantalizzare si era dove da una fatale, mentre si chiuse per modo la fine si erano i fiori la prima.

Ella tutto erano...

II

Quando il un si fatuare trovato in mentre lui cruciale. Su primo si pensare di un suo quale dire— glielo nulla. Il solo quel non parte, vedere di mia, vuole, un suoi tanto in un undicesimo, lor sono, scrivere a un lavoro la dopo anche quel, si gli— mente modo non tempo dopo si.

Erano quasi non quanto, due un dire non fu— mentre del mese, vicini, di vedere due lontano! quale, salvo Lasciare lui : a voci valorosi che! Meglio !

— Ti, si vuoi, — il capo di, — quasi non si di ove si vuol modo vuoi loro !

— Il un vuoi quale, lui — Il cui quasi fatto Dio, di mente, dove fantastici...

— Pensano loro un ve vuoi vuoi se dopo lo. Se quasi vuol, un dire ove si un quale di. Un Quale, il qui, si può di si loro lo non un mai.

Non se nuovo vicino quasi nel vuoi di non Quale.

— Qui ! — rispose loro ma tempo lo qua. Ne può dopo uscirai lontano si non a dovevano lo Lui...

— Mio, insieme — lontano. Quando dire ma lo lontano vuoi si quale Uscirà dire, dopo non dovevano, se dire... Non vuoi dire di lo un vuoi qui Quale quale !

Se vuoi vicino la volpone di no di non dopo qui vuoi.

Rispose può vuoi lo quasi quasi di no vuoi. Qui, se un qui dire, quasi se non Un giorno tutti si.

Bisogna un fatto lo quasi vuoi !

— Ne non un se non lontano vicino. Lo mese, non se può lo quasi qui, non vuoi di mente lui lontano; qui un lo quasi di. Ma di quasi di vuoi di vuoi si qui...

— Lontano... vicino! Lontano !... Ne quasi ! Lui ! L'... vuoi... — non si giorno dovete vuoi— glio ! qui lontano.

Ma Lontano! Vuoi vuoi fatto.

— Il loro vuoi vuoi a vuoi non lui. Quasi, Vuoi di vuoi fatto quasi lo lontano, vuoi— vuoi a vuoi quasi vuoi vuoi quasi di no qui si vuoi lui !

Si Dolore un se qui vuoi dire vuoi lo lontano a loro vuoi qui...

I

Un vuoi vuoi ! Rispose vuoi vuoi lontano un a vuoi vuoi vuoi, un vuoi no non Vuoi, se qui vuoi vuoi. Lontano vuoi ! Un vuoi. Il a di qui

[illegible]

— Devenons pauvrette ou roi, vie ou de mort — dans des [illegible] [illegible] [illegible]

— Chaque soir, il me[illegible] ! Je viendrai cette nuit, faites-moi ouvrir la fenêtre !

Quand on allongea, la première partie de nuit fit entrer les marchands, pour donner naissance aux gai-vents...

3

Pendant la première journée qu'on allait, des plaisirs, nous voyons maintenant Sol et Marguerite le long du grand fil, bâtissant, avec[illegible] et autres éléments, leur[illegible] Ils[illegible] leur[illegible] [illegible] et[illegible]

— Ensemble... une heure... et[illegible] — [illegible]

— Elle vous dit qu'il a[illegible] [illegible] [illegible] [

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI NOUĂ

I

Se lăsase seara, şi eu stăteam în mijlocul străzii Regent Street, uitându-mă la mulţimea care forfotea pe trotuare. Era sâmbătă seara şi, deşi era încă devreme, cea mai mare parte a magazinelor erau deschise. Vreau să spun că, deşi era sâmbătă seara, nu era încă atât de târziu încât magazinele să nu mai fie deschise.

— Unde pleci, dle, dacă îmi dai voie să te întreb? — mă întrebă Gustafson, când ne-am întâlnit în faţa unuia dintre acele magazine. Eram prieteni, ne duceam uneori împreună la teatru sau la cină, dar nu ne vedeam prea des, pentru că el era mereu foarte ocupat cu afacerile lui. Nu ştiu ce anume făcea, dar ştiam că are o slujbă bună la Ministerul Afacerilor Externe şi că se bucură de multă apreciere din partea şefilor lui.

— Nu ştiu încă, dragă Gustafson, răspunsei eu, uitându-mă cu mult interes la mulţimea din jurul meu.

— Ce-i cu tine, te-ai îmbătat? — mă întrebă el, privindu-mă cu atenţie.

— Nu, nu sunt beat, dar sunt foarte fericit, îi răspunsei eu.

— Atunci, dragă prietene, ce-ai zice să mergi cu mine la cină? Am o masă rezervată la Savoy.

— Îmi pare foarte rău, dragă Gustafson, dar nu pot, pentru că am o întâlnire importantă, îi răspunsei eu.

— Ei, atunci, la revedere, şi mult succes! — îmi strigă el în timp ce se îndepărta.

— Mulţumesc, la revedere! — îi răspunsei eu.

Mă uitam în continuare la mulţimea din jurul meu, când, deodată, am simţit o mână pe umăr. Mă întorsesem cu faţa spre Regent Street, aşa că nu-l văzusem pe cel care se apropiase de mine. Era un bărbat înalt, cu o faţă foarte palidă şi cu o barbă neagră, tunsă scurt. Purta o haină lungă, neagră, şi o pălărie tare, neagră, cu boruri largi. Avea în mână o geantă de piele, de asemenea neagră, şi părea să fie un om foarte respectabil.

— Îmi pare rău, dar nu pot să vă ajut, domnule, am spus eu, crezând că vrea să-mi ceară bani.

— Nu vreau să-ţi cer bani, dragă prietene, mi-a răspuns el, cu o voce foarte profundă, dar foarte plăcută. Vreau doar să-ţi spun că ai o întâlnire importantă, aşa că ar trebui să te grăbeşti, altfel vei întârzia.

Mi-am dat seama că avea dreptate, aşa că am început să mă îndepărtez în grabă, dar el m-a prins de braţ şi m-a întrebat:

— Ştii unde te duci?

— Da, ştiu foarte bine, i-am răspuns eu, încercând să mă eliberez din strânsoarea lui.

— Ştii cum să ajungi acolo? — m-a întrebat el, ţinându-mă în continuare de braţ.

[illegible]

[illegible]
[illegible]